289 1516

ՍՐԲՈՑ ՀՕՐՆ ՄԵՐՈՅ

ԳՐԻԳՈՐԻ

ՆԱՐԵԿԱՑՒ ՎԱՆԻՑ ՎԱՆԱԿԱՆԻ

ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

ՏՊԱԳՐԵԱԼ

Ի ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ Տ. Տ. ՆԵՐՍԷՍԻ
ԱԶԳԱՍԷՐ ԵՒ ԱՍՏՈՒԱԾԸՆՏԻՐ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ
ԱՄԵՆԱՑՆ ՀԱՅՈՑ

ՊԱՏՐԻԱՐԳՈՒԹԵԱՆ ՍՐԲՈՅ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ
ՏԵԱՌՆ ԿԻՐԱԿՈՍԻ ՎԵՀԱՓԱՌ
ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ

Ի ՊԱՏՐԻԱՐԳՈՒԹԵԱՆ ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼՍՈՅ
ՏԵԱՌՆ ՄԱՏԹԷՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼԱՀԱՒՊ
ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ

Ի ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ

ՏՊԱՐԱՆ Ի ՊՕՂՈՍԻ ԱՐԱՊԵԱՆ ԱՊՈՒՀԵԼԽՅԻՈՅ

1847 —— ՌՄԴԶ

243

92-ИZ

12074

391.99
- 89

ԴՐՈՒԹԻՒՆՔ

ՑՈԳՆԱԹԱԽԱՆՁ ԲԱՆԻՑ ՕԳՏԱԿԱՐԱՑ ԱՊԱՀԱՒԱՆԱՑ ՀՈԳԵՀԱՏ ԽՐԱՏՈՒՑ

ԱՆՁԻՆ ՍՏԳՏԱՆԱՑ ԶՂՋԱԿԱՆԱՑ ԿԱՆՈՆԱՑ ԿԵՆԱՑ
ԿԱՄԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ ՑԱՆՁՆԱՌՈՒԹԵԱՆՑ
ԱՆԵՐԵՒՈՒԹԻՑ ՑԱՑՏՆՈՒԹԵԱՆՑ

ՄԵՂԱՆԱՑ ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԵԱՆՑ ՑՈՒՑՄՈՒՆՔ
ԳԱՂՏՆԵԱՑ ՏԱՐԱԾՄՈՒՆՔ ԾԱԾԿԵՑԵԼՈՑ
ՑԱՆԴԻՄԱՆՈՒԹԻՒՆՔ ԹԱԳՈՒՑԵԼՈՑ

ՍՊԵՂԱՆՆԻՔ ԶՕՐԱՒՈՐՔ ՎԻՐԱՑ ԱՆԲԺՇԿԱԿԱՆԱՑ
ԴԵՂՔ ԱԶԴՈՂԱԿԱՆՔ ՑԱՒՈՑ ԱՆՏԵՍԱԿԱՆԱՑ ՀՆԱՐԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՔ
ԲԱԶՄԱՄԱՍՆԵԱՑ ԵՐԿԱՆՑ ՎՏԱՆԳԻՑ

Ի ԴԻՄԱՑ ԿԱՐԵԱՑ
ԱՄԵՆԻՑ ԲՆՈՒԹԵԱՆՑ ԱՌԻԹՔ ԱՐՏԱՍՈՒԱՑ
ՊԱՏՃԱՌՔ ԱՂՕԹԻՑ

Ի ԽՆԴՐՈՑ ՀԱՑՑՄԱՆՑ
ՀԱՐՑ ՄԻԱՆՁԱՆՑ ԵՒ ԲԱԶՄԱՑ ԱՆԱՊԱՏԱԿԱՆԱՑ
ԱՍԱՑԵԱԼ

ՄԻՏԵՄԱՆ ՈՂՋՈՒԹԻՒՆԸ

ԳՐԻԳՈՐԻ

ՆԱՐԵԿԱՑ ՎԱՆԻՑ ՎԱՆԱԿԱՆԻ

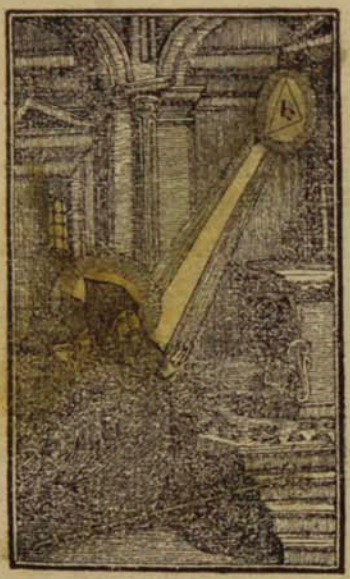

Աղբամարտ անուշին՝ սրբոյն Գրիգորի։
Մատեան հոգեշահ՝ բազմաց բնծայի։

ԳՐԻԳՈՐԻ

ՆԱՐԵԿԱՑՒ ՎԱՆԻՑ ՎԱՆԱԿԱՆԻ

ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

ԲԱՆ ԱՌԱՋԻՆ

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ

ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. ԶԱՅՆ հառաջնոյց հեծութեանն սրտի՝ ողբոց աղաղակի քեզ վերընծայեմ, տեսողդ գաղտնեաց. և մատուցեալ եդեալ 'ի հուր թախծութեան անձին տուչորման՝ զպտուղ ըղձից ճենճերոյ սասանեալ մտացս, բուրվառաւ կամացս առաքեալ առ քեզ. Ամէն հոտոտեացիս հայեացիս, գթած, քան 'ի պատարագն բոլորապտուղ մատուցեալ ծխոյն բարդութեանն. Ընկալ զսակաւամասնեայս բանիցս յօդուած քեզ 'ի հաճութիւն, և մի 'ի բարկութիւն. ելցէ 'ի խորոց աստի զգայութեանց խոր-

հրդակիր սենեկիս՝ վաղվաղակի ժամանել առ քեզ՝ կամաւորական նուէր բանական զոհիս, ողջակիզեալ զօրութիւն Հարպոյ՝ որ յիսն է պարարտութիւն։ Լու՛ի դնելս իմ ընդ քեզ դատ խառնեալ աղերսիս, զոր, մի իբրև զհամբարձումն ձեռաց ամբարշտեալն Յակոբու, ըստ բողոքելոյն Լասյեայ, և զանիրաւութիւն Լաբէլոնի՝ տաղտկալի քեզ երևեսցի։ զոր առակ եօթանասներորդի երկրորդի սաղմոսին ազդէ։ այլ իբր զբուրեալ խունկն հաճոյական՝ ի խորանին Յելովայ, զոր Դաւիթն կանգնեալ նորոգեաց տապանակին հանգստեան՝ ի գերութէն դարձելոյ, որ՝ ի վերստին գիւտ կորուսեալս հոգւոյ առակի, ընդունելի կամաց քոց լիցի։

Բ. Այլ քանզի ձայնդ ահաւոր դատաստանիդ հատուցման՝ ուժգինս հնչեցեալ՝ ի ձորն վրէժխնդրութիւն, կրկինս ինձ երկնէ մարտից յարուցմունս, այժմէն դուշակեալ շարժմունս յուզմանց ներհակականաց, որ յիմումս անձին ցուցանի, խռովութիւս ամբոխից, հարեալք ընդ միմեանս զէն առ սուսեր՝ խորհրդոցն հոյլք, չարեացն ընդ բարին, և դերեալ զիս՝ ի մահ ըստ հին դիպուածոյն՝ որ նախ քան զշնորհին ժամանել առ իս։ զոր ընտրեալն առաքելականացն դասուց Պօղոս՝ առ օրինակեալ զՊՕՂՍԷՍ, զՔրիստոսի փրկուին յաղթող ցուցանէ։ Վասն զի թէ մերձ է օր տեառն, որպէս գիր ասէ, ՝ի Հովհան անձուկ ասպարիսին Յովսափաթու և Հեզեղատին Կեդրոնի, փոքր հանդիսարանացն իրաւանց ժամադրութեց, որ կենցաղականաւ այսր յաւիտենիս զհանդերձելոցն ինձ կերպարանեն, ապա և յաւէտ մերձեցաւ՝ ի վերայ իմ արքայութիւնն այ մարմին եղելոյ, մեծապէս գլտեալ զիս առիթ վնասուց՝ բազմաց տոկոսեաց՝ զա-

նազան մասանց յանդիմանողաց ճշմարտապատմից, քան զձեռին նորին վերակացումն անդ ուրեմն երբեմն 'ի հարուածս եղովմայեցւոց և փղշտացւոց, և այլոց բարբարոս ազգաց։ Վասնզի այն ընտրութիւն ամաչ չափեցաւ, իսկ պատուհաս իմումն պարտուց առանց աւարտման ունի զսահման։ Ա.Հ, գուբ և որոգայթ անճողոպրելի, ըստ մարգարէին և առակողին։ տագնապաւ մեծաւ առ դուրս ինձ հասեալ՝ զամենին մշանջենաւոր աստէն գծագրել։ Օ որ միայն քո է հրաշագործել պատուղս դեղոց 'ի հնարս կենաց ամենավարան տարակուսանաց հոգւոց վտանգից, քաւիչ ամենայնի՝ գովեալ 'ի փառս անճառս անսահմանելի բարձրութեան, յաւիտեանս յաւիտենից։

ՐԱՆ · Ր

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ ՊՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐՈՒ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՅ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա·Լ,Դ՝Ի արդ քանզի առ բարձրեալն ՅԾ յօդաւորական շրթամբք կարդաս, որ գործովք միայն գրաւի և ոչ ստեղծաբանութիւք կաշառի, որ Յ,Դիպատաս միշտ ունիս զսիրտդ զդարձն, զինչ օրինակ առ այս քեզ նմանագոյն և յարմարական աստանօր եղիցի՝ անձն իմ պարտաւոր, պատժակիցս կործանեցելոյն Ղոդոմայ, ըմբերանեալ դատախաղ 'Լ,ինուէի, անարի բարբարոսս քան զտիկինն հարաւայ-

ին, վատթարագոյնս քան զԼանան, յամառեցեալս քան զԱմաղէկ, անբժշկականս քաղաք դրօշելոց, նշմար մնացեալ ապստամբութեանն հինն Իսրայելի, յիշատակարան պահեալ ուխտազանցութեանն Յուդայ, կշտամբեալս գերբ քան զՈՒր, տարամերժեալս քան զՈՍՍդան, խորդաբարոյս քան զԱլիլեա, ոնոներելիս քան զանհաւանն Լափառնաում, պարսաւեցեալս իբր զԼորազին, բամբասեցեալս ընդ Լեթասայիթայ, անպարկեշտ ծաղկեցեալ ալիքս Եփրեմի, աղու աղաւնիս միշտ յիմարութեամբ՝ այլ ոչ հանդարտութեամբ, 'ի կորեանց առիւծուց անձնական օձս եղերնայեալ, կերպս ձուոց քարբեից լցեալ ժանտութեամբ, պատկերս վերջին հարուածոցն Իսրաուաղէմի, ըստ բանին տէրունի՝ և տեսանողացն ձայնի, տաղաւարս մերժեալ՝ հասեալ 'ի կործանումն, խորտակեալ դրացս վստահարան, և կրկին ծրդեալ շինուածս խօսուն, թողեալ ժառանգութիս յարմարական, մոռացեալ տունս ՀԱծակերտ, ըստ բանից նախագրեցելոցն՝ Ովսէսի, Դաւթայ և Երեմիայի, յարկս բանական՝ ունողս բորոտութեամբ, հարուածեալ խրատու քերմանն, օրինիս կազդուրեալ, օձեալ կաւուն՝ ողբական հեղութեամբն, անճարակ դտեալ յելս հնարից, քակտեալ վերսին ձեռամբ շինողին, արտաքս ընկեցեալ իրաւացի հաստուցմամբ հրամանաւ հզօրին 'ի տեղի անսուրբ, հերքեալ տարագրեալ խարոցաւ մեծաւ՝ ամենայնիս առանց խնայելոյ, ծածկեալ դրամս յերկրի չարեաց, ըստ ասանդակորոյս ժխտողին՝ որ յաւետարանին ցուցանի։

Բ. Ա՛յլ դու ՀԱծ, ՀԱծդ հոգւոց և ՀԱմ մարմնոց՝ ըստ դաւանելոյ ՀԱծաշնորհին, երկիրնամիտ և բազմոզորմ, ըստ սբոյն Յովհաննու ձայնին, շնորհեա

կատարել 'ի քոյդ հաճութի օրհնեալդ կամաց՝ զկղբ-
նաւորեալ մատեան մաղթանաց՝ այսր ողբերգութե։
Եւ ընդ լալով սերմանել բանիս 'ի նախընթաց չուս
աստիճանաց օթեւանացս պատրաստութե, 'ի կա-
տարածն ժամանելոյ հաւաքման հնձոցն, դասրձայց
բերկրեցեալ լրութի քաւութե՝ պտղոյն երանու-
թեան որոյիցն բարութեան։ Մի տացես ինձ ար-
գանդ սրտի անորդի՝ իբր Իսրայէլի, և ստինս աչաց
ցամաքեալս՝ ոչ ամենագութ։ Լուր բանական մաղ-
թողիս՝ հզօր և ողորմած, նախ քան երկնի, և եր-
կին երկրի, և նա ցորեանոյ և գինւոյ և ձիթոյ, և
նոքա Իսրայէլի։ Եւ երկնաւորացն աղերս որ առ
քեզ՝ հոգւոյս աղդեսցէ, քան թէ տարերաց ապա-
կանացուսց։ Եւ ստեղծիչ՝ և ես կաւ, բաց տա-
բակուսելոյս 'ի մուտս մաղթանաց այսր հեծութե՝
կամս քաղցրութե զօրանալ աստէն։ զի մի 'ի բանալ
վերնայինն երկնի՝ անընտիր գտեալ կրթութեան
վայելման լուսոյ, իբր զնիւթ մանոյ սպառեցուցց
ընջեալ 'ի միջոյ։ Եւ դի զրկելոյս, ըստ մաղթանաց
գոչման ասողին, և ոյժ թալկացելոյս, և կեանք մա-
շելոյս՝ մտացս խղճիւ, այլ ոչ տաժանմամբ կրից՝
աշխատութե զքեզ խնդրելոյ, առ զաւանդ մաղ-
թանացս, և տուր զողորմութիւն քո շնորհացդ։
ընկալ զփոքրս 'ի տկարէս, և շնորհեա զմեծդ առ 'ի
հզօրէդ։ զօրացո զքանս զղջման, առաքեալ 'ի մեղ
հոգի 'ի բարձանց՝ ճաշաշունչ պատգամաբս 'ի սմա
եղելոցս։ Պարգեւեա բարերար՝ զառակն Իսրայ-
եայ, լուսաւորեալ առ ճշմարտութին, մատուցա-
նելով մահու արժանոյս՝ ընդ պղնձոյս գոյի անարգս
ձայնի՝ զոսկի քո շնորհի, ընդ անզարդութե երկա-
թոյս սեւութեան գունոյս՝ պղինձ պճնելի, ցոյգք
առաքինութեան, հրաշեկ Իբանանու։ Ընդ հր

կարծրացուցանես զսիրտ եղկելոյս՝ չերկնչել 'ի քէն, անձառ և ահաւոր։ Մի եղեց անպտուղ 'ի փոքր վաստակոյս՝ իբր ապաջան սերմանող անբերրի երկրի։ Մի լեցի ինձ երկնել և ոչ ծնանել, ողբալ և ոչ արտասուել, խորհել և ոչ հառաչել, ամպել և ոչ անձրեւել, ընթանալ և ոչ հասանել, ինձ ձայնել և քեզ ոչ լսել, պաղատիլ և անտես մնալ, կողկողել և ոչ ողորմել, աղաչել և ոչ ինչ օգտել, զոհել և ոչ ձեռնձերել, զքեզ տեսանել և դատարկ ելանել։ Լուր ինձ նախ քան զկարդալս իմ առ քեզ՝ միայնդ հզօր։ Մի զանվճար տանջանացն տոյժս՝ ընդ թուոյլ աւուրց մեղաք կեցելոյս չարագործիս ինձ հատուցաներ։ Կեցո զիս գթած, լուր ինձ ողորմած, մարդասիրեա ներող, խնայեա երկայնամիտ, պաշտպանեա ապաւէն, բարերարեա հզօր, ազատեա ամենակալ, կենագործեա նորոգող, վերականգնեա ահաւոր, լուսաւորեա երկնային, բերժշկեա հնարաւոր, քաւեա անքննին, պարգեւատրեա առատ, շնորհազարդեա աննախանձ, հաշտեա անխտակիր, ընկալ անոխակալ, սրբեա 'ի պարտուց օրհնեալ։ Թէ յառեցից զաչս իմ, նայեցեալ 'ի հայեցուածս երկուց վանդից յաւուր թշուառութեան, զբոյդ տեսից փրկութիւն՝ յոյս և խնամակալ։ Եթէ նկատեալ դիտեցից 'ի վերս յամենագրաւուղին սոսկալի, հրեշտակ քո խաղաղութիւն քաղցրութիւն ինձ պատահեսցե։ Ցոյց ինձ տեր 'ի յերկնից աւուր շնչոյս արձակման՝ մաքրութեան ոգի լուսոյ ամբարձեալ 'ի յերկնաւորացն երջանկաց՝ պարգեւաց սիրոյ քոյ եկեալ հասեալ։ Յարդարոցն կատարելոց՝ կարեաց ինձ կցորդ ժամանեցուսցես։ Զանակնկալն բարի՝ չարիս 'ի յուսահատութեանն աւուր շնորհեսցես։ Քաւ լեցի քեզ, բարերան-

եալ, որ փրկութիդ ես ամենայնի, եթէ խոստացեալս քո ոչնարի՝ դազան դժնդակ ստացես ուղեկից, մեղաց մեռելոյս՝ անախտ կեանք, կործանելոյս պարտեաց՝ փրկութիւն։

Դ. Լ՚ըդեաց մոռացիս զբարերարելդ՝ ակնկալութիւն. անտեսեսցես զդիտասիրելդ՝ խնամող. այլայլեսցես զմարդասիրելդ՝ անփոփոխ. նշանջեսցես զկենագործելդ՝ անվախճան. թողուցուս զողորմութիդ՝ երջանիկ պտուղ։ Լ՚զաւաղեսցես զքաղցրութեանդ բարեշնորհ ծաղիկդ. անպատուեսցես զնիւթ պանձանաց քումդ ճոխութեան. յեղանակեսցես զփառս հերաց քումդ բարձրութեան. ոչ պահեսցես զվայելչական զարդ պայծառութեան քումդ պատկի։ Լ՚թէ ողորմածացն է երանութիւն, իսկ դու բնաւ իսկ արքայութիւն լցեալ փափաքմամբ, ոչ զբաղբն պարգեւեսցես փրկութիւն. ոչ մատուցանիցես դեղ վերացս, ոչ սպեղանիս խոցուածոյս, ոչ դարման տկարութեան. ոչ ծագեսցես լոյս 'ի խաւարի՝ յուսացելոյս 'ի քո զօրութիւնդ՝ կենաց պարգևդ տիեզերաց, որ միայնդ ունիս փառս ինքնութիւն իսկութիւն և յարակայ մշտնջենաւորութիւն, վկայեալ 'ի բնաւից, օրհնեալ և փառաւորեալ յերիս յաւիտեանս, և անդր քան զպայման սահմանի իմանալեացն յաւիտենից. ամէն։

Ի Ա Ն · Դ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՑԱՒԵԼՈՒԱԾ ԿՊԻՆ ՀԵՆՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐՈՆ ՀՍԿԱԶԻ
ԱՌ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՅ ՍՐՏԻՑ
ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա·ՏԵՐ իմ տէր տուիչ պարգեւաց, ինքնաբուն բարի, ամենից տիրող հաւասարապէս, միայն արարիչ զենաւս յոչէից, փառաւորեալ, անքննին, ահեղ, ահարկու, սոսկալի, հզօր, սաստիկ, անտանելի, անմերձենալի, անըմբռնելի, անիմանալի, անձառելի, անտեսանելի, անզննելի, անշօշափելի, անորոնելի, անքսկիղձն, անժամանակ, անշամանդաղ գիտութիւն, աներկեւան տեսութիւն, ճշմարիտ էականութիւն, բարձր և խոնարհ, օրհնաբանեալ դոյութի, անստուերծագումն, ամենափայլ ճառագայթ, խոստովանեալ լոյս, անտարակոյս վստահութիւն, անտարտամ հանդիստ, անյեղլի կնիք, անսահմանելի տեսիլ, վկայեալ անուն, ճշմարիտ քաղցրութիւն, բաժակ բերկրութեան, հաստիչ հոգւոց հաց, օտար մթութեց սէր, աներկբայ խոստումն, ծածկոյդ ցանկալի, զգեստ անկապուտ, օթոց բաղձալի, զարդ փառաց, ձեռընկալու մեծ, ապաւէն դովեալ, աննուազելի շնորհ, անպակասելի գանձ, անապական անձրեւ, արփիսցնցուղ ցող, ամենատեղաց դեղ, ձրի բժշկութիւն, կրկնաձիր առողջութիւն, վերհագոյն խրախոյս, անպատիր կոչումն, համբրէն աւետիս, ըստրկամեծար թագաւոր, աղքատասէր պաշտպան, մշտահարուստ տուիչ, անխափան դիմեցումն, աննահանջելի հրաման, անհա-

մառօտ յոյս, երկար տեսողութիւն, անզգջական տուր, ամենաբաշխ աջ, արդարակշիռ ձեռն, անաչառատես ակն. մխիթարութեան ձայն, սփոփանաց լուր, բերկրութեամբ բերում, անուն կենդանի, նախանամող մատն, անգայթակղելի ելք, անխարդախ ընթացք, կենդանարար կամք, անանենդելի խրատ, աննախանձ պատիւ, լայնական հնարք, անձկական պայման, անգտանելի հետք, աներեւոյթ շաւիղ, անչափագիր պատկեր, որքանութեամբ անսահման, անանմանական տիպ, անզուգական գութ, ողորմութեամբ բազմազեղ, խնարհութեամբ տօնելի, համբոյր փրկական։ Լա՛ւ և ես քան զայս ազդմունք վայելչականք՝ ճոռոմութեանդ նուիրելիք. օրհնեալ, գովեալ, բարեբանեալ, քարոզեալ, աւետարանեալ, հռչակեալ, հընչեցեալ, պատմեալ, անխաբելի կամաք աղաչեալ, և որ ինչ առ մեզ բերին առ՝ի քէն հոսմունք քաղցրութեամբ, զոր հանդերձելոցն ճառից լուսաբանեն կերպաւորութիւնք. որով զուարթ ցուցանիս՝ի փրկութենն իմ, երանութեամբ, իբր՝ի պարարտութեամբ իմեքէ ախորժ տենչանաք լցեալ. զի ո՛չ իմովս ինչ անոտիսպատուաստ փառատրիս երդով, այլ զի պատճառ իմն առցես զնոքրս աղերս՝ մեծիդ փրկանաց։

Բ. Լա՛ւ քանզի առ ամ հասակ անկեցեալ յերկրի ազգ բանականաց՝ այս պատուէր նկարագրական նորոգ մատենի ողբոց նուադի, որ զամենեցունց ունի ըզկրից պատահմանց նշաւակեալ յիւրում պատկերի, իբր կցորդ մեծդիտակական կարեաց համոյնից, առ բոլոր դումարս բազմահոլով տիեզերական քրիստոնէից, առ նախնի ժամն ժամանողաց, և առ երկրորդ կոչեցեալ ջատիւ արքունն, առ որ՝ի կատարած աւուրն կալեալ՝ սակաւաձեռն ծերուքն, առ պարտաւորս և արդարս, առ ինքնարդոյ բարձ-

թայնն և սխալեալ անձնադատ գտեալն , առ բա-
ւիսն և եղեռնագործս , առ նկուռնս և առ արիս ,
առ ստրուկս և ներքոյանկեալս , առ սեպուհս և
գերաշխարհիկս , միջակայնոց և պայազատաց , շինա-
կանաց և տոհմականաց , արուաց և իգաց , հրա-
մայողաց և հնազանդելոց , գերելոց և նուաստից ,
վեհից և փոքունց , պատուականաց և ռամկաց ,
ձիավարժից և սոսկականաց , քաղաքականաց և գեղջ
կաց , արքայից գոռոզութեանց 'ի սանձս ահաւորին
ընդունեցելոց , միայնացելոց՝ վերնականացն խօսակ-
ցաց , մաքրականաց տիրանուէր զգաստութեանց ,
քահանայական երջանկակրօն ընտրութեանց , այ-
ցելութեանց բարեզգեստից դիտողութեանց , ա-
թոռականութեանց նախագահից սրբանուէր տե-
սողութեանց . որոց ոմանց աղերս աղաչանաց , և
ոմանց խրատ բարեաց առ դէմս աղօթից այսու մա-
տենիս մատակարարեցի , ձեռնարկեալ հոգւոյդ զ-
որութեամբ՝ կարդել ինձ մաղթանս բազմադիմիս ,
և ամենեցուն սոցին խնդրուածս՝ գթութեան մե-
ծիդ յանդիման լինել սովաւ հանապազ ։

Գ . Լ՝ս արասցես զայն ընթերցողացն 'ի սիրտս
յստակս՝ բժշկութիւն հոգւոց և մաքրութի յան-
ցանաց , թողութի պարտուց և արձակուրդ մեղաց
կապանաց ։ Լ՝ղեցի բղխումն արտասուաց սովաւ
վարժելոցն , և պարգևեալ տացի 'ի ձեռն սորին
ապաշաւ ըղձից ։ Շ՝նորհեսցի աչք և ինձ ընդ նո-
սին առ 'ի քէն ղղջումն կամաց , և նոցա իմովք ձայ-
նիս շունչս բարեհամբոյրս . նուիրեսցի վասն իմ
այսու մատենիս պաղատանք նոցին , և բանիւս այ-
սու հեծութիւնք նոցին ընդ իմ խնկեսցին ։ Ի՝նդ
համբոյր Ճաշակման այսր ողբերգութեան , շնորհ
լուսոյ քոյ մտեալ բնակեսցէ ։ Լ՝թե երկեն ինձ

բարեպարիշտք ընծայիլ սովաւ, ընկալ կենդանեաքն վասն քո, գթած, և զիս ընդ նոսին։ Եթէ ախտս ինչ սրբանուէրս կաթուածոց աչաց սովիմբ բերիցի, եղիցի 'ի քէն խնամակալ՝ և յիս անձրեւեալ։ Եթէ գրեսցի և 'ի փրկութիւն կարգեսցի հաղորդելոցն յոյս կիրս կենաց, արասցես կամաւ քո օրհնեալ՝ և ինձ համարեալ։ Եթէ հեծութիւս աստուածահաճոյս 'ի ձեռն այսր բանի 'ի գաղտնեաց ուրուք յառաջեկեսցէ, օգտեցայց քեւ բարձրեալ՝ և ես ընդ նմին։ Եթէ ձեռն մաքուր՝ խնկով հանդերձեալ առ քեզ համբարձցի, հասցէ միասցի ընդ իմն ձայնի և աղաչողացն աղերս յառաջ մատուցեալ։ Եթէ պաղատանս բազմադիմիս ընդ իմն երկնեսցի, լիցի և ինձ քեւ և վասն սորին կրկին նուիրեալ։ Եթէ յարգեսցի այս անձին բանի պատարագ՝ քեզ 'ի հաճութի, նախայլոցն ընդ իս քեւ ընծայեսցի։ Եթէ 'ի տխրանաց ինչ ձանձրութէ ոք նուաղեսցի, կանգնեսցի վերստին հաստատանաւ այս հառաջանաց՝ 'ի քեզ յուսացեալ։ Եթէ համբարտակն վստահութէ մեղաք յատակի, այսու արձանաք պատկանեցելոյիք աջով քո պաշտպան՝ դարձեալ կառուսցի։ Եթէ յուսոյն ձգտարան սուսերքն յանցանաց հատեալ կտրեսցի, կցեսցի դարձեալ միւսանգամ կամաք ամենակալիդ բարեաք պատուաստեալ։ Եթէ վտանգ մահու անձնական ցաւոյ զոք պաշարեսցէ, գացէ փրկութիւն սովաւ առ 'ի յոյս կենաց՝ յաղթելն առ քեզ կեցուցիչ։ Եթէ տադնապաւ ոք տարակուսի 'ի սիրտ խոցիցի, քաղցրութեամբ քո՝ սովաւ ապրեալ ողջասցի։ Եթէ անքաւելի կորստեամբ պարտեաց՝ յանդունդս ոք խորոց իցէ ընկղմեալ, եկեսցէ 'ի լոյս կարթիւ այս հնարիւ՝ քեւ պատապարեալ։ Եթէ թմբրութեամբ

խաբէից խաւարին գործոց իցէ ոք վնասեալ, զօրաց-
ցի անդրէն վասն քո՝ միայն ապաւէն՝ 'ի քեզ ա-
պաստան եղեալ։ Եթէ պահպանակն վստահութիւն
զանձն ուրուք լիցէ, ընկալցի այսու միջնորդիս
ձեռն քո զնա՝ ամփոփեալ 'ի նոյն հաստատութիւն։
Եթէ ամայի 'ի զգուշութենէ պահողացն ոք դե-
դերեսցի, ոպասեսցէ սովիմբ առ 'ի նոյն դարձ նո-
րոգողիդ։ Եթէ սարսուռ դիւային ջերման՝ դո-
ղութեամբ ինչ ոք խուզեսցէ, սթափեսցի 'ի սոյն
յայս նշան խոստովանեալ և երկրպագեալ խաչիդ
խորհրդոյ։ Եթէ անօրէնութեան մրրիկ խորտակիչ
հողմոյ յանկարծ բախեսցէ զհաստուածս մարմնոյ
շինուածոյ մարդոյ յերկրային ծովուս, հանդարտ-
եսցի անդրէն ղեկաւ այս թեւոց 'ի քեզ պատ-
կանեալ։

Դ։ Եւ արասցես լինել դեղ կենաց առ հնարս
ցաւոց հոգւոց և մարմնոց քոց ստեղծուածոց՝ զայս
կարդեալ սահման ողբոց մատենի սկզբնեցելոյ յա-
նուն քո՝ բարձրեալ։ Օ սկսեալս իմ դու կատարե-
ա։ Եղիցի հոգի քո խառնեալ 'ի սա։ Շունչ զօ-
րութեան մեծիդ միասցի 'ի քո ինձ շնորհեալ ըս-
տեղծաբանութիւնս։ զի դու տաս զօրութիւն
վհատեալ սրտից, և ընդունիս փառս յամենե-
ցունց։ ամէն։

ԲԱՆ · Դ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱՅԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵՏՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՒԹ ԱՌ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՅ ՄՐՏԻՑ
ԽՕՍԱՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Այ քանզի սիկիզբն կալայ խօսել ընդ քեզ՝ որ 'ի ձեռին ունիս զշունչ կենդանութիւն հոգւոյս բազմամեղի, յիրաւի սարսեալ դողացեալ տագնապաւ մեծաւ յաւէտ երկնչիմ. վասն զի ահաւոր և անտանելի և 'ի սահմանէ բանի փախչելի յիշատակ անձողոպրելի անաչառդ քո ատենի՝ 'ի կշտամբումն իմ պարտաւորի՝ արարիչ երկնի և երկրի. Այս զի և չիք իսկ բժշկութիւն բազմվտանգ սաստկութիւն վերացս անողջանալի, խայթմանց խածուածոց մահաբերին բերանոց ժանեաց՝ որսոզին զանձն իմ 'ի կորուստ. Անաւանդ զի ոչ գոյ պատասխանի, ըստ առակողին, յաւուր պատերազմի, և ոչ բանիւ իրաւանալի, և ոչ վերարկուաւ պատսպարելի, և ոչ դիմակաւ կեղծաւորելի. ոչ առ երեսս բանիւք մատչելի, և ոչ կերպարանաւք երբեք խաբելի, ոչ յօդուածովք բանից ստելի, ոչ արագմամբ ոտից փախչելի, ոչ թիկանց դարձուցանելի, ոչ դիմաց ընդ երկիր մածուցանելի, ոչ բերանով ընդ հող հատանելի, ոչ 'ի խորս երկրի ղողելի. Զանազն մերկ են քեզ ծածկեալքն, և հրապարակեալ են անեղեւոյթքն. արդարութիւն իմ նուազեալ և խստառունայնացեալ. մեղանիքն յայտնեցեալ և յաւէտ առաւելեալ. չարիքն իմ մնացական, և ես կորստական. իրաւանցն կշիռ պակասեալ և անիրաւութիւն

խակին զօրացեալ. բարեացն բերքք հալեալ, և սը-
խալմունքն արձանացեալ. առանդն կորուսեալ, և
դատակնիքն այժմն դաեալ. մահուն մուրհակ
դծեալ և աւետեացն կտակ եղծեալ. Բարերարն
անարեցեալ, և բանսարկուն ուրախացեալ. հրեշ-
տակաց դուռնդն թաղծեալ, և սատանայ խնծղիւք
պարեալ. վերնական զօրքն ողբացեալ, և ստորնայ-
ինքն բերկրեցեալ. սպանողին մթերքք լցեալ, և
զոհողին դանձն կտպտեալ. օտարին կոլմն կանգ-
նեալ, և ըստացողին պարգեւ մատնեալ. հաստողին
ձիր մռուացեալ, և կորուսչին հաղքն պահեալ.
երախտիք փրկչին հենդնեալ, և բելիար զուար-
թացեալ. կենացն աղբիւր փակեալ, և դուռոցին
ժանդ ժանդիս ժամանեալ.

Բ. Լաւ արդ ոչ ապաքէն ըղձալի էր, ըստ գրոյն
կանխաւթիւ նախանձայնելոյ, ոչ ստեղծանիին երբէք
յարդանդի և ոչ նկարիչն 'ի յորովայնի, ոչ 'ի ծը-
նունդ յառաջոդայիլ և ոչ 'ի լոյս կենաց հասանիլ,
ոչ 'ի թիւս մարդկան գրիլ և ոչ 'ի հասակ աշխարհ
ամբառնալ, ոչ 'ի պատկեր դեղոյ զարդարիլ և ոչ
բանիւ հանդերձաւորիլ, քան ընդ այսպիսեաց
ստատկագունից և սարսափելեաց ըմբռնիլ պար-
տուց, զոր և ոչ վիմաց կարծրութիւն բերէ, թող
թէ մարմնոց լուծականութիւն.

Գ. Լաւ արդ տուր բարեգութ՝ աղաչեմ զքեզ,
տուր ինձ ողորմութիւն, որ զայսոսիկ դու ինքնին
քեզնէն քոյովդ բանիւ մեզ տահմանեցեր ասելով,
թէ տուք զայդ նուէր յանուն փրկութեան ձերոյ
ստատուցոյ, և սուրբ եղերուք. զի զողորմութիւն
կամիմ, և ոչ զպատարագ. Ահա բարձրացիր վերս-
տին ինկեալ այսր յիշատակաւ, որ ունիս զամ, և 'ի
քէնն է ամ, և քեզ փառք յամենեցունց. ամէն.

Բ Ա Ն Ա

ԳԼԽՈՐՈՒՆ ՅԱՒԵՏՈՒԹԻՒՆ ԱՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԻՒՆՆ ՆՈՐԻՆ ՀԱՍԿՈՂԻ ԱՍՈՒՆՑՆ ԱՂԵՒՍ ԳԱԼԹԱՆՑՆ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍԱՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Այր արդ ես երկրածինս մարդ՝ կենցաղա-
կանաւ անկայուն դոյիւ զբաղեալ, և յիմարութիւն
պատրողականաւ դիմեաւս յիմարեալ, որ ամենայ-
նիւ ատեմ, և ոչ միով իւիւք ճշմարտեմ։ Քանզի
որովհետ դիմաք վերադրեցելովք նշանակաց աղարտե-
ցելովք՝ յանդգնեցայց լինել յանդիման քում դա-
տաստանիդ, ով իրաւադատ ահաւոր, անճառ, ան-
պատում, հզօր աստուած բոլորից։ Քանզի դաս-
եալ աստստին 'ի սոյն զապերախտութիւն մեղուց-
եալ անձինս առ քումդ երթալոս, ցուցիս զերա-
ւունս քո միշտ զօրացեալ և զանիրաւութիւնս իմ
յաւէտ պարտաւորեալ։ Որ արարեր զիս 'ի քո
պատկեր պանծալի՝ 'ի ձեռն վերնիդ տպաւորու-
թեան, զակարս օժանդակելով։

Բ. Օ արդարեցեր բանիս, փայլեցուցեր միջ-
մանէ, մաքրեցեր ճոխացուցեր, իմաստիւք աճեցուցեր,
հանճարով հաստատեցեր, 'ի ընչականացն որոշ-
ցեր, հոգւով իմանալեաւ խառնեցեր, իշխանակա-
նին դոյիւ պճնեցեր, ծնաց հայրաբար, սնուցեր
դայեկապէս, տածեր ստացողապէս, տնկեցեր զամ-
բարիշտս 'ի քումդ դաւթի, ջրո

ցըն և անհասանելեացն ընտանեցուցեր, զաչս երկ-
րեղէն 'ի քեզ համարձակեցեր, լուսոյդ փառաց
վերածածկեցեր, զհողանիւթ մատուանս անմաքուր
ձեռացս 'ի քեզ մատուցեր, զմոխիրս անարդ մա-
հացու՝ իբր զնշոյլ լուսոյ յարդեցեր, զմայր քո
հզօր ահաւոր օրհնեալ՝ մարդասիրապէս և անար-
ժանիս իմոյ անձին կնքեցեր։ Ոչ կիրեր զբերանս
լցեալ նանրութեամբ՝ 'ի ժառանգակիցն կարդալ
զքեզ, ոչ կշտամբեցեր զյանդգնեալս 'ի քո կցոր-
դութիւն, ոչ ստուերացուցեր զտեսիլ աչացս 'ի
քումդ ակնարկութիւն, ոչ արդելանաւ կապանաց
ընդ մահապարտացն տարագրեցեր, ոչ խորտակեցեր
ըղդաստակ բազկիս՝ որ անմաքրապէս առ քեզ համ-
բառնայր, ոչ մանրեցեր զոստս իմոց մատանցս 'ի
շօշափելն զբանդ կենաց, ոչ պատեցին զինեւ մա-
ռախուղք 'ի ձօնելն զքեզ՝ ահաւոր, ոչ փշրեցեր
զպարս ատամանցս յրմբոշխնելն զքեզ՝ անսահմա-
նելի, ոչ գնացեր բարկութեամբ խոտորնակ՝ խո-
տորնակն ընդ քեզ հետեւողս, իբր ընդ վրիպեալ
առնն խորհելի, ոչ խոյտառակեցեր 'ի հարանարա-
նիդ զանարժանս քումդ պարերդութեան, ոչ 'ի
դ-ձուձ հանդերձին տեսիլ զանօրինեալս յանդիմա-
նեցեր, ոչ կապանօք ձեռացս և ոտիցս յարտաքին
խաւարն հալածեցեր։

Գ. Այս ամենայն մատուանս բարեաց և զներե-
լոյդ երկայնմտութի ընկալեալ 'ի քէն՝ բարերար,
օրհնեալ և յամենայնի միշտ երկայնամիտ, փոխադ-
րեցեալ վնասակարս պարտեաց՝ անթիւս և բազմօրի-
նակ անօրէնութիւնս, մարմնականաց և անձնական-
նաց՝ ամենակիր բազմաձուփ խորհրդոց յուզմանց
երկրաքարշութեանց։ Այսոսիկ քեզ, ած իմ և
տէր, ընդ այսքանեաց բարեաց փոխաբերեցի։ զայս

քեզ ինձէն հատուցի չարիս, ըստ մովսիսեան յան-
դիմանութեանն առակի, մոռացեալ զիմաստութի-
և սիրոյս յիմարութիւն։ Զ այսց բարեաց երախտ-
եաց կաճառս՝ ընդունայնութիւն դնացիք՝ չարաչար
ունայնացուցի։ զայս լուսաւորութի շնորհաց ան-
ճառից 'ի բարձրելոյդ խնամոց բարդեցեալ՝ մերը-
կաւն խելագարութիւն ցնդեցի։ Լ։ թէպէտ բա-
զում անգամ ծանուցար կարկառմամբ ձեռին քո
այցելութիւն ձդեալ զիս առ քեզ, ոչ հաւանեցայ ըստ
մարգարէին որ զԻսրայէլէ ամբաստանութեան։ և
թէպէտ խոստացայ դաշնաւորեցի քեզ հաճայանալ,
և ոչ ընդ այսմ սահմանաւ ուխտիս փակեցայ, այլ
դարձեալ զնոյն նիւթեցի չարիս, անդստին յոճն
առաջին մատեայ, փշոցն մեղաց հերկեցի զանդաս-
տան սրտիս յորոմանն արդիւանարութիւն։ Ա։ռ ի-
ելանեն առածք ծածարեալ սուրբ մարգարէիցն։
քանզի մեացեր յինէն խաղողդ, և ես ընդ այնորիկ
փուշ շառաւիղեցի։ դարձայ յանախորժ դառնու-
թիւն պտղոյ՝ այդիս օտարացեալ։ բուռն հարի զան
հաստատ հողմոյ, որովք միշտ տատանեալ այսր անդր
տարաբերիմ։ ըստ ձայնի երանելոյն Յոբայ ընդ ճա-
նապարհ ինն անդարձ դնացի։ 'ի վերայ աւազոյ հին-
ուածս յիմարութիւն կառուցի։ Ա։ այնատարբ հե-
տովք խաբեցայ կենացն անձկալեաց հաստանել։ փա-
կեցի ինձէն զելիցն ուղեւորութիւն։ բացի կամաւ
զկորստեան խորխորատն։ Ա։ցի զպատուհան լսել-
եացս իմոց առ բանիդ կենաց ընդունելութիւն։ կա-
փուցի զաչաց հոգւոյս հայեցուածս առ 'ի զկենացն
դեղ նկատել։ Ա։է ընդոստեայ 'ի թմբրութեանց
լքմանէ մատցս 'ի պատգամ փողոյդ ահաւորութիւն։
ոչ զգաստացայ 'ի բողոք դուժի հրաշորձական ա-
ւուրն ընտրութիւն։ ոչ երբեք զարթեայ 'ի նիրհ-

35985
1516

մանէ քնոյն մահացուլի, որ 'ի կորուստն կարապետէ։ Ել եաւ հանգիստ քոյ հոգւոյդ 'ի մարմնէդ ինս տաղաւարի։ ոչ ընդ բնութիւն շնչոյս խառնեցի զմանն շնորհաց քումդ պարգեւելի։ իմոյս ձեռաք կոչեցի կորուստ, ըստ առակողին, զհոգիս կենդանի մահացուցանել։

Դ։ Լաւ զինչ է ինձ սակաւս և նուազագոյնս յօդել սահմանս կսկծելիս չափաբերականս, մինչ անցեալ է ըստ քանակութի և վերիպեալ ըստ բժշկուլի։ Արդ քո է ընձեռեալ կեանս հոգւով մեռելոյս, և անոխակալութեամբ մաքրել առ այցելութիւն դատապարտելոյս որդի աստուծոյ կենդանւոյ։ քեզ փառք յամենայնի։ ամէն։

Բ Մ Ն։ Զ։

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱՆ ԿԿԻՆ ՀԵՆՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀԱԿՈՌՈՒ ԱՌ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա։ Խոսկ արդ զինչ բարւոք գոյ առ այս, կամ ոչ օգուտ ինձ առ սոյն սահման ընթացեալ ձայնիս հեծութիւն լքանել, և ոչ զամբարեալ շարաւ մահացու վերիս՝ խարանաւ բանիս արտաքս հերքել, և կամ զծանրուն սրտիս մթերեալ ցաւոյս հոգեկան խնթոյս, իբր տաղակացուցանողական հնարաւորութեամբ, մանամուխ զղջանօք փսխել։

Բ։ Լաւ քանզի ոչ գոյոյ արժանի պարծելոյ 'ի փառս ընդ սրբոցն դաս, որոց լի են բերանք նոցա

ծաղու , և շրթունք խրեանց ցնծութեամբ , ըստ առակողին և սաղմոսողին , 'ի կարդն երկրորդ դիմեցից՝ զնմանեսն իմ յիշատակել համայն աստանօր . թէպէտ առ խմում թերութիւն բարուց անբարեաց՝ և նոքա յաղթականք լցեն , իբր ապաշաւեալն քան զանապաշխարն . Տօնելի եղեալ Ս՝անասէ առ խմոց պարտուցս առաւելութիւն . պատուեցաւ և փարիսեցին առ դժնէիս ամբարշտութիւն . գովեցաւ անառակ որդին առ անդարձիս ուխտաբանցութիւն . յիշատակեցաւ կեղծաւորութիւն որդւոյն Ի՛մասեայ առ անշնորհութիւն ապախտաւորիս . օրհնաբանեալ եղեալ աւազակն , որ դատապարտեալն է անհաւատից . պատուեցաւ և կինն պոռնիկ՝ սկզբնամայրն ապաշաւողաց . Ոչ պակաս քան զփարաւոն զստեղծուածս սրտիս իմ խստացուցի . ըստ օրինակի խառվութիւն մերկաց ծովու ծփեցայ . ոչ այնքան տարսեցի և պատկառեցի 'ի սատակութենէ քումդ հրամանի , որքան ալիք ծովուն յեզերացն . Ընդ թիւս ջափուց կշռութիւն առ խմ գործոց՝ և աւազոյն կոյտ սահմանեցաւ . պակասեայ անբաւիցն շիղջք առ համբարս խմոցս անօրէնութեանց . +

գ . Ի թէպէտ և յոյժ բազում են մանուանքն 'ի յափունս ջրոյն համահաւաքելոք , այլ ուրոյնք և առանձնականք 'ի ծննդոց աճելութենէ . իսկ մեղանք խմոյս յանցանաց՝ անթիւք . զորս անհնար է առնուլ 'ի միտ . Ոմն և ծնունդք իւր , ոմն և շառաւիղք իւր , ոմն և բիծք իւր , ոմն և արկածք իւր , ոմն և փուշք իւր , ոմն և արմատք իւր , ոմն և հատուածք իւր , ոմն և պտուղք իւր , ոմն և նշխարք իւր , ոմն և ճիւղք իւր , ոմն և ոստք իւր , ոմն և արմատունք իւր , ոմն և ճիրանք իւր , ոմն և մատունք իւր , ոմն և խլրտմունք իւր , ոմն և զ-

բութիւնք իւր, ոմն և ազդմունք իւր, ոմն և նը շ-
մարանք իւր, ոմն և տիպք իւր, ոմն և մնացուածք
իւր, ոմն և սառուերք իւր, ոմն և մթութիք իւր,
ոմն և յարձակմունք իւր, ոմն և հնարք իւր, ոմն և
պատիրք իւր, ոմն և դիտմունք իւր, ոմն և դիմեց-
մունք իւր, ոմն և ջաւիք իւր, ոմն և խորք իւր, ոմն
և գարշութիք իւր, ոմն և կայծակունք իւր, ոմն և
կիրք իւր, ոմն և մթերք իւր, ոմն և գանձք իւր,
ոմն և ցնցուղք իւր, ոմն և աղբերք իւր, ոմն և
դիւտք իւր, ոմն և շանթք իւր, ոմն և հրդեհմունք
իւր,ոմն և պատկառանք իւր, ոմն և վիհք իւր, ոմն
և անդունդք իւր, ոմն և բորբոքմունք իւր, ոմն և
աղջութիք իւր, ոմն և ամպրոպք իւր, ոմն և կայ-
լակք իւր, ոմն և հոսմունք իւր, ոմն և հեղեղք
իւր, ոմն և սառնամանիք իւր, ոմն և դրունք իւր,
ոմն և շաւիղք իւր։ Հնոցն և տապ իւր, հրատն
և գոլորշիք իւր, հալոցն ճարպին և ճենճերմունք
իւր, օշինդրն և դառնութիւն իւր, կործանիչն և
հնազանդեալք իւր, բռնաւորն և յեղուզակք իւր,
գոռոզն և սպառազէնք իւր, աւազակապետն և
գումարտակք իւր, դազանն և կորիւնք իւր,
խոծանողն և ծակոտուածք իւր, ապականագործն
և նմանիք իւր։

Դ։ Լուրդ այսոքիկ պետք են գլխաւորութեանց
ապականողաց ոգւոց համայնից, դասեալք ընդ ինք-
եամբք նուաճութիք մասանց՝ իւրաքանչիւրոք 'ի
սոցանէ բիւրք բիւրուց և հազարք հազարաց։ Իսկ
զհամայնիցս թիւ նա միայն զօրէ իմանալ, որ զառ-
'ի մէնջ չէութիւնն գրեալ՝ իբր զէութիւն գործոց
տեսանէ։ Լու արդ եթէ ոք զանձն ոչ խաբեսցէ,
և առ երեսս ոչ կերպարանեսցի, և կեղծաւորաբար
ոչ անհաւատեսցէ, և մարդ զինքն ծանիցէ, և հա-

սարակաց բնութիւն վարեսցի, և երկրածին զանձն դիտեսցէ, և 'ի չափու իւրում կանոնին կացցէ, իմասցի ծանիցէ զնախաթիւ մասունս արկածիցդ վերագրելոց, թէ ոչ ընդունայն ինչ գրեցի և կամ զբնաւ իսկութիւն սահմանեցի, որ 'ի մերս բնութիւն պտուտակի ազգի ազգի վրիպականութիւն. այլ 'ի բիւրուցն արդասեաց չարեաց չափ մի երեւեցուցի, զի նոքօք և զայլսն իմաստասիրեսջիք, թէպէտ և ոչ բաւանդակապէս։

ԲԱՆ · Լ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱՆ ԿՐԿԻՆ ՀԵՆՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՅ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍԱՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա · Լ, Ի զի մի զվրկութեանն վստահութիւն 'ի սպառ կտրեցից, և ապաշէն եղեալ մատնեցայց այսքանեաց աներեւութից ընդդիմամարտից, որք ոչ այլ ինչ են՝ քան թէ ընտանիք թշնամիք ինքնածին բուսեալք զոր վերագրեալքդ սահմանեցին՝ զորքս նութի պատկերին ձեւոյ եղեալ ահարկուս, ցուցից առ սմին բազմաբոյլ բռնութեամբ մարտակացդ՝ զորեղ ախոյեանս ածականս՝ ամենայաղթողս և անպարտելիս, թէ և կսկծելիս կիրս և դժուարակուրս պտուղս ծառոց անհասանելեաց, և անիրաւս ճանապարհաց երկիր և տաժանմունք։ Զի՝ ասելն զայն համ գունդս չարութեամբ բանասարկուին զօրաց՝ սակաւ մի արտաքոյ կաթուածոց աչաց, իբր զճճիս զեռունս

բաղմատանիս խիստթիւ երկրի տկար խլրտմանց՝ անկեալ 'ի վերայ ծորումն ձիթոյ կամ դոյզն դեղ ինչ սատակչական, ցամաքեցուցանէ. և դոյզն մի հառաչումն սրտի հեծութեան ելեալ 'ի հոգւոյ, իբր շնչումն հարատևային ջերմութեան խառնեալ յաբեւու, զսառնամանեաց սաստկութիւն հալէ. քանզի ըստ միումդ նմանութեան հեշտածինք են, և ըստ միւսումդ դիմադրութեան դիւրամեռք։

Բ. Լ. Յլես ոչ երբէք կասեցից դատել զդատապարտեալս՝ բանից կսկծմամբ, պարտել զպարտաւորեալս՝ իբր զվերասակար անիրկանաւոր անհամոզելի. վասն զի զմանս սատակեալ 'ի յիմոց ներգործն, ոմանց զօրութիւ տամ կենդանանալ առ հոգւոյս կորուստ։ Տունկս դառնոստեան, որ զդարշութիւն անառակ վարուց ծաղկեցի. բարունակս ապականաբեր և մահոզկուզեան, որ զկորստեան գինին երկնեցի. Յանանու զաւակս՝ և ոչ Յուդայի, ըստ ասից մեծին Դանիէլի. որդիս գեհենին, և ոչ արքայութեան. ժառանգս դժոխոց, և ոչ փառացն փափաքելեաց. նիւթս տանջանացն, և ոչ հանգստեան։ Լցերախտս առ երախտաւորդ, ապաշնորհս առ բաղմապարգեւդ, միշտ մեղուցեալս առ երկայնամիտդ, դառնացուցիչս քաղցրութիւ բարերարիդ, ծառայս չար և վատ, ըստ սերունեան յանդիմանութեանն, իմաստունս զչարիս գործել ըստ Լ. ասացեալ նախասացութեանն, ժիրս առ ժանդագործութիւս զաղջութիւ։ Փոյթս առ 'ի բարկացուցանել զտէրն, ճշտաշարժս առ դիւաս սատանայականս, հանապազորդեան վիշտս ստացողին, թոյլս առ բարեացն թուիչս, ծոյլս առ երանութիւն ընտրութիւ, դանդաղս առ դիմումնս խոստացելոցն, անարիս առ կարիս պիտանեացն և օգտակարացն, պաշտօնեայս

տիրադրուժ երախտամոռաց։

Գ. Ա՜յ անձինս մեղաւորի, զի զարարիչն իմ բարկացուցի։ Վայ որդւոցս կորստեան, որ զկենդանուն ձիր մոռացայ։ Վայ պարտապանիս անհամար բիւրուց քանքարաց՝ որ ոչ դոյ հատուցանել։ Վայ բեռնակրիս ծանրութեամբ մեղաց դժնէից, որ չունիմ դառնալ առ հանդստարարն։ Վայ ինքասակարիս տերունեան պարտուցն, որ չիք հնար յանդիման լինել հզօրին։ Վայ եղեգնախուխ կիսանողականս նիւթոյ, որ տոչորելոց եմ 'ի դեհենին։ Վայ ինձ առ այս յիշատակ, զի նեռք բարկութեանն ՝ի այրեցելոցիք են դործեալ։ Վայ յիմարութես, որ ոչ մտաբերցի զծածկեցելոցն յայտնուելոց հանդէս։ Վայ ամբարշիս, զի միշտ անդադար ոստայնս ջարեաց կըկեցի։ Վայ զմարմինս պարարողի կերակուր որդանցն անմահից, կտտողացն թունաւորաց զնարդ համբերեցիս։ Վայ ինձ առ արբու�մահուն բաժակի, որպէս զյաւիտենականն տուժեցայց։ Վայ ինձ առ եւս անարժան հոգւոյս յերկիրս մարմնոյս, թէր դատաւորին ճշմարտի յանդիմանեցայց։ Վայ ինձ առ նուազութիւն իւղոյն լապտերաց, զի անարժարժելի է աղօտանալն։ Վայ ինձ առ ճեռ տադնապի ահին զակուցման, յորժամ առադաստին մուտն փակեսցի։ Վայ ինձ առ ձայնին ահաւորութի դողացուցչաց և սարսափելեացն բանից՝ երկնաւոր թագաւորին վճռաւ կնքելոյն, թէ ոչ դիտեմ զքեզ։

Ի Ն Ն Ի

ՀԵՐՍՅԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿՆ ՀԵՆՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐՈՆ ՀԱՍԿՈՂԻ ԱՒ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՅ ՄՐՏԻՑ
ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Այ արդ զինչ գործեսցես անձն իմ կորուսեալ, կամ ո՞ր թաքիցես, կամ զիմիրդ ապրեսցիս, կամ որպէս ելցես ի մեղաց բանդէ. Քանզի բազում են պարտիքդ և անթիւ հատուցմունքն, սասարիկ կշռամբանքն և անվախճան նախատինքն. անողորմ են հրեշտակքն և անիսաւռ դատաւորն, հզօր ատեանն և անաչառ բեմն, քստմնելի սպառնալիքն և անողորմ հատուցմունքն, ահարկու հրամանն և մերկապարանոց յանդիմանութիւնքն. հրեղէն են գեհենքն և անանցանելի են վտանգքն, թանձրամած խաւարն և արտաքոյ այցելութեան մառախուղն. ապականութիւն է գուբն և մշանջենաւոր է տագնապն, ամենագրաւ տարտարոսն և անզերծ սառնամանիքն. Այս արդ արդարեւ քեզ են դանձեալ դառինքս այսոքիկ դժնդակք և տարժանելի օթեւանք անընդհատ ելեալդ պատուհասից, ով անարժան անձն իմ մեղաւոր, չարագործ, պոռնիկ, բազմաբիծ, և սահման անդատանի բնաւին անմաքրութեան. Զհա զարդիւնս գործոց ձեռաց քոց ժառանգեսցես՝ թիւրեալդ ի յուղղութեց և զառածեալդ ի մաքրութեց, տարագրեալդ յարդարութեց և ի կարգաց պարկեշտութեց, ունայնդ ի լիութեց հոգեպարգեւ հարստութեց, նախանձարկու բարերարին և ամենակալ թագաւորին.

Բ. Լ. քանզի կառուցեր քեզ անել արգելան և անփախչելի որոգայթ, խոստովանեալ քեզէն զանբժշկականդ քո վէրս և զանօրինակդ հարուածդ, վկայելով զանձինդ զպարտականդ մահու զանբուժելիդ բեկուածի, ով ջարդ 'ի բարեաց, ով դառնութիւնդ 'ի քաղցրութեանց, ով խաւարդ 'ի լուսազարմից, ով կապտեալդ 'ի պճնելոց, ով դպրովեալդ 'ի գովելոց, ով անբարիշտդ 'ի բարեպաշտից, ով շնչակոնդ 'ի բանականաց, ով անմիտդ 'ի մտաւորաց, ով անհանճարդ յիմաստնոց, ով անմաքուրդ յընտրելոց, ով մահացուդ 'ի կենդանեաց, ով խոհերակնդ 'ի սրբոց, ով արբշիռդ 'ի պարկեշտից, ով կեղծաւորդ յարդարոց, ով անպիտանդ 'ի պիտանեաց, ով անարդդ 'ի փառաւորաց, ով նուազդ յառաւելութեանց, ով դերիդ 'ի գերագունից, ով նուաստագոյնդ 'ի վեհից, ով ազքատդ յընչեղաց, ով անարժանդ 'ի փրկութեանց, ով տնանկդ 'ի բարձրութեանց և 'ի հոգեւոր հարստութեանց, և հաւաստեալդ յօրհնելոց։ +

Ր Ա Ն Թ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵՆՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՒ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՅ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍԱՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Լ. Ի արդ զինչ արժանաւոր ըստ քեզ բանբասանս շարագրեցից 'ի կտակ մաղթանաց մատենի պսոր ողբերգութեան, ով անձն իմ թշուառ, ամե-

նապատիկառ և առ պատասխանիս բանից անբարբառ, անպիտան ՝ այ և սրբոցն մասնակցութեան։ Զի եթէ զլիճ մի ծովուց ՝ի յորակութիւն դեղոյ յեղեղեցից, և զդաշտս ասպարիսաք բազմաք սահմանեալ՝ ՝ի տարածումն լայնութեան քարտենի չափեցից, և զպուրակս յաքունց անտառաց շամբից եղեգանց ՝ի հատուածս դպյութեան գրչաց կազմեցից, և ոչ զթիւ մի ՝ի բարդեալոցն անօրէնութեանց զբրեցից ընդ գրով սահմանի գրաւելոյ։ «Լա՛ զի թէ զմայրս] իբանանու ՝ի մի լուծ կշռոց զբռեցից, և կամ զլեառն արարատեան ՝ի կէտ ամբարման նաժարի միոյ արդարութեան միջնորդ կացուցից, ոչ հաւասարէ այնր հարթութեամբ համաղութակցել։

Բ։ Զառաս ամբարձուղէ՝ ստուարասաեղն՝ տերեւալից՝ ունայն ՝ի պտղոց, նմանակից յաւէտ հարազատ այնր թզենւոյ՝ զոր տերն գօսացոյց։ քանզի սաղարթաք վարսից, այս է՝ արտաքին դիմաք բարեշուք կերպից՝ եբր պտակաւ իմիք պաճուճեալ, բացականացն դոս բաղձալի։ իսկ եթէ մերձեսցի տընկողն խուզել զնրնդրեալին, գտցէ զբեզ ունայն ՝ի բարեաց և գարշելի ՝ի գեղեցկութեանց, ծաղր տեսողաց և նշաւակութիւք նսիատողաց։ Զի եթէ ապաժամանն յանդգոյշ ժամուն հերապանծ տունկն պտղակորոյս անկենդան, որ դոյզն պատկերն է անպտաբաստից, եկն ընդ անիծիւք, և կամ երկիր ոռոգեալ ցօղով, և ոչ բազմապտիկ զաւանդս արդասեաց երկրագործութեան տածողացն մատուցանէ՝ լքեալ մոռանի, իսկ դու՝ ով անձն իմ եղկելի, սահման բանաւոր և տունկ կենդանի՝ և ոչ ՝ի ժամու իւրում պտղաւոր, եբր ոչ զնայն կրեսցես պատիժ նախնեաւ առաւիդ։ Զասն զի զՀամայնն ընկալար ՝ի քեզ անպակաս յառաւելութեան, սկզբնա-

ւորեալ 'ի մարդն առաջին և մինչեւ 'ի սպառումն ծննդոց նորին, զբերս գործոց նանրութեանց և զդիւաս նորոգս՝ ատելիս և անախորժելիս հաստատեին զբեզ աստուծոյ։

Գ. Լաւ վասն զի եդի զբեզ նպատակ հանդէպ երեսաց տեսութեան մտացս՝ անձն իմ անպիտան, վիմաք ձգելոց արձանաց բանից, իբր զանընդել գաղան վայրենի՝ անողորմաբար զբեզ քարկոծել։ Որ թէպէտ և ոչ պատահիմ անուանիլ արդար, սակայն յառաջնումն պատասխանւոջ՝ իբր ընդ ոտիսն ումեմն՝ ընդ անձին յօժարամիտ կամաք ոգորիմ, ըստ իմաստութեան բանի։ և զյոյզս մտաց խորհրդոցս գաղանեաց իբր զգլխաւորեալ յանդաւորութիւն չարութեան գործոց խոստովանեալ, քեզ տարածեցից՝ ՝ՁԾ իմ և տէր։ Օ՛ի որով չափով չափեցիր զանձինս ստգտանք, 'ի քոցդ աննուաղ գթութեան այսրէն չափեցայց՝ ընկալեալ զնորդ յաճախագոյնս ընդ մեծագունիցս պարտեաց։ Լաւ որքան վերացն հարուածք անբժշկականք և անհնարաւորք ճարակեացին, այնքանեաք չափովք կրկին առ սմին և խմաստք արուեստից բարձրեալ բժշկիդ բարեհռչակեալ լուսաւորեացին։ և 'ի պարտուցն առաւելութիւն, նոյնքան փոխատուիդ առատատրութիւն բարեբանեալ միշտ պսակեացի, ըստ խնկաւորդ քում առակի։ Օ՛ի քո է փրկութիւն, և 'ի քեն է քաւութիւն, և աջով քո նորոգութիւն, և մատամբ քո զօրեղութիւն, և 'ի հրամանաց քոց արդարութիւն, և յողորմութեաց քոց ազատութիւն, և յերեսաց քոց լուսաւորութիւն, և 'ի դիմաց քոց զուարճութիւն, և հոգւովդ քո բարութիւն, և օծմամբ իւղոյ քոյ սփոփութիւն, և ցողով շնորհի քոյ՝ զուարթութիւն։ և դուռս միթիթարութիւն, և մռայցուցանես զվշտութիւն,

և բառնաս զնաւաբ վշտաց, և զՏեՀՈՒԹԻ ողբոց
'ի ծաղր փոխես։ Եւ քեզ վայելէ օրՀնութիւն
գովութիւն Հանդերձ յերկինս, և յաղագս Հարցն և 'ի
ծնունդս նոցա, և յաւիտենից յաւիտեանս. ամէն։

ԲԱՆ · Ժ

ՎՀԱՏՈՏՆ ՅՈՒԹԵԼՈՒԱՆ ԿՈՒՍԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀԱՍՊՈՂԻ
ԱՌ ՆՈՑՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆՔՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՑ ՍԻՏԻՑ
ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՑ

Ա · Եւ արդ քանզի միապէս մասնէ կորստեան և զղջումն ուժգնապէս և մեղանչելն մոլեգնաբար · զի թէ և օտարացեալ իմն են 'ի միմեանց այլայլութիւնք նմանութեացն, սակայն զկերպարանս երկաքանչիւրոցն առ միմեանս եղեալ, զմի և զնոյն վՀատուէ ծնունդս արտադրեն։ Զի մինն զՏՀՈՐին ձեռն իբր ապիկար թերահաւատէ, իսկ միւսն ըստ նմանութեան քառոտանեաց պաՀարեղինաց յանդգնայս եղեալ, զյուսոյն առատան խղէ · վասն որոյ ընդ առաջնումն միշտ փաղաքշեալ՝ Հանապազ խընդայ սատանայ, իսկ երկրորդաւն՝ ըստ նմանութեան լափլիզող դժոխորովայն գազանի՝ իբր կերակրով արեամբ պարարի։

Բ · Եւ արդ իբր զղանեալ բազմահարուածեան Հեծանաւ և յատին մահու ժամանեալ, դոյզն ինչ դարձուն շնչոյ ընկալեալ և յոգի կենդանի եկեալ կազդուրեցայց, պատսպարեցայց, կարգնեցայց, յարեցայց յանկենդանակոնս կորստենէ, օժանդակ-

եալ Քրիստոսի ձեռամբն՝ որ գթածն է յամենայ-
նի. 'ի բարերար յերկնաւոր հօրէն՝ փրկութիւն և
բժշկութիւն պատուղ ընձեռեալ ինձ մեղուցելոյս,
խոտացելոյս և մահացելոյս։ Եւ սկզբնաւոր ողբ-
երգութեան այսր աղերսանաց՝ զհաւատոցն շինո-
ւած կառուցից. քանզի և ոմն 'ի նախնեացն սո-
քիմբք զինեալ, փոխեցաւ իսկոյն յանմահականն
վիճակ վերին. զապաշնարութեն դեղ ընկալեալ,
ապաշաւանաց թոշակաւն զգրականն անեղծու-
թեան ստէն ժառանգեաց, 'ի վեր քան զորոց ա-
ռաքեալ ընդ նմին ցուցանէ, որք զհանդէսն մըր-
ցանակին յերկրի կատարեալ, ապագայիցն և երկ-
նաւորացն յուսոյ հաւատացին, և անտեսիցն ճո-
խութիւն փարթամացան։ Իսկ զնարխոյս տերունի
պաշտելի բանին յիշեալ առ ամին, զի ամենայն ինչ
հնարաւոր է այնմ որ հաւատայն, է զի և զչափն
ընտրանականացն բարեմասնութեան այ հաճելեացն
զննեալ աստանօր, զայս պատկեր բանի ընկալաք
նախնի գահերեց առ 'ի սրբութեցն մուտ սովիմբ
հանդերձել. առանց որոյ և ոչ տէրն փառաց զիւր-
սին առ մեզ հրաշագործեաց զօրութիւս, եթէ ոչ
նախ լծակից խնդրեաց բարերութեն իւրոյ զհա-
ւատսն մեր. ուստի և կեանս ընձեռեալ զորէ ինք-
նիշխան բաւականութիւն առընթեր գոլով այ. քանզի
հաւատք քո կեցուցին զքեզ, օրհնաբանեալն այ
բերան վկայեաց։ Քանզի արդարեւ սեռն տեսուի
և կատարեալ իմաստութիւն և առ ած ընտանութիւն
և բարձրելոյն ծանօթութիւն՝ հաւատոց մասն՝ եր-
ջանիկ և ընտրեալ անուն, որ յարաձգեալ մնայ ան-
վթար և անփակելի, պատուակից գոլով սիրոյ և
յուսոյ։ Զի եթէ փոքու սերմանի գոյն հատի
մանանխոյ չափոյ նուաստի հաւատք զերկանց մե-

ծութիւն փոխէ զօրեղապէս ի սիրտս ծովու , ապա յիրաւի ընկալաք զայն սկզբնաշաւիղ առաջնորդ կենաց՝ աներկիմիտ պաշտօն առ Ա՛ծ , որ զապառնին և զծածկեալսն առանց երկիւղութեան ի հոգւոյն աչս տեսանէ , Հրրորդութեանն փառատրելի անուամբն պատուեալս հաւատք՝ ընդ սիրոյն դասեալ և յուսոյ։ Զ ի թէ և զերիսն հատուածս առանձնաւորականս ի մի և ի նոյն խորհուրդ դիտեսցես , յաւէտ մեծասցիս նոքօք ի յա՛ծ . քանզի թէ հաւատաս ի նա , և սիրես . որով և յուսաս անեղերութիւն պարգեւաց նորին։ Զմա փառք յաւիտեանս . ամէն։

Ի Ա՛Ն · ԺԱ.

ԳԵՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱՆ ԿԳԿՆ ՀԵԱՌՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՅ ՍՐՏԻՑ
ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա · Զի արդ ես յետինս դաւանողաց՝ ունայն ի բարեաց , նայեցեալ խորհրդով մտացս ի սկզբնաւորն իմ եղելութի ի ձեռն ձեռին ստացողին իմոյ յանէից յուսով հաւատամ Յիսուսի Քրիստոսի առնել զոր կամի։ Քանզի հաւատացի , վասն որոյ և խօսեցայ խրատեալ Պօղոսիւ , ուսեալ ի Դաւթայ , թէ և արդ կենդանի մաղթանք նոցա այց ինձ արասցէ . ոչ հաւատովք ճանաչել զնա , և զզօրութիւն յարութեան նորա , ըստ առաքելոյ , և զհաղորդութի չարչարանաց նորա , և որ զկնի բերին ասաց

եալքն։ Այցորդ է սին և յոյժ նմանատիպ՝ հաւատալն իսկապէս և 'ի նորոգս այս փոխադրութիւն, որ 'ի մեղացն 'ի քաւութիւն, և 'ի չարագործութէ յարդարութիւն, և յանմաքրութէ 'ի սրբութի, և յանքաւելեացս պարտեաց մահու յանցանաց՝ յանդատապարտն երանութիւն, և 'ի ծառայական կապանացս յերկնաւորն ազատութի։ Վասանզի զիաՀրդ ոչ արդեաք ՀՀնագ քան զբան՝ և 'ի մթութէ երկեւանութէ խաւարի զտեալ՝ և աստուծով օժանդակեալ և օգնեալ սիրտ մեղաւորի, որ ընդ մարմնապէս ծիծաղելն՝ առ նմին հեծէ հոգեպէս։ Որ թէպէտ և յամբարձմանէ բարձրութէ գերագունիցն կայիցՀ՝ ստորասուզեալ ծանրութէ յանդնդային վհին խորխորատ գբոյն կործանման, նորագիւտ մեղաբն անՀրեղեաբ, ունի և նշխար նշուլից՝ փրկութէ կենաց հպաւոր, իբր կայծակն լուսոյ պահեցեալ 'ի միտս և յոգի, որպէս զՀուրն նշանաւոր և զարմանաւոր թանձրամած՝ հրաշիւք մակարդեալ վեհին հրամանի 'ի յատակս ներքինս նիրհեալ ջրհորոյն։ Ուստի և մեղուցելոյն խսպառ թաղծելոյ, և ակնկալութիւն բարւոյն բարձելոյ, և համարձակութէ շնորհին լքելոյ, յուսալ վերատին անդրէն միւսանգամ նախապարգեւիցն փառազարդութեց դարձեալ հասանել։ քանզի և յաՀծուստ անդուստ հանդերձի և այս՝ ներդործիլ առ սոյնս։ վասն զի սա զտուողին զօրութիւն ամենահնար աւետարանէ։ Որ խունկ հաՀՀութեան մեծապէս հոտոտի ՀՀծ, քան յամ բուրումն անուշից, և քան 'ի խառնեալն երբեմն աղացմամբ 'ի սպաս խորանին, որ է կերպարան անձանց խոնարհից զիջեալ բեկութեամբ՝ առ 'ի միութի նոյն նմանութեա։ Ասա որում հարցեալ փրկչին ամենից՝ ցոմանս ախտացեալս տեսա-

նելեօք, Հաւատայք ասելով առ այդ թէ կարող եմ առնել ձեզ զայդ, ոչ պարգեւեցաց աչաց նոցա լոյս, եթէ ոչ նախ զՀաւատոցն դրաւ ընկալաւ։ Զանգի զինչ քան զմեռելութիւն քառօրեայն դիոյ առ կենդանութիւն մեզ անյուսագոյն, առ որ կանանցն ժամանելոց 'ի յոտս արարչին Հաւատոցն Հանդերձանօք, անյապաղաբար զփառացն այ տեսին զՀանդէս՝ 'ի յերբեօրն կենդանութիւն։

Բ. Իսկ աստուծին անկապուտ շնորհին մեացելոյ զկնի մեղանացն՝ Հզօրագոյն են վկայք։ Նախ Յնովք, զկնի Յհարան, յետ նոյ Դաւիթ, դարձեալ և Պետրոս։ ընդ որս և փոքրն Յղկնազար, որ 'ի մեծէն այ ողորմեալ՝ մեծագունիցն վկայեցաւ։ Յուելորդ է առ այս և բանն առակի անառակ որդւոյն։ Թողում զպոռնիկն՝ որ 'ի տեառնէ դովեցաւ, և զմաքսաւորն՝ որ 'ի բարեգործէն յիշատակեցաւ, և զաւազակն երջանիկ՝ որ յարձակումն վերջին շնչոյն Հաւատովքն պսակեցաւ, և զոր անքաւելին են պարտիք՝ զՀաղորդեալքն սպանման մահու արարչին։ առ որս և դլխաւորն ընտրելոյ Պօղոս, որ երբեմն նախնին էր անօրինաց։ Յորոց ոմանք ծանօթութեամբ օրինին գլորեալք անդրէն կանգնեցան բիւրապատկեան դերազանցութեամբ քան զնախակրօնիցն առաւելութիւն։ Իսկ որ նախ քան զօրինակին տուչութիւն՝ զաւանդն պահեալ Հայրենի մերձաւորագոյն գոլ պատուիրանի սկզբնահօրն դաւանութեան, որ և զնախնեւոյն պարտիս ինքեան վարկուցեալ, զնորայսն իւրովքն տուժեաց կրից տաժանմամբ, ոչ քաւեցաւ միայն ծաղկեալ 'ի յերկրի, այլ չարչարելեաւն մարմնով՝ բանականաց բնութեան կենաց կարապետ՝ յաղթող զօրաղէս բնութեան մահու փոխեցաւ։ Իսկ ոմանք 'ի բուսոյ

տհաս հասակին ջարութեամբն յերկարաձգեալ, 'ի կատարեալ տիս ժամանակին ոչ 'ի բարձրութեանն կայից հոսեցան, քան թէ 'ի ստորնականաց թշուառութեց դժնէից կենացս 'ի կամարն երկնից համբարձան։ Լ։ թէ այն ժամանեաց կանխաւ՝ զորացեալ 'ի ջարեացն դարձ, որ մինչև յոսկեղէն նիւթ յեղանակեալ հողոյս գոյութեան, և պատկերն արքունի 'ի պատիւ կերպիս մերոյ նկարեալ արքունականն քանդակուածով, անկորուստ և անփոխադիր և յաղթող դաւաճանութեանն զմերս ենթադրեալ բնութիւն, ապա առաւել յուսալի է այժմ մերկապարանոց լուսաւորութիւն անքօղ և անվերարկու՝ տերամբ Քրիստոսիս ուխտեալ։ որով և միշտ հաստատեալ պահի 'ի մեզ բանն տերունի, ըստ մարգարէին ձայնի, ուխտ խաղաղութեան և կնիք հաստատութեան առ հաշտարարն միջնորդ՝ երկնային անմահ կենդանի և մշանջենաւոր բարեխօս։ Ապա ուրեմն ըստ այսու կանոնի ճշմարտագունի, և անփոխադրելի սահմանի, և արարչաւանդ պայմանի, համբուրեմ հաւատոց շրթամբք զպատկեր բանիս, և ակն ունիմ փառացն շնորհի։ քանզի արդարեւ յարդարացուցանելն զմեզ աստուծոյ՝ ոչ ոք զօրէ դատապարտ առնել, ըստ առաքելական բանին սահմանի։

Գ։ Ա։ յել յայս անստուերագիր վստահութի ապաստան, կամ կործանեալս՝ կանգուն, թշուառացեալս՝ յաղթող, վրիպեալս՝ 'ի դարձն կենդանական, ամենաթշուառ չարագործս՝ 'ի յոյսն, մահու մատնեցեալս՝ 'ի կեանսն, ընդ ապականութիւն վաճառեալս՝ 'ի ձիրն, դժոխային գործովք դրաւեալս՝ 'ի լոյսն, ստորնասէր անասնակենցաղս՝ յերկինս, կրկին գայթակղեալս՝ 'ի վերստին փրկութիւն, մեղք

կապեցեալս՝ 'ի հանգստեանն խոստումն, անբժշկա-
կան վերաք վարանեալս՝ 'ի դեղն անմահացուցիչ,
ստամբակեալս վայրագութիւն՝ 'ի սանձան հանդարտութեան, սրացեալս վարատական՝ 'ի կոչումն,
ապառում դժնդակս՝ 'ի հեզութիւն, ընդդիմաբան
լուտացօղս՝ 'ի ներումն։ Ի Տրիստոս Յիսուս և
'ի Հայր նորին հզօր և ահաւոր, յանուն և 'ի կամս
բարերարութեան Հոգւոյն Ճշմարտի. օրհնաբանեալ
իսկութեանն և մի աստուածութեանն՝ զօրութիւն
և արքայութիւն, մեծութիւն և փառք յաւիտեանս. ամէն։

ՐԱՆ · ԺԲ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ ԿՊԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ
ԱՒ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՅ ՍՐՏԻՑ
ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա։ Լ։ Ի արդ քանզի յաւէտ յառաջնում զղջմանն
յուսահատութեն բանիւ լքայ, և տարակուսանաց
հեծանուն 'ի մահ ձաղկեցայ, աստանօր 'ի յուսոյն
կերպարան փոխեալ՝ յարդահատել համարձակեցայց, զԼՅԵՐՈՐԴՈՒԹԻՆ սուրբ կարդալով յօգնականութիւն ինձ մեղաւորիս։ Որ և անդստին իսկ
յօրհնաբանելն և 'ի դաւանելն զկենդանարարն բնաւիցս ՝ած, իսկոյն և կոչումն ընտանի ձայնի ահաւորութեն անուան շնորհաձիրն բարերարի՝ մահացելոյս է կենդանութիւն, ըստ մարգարէին նախաձառութեն, թէ որ կարդայ զանուն տեառն, նա կեցցէ։

Իսկ ես ոչ միայն կարդամ, այլ նախ հաւատամ մեծութեան նորին. ոչ եթէ վասն պարդեւաց նորա մատուցեալ յողբք դեղերիմ, այլ իբր զկենդանութեան խնկապէս, և զնչոյ տուրեւառութեան հաւաստի, առանց որոյ ոչէ շարժողութեան կամ ընթացութեան. զի ոչ այնքան յուսոյն հանգուցիւ, որքան սիրոյն կապանօք բերիմ։ Ոչ 'ի տուրսն, այլ 'ի տուօղն յաւէտ կարօտիմ. ոչ փառքն են ինձ անձկալի, այլ փառաւորեալն է համբուրելի. ոչ կենացն փափագանօք, այլ կենարարին յիշատակաւն միշտ ճենճերիմ. ոչ վայելչին տարփանօք հեծեմ, այլ հանդերձողին տենչանօք յերիկամանց աստի կականիմ. ոչ զհանդիսան խնդրեմ, այլ զհանդուցչին զերեսս աղաչեմ. ոչ հարսնարանին խնճոյիւք, այլ փեսային անձկութեամբ մաշիմ։ Ի ձեռն որոյ զորութեամբ վստահապէս ակնկալութեամբ վերադրեցեալդ յանցանօք բեռանց՝ անեղկմիտ յուսով հաւատամ 'ի կարողին ձեռն ապաստանեալ, ոչ քաւութեամբ միայն հասանել, այլ զնոյն ինքն տեսանել՝ յողորմութեան և 'ի գթութեան և յերկնիցն ժառանգութեան, թեպէտ և յոյժ եմ տարագրելի։

Բ. Լու արդ բաղում պատկառանօք ամաչեցեալոց դիմաց կորացեալ, զմիջնորդ ազգման կափուցմանց երկակի շրթանցս՝ արժանափակ աղխիւ կարկելոց՝ առ անհամարձակ լեզուիս շարժութեան, նորոգեցից 'ի յերգ հառաչման պաղատանաց յեղանակութեց աղիողորմ հեծեծանաց՝ 'ի բարձունս աղաղակելոյ։

Մաղթանք զօրաւորք արհաւրաց գիշերայնոց։

Գ. Ընկալ քաղցրութեամբ, տէր ՅԾ հզօր, զդառնացողիս զաղաչանս. մատիր գթութեամբ առ պատ-

կառեալս դիմաք. փարատեա, ամենապարգեւ, զամենաթական տխրութիւնս. բարձ յինէն, ողորմած, զանբերելի ծանրութիւս. անջրպետեա, հնարաւոր, զմահացու կրթութիւս. աւարեա, միշտ յաղթող, զնաբողին հաճութիւնս. բացադրեա, վերնային, զմոլելոյն մառախուղ. կնքեա, կեցուցիչ, զկորուսչին ընթացմունս. ցրուեա, ծածկատես, զըմբռնողին չար գտմունս. խորտակեա, անքնին, զմարտողին դիմեցմունս։ Տեառնագրեա քո անուամբդ զլուսանցոյց երդ յարկիս. պարփակեա քո ձեռամբդ զառաստաղ տաճարիս. գծագրեա քո արեամբդ զմուտ սեմոց սենեկիս. կերպացո զքո նըշանդ 'ի հետս ելից մաղթողիս. ամրացո քո աջովդ զհանգստեանս խշտի. մաքրեսցես 'ի հաղթից զծածկարան անկողնոյս. պահեսցես քո կամաքդ զտառապեալ անձն ողջոյս. անխարդախ արասցես զքո շնորհեալ շունչ մարմնոյս. կացուսցես շրջափակ զպար զօրուդ երկնայնոյ. կարգեսցես 'ի դիմի ընդդէմ դիւացն դասու։ Տուր հանդիստ բերկրութիւն մահահանգոյնս նիրհման 'ի խորութեան գիշերիս, բարեխօսութիւք հայցուածոց սրբոյ ածածնիդ և ամ ընտրելոց։ Սմիտիեալ պարուրեա զպատուհան տեսութեց զդայարանացս իմաստից անզարհուրելի զետեղմամբ 'ի ծփական խռովութեց, կենցաղական զբաղմանց, անրջական երազոց, խօլականաց ցնորիցց, յիշատակաւ քո յուսոյդ անվնասելի պաշտպանեալ։ Լու սթափեալ վերստին 'ի ննջմանէ ծանրութեան ամենեզգաստ արթնութիւք, հոգենորոգ զուարթութեամբ 'ի քեզ արձանացեալ, զայս ձայն մաղթանաց բուրմամբ հաւատոց քեզ, ամենօրհնեալ թագաւոր փառաց անճառից, փառաբանողաց երկնադումար խմբից երգակցեալ, յերկինս առաքել։

Օ ի դու փառաւորեալ ես յամենայն արարածոց յաւիտեանս յաւիտենից . ամէն .

Ի Ն Ն . ԺԿ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա . Ն . ՍՏՈՒԱԾ բարերար հզօր ահաւոր , հայրդ բարի ողորմութեանդ շնորհի , որոյ անունդ իսկ մեծիդ զգթութիւն և զընտանութի աւետարանէ , քաղցր դժնէից և անդոհացողաց . Ի՛նդ քեզ և որդիդ քո իբրեւ զքեզ , զօրաւոր ձեռն իբրեւ զքոյդ , անժամանակ տերութե՛ ահեղ , ընդ արարչութեդ քում բարձրացեալ . Ի՛ւ հոգիդ սուրբ ճշմարտութե՛ բղխեալ առ՝ի քէն անսպառութե՛ , կատարեալ խակութի գոլի , էութի մշանջենաւոր , հաւասար քո ա՛միւ , փառակից որդւոյ քոյ տերութե՛ . Ի՛բրեակ անձնաւորութի՝ համայն անքննին , արոհեալ ՝ի դիմաց՝ ուրոյն զատուցմամբ . իսկ միաւորեալ համազուգութե՛ , նոյնագոյ բնութե՛ տիրապէս , անշփոթ և անանջրպետ՝ միով կամաք և կցորդութե՛ . ոչ երիցութիւն ումեմն ՝ի յումեմն և ոչ քթթել մի ական առ նուազութի միոյն ժամանեալ , քան թէ պատճառ սիրոյ երկնայնոյ անստուեր լուսոյ՝ որ առ մերն է ծանօթութիւն , միով պսակաւ սրբասացութե՛ անսկզբնաբար աստուածաբանեալ . Ի՛անգի արդարեւ վերսաձայնեալս այս խոստովա-

նութիւն երեք փառաւորեանդ դաւանութիւն զվէճն հաւատոյ Պետրոս երանելեաց։ իսկ զդատապարտելոյս անձն մեղաւք՝ բարեհրաման քո ակնարկութիւն, ով խնդրողդ գերելոյս, հրաշանորոգ արդարացուսցէ։ Քանզի թէպէտ և քո իցեն պարգեւք, և քո ողորմութիւք, այլ ոչ ՚ի պարգեւսն ես այնքան հուչակեալ, որքան յողորմութեանն։ զի երկրորդն զքոյդ յաճախէ զփառս, իսկ առաջինն զձգնաւորացն յայտնէ զգործս։ զի պարգեւք՝ վաստակոցն են փոխատրութիւնք, իսկ ողորմութիւնք՝ մեղուցելոյս բարերարութիւնք։

Բ։ Լու արդ մի զօրացին մարդկայինս գործք առաջի քոյոցդ շնորհաց, ՚ած դթութեանց, թէ և անդր իսկ իցեն քան զօրէնս հասարակաց բնաւորականս հոսմանց։ այլ յաղթող եղեալ քոյդ երկայնմտութեան, նուազ եղիցի առ քումդ մասին ընթացք երկրածնաց։ Քանզի և որ մաքրութիւն պերճանային օրինականացն վստահութիւք, ՚ի լուսաւորեալ քոյդ արդարութեանդ գուշակ ներկայիս, ամենանուազ անձկութիւք լքեալ հրէութիւն յետնեալ, և յաւէտ ընդ տարադրական ողորմելոցն, առաւել նոքա գտան կարօտեալ մարդասիրութեանդ։ Լու քանզի ամ ինչ հնարաւոր է քեզ, բարերար, լուր պաղատանաց գոչման հեծութեանն՝ որ կարդամս առ քեզ։ ողորմեա, կեցո և մարդասիրեա։ Օ ՚ի քո է երկայնմտութիւն, քաղցրութիւն, փրկութիւն, քաւութիւն, և փառք յամենեցունց յաւիտեանց ազգաց։ ամէն։

ԲԱՆ · ԺԴ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵՏՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՒ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՅ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍԷՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա · ԱՂԱՍՏԻՄ առ քեզ լուսոյ Ճառագայթ , արքայ երկնաւոր , գովեալ անպատում , որդի անՃառ մեծիդ աստուծոյ · խոնարհեցո զունկն քո՝ բարձրեալ բարեգութ , կենաց ապաւէն , նորոգ մերձեցեալ կրկին աստանօր 'ի հառաջումն նուաղս ձայնի վերաւորելոյս ·

Բ · Ոչ ցուցեալ է երբէք , եթէ աղաչեաց զքեզ 'ի ձեռն աւազակացն սրոյ խողխողեալն , քանզի կարկամեալ էր · ոչ ձայն պաղատանաց զկնի արձակեաց , քանզի անկռինչ էր · ոչ մատամբքն տատանելոց զաղէտ վտանգին յայտնեաց տեսողիդ , քանզի խորտակեալ էր · ոչ աչս կողկողագինս արտասուագ ողբոց՝ բարերարիդ յանդիման կացոյց , քանզի փնասապարտ էր · ոչ 'ի պատգամ բանից միջնորդի զողորմածիդ կամն հաՃեցոյց , զի անայցելու էր · ոչ հայթայթմամբ խորտակեալ մարմնոյն արիւներանգ ներկուածով ձորձոց զգթածիդ զսիրտ ՃմլեցոյՀ , վասն զի անյոյս էր · Նա և ոչ ծնգովքն հաստատութեամբ իբր գարշապարաւ ոտին վարեցաւ , այն զի անյարիր էր · քանզի կիսամեռն ասել կենդանւոյն՝ սակաւ ինչ նուազ է 'ի մեռելութէ · Այնուանդ զի 'ի քոյոցդ խրատեալ բանից , և բարերարեալ քոյդ ողորմութէ , և փառաց քո լուսազարդեալ , ոչ միայն զի ոչ վերջացաւ 'ի հակառակն քո ընթացից

այլ ստահակեալ ապստամբութիւն յիւր թշնամեացն թիւ յաւելաւ, ընդ նոսին դաշնաւորեցաւ, միաբանեաց ատելեացն քոց։

Գ. Իսկ դու բազմապարգեւ, բարերար, անոխակալ, ամենակեցոյց, ոչ միայն զի ոչ պահեցեր զչարագործին մեղաց յիշատակ, այլ և ոչ բանիւ յանդիմանեցեր. ոչ ոսն հարեր անկելոյն, այլ կարեկցաբար մատուցեալ զծայրագոյն ցուցեր ըզխնամս։ Ոչ քահանայապէս ըստ ահարոնեան տկար օրինին՝ զօրաւոր առ մահուն պաշտօն՝ դատապարտիչն անիծիւք և բռնալիր քարանցն ձգմամբ 'ի խորտակումն խոցելոյն արագեալ մատեար. և ոչ որպէս զեւտականն կարապետային անկատարագործ՝ 'ի յերկուցն միջի բաժանեալ խորոց, հնոյն լրումն և նորոյս սկիզբն, ունայն 'ի հոգւոյ յապաշխարանն հանդիսացեալ՝ զվերաւորելոյն տեսեր զվանգ, զի մի սատակիչն օրինակութիւն տապարաւն արմատակարաւ՝ զմահուն պաշտօն 'ի քեզ նկատեալ, յառաջ քան զփորձ առակայիցն սատակեսցի. այլ հեթանոսացն պահպան անուն ասորեստանեայցն, որք 'ի հրեից ընկալեալ զօրէնս ամբողջ պահեցին, զոր նոքա մոռացան, նոցին կցորդեալ մարմնոյդ վերարկուաւ մերակերպարան խառնութիւն, զազատարարն գծագրեցեր զաւետիս առ օտարազգիսն. և ՝ծածաբարդ ներդործութեամբ անապականաւ ձեռն կարկառեալ, յարուցեր զմարդն նախնի մեղուցեալ 'ի մահ իւրովքն ծննդովք։ Օ՝տարամեցելոյն սիրտ բերկրեցուցեր, և զվհատեալն հաստատեցեր, և զթշուառացեալն միանգամ՝ կրկին զուարթացուցեր։ Ա՝ազանին կենարար օծմամբն և բաժակաւն լուսոյ լցեր. հացիւդ երկնայնով արարչականդ քոյին մարմնով նոր յեղանակեցեր։ Ա՝երակացու-

թեամբ երջանկացն ազանց ընտրելոց յանձանձեցեր, դրդեցեր և խնամարկեցեր։ Հանդարտընթաց գրաստուն տաճողութիւն անզգուելի պահեցեր, մինչեւ յարկն լուսոյ աճեր։ Ի ձեռն երկաքանչիւրոց միջնորդաց՝ նախնեաց և երկրորդաց տուչութիւն կատակաց կենդանականաց, մարդասիրապէս դարմանատրեցեր։ Այս որպէս երբեմն ընդ Մովսեսի՝ թեւս տարածեալ արծուոյն օրինակաւ ընկալար զնա, և՝ ի հանդիստն հանդարտութիւն երկրին բարութիւն առաջնորդեցեր, և զբանին կերակուր ջամբել հրամանատրեցեր վարդապետութեաց։

Դ. Այս արդ որ զբնաւն ծայրագունին բարութեան լուսոյ յամի բովանդակապէս հրաշագործեցեր, զօգտողին զգանձ քեզ սեպհականեալ՝ զքո ստացուածն առ քեզ դարձուցեր, կեցո և զիս մաքրեալ ի մեղաց պարտեաց, որ ձրի պարգեւես և անպատաստից։ ընդ որոց և ինձ տացես քաւութիւն և բժշկութիւն, բարեգութ, զօրեղ, անքննին, անեղծ, տհաւոր, օրհնեալ միշտ յաւիտենից յաւիտեանս։ ամէն։

Ի Մ.Ն. ԺԵ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱՆ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ
ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Այսկ դարձեալ աստուստ վերստին առ նոյն հեծութիւն սրտիս վտանգի ինձէն մատուցեալ

սովին նուագաւ 'ի նոյն ոճ բանի՝ զամենապարգեւդ արգահատեցիլ, տագնապեալ ոգւոյս վասնգիւ 'ի սպառ. իբր մեռեալ կենդանւոյ անմահիդ մաղթեմ ՝՝՝ խոստովանեալ ընդ փառացդ քո զիմն անարգութիւն, և առ չարեաքս իմովք զքոյդ բարութիւն. որովք յաղթեալ գտայ քան թէ բժշկեալ, և ամաչեցեալ քան թէ համարձակեալ, ուխտակոչոյս աւանդամուռաց.

Բ. Իսկ կրկին առակն որ առիս, որ ոչխարին որուպն տարացուցիւ, որ յետին անզգայութենն էր մատնեցեալ՝ մոլորեալ, և 'ի լերինս ուր ոչէ այցելութի՝ ընդ գազանականացն դիւաց և կռոցն վայրենութեան թափառեալ, ոչ մերձաւոր գոլ սակաւ մի հօտին, ոչ բան ունէի, որով և զցաւոցն աղէտ պատմէի, ոչ ձեռն ձգողական, որ համերցն է ազդողական. Իսկ դու միայն գովեալդ յսկզբանցն յաւիտեանց և յարդի ծնելոցս, գտեալ ըստ մաղթանաց գոչման երգողին՝ զիս զմեղուցեալս յանիշխին մոլորութենէ, խնամողութեան տեսչութիւն կամաց հովիւ կոչեցար. և ոչ միայն հոգացար, այլ և խնդրեցեր. և ոչ գտեր միայն, հրաշագործ, այլ անձառելիդ բարերարութիւն սիրոյ 'ի կենդանարարդ քո յուս բարձեր, և ընդ երկնային զօրուն դասեցեր 'ի հայրենիդ քո ժառանգութիւն. Եւ արդ դու հզօր կենարար օրհնեալ այցելու գթածդ յողորմութեան, եթէ զնոսա ընկալար զապաբանեալսն աղերսանաց, որ մինն 'ի միջոց մահու սահմանի էր չարչարեցեալ, իսկ միւսն ըստ անբանիցն անզգայութենէ վտարանդի բացամերժութեամբ յանբնական վայրի վարանեալ, 'ի բառաչ ձայնի բարբառոյ, որ անկերպաւոր աննշանական, ՝՝՝ծայնի բարեխնամութեամբդ անտեսեցեր զտիեզերահրաշն խնամողութի

առ կորուսելոյն մեծ թշուառութիւն, յայտնեաց վերստին և արդ դթութեանցդ խորք և բարերարութեցդ հոսանք՝ առ անօրինեալս առաւելութիւն վերադրելոցդ օրինակութիւն, առ բազմօրինակ մահու պարտականս, առ որ 'ի բարութեց խառնից քաղցրութեց յատուկ համս չար, առ անդամս մարմնոյ արժանաւորս հատման, առ համաճարակ ամենաբուլոր ախտացեալ հոգիս վիրաւոր, առ հաւասարեալս անզգայութեց անանոց, առ օտարացեալս յընտանութենէ իմաստնոց, առ աննմանս հանգուստակից բանաւորութեանց։ Որ եթէ տարացոյց դոյր, ես ասէի. թէ նմանակից դոյր իմ, պատմէի. թէ հանգուստակից դոյր, ես ճառէի. թէ հաւասար դոյր, ես գրէի. թէ զուգագործ դոյր, ցուցանէի. թէ օրինակ դոյր, ես ազդէի. թէ յանցեալսն, հայթայթէի. թէ 'ի ներկայումս ատ, ես յուսայի։ Այլ քանզի անցեալ է ըստ օրինակ, և հրաժարեալ ըստ նմանութիւն, զոր միայն քո է քաւել, բժշկել և կենագործել, կենդանարար համայն մեռելոց, նորոգութիւնդ տիեզերաց։

Գ. Զի եթէ սրբոյն սրտի տեսութեամբ երջանկին Պաւղոս անօրէնութիւն չարեաց բարձրացեալ ասէ. քան զդլուխս, և ըստ ծանրութեց բեռանց դժուարակրելոց յանցմունք մեղաց, իսկ որ առ իս կրկին սխալմունք դերազանցէ քան զհեղեղին ջրակուտակ տիեզերասպանդ ամենասպառ ծովուն յորդութիւն, և դլխոց լերանց վերադրէ։ Այլ շնչեսցէ օդ քո քաղցրութեան իբր առ Պաւղիս, և որ զլերինս հալէ զօրութիւն, ցամաքեցուցանել զհիղձս ջրակոյտս բազմակոհակս՝ և երկրակործան խմոցս պարտեաց և լեռնակարկառ բարձրութեան մեղացս ամբարձելոց։ Այլ համառօտեալ զբան քո

հզօր՝ ամենակար հնարաւորութիւն հակիրճ հատուց մամբ, արասցես ահա ելս քաւութիւն, ըստ մարգարէին, առ երկարաձիգս անօրէնութիւն. և ներելով իմն յամառութիւն, ով երկայնամիտ ողորմած օրհնեալ, թողցես միանգամայն, բարեգործեսցես խնկապէս, հատցես բոլորովին զանվճարելի պարտուցս զարժանահատոյց սոկոսեացս տոյժս տարժանակիրս։ Ա՛յս զի և չիք իսկ առ քեզ ցասումն սրտի, և կամ բորբոքումն բարկութիւն, որպէս ոչ կրին նենգութիւնք և կամ նշմարանք մթութեան. քանզի կեանք են 'ի կամաց քոց և լոյս, և ոչ արարեր զմահ և ոչ խնդաս ընդ կորուստ մարդոյ ըստ Դաւթի և Սողոմոնի։

Դ. Այնթէ մարդկան կարգեցեր զայս կէտ սահմանի մեծի պայմանի՝ 'ի բարեվիճակդ քո կանոնաց՝ ոչ փոխատրել անդրէն չարի չար, այլ եօթանասնից եօթն թողուլ անդուստ 'ի յաւուր զիւրաքանչիւր մեղանաց զպարտս. և այդ բան առ մեզ, որ միշտ 'ի բնութիւն ունիմք բնաւորաբար ուղերձեալ զբիծս չարեաց անհամար բիւրուց նորոգ յայտնելոց, որք օրինաւորին երեւին յանդգստան սահմանի ամենաբոյս փչածին բնութեանս, ըստ անսուտ քո վկայութիւն, որ թէ միտք մարդոյ 'ի խնամս չարի են արձանացեալ 'ի մանկութենէ։ Օ՛ի որ զկատարեալ մաքրութիւն ունէր աւետարանիչն կենացդ բանի Յովհաննէս, և զինքն ընդ հասարակաց բնութեան լծակցեալ, հաստատեաց զշնմարտութիւն քո առ իմս ստութիւն յոյժ արդարացեալ. թէ ասեմք, ասէ, մեղս ինչ մեք չունիմք, սուտ առնեմք զնա։ Ա՛ւ արդ կատարեալ է բան քո խնկեալ, և 'ի գերլուսիս եղեալ անպակաս 'ի ստուգութենէ առ իմս մոլորութիւն և դժնդակ անիրաւութիւն։ Ա՛ սան որոյ խնայեա յիս ողորմութեամբ, քաղցրութեան ձա-

շակաց աղբիւր, միայն օրհնեալդ յամենայն յաւիտեանից. ամէն.

ԲԱՆ · Ժ.Օ.

ՀԱՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱՆ ԿՐԿԻՆ ՀԱՆՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՈՍԿՈՎԻ ԱՌ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՅ ՍՐՏԻՑ
ԽՕՍԱՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Այլ արդ դու միայն ՝ած երկնաւոր՝ բարձրեալ, բարեգործ. քո է զօրութիւն, քո ներողութիւն, քո բժշկութիւն, քո առատութիւն, քո են պարգեւք, քո միայնոյ են ձիրք ձրի, քո քաւութիւն, քո պաշտպանութիւն, քո հնարք անիմանալիք, քո արուեստք անգտանելիք, քո չափք անչափելիք, դու սկիզբն և դու կատարած։ Քանզի ոչ երբէք ստուերացուցանէ զլոյս ողորմութիւն քո՝ խաւար սրտմտութեան. վասն զի ոչ ես դրաւեալ ընդ մասամբք ախտից՝ ՝ի վերդ քան զբան։ Պատկեր անպարագիր անդր քան զբնութիւն կշռութեան, անչափ լայնութիւն փառաց, անտարրալուծիկ ընդարձակութիւն հաստատ զօրութեան, անսամփոփելի առաւելութիւն բացարձակութեան, անտկարանալի բարերարութիւն գթութեան։ Դու դարձուցանես, ըստ մարգարէին, յայդ զստուերս մահու. որ ի ՝ջերս կամաւ ՝ի տարտարոսն ներքին արգելականացն բանտի, յորում և մաղթանացն դուռն էր ողխեալ, և գերեալ անտի զմթերիցն կապուտ վտարանդելոցն հոգւոց, սուսերբ հրամանի յաղթական բանիդ ղկապ սատակման

մահուն խզեցեր, և զմեղացն կարծիս ցրուեցեր։ Դարձ առ իս՝ որ զընդամ զընդանաւ վհիս տղմասիդ գբոյս յերկաթս մեղաց, վիրաւորեալ խոցմամբ սլաքաց բանսարկուին նեռոյ։

Բ. Ամ դու յամենայնի տէրդ բարերար, լոյսդ 'ի մէջ խաւարի, օրհնութեդ գանձ, ողորմած, գթած, մարդասէր, կարող, զօրաւոր, անապատում, անքննին, անճառ, բաւական ըստ սրբոյն Յակոբայ, անհնարիցդ ամենից դիւրապատրաստ հնարաւորութեի, հուր ծախիչ զնուիւս մեղաց, ճաճանչ կիզանող ընդ հանրական թափանցանցուն խորհրդոյ մեծի, յիշեա զիս յողորմութեանդ քո, օրհնեալ, և մի յիրաւունս քո. 'ի ներողութեան քո, և մի 'ի հատուցման. յերկայնմտութեանդ քոյ 'ի հաւաստութեան։ Լիթե կշռեսցես զմեղանաց իմոց ծանրութիւն, ընդ քաղցրութեան քո և մի ընդ արդարութեան. զի առ սակ նախնուն՝ յոյժ է նուազեալ, իսկ 'ի ներհակ վերջնոյս՝ յաւէտ ծանրակիր։

Գ. Ամբ մատիր առ իս, բարութեի, որպէս յունական բժշկութիւն հակառակ քո համբարձելոյն. բարձ 'ի մեղուցելոյս զհոգմ մահու խռովութեան, զի հանդիցէ յիս ամենակալ հոգիդ խաղաղութեան։ Լաւ քեզ փառք յամենայնի, յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն։

ԲԱՆ · ԺԱ·

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՅ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա·Լ՞ՐԴ աղաչեմ զնանամակալդ վտանգաւորաց տաժանելեաց կրից Թաղծութեց հոգւոց վշտացեալոց, մի յաւելուր հեծութեանս ցաւ, մի խոցեր զվիրաւորեալս, մի դառապարտեր զպատժեալս, մի տանջեր զչարչարեալս, մի գաներ զհարուածեալս, մի գլորեր զանկեալս, մի կործաներ զդպթակղեալս, մի մերժեր զհեռացեալս, մի տարադրեր զհալածեալս, մի ամաչեցուցաներ զպատկառեալս, մի կշտամբեր զհարթուցեալս, մի խորտակեր զբեկեալս, մի խառնվեցուցաներ զամբոխեալս, մի աղեկոծեր զբաբացեալս, մի սասանեցուցաներ զդղրդեալս, մի շփոթեր զմրրկեալս, մի կեղեքեր զգիշատեալս, մի ջաղջախեր զբեկեալս, մի դոշեր զմորմոքեալս, մի կուրացուցաներ զնաւարեալս, մի զարհուրեցուցաներ զապշեալս, մի խորովեր զնարշատեալս, մի մահացուցաներ զհիւանդս, մի բեռանց ծանրութեամբ մատներ զտկարս։ Մի անուր յաւելուր կարկամեալ թիկանցս, մի կրկնակի ողբութիւն դառն հեծութիւնս, մի ուժգնապէս վարեսցիս առ հողս, մի սատակապէս առ մոխիրս, մի անաչառապէս առ ստեղծուածս, մի ահարկութիւն առ փոշիս։ Մի ընդ հարկանիր խստութիւն մեծդ ընդ փոքրս, լայդ ընդ սորնականիս, բնութեամբ բարիդ ընդ ի բնէ չարիս, ողկոյզդ օրհնութիւն ընդ պտղոյս անիծիդ,

քաղցրութիւդ իսկապէս ընդ համայն դառնութես, փառաւորեալդ անխոփոխ ընդ ամենեւին անարգիս, կենացդ նշնաւոր ընդ կաւոյս զանդուածոյ, տէրդ տերանց ընդ տղմիս երկրայնոյ, աննուաղ լիութիւդ ընդ չքաւոր սարկիս, անկապուտ ճոխութիւնդ ընդ անպատապար տառապելոյս, անկարօտ բարութիւդ ընդ ամենաթշուառ աղքատիս։ Զանազն հիլոք հասեալ յառաւօտ՝ և 'ի ծագման լուսոյն խիթայ մթանալ, և կամ ընթերակաց կենաց՝ մահանալ, կամ ազատութեան՝ և պարտաւորիլ, կամ շնորհաց՝ և դատապարտիլ, կամ փրկութիւ՝ և մատնիլ, կամ նորոգման՝ և եղծանիլ, կամ օրհնութիւ՝ և տարագրիլ, կամ բժշկութեան՝ և վիրաւորիլ, կամ լիութեան՝ և նուազիլ, կամ յաճախութեան հացի՝ և քաղցնուլ, կամ գեղոց հոսանաց՝ և պասքիլ, կամ մայրենի գթոց՝ և նեղիլ, կամ խնամոց ստուաածեան աջոյդ՝ և զրկիլ։

Բ. Զաւ արդ ընդ ախտացելոյն սատկապէս մարմնոյն բորոտութիւ հոգւոյս վտանգաւ և ես պաղատիմ, տէր եթէ կամիս, կարող ես զիս սրբել։ Ընդ աչացաւացն նեղելոց մշտագիշերն խարխափանօք՝ մեծականն ձայնիւ հառաչեմ. ոչ որդի անուանեմ Դաւթի, այլ ծնունդ էիդ այ դաւանեմ. ոչ միայն ռաբբի կոչեմ, որ վարդապետացն է պատիւ կարծողական զիսկն գիտելոյ, այլ տէր երկնի և երկրի հաւատամ։ Ոչ ձեռինդ միայն ձգմամբ հպաւորութեան, ոչ բարեգութ ՝ի մերձաւոր, այլ 'ի բացեայ դոլով միջոցաւ մեծաւ՝ ակն ունիմ զօրել քո բանիդ առ իմ բժշկութիւն։ Ոչ թէ ինչ խլտրոց կասկածանաց միջոցի բանի, որ երկմտութեն կարծի նշանակ, 'ի մէջ արկանեմ կամելոյն և ողորմութեանն, այլ կամիս որպէս բարեգութ, և կա-

բես որպէս զարարիչ. ասա բանիւդ, և բժշկեցայց։
Ընդ հարիւրապետին հաւատոց և ես լծակցեմ. ոչ
մինչ անձուկ միայն բացակայութիւն հեռի լինելով
խորան 'ի խորանէ հաւատամ ազդել քո կարողու-
թեանդ առ յարութիւն և բժշկութիւն, այլ 'ի
վերինն երկնի բազմելով և 'ի ստորինս երկրի բո-
վանդակ, առ հրաշիցն պանչելութիւն ոչ ունիմ
հատուցանել։

Գ. Շնորհեա ինձ, որպէս դատակնիք բանին քո
վճռեաց առ պառնկին ընդունելուն, հնդից հար-
իւրոց դենարաց պարտուց շնորհաբաշխութիւն՝ ա՛ծ
բարութեց և տէր երանութեց, որ յաճախն ընձե-
ռել՝ բազումս փառաւորիս, և 'ի շատն մատուցա-
նել՝ նուվին ջափ սիրիս, և յառաւելն ողորմել՝
կրկին բարգաւաճիս, և յայսքան բարիս իրաւամբք
գովիս, և ա՛մի տէր գոլով հաւասարորդ ճանաչիս,
և որ զբոլորն ունիս՝ ընդ մերումս կշռիս, և անձա-
ռելեաւդ ձրիս մերոյնովքս վճարիս, և ընդ երկ-
բաւորիս զանվախճանն պարտ վարկանիս, և մեծա-
դրեալ քո զմերն՝ վեհս գոհաբանիս, և 'ի սակա-
ւուն տուչութիւն դոյզն փառաւորիլ ոչ ամբար-
տաւանիս։ Լ՚ըս և ինձ զնոյն գթութիւն ունողիս
զգործս անհամար պարտուց. զի և 'ի ճառս երախտ
եաց քումդ պարգեւաց՝ նորին իսկ սակով սիրելն
կարգեսցի. և քեզ փառք յամենայնի. ամէն։

Ր. Լ. Ն. ԺԴ.

ՉԵՐՍՅԻՆ ՏԱՒԵԼՈՒԱՆ ԿԱՄԻՆ ՀԵՆՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀԱՍԿՈՂԻ ԱՄԻ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՅ ՍԲՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. ԱՐԴ ես ծնունդս մեղաց, որդիս մահացու երկանց, արդարեւ անսահման բիւրուց քանքարաց տուժից դոլ հատուցանող 'ի միում աւուր։ Այլ ո՞չ թէ առ փոքրիկութիւն մարդկային մտաց հայցեմ ներումն թէ, այլ առ անհուաղ լուութիւն փրկչիդ Յիսուսի Քրիստոսի պաղատիմ մարդասիրութիւն։ որ չէի երբեմն՝ և ստեղծեր, ընդ ոգեցի՝ և դու արարեր, չէ՛ և ես եկեալ 'ի լոյս՝ և տեսեր, ոչ յայտնեցեալ իմ՝ և գթացար, ոչ կարդացեալ՝ և խնամարկեցեր, ոչ համբարձեալ ձեռն՝ և նայեցար, ոչ պաղատեալ՝ և ողորմեցար, ոչ կերպացեալ ձայնիս՝ և լուար, ոչ հեծեծեալ՝ և ունկնդրեցեր, գիտելով զարդեան դիպուածոյս՝ և ջանտեսեցեր, նախահայեացդ աչօք նկատեալ զպատաժապարտիս չարագործութիւն՝ և յօրինեցեր։ Լուարդ զքո արարեալս և զքեզ փրկեալս և զայսքանեաց խնամոց յանձանձեալս մի խաղաւ կորուսցէ մեղացն հարուած դիւռք բանսարկուին, մի յաղթեսցէ յամառութեան իմոյ մառախուղ՝ ներողութիւն քո լուսոյ, մի սրտիս կարծրութիւն՝ երկոյնամիտ բարութեանդ, մի մահացու մեղիս՝ ամենակատարդ լուութեան, մի տկարութիւնս նիւթոյ՝ անպարտելիդ բարձրութեան։

Բ. Լ՝ցա կարկառեմ զկարկամեալ բազուկս հոգւոյս յանուն քո, հզօր, արասցես ողջ իբրև զառա-

ջինն մինչ 'ի դրախտին փափկութեամբ զպտուղն կեանց կթէր։ Պաշկանդեալ դօսացեալ 'ի կոր կործանմամբ ընդ կնոջն տագնապելոյ՝ կայ անուղղելի հոգւոյս թշուառութեան, ընդ երկիր պշուցեալ մեղացն նչմամբ՝ ստոնոյական բուռն կապանաց, զի մի զերկնայնոյդ ընկալցի զողջոյն։ Խոնարհեաց առ խս, միայն ողորմած, զի բարձրացուսցես զիայտս խոնարհ բանաւոր անկեալ, և զչորացեալս ծաղկեցուսցես 'ի բարի կրօնս վայելչութեան, ըստ աստուածաբանութեան սուրբ մարգարէին։ Որպէս զ'ի ծնէ կոյրն անլուսաւոր՝ ջունիմ տեսարան, որով զստեղծչիդ նկատեալ զկերպ մաղթեցից, հզօր բարեգութ, միայն դու պաշտպան ակնարկեալ խնամովք անձառ քոյ սիրոյ՝ 'ի ինչական խօսուն քո անօթս, յանէից գոյաւորութեան լուսոյ հաստատեցես։ Ընդ երկոտասանամեայ չարեաց չարչարեալ վշտադին կնոջն տանջեցելոյ՝ գեղովք մեղանաց արեան հեղեղիմ. հայեաց 'ի բարձանց անմատոյց լուսո

Ծոյ մարմնոյս՝ առ ելս Ծառայն կենսառիթ պտղոյն խափանեցելոյ, պատսպարեսցես անդրէն վերստին, միայն հնարաւորդ առ'ի փրկութիւն։ Զ փառաբանարան հաստատածոյ կերպիս 'ի քէն եղելոյ՝ ամբարիւկ խցմամբ համբացոյց արդեալ հողմ բանսարկուին։ Հոգիդ քո ազդեալ մեծդ ողորմութեամբ, ըստ յաւետարանին բժշկեցելոյ, հրաշափառապէս բարեգործեսցես բանդ կենդանի՝ ինձ խօսողութի անսայթաքելի։ Ընկեալ կամ չարեօք 'ի մահիճս ախտից ընկողնոց մեղաց՝ դի կենդանի և խօսուն մեռեալ, կարեկցեալ իմումս թշուառութե՝ ողբա կանօք քքուանաց ձայնից, ով բարերար որդի՝ այ, օրհնաբանեալ աչացդ ցօղով վերականգնեսցես 'ի կենդանութի, իբր զսիրելին 'ի յանշնչական մեռելութենէ։ Սատդ դառնացողս 'ի գբի մեղաց կամ տարակուսեալ, ձեռն մատուցեալ՝ արեւ անստուեր որդի բարձրելոյ, հանցես զիս 'ի լոյս քումդ նշուլից։ Ընդ աղիողորմ թշուառութե կականման ձայնի այրուոյն 'ի Լային մօր միամօրին, տատանմամբ մատանցն, կոծմամբ կրծիցն, հոսմամբ արտասուացն, տուայտանօք տխրութե դիմացն, և ես պաղատիմ վերջին հեծութեամբս, տուր յուսահատելոյս զքաջ ջերութիւն մխիթարութե գթած քո բանիդ, ասելով և ինձ գովեալդ բարի ստեղծիչ աշխարհի, թէ մի լար գերի բազմաց ողբալի։ որով ընդ պատանուոյն կենդանացելոյ 'ի վշտացելոյ ծնողին սիսփանս՝ զամենապարտ ոգիս ընկալայց 'ի քէն ընդ նմին կրկին նորոգեալ։ Ընդ այսակիր անզոյացելոյն դիւալլուկ և քարակոշկոճ հեղձամղձուկ եղկելի անձանցն, քսամեալ գիսախուռ հերացն, վայրենեբես բանդագուշելոյն, 'ի քէն ողորմեալ փրկիչ բոլորից, իբրև զնոսին առ քեզ դիմեցից։ Հերբ-

եալ մերժեսցես զդունդս չարացն ապականողաց 'ի քո խորանէ, զի ժամանեալ հոգիդ քո բարի այրէն հանդիցէ, լցեալ զմարմինս մաքրութիւն շնչոյս զգեցմամբ անդամոցս, զդաստ արասցես զնեալգաբեալս ամենաթշուառս։ Ընդ դերեցեալ դժոխաբնակաց վտարանդելոցն հոգւոց արդելեալ կամ 'ի վանդի։ զճառագայթ ողորմութեան փառաց քոց ծագեալ՝ լայսդ իմ անձկութեան, 'ի կապանաց օգտողին զերծեալ զիս ապրեցուսցես։ Պաղանորդայթ աներեւութերակ վրիպակ արահետ դարշութեամբ մեղացս ընդողեցեալ ոգւոյս կերպարանս կոյ 'ի տագնապի։ զծածկեցեալն 'ի տեսողութեց զչարագործին նիւթիցն այտուցմունս, քո ինքնաւորդ զբերեղութիւն որդի ՝՝՝, դիթածաբար առողջացուսցես։ Զ. բազմաղան տարազ ցեղիցն զանազանից ախտաւորութեց մահացուցանողաց իւրակա նոք կորստեան բերիւք, դժնդակարմատն շառաւեղոք հաստատեցելովք 'ի յանդաստանի անօրէն մարմնոյս, տարակորզեսցես 'ի ձեռն ձեռինդ ամենակալի, որ արօրադրեալ միշտ՝ և մշակես զաահմանս հոգւոց առ բանիդ կենաց արդիւնատրութիւն։

Դ. Լու քանզի անցաւ ըստ նմանութի օրինակութեանց յանցուածոցս վերբ, ըստ ճարակողն քաղցկեղի, առ բնաւ անդամս մասնաւորեալ զախտին տարածումն, չիք ապեղանի բերբ Իսրայելի առ անչափութիւն խարանացն մատուցանել։ 'ի խարսխաց բարձիցս մինչեւ ցոմն կառուցման լրութիւն անդամոցս չէ առողջի, այլ ամենեւին անբժշկուի։ Իսկ դու՝ ողորմած բարերար օրհնեալ և երկայնամիտ թագաւոր անմահ, լուր պաղատանացս արդարատութիւն սրտիս վտանդի, որ կարդամս առ քեզ տեր 'ի նեղութեան։

Ի.Ի.Ն · ԺԹ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԳՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ
ԱՒ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ
ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա · Ղ ԱՑԵԱՑ ամենահայեաց տեսութիւն կենաց բարութեան յուսոյ 'ի մեծաբարբառ պաղատակ ցաւագնեալ անձինս հեծեծանաց։ Ընհաս մեծութիւն, անուն ահաւոր, բարբառ կենդանի, լուր ցանկալի, ճաշակ ախորժելի, կոչումն պաշտելի, բարութիւն խոստովանելի, ազդումն խնկելի, իսկութիւն դաւանելի, էութիւն փառաբերելի, դոյութիւն օրհնաբանելի, տէր Յիսուս ընդ հօր քում գովեալ և երկրպագեալ, և ընդ հոգւոյդ սրբոյ բարձրացեալ և վերաձայնեալ, որ միայն մարմնացար վասն մեր ըստ մեզ, զի արասցես զմեզ վասն քոյ ըստ քեզ, լոյս ամի, յամի ողորմած, հզօր, երկնային, և այժմ զլուծեալ և զնորոգեալ հոգանութիւն ա-նօթս՝ ածօրէն հրաշակերտութիւն, աղաչեմ զթած, նորոգ հաստատեա։ Օ քոյին պատկերս մեղք հընացեալս՝ 'ի քրայս հալոցաց կոյծակամբ բանիդ, պաղատիմ առ քեզ, վերատին ձուլեա։ Օ խոխտեալ շինուածս քումդ հանգատեան խորանի մարմնոյս՝ պահպանաւ հոգւոյս, մաղթեմ բարերար, 'ի բնակութիւն քեզ մաքրագործեա։ Մի հատուցաներ չարեացն իմ գործոց զնոյն փոխատրութիւն։ Ընդեալեմ ըստ մարդասիրին բանի՝ և ոչ 'ի գինւոյ։ Թափեա զմրուրս անօրէնութեան թմբրութիւն մահու բաժակին՝ աղաստարար հրամանաւդ ամենա-

կեցոյց , զի մի զքոյդ քամեցից 'ի վերջին աւուր յետնում հատուցմանն ։

Բ. Արդար ես յիրաւունս քո , և յաղթող 'ի դատաստանի . եթէ մեղաւ մատնես , ճշմարիտ են գործք քո . եթէ դատապարտես՝ ստուգապէս սկսեալ զանձողականն կշռամբութիւն , ստոյգ են հատուցմունք քո . եթէ յանդուգնդս խորոց սուղեսցես , թէ զկենդանութիւն շարժմանս բարձցես , թէ զբանիս զօրութիւն ունայնացուսցես , թէ զաչացս պատուհանս ստուերացուսցես , թէ զկենացն ճաշակ 'ի քեզ ինքն ամփոփեսցես , թէ զհասարակաց կերակրոյս դարմանս բարձցես , թէ զաւուրցս հարստութիւն համառօտեսցես , թէ ընդ իմման քաղցրութեան ցօղոյ՝ և հուր տեղասցես , թէ 'ի լրութենէ բանի քոյ սովեցուսցես , թէ զականջաց դրունս խցցես , թէ զշնորհիդ ձիր կարեսցես , թէ զդեղին յատակի ոտից սասանեցուսցես , թէ յանձկալի երեսաց լուսոյդ քոյ հանցես , թէ 'ի համօրէն աշխարհէ ատի հերքեսցես , թէ փայլատակմամբ հրոյ պակուսցես , թէ անբժշկական ցաւոք դատեսցես , թէ դիւաց չարաց մատնեսցես , թէ դաղանաց ժանեաւք մանրեսցես , թէ հողմալ ցասման հոսեսցես , և թէ այլ ինչ նորոգ արարած տանջանարանաց կազմեսցես՝ չար քան զտարտարոսն և ատատիկ քան զդեհենն , թունաւորագոյն քան զորդունան , տարակուսելի քան զնաւարն , երկիւղագին քան զխորխորատն , ողորմելի քան զմերկութիւնն , վիպեմ անձամբ անձին՝ յոյժ պարտապան դոլ սոցա ։

Գ. Աւ քանզի յաւէտ տոպաւորագոյն են նմանութիւք փոխատրութեանցն առ ազգակցութիւն մեղանացս՝ իբր պատկերակիցք միատեսակք զուգաշաւիղք նշանակիչք այսր խորհրդոյ , արդ կարեւոր

է խոստովանել և յանդիմանել զերեսացն Ծածկոյթս առ Ծանօթութիւն խնդրողին։ Որպէս՝ զի ոչ ջերմն սիրով առ ընկերին կարիս մատուցցես, յիրաւի 'ի նախնումն վանդին տառապեալ սառնում։ Եւ զի ոչ զգանկականն խրոխտականութիւն սանձեցի, յարժանի կրեմ եղկելիս զանզովանալի զկիզումն։ Եւ քանզի ոչ սիրեցի զուսոյդ աւետիս, արդար հատուցմամբ 'ի մթութիւն ըմբռնողական միգին կորստեան վրիպեալ դանդաչեմ։ Եւ զի ոչ խորեցի զմանուանս փոքունցն յանցանաց, իբր անվնասակարք վարկանելով, պատկանապէս, 'ի խածանողականացն զաղիրն զեռնոց խթեալ խոցոտիմ։ Եւ զի ոչ ձեռն կարկառի առ կիրս վտանգաւորին՝ այլ առնել նմին, 'ի դէպ իսկ ըստ գծագրութեանն այսր օրինակի ապականութեանն գբոյ նուիրեալ մատնիմ։

Դ. Եւ արդ ոչ յածուստ ամենաբարի դանձուցդ չարիս, և ոչ 'ի լուսոյդ նշուղից խաւար, և ոչ յապաւինութենդ գայթակղութի, այլ ես ինձէն կորստեան որդիս գտի զայսոսիկ. մեղանք անօրէնութեան իմոյ գանձեցին նիւթեցին զայսքանեաց բարկութեանդ մթերս. հոգւոյ իշխանին մոլորութեանդ հնազանդեալ, թողի զտեղի քո նորա, ըստ գրոյն խրատու յանդիմանութեանդ։ Եւ քանզի յայտնեցաւ յերուստ գաղտնեաց առականաց մարմնոյս անդամոց, և արկաւ զերեսաց կերպիս անվայելուչ ստուերս ամօթոյս, ըստ մարգարէին առակի, տգեղս ցուցեալ զիս ամենեւին իբր մերկացեալ խայտառակեցելոյ պոռնկի, ծաղեա յիս զլոյս քաւութեան՝ արքայ երկնաւոր. զի թօթափեալ զմեղաց փոշիս, ըստ աւետեաց ձայնին դարձելոցն 'ի Յաբելովնէ, նստայց վերատին կանգնեալ 'ի հողոյ, և 'ի հաստատութիւն յուսոյդ հիմնացեալ անսասանելի, ըստ

եսայեան բանին, զգեցեալ զզօրութիւն բազկի կարութեամբ նախանում մաքրութեանն, վասն մեծութեան փառաց քաղցրութեան ամենապարգեւ քոյ ճաշակութեանդ. օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն.

ԲԱՆ · Ի

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱՆ ԿՐԿԻՆ ՀԵՏՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՒ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՅ · ՍՐՏԻՑ
ԽՕՍՔ, ԸՆԴ· ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա·ՏԵՐ տէր անսխալ և երկայնամիտ, ներող, բարեգութ, հզօր, ողորմած. ահա ճշմարտութեամբ են գործք քո, և խոստովանեալ դատաստանք քո. վկայեալ են ընտրութիւնք քո՝ տեսողդ ծածկութիւց. Ընդ երից երջանկաց մանկացն՝ որք կիզանաղական բոցոյն փորձեցան և ոչ վնասեցան 'ի Բաբելոնի, զնոցա թախծութեան զերդն հառաջեմ, մեղայ, անօրինեցայ, յանցեայ, ապստամբեցայ, և պատուիրանաց քոց ոչ անսացի. Եւ քանզի մաքուր դողով 'ի վնասուց նոքա, և զայս խոստովանութիւն դոչէին, իսկ ես ընդ նոցայն՝ նովին աղերսիւ ձայնակցեալ սմին ողբոց երգութեան, և այլ յաւելից՝ ամենապարտս մնիս. Ընդ Դանիէլի երանեալ և նոր մեծ մարգարէի, որ 'ի քում հարազատութեան ազգականութենէ տանն Յուդայի՝ շառաւիղ ընտրեալ, զնորայն առեալ ընդունական և նուիրական բանից պաղատանս, իմովս պատժականութեան դոչմամբ հետութեանս և այլ

կրկնեցից։ Ի մէջ գիտութեանն՝ անպատշաճականս գնացի, զարտուղի սխալեալ դժնդակապէս. այս է ամենայնիւ ամենայն իրաւք մեղանչելն։ Ոստ սահման կշռութեան կամաց քոց արտաքս վաղեցի. որ է հաւատի կերպարան բասիր անօրէնութեան։ Ընդ խիղճն ջափոց ջարութեան գործոց լրումն յաճախութիւն նիւթեցի. որ է ճշդիւն պատկեր յանցաւորութիւն։ Պատուեցար, և ոչ զարհուրեցայ. արդահատեցեր, և ոչ երբեք լուայ. որ է ապստամբութեան յայտնի նշանակ։ Ինձ արդարութիւն հանդերձեցեր, բարերար, և ինձ ամօթ և պատկառանս պատրաստեցեր. քեզ փառս վայելչական, և ինձ նախատինս յարմարաւորս. քեզ քաղցրութիւն յիշատակ, և ինձ մաղձ քացախեալ ի կատարածի. քեզ բարեբանութիւն անլռելի, և ինձ ձայնս ողբոց աղաղակի. քեզ օրհնութիւնս երգոց խնկելի, և ինձ մերժումն տարագրութեան անյուսալի. քեզ իրաւունս բազմարժանիս, և ինձ պատասխանատուութիւնս ամենավարանս. քեզ բարձրութիւնս անձառ դովեստից, և ինձ զաճիւն լիզելոյ պատիժ ձաղանաց։

Բ. Ի արդ ընկալար դու բարեաց ընտրութեց անկշռելոյ սահման՝ զքոյոցդ ախորժականաց կնդրկաց պղոց վերառեալ ըստ քեզ, և ես զիմոյս ասեն առ սմին պարսաւանս յոգունս կրկնակի բարդեալ ինձ ըստ իս։ Իսկ եթէ անարատիցն մաղթանաց այս էր յանձնառութիւն, իսկ ինձ զոչիս հիւսեցից շարս և տողս բանից դսրոմականաց, որ քան զամ դժնեայս յաւէտ վրիպեցայ։ Պղծեցայ անառակ ընթացիւք ի միտս վայրենիս. յանդգնեցայ շրթամբք խօսից ի բանս երիրաւորս. զակատեցայ անկասելի ի պատկառելեացն գործոց։ Փքացայ, վերուցայ, որ յետ սակաւ մի ժամանակի ի հող մա-

հու եմ ինքանելոց։ գոռոզացայ, բարձրացայ, որ և
ոչ զդրաւական հոգւոյս տուրեւառութեան շնչոյս
ունիմ 'ի ձեռին։ Աշխարհաւանեցայ փոշիս շնչա-
ւոր, ամպարհաւաճեցայ կաւս ձայնաւոր, հպար-
տացայ հողս անարդութեան, 'ի վերս ամբարձայ մա-
խիրս մերժելի, բազուկ կառուցի բաժակս մանրելի։
Տարածեցայ առաւել իբր վեհ, և դարձեալ իբր
զհերքեալ առ իս ինքն ամիսոփեցայ։ Բարկութեն
բոցով ցոլացայ տիղմս բանաւոր, իբր զանմեռ ոք
մեծամեցի, որ ընդ քառասանեաց մահու եմ փակ-
եալ։ Գիրկս արկի կենցաղոյս սիրոյ, և 'ի քեզ
թիկունս փոխանակ դիմաց դարձուցի։ 'Ի թուիչս
մտաց ընդ խաւար խորհրդոց սլացայ։ զանարատ
հոգիս մարմնոյս փափկութեամբ յաւէտ վատեցի։
զզօրութիւն աջական կողմանս տկար արարի, ահե-
կանացս կայից ուժգնութիւն տալով յաղթեցի։
Ո՜չ քեզ իսկ տեսի հոգացեալ վասն իմ, զոր չէ սատ
գրելի, և ոչ պատկառեցի։ Իբրեւ զհաւ վայրենի
սրացայ, ըստ ոմանեան բանին առ Յիրեմ, 'ի նախ-
ենին իմ սովորութիւն։ Յաղթարանն վայրի ընդ
պատաղմունս այսր կենցաղոյս շրջանակեցայ։ ոչ կա-
ցուցի յոտին զերիվար մտացս երասանաւ բանին։
Ընդ հին չարութեանցն նորոգ ինքնաստեղծուիս
դտի։ անուրս ըստ Յովայ ծանունս և անտանելիս
ինձէն ինձ սաստկացուցի։ առիդաճ անկարկատե-
լի, ըստ Յրեմիայի, զանձն իմ արարի։ Իբր զվիժաճ
անդրեալի կոչման, ըստ առակարկուին, 'ի մարդկանէ
համարոյ եղծայ։ Իբր զհանդերձս ինչ ապարահից,
ըստ Եսայեան բանին, զազրացայ։ որպէս զթրծեալ
ման խեցեղէն փշրեցայ անարծարծելի։ ըստ բամ-
բասանացն Յդոմայ 'ի մարդարէէն զչորրորդ ջաին
անօրէնութեան սատակման ինձ պատրաստեցի։

Լ։ զինչ ստութիւն առ այս՝ և զայս յաւելուլ ընդ այս։ քանզի զվրանն իսկ դիւանուէր Ս։ողբքայ առի ինձ այսրէն՝ առ դժոխոցն ժառանգութիւն, լքեալ զերկնայինն յերանակաւ իմն օրինակի նմանակիր ձեւակերպութեան, որպէս առակ պատկերի աստեղն Ս։եփանայ բաբելականի՝ յԱսրայելէ պատուեցեալ ցուցաւ 'ի Ս։ինայ։

Գ։ Իսկ արդ զի 'ի նախնի շնորհին համարձակութիւն դարձեալ փոխեցայ, զրկեցայ, ելայ, հեռացայ, բաժանեցայ և անպատուաստելի կարեցայ, արդ ընկալ զիս տէր վերստին կերպարանեալ 'ի պատկեր հոգւոյ, զանարժանս կենաց իբր զմանպարտ, իբր զբարգործ, իբր զպատկառեալ, իբր զիլիսան եղեալ բանսարկուին, որպէս զանբժշկելի մանրեցեալ, որպէս զհասեալ յատակս մահու, որպ զդարշեցեալ, որպէս զխոտան գտեալ քո կոչմանդ, որպ մինանգամայն 'ի կորուստ վարեալ, որպէս դեղերեալ, որպէս վանեցեալ, որպէս տարակուսեալ, որպէս թշուառացեալ, որպէս վհատեալ, որպէս կործանեալ, որպ խորտակեալ, որպ բեկեալ, որպ զթախծեալ, ոպ յոգի տրտմեցեալ, ոպ թշնամանեալ։ Իսկ դարձեալ ակնարկելով քո՝ գթած, մարդասէր, հզօր, 'ի յաղերս բանիս՝ որպէս զզնջացեալ, որպէս խոստովանեալ, որպ 'ի յոսս քո դիմեցեալ, ոպ զապաշխարեալ։ Ս։ր կշռես, գրես և մեծ համարիս զհառաջ հոգւոյ և զազդումն ընչից հեծութեան, զկսկիծ շրթանց, զպասքել լեզուի և զսրբարանութի երեսաց, զկամն խորհրդոց և զյօժարութիւն խորութեան սրտից։ Ս։ր փրկութիւնդ ես անձանց, և տեսող ոչ գործեցելոց, և ստեղծիչ բոլորից, և բժիշկ վերաց աներեւութից, պաշտպան յուսացելոց, և բարեխնամող տէր ա-

մենեցուն։ Եւ քեզ փառք յամենայնի, յաւիտեանս։ ամէն։ +

Ի Ն Դ Ի Ր

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱՆ ԿՐԿԻՆ ՀԵՏՈՒԹԵԱՆ ՆՈՊԷՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա։ Եւ քանզի ես ինձէն անձամբ իմով ինքնագրաւ 'ի մահ՝ ոչ կացի երբէք 'ի յոտս մարդոյ, և ոչ սիրտ բանականի ստացայ, ըստ գրոյն, և քանզի ոչ փոփոխեցայ 'ի նախակարգելոցդ, և ոչ ընդ բարւոք ուղին ընթացայ, ընդէր ոչ զկոստորնական հետոցն խաւարայնոց զդէմս ցուցից 'ի սահման կարգի այսր ընթերցուածոյ։ Եւ որս ածեալ յարմարեալ առ սոյն զկերպարան տեսակի բանիդ երեսաց, ըստ վերագոյնդ նշանակելոյ անփոխադրելի պահելով, խոստովանեցայց վերստին դարձեալ աստանօր զմնացեալ չարութեանցն զբիծս, զոր յաջորդաւդ է իմանալի։

Բ։ Օտար ժանտագործս արժանապատիւս՝ աՀեցուն արարի դնացիւք անսաստութեան զգունդն Իսրայելեարայ։ Կաքաւս կայթից և ցոյցս վաղից խաղալիկացն դիւաց դարշելեաց Հարտար խաբողաց ծուլութիւս իմով շնորհեցի։ Գանս դաղանիս և խոցուածս անյայտս 'ի կործանեցելոցն դահՀաց ընկալայ։ Ոչ հերքեցի զվանեալսն խաչիւն Քրիստի, քան թէ անդրէն առաւել կրկին իսկ զօրացուցի։

Վասն իմոյ հիքոյս անօրէնութեանդ Յիսուսի Հայրոյի ի մէջ այսականաց, որպէս վասն Իսրայէլի ի մէջ հեթանոսաց։ Հարուածս հարուածոց վնասակարս ապականութեանց ժանգոյ և թրթռոյ և այլոց կերչաց վասնողաց զծաղիկ հոգւոյս, ըստ սրբոյն Յովհաննէսի հրաշական ողբոցն, որ ի ցոյցս երկրի վասն Իսրայէլի՝ յառակս հինից և նորոց հոգւոց, յիս ինքն անկեցի. ստեղծանել զնս պատրաստեցոյ, քան թէ սատակել։ Խիստ կուտեալ հաւաքեցի անձին իմում մարմին մահաղէնս. կըստամբիչս ինձ գոյացուցի անիրաւս և անպատկառելս. ներհակս ինձ զօրացուցի ապառումս և անկռուելիս. դառինս ինձ առի մասունս ընդ քաղցրաւենեացն Ճաշակաց, առ ստացօղն միշտ նենգաւորս, և առ բանսարկուն յաւէտ հաւատարիմս։ Աղ աղէտիս, միշտ վանդիս, խաւար ամօթոյս, մութ պատկառանացս. զիարդ և առ բանիս յանդիմանուի համարձակեցայց. մեծ է ձայնս գուժի, և անբերելի բոզքս աղաղակի։ Բանզի թէ զՍոդիս էր զիմ տեսանել, ոգեղս և նուաղս և ամենեւին ներքեւեալս, ցաւովք հեծութեաս ի վերջինս վարեալ վարանումն, և մրճոտեալ աղտեղեալ դունով զաղբութեանէ իբր զպաշտօնատարս մեհենի. վասն զի նոյն է սպասս տանել ձուլեալ պատկերի, և մեղաց ախտի։ Արդ ես դնացի ընդ այս Ճանապարհ կորստեան հետոց խաւարի. ետու զբաժինն քո ցանկալի յանապատ անկոխ, ըստ մարգարէին որ առ քահանայն Իսրայէլի ամբաստանութեան։

Գ. Եւ զիարդ ասացից անձին իմում մարդ՝ դէր եալս ընդ անմարդիս. և իբր անուանեցայց բանական՝ անբանիցն յիմարութեանէ կցորդեալ. և որպէս կոչեցայց տեսանողական՝ մթացուցեալ զլոյս որ

յիս. և ընդէր համբաւեցայց զդայական՝ զիմաստիցս դրունս փակեալ. կամ որովք ցուցայց տպաւորութիւն նկարագրութեան անեղծին շնորհի՝ անձամբ ինձէն յոգի մահացեալ. նաեւ ոչ շարժողական և կամ շնչական ունիմ անուանել, թողթէ հոգեւոր կամ մաց ընդունակն. անպիտանս 'ի թիւս անօթոց, անարգս 'ի քարինս որմոց, արհամարհեալս 'ի կարգս կոչեցելոց, վատթարս 'ի յազգս հրաւիրելոց, արհաւրօք մահու պակուցեալս, անխրախուսելի 'ի բոլորեցունց՝ ցաւովք և տանջանօքն Աստուածամի ըստ Աբրամայի բանին խրատեցեալ, պակասեալ աւուրցս 'ի հեծութէ, և ընթացք ամացս 'ի հառաչմանէ, ըստ նուագարանաց երգողին. Եբր ասուի 'ի ցեցոյ և փայտ 'ի յորդանէ, ըստ իմաստնոյն բանի, 'ի խիթմանէ սրտիս հալեցայ. եբր զոստայն սարդից մաշեցայ, ըստ սաղմոսողին, և խոտան դատայ. եբր զամպ առաւօտեայ և զցօղ վաղորդայնի, ըստ մարգարէութեան ձայնի, սպառեցայ. Այլ ոչ 'ի մարդ ոք ունիմ զայս, եթէ անիծեալ 'ի տեսանողէն անյուսադրելի վհատիմ, այլ 'ի քեզ՝ տէր իմ ողորմեալ 'ի քայդգթութեանց բարեաց անբաւից, և 'ի բեւեռելոյն ժամու 'ի խաչին մաղթեցեր մեծդ ողորմութեան առ հայր քո բարձրեալ՝ քո չարչարողացն. Աղդ շնորհեա ինձ յոյս քաւութիւն, կեանք և ապաւէն, և 'ի տուր շնչոյս թշուառի՝ առից զոգիս քո բարի. Այս քեզ ընդ հօր հոգւովդ սրբով՝ զօրութիւն, յաղթութիւն, մեծութիւն և փառք յաւիտեանս. ամէն.

Ի Ա. Հ. ԻՒ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ ԿՈՒՍԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Ի ԱՐՁԵԱԼ ոյլաբանեցիկ ի նոյն շարունակ բարդեալ զիշտամբանացս երանակ դասրովեալ անձինս, ածեալ մատուցեալ կրկին կացուցեալ նովին պատկերաւ ի նոյն պայմանի. Թերեւս գրեսցէ ինձ ամենագէտն զայս յանդիմանութեան դատակնիք կսկծեցուցանողական բանի ճշմարիտ խոստովանութի համայնից գործոց գաղտնութեց չարեաց։

Բ. Ամէն ինչ ձիս խօսնական կարծրերաս սանձակոտոր արձակերասան, յոմանակս անհամբոյր վայրենական և անկրթական, երբինչ աւողական անուղղական և անվարժական։ Արդս մոլեգնական սարագրական և կորստական, մանուկս մեղանչական անխրատական և վարատական, տնտեսս մահապարտական տարտամական և անգործական, բանականս անասնական դազնական և անմաքրական։ Ձիթենիս ամոյական անպտղական և կործանական, մարմինս հոգւոյս իմ թախծողական դատողական և տանջողական, խոցեալս անբժշկական անխնամական և անկանգնական։ Ակի շարս կայսերական՝ արդվանական և անդատական, ծառայս սիսալական վախրստական և թշուառական։

Գ. Հաւ ինքն ինձէն կամաւորապէս անձնամատն և մարմնակործան, հոգեկորոյս և միշտ մատաբկական իսկ և սրտաբեկ, ուշամոռաց և հան-

Հարազատաւ, զդայաղերկի և իմաստասպառ, յայրատա-
տես և եղեռնալուր։ Այս ասասուստ և անդուստ
բնաւիւք բորբոքմամբք մանհաբեր երկամբք ընաս-
եալ, ոչ միով իւիւք տեսութեամբ 'ի գործ ընտրու-
թեան քեզ պիտանացուս, տերդ բոլորից. ողբամ
զորովայնն, որ երկնեացն զիս. աշխարեմ զտինան,
որ դիեցուցին. ընդէր ոչ մաղձ մակարդեալ ընդ
կաթինն ձգեցի, և զիարդ ոչ դառնութիւն ինձ
ընդ քաղցրութիւն ջամբեալ մատուցաս։ Օ՜ի եթէ
ես ինձէն անձին իմում դժնեայ դատախազ համ-
բարձայ այսքանեօք բանիւք, և ունիմ տակաւին
զսուր բարկութեանս անխոնարհելի, ոչ զոք 'ի յերկ
բաժնեաց ատի զիս ողբեսցէ. զամենայն խոյատառա
կեցից, զբնաւ էութիս դատեալ տուժեցից, զհա-
մբերէն զվնասակարացն զդունդ դանեցից, զնոցա-
զացն զենուորութեանց դատախազեցից, զդայակա-
նացն գլխաւորութիւնս կշտամբեցից։ Ո՜դայ ամիս
յամի, ողբմեա զթած. ոչ նոր ինչ դատեր յիս զյան
ցանացս պարտեաց մառախուղ, այլ նոյն եմ յաւէտ
նովին պատահմամբ պարտաւորութեան, անկցելի
ձորձով սխալեալ առաջի քոյ՝ անսիոխելի, և դու
միայն իսկապէս գթած օրհնեալ մարդասէր, ընդ
աջմէ իմոյս փրկութեան կանխեալ ներութեամբ
անայլայլելի։

Դ. Ա՜ղբ մատո, խնամակալ, հզօր, երկնաւոր,
բարի, ամենից հաստիչ յոչէից, զբանիդ զօրութիւն
իմաստից կայծակն 'ի գործի ազդման լեզուիս շար-
ժութեան, առիթ մաքրութիւն յամենուստ զդայա-
կանաց գոյաւորութեանց յիս մասնաւորելոց՝ քո
ձեռակերտից, սոքօք առ 'ի քէն եղելովք և բժշկե
լովք կրկին հանդերձանօք, անպակաս ձայնիս,
անհատ բարբառով, քեզ վերընծայել գոհաբա-

նութիւն ի փառս մեծութեան հօրդ քոյ աստուծոյ մերոյ, յաւիտեանս. ամէն։

Բ. Ա. Ն. Ի.

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ ԿՈՒՍԻ ՀԵՏՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀԱՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Տէր ած ամի, զօրաւոր յամի, անպարագիր և անվայրափակ տեղի ամենեցուն. բոլոր խսկութիւն հուպ յամենեսին, անուրեք վայրից, և չիք սահման առանց քոյ։ Ոչ երեւեալ երբեք, և ոչ տեսականութիւն առանց քո ծագման լուսաւոր։ Փառք ահաւորութիւն, անուն անհասութիւն, կոչումն մեծութիւն, ձայն անբաւութիւն, խսկութիւն անքննութիւն, անմատչելի հեռաւոր, և անընդմիջելի մերձաւոր, տեսօղ հեծութիւն, նկատիչ թշուառութիւն, մտաւոր թախծութեան, ամենաբուժ հնար անճարութեան, հայր գթութեանց, ծագօղ ողորմութեան, աստուած միխիթարութեան։

Բ. Հայեաց տէր ողորմութիւն ի պատկեր վշտաց դառնութեան բազմամանդ կրիցս կարեաց, զոր հանդէպ քո տարածանեմ. կցորդակից լեր բժշկապէս, և մի ի խոյլ ընտրուն կոչեր դատաւորաբար։ Ահաւասիկ մեծ է վտանգ տարակուսանաց ցաւոց այսր վարանման, յորժամ լցեմ մարմինն մեղաք դերաւեալ, և անձն ի գործոց չարեաց ոչ մեկուսացեալ, գործնականացն գործի սովորութեամբն կարեաց կապեալ, զանգուածն հանդերձանաց մա-

հացու կրիւք շաղախեալ, զդայութիւն սրտին խմաս-
տից խեթիւ խոցոտեալ. ակնկալութիւն բարեացն
բնաւին բարձեալ, և 'ի բանակնութենն ընդ անա-
սունս դասակարգեալ, և զաղէր դարշութիւն ընդ
դոյութենն շարամանեալ, և տեսակեանացն ողջ ելով
խմանալիքն վիրաւորեալ, և 'ի սատակութենէ յան-
ցանացն յիշատակի յուէտ յուսահատեալ, և տաղ-
նապաւ նախադործելոցն միշտ տարակուսեալ, և
յստակութիւն աղերսին խպաւ պղտորեալ, և
խղճիւ մտացն յուզմանց կրկին ճենճերեալ, և
ձեռն 'ի մաճի գործոյն զլեանոցն հետազատեալ, և
կերպ 'ի յառաջ դիմեալ՝ ոչք 'ի վերջ կոյս յեսա-
հարեալ, և գիտութեամբ էիցն՝ 'ի ջէիցն միշտ խա-
բեցեալ, և 'ի մտացն մարտ՝ 'ի փոքունցն յաղթա-
հարեալ, և 'ի թառանչ սրտին հագադին դուռն
հրդեհեալ, և խոնաւ զօրութիւն քմացն ամուրեք
տոչորեալ, և անարեւ միդոյ յամ մասանց պար-
փակեալ, և լայնութիւն ակնկալութենն ամենեւին
խպաւ ամիսիեալ, և անբերելեացն տոյժ 'ի զգա-
լիսն տպաւորեալ, և եղկութիւն կորստեանն 'ի
յուշ անդ եկեալ, և դատակնիքք հատուցմանն 'ի
դիւանի մտացն գրեցեալ, և բարերարին ակն 'ի
ցասումն խմն երեւեցեալ, և լոյսն բնութեամբ՝
զանկուածոյ հողոյս զայրացեալ, և ահաւորութիւն
էին ընդ փոքրկութիւն բնութեանս ընդհարեալ,
և միշտ որոտմամբ բանից բանաւոր մոխրոյս բար-
կացեալ, և իրաւանցն վիմաք զաջժանիս մահու
կոշկռեալ, և որ խմն է տաղանդ՝ յանառակս աստէն
կորուսեալ, և պատուական իրին ստացուած իբրև
անարդ յերկրի թաղեալ, և ամաժանմանցն արդասիք
ծուլութեանն մթով ծածկեալ, և իբրեւ զ'ի բաց
բարձեալ նշմարան ճրագի ջերեւեալ, և պատաս-

խանարան լեզուին՝ յիրաւանցն օտար՝ կարկեցեալ, և անհամբոյր շրթանցս դրութիւն օրինաւոր դառ մամբ պապանձեալ, և յուզմունք մտացս՝ ի զանազան մտաւնս ցնդեալ, և զկեալն ի վերայ օգտին ոչ ինչ գիտացեալ, և ի կշռութիւն բարւոյն ընտրութեանն յիմար երևեալ, և ընթացք ելիցն նհանջմամբ ջարին խափանեալ, և վասարան իւղոյն ածիւնովն հնոցի լցեալ, և անուանս գիր ի կենաց մատենէն եղծեալ, և կշտամբանք ընդ երանութեանն արձանացեալ։

Գ. Եթէ զինաւոր տեսանեմ, մահու ակն ունիմ։ Եթէ պատգամաւոր, խատութեան. Եթէ մատենադէտ, մուրհակի կորստեան. Եթէ օրինաւոր, անիծից. Եթէ աւետարանական, փոշւոյ ոտիցն թօթափման. Եթէ բարեկրօն, յանդիմանութեան. Եթէ սպառուստ, կսկծման։ Եթէ ջրովն ընտրութեան փորձիմ, խորտակիմ. Եթէ դեղ ինչ դատման ձրգեմ, սատակիմ։ Եթէ բերս նկատեմ բարութեան, ի կարծեաց չարեացս փախնում. Եթէ ձեռն համբարձեալ, կորանամ. Եթէ փոքր ինչ խրատիլ, տարսեմ. Եթէ սակաւ մի թնդիւն, ընդոստիմ. Եթէ ի խրախճանս ըմպելեաց հրաւիրիմ, դողամ. Եթէ մեծիդ յանդիման լինիմ, սարսափեմ. Եթէ ի հարցումն բանի կոչիմ, կարկիմ. Եթէ իրաւամբք քննիմ, համրանամ։ Ընդ այսքան ամենաթշուառ և ողորմագին տարակուսանացս ի վերայ միմեանց բար դելոց, որք զտարրեալ զդպայականաց սրտիս դոյութեանն ի ներքուստ անտուստ անբժշկական ցաւոքս՝ անեբեւակի նեռիւք խոցոտեալ, անարտաբերելի մշտակիր յարամնաց հանապազամուխ բեւեռեալ աստուստ ընդ հոգւոյս, լցեալ շարաւով կրկին հարուածով, վասնզ սատակման մահու դուշակեն։

թարախ մթերից պատեալ զերկաթով դաղանեացս ծածուկք ազդեն ինձ տագնապս՝ վերս պահեալս անխնամարկելիս ընդ ելս ընչոյս տուրեւառութեան. յորոց նեղութեաց չարաչար ճնշեալ աղաղակ ձայնիս, խառնեալ արտասուօք՝ կոդկոդագին թախծանօք հոգւոյ, բարեգործիդ հնարաւորութեան յերկրաստեղծիցս նահատակաց ընդ իմ մաղթողաց, վերջին հեծութիւնս և ես ընդ նոսին արտասուօք ողբոց ամենեքումբք նուիրողաք՝ զաղերսանս ըղձիցս 'ի ըստորնայնոցս աստի յերկինս առաքեմ։ Հնորհեա տէր անդորրութիւն կենաց հանգստեան ողորմելի վաստակեցելոյս 'ի յընդարձակն երկրագործութիւս, համայնդ յամենայնում, ամբ ստացեալ քեզ փառս։

ԲԱՆ · ԻԹ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱՆ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՅ ՍՐՏԻՑ
ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Լ՚Ի արդ որոց խնդրոց արժանաւոր վարկանելոյ զիս մատչիմ աղերսել, արքայութեանն յորմէ վրիպեցայ, եթէ փառացդ վայելչութիւն յորմէ զրկեցայ, թէ կենացդ անմահականաց յորմէ հերքեցայ, թէ ընդ հրեշտակսն պարակցութեան յորմէ տրոհեցայ, թէ ընդ արդարոն մանանակցութեան յորոց ճեղքեցայ, թէ ուռ որթոյն կենդանւոյ յորմէ քանցեցայ, թէ ոստ անկոյն բերկրութեան յորմէ դօսացայ, թէ ծաղիկ փառացն շնորհի յորմէ թա-

փեցայ, թէ պանձանացն ժառանգաւոր յորմէ կո-
ւրացայ, թէ հայրենի ծոցոյն հարազատ յորմէ ըն-
կեցայ, եթէ զդեստոնին լուսոյ պարծիմ յորմէ մեր-
կացայ, եթէ 'ի ստացմէ դարձին յուսացայց յորմէ
խորթացայ, եթէ 'ի լուսոյն իրձս դիմեցիս յորմէ
մեկնեցայ, եթէ Յիսուսի յոսկերան յօդիմ յորմէ
մերժեցայ, եթէ 'ի թեւս նորա մերձիմ յորմէ օտա-
րացայ, եթէ յապաւէնն ապաստանեցայց յորմէ խե-
թացայ, եթէ 'ի փրկութեանն նորոգութի յորմէ
մահացայ, եթէ 'ի զգաստութեանն զուարթութի
յորմէ ես լքայ, եթէ 'ի կանոնն կենացն ուխտ
յորմէ փոխեցայ, եթէ 'ի սահմանն հաստատական
յորմէ սահեցայ, եթէ յանշարժ վիմին պնդութի
յորմէ սասանեցայ, եթէ 'ի շարս դումարտակին
յորմէ հոսեցայ, եթէ 'ի քաղաքն անդրանկաց շի-
նիմ յորմէ դերեցայ, եթէ հանապազորդեան հա-
ցին աղօթեմ զոր ոչ վաստակեցայ, եթէ փոխադ-
րութիւն երկանցն խնդրեմ յոր ոչ քրանեցայ, թէ
պարգեւաքն պսակեցայց յոր չհանդիսացայ, թէ
արձան ինձ կենաց գրեցիս յորմէ ջնջեցայ, թէ
ղերախտեացդ ձիր յիշեցիս զոր միշտ մոռացայ։

Բ. Ո՛հ հատաւ և կամ խղեցաւ լոր կենաց յու-
սոյն, տիրեցայ 'ի բորոտութեանցն գարշութենէ
համոյն ախտացեալ, ամենայնիւ սպառեալ մարմնոյ
սպականութիւնն շրջապատեալ՝ մեռոյց աստուծոյ։
Ոչոյզն պալար փայլունակ տգեղ լնացեալ, մնաց-
ուած ինչ պահեալ նախունակ երկդիմի կերպին,
որ զկիրկին անմաքրութիւնն նշանակէ, պարծանացն
նշալ ամենեւին ինձ շինաւ, փրկութիւնն մատնե-
ցաւ, բարին ստուերացաւ, եւ լքեանցն բնաւին
փակեցաւ, միսիթարութիւն բարձաւ, դատաստանին
ատեան մերձեցաւ, թոյնք մահուն ինձ արծարծե-

ցաւ, սպանեալն կրկին ինձ կենդանացաւ, լաստին դադարեալ վիմաք խցաւ, շաւիղն յուսոյն կուրացաւ, շնորհին ծածկոյթ յինէն մերկացաւ, փառացն վայելչութիւն ստուերացաւ, հանճարն առաջնորդական խափանեցաւ, կշտամբանացն փուշ բազմացաւ, անօրէնութիւնն ուղիղ ծաղկեցաւ, բոց դեհենին ինձ բորբոքեցաւ, ծառայութիւնն լուծ սաստկացաւ, ստրկութիւնն կապ զօրացաւ, ունողն յարկին կառուցման ահա անկաւ, բարձրութեանն վստահարան կործանեցաւ, ընտանութեանն միաւորութիւն անջրպետեցաւ, սրբութեանն սիրող հոգին աստուծոյ տրամեցաւ։

Գ. Լաւ քանզի զվերջինն համբուրեցի դառնութիւն, տանջանս՝ խէթս՝ տխրութիւս, վիշտս հոգեկանս, ցաւս անխնամարկելիս, տարակոյսս անյուսադրելիս, ամօթանս անպարուրելիս, խայտառականս անվերարկելիս, պատկառանս անհամարձակելիս, փախուստս անդառնալիս, հալածանս անմարդասիրելիս, երկայն ուղեւորութեան ապաձեռն անթոշակութիւս, իսկ դու փրկութի զօրութիւն և օգնութի, ողորմութի լուսաւորութիւն քաւութիւն և անմահութի տէր Յիսուս Քրիստոս, որդի աստ կենդանւոյ, արարիչ երկնի և երկրի, որ ընձեռես ջուր պապաքելոցն 'ի ծարաւուտ վայրս անապատի, օրհնեալ, բարեգութ, հզօր, մարդասէր, երկայնամիտ, խնամակալ, հնարաւոր, այցելու, պաշտպան աննախանձ, պահապան յաղթող, կեանք անկորուստ, միջնորդ երկնային, լիութիւն անհուաղ, երանութիւն տօնելի, ձեռն ձգեալ սիրոյ ողորմութեան քոյ աջոյ՝ ընկալ և մատո քաւեալ և սրբեալ զիս զամենապարտս՝ բանդ կենդանի՝ առհաւասարապատիս քո հոգի, զի քեզ վերստին

հաշտեալ յիս դարձցի։ Լաւ՝ի ձեռն քո իւրովք կամաք մաքուր նուիրեալ, զօրեղն ինքնութիւն զիս հօր ընծայեալ, անդէն առ նմին նովիմբ միշտ՝ի քեզ շնչոյս ողջունիս կապեալ ընդ շնորհիդ՝ ՝ի քեզ միանալ անբաժանելի։ Այսոսն որոյ քեզ ընդ հօր քում հոգւովդ սրբով՝ երրեակ անձնաւորութեանդ՝ ի միում բնութեան և՝ ի մի ՝ուծութեան փառք, և՝ ի ստեղծականաց էից գոհաբանութիւն յաւիտեանս յաւիտենից։ ամէն։

Ր Ա Ն Ի

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵՆՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀԱՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՅ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա։ԲԱՆՑ քանզի՝ ի վերոյ այսքանեաց գերութեանց ամենաթշուառ վտանգաւորիս մի զմիով եալ և ելս առնելոյ, զոր զկերպարանս անցիցն՝ ի մասնէ վերաձառեալքդ նախագրեցին։ ուստի և փոխեալ զեղանակ բանիս՝ այլ ոչ զեղկութիւն աղէտիս։

Բ։Այն զի ծոլէ ինձ ծփանաց կենցաղոյս բերմունք յոյժ նմանագոյն։ յորում կոհակք բազմաք անթիւ դիմեցմանց տատանեալ հոգիս՝ ի յոյսմ աշխարհի մարմնոյս շինուածոյ իբր՝ ի նաւակի։ Զոր Լասոյիաս մարգարէ զյանկարծադէպ կոստրածն որ՝ ի պարսկականն հինից՝ Լրուսաղէմի և Սամարիայ կործանմանն, նմանութեամբ այսր օրինակի կերպաւորեցոյց։ որ և առ իմն հոգեւորա-

ման խորտակումն զուգաձայնել՝ ոչէ սխալական։
Բանզի մինչդեռ ջուէի ես յանհոգութիւն անտա-
րակոյսն վստահութիւն, զոյգն կասկած արկածից 'ի
միտ բերելով առ խարոց փոքր միջոցին, որ 'ի մէջ
հանգստեանն և աշխատութեանն, իբր այն թէ հոս-
եալ իցէ, ձմեռն յամարոյնի բաբաբեր հողմով ժա-
մանեալ երեքալեանն դիմակցութեամբ ամբոխեաց
զհանդարտութիւն։ Ուստի նաւն 'ի բախմանէ վայ-
րենի ալեացն խորտակեցաւ։ Թեւոցն ձեռնար-
կութիւն քայքայեցաւ, կայմն ամբարձման՝ 'ի կայից
խարոց խլեցաւ, առագաստին թռչարան յանկարկա
տելի ծուէնս պատառեցաւ, շինուածոյն շուք ան-
զարդեցաւ, առասանք ձգողականացն խզեցաւ,
տեսարան դէմոյն դիտակի խոնարհեցաւ, ապա-
ւանդակին պարան կտրեցաւ, ապաւինութիւն խա-
րսխին լուծաւ, լուծք ստուարք ամոլիցն կցորդու-
թեան բաժանեցան, սամիք ուղղացն հետոց գալ-
ուեցան, լաստ հիմանն հաստարանի ընկղմեցաւ, ղե-
կացն կառուցմունք անդրէն սուղան, ջուոցն յար-
մարութիւն պակասեցան, ողնափայտին պատապարան
խակոյն բեկաւ, կապարանք զբստին հաստուածոյ
յօշատեցաւ, գոգք ամիոփման ծոցոյն կազմածոյ
անարգեցան, խելք շրթանցն եզերաց խախտեալ
ոստեաւ, պաղպաջունք բազմականացն անկեալ բար
ձաւ, վանդակապատին վայելչութիւն յատակեցաւ,
դահաւորակին հանգստարանն շփոթեցաւ, մածմ-
ունք տախտակաշարք 'ի միաբանութեաց միմեանց ան-
ջատեցան, հեղոյսք պնդման բեւեռացն քարշեցան։
Լրգասիք իրին յիշատակարան ողբոց ինձ նմանեցաւ։
Լաւուղղն հանդէպ նաւին դեգերեալ ողբայ,
ձեռն 'ի ծնօտի եդեալ՝ արտասուաց գետս իջուցանէ։
Լշմարք սակաւ մնացուածոցն՝ 'ի ծայրից ծիմանց

աղդելոյ ծովուն, իբր խողխողեալ բանաւոր, ողոր-
մագին թախծանաք հեծէ։ Ա՛ռն զի թէ զբարի
նաւապետն երկնաւորաքն զօրաք յաշխարհիս ծո-
վու առ՚ի զնորատակեալս իմ տապան իմանալի գոյ-
ութեան առցէ աշխարհել բանիս յարմարութիւն, ոչ
ինչ վրիպեսցէ՚ի ստուգութէ։ Ա՛նզի արդարեւ
ելայց բարեգութն տեր յառակ մարդկութեան ըզ-
թաղեալ աղդակիցն, ելայց առ նմին և զ՚երուսա-
ղէմ մոլեալ և զ՚Յուդաս մոլեգնեալ, յորոց եր-
կուցն կորեաւ վստահութի յօրինակ նմանութե
աղարտեալ նաւի։ իսկ միւսն հաւեալ յատակս ան-
դնդոց՝ առասան յուսոյն ձեռամբ ունողին յան-
քոյթն արտաքերեաց խաղաղութիւն։

Դ։ Ա՛ռդ իցէ՞ թէ յաւելից հայել զբազմախոր-
տակելի տապանակ մարմնոյս իմոյ նորոգեալ։ Իցէ՞
արդեաք տեսանել զփշրեալս նաւ ողբալի հոգւոյս
ողջացեալ։ Իցէ՞ արդեաք տեսանել զբաժանեցեալս
միջոցաւ մեծաւ՝ վերստին կցեալ։ Իցէ՞ արդեաք
տեսանել զյոգնաթախիծ սիրտ վշտացելոյս բերկ-
րեցեալ։ Ա՛ռդ իցէ՞ ակն ունել նայել զյաւէտ խա-
թարեալ կերպարան բնութեան կրկին հանդերձեալ։
Իցէ՞ արդեաք թէ տեսից զքակտեալ տաղտաւար
թշուառացելումն միւսանգամ կանդնեցեալ։ Իցէ՞
արդեաք յուսալի նայել զտարամերժեալ գերիս ա-
զատեալ։ Ա՛պաքէն գուցէ՞ ակն ունել զանկեալս՚ի
շնորհէդ լուսոյ դարձեալ կազդուրեալ։ Ա՛ռդեաք
տեսից զվայելչութի ընտանեդ քո պայծառութե
յողորմութի ինձ երեւեցեալ։ Ա՛թէ տեսից երբեք
զամենատխուր կերպարան հոգւոյս իմոյ ժպտեցեալ։
Ա՛ռդեաք լուսոյդ ընդ ձայնի գուժիս աւետեաց
համբաւ ինձ առաքեցեալ։ Ա՛ռդեաք տեսից զբիւ-
բակսրծան ինոսեցեալս անօթ կազմեցեալ։ Իցէ՞

թէ տեսցեն պատուհանք աչացս իմաստից զմուրհակ պարտուցս իմոյ պատառեալ։ Եթէ յայտնեսցի՞ օրն իմ անձկութեան շնորհին քաւութիւն բարուք ինձ ծագեալ։ Երդեաց մտից ՝ի խրախճանութիւն խարանին լուսոյ քեռ առաջնորդեալ։ Եցէ՞թէ կենդանի լինիցին ոսկերքս , ըստ Զեկիելի , ցամաքեալքս ՝ի կենդանութեաց եկաւորութիւն աղդողական ընչոյս զօրացեալ։ Եցէ՞թէ յաւելից հոցել ՝ի տաճար սուրբ քո , աղաղակաւն մարգարէին ՝ի պորտոյ կիսին , հերքեալս ՝ի լուսոյ որ կամ առաջի քո ամաչեցեալ։ Եթէ լինիցի՞ խաւարանուանդս մթացելոյ ծագման առաւօտ։ Եթէ հասցէ՞ տեսանել ըզտագնապեալս մշտասառոյց յերանակս դարնանն մօտ։ Եթէ տեսից զցօղ անձրեւոյն կանաչացուցանօղն հոգւոց ինձ արօտ։ Եթէ իցէ՞ արդեաք նկատել զդազանաբեկ հերքելի ոչխարս վերստին կամաց դըթութեան քո հօտ։

Դ. Եւ քանզի ըստ բանին Յոբայ շուրջ պատեալ են ջարեացն հնարք ընդ որ ոչ կարացից անցանել . իսկ եթէ լոյս ողորմութիւն բարերար կամաց քոց ցուցցի , դթութեան քո դուռն բացցի , ճառագայթ փառաց քոց ծաւալեսցի , խնամք ձեռին քոյ յայտնեսցի , արեգականդ կենաց օր տարածեսցի , առաւօտիդ ըղձալի տեսիլ մերկասցի , առատութիւն քաղցրութիւն քոյ աղբերասցի , վտակ արարչիդ կողից հոսեսցի , ծորումն անապակ սիրոյ քոյ հեղցի , ծագումն աւետեաց շնորհի քոյ երեւեսցի , պարգեւիդ քո ծառ ծաղկեսցի , մասունք օրհնեալ մարմնոյդ բաշխեսցի , համառօտեալն ակնկալութիւն հանդիպեսցի , հատուածեալ ձայն ողջունի քոյ տէր լուիցի , հեռացեալդ խաղաղութիւն մերձեսցի . յայսոսիկ յաւէտ սովին սահմանաւ երանա-

կանաւ հաւատ ընկալեալ յուսոյ հաստատնոյ , ապաւինեալ 'ի հոգիդ քո սուրբ , որ ընդ հօր քում պաշտի ձայնիւ քաղցրութեան ընդ քեզ փառաւորեալ 'ի լոյս անմատոյց , որով կեանք և երանութիւն քաւութեամբ հանդերձ ընծայեալ ինձ մեղապարտիս . յաւանդ անկորուստ ընդ իս պահելով առ հաւատչեայ Ճշմարիտ յիշատակի , 'ի ձիր անեղծութեան անուամբդ անՃառելեաւ աՀաւորութեան հզօրի սրբոյ միոյնոյ և անքննելի տէրութիւն երրեակ անձնաւորութեանդ՝ որ էսդ յիսկութեան յէութեան և յարակայութիւն բարձրութիւն քաղցրութիւն ողորմութեամբ և մարդասիրութիւն պսակեալ հանդերձեալ և թագաւորեալ Ա. յո առ ամենեսին ամենայնիւ յամենայնի կարօղ ես , դթած . և քեզ վայելէ փառք յայսմ յաւիտենի և 'ի հանդերձեալ մշանջենաւորութիւն յայտնութեան աւուրն մեծի , յաւիտեանս . ամէն .

ԲԱՆ · Ի.Օ.

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՅ ՍՐՏԻՑ՝
ԽՕՍԱՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Ա՛Ի արդ ստուգապէս և իրաւաբար , ընդ որս որք ըստ ձայնիցդ կողկողանացն և զբանիցդ յարմարութիւն հանդերձեն , 'ի նոյն գիր բերեալ զաւարտմունս տանցըն , որով զ առաւել սատիկ մարմնքեալ Ճմլեցուցանեն զաղէտս կարեւացն սրտին

ղձից առ արտասուացն բղխմունս. ուստի և բազմեալ իմ 'ի գլուխս պարս սկսբից դասու այնր երախանաց՝ որք զալեացն յեղանակեն բանաստեղծութիւն, և ես ընդ նոսին նոցին հեծութեամբ աւաղական ձայնարկութիւնք զանձինս տարածանեմ զվշտակրութիւն, որ ոչ բնաւին մեռեալ աշխարհի, և ոչ խկապես կենդանի՝՝՝, ոչ ջերմ սոսկ և ոչ ցուրտ յատուկ, ըստ առակի աւետարանչին գրեալ 'ի յայտնութեանն. երիցս ատելի երրեակ տերութեանն և ամենատես արարչութեանն։ Եւ այս են պատկանեալ թախծականացն կերպագրութիւնք, կրկին ողբմելի այսու երեւեցեալ՝ որ 'ի մի գիծ սահմանեալ կացուցանեն զթշուառութեանցն զօրինակ, այսպիսի կցորդութեամբ շաղկապեալ։

Բ. Պարտուցն ժխտեալ տաղանդացն՝ ձեռամբ մեծաւ 'ի տուժի, ես ապիկար մատնեալ անարժան գործովքս յիրաւի, վատնիչ արքունի գանձուց կրկնադատ և անթափելի, պատասխանատու մեծին ըմբռնեալ անհրաժարելի, բիւր քանքարոյ ինդիր՝ ես չունիմ կշիռ մի ունկի։ Ընդարեխոս կապեալ 'ի պահեստ դառն արդեանի, հեծումն և վաստակ ցաւոց ճաշակեալ յանեղծյալ բանտի, անապաւէն տանջեալ անթոշակ կամ ողբմելի. այլ յեղանակ ինձ ողբականաց աստուստ կնքեցի, փոխատրեցի սովին բարբառով կոծ կսկծելի, կարգադրեցի շրջաբերութեամբ 'ի նոյն պայմանի, անհատական թիւ խորհրդական երկեակ տասնեկի։ Ընդքատութեանն հնոց յամենուստ մասանց մրրկի, անապատպար թշուառ վտանգեալ սրտիւ 'ի գրաւի, տարակուսեալ հոգւով ապաշնորհ այր 'ի վրիպակի, անխնամելի հայցմամբ դատաստանն յինէն պահանջի։ Եղեալ և մնոյ զինուք զդայարան դաղանեացս

խոցի, անփրկելի մատնեալ բռնութեան չարեաց դերի, սուր սուսերաւ սատակից դոյութիւն բնութեան յօշատի։ Յիշատակաւ բեմին աստանին ի դատաստանի, անծագելի մեայլ չարատեսաց աչացս երեւի, անձեռնկալ կապեալ եղկելիս ի տարակուսի, ահարկուն դիմաց պատկերի վերնոյն տեսանի։ Յոյժ անարեւ և անվերարկու ի տարտարոսի, անապատէն մոլար մորմոքեալ ի հուր գեհենի, անյայտանելի կորուստ կործանեալ ի մեղաց վհի։ Ահա զոր ունիմ արծաթ անպիտան ոչ երբեք յարդի, և ոչ ընդունի և կամ համբարի ի գանձ տէրունի, հայցուած պղտոր և ձեռն անմաքուր աննուիրելի։ Այլ բեկեալ սրտիւ մատանց տատանմամբ յոյս առեալ դարձի, զդէմս ի յերկիր եդեալ պաղատիմ մօրդ Յիսուսի, բարեխօսեա մաղթեա քաւութիւն ինձ մեղաւորի՝ դու զօրաւոր փրկանակ կենաց խակուհի երկնի, քեզ օրհնութիւնք ձայնից և բուրմունք խնկոց ի յերկրի, և անուշից իւղոց մատուցումն յամենայնի։

Գ. Զրդ յասացեալ ողբոցս հիւսուած այլ մասն յաւելի, բարերարին շնորհաց արտասուաց պտուղ մատուցի. զկորստեան խորս չափելով զորբանն երբեք ոչ գոսի, մասնաւորաք բանիւք ի հանդէս նորին ջանացի, զմտացս արագեալ զթեւս յերեւոյթ իրին ոչ հասի, զուշին պարտութիւն յանվթարելեացն բաժակ բարկութիւն ի ձեռն իմ առի, զտարտամութիւն տարակուսանաց իբր ճաշակումն մահուարբի. և այժմ զյանցիցն յաճախութիւն ողորմելի ձայնիւ յերդ արկի։ Ներեւոյթ կրակարան տապոյ բորբոքմամբ մեծաւ անզովանալի, անտեսական ինն քրայս հալոցաց սատակ եռացմամբ անշիջանելի, սլաքս նետից պատկանեալ դեղովք ի շեմարան

խորութեան սրտի, խիթք ցաւոց խոցոտման մահու՝ ի գնացս երակաց գոյութեան լերդի, կիրք երկանց անհարակ ձեռոց՝ ի պատուած աղեացս անելանելի. անզօրելի դեղոց ջերմութիւն՝ ի յերիկամանց մասունս երիկի, անհնարաւոր դառնութիւն մաղձի՝ ի նախադուռն իմոյս կոկորդի։ ԼՀաղս ձայնից լքուցանողաց՝ ի փողս շնչոյս խոշորս հնչի, բազմահատուած էութիւն բնութեանս ներհակք միմեանց՝ ի պատերազմի, երկչոտութիւ կարծեաց վարանեալ ամենայնիւ կոյ՝ ի վտանգի. հարազատաց դաւաճանութիւն անհաշտելի՝ ի կոտորուածի, ոչ մեռեալ և ոչ կենդանի թաղեալ՝ ի մեղաց դարշութեան տղմի, կասկածաւոր պատժապարտութեամբ վերակնարկելով քեզ բարերարի, յանակնկալս կենաց վհէ արտաբերել՝ ի լոյս անձկալի։

Դ. Այն ինքն որ զայս բան տպաւորեաց՝ ընդերջանկացն պակեսցի, ակնարկելով քո ողորմութեան անարատիցն հաղորդեսցի, վասն զենման այ բանիդ՝ բարեգործեալ քեզ կենդանասցի. օրհնութիւն դովեալ քո շրթանց՝ ի գլուխ բաշխողի այսր մատեանի, հաստատեսցի ըղձականութիւ սողոմոնեան բանիս առակի, նկարագրեա հոգւով քո բարձրեալ՝ ի նորոգումն անեղծանելի. զի դու միայն ես երկայնաւոր ներող, քեզ փառքք յամենայնի. ամէն։

Բ. Լ. Ն. Ի.

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱՅԵԼՈՒԱՅ ԿՊԻՆ ՀԵՆՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀԱՍԿՈՒՆ ԱՒ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՏ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Զի քանզի ընդ ողբաձայնիցն բանաստեղծու թեանց վերընծայելոյ զդրութիւն թուոցս յարմարեցի կական և հեծութիւն, հառաչանք կողկողդինք, դառնութեան լալու

բան, զօրաւոր պատասխանի, կենդանութեամբ կամուրջ, ախորժելի վերնոյն, սիրելի սրբոց, անխզելի կապ, հրաշալի բարբառ, անշրջելի պատճառ, բաղձալի աղերս, փափաքելի սեղան, սրտաբեկ հնչումն, անհնարիւ ճարակ, կարծրութեամբ վանիչ, ածապաշտից սահման, հեթանոսաց դիրք, վաղնջուց կանոն, քրիստոնէից հարազատ արարչութեանն յաղթող, անջրպետ հզօր, խարոյ ահաւոր, արուեստ բարձրութեան, խորութիւն անչափ, հիացմանն տեսիլ, խորհուրդ կնքեալ. ընդ որ չիք ուստեք անցանել, եթէ ոչ անրմբռնելի մոգաց արագմանն զսա ծանիցէ։ Զայն բարեպատեհ հրաշաւորական, որ ոչ միշտ տակեցաւ 'ի վերջին դատակնիքն դասուն լքելոյ։ Դուցէ առնմին խղեալ համառօտ զվերիժակն իրաւանց մահուն հասելոյ, յորմէ ընտրութիւնն ապադրծ եղեալ, զահմանն յաւիտենական քակտեցէ։ Օ արդ փառաց մեծութեան, որով նոյն ինքն ածութիւն պսակեալ բարդաւաճի։ Զանգի ոմանք դիմեալ կալաւ զեղջերաց սեղանոյ այսր սրբուն, և ոչ առ ժամայն պրծեալ 'ի պատժոց անարատ գտաւ։ Իսկ եթէ Զ. քար զարմեան, և Պաւուղ կիսեան, և Յուդա սիմոնեան, ասելով զայն ոչ արդարացան, և ես վկայեմ իրաւամբք խոստովանեալ զայս պայման բանի, զի ակամայիցն բռնադատելոց ոչէ կատարեալ սէր, ուստի և ոչ բովանդակապէս փրկութիւն։ Իսկ ես կամաւ համբուրեմ դարձեալ կերկնելով զերջանիկ բանիդ զմկրտութիւն հարազատս։

Գ. Պ Ղեղայ երախտեացդ մոռացութիւն՝ վերստին
մեղայ, մեղայ մարմնոյ ձեռն յոգի հարեալ՝ յիմարս
մեղայ, մեղայ առ կերանդ դժրողութիւն՝ խակ և խակ
մեղայ, մեղայ բանիդ ապստամ առնելոյ՝ չարաչար
մեղայ, մեղայ 'ի յօր սատակման ինձէն ստիպեալ՝

վատթարս մեղայ, մեղայ պարտականս անկենդան մահուն՝ ձաղելիս մեղայ, մեղայ անպատկառս քո բարձրութեան՝ տաղտկալիս մեղայ։ Ա. Երջին ինձ կրկին աշխարհ հոգեւոր՝ զի 'ի կորուստ և 'ի կործանումն ինձ երեւեցայ, զի անդարձս վարատեցայ, զի որդիս թշնամի դրեցայ, զի 'ի բարձանցն երկնից ընկիեցայ, զի փուշս վարուց դիպի։ Լուս առ սմին ողբք աղաղակի, զի անձամբ զանձն անարդեցի, զի բազին կորուսանին դատայ։ Ա. Յլ խնն կսկիծ գժընդակ սրտի, զի զիս ունին առ որ չեմ, զարտաքնայարդար բաժակս անմաքուր, զբռեալ որմն գարշունակ, զսին պարծանաք պաճուճեալս, զլոյս 'ի մռայլ շրջեալ, զգերանակիր սինս՝ թշուառացեալ, զջահս փառաց՝ շինջեալ, զամենայնիւս յամի ամ իրաք ինասակարս, առ մնօրինականն տերունականս, առ յայտնութիւնսն ահագնինս, առ երեւմունսն արարչագիրս, առ խոնարհութիւնսն սարսափելիս, առ այն զոր տեսի աչաք իսկ իմովք, առ որ մեծ է պատասխանատուութիւս քան առ համօրէն աւետարանին զարմանս, հիացմունս, հոգս հալողականս, անդամանունս անհնարաւորս, թուականութիւս մտաց անբարդելիս, երմունս անկատարս, ինքմունս անհասանաս, յուսահատութիւս յարմարականս, յանդիմանութիւնս պատշաճականս, ձաղանս պատեհագոյնս, նզովս իրաւացիս, անէծս արժանահատոյցս։ Ա. Ուրդ այսոքիկ են մեղաւորիս իմ կշռամբութիւք, և ինքնահարուած տանջանաւորութիւն։

Դ. Լու քանզի կարօղ ես զայս ամ զպարտս թողուլ, և զնայթուած մահու բժշկել, տէր ողորմութեանց, ամ բոլորից, Քրիստոս Թագաւոր բարձրեալ հօր որդի, ստեղծիչ գթած բարերար, օրհնեալ առաս հարուստ, ահաւոր հզօր ողոր-

մաճ, տեսուչ ձեռնիկալ հասարիչ, ապրեցուցիչ դաշ մանիչ կեցուցիչ, երկայնամիտ անոխակալ ապաւէն, բժիշկ դոլեալ երկնաւոր, անձառ լոյս կեանք, յա- ղորութիւն նորոգութիւն քաւութիւն. եթէ հայ- եսցես մարդասիրութիւն, ըստ որում քոյդ են սովո- րութիւք, նայեցեալ 'ի քեզ կողկողիմ և ես. եթէ լուիցես, հառաչեմ. եթէ ունկն մատուցանիցես, պաղատիմ. եթէ անսայցես աղերսեմ. եթէ ներես- ցես, ազաչեմ. եթէ առ իս դառնայցես, գոչեմ. Ապա եթէ անտես առնիցես, կործանիմ. իսկ եթէ առ ոսն հարկարիցես, լամ. եթէ զոգեպահն ոչ ընծայեսցես, մեռանիմ. ապա եթէ աշարկու դէմ ցուցանիցես, սատակիմ. իսկ եթէ սաստեսցես, դո- ղամ. եթէ խեթիւ տեսանես, սոսկամ. ապա եթէ սաստկանաս, սարսափեմ. եթէ հալածես, հեծեմ. իսկ եթէ ընդ վայր հարկանիցես, հերքիմ. եթէ զբոց վհատուես ոչ առցես, տագնապիմ. եթէ խրս- տանաս, փախնում. ապա եթէ սպառնաս, ընկճիմ. Իսկ եթէ քննես, քարկոծիմ. ապա եթէ ուժգինս սկնարկես, սուզանիմ. եթէ ոչ անխայեսցես, մեր- ժիմ. եթէ կոչեսցես, խիթամ. իսկ եթէ աչս յա- ռեսցես, ամաչեմ. եթէ ձայն տացես, երկնչիմ. Օ բարեացն պարգեւ մատնեալ, զերանութիւնն թողեալ, զնորհն լքեալ, զուխտն ցրեալ, զաւանդն կենաց մոռացեալ, զմամարձակութիւնն վատահութի կորուսեալ, զստեղծիչդ էիցս բարկացուցեալ, զան- ձառուի շնորհին ընդոտնեալ, զպատուոյն պատկեր ապականեալ։ Իսկ եթէ առ այս խեղդ մնայս հե- ծութիւն ցաւոյ մարդասիրեալ՝ առ իս ժամանեցուս ցես, տեր Յիսուս Քրիստոս զաղդեալն դիր ընա- նիլ 'ի յիս, եթէ բժշկութիւն դադարեցուցանէ զմեղս մեծամեծս, որով ամենաառատ քաղցրութիւն

պատուաստեալ 'ի քեզ, զքոյդ կերպարան լուսոյ նկարեալ յոգի՝ վերստին գտեալ պնդեցայց քաւեալ, և ստեղծեալ կրկին 'ի փրկութիւն անմահից կենացն անախտականաց. և քեզ ընդ հօր հոգւովք սրբովք փառք յաւիտեանս. ամէն.

Ր.Ա.Ն. Ի.

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՅ ՍՐՏԻՑ
ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Լ'Ի արդ զրոս յայտնեցիլ, և յաղագս ոյց նշանակեցիլ, և վասն որպիսեացս Ճառեցիլ, և զրքան ծածկեալս մերկացուցիլ, և կամ վասն որոց խոստովանեցայց. զներկայիցս՝ զոր արդէն ունիմ, թէ զանցելոցն՝ զոր մթերեցի. զապագայիցն՝ յորոց կասկածեմ, թէ զբազմասահ շարժութեանցն՝ յորոց գլորեցայ. զիրքրն ինձ համարեալ՝ որ է այ մեծ գրեցեալ, թէ զանկերպագրելին էսիշատակելի. զնուաղն՝ որ է առաւել, թէ զթեթեւագոյնն՝ որ են ծանուցեալ. զհոգեկանացն կրից կորուսչաց, թէ զմարմնականաց ախտից սպանողաց. զառ դրունս հեշտականացն, թէ զծայրակոտոր վնասակարութեանցն. զանհերեւութիցն, թէ զտեսականացն. զառաձեռն հպաւորութիւն, թէ զառ նոյն ինքն շունչ հեռաւորութիւն. զլոյնականն դիւրին խածմունս, թէ զերկարաւորն նեռաձգութիւն. զնորութեանն զանչափութիւն, թէ զամենածախն յայտնատեսիլ. զյոքնագլուխն պոռնկութիւն, թէ զառողջութեանն

անբժշկութիւն։ զպարարումն չարին մարմնով, թէ զսովելն բարւոյն հոգւով։ զնեամնվն հանդիսանալ յոչ ախորժելիսն ՝՝՝, թէ զբռնադատութիւնն տուամբ ձգիլն ՝ի նոյն մոլեգնութիւն։ զառ ՝ի մահն մեղաց, թէ զընդունայնութեանն կարծեաց։

Բ։ Լ՝ըդարեւ որպէս կամաւ խելագար զերծեալ ՝ի ձորձոյ, զառականացս տեսիլ յանդիմանեցի, զընդդէմն գործեալ իմաստնոյն, որ թէ հանճարեղքն վերարկեացեն զամօթս իւրեանց, օտարացեալս ՝ի կրօնից, հեռացեալս ՝ի կարգաց, ՝ի սրբութիւն անսուրբ, ՝ի կուսութիւն անմաքուր, յարդարութիւն ամբարիշտ, ՝ի բարեպաշտութիւն վնասապարտ, բերանովս մերձ առ ստացողն և հեռի երկամամբք, շրթամբքս պատուամատոյց, ըստ մարգարէին, այլ ոչ եթէ սրտիւս։ Լ՝ւ եթէ պարտ է զքստմնելիսն ասել աստանօր, չար քան զսանջանսըն յանդգնութիւն, իբր զուր իմն պաշտօնատարս ՝՝՝, ՝ի միտս անկայունս երկեակ ճանապարհաւ մահու վարանեալս՝ ջանամ և ոչ ինչ օգտիմ, ոնդիմ և ոչ հասանեմ, փութամ և ոչ ժամանեմ, անձկամ և ոչ սեւանեմ, փափաքեմ և ոչ հանդիպիմ, կարօտիմ և ոչ պատահիմ, ունիմ զամենայն երկրի, և եմ պատգամաւոր աղօթանուէր ամենայն աշխարհի։ Լ՝այլ թող զբազումս զայսոսիկ, բարերար, և մի ունիցիս։ դիւրինք են քեզ զսոսին եղծանել, քան ինձ տաժանաւորս աջով նկարել։ վասն այնորիկ գրեցի առանց խնայելոյ, զի դու առատապէս ջնջեցես, օրհնեալ, որ վասն մեր մեղաւորացս երկայնամիտ անուանեցար, ըստ մաղթանաց բանի հեծութեանս սրտի Լ՝զրի երջանկի, յոյժ նեղեալ անձն և ձանձրացեալ ոգի բանին յիշատակաւ, որ զսոյն պատմէ։ յամ կրից մահացուցանողաց վտանգեալ,

անկեալ 'ի վերՀ դարշութիւն մեղաց անդնդախոնարհ ապականութեան։ քանզի չՀաւատամ, թէ լսես իսկ ինձ, ըստ Յոբայ ձայնին։ Արդ ես ինձէն ինքնադատով անձնադատ գերի՝ կամաւորապէս մատն եղեալ բնութեան, արդեալ փակեցի կնքեցի առ յինէն յամենայն մատանց զկենացն Հնար, զի 'ի փրկութիւն մեղաց կապելոյս կրկին մեծասցիս գովեալ։

Գ։ Այլ քանզի 'ի մարգարէէն բարւոք խրատեալ փորձ դացուք, մաղթել ընդ նմին Հոգւով քո երգեալ՝ յուսով Հաստատեալով 'ի քեզ ապաստանեալ։ առէք ընդ ձեզ բանս, ասէ Աւետէ, և դարձարուք առ տէր աստուած ձեր, և ասացէք ցնա, կարող ես թողուլ զմեղս։ զի ընդունիցիք զբարիս, և վայելեսցեն 'ի բարութիւն անձինք ձեր։ Այլ ՀՀՀ ասեցաւ, և ոչ է որ ոչ լուիցէ։ նոյն ինքն վկայեաց, և ոչ է որ ոչ Հաւատասցէ։ Արդ այսոքիկ վՀիւ պաշտելի, նուիրեալ պայման, սահման նոյնագոյ, կենաց աւետիս, կէտ տէրունի, դուռն բարութեան, սփոփանաց Հրաւէր, Ճշգրիտ պատկեր, անստգիտ գանձ, անմոռաց յիշատակ։ Այսու առ այն և ես Հաւատ ընկալեալ, աստուստ վկայեմ սմին՝ ընդ մարգարէին, կարող ես յամենայնի թողուլ զմեղանս բազմաբեղուանս։ և և ես զօրասցիս կրկին բարձրացեալ՝ առ ամենաթշուառ կործանեալ Հոգիս։ Յամենայնի խշնես, ամենայնի բաւես, ՀամՀրեք Հատանես, ամենից բռնութեանց յաղթես, զամ կարծրութիւն փշրես։ զամենայն ընդդիմահար վանես, զամ խստութիւն վանես, զամ սրացեալ ընդոստնես, զամ դառնս անուշես, զամ դժուարամարելս քաղցրացուցանես, զամ զպարտս շնորՀես, զամ յանցանս թողուս։ Կարող ես, զօրաւոր, Հզօր, Հնարաւոր, ամենարուեստ, զամենե-

ցուն ղմեղս ընկղմել և էքացուցանել բառնալ 'ի միջոյ, իբր զճանանչ փոքու կայծակն սահմանեալ 'ի ջուր ոչնչից՝ անկեալ ընկլուզեալ կորուսեալ 'ի տիեզերատարածն ծովու։

Դ։ Զարդ բանիւ մաղթանաց վերծանողացն այսմ մատեանի, ողորմեա վասն խաչի քարքարանաց մահուարդեաց քոյ, հայր դթութեան։ Սկիզբն առաքողի ողբերգութիւն ձայնի այսմ արտասրածինն նուագի, որ զայս դեղ փրկութեան կենաց մեզ յարմարեցոյց, եղիցի բժշկեալ յանուն քո հղօր։ Որ հետս եղիցս խոստովանութիւն մեզ նկատեցոյց այսու պայմանաւ պատշաճականաւ, լիցի անարատ յիւրոցն պարտեաց։ Որ զհպարտութեանն թեւս հարթել մեզ վարդապետեաց 'ի սոյն կանոնի կենաց պատգամի, եղիցի զերծեալ 'ի ջուր կապանաց մահուարկածից սկզբնականաց վերջնոց և միջնոց, Երրորդութեդ բարեդրծալ, 'ի նորոգութի լուսաւորութեան։ ընդ որում և մեք գրեսցուք երջանիկ գտեալ ընդ սմին։

Ընդդիմանարար դիւաց այս նուագ աղօթից, և դիւատարուն ջրմեանաց ոստաւորութեանց Աստուծոյ փարատիչ։

Ե։ Զարդ այսքանեաց անբաւից հրաշից հանդերձիչ հայր ամենատեղծ՝ անուանդ հաւատ, ձայն սարսափելի, կոչումն ընտանի, բան համբուրելի, ազդումն սքանչելի, հրաման սոսկալի, էութի անքննելի, գոյութի անճառելի, իսկութի անբաւելի, զօրութի անդնեելի, կամք ամենաբարի, սէրութիւն անսահմանելի, մեծութի անչափելի, բարձրութի անբովանդակելի, որքանութի անկշռելի, առաւելութիւն անհատանելի, պատճառ որդւոյ

հայրութիւն, այլ ոչ նախադրութիւն. քեզ և 'ի ձեռն քոյդ անպարագիր զօրութեդ սաստեա տագնապող և դիւական տենդիս ջերմութիւն, որ սպրդեալ մուծաւ ընդ մեզաց, զի փախիցէ 'ի մարդոյս՝ զարհուրեալ 'ի սիրալի և յանբաւելի արեան վտակի գառնեդ երկնաւորի, որով սրսկեալ միանգամ 'ի մշանջենաւորս համայն մաքրեցաք։

Զ. Եւ արդ յայս պատկառելի խոնարհութենէ արարչակերտս խորհրդոյ, ամաչեսցէ սատանայ 'ի գործս չարեաց իւրոցն հրեշտակաց. տանջեսցի և հալածեսցի, հեռացեալ և արտաքս առաքեալ 'ի շինուածոյ խորանէ քումդ բնակութիւն յարտաքին խաւարն։ Եւ ընջեալ մաքրեա զարտասուս ողբոցս 'ի դիմաց մերոց, և զհառաչումն ձայնիս հեծութիւն 'ի սրտից մերոց։ Եւ յիշատակաւ հարման հեղուսիցն քոսմնափուշ տաժանատեսիլ ոգեպահանջից, որով պնդեցաւ միածինդ քո յաշտարակ խաչին, ցաւեսցի չարին։ Եւ 'ի կողաֆերձ սայրասուր սլաքէ ուժգին բախմանէ, որով զվէրն մեծ ընկալաւ, խապտաւ սատակեսցի սկզբնարար մահուն։ Եւ զի խոնարհեցոյց զգովեալն գլուխս յաւանդել զոգին 'ի ծոց քո բարձրեալ, ապստամբութիւն անբարի բարուցն Լուցիֆերայ 'ի կոր կործանեսցի, ամիս հերքեալ 'ի կորուստ։ Եւ զի զօղեալ ծածկեցաւ անմահն իսկութիւն յորովայնի երկրի, այսու ամբարձեալն հպարտութիւն կարծեալ գոռոզին 'ի յատակս մահու դժոխոց մթին ստուերին յառեալ դիտեսցէ. և յիշեսցէ զառաջին հարուածն անբժշկական, որով մահացաւ դիմամարտութիւն թիւնից վիշապին կենարարն կրկնեալ ամենազօրին։ Ապա զի 'ի փառս քո, Տայր ողորմութիւն, իբր 'ի գովեստ որդւոյ քոյ հոգւովդ սրբով զայս խոստովանիմ. քանզի ոչ պի-

տակ ինչ սոսկ զօրութեանն ունի զմիւսմէն առ մի խորհրդականն խորութեան, այլ զանակինքն բանդ անձնաւոր ընդ անժամանակդ հօր փառաւորեմք։ Եւ քեզ միայնոյ ՝ի Երրորդութեանդ, հաւասարապատիւ սէրութեդ, համաբուն անբաժին ինքնութեանդ՝ օրհնաբանութիւն, գոհութիւն, զօրեղութիւն և անճառ վայելչութի մեծութե, բարեվիճակ հարթութեան, զուգակշիռ հաւասարութեան յաւիտեանս. ամէն։

ԲԱՆ · ԻԹ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒՆԱ ՍՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐՈՆ ՀԱՍԿՈՒԻ ԱՌ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՅ ՍՐՏԻՑ
ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա։ Եւ արդ դու միայն սկիզբն բարեաց, գթութիւն անճառ, որդի բարձրեալ միայդ նոյ, որ զողջոյն զօրն թողութեան ցուցեր փրկարան, և ոչ կորընծաեան դատապարտարան, յերանակերալ ինձ զաւուրն չար առ մեծ աւեսիս ակնկալութե։ Ժիշկ ախտասցելոյս, հովիւ մոլորեալ ոչխարիս, տէր սպասաւորեալ ծառայիս, գինի անապակ մեծ արտամեցելոյս, սպեղանեաց դեղ վերաւորեցելոյս, ազատութիւն մեղաց գրաւելոյս, օրհնութի բարեաց մերժելոյս, կնիք շնորհաց խոտելոյս, օծումն կոչման կապտելոյս, կանգնումն վերստին կործանեցելոյս, պատսպարան հզոր գլորեցելոյս, օժանդակ վեհ գայթակղեցելոյս, դուռն բարձրութե տարակու-

սելոյս , սանդուխք երանութեան եղկելոյս , Հանապարհ շուղաց մոլորելոյս , Թագաւոր նեղոյ պարտելոյս , քաղցր յուսադրութիւն լքելոյս , ձեռնկալ կենաց հերքելոյս , մեծդ միոյն և ամենառատ , որ ղլխութիւն բարեաց սահմանեալ հեղուս անչափ յաճախութիւն քան զոր խնդրեմք և իմանամք , ըստ Պօղոսի դոհաբանութեանն։ Քանզի ինչուց յիսնից և թուոց երից և չորեակ տասանց 'ի վաղրդայնէ տուընջեանն առ մուտս արեւուն , անդուստ առնմին յուսէտ կարկառմամբ իսկ և իսկ 'ի սոյն անարդելի սրտիս , 'ի վերէ է քան զաղերբանաց ակնկալութիւն մարդկան , բաղեգործել միմեանց հնորհատրութիւն . իսկ առ իմն թշուառութիւն և անարդութիւն զքոյդ եղեալ փառս , ամենակարող զօրութիւն ահեղ , բոլորից աստուած , օրհնեալ տէր Քրիստոս , որովք սահմանեսցի կշռութիւն ջափոյ հաստողիդ ընդ հողոյս հաւասարութիւն կցորդեալ։ Քանզի մնաս յոյսոսիկ անբաւ և անհեատաղօտելի , ամենեւին բարի անմասն բարկութեան խաւարի , ուստի յոյժ նուազեն քում մեծութիւն ասաեղացն թիւք , զորս դոյացուցեալ յոչէից յորջորջմամբ անուանց կնքեցեր , և կամ հիւթ երկրի՝ 'ի յօդս հեղեալ , զոր 'ի էդոյից հասաեալ տարածումն յատակի կառուցեր , քան ինձ նախադրեալ համարդ սակաւուն , որովք քեզ նմանիլ վարդապետեցեր։

Բ. Լ.հա ծածկեցաւ և ընկղմեցաւ 'ի քոյդ լոյս կամաց երկայնմտութեան՝ հանուրց չարութի , իբր դոյզն մեայլ 'ի տապ արեւու , և որպէս աստուստ իսկ կիրք բնութեց զհատարակաց բարուց ցուցանել։ Քանզի ոչ զոք 'ի մարդկանէ մեղաւ , և ոչ զղջացաւ . ոչ զոք զաղրացաւ , և ոչ ամաչեաց . ոչ զոք գարշեցաւ , և ոչ պատկառեաց . ոչ զոք սխալեաց , և ոչ

ապաշաւեաց. ով որ կործանեցաւ, և ոչ հեծեծեաց. ով որ գայթակղեցաւ, և ոչ սարջացաւ. ով որ պարտեցաւ, և ոչ ինքեամբ ըմբերանեցաւ. ով որ պատրեցաւ, և ոչ յոգւոց ելաւ. ով որ ճաշակեաց լեղի, և ոչ դառնացաւ. ով որ անկաւ 'ի բարձրութենէ, և ոչ ընդ ոտեաւ. ով որ կորոյս մեծութիւն, և ոչ աշխարեաց. ով որ զրկեցաւ յերանութենէ, և ոչ ելաց. ով որ կապտեցաւ 'ի շնորհէ փառաց, և ոչ ողբաց. ով որ դատաւ ինքեան վաստակար, և ոչ ստգտաւ. ով որ մերժեցաւ յերեսացն ից, և ոչ հառաչեաց. ով որ լուաւ զաստուծոյ սպառնալիսն, և ոչ սոսկացաւ. ով որ ընդ մի ջարեացն՝ հազարս չաւաղեաց. ով որ մերկացեալ յաւուրս ձմերայնոյ, և ոչ զոփացաւ. ով որ անօրինեցաւ, և ոչ քարամբք զմիտսն կոծեաց. ով որ եռեսս զտորուկն յիւրում մեծութեան, և ոչ զկծեցաւ. ով որ կատարեաց չարիս, և ոչ զնինքն իսկ նզովեաց. ով որ ախտացաւ, և ոչ զանձն դարմանեաց. ով որ յամենայնեացն գործեաց, և ոչ զիւրն մարմին ձաղեաց. ով որ 'ի պատիկառելիսն հպեցաւ, և ոչ զօրն իւր անիծեաց. ով որ զգործեցեալսն յիշեաց, և ոչ տապացաւ. ով որ զդատնիսն մտաբերեաց, և ոչ խորովեցաւ. ով որ զծածուկսն նկատեաց, և ոչ մահ կորստեան խնդրեաց. ով որ զաներեւոյթսն կերպաւորեաց, և ոչ կրկին յերկիր կորացաւ. ով որ ընդ մեզոյն հեշտութիւն բոց անշէջ հնոցի ոչ խառնեաց. ով որ զվերստակարսն բնութեանն, և ոչ պատակեցաւ. ով որ զկամս ներգործեալսն, և ոչ ստատկման ինքեան աղօթեաց. ով որ զանձառելիսն, և ոչ խառնեցաւ. ով որ զանկրելիսն էութեանն, և ոչ թախծեցաւ. ով որ զմեծամեծսն, և ոչ մաշեցաւ. ով որ զամբծութեանն ապականա-

բարն, և ոչ տոչորեցաւ. ով որ զտարագրութեանն պատճառ յանցմունս, և ոչ տադնապեցաւ. ով որ զերեսացն աղտեղի տեսիլ, և ոչ բարկութիւն վերնոյն զանձն պարտ վարկաւ. ով որ զմի 'ի կարեւորացն մեղաց յաչս կերպացոյց, և ոչ զինուք մահու խոցեցաւ. ով որ զնայտառականացն, և ոչ վայս վհատութիւն ընդ հեծութիւնս ձայնին հիւսեաց. ով որ յարքայական գահոյիցն անանկացաւ, և ոչ կարկամեալ 'ի վայր գլորեցաւ, ով որ ընդ պսակին պերճութեան հող 'ի գլուխ եղեալ, և ոչ կրկին չարչարեալ յոգի մահացաւ. ով որ ընդ պայծառ պատմուճանին քրձազգած եղեալ, և ոչ տխրեցաւ. Ով որ զկեանս իւր կորոյս, և ոչ արեան արտասուս երկնեաց. ով որ ընդ արիանելեաց լուսոյ խաւար ղգեցաւ, և ոչ նուաղեցաւ. ով որ 'ի վերոյ ագոյ սիրելոյ ոչ թոռամեցաւ. Ահա այս կերպարանք ճշդրտագոյնք պարտաւորիս յանդիմանութեան, տխուր դէմ, քաղեալ ճականչ, ցամաքեալ խոնաւութիւն, երիթացեալ շուրթն, անշքեալ տիպ, որտմեցեալ ոգի, այլայլեալ ձայն, կրկնեալ պարանոց. Եւ զի թէ ոք զիսկութիւնն իսկ նշանակեսցէ, ոչ անօրինէ, անամբարտաւան միտ, անհպարտ սիրտ, անխնդրող պարգեւի թշուառ, անաղերսալի պասքեալ, ինքնակշռամբելի դեգերեալ, իրաւամերժ սաստեալ, արդարալուկ քաղցեալ, պատշաճագատ հարուածեալ, ինքնակիրս մահապարտեալ, արժանապէս հանեալ, անձնանէծ եղեալի. Եւ զայս թարգմանեալ ցուցանէ արդարագործ փարիսեցին կշռամբեալ, և մեղապարտ մաքսաւորն բարեհամբաւեալ.

Դ. Եւ արդ եթէ զէրիան՝ հնարաւորութիւն բանասարկուին դատողին զմեզ դայթակղեալս, զիւրսն

'ի մեզ սերմանիս առ օրն համարեսցի, զի՞արդ ոչ զբարիսն անկեալս 'ի մեզ հոգւոյ արութիւնս 'ի խնամակալութիւն կամաց կեցուցչիդ ծնեալն գրեսցես, տէր բարեգութ, հզօր և յաղթող, քաւիչ մեղուցելոց, կարող յամենայնի առ ամ փրկութի։ Եթէ զանդունդս առ երկինս փոխես, և կամ ըղխաւար մթութեան 'ի լոյս հաստես, եթէ զդառնութի լեղւոյ 'ի մանանայի քաղցրութի կազմես, և կամ զկոծ սաստկութե վշտաց 'ի պարս դասուբերկրութեան հարսանեաց կարգես, դիւրինք և հնարաւորք են քեզ այսոքիկ։ և եւս քան զսոսին բաւես առ նոսին տիրեալ համայնից ահաւորապէս։ և քեզ փառք յաւիտենից յաւիտեանս։ ամէն։

Բ. Ն. Ի.

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ ՄԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀԱՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Եւ արդ Հիմարտեսցի բան քո, ողորմած բոլորից ամ, ներող և օրհնեալ, 'ի բազմագթելին դարձաւորութի աւուրն պատկերի ղոյժման մեղաւորին։ Թէ և առ յեսին իսկ շունչն ի՞ցէ ընտրութիւն, և կամ 'ի մէջ չարութեանն փոխադրութի։ Մանաւանդ զի դժնեայ կցորդս այս անձնիշխանական՝ միշտ մարտիկ, խաբող շողոքորդ, յարեալ 'ի ստութի, ըստ առակողին արածօղ հողմոց, դըժուարունելի հաստողին փախչօղ, դերեալ որսողին

մոլեկան մարմնոյս, ներհակ տնկակից, յոդնապատ-
ճառեան ամենավարան, զոր քո է դիտել զքան-
եացն յաճախութիւն։ Եւ զկնի մեղանացն, ողոր-
մագինս իմն ողբարկութիւս վհատականս տաժանա-
կոծս բազմաւաղելիս, քո առաջի տեր գթարկուիս
դրեալս արտասուօք, թառանչս թշուառութեանց
կարգելոց անբաւս չար վտանգից մեղսատագնապ
պատկառեցելոյն։

Բ. Եւ զի մի կրկնաբանութիւս 'ի շատխօսութի
կրթեսցի, առաւել քան զսոյն այսու ողբալի,
քանզի ոչ երբէք համարձակի խնդրել իւր զարքայ
ութիւն, այլ զտանջանացն թեթեւութի. ոչ ընդ
կենդանեացն 'ի լոյս, քան թէ ընդ դերեզմանակա-
նացն զդժոյական ընչոցն 'ի խաւար. ոչ ընդ ամբարձ
եալսն, այլ ընդ բեկեալսն և ընդ խորտակեալսն։
Ի հանգստեան իւրում վաստակեալ, 'ի խրախութե
ինքեան արտմեցեալ. դիմաք ժպտեալ, և մռաք խոց-
եալ. կերպ 'ի ծաղր, և աչք 'ի յողբումն. երեսք
զսփոփանս ձեւացուցանել, և արտասուքն զդառնու-
թիւն սրտին ճշմարտել։ Ի մպանակք երկու յերկո-
սին ձեռին, մինն արեամբ և միւսն կաթամբ. եր-
կու բուրանոցք կայծակնաւորք, մինն խնկով և
միւսն ճենճերիւ. սկաւառակք կրկին կրաւորա-
կանք համոց, մինն քաղցու և միւսն դառնութիւ.
բաժակք զոյդ առ երկուս բերմունս, մինն արտասր
և միւսն ծծումբ. տաշտք կրեցեալք 'ի ծայրս մա-
տանց, մինն դինի և միւսն լեղի. դրունք տեսանել-
եաց ներհակաց, մինն 'ի լաց և միւսն 'ի վրիպումն.
խանութք հալոցականաց հակառակութեց, մինն
արծարծել և միւսն շնջուցանել. հայեցուածք դի-
մաց երկուց, մինն դոյզն ողբանօք և միւսն ան-
անխոյսելի բարկութիւ. համբարձումն երկակի բաղ-

կաց , ոմն 'ի հարուածս և ոմն 'ի մերժումն . դէմք կրկնակի կերպիւ , մինն տխրեալ և միւսն ցասուցեալ . կշտամբանք ընդ միոյ երկու , մինն աստեղաց և միւսն ապառնեաց . ապաւինութիւնք կարծողա կանք , մինն գոնէ և միւսն թերեւս . 'ի մի բերան երկակի բարբառ , մինն եղկութիւն և միւսն խռովութիւն . երկուս ազդմունս 'ի միում սրտի , մինն կեղակարծ յուսոյ և միւսն ճշդրիտ կորստեան . ամպ լրթագոյն ահագնատեսիլ կրկին տեղացմանց , մինն նեռս և միւսն քարինս . որոտումն ահեղ երկոցունց բերմանց , մինն կարկուտ և միւսն հրացան . ցայգ ցաւագին երկուց վտանգից , մինն լալոյ և միւսն մահու . առաւօտ սգոյ երկուց բողոքմանց , մինն սասանից և միւսն սպառնալեաց . արեգակունք երկու 'ի յերկուց ծայրից , մինն խաւարի և միւսն կիզման .

գ . Եթէ հարուածոց աջ կառուցանի , ինքեան վարկանի . և թէ ձեռն պարգեւաձիր , ոչ իւր ակն ունի . Ի պարծանս ուրուք կորանայ , յամբարձումն դլխոյ ընկճի , 'ի ջարեացն յիշատակ հեծէ , 'ի ճառս մաքրոց պատկառէ , 'ի պատմութիւնս հանդերձելոցն երերի . Եթէ օրհնի յումեքէ յայտնի , 'ի ծածուկ զանձն անիծանէ . Եթէ գովեստ յումեքէ ասէ , պարտաւանաւք զինքն կշտամբէ . Եթէ դարձեալ ասատկաղէս , ինքեամբ ինքեան վկայէ . Եթէ ձաղեսցի ուժգին , սակաւ հատուցումն առաւել պարտուցն դրեսցէ . Եթէ ըղձումն մահու ինքեան լսիցէ , այո ասէ , և դարձեալ կրկնէ . Եթէ որոդայթ մահու ճայթեսցէ յերկնէ , հազիւ զդէմն համբառնայցէ . Ի իւրոց իրաւանցն մատեան խրփեալ , զպատասխանութեն յոյս լքուցեալ , զհամարձակութեանն ընթացս փակեալ . Եթէ ոչ էր

անփրկանաւոր կորուստ գերելոյն, զիւրոմին երթալ ոչ ինչ դանդաղեր։ Արդարեւ վայ մեղաւորին՝ որ տարակուսեալ կայցէ 'ի վերայ երկուց ճանապարհաց, ըստ հոգեւոր բանի իմաստնոյն։

Դ. Արդ զիարդ ոչ ողորմեացիս, բարեգութ, այսքանեւացս ձայնարկութեաց կողկողագինս հեծեծանաց, որ անուամբս այսու մեծացար, թէ ողորմած եմ ես տէր։ Հա առ ջարութիւն գերելոյս բարութիւն քո, առ մահապարտիս դառնութիւն քաղցրութիւն քո, առ կորուսեալոյս յայտնութիւն ճառագայթ քո, առ յանդգնելոյս մոլութիւն ողորմութիւն քո, առ խակութիւն վնասակարիս հեզութիւն քո, առ կործանելոյս այցելութիւն աջ քո, առ ընկղմելոյս վերբերութիւն ձեռն քո, առ բժշկութիւն անողջանալի խոցուածոյս մատն քո, առ պակուցելոյս պաշտպանութիւն ոգի քո, առ ապախտաւորիս իմ վստահութիւն երկայնմտութիւն քո, առ օծումն ամենադժնէիս զօրութիւն քո, առ մեղաւորիս քաւութիւն հրաման քո, առ փախուցելոյս ապաւինութիւն ոտք քո, առ որացելոյս պատսպարութիւն բազուկ քո, առ վրիպելոյս առաջնորդութիւն լոյս քո, առ տարակուսելոյս հնարաւորութիւն հանճար քո, առ անիծելոյս կրկին ստացումն օրհնութիւն քո, առ վհատելոյս քաջալերութիւն խրախոյս քո, առ վշտացնելոյս մխիթարութիւն բաժակ քո, առ նեղելոյս ընդարձակութիւն կամք քո, առ ատեցելոյս կոչումն սէր քո, առ հաստումն սասանեցելոյս բան քո, առ հոգւով վիրաւորելոյս կաթուած սրեան քո, առ աներեւոյթ մթերս ցաւոցս ակնարկութիւն քո, առ յուսահատելոյս անդրէն ընտրութիւն իշխանութիւն քո, առ պատուաստումն կարեցելոյս կցորդութիւն քո, առ խաւարաւ մահու ծածկելոյս նշոյլ կենաց քոց,

առ խռովեցելոյս իմ հանդարտութիւն խաղաղութիւն քո, առ վայրագութիւն օտարացելոյս ողջոյն քո, առ մոլորելոյս դարձաւորութիւն ձայն քո։ Օ՛ի դու տիրես ամենայնի գթութեամբ, և չիք՝ ի քեզ մասն ինչ խաւարի։ և ոչ է բարութիւն առանց քո, և քեզ վայելէ փառք յաւիտեանս։ ամէն։

ՐԱՆ · ԼԱ.

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱՆ ԳՐԿԻՆ ՀԵՆՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀԱՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՅ ՍՐՏԻՑ
ԽՕՍԱՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա։ Լ՛ի արդ քանզի բազմացուցի պայմանաւ բանիս զաղէտ տագնապի հեծութիւն ձայնիս մեծ հառաչանացս անսիրելի իմոյս վտանգի։ զի դու ողորմած սկզբնահայրդ խոստովանութիւն անյայտ ծածկութիւց որդի՝ այ կենդանւոյ տէր Յիսուս Քրիստոս, քաղցրութիւն նայեսցիս քաւել։ Լ՛ուրարեւ կարող ես, ճշմարտապէս բաւական ես, եթէ կամիս՝ հնարաւոր ես։ կամիս առաւելապէս, ոչ՝ և կարես։ Հարստանաս մեծապէս ընդ տալն քան եթէ ընդ առնուլն, բազմանան քեզ դանձք՝ ի ցրուելն քան՝ ի ժողովելն, յաճախեն ստացուածք քո՝ ի սփռելն քան՝ ի ճշդելն, կուտին քեզ համբարք՝ ի տարածս նելն քան՝ ի շտեմարանելն։ Հաւատամ այսմ ամի՝ տէր գտանել քեւ ելք փրկութիւն։ հաւատամ անարգս ընդ պատուականին, յուսամ ընդ Լ՛ուրահամու և ընդ Լ՛ենայի։ զի մինն բանիդ քո հաւատաց և միւսն քահանայապետին բարբառոյ անսաց։

Այսն որոյ և ոմն ի խորին ծերութիւն անհամար որդւոց հայր հաստատեցաւ, զառանցեալն և զամուլն արդանդ Սառայի՝ անդաստան պտղաբերին արդեան օրհնութիւն բազում ժողովրդոց մարդարէից սրբոց և թագաւորաց ընտրելոց հայել յուսացաւ։ Լսէ միւսն զանհանդերձելի երկիր որովայնին սենեկի եօթնեակ զուակաց բարդաւաճեցոյց, որ է թիւ մի անբաւութիւն զբնաւն նշանակելոյ զէութիւն, ճշմարտութեան յարակայութիւն սահման անհետազօտելի, և աւազանին նորածին որդւոց անհատ յորդութիւն։ Այս թիւ պանծալի, որում ոչ է կէտ կցորդի և ոչ սպառուած վախճանի, այլ կոյս ոմն է ուրոյն ընտրութիւն նուիրեալ յաւէտ անճառ վիճակաւ համայն յաւիտենից, դժուարաթարգմանելի մեծոց խմաստից։

Բ։ Այդ համարեա յարդարութիւն անյուսալի փրկութիւն հոգւոյս զամենավարան ձայն կողկողանաց սրտիս հեծութիւն, ընդ նախագրելոցն երջանկաց եղեալ և դասեալ զայս դաւանութիւն փոքր հաւատոց իմոյս խնդրուածոց։ զի կեցցէ և ես առ նոքօք բերկրեալ ընդ նոսին, բուռն հարեալ քան զիմոց գործոց զքոյդ շնորհաց։ Անաւանդ զի կրկին բարձունք են և փառաւորք և քան զչափ կշռութիւն բանի գերադոյնք, իմումս խռովութիւն հաշտարանք և հզօրապէս քաւարանք, և կարծեաց թերութիւն մտաց սլացեալք։ ընդ արեան քո ահաւորի և ըստ մարմնոյ ծնողդ քո խնկելի։ պարք առաքելոցն, դասք մարգարէիցն, դունդք մարտիրոսացն՝ ձիաւորեալքն հետեւակ սպառազէն արիութեամբ մերկամարտիկն մրցութիւն, դումարք միանձանց, բոյլք բանականաց ընտրելոց, ժողովք բարեկրօնից, հոյլք հոգեղինաց յերկրէ երկնաւորաց,

զինուորութիւք վերնականաց ընդ մեզ կցորդելոց՝, առանդք երախայրեաց, մատուցմունք զուարակաց, լուցմունք զամբարաց, բուրմունք խնկոց իւղոց հանդերձանաց, յաղթանակք փրկական նշանաց, կառուցմունք խորանաց ածաբնակաց, ձեռք քահանայից շնորհիւ կատարելոց։ Ա՛ռ շարժումն անձին յիշատակ ՝ այ, առ փոփոխումն գարշապարի, առ կարկառումն աջոյ և ամբարձումն բազկի, առ բարիս դոհութիւն, և առ դթել աղաչանք, առ բանս ընտանիս, առ խօսս հասարակաց, առ ձայնս բնաւորականս, առ գործոց յաջողուածս, առ առաքինութեան ջերմութիս, որ 'ի տունջեան և 'ի գիշերի՝ ընթացմունս օգտակարաց հոգեւորաց՝ քեւ առաջնորդեալք։ 'Ի նիրհել և 'ի զարթնուլ, 'ի պատերազմի ազգաց, 'ի մարտս դիւաց, 'ի հակառակութիւնս հերձուածողաց, առ փոքունս, առ մեծամեծս, առ ձգումն ըմպելեաց և ճաշակումն կերակրոց, և որ ինչ միանգամ 'ի կիրս մեր կերպանան, եթէ հրեշտականս եթէ տատամելիս։ Վասն ոմանց աղօթս՝ մնալ 'ի նոսին, և յաղագս ոմանց՝ զի զերծարասցես սքանչելապէս հնարիւք անճառիւք։ Հաւատացեալ յամենեցունց, թէ բաւական ես ամենայնի, կենթնաբոյծ հասակաց, տիոց պատանեաց, մտաց վայրենեաց, ստամբակաց դոռոզաց։ Մինչ՝ զի առ թատերս տեսարանաց, և առ կոյս խառնիճաղանճ բազմութեանց, և կամ առ կաքաւս կոյթից անախորժականաց կամաց հզօրիդ՝ ոչ ես մոռացեալ։

Գ։ Ա՛ղբ դու ստացար զամենեսեան, և քո են ամենեքեան, և ողորմեսցիս ամենեցուն՝ միայն բարեգութ։ զի թէ և մեղիցեն, քո են։ Վասն զի 'ի քում համարի են։ քանզի գիտեն զզօրութիւն քո, ըստ առակողին մաղթանաց։ Ողորմ և ես կցոր-

դիմ Թշուառս բանիւ վկայեալ սորին յանցաւորա-
պէս. յանդգնիմ ասել, Թէ որ կարդայ զքեզ դո-
վեստիւ, ծանուցեալ զքեզ Թէ իցես, Թէ և եօ-
Թամբք իցէ վարակեալ կրկնապատիկ պատժաւո-
րութիւն, առ այս օրինակ կիրթ ձեռնարկութեան,
զիարդ ոչ քո իցէ. Զորս է տեսանել 'ի մէջ արջ-
նատես ագռաւուց՝ սպիտականիշ երամն աղաւ-
նեաց, 'ի մէջ խրոխտականաց ձիոց անմաքրիցն՝ որոջս
հանդարտաբարս, 'ի Թիւ շանց գազանականաց գա-
ռինս նուիրելիս, հեզութիւն 'ի խստութիւն, կատա-
ղելութիւն 'ի Թերութիւն, խոնարհութիւն յամպարհա-
ւաճութիւն, ճշմարտութիւն 'ի ստութիւն, միամտութիւն
'ի մանկութիւն, անբծութիւն յայլամտութիւն, բարո-
րութիւն 'ի ջարութիւն, պարկեշտութիւն 'ի լկտութիւն,
ողորմութիւն յանգթութիւն, ապաշաւանք յանցուսու-
Թեան, քաղցրութիւն 'ի բարկութիւն, հաշտութիւն 'ի
Թշնամութիւն, անոխութիւն 'ի խածանողութիւն, քա-
ջալերութիւն 'ի լկութեան, օրհնութիւն 'ի նեռտա-
ձգութիւն. Զոր ոչ բաւականացայ երբեմք 'ի դա-
տել ճշդրտապէս, Թէ ո՞վ յերկրածնաց ատի կան-
խեսցէ ժառանգել զքեզ, որ միայն անաչառաբար
կշտամբեաս իրաւամբք զարդարութիւն՝ առ ամբա-
ւիշտ մաքուրն և առ պոռնիկ զղջացեալն. առ ամե-
նեսին բարեգործ՝ միոյն Թագաւոր օրհնեալ 'ի
բարձունս և յամենայն յաւիտեանս. ամէն.

ԲԱՆ · ԼԲ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱՆ ՎԿԻՆ ՀԵՅՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ
ԱՌ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՅ ՄՐՏԻՑ
ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա·ԼԻ արդ ես յեանեալս 'Ի նախադրութեանց արժանաւորաց դրեալ ինձէն ընդ պարտաւորսն պատժոց, հայցեմ զողորմութիւն ընդ ամենեցուն մաղթանաց · ընդ նկուանս և անհամարձակս, ընդ տկարսն և փոքրիկունս, ընդ ընկեցիկսն և արհամարհեալս, ընդ տարադրեալսն և առ քեզ դարձեալս, ընդ երկուացեալսն և ճշմարտեալս, ընդ կործանեալսն և յարուցեալս, ընդ ընկճեալսն և հաստատեալս, ընդ գլորեալսն և կանգնեցեալս, ընդ մերժեալսն և ընկալեալս, ընդ ատեցեալսն և կոչեցեալս, ընդ ապշեալսն և զդաստացեալս, ընդ անառակեալսն և զսպեալս, ընդ հեռացեալսն և մերձեցեալս, ընդ հերքեալսն և սիրեցեալս, ընդ պատկառեալսն և զուսրթացեալս, ընդ ամաչեցեալսն և խնդամտեալս։ Ա·յլ ես պատմեմ աստանօր դարձեալ՝ ոչ զմեղսն Յրուսաղէմի, ըստ մարգարէին հրամանաւութեանն որ առ ժողովուրդն նախնի, և կամ տանն Յակոբու զանօրէնութիւս նորա, այլ իմոյս ժամանեցեալ յայտնութիւն · քանզի աւաղ ընդ աղէտս մահու յարելով ըստ մարգարէին, յանդիմանեցեալ զիս ինքն ինձէն իմովս ձայնիւ ըստ սաղմոսողին · որպէս զի յանձնառական յայսմ համայնապատում խոստովանութենէ ոչ կարօտացեալ կրկնակին, միանգամայն խոպառ սրբեցայց օրհնեալ հրամանաւ էիդ ։

Բ. Լաւարդ կրկնելով ծունը բարերարիդ քաղց-
ութեան, տարածեալ զանձն իմ առաջի, զ'ի մահ
գլորմանն ցուցից կերպարան. որ 'ի հող խոնարհ-
եալ մածայ ընդ երկրի, և ընդ անցաւորս այս կեն-
ցաղ կորստեան՝ անանանական գետնաքարշութեան
սղնոյ սահեցմամբ՝ կամաք բեւեռեցայ. Լ. յլ 'ի
քեզ տէր յեցեալ՝ իբր 'ի հաստարան կենաց դաւա-
զան 'ի յարմատոյն Դաւթի ընծիւղեալ մարմնով
անձառ շաղկապմամբ յանեղ ածութիւնդ, կանդ-
նեցայց անդրէն կիսայար՝ պատկառեալ 'ի քոցդ
երախտեաց 'ի վայր կորացեալ դիմաք, աչք 'ի բար-
ձունս յառեալ ողորմագին տեսութեամբ 'ի քեզ
մերձ 'ի հեծութիւն, բնաւին ողորմութիւ, բոլո-
րովին քաղցրութիւն, զլիճ լուսոյս արտասուաք
լցեալ՝ պաղատանս յուսոյ առաջի մեծիդ վերընդ-
ծայեցից. Լուր ամենառատ աննուազ երկայնմը-
տութիւ՝ քո դառնացուցչիս, միայն դու 'ի յամե-
նայնի սահման փրկութեան, ածք բոլորից, անձառ
մեծութիւ, անբովանդակելի բնութիւն, անքննելի
խակութիւ, հղոր զօրութիւ, կարող բարերարութիւ,
անպակաս լրութիւ, անձառ ժառանգութիւ, վայել-
չական վիճակ, առատ պատրաստութիւ, անսասուեր
իմաստութիւ, տենչալի տուրք, անձկալի ձիր, բաղ-
ձալի բերկրութիւ, անսխալ հանդիստ, անտարա-
կոյս գիւտ, անկապուտ կեանք, անծախելի ստաց-
ուած, անփոխանորդելի բարձրութիւ, ամենարուեստ
բժիշկ, անսասանելի հաստատութիւն, դարձուցիչ
մոլորելոց, գտիչ կորուսելոց, յոյս ապաւինելոց,
լոյս խաւարելոց, քաւիչ մեղուցելոց, ծածկարանդ
փախուցելոց, անդորրիչ խռովեցելոց, փրկութիւդ
մահացելոց, արձակիչդ կապելոց, ազատիչդ մատ-
նելոց, պատսպարանդ սահեցելոց, վերակիցդ դայ-

թակղելոց, երկայնմտութեի տարակուսելոց, լուսոյ տեսակ, ցնծութեամբ ցոյցք, օրհնութեան անձրեւ, հոգի երեսաց, զօրութիւն դիմաց, հովանի գլխոյ, շարժարան շրթանց, ազդումն բանի, կառավար անձին, բարձումն բազկի, ձգումն ձեռին, երասանակալդ սրտի, ընտանի անուն, մերձաւոր ձայն, կցոր դութեի հարազատ, խնամածութեի հայրենի, խոստովանեալ անուն, պաշտեցեալ պատկեր, անպարագիր տիպ, երկրպագեալ տէրութեի, բարեբանեալ յիշատակ, խնդութեամբ մուտք, անվրէպ շաւիղ, փառաց դուռն, ճշմարտութեամբ ճանապարհ, երկնաճեմ սանդուղք։ Եւ այլ բազմութեի բանից գովեստից անհամար կարդաց և տանց անբաւից, զոր ոչ բերէ բերան երկրածին, և ոչ տանի գործի մարմնեղէն, և ոչ կշռեն իղձք հոգեղենք։

Գ. Եղ քեզ հայի ամ ակն տեսողն, ածդ ամենայնի. նայեա՛ի պաղատանս հառաջման ձայնի քոյոց ծառայից, և եթէ յաղխնաց ոք աղաչեսցէ։ Եւ ընկալ զցօղ ողբերդութեամբ լալոյ արտասուաց աչացս ցանկասիրի՝ յանարատ ոտս մարդեղութեան քոյ, Տէ՛ր, և օրինակաւ խորհրդոյ հերաց կնոջն յանցաւորի՝ զառ քեզ դարձն և զդաւանութեի, և համբուրիւ շրթանցս առ ճաշակ փրկութեան կենացդ հաղորդութեամբ՝ համաշնչապէս զանքակ միութեի. և զնոյն գթութիւն նորին ողորմութեամբ ընկալեալ՝ի քէն, բարերար, դրուականեսցես զմեծդ պարգեւ ընդ փոքու հաւատոցս. և՝ի ձեռն գթութեամբ սիրոյ քոյ առ քո անձկալի անուանդ խոստովանեալ ծառայիս, դարձցին ամերունք հոգմոյն խստութեամբ՝ի յօդ հանդարտութեամբ, և մրրկին սաստկութեամբ՝ի սիկ ախորժութեամբ, և կարծիք երկիւղին՝ի մեծ վստահութիւն, և պատուհաս պատժոցն յերանութեան

պատահումն, և վասնզբ թախծանացն 'ի հոգեւոր խրախճանութիւն, և ալէկոծութիւն ծփանացն 'ի խոր խաղաղութիւն, և ղեկացն թեւարկմունք յանկոյթ նաւահանդիստն, և բերբ բեռանցս մեղաց փոխարկեսցի 'ի թռչակ շնորհաց։ Եւ յայսքանեաց ամենից բիւրուց բարութեցս 'ի քէն եղելոց՝ մեծասցի անուն հզօրիդ խնկեալ և խոստովանեալ, ամաչեսցէ բանսարկուն չարեաց՝ հերքեալ և հալածեցեալ, ունայնասցին մուրհակք մեղաց, խզեսցին խաղբքն, որոշեսցին որոգայթքն, կապտեսցին կապանքն, վանեսցի վիշն, վերասցին վնասքն, պարսեսցին պատրանքն, ջրեսցին մեղքն, պատառեսցին պարտիքն, խորտակեսցի լուծն, քակտեսցին քեղնիքն։ Եւ ընդ մեայլ մթութիւն չարեացն յանցանաց և դիւացն բանակաց պաշարողաց՝ արեւ փառաց քոց ժամանեսցէ կեցուցանել փրկել և լուսաւորել, յաջմէ և յահեկէ, 'ի դիմաց և 'ի թիկանց։ Եւ եղիցի նշոյլ առաւօտու հոգւոյ դարձեալոյ ընդ ակնկալութիւն սպասողացն քումդ երեւման։ Զի դու ես բարերար առ ամենեսին, և հնարաւոր են քեզ ամենայնք։ Եւ ամենեցուն ղկեալն կամս և ղփրկութիւնն բաղձաս։

Դ։ Եվ ամենապարգեւ ձեռն Հայրն, և առիս դարձցիս կարկառմամբ շնորհի աջոյդ քոյ սրբոյ բնակեալ միացեալ, և ոչ հեռացեալ յանձկութիւն սրտէ սիրոյ սենեկիս։ Եւ անեղծական քո նկարագիր՝ նշխար պանծալի լուսոյ քրիստոնէական փրկաւէտ կոչմանս՝ ընդիս պահեսցի, միջնորդեալ ընդ քեզ 'ի մատեան յաւիտեան կտակաւդ կենաց հոգւոյդ աւետեաց երկնից յօրինողիդ։ Եւ քեզ միայնոյ պատճառիդ, և միոյդ 'ի միոյ պատճառէ, և ունողիդ ղպատճառ միոյ, երբեակ անձնաւորութիւն

և միոյ աստուածութեանդ վայելեն փառք յերկնաւորացն վերին, 'ի սրբոցն դասուց, յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն.

ԲԱՆ · ԼԴ

ՉԵՐՄՈՑԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱՆ ԿՐԿԻՆ ՀԱՆՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀԱՍԿՈՒԻ ԱՌ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. ՈՐԴ զյարմարութիւն պաշտաման բանիս 'ի խայրեաց հոգւոյս քեզ նուիրելոյ, օրհնեալ բարեգութ, կցորդելով ընդ խնկազդեստիցն զուգամանապէս խառնեսցես 'ի յանուշութիւն կազմութեան իւղոյն Մարիամու կնոջ բարեպաշտի. Յոր հաւասարեալ նոյնութիւնք ընդ երջանիկ պոռնկացն 'ի քէն ընկալելոցն յաւետահրաշ յարգանաց, պարարեսցիս մեծապէս խմովս բանիւ նուաստիւ, ընկալեալ յանհաս և 'ի բարեբանեալդ գլուխս բարձրելոյդ, անկշտամբելի 'ի բամբասանաց սաղմոսին, մի' օծցէ զտերեւ ոստոց գագաթան իւղ մեղաւորին. Այլ արասցես զօրանալ կրկին յաճախութեամբ բուրման խոստովանութեանդ այսր մատենի 'ի բազումս ազդեալ, համասփիւռ ամենատարած և աշխարհալիր տանն տեսակաւ, ըստ օրինակի համեմատութեան նոցայն յիշատակի. Վանգի դու նոյն տէր զդաստացուցիչ նախնի էարախորհիցն կանանց մեղաւորաց, որոց առակեալ զմարգարէին կերպարան՝ քումդ ճշմարտատիպ պատկերի յեղանակեցեր, անտուստ առ սոսին ան-

ՀԱՌ ՆԵՐԴՈՐԾՈՒԹԻՆ 'Ի ՅԻՍ ՎԵՐԱԲԵՐԵԱԼ ԶԾՈՅՐԱ-
ԳՈՅՆ ՇՆՈՐՀԻՆ ԿԱՏԱՐՈՒՄՆ։ ԸՆԴ ԱՆԱՍՆԱԿԱՆ ԴԱՐ-
ՈՅՆ ԿԵՐԱԿՐՈՅ ԶԵԱՂՄԱՀԱՄԲԱՐ ՊԱՏՈՒՂ ՅՈՐԵՆՈՅԴ
ԿԵՆԱՑԴ ՀԱՅՑԻ, ԸՆԴ ԱՊԱԿԱՆԱՑՈՒ ԱՐԾԱԹՈՅՆ՝ ԶԱՐ-
ՔՈՒՆԱԿԱՆԴ ՊԱՏԿԵՐ, ԸՆԴ ԻՄԱՐԱՐԱՐ ԹՄԲՐՈՒԹԵ
ԴԻՆՈՒՆ՝ ԶԵԱԺԱԿԴ ԱՐԵԱՆ ԱՐԱՐՉԻԴ, ԸՆԴ ԻՒՂՅՆ
ԱՌԵԼՈՅ 'Ի ՅԱՅՐԱՏ ԿՆՈՋԷՆ ՀՆՈՅ ԺՈՂՈՎՐԴԵԱՆՆ՝ ԶՈ-
ԾՈՒՄՆ ՇՆՈՐՀԻՆ ԱՌ ԻՍ ԴԱՐՁԵԼՈՅ, ԸՆԴ ՂԵՐԾՄԱՆ
ԳԼԽԱՇՈՒՔ ԿՏԱՒՈՅՆ՝ ԶԱՆԱՊԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՎԵՐԱՐ-
ԿՈՒՆ, ԱՊԱՐԱՆՋԱՆԻՆ ՊՃՆՈՒԹԻՆ՝ ԶԹԻՒԻՑ ԲԱՐԵ-
ՄԱՆՈՒԹԵ, ՕՐԻՆԻՒՆ ԵՒ ԱՒԵՏԱՐԱՆԱՒՆ՝ ՀԱՆԴԵՐՁ
ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ԱՌԱՔԻՆՈՒԹԻՆ, ԸՆԴ ՈՒՆԿԱՆՆ ԳՆԴԻ
ՎԱՅԵԼՔԱԿԱՆՆ ՁԱՐԴՈՒ՝ ԶԱՆՍՏՈՒԵՐ ՅԻՇԱՏԱԿ ՏԵՐՈՒ
ՆԱԿԱՆԴ ՁԱՅՆԻ, ԸՆԴ ՔԱՅԼԱ ՊԵՐՃՈՒԹԵ ԼԱՆՋԱՅՆ՝
ՂՅՈՒՆԱՀԱՒԱՔ ԱՒԱՆԴԱ ՈՒՂՂՈՒԹԵԱՆ ՔՅԻՆԱԿԼՈՆ
ԼԾՈՅԴ ՔԱՂՑՐՈՒԹԵԱՆ։

Բ. ԱՅՍ ՁԻ՞Ի ՅԱՅՍՈՍԻԿ ԻՆՁ ՊԱՐԾԵԼ, ԵՒ ՈՉ ՎԵ-
ՐՍՏԻՆ 'Ի ՍՈՅՆ ՊԱՏԿԱՌԵԼ ԱՅԼ ՅԱՅԼ ՕՐԻՆԱԿ ՓԽԽ-
ԵԱԼ ԶՄԱՏԵԱՆ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԱՅՍՐ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԻՆ, ՈՐ
ԻՆՉ ԻՆՁԷ ՅԱՐՄԱՐԱՒՈՐ, ԱՄԵՆԱՅՆԻՒ ՀԱՏՈՒՑԻՑ ԸՂ-
ՊԱՏԻԺ ՊԱՐՏՈՒՑՍ ԽՄՈՅ ՄԵՂԱՆԱՑ, 'Ի ՄԱՐԳԱՐԷՏԻՑՆ
ՏԱՌԻՑ ԲԵՐԵԱԼ ՀԱՄԱՌՕՏՍ՝ 'Ի ՍՈՅՆ ՅԱՐԿ ՄՈՒԾԻՑ
ՍԱՏԻԿ ԴԱՏԱԽԱՂ. ԸՆԴ ՈՂԲՈՅ ՆՈՅԻՆ ԼԾԱԿՑԵԱԼ,
ՔԱՆ ԹԷ ԸՆԴ ԲԵՐԿՐՈՒՄՆ ՆՈՅՍ ՊԱՐԵԼ. ՅՈՐՍ ՀԱ-
ՌԱՋԱՆՍ, ՁԱՅՆՍ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ, ԲՈՂՔՍ ԲԱՐԿՈՒԹԻ,
ՆԱԽԱՏԻՆՍ ԽՈՐՏԱԿՄԱՆ, ԼԱԼՈՒՄՆ ԿԱՐԵՈՐ։ ԱՅԼ
ՄԵԾԻԴ ԷՅ ԴԹՈՒԹԻ ԱՄԵՆԱԺԱՄԱՆ՝ ԿԱՆՈՒԽ ԱՂԴԵ-
ՑԱՒ ՅԻՄ ՅՈՒՍԱՏՐՈՒԹԻ, ԱՌ ՈՐՍ՝ ՂՂՋՄՈՒՆՍ, ԽՈՍ-
ՏՈՎԱՆՈՒԹԻՍ, ԱՒԵՏԻՍ, ՊԱՐԳԵՒՍ, ԼՈՒՍՈՅ ԵՐԿ-
ՄՈՒՆՍ, ԽՐԱԽԻՍՍՍ ԵԾՈՅԻՆՍ, ՓԱՌԱՑ ԺԱՌԱՆԳՈՒ-
ԹԻՒՆՍ, ՀՐԱՇԻՑ ՅԱՅԱՆՈՒԹԻՍ, ԱՔԱՆՉԵԼԵԱՑ ՏԵ-
ՍՈՒԹԻՒՆՍ. ՅՈՐՈՑ ՈՄԱՆՔ ՅՍՍ ԸՆՁԵՌԵՆ, ԵՒ ՈՄԱՆՔ

վհատութիւս բաղումս մատուցանեն. յորս ես կամաւ կործանեալ՝ կորստեանն վիճակեցայ. Զի եթէ զդեստ ոչ զվարագուրին պատրուակ ասաց Լուսեկիել, յորում արար ժողովուրդն կուռս կարկատուանս, որով պռունկել ասէ ի նոսա, իսկ որքան պատիժ անմաքրութեան եղեցի զստուած զդեցողիս ներքոյ և արտաքոյ. Զ արմանամ, թէ զիարդ ոչ կիզում. հիանամ, թէ իբր ոչ այրիմ. ափշիմ, թէ որպէս չյափշտակիմ՝ տանջեալ, լքեալ, չարչարեալ, ջաղխեալ, մաներեալ, խորտակեալ, կարեալ, բաժանեալ ի յօրինակէ ժանեաց կորուսչին, ըստ գրոյն. Ա. յԼ այս միայն է պահեցեալ ինձ նշոյլ յիշատակի փրկութեան՝ յուսոյ, զի քրիստոսեան աւետարանն կեանս է ամենեւին, ի կերպարանաց պատկերի բանին ծանուցեալ. որով առ մեղանն դարձն, առ պարտիան շնորհն, առ եղծումն նորոգութիւն, առ անօրէնութիւն քաւութիւն, առ վէրն բժշկութիւն, առ վտանգն անդորրութիւնն, առ պատիժն նեղութիւն, առ պատերազմն հանդարտանալն, առ հուրն անձրեւն, առ պատուհասն պարգեւն, առ ակնկալութիւն ստակմանն՝ ձիրն, առ գործարան մահուն՝ կենացն ազատութիւն.

Գ. Զ՝ զինչ է ինձ զայսքանեաց յիշմանց ի թիւ արկանել, և ոչ զանձառելիսն ասասնօր դասել. Յիշատակաւ հօրն բարձրելոյ՝ յորդին կցորդութիւն, յանուն միածնին՝ առ հայրն ընտանութիւն, սոցին ակնարկութիւն ընդ հոգւոյն հաղորդութիւն. խաչին փրկանք, բանին սփոփութիւն, բարւոք վարձ կամացս առ կշռութիւն դիտողին, աւազանն կենդանարար՝ հաշտութեան միջնորդութիւն, և այլք ամենայնք անթիւք բարիք ի բարերարէն բարդեցեալք, ազատք ի հարկէ, արձակք ի լծոյ, իշխանականք և ոչ իշ-

խեցեալք։ Ա. յոգբիկ են, որ ինձ 'ի մէջ դառնու-
թեանս մահու՝ կեանս անտարակոյս աւետարա-
նեն. քանզի եթէ ոչ զայսոսիկ ունէի, կանխաւ
արդեաք կորուսեալ էի իսկ և իսկ ըստ բանի երդո-
ղին։ Ա՝ զ փոքրիկութիւն որդւոյ զհայր փառաւորեմ,
ոչ նուաստութեամբ հոգւոյ զորդի նախադասեմ։
Համափառ ունիմ զերեսեան՝ և նոյն արարչութիւն։
Զանզի և 'ի դէմս հոգւոյն սէր այս են աղաչանք,
նախընծայ սկզբան պատարագին՝ յորում գառնդ
երկնաւոր զենանի, զայս աղօթեցի։

Աղօթք, որ նախ քան զպատարագն մատուցանի։

Դ. Ամենակալ բարերար մարդասէր ամ բոլո-
րից, յօրինող երեւութիւց և անտեսեւութիւց, փրկ-
կող և հաստատող, խնամող և խաղաղարար, հօր
հզօր հոգի, հայցեմք բազկատարած մաղթանաց դոչ-
մամբ հեծուք յանդիման եղեալ քեզ ահաւորիդ։
Ա՝ատչիմք մեծաւ դողութիւն սաստիկ երկիւղիւ մա-
տուցանել նախ զբանականս զայս պատարագ քում
անզննին զօրութեանդ, իբր աթոռակցի փառակցի
և արարչակցի հայրենի անկապուտ պատուոյդ, և
քննողի ծածկութեան խորոց խորհրդոց ամենակա-
տար կամաց հօրդ Ամմանուէլի՝ զքեզ առաքչի,
փրկչի և կենդանատուի և արարչի ամ։ Ի ձեռն
քո ծանուցաւ մեզ երրեակ անձնաւորուն միասնա-
կան ամ ութիւնդ, յորոց մի և դու ճանաչիս անհաս։
Զեւ և 'ի ձեռն քո առաջինքն նահապետական
տոհմին շառաւիղք՝ տեսանողք անուանակոչեալք,
զանցեալսն և զդալոցսն, զերեալսն և զոչ գոյաց-
եալսն անստուերաբար բարբառով բանի վերապատ-
մեցին։ Ոգի՜ զ բարողեալ զքեզ Մովսէսի, որ 'ի

գնալն քոյ 'ի վերայ ջրոցն, անպարագիր զօրութիւն, ահեղ շրջարկութիւն տածողականաւ՝ թեւապարփակ պաշտպանողօրէն գթասիրեալ 'ի ծնունդս նորոգս՝ զաւազանին խորհուրդ ծանուցեր։ Որ կեր պարան օրինակութեան՝ նախ քան զկառուցանել զլոյծդ մածուած վերջնում վարագուրիդ՝ յօրինեցեր, կարօղ տիրապէս, զբովանդակ բնութիւնս ամենից բնաւից բոլորից գոյից ամ էից յանէից։ Զեւ ստեղծանին 'ի նորոգութիւն յարութեամ եղեալքս առ 'ի քէն յայնմ ժամանակի, որ է օր վերջին այսմ կենցաղի, և օր առաջին երկրին կենդանեաց։ Զեզ հնազանդեցաւ միութիւն կամացն ոչ հօրն իւրում ազգակիցն քո, էակիցն հօր անդրանիկն որդի մերովս կերպիւ։ զքեզ աւետարանեաց ճշմարիտ ամ հաւասար և համագոյ հօր իւր հզօրի, և զառ 'ի քեզ հոյհոյութիւնն անքաւելի քարոզեաց, և իբր զամարտիցն զքո հեստելոցն չարաբանական բերանս կարկեաց, և զիւրն շնորհեաց արդարն և անարատն գտիչն ամենայնի, որ վասն մեղաց մերոց մատնեցաւ, և յարեաւ վասն զմեզ արդարացուցանելոյ։ Զմա փառք 'ի ձեռն քո, և քեզ բարեբանութիւն ընդ հօր ամենակալի, յաւիտեանս յաւիտենից։ ամէն։

Դարձեալ կրկնեցցի 'ի նոյն կարգ բանի, մինչեւ վստահութիւն լուսոյ հրաշալիս յայտնեցցի աղդեալ, աւետարանել վերսին զկրկին խաղաղութիւն։

Ե։ Աղաչեմք և աղերսեմք արտասուալից հառաչմամբ յամ անձնէ զփառաւորեալ արարչութիւդ անեղծ և անստեղծ անժամանակ հոգւոյդ գթածի որ բարեխօսդ ես վասն մեր յանմեռունչ հեծութիւս առ ողորմածդ հայր։ որ զսուրբսն պահես, և զմե-

ղուցեալսն մաքրեա և տաճարս կազմեա կենդանի և կեցուցիչ կամաց բարձրեալդ հօր։ Լ՝ըդ ազատեա զմեզ յամ անմաքուր գործոց, որ ոչ է հաճոյ քումդ բնակութեանդ. և մի շինջին առ'ի մենջ լուսոյդ շնորհաց փայլմունք 'ի տեսականացս աչաց իմաստից. վասն զի զքեզ ուսաք միանալ 'ի մեզ 'ի ձեռն աղօթից, և ընտիր վարուց խնկելոց։ Լ՝ը քանզի մինդ յԼ՝ըրրորդութենէդ պատարագի, և միսդ ընդունի՝ հաճեալ ընդ մեզ հաշտարար արեամբ անդրանկի իւրոյ, իսկ դու ընկալցիս զմեր պաղատանս, և յարդարեսցես զմեզ օթեւանս պատուականս ամ պատրաստութեամբ 'ի վայելումն ճաշակման երկնաւոր գառինդ, առանց պատժոց դատապարտութեանդ ընդունել զայս անմահացուցիչ մանանայս կենաց նորոյ փրկութեանն։ Լ՝ը հալեսցի 'ի հրոյս յայսմանէ գայթակղութիս մեր, որպէս մարգարէին կենդանախարոյկ կայծակամբն 'ի ձեռն ունելեացն մատուցման. զի յամի քոյդ քարոզեսցի գթութիւն, որպէս որդւովդ՝՝՝ հօր քաղցրութիւն. որ զանառակ որդին մերձեցոյց 'ի հայրենի ժառանգութիւնն, և զպոռնիկն յառաջեցոյց յերկնային արքայութիւն արդարոցն երանութեանդ։ Լ՝յո այո և ես մի եմ 'ի նոցանէ. և զիս ընկալ ընդ նոսին իբր մարդասիրութեանդ կարօտեալ մեծի, շնորհաք քո ապրեալ, զարեամբ Լ՝ոնի ստացեալս։ Օ՝ի յայսմ ամենայնի՝ յամենայնի ծանիցի քո՝՝՝ ածութիւնդ ընդ հօր փառաւորեալ համապատուաբար 'ի մի կամս և 'ի մի իշխանութիւն գովութեանդ. զի քո է գթութիւն և կարողութիւն և մարդասիրութիւն, զօրութիւն և փառք յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն։

ԲԱՆ ԼԻ

ԿԵՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՒ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. ԼՐԴ առ այսոքիկ թշուառացեալ շնչոյս իմոյ իղձք, և առ քեզ դաւանութիւնք յարմարականք, որ բովանդակեա բանիւ զամենայն՝ աստուած, զոր 'ի նախնին Ճառեալ՝ և յերկրորդումն ցուցից։ Իսկ յանդիմանութիւնս գրաբանականս՝ 'ի կոյտս բազմութեան ազգաց, և թարգմանութիւնս ժողովրդոց, զայս արդահատութիւնս մաղթողականս նուիրեցի, զոր ներքնաշարեալքդ սահմանադրեն գոհաբանութիւնք։

Ի հանդիսաւորաց խօսից ատենի բանս մաղթանաց, որով հոգին աստուծոյ հաշտեալ հասանէ յոգնականութիւն։

Բ. Ողջոյն զանխոփոխելի տերութիւն ամենազօր հոգւոյդ հզօրի, առաքեա զցօղ քաղցրութեանդ, և բարեգործեա 'ի յանձին և յիշխանական ազգման զդայութեան զամենալից շնորհս բազմապարգեւ քո ողորմութեան։ Լու հերկեա զբանական անդաստան մարմնեղէն կարծրացեալ սրտիս յընդունակութիւն արդասեաց հոգեւոր սերմանդ։ Լու՛մ ամենիմաստ էութեդ խոստովանիմք զամ պարգեւս 'ի մեզ ծաղկեալ և աճեցեալ. որ ձեռնադրեա առաքեալս, լցուցանեա մարգարէս, ուսուցանեա վարդապետս, բարբառեցուցանեա հա-

մերս , և բանաս զփակեալ ականջս խլից • որպէս
ազգակիցն քո էակիցն Հօր անդրանիկն որդի քոյին
գործակցութեամբ ներգործելով զայս ամ , քա-
ռոզեաց զքեզ ածՀաւասարակից իսկութեդ Հօր •
Շ նորՀեա և ինձ մեղաւորիս խօսել Համարձակու-
թեամբ զկենդանարար խորՀուրդ աւետեաց աւե-
տարանիդ , Հետեւեալ արագաթռիչ ընթացիւք մտաց
ընդ անՀուն ասպարէզս քոյինաշունչ կտակարանաց։
Լու 'ի մատչել իմ 'ի գլուխ Հանդիսի մեկնութեան
բանի՝ նախաժամանեսցէ առ իս դթութիւն քո , խօ-
սելով յիս զարժանն և զպիտանին և զՀաճոյն քո
'ի ժամանակի , 'ի փառս և 'ի գովեստ ածութեանդ
քո , և 'ի լուսաւորութիւն շինութեան կարգուղիկ եկեղեցւոյ։
Լու կարկառեա 'ի վերայ իմ զամենամերձ աջ քո , և
զօրացո զիս շնորՀօք դթութեդ քո • փարատեա 'ի
մտաց իմոց զմէգ մթութեան մոռացութեան , ապաքին-
եալ ընդ նմին զխաւար մեղաց , ամբառնալ ու-
շիս իմաստիցս՝ 'ի կենցաղոյս երկրի 'ի բարձունս •
Լուսաւորեա 'ի յիս վերստին զծագումն անստուեր
Հրաշից դիտութեան ածութեան քոյ , Հզօր , արժանի
լինել առնել և ուսուցանել յօրինակ բաբեաց
ածասէր լսողաց • Լու քեզ ամ փառք յաւմ , ընդ
Հօր ամենակալի և ընդ որդւոյդ միածնի և բարե-
բարի , այժմ և յանվախճան յաւիտեանս • ամէն •
Լակ զՀաւատոյ սահման բանի ընտրութեան շնորՀի
կենաց կանոնի առ Համագոյ սուրբ Լրբրորդու-
թեանն՝ զայս վարդապետեցի , զոր շաւիղ կարգիդ
վերանկարէ •

Երրորդութիւն անայլայլական նորոգ ստեղծագործութեան ազդեալ յաստուծոյ, յոր ինչ ի նիկիայն սահմանեցաւ հաւատս։

Գ. Խոստովանիմք և դաւանիմք, պաշտեմք և երկրպագեմք զզուգափառ միութիւն ամենասուրբ Երրորդութեն, ՅԾութիւն անձառ, միշտ բարի, նոյնագոյ, հաւասարապատիւ, անհաս իմաստից թեւոց սլացման, ի վեր քան զօրինակ և անդր քան զնմանութիւն, գերազանց գոլով սահմանի անպարագիր բացարձակութիւն, յառաջ քան զհին յաւիտեանս անտարրափակ էութեանց ստեղծականացս կարգաց, օրհնաբանութեամբ անթարգմանելեաւ ամենահարուստ մեծութիւն յաւէտ պատկեալ, հաստիչ ժամանակաց և որ ի ժամանակի են կերպաւորեալք, ինքն պատճառ հանդերձիչ և յարմարապէս յօրինիչ տեսակեանց և աներեւութից։ Ոչ անուամբ չափեալ և ոչ յորջորջմամբ նշանակեալ, ոչ որակութիւն նմանեալ և ոչ քանակութիւն կշռեցեալ, ոչ օրինակաւ ձեւացեալ և ոչ որպիսութիւն ծանուցեալ, ոչ ի թերութենէ տարածեալ և ոչ ի լրմանէ ամփոփեալ, ոչ ուրեք երբեքի գրաւեալ և ոչ ի տեղւոջ վայրի երեւեալ։

Դ. Հայր գթութեց՝ ունօղ ամենայնի, և ՅԾ հանուրց որ յերկնի և որ յերկրի, բաց ի բանէն միայնոյ՝ որով զամ ինչ ունի. ստեղծիչ և տուիչ շնչոց ամենից, բաց ի հոգւոյն խակակցէ որով զհամայնն կազմեաց։

Ե. Ա՛ինն յերջանկափառ համազօր ահաւորութիւն երիցն անձնաւորութեց խոնարհեալ ի վերուստ՝ անտուստ ի ստորինս, որ էրն իսկ ի բնէ անբաժ ի ներքնոցս՝ անկապուտ մնալով փառացն աթոռոյ, և անկարօտ դիմացն ծնողին իւրոյ, մտեալ ի սեն-

եակ կուսին արդանդի պարզաբար, և ելեալ անտի յօդաւորաբար մարմին էապէս անորոշելի, անթերի մարդկութիւն և անպակաս աստուածութեամբն։ Այ որդի հօրն միայնոյ և միածին անդրանիկ ածա-մոյր տիրածին կուսին, արարիչն յերկնանումն մարդելով ճշմարիտ սկզբնածին։ ահա ոչ զկնի ե-ղելոց երկրաստեղծիցս նմանութեան, այլ նոր և չքնաղ, թագաւորաց վերափառ, որ ոչ ցուցաւ 'ի դարս, և ոչ գոյացաւ 'ի ժամանակս, անդրանիկ ըստ սաղմոսողին, քան զամ թագաւորս երկրի։ անա-պական խառնութիւն կերպացեալ զմերս 'ի մարմնի, ըստ օրինի հոգւոյ ընդ մարմնոյ, և ոսկւոյ ընդ հրոյ, և կամ յայտնապէս իսկ ասել՝ լուսոյ ընդ օդոյ, ոչ փոփոխեալ և ոչ անջատեալ։ Այն ինքն եկեալ կամաւորութեամբ 'ի խաչն մահու, իբր զդառն անարատ 'ի սպանդ վարեցաւ, և հանդերձ-եաց զօրեղ ինքնիշխանութիւն զարարածոց իւրոց փրկութիւն։ չարչարեալ իսկութեամբ կենդան-եօք՝ եդաւ 'ի շիրմի անորոշելի յաստուածութիւն։ երեքօրեայ՝ թաղմամբն 'ի դժոխս՝ սանդարամետա-կանացն վշտեալոցն բանտարդելեցն քարոզեալ ցու-ցաւ նորոգումն և լոյս։ Այս աւասրտեալ զտնօրի-նականացն զիրկանաւորն զտնտեսութիւն, աստուա-ծապէս վերակենցաղեաց։ և կառավարեալ 'ի թեւս հողմոց՝ ելեալ 'ի Երուսաղէմ ամպով անկանութեամբ ծածկեցաւ։ համբարձեալ դեր 'ի վերոյ ամ երկ-նի, նստաւ ձախութիւն յաթոռն իւրական սկզբնա-ժառանգ հօրն հաւասարութեան, յորմէ և բնաւ իսկ ոչ մեկուսացաւ, անկորուստ առեցելովն և ան-նուազ սեպհականութեամբն։ Այրոյլ և եկեսցէ 'ի դատաս ման հատուցման, քննել զծածկեալսն կշռութիւն քափոյ արդար իրաւանց։ որում սպասեմք և յոր

աղօթեմք , հաւատացեալք յամենայնի՝ ամենայնիւ ամենակալ տէրութեան նորա . որ արդարեւ միոն է միայն 'ի միայնոյն՝ 'ի միոյն փառակցութիւն յաւիտեան երկրպագեալ :

Զ . Խարեբանեմք միշտ և օրհնեմք ընդ որդւոյ և ընդ հօր և զհոգի էութեան նոցին , ամենազօր , ճշմարիտ , կատարեալ և սուրբ , որ յանէից գոյացոյց զբոլոր եղեալքս ՝ամ , ինքնագործ հոմիշխան երկուցն և ընդ նմին անեղծ և անսահման թագաւորութեան . որ ինչ պատճառն առաջին և բանն աստուծոյ նորին ինքնութեան , նոյն ինքն և հոգին բարձրացեալ . Խարի ինքնակալ , ամենից բաշխիչ զՀօրն պարգեւս 'ի գովեստ անուան փառաց միածնին . որ ազդեաց յօրէնսն , շնչեաց 'ի մարգարէսն , փչմամբ ազդակցին տպաւորեցաւ յառաքեալսն , կերպիւ աղաւնւոյ ցուցաւ 'ի Յորդանան 'ի մեծուն փառաց եկեղցոյն , փայլեաց 'ի գիրս աւանդականաց , արար հանճարեղս , զօրացոյց իմաստունս , լցոյց վարդապետս , օծ արքայութիւնս , օժանդակեաց թագաւորս , ետ վերակացուս , հրամանատրեաց փրկութիւս , շնորհեաց ձիրս , հանդերձաւորեաց քաւութիւս , զմկրտեալսս 'ի մահն Խն՝ 'ի բնակութիւն իւր մաքրազարդեաց . զոր հայր և որդի , զնոյն և հոգին ներգործեաց , և ինքն է ՝ամ խնկեալ տիրապէս ամենայն յամենայնի .

Է . Խանզի ոչ նախաթուելոցն յԱրարատեանս մեծ ինչ քան զմիւսն , և կամ զկնի անուանիցն նուաստագոյն առ նմանն , և կամ 'ի մինն ասելով խառնակութի գոլ դիմացն , և կամ յերիցն սրտհումն ուրոյնութի եղ կամացն . Խանզի անմեծար հայր ամենայնիւ , եթէ ոչ զբանն ունիցի ինքեան զօրութիւն . որպէս ոչ գոլով ընդ նմա հոգւոյն՝

անհագագ ոմն և անկենդան և առ ամենայն հրաման նուազեալ։ Իսկ բանն եթէ ոչ անուամբ հօրն ծանիցի, որբ ոմն և կամ լքեալ և կամ 'ի մահացուէ ոմեմնէ ոչէի։ Որպէս և հոգին եթէ ոչ 'ի պատճառէն նշանակեսցի, ապաշուք ոմն թափառեալ՝ իբր զշունչ ինչ անդասելի։ Այլ եթէ ոք հակաճառական բանիւ յաւակնի կապտել զմայր 'ի յիւրմէ բանէն, որ թէ էր երբեմն յորժամ և չէր, և անբանութեանն բամբասանաք պատուել վարկանի զվերին մեծութիւն, և կամ սարկութիւն տացէ բղխողին՝ ոչ բնաւորաբար գոլով հոգեւոր, որով այլ իմն գոյութիւն օտար մուծանել և կամ ամբոխումն ինչ այլալական յանարատ պատիւ միութեան սուրբ Երրորդութեանն, զայնպիսիսն քարամբք պարսից հաւատոյ բանից, իբր զդժնդակ դեւս դիմամարտիկս գազանականս, հերքեալ 'ի միջոյ 'ի բաց հալածեմք, եդեալ 'ի նզովս զնոյնս ընդ նոսին՝ փակեմք ընդդէմ նոցին զկենացն մուտ եկեղեցականս գաւթի։ Ուստի զսուրբ Երրորդութիւնն փառաւորելով 'ի նոյն տէրութիւն միակցորդ հաւասարութեան, զուգաձայն սրբաբանութեամբ, հանդունատիպ հարթութեամբ, օրհնեալ և փառաւորեալ յերկնի և յերկրի, 'ի ժողովս անդրանկացն, և յաղգս երկրածնացս բանականաց, յաւիտեանս յաւիտենից։ ամէն։

Բ։ Այդ զայս գոչումն ծածուկ խորհրդոց կերպաւորելոց յայսմ մատեանի՝ ամենալուր ակաւջաց մեծիդ ՝այ ընծայեցուցի։ սովիմբ սպառազինեալ, և ապա մոլ 'ի հանդէսն։ Այլ ոչ եթէ կարօտեալ իմոյս ինչ ձայնի այսու մեծանաս, որ մինչչև ստեղծեալ էր քո զամ՝ նախ քան զլինելն երկնի փառաբանչաքն անմահից և երկրաստեղծս բանաւորաք,

դու քեզէն 'ի քումդ լրութեան փառաւորեալ
իսկ էիր. այլ զի զմերժեալս զիս յարդեսցես, ան-
ճառ քաղցրութի, ճաշակել զքեզ բանիս հաղոր-
դութիւն. Իսկ զինչ պարտ իցէ ըստ արքունական
հրամանիդ կենաց կանոնիդ ասել Ա.դոնայի տէր,
և զհրամայեալ պատուէրդ ոչ առնել. որ ինձէն իսկ
զիս զոսկեղէն տախտակս խօսուն՝ նուիրեալ քումդ
պատգամ, զգրեալս մատամբդ ՅՍ՝ եղծի, որ և խոր-
տակելն է իրաւացի. և ես տխրատեսակ մրով զերկ-
րորդն նմանութի առեալ հայթայթեմ. Ա.յլ արդ
քանզի բազմաց պաղատեցայ դրուակաց խանդաղա-
տականաց, որ ոչ է գրեալ 'ի յայս կարգ ձայնի,
լուր, բարեգութ, ըստ սմին բանի այնմ ամենայնի.
Աղեցի և այս աղերս բարբառայ հայցման աղօթից
յօդեալ ընդ նոսին. թերեւս 'ի մաքրոց և 'ի կա-
մարարից այս նուէր հացի պանից բաղարջոց խաղով
զանգելոց 'ի սեղան փառացդ քոց մատիցէ.

Թ. Ա.յլ դու բարերար և յամենայնի մարդասէր
Ա.բիստոդ մի՝ ՅՍ միոյ, հզօր և ամենակալ, որ յաղ-
թեաս գթութեամբ խնամոց քաղցրութեան քո, ոչ
հասարակականաց միայն մարդկութեանս իմոց գոյ-
ակցաց, առ որս յաւէտ է ամբոխութի և բիւրա-
մանեայ հակառակութի, այլ և հրեշտակացն անախ
տականութի, նաեւ և և ս քան զայս՝ սրբասանելոցն
անարատութեան. յորոց մի էր և Հեղիաս, որոյ
ցոյցք խստութեանն 'ի Ա.որեբ լերինն նշանակե-
ցաւ յերիս օրինակս, 'ի շարժումն մեծ, 'ի հողմն
ուժգին, 'ի հուրն կիզանողական. իսկ քոյդ հե-
զութիւն երկայնմտութեան՝ 'ի հանդարտութիւն
մեղմութեան օդոյն քաղցրութեան. քանզի կամաց
ողորմութեանց դու միայն ես, ըստ գրեցելումն.
Ա.ան զի թէ. և հաճոյք գտան մերասելքս առա-

քինութիւն յեղանակեալ յայլ նմանութիւն վերնային, սակայն երկրածինք են և նոքա, ընտրեալք 'ի մարդկանէ. իսկ դու ոչ ունիս չարանալ իսկութեամբ բարիդ, յամենայնի օրհնեալդ, ամենեւին փրկութիւնդ, ամենայնիւ հանդիստդ, համայնից անդորրութիւդ, համօրէն ախտացելոց դեղ առողջութեան, աղբիւր ջրոյ կենդանւոյ ըստ Յրեմիայ։ Զարձ առ իս և ողորմեա ինձ, որ այնքան ծարաւես պապիս անկարօտդ ՀԾ խմում փրկութեան, մինչ զի զուարթնոցն երկնից անմահից օրհնաբանողաց բան իմն ընծայեցեր մարդկօրէն փրկական քահանայապէս և քաւչապետաբար՝ անեղծական յարակայութեամբ մշանջենաւոր պաղատանս օրհնեալդ քո դթութեան 'ի մերոց դիմաց կենցաղականաց վասն իմ լքելոյս հաշտութեան մաղթել, ողորմեա Յրուսաղէմ. որ է լուսաւոր խորհուրդ յայց ելանելոյ մեծիդ յայտնութեանդ առ հրեշտակականն թափուր տեղի ստորանկելոց 'ի ձեռն մարդկան՝ քո կցորդութիւն աւետարանեալ առսկաւ այսր օրինակական Յրուսաղէմ։

Ծ. Զարդարեա լուսաւոր բարեգութ, անսացեր թադաւոր, ունկնդրեցեր կեանք և յոյս, 'ի միտ առեր երկնաւոր, յարդեցեր հզօր, նկատեցեր ծածկադէտ, տեսեր խնամակալ, կարեկցեցեր անպատում, խոնարհեցար միշտ բարձրեալ, նուաստացար ահաւոր, յայտնեցար անձառ, ամփոփեցար անսահման, քանակեցար անքննին, մեծար ճառագայթ, մարդացար անմարմին, շօշափեցար անքանակ, կերպաւորեցար անորակ, լցեր իսկապէս զաղաչողացն բաղձանս։ Զոր իսկ եղեր թշուառացելոյս ինձ՝ ձայնիւ զուարթնոցն՝ բարի բարեխօս, միջնորդ կենդանի, պատարագ անմահ, սպանդ անվախճան,

նուէր մաքրութեան, ողջակէզ անձախ, բաժակ անապատ։ Ահա ողորմած, մարդասէր, օրհնեալ, միշտ կատարեսցես առ մեղուցելոյս զբարեբաստութիւն կամաց քոց կենդանատուաց, գովեալ երկայնամիտ։ և քեզ վայելէ փառք յաւիտեանս։ ամէն։

Ի Ա Ն Ա

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵՏՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ
ԽՕՍԱՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա։ Լի արդ, տէր զօրութեանց, մեծութիւն ահեղ, անտարակոյս տեսաւորութիւն, կամք ամենընդարձակ, առատութի անպակաս, ոմն զօրեսցէ տօնել հանդիսիւ պարերգութիւն 'ի մոյ կաթուածոյ ցողոյ քումդ բարութեան, որ ցանկ դեղերիս պատրաստել պատճառս հնարից իմում փրկութեան։ Լու զոր մեծն է դրեցիր պատմել յապառնիսն։ քանզի ոչ անուանեցար հրեշտակասէր, և որ զպատութիւնս նոցուն հաստատեցեր։ այլ և զերկինս զամբարոք նոցին զմատանց քոց գործ, ոչ դրեցեր երբէք սիրել զնոսա։ այլ առեր 'ի պատիւ մեծաց գովեստից առաջին դասեալ զմարդասիրութիւնն։ Վասն որոյ կրկին մեծացուցեր քեզ անուն անձառ 'ի խորհուրդս սոսկալիս։ զերկնայինս լուսակերպիցն կոչեցեր զնոսին սպասաւորս և գլխաւորս յատուկ մատակարարութեանց։ իսկ զստորնայինն ծնունդս մահկանացուաց տիրական և աստուածական պաշտելի անուամբդ պերճացուցեր։ Այնցեալ

վերստին ըստ սահման կշռութեան չափոյ, լայնեցեր քեզ կտակս դրոց ճառից անբաւից զանապակ ծորմանն ծայրագունին վերնում բարութեանն։ Լաւս և 'ի մարդանալդ քո միդ յեռութէն, ոմանց վասն ինքեանց և կիսոց վասն այլոց զեղեր առատութեամբ զտուրս կենաց, արուեստս բազմօրինակս, աքանչելիս աստուածագործս, նշանս ճշմարտատեսիլս։ Որպէս զի թէ անդամալուծին պակասելոյն 'ի հաւատոցն՝ հոգաբարձացն առաջարկութեամբ զցոյցս յուսոյն՝ գթացեալ ողորմեցար, և որչափ զօրեսցէ առաւել բան քո ամենակար առ ախտալից մարմնոյս մաքրութիւն աղաղակողիս հառաչման։ քանզի արդարեւ մեծ են չափք հրաշից, քան զանմաքրեալս հոգի սուրբ հաստել, զլուացեալս պատկեր անտիրելի աղտոյ ներգործել։ նա զի և երկրորդս առաւելութիւն յաւազանին շնորհ յաճախեալ՝ զփառան հայրենի բարձրացուցանէ։

Բ։ Որու ես տէր որ սրբեաս զմեզ, որպէ՛ ընտրեցելոյն քոյ նախատապարտեցեր Պողոսէսի։ դու ես, որ 'ի մեզս և յանօրէնութիւնս վերակացու եղեր առհմին Յակոբայ, մինչ յԱգիպտացւոցն երկրի Ը խաւարն հեթանոսաց ընտանենեայն։ Որու ես, որ օրէնսգէտ առնես զմեղաւորսն 'ի ճանապարհի, ըստ բանի երգողին Դաւթայ։ դու ես որ փոխասրես զքարեղէն սրտից կարծրութիւն 'ի լոյծ կակղութիւն մարմնոյ դոյութիւն բանի ընդունելուն։ Որու ես, որ բաւաս ընձեռեալ սիրտ այլ, և ճանապարհ մի՝ երկնչել 'ի քէն զբովանդակ կենացն սահման։ դու ես, որ տաս զերկիւղ քո 'ի միտս խատուն առ քեզ ուշ ունել հաւատովք, ըստ մարգարէիցն ձայնի։

Գ։ Օրհնեալ քո շրթանցդ զաշխարհաստեղծ բերանոյդ զածեղէն անձրեւացդ զկեցուցանողդ

կաթուած մատո լսելեացս դրանց բացարան, որով զձին խորամանկուն բանսարկուին թիւնից բարձցես և բժշկեացես։ Մենակալդ ձեռաք զկոսնականացս շարժողական գործի ըմբռնեալ՝ ազդեա զօրութիւն ձայնի, որ տաս բնաւից ընտրութիւն բանի. զի դաստիարակեալ զպատշաճականն՝ մի՛ յանդգնաբար խօսելով իբր զնախնին լքայց 'ի յուսոյդ, և անբանութեան մատնեցայց վանեալ յորսողէն։ Լուսաւորեա վերստին զնաւարեցեալ հոգւոյս աչս կենդանաբաշխ աջոյդ կարկառմամբ, զի մի՛ համարձակութեն շինչեալ լապտեր շնչմամբ վիշապին՝ 'ի ներքոյ դրուանին ստորածածկեցայց։ Արձ զանօրէնութիս իմ, տէր, և ընկեա 'ի խորս ծովու. որ է փոքր առակ մեծութեանդ անբաւութեան, ըստ մարգարէին, զիմն ընկղմել ջրութիւն։ Կանգնեա կործանեալս անձին նշան վստահութեան, զի մի՛ յուսահատութեն կոթող կառուցեալ զծածկեցելոցն բողոքեսցէ։ Աց, հզօր և դթած, զբժշկարանիդ կենաց վարդապետարան, զի զառ'ի ներքոյսն մշակութեանդ կորուսչին սերմանց՝ մանկաղաւ կամացդ հուպ առ արմատս խուզեալ հնձեսցես։ Եմ եղեալ հետեւեալ առ քեզ բոլորիցդ ճշ՝ պետրոսեան օրինակութեն, 'ի կենցաղիս ծովու մեղանացս ալեաց ընկլուզոյ. մատո ժամանեա զաջդ կեցուցիչ յօգնականութիւն ինձ սասանեցելոյս։ Կնդքանուհւոյն ձայնի 'ի խորոց սրտիս պաղատիմ, սովեցելոյս ասպականասպաս կաղկանձողական ամենաթշուառ վանդաւորիս, ապրուստ կերակրոյ փշրանաց հացի 'ի բաղմաղեղդ քո սեղանոյ մանաւորեսցես։ Լրա փրկութի նիւթոյ խորանիս որդւոյս դառնութեան, որ եկիր խնդրել և կեցուցանել զիս զկորուսեալս։ Օ՛ի քո է մեծութիւն, յաղ-

թութիւն և զօրութի, և դու ես քաւութիւն և բժշկութի, նորոգութի և երանութիւն, և քեզ վայելէ փառք և երկրպագութի յաւիտեանս. ամէն։

ԲԱՆ · Լ.Օ.

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա · Լ.Դ Ի քանզի անթիւ են յաճախեցեալ և գերազանցութիւք միշտ առաւելեալ փրկանաւորդ արդասիք շնորհաց առ պարտուցս իմոց առաւելուն, չարչարանացդ հանդէս և յանձնառութի։ Օ՝ ափդ ամենիսիկ ամենից հոգւոց դոյից արարիչ՝ ի գործարանի մահուն նշանի խաչին հեղուսեր, զի զձեռնարկութի իմ ընդդիմութիւն կամաց քոց լիցես։ Օ՝ ընթացողականդ լծակցուի երկոցունց ոտիցդ կեցուցանողաց՝ յանարգելութիւս պատճառ՝ ի պատժարանի փայտին մածուցեր, զի զփախուցեալս վայրագութի թշուառացելոյս գրաւականեսցես գըթածաբար։

Բ · Ա.Ի գօսանալ ձեռաց կռփողացն հրամայեցեր օրհնեալ գագաթանդ, որ զթիզենոյն տունկ առ ժամայն ջրացուցեր, զի և զառ իս ներելոյդ օրինակ կանխաւ աւետարանեսցես։ Ա.Ի գանողացն ապիրատութիւն զխոստովանեալդ ՝ած սպառնացար, որ զարուսեակն մթացուցեր, զի մահացելոյս անձին բարութի հանդստեամբ հանդերձ գործես-

ցես։ Ա՛յ զՀայՀոյչացն հնարաւոր չարաբանութիւն կապտեցեր, որ զլուսնին պատկեր երանգաւ արեան գունեցեր, զի զանհամարձակ լեզուս 'ի գովեստ քեզ զօրացուսցես։ Ա՛յ նախատողացն մոլեգնութեան սաստեցեր, որ զտարերս սասանեցեր, զի զթշնամանս գլուխ գթութեդ օծմամբ իւղեսցես։ Ա՛յ 'ի մոլորեցուցիչն կարդալ զքեզ ՝ծածապանիցն՝ զոգուած ծնօտիցն բաժանեցեր քակտեալ 'ի միմեանց, որ զկարծրութիւն վիմացն հերձեր, զի զանունակս բարեաց հոգիս՝ 'ի բերմանէ ընդունայնութեան ողորմութիւն հանդարտեցուսցես։ Ա՛յ զպատանացն սուրս ընդերաց իւրեանց մատուցեր, որ զորովայն օձին սահեցման հողոյ մատնեցեր, զի զտառապեալս մարմնոյ ոսկերս իբր 'ի գանձարանի պահեալս կենաց յարութիւն արժանացուսցես։ Ա՛յ 'ի կնքելն զշիրմին փականս կենդանակիր քո գերեզմանին՝ անդրէն յորայսեալս զնոսին յանդունդս երկրի սուղեցեր, զի 'ի տապանակի անձինս զնշխար լուսոյդ հանգուսցես։ Ա՛յ 'ի համբաւելն զքեզ կորուսեալ, և իբր զերկրաւոր մարմին գողացեալ, համայնաջինջ և ամենասպառ զսերմն ծննդոցն կըրճատեցեր, զի զիս զանարժանս յիշատակի ընտրութեամբ բարեաց՝ անկորուստ և անվնասելի ընդ փրկեցելոցն հաղորդեսցես։ Ա՛յ յարծաթոյն կրկնակապէն կաշառաձգութիւն, որ 'ի գանձարանէ հօր քումնուիրաց քեզ գրաւ մատնութեան և անարգութեամանաւորեցին՝ զուրացողացն մոլեգնելոց, ըստ հին հարուածոց հանուցն Ա՝ովաբու՝ 'ի յարձան քարի յեղանակեցեր, զի զիս զվերիպեալս 'ի հաստատութեանց և ընդ իշխանութեամ մահու վաճառեալս՝ արեամբ քո փրկեալ, 'ի հաստատութիւն վիմիդ կառուցցես։ Օրհնեալ կրկին, օրհնեալ վերստին,

յամենայնի միշտ օրհնաբանեալ՝ յաւիտեանս յաւիտենից։ ամէն։

ԲԱՆ · Լ.Ի

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱՆ ԿԿԻՆ ՀԵՃՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ ԱՂԵՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՅ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա։ՂԲԴ այդ գումարտակ վերադասեցեալ բարեշնորհութեան քոյդ պարգեւաց առ իմն երախտիս, ով ամենագութ բարերար գովեալ և ամենազօր, թէ և սակաւք շարադրեցան աստանօր եղեալ, այլ արքայազունք են և իշխանականք ինքնակալութեց, որդիք զօրութեց, ծնունդք վեհից, մեծափառք, լուսանորոգք և հրաշապատիւք։ յաղթողական վերամբարձութիւն դրօշիւք հռչակեալք ըստ գլխոց գլխոց պսակապաճոյճ գեղազարդելոց, բերեալ ընդ ինքեանս անթիւ պետութիս օրհնաբանողաց, համբոյրս հեզս երջանիկս և խաղաղական ածային հարազատութեանց այնոցիկ նահանդաց, զորոց մարգարէն մաղթեաց ասելով, զարթուսէր զզօրութիս քո, և եկ կեցուցանել զմեզ։ դիք յայժ զօրեն հալածել զմեզս, և զանյուսութեանն կարկուտ հալել և փախուցանել, քան թէ նախամարտիկն զինուորութի երկնային պարուն զգիշերապարն խաւարասէր սկզբնաներհակ բարբոյն։ Ռանզի և զբնաւն տյաքանեաց ձրից որ 'ի բարձրելոյն ինձ անձրեւեցաւ տկարիս, թշնամւոյս և

ապախտաւոր Ծառայիս, անձառ է ասել. իսկ եթէ համարձակեսցի ոք զօրել խօսել, զտակաւս 'ի բաղմացն քան թէ զիսկութիւն համանդամայնիցն. առ այսոսիկ զառաջին նիւթն յիշելով յորմէ հաստատեաւն, իբր զտկար ոք նկուն 'ի զօրութենէ մեծէ հերքեալ պարտեսցի։

Բ. Զ՝ԱՅԼ թէպէտ և այսպէս դրեցի, և դարձեալ զնոյն վկայեմ առ թերի խակութիւն հողոյս՝ և կատարելութիւն հաստողիդ, և առ բարիսն իմ չարժանութիւն, սակայն ամենալոյս աննախանձ և բազմազեղուն գովեալ արարչութեդ զօրեղութիւն վանեալ են կարծրութիւնք արտաքերութիւն սրտի բանսարկուին. որ քարին առակաւ՝ յուսահատն վհատութիւն, ապառմամբ խոպանացման աղբերացս երկուց, որ 'ի զդայական Լդեմոյ բղխել պատրաստեաց անկոչն, զի ուռոգեալ ծաղկեսցի նոսա՝ որ 'ի յիս բարեդործութիւն կենսատուն կին դրախտ, ահա մի ցամաքութիւն արտասուացս՝ աղանդահնար պատրանաց՝ չարաչար խորամանկեսցէ վերստին հանել 'ի փափկութիւն նախնում վիճակին։ Իսկ յորժամ կացցէ ած համբարձեալ հրաշալեաւ արուեստից 'ի մէջ աստուածոց հաշտարանացն խաղաղութիւն, բարձեալ ընդ ինքեան զշնորհացն կոակ, առ որ ամ վնասակարութիւնք խարդախութեց և կարճմտութիւնք սրանեղութեանց իբր ընդ վիմեղէն լերին պնդուն բաղխեցեալ ցնդին, ջրոյ օրինակաւ սակաւու հեղեալ և կամ հողոյ խորտակմամբ փշրեալ։

Գ. Զ՝ԱՐԴ չեւ իմ կշտամբանքս՝ ըստ ձայնին Յոբայ՝ 'ի մարդկանէ իցեն, այլ յամենատես աչաց վերին հրամանիդ, մեռեալ ընդ խղճիս տագնապ երկիւղիս, սոսկմամբ սասանեալ յամենայն կարծեաց. ապա-ինիմ և արդ անձամբ բեկելով 'ի յոյսդ հաստ-

տատուԹԵ կենդանի անեղծ. զի ողորմուԹեամբ նայեցեալ 'ի յիս իբր 'ի պարտաւոր կորստեան պատ-
ժոց, առաջի բարերարուԹԵ երկնայնոյդ յանդիման
եղեալ ապաՀեռն անԹոշակուԹԵ, զքոյդ երախտիս
անպատում փառաց բերելով ընդ իս՝ յուշ քեզ
արկանեմ. որ ոչ մոռացմամբ զբաղեալ նիրՀես, և
ոչ ԹարԹափմամբ աչաց ընդ միջեալ՝ զՀեծուԹիւն
կրից անտեսես։ Վերացո յինէն, աղաչեմ զքեզ,
խաչիւդ լուսոյ զնեղդ վտանկիս, ՀոգարկուԹԵ
տրտմուԹեդ՝ զտարակուսելի տխրուԹիւնս, փշա-
նիւԹ պսակաւն՝ զբողբոջ մեղացս, զարկուածով
դանին՝ զՀարուած մահուս, ապտակին յիշմամբ՝
զկարիս ամօԹոյս, ԹշնամանաՔ ԹքոյՆ՝ զանդոսնելի
դարշուԹիս, լեղւոյն ճաշակմամբ՝ զՀոգւոյս դառ-
նուԹիւն։ Ահա քո են այս ամ բարուԹիք անբո-
վանդակելիք՝ այ միոյ միածին որդի. առ որովք զջա-
ղուԹիւնս իմ յիշատակեալ՝ զամենօրՀնեալ անուն
քո կարդամ բարձր աղաղակաւ իմանալեացս պա-
ղատանօք։ Տես 'ի խոստովանուԹԵ զղջման պար-
տուԹԵ ամաչեցելոյս, և տուր ողորմուԹԵ որդւոյս
սատակման մահուն անմահի. զի 'ի բազմուԹեան
իմոցս մեղաց՝ վերստին կրկնեալ նովին աՀեցմամբ
առաւելուԹեամբ՝ քո ողորմուԹիւնդ աւետարա-
նեսցի, Հաչակեալ Հնչմամբ ահաւորուԹԵ յերկնի
և յերկրի։ Դու քեզ ընդ Հօր Հոգւովդ սրբով
փառք յաւիտեանս. ամէն։

Բ. Մ. Ն. Լ.

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀԱՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Բ. ԱՅՑ արդ որպէս երբեմն յայլ ընթերցուածի որ 'ի սկզբնաւորականացն կարգի՝ զմեղանացն զնաւարային ծնունդս գլխաւորացն օրինացն մարմնականացն անդամոց գրեցի, յորոց տիրեցայ ժառանգս մահու, նոյնպէս և յայսմ սահման ընտրութեան բանի զլուսածնելոցն զաղատարարն օրէնս հոգւոյն կենաց որ 'ի տէր Յիսուս՝ յիշատակեցից նուազս յոքունց, իբր յանբաւ բազմութեանց ծովու կաթիլ մի առեալ։

Բ. Գանգն են արդարեւ կոյսերականք ոմանք 'ի բարձրութեանն դահի բազմեալք, թոշակաւն շնորհաց լցեալք և հարստացեալք։ Ոմադաւորն և սիրեցեալք իւր, արքայն և պատուաւորք իւր, պսակեալն և իշխանականք իւր, բարեհռչակեալն և հնչմունք իւր, յաղթողականն և փողք իւր, զօրաւորն և մարտիկք իւր, գովեցեալն և փառք իւր, փեսայն և պարաւորք իւր, դշխոյն և օրիորդք իւր, փեսաւէրն և հանդերձանք իւր, ազատութիւն և շնորհք իւր, այցելութիւնն և ձեռն իւր, խոստումն և քաւութիւ իւր, պահպանութիւնն և աջ իւր, պարդեւն և զարդ իւր, նշանն կենաց և ամրութիւն իւր, կնիքն և նկարագիր իւր, ամպն և հովանի իւր, արուեստն և հրաշք իւր, հոգին և անեղծութիւ իւր, բանն և կատարած իւր, ուխ-

տադրութիւն և լրումն իւր, զօրութիւն և հրամանք իւր, լուացարանն և աքանչելիք իւր, մանանայն և անապականութիւն իւր, վէմն կենդանի և վտակք իւր, սիւնն հրոյ և ճառագայթ իւր, որոտումն և աղդմունք իւր, յոյսն վերին և փրկութիւն իւր, ծառն օրհնութեան և պտուղք իւր, բարունակն և բարութիւնք իւր։ Լաւ զի մի զբնաւն ասելով յամենայնէն վրիպեցայց, իբր յարեգակնէ այլայլեալ աչաց տկարութիւն, 'ի շատն ասել լռեցից և 'ի սակաւն ժամանեցից, բաւականացեալ ամենապիկար կարիւ։

Գ. Լայց աւաղ յաւէտ ատտանօր թշուառացելումք եղկելի անձինս, քանզի կարդ բանիս բերէ ինձ խառնել ընդ ձայն աւետեացս բողոք գուժիս։ Վասն զի ընդ այսոսիկ առ ընթեր սորին գայ արդարութիւնն և կշիռքն, վճիռն և հատուցմունքն, քննութիւն և լոյսն, յանդիմանութիւն և զամբարքն, մերկութիւն և պատկառանքն, յայտնութիւն և ամօթն, ամբիծն և վաստակքն, թիւրեալն և պատիժքն։

Դ. Արձեալ վերստին աշխար կրկին եղկելոյս, քանզի գայ հասանէ առ հասկ հասակիս անհնարին բարկութիւն մանգաղն առ հունձսն, դատաւորն առ ատեանն, հզօրն առ բեմն, սպառնացեալն առ կորուստն, բազուկն առ դատաստանն, դաւառն խըրատուն առ հարուածն, սպառազինութիւն առ նախանձն, հովիւն առ ընտրութիւնն։ Քանզի բանն զոր խօսեցար ընդ իս, նա դատի զդատապարտեալս 'ի վերջնումն աւուր հատուցմանն։ Լայ կանխեա, բարեգութ, նախընծայ քաղցրութիւն առ նուաղ հեծութիւն վարանական երկիւղիս, և զօրութիւն ընձեռեա ձեռամբդ օրհնութեան 'ի յետին տագնապիս առաջինդ քո օգնութիւն միխիթարել, բժշկել, քա-

ւել և կենագործել։ Եւ քեզ փառք յամենայնի յաւիտեանս յաւիտենից։ ամէն։

Ի Ա՛Ն։ Լ։

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵՆՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՒ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա։ Եւ քանզի զկերպարանն առաջին լքի՛ ի վնասակարին թելադրութէ խմով ծուլութէ կորուսեալ խսպառ, ցուցից արդ այժմուս զՆոյն յիս տեսակ։ ողորմելի հեծութեամբ թախծեալ՝ ի հոգի, անաչառ խոյտառականօք հրապարակաւ՝ ի յեկեղեցիս բազմութեան ազգաց վերապատմեցից բարձր ձայնիւ, բարբառով մեծաւ աղաղակելով։

Բ։ Ստեղանս շնչական բարդեալ՝ ի յինքեան ներքոյ և արտաքոյ ողբս և վայս և ձայնս, ըստ տուսմարի տեսլեանն Եզեկիելի, քաղաքս անպատուար և անմատհարձան, յարկս ունայն՝ ի դռնափակաց ամրութեց, աղս տեսակաւ այլ ոչ համեղութէ, ջուրս աղտաղտին անախորժելի ծարաւեաց արբման, դեռտինս անօգուտ հերկագործուն, սահմանս լքեալ հեղեղավայրս կնիւնոյ, խոպանացեալ և տատասկաբեր անդաստանս, ածխնամ երկիրս անձնաւոր՝ որ բանսարկուին պատրանաց մշակեցոյ, և ղընծիւղ փայտս պտղակրոյս, հատանելի ծառս ունայնաբոյս, կրկնամեռ խօսուն տունկս անյոյս, ամենաշէջ ճրագարանս անլոյս։ Եւ դարձ վերատին առ

սոյն բերելով զայս նմանութիւն աւաղականաց, բաղմաք կրկնեցից. որ ամօթոյն դառն պատուհաս պահեալ կայ հիքոյս, կրճու�ատամանց և անկիտ լալուն աչաց եղկելոյս, հայրական ցասումն անըսպուժելի դառնութիւն որդւոյս, ապականութիւնն աննորոգելի մեղուցեալ մարմնոյս, նոր կշտամբութիւն գտողիս չարեաց՝ ախտացեալ հոգւոյս, տարտամ տագնապի տարակուսանաց՝ ելից դերելոյս, զոր երկնային զօրքն մատուցանեն թշուառացելոյս, 'ի խրճուանս որոմանցն վկայելով՝ վտանդեցելոյս, 'ի ձայն ահարկու զանբժշկութիւնն աղդել լքելոյս.

Գ. Ահա արդարեւ երդս կատակերդութիւն ջնարահար պոռնկի, յածեալ և կոծեալ քաջ հնչեցուցեալ ողբս ողորմելիս և զկծեցուցիչս, ըստ առակաւոր բանին Լասայեայ՝ որ 'ի պատգամին Տիրոսի. Օ՛ի թէ նա զդիպուածն փոքր անցից ապառնեացն 'ի մեծոյ ինն տպաւորեալ, բողոքեր դիմակս դիմակս կերպից կերպից աւաղականաց, ըստ կոծողացն կաքաւելոյ, իսկ առ իս որչափս և որպիսիս ձայնս մրմնջեցից վհատեցուցիչս. որ դալստեանն տեառն սպասեալ առանց վրիպանաց, մնացի անպատրաստ և անհանդերձելի. Արդ եթէ զդատաստանացն ահաւորութի կրկնեցից, բազմացուցից ինձ աշխար. ապա եթէ զփորձն իսկութեամբ ցուցից, յաճախէ ինձ երկիւղ. իսկ եթէ զկերպարանացն տեսիլ դրեցից, առաւելուն ինձ հատուցմունք, զի կանխաւ նկատեալ զայնս և ոչ անագան ապաշաւեցի. Այլ խնայեա յիս, դթած, մարդասէր, հզօր, բարերար, ամենապարգեւ Քրիստոս Թագաւոր, օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն.

Բ.Ղ. Խ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵՆՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀԱՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Լ. ՄԵՆԱԿԱԼ ՝ Ծ բարերար ստեղծիչ բոլորից՝ լուր հառաչանաց ձայնիս վտանդի, և յերկիւղէ տագնապի ապագայիցն կարծեաց փրկեա կարօղ զօրութիւն ղերծեալ 'ի պարտեաց. քանզի բաւական ես յամի առ ամ հնարս զօրանալ անբաւ մեծութիւն և իմաստութեամբ անսահմանելեաւ։

Բ. Լ. քանզի ուշիւ մտացս տեսեալ 'ի հեռուստ զհանդերձելոցն հանդէս ահաւորափայլ, նկատեմ ինձէն ատանօր կանխաւ զտիւն լուսոյ արբոցն յուսոյ, զօրն խաւարի պատժապարտիս պատուհասի. ուստի ոչ զօրէ ոք յէիցս առ պատապարան փախստեան. ոչ անդունդք խորոց, ոչ վիհք վհից, ոչ բարձրութիւք լերանց, ոչ անձաւք քարանց, ոչ կարծրութիւնք արձանաց, ոչ ծերպք ծակաց, ոչ փապարք փոսից, ոչ սորք հեղեղաց, ոչ բաւիղք խորշից, ոչ շտեմարանք յարկաց, ոչ ծածկութիւնք սենեկաց, ոչ եմակք հովտաց, ոչ ծործորք դժուարաց, ոչ վերադրութիւնք բլրոց, ոչ արձակմունք շնչոց, ոչ անբաւութիւնք ծովուց, ոչ սահանք յորձանաց, ոչ հեռաւորութիւք եզերաց, ոչ ողբմունք ձայնից, ոչ հեղեղք արտասուաց, ոչ տատանմունք մատանց, ոչ համբարձմունք ձեռաց, ոչ պաղատանք շրթանց։

Գ. Լ. յոտնիկ սաստկութեանց մասանց անճողոպ-

բելեաց դու ես, տեր Քրիստոս, հնարք և դա-
դարք դիւրութեան և անդորրութիւն փրկութեան
ամենամեղս հոգւոյ, արդ հայեա 'ի յանզերծ վտան-
կիցս շրջադրութիւն՝ միայնդ քաղցր առ ամենեսեան։
Խղեա սուսերաւ յաղթական կենաղէն խաչիդ ըզ-
ցանցս վարմիս, որ յամենայն կայից պաշարեն 'ի մահ
զդերիս, և հան 'ի յանդորր զոտս սասանեալ թիւր
ընթացողիս։ Խժշկեա զհրատապ ջերմնական տոչո-
ռումն մղձկեալ սրտիս, մերժեա զդիւային չարա-
հնարութեանս շղուկ քո պարտաւորիս, հալածեա
զյուսահատ անձկութիւն հոգւոյս մթութիւն չարի
կենակցիս, ցրուեա զծխամած թանձրութիւն բըռ-
նութեան մեղացս երեւոյթ մտելոյս 'ի յիս, կորո
զզաղիր թիատիպ հրիցս ապականութեանս կարիս։
Լորոգեա զպտկեր լուսոյ պաշտեցեալ փառաց
մեծութիւն անուան հզօրիդ յոգիս, զօրացո զշնոր-
հիդ փայլումն 'ի դեղ դիմացս և 'ի կերպարան
տեսութեան մտացս հոգեղինիս, յարմար յերիւր-
մամբ կացս յարդարեալ՝ որ զքոյդ բերէ նկատում-
մըն՝ նշուլազարդ մաքրութիւն զտեալ զմտայլս մե-
զաւորիս, ածային կենդանի անեղծ երկնաւոր
լուսոյ քո ծածկեալ յօրինակս երիս։ Զի դու
միայն ես օրհնեալ ընդ հօր 'ի դովեստ հոգւոյդ
սրբոյ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն։

Ր Մ Ն · ԽՄ.

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱՅ ԿՐԿԻՆ ՀԵՆՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ
ԱՌ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՅ ՍՐՏԻՑ
ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա · Որդի աստուծոյ կենդանւոյ օրհնեալ յամենայնի, հօրդ ահաւորի անքննին ծնունդ, որ տիարանայ առ'ի քէն և ոչինչ · որ 'ի ծագել անստուերը նշուլից ողորմութիւն քոյ փառաց՝ հալին մեղք, հալածին դեւք, ընջին յանցանք, խղին կապանք, խորտակին շղթայք, կենդանանան մահացեալք, բժշկին հարուածք, ողջանան վէրք, բառնին ապականութիւնք, տեղի տան տխրութիւնք, նահանջին հեծութիւնք, փախնու խաւարն, մեկնի մէգն, մերժի մառախուղն, փարատի մռայլն, սպառի աղջամուղջն, վերանայ մութն, գնայ գիշերն, տարագրի տագնապն, էքանան չարիքն, հալածին յուսահատութիւնքն, և թագաւորէ ձեռն քո ամենակար, քաւիչդ ամենայնի։

Բ · Որ ոչ եկիր կորուսանել զմարդկան ոգիս, այլ կեցուցանել · թող ինձ զանթիւ չարիսն իմ բազում ողորմութեամբդ, զի դու միայն ես յերկնի անճառ, և յերկրի անվնասին, 'ի տարր գոյի, և յեղբս ծագաց աշխարհի, սկիզբն ամենայնի և յամենայնի ամենայն լրմամբ, օրհնեալ 'ի բարձունս, և քեզ ընդ հօր և հոգւոյդ սրբոյ փառք յաւիտեանս · ամէն։

Ի Մ.Ն · ԽՄ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱՆ ԿՐԿԻՆ ՀԵՆՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀԱԿՈՂԻ
ԱՌ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ
ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՑ

Ա · ՏԷՐ ՅԱԾ գթութիւն, փրկութիւն և ողորմութեան, քաւութիւն և նորոգութիւն, բժշկութիւն և առողջութեան, լուսաւորութիւն և կենդանութիւն, յարութեան և անմահութիւն, յիշեա զիս յորժամ գայցես արքայութիւնքդ՝ ահաւոր, հզօր, բարերար և ամենաստեղծ, կենդանի, գովեալ, ամենակատար, մերձ 'ի հեծութիւն համայն եղելոց։ Ընդ խաչեցեալսն ընդ քեզ պաղատիմ, որ ոչ ըմբռնեալ վասն քո և ոչ կապեցեալ, ոչ կախեալ և ոչ բեւեռեալ, ոչ կռփեալ յանուն մեծիդ և ոչ անարգեալ, ոչ լակեալ և ոչ նշկահեալ, ոչ խորտակեալ և ոչ մահացեալ, և արքայութեանն արդարոց մասին անձկալեաց լուսոյ արժանի ցուցեալ, իրաւամբք ուխտի երդմնականաւ ամենիւն ազդեալ զանփոփոխութիւն բարեացն տուելոց, փառաւորեցեր առ յոյս փրկութեան խսպառ լքելոյս։

Բ · Օրհնեալ օրհնեալ և դարձեալ օրհնեալ, և զիս ընկալեալ նովին հաւատովք կանգնեա 'ի կործանմանէս, բարերար · բժշկեա 'ի հիւանդութեանցս ախտից, ողորմած · յեղերաց մահուս դարձո զիս 'ի կեանս, կենդանուն · քո եմ և ես, կեցո ընդ նմին, ապաւինութիւն · անձամբ մեռեալոյս կենդանական շունչ ընծայեցո, յարութիւն, կեանք, անմահութիւն, անպակաս բարութիւն, անսպառ շնորհ,

անփոփոխ ներողութիւն, աջ ամենազօր, ձեռն ամենիշխան, մատն ամենամերձ։ Լամեաց տէր և փրկեցոյց, ակնարկեա միայն գթութիւնք և արդարացոյց, ասա բանիւ՝ և վաղվաղակի անարատ դատոյց, մոռացիր զթիւս չարեացն՝ և անդստին համարձակեցոյց, առատաձեռնեա՝ և արդէն 'ի քեզ իսկ պատուաստեցոյց։ փառաւորեալդ յամենայնի յաւիտեանս։ ամէն։

Ր Մ'Ն · ԽՍԻ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱՆ ԿՐԿԻՆ ՀԵՆՈՒԹԵԱՆՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՅ ՍՐՏԻՑ
ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա։ ԼԱՀԿԱԿԱՆ կրթականութեան ամենափորձ հնարաւորութիւնք պատճառ կենաց անախտականաց, թագաւոր զօրաւոր երկնաւոր՝ որ Յիսուս Քրիստոս։ Ո՛ւր ամենեցուն, իմանալեաց և տեսականաց։ ահա դու 'ի յիս ըստ մարգարէին՝ որ ընդ ասելոյն՝ նոր կցորդութիւն, առ որ բարեզարդ դաշամբ այս բանի ընդ քեզ միութեան, լուսաւորեցոյց կրկին ողջագեալ ընչով և մարմնով, ամենայնիւ կարող և անվանելի։

Բ։ Որ ոչ կարօտանաս սպեղանեաց առ պատրաստութիւն պատանաց հոգեկան վէրաց, ոչ ժամանակի, ոչ միջնորդի, ոչ աւուրց երկարաձգութեան, ոչ փոփոխս մատուցանելոյ, ոչ հատման, ոչ խարման, ոչ սրագործութիւն, ըստ երկրաւորս դեղատուս-

թեան , առ որս միշտ է վերիպութիւն և ամենասխալ տարակուսութիւն։ Ա.յլ քեզ արարչիդ հոգւոց և մարմնոց ամ ինչ լուսաւորեալ է , ամ ինչ առաջի է , ամ ինչ գրեալ է , ամ ինչ դիւրին է , համայնն հնարաւոր է , իմասան գլխաւորեալ է , խոստումն լցեալ է , կամելն կատարեալ է , քո կտակն աւետարան է , քո վճիռն աղատութիւն է , քո մատեանն շնորհ է։ Ոչ փակեալ ես ընդ օրինաց , ոչ պարուսակեալ ես ընդ կանոնաւ , ոչ արգելեալ ընդ նուազութեամբ , ոչ խոնարհեալ ընդ հնազանդութիւն , ոչ պարագրեալ ընդ փոքրկութիւն • ոչ չափեալ ես ընդ սահմանաւ , ոչ վերիպեալ 'ի բարկութենէ , ոչ այլայլեալ ինչ 'ի ցասմանէ , ոչ սխալեալ 'ի խստութենէ , ոչ ամբոխեալ 'ի խռովութիւն , ոչ դղրդեալ յանգիստութիւն , ոչ փոփոխեալ յողորմութենէ , ոչ պակասեալ 'ի բարձրութենէ , ոչ լքեալ յայցելութենէ , ոչ տկարացեալ 'ի փրկութիւն։ Զու սկիզբն և լրումն ամենայնի , և 'ի քէն է ամ. և քեզ փառք և երկրպագութիւն յաւիտեանս • ամէն։

Ր.Ա.Ն • Խ.Գ

Գ.ԵՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵՃՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐՈՒՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՅ ՍՐՏԻՑ
ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա.Ստուած անսահման , ծնունդ այ հարազատ անթարգմանելի , արարիչ բնաւին եղելոց , Վերիստոս Թագաւոր , լոյս 'ի խաւարի սրտից մթա-

ցելոց ։ ընդ մեղ լրմամբ և ընդ առաքչիդ խսկու-
թեամբ , մերայնովս զքոյինդ ծանուցանող հրա-
շապէս ։ Հայր քո օրհնեալ երկնաւոր անձառ՝ որ
առաքեացդ զքեզ 'ի վերուստ , ուստ փառակիցդ ես
արարչութեամբ ։ այնքան հոգացաւ փրկութեան
իմոյ տարագրեալ դերոյ , մինչեւ զքեզ խսկ մատ-
նեաց մարդկան ։ Խսկ դու կարող գոլով 'ի վեր
քան զվիշտս , զանտեսութեանն աւարտեալ խոր-
հուրդ՝ հաճեցար ընդ պարտեցելումն զմահուն ճա-
շակել բաժակ անթերի մարդկութեամբ և անպա-
կաս ածութիւն ։ Եւ հոգիդ սուրբ կենդանարար՝
որպէս քո և հօր քոյ խսկակից , և համապատիւ
էութիւն ծնողիդ և ծնիցելոյդ ։ Մի Երրորդու-
թիւն կատարեալ 'ի դիմաց երկոց անորոշելի հատ-
ուածոց , անսկիզբն և անժամանակ , բնաւին բա-
ղերաբ , համայն կենդանարար , բոլորից խաղաղա-
բար , ստեղծիչ դոյից և յօրինիչ ամենից , անքա-
կութեամբ և միով բնութեամբ փառաւորեալ ։

Բ ։ Խսկ եթէ հայրն դթած երկնաւոր հզօր՝ մին
յէութենէ՝ վասն մահապարտիս յանցանաց մատոյց
զմիայնակ ծնունդդ յանքննին ծոցոյն , ոչ անիսայ-
եալ յորդիդ 'ի համապատիւդ և 'ի սիրելիդ , այլ
կամաւ նուիրեաց մահու չարչարողացն զենու , ըստ
մարգարէութեան Զաքարիայ ։ վասն զի զարթնուլ
սրոյն 'ի վերայ հովուին , և հարկանիլ նոյն ինքն
հօտապետին , և ցրուիլ ոչխարացն հօտին , որպէս
օրինակն նուրբ նախագրին և ուխտադրութիւն
խորանին և նուիրումն արեան սպանդին և առակ
խորհրդոյ աբրահամեան պատարագին , զերկութիւ
թշուառացելոյս 'ի կամաց կեցուցչիդ յառաջա-
դոյն նկարագրեր ։ և արդ հիմ տրամիս անձն իմ
կործանեալ՝ ոչ յաստուածուստ հնարաւորուեց ,

այլ 'ի քումդ ինքնագործ հակամիտութեանց. կամ ընդէ՞ր զիս խռովես՝ յուսահատութեամբ սատանայականաւ զմիտս հարեալ. յուսա յաճ, խոստովան լեր նմա, և նա հոգայ վասն քոյ, ըստ դաւթեան սաղմոսին, և այլ մարգարէի կենսախրախոյսն բանի։

Գ. Իսկ յեղանակ խնամարկելոյ հաստողին 'ի վերէ քան զսահման կշռութեան մտաց հրեշտակաց և երկրականաց. և եթէ բիւրս կրկնեացի, ոչ լինի չափեալ. քանզի անբովանդակելոյն և բարերարելն է անձառելի։ Զի՞ զի ոմն օրհնեալ զոմն օրհնաբանեալ յերրորդական համադոյութենէն առաքեաց. իսկ նա 'ի հաճութիւն կամաց առաքչին մեռաւ. և միւսն ահաւոր՝ 'ի յերկուցն հաւանութիւն՝ մեծաջան բաղձանաք մաղթէ։ Իսկ համաբարոյ միակամութեն ցուցակ՝ առ 'ի զնոյն բարի ներգործել, որպէս հոգին կենդանւոյն և բանն բանականին, պայծառութի փառացն և կերպարան էութեանն։ Զ՚ի կեանսն փոյթ, առ ողորմութինն սթափ, առ ձեռնկալութինն պատրաստ, առ փրկութիւնն կազմ, առ առատութիւնն յորդ, առ յաճախութիւնն զեղուն, առ անբաւութիւնն լի, առ աննուազութինն փարթամ, առ երկայնմտութիւնն ճոխ, առ անհասութիւնն բարձրեալ. մի Երրորդութիւն կատարեալ 'ի յանձանց երկոց, օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն։

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱՅ ԿՐԿԻՆ ՀԵՆՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ
ԱՌ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՅ ՍՐՏԻՑ
ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա·Լ·Ի արդ յոյս բարեաց տնկեալ 'ի սրտի՝ անձն իմ կործանեալ, և գօտեաւն հաւատոց պընդեալ զերիկամանցդ երկակի մասունս՝ զկրկնապըղտոր խորհրդոցդ զանկականիդ գործարան, խոստովան լեր բարերարին ՝՝՝

մաւորացն , զբռնացելոցն ընդ հաւանականացն , զեկամտիցն ընդ բնաւորականացն , զանօրէնութիւն ընդ ապաստուածութեն , զփոքունսն ընդ սաստկագունիցն , զնուազունսն ընդ յոլովիցն , զանճառիցն իմոց իբր զճառելեաց գիտողին , զանդրեելոց վնասուցն իբր զնկարելոց տեսողին 'ի յարձան մագնեսոիս վիմի , զթերթեւադունիցն առ խոիր մտաց իբր զստուար ծանրութիւն բեռանց , զանդիր ջափոյ ծածկելոցն իբր զշղթով պահանջումն սատերն սակի 'ի բերանոյ կիսին կորիւնի ջորեքդրամեան կշռութիւն , զանդնդականացն գործոց իբր 'ի յականջս այ արագ ժամանելոց։ Օ այսոսիկ յաճախեա կուտեա կրկին յանձնառութիւ , վերստին պատմեալ աստանօր մեծաւ հեծութիւ զչէոցն իբր զեղելոց , ընծայեալ այ զպարտութի վանեցեալ անձինդ • զի ընկալցիս 'ի փոխատուէն զշնորհք թողութի պարտուց մեղաւորին , զոր տէրն արդարացոյց և հրաշափառապէս հռչակեաց , ամենապատիկ ներբողիւ կրկնեալ զդովեստ զղջմանն քան զպարտաւանս մեղացն։

Բ • Լարդեա և դիզեա անձինդ մեղապարտի բամբասանս յոքունս զքոյսն խոհերս բազմամասնեայս , անձն իմ կշտամբեալ յոքնախիթանդ բանիս • զբարութին , զանօրէնութին , զվրիպութիւնն , զառ 'ի մարտին հանդիսէ փախուստ , զպարտութիւնն , զմոլեգնութին , զամբարշտութին , զապշութին , զթմբութին , զքունն արթնական , զառ 'ի յընթացսն ընիրհումն , զխորհուրդն օտարոտի , զբանիցն նանրութի , զզգզութեն հաճութի , զյամենալն 'ի նմին , զփափագելն այ ատելեացն , զանարկիւղութին , զանսաստութիւնն , զանհաւթութիւնն , զթերութին , զթիւրութին , զլուծութին ,

զՀՂՂութիւնն, զանկապ արձակումն, զծիծաղականն, զվրնջողականն, զկատակերգականն, զըղձայթաղղականն, զպատրողականն, զանդէպ քաջութիւնն, զանյարմար մարտն, զառանց օրինի արիութիւն, զկեղծմունս հոգւոյն, զտատանողականն զերկչոտութիւս, զբազմատեղնեան ճիւղն զրահեռականս, զանպատկառ փարաքմունն, զըղծութիւն, զդժդմութիւն, զանդատ ատելութիւնն, զմարմանջմունն դիւրըմբռնողականն, զփոքունցն զանկշռութիւս, զկոստմանցն դժրողութիւնս, զուխտիցն մոռացութիւս, զնմանեացն այլակերպութի, զկեղծեացն քողարկութի, զփառամոլութեանն մորոսութի, զյանիցն յաւակնութի, զապերատութիւն, զինքնասիրութիւն, զնախագահիցն տենչութի, զՀատուցանելն եղեռնականացն, զնոցինն զանչահ աղճատանն, զվայրապար բերմունն, զընթացակցութիւն խորամանկութե բանասարկուին, զբանին սերմնակաթութի, զվաճառումն կենացն ընդ գնոց սատակմանն, զկորուստ աւանդիցն, զՀայրենեացն ծախս, զկապարանն ձգողական, զփոկով լծոյ երնջոց անխղելի ըմբռնմամբ զանօրէնութիւս, զյարաթաթաւ տղմաբնակութիւս, զլքումն լաւացն, զընթադրութիւս անկարծիցն, զինի դարձին առ նոյն դարձ դաժանական, զնորոգմոացն, զօտար խորհրդոցն, զանկայուն կամացն, զՀաչմանն Հագագին, զեութի շնչոյն, զլանն քան զսահման կանոնացն դրութեան՝ զնշխանականին զամենասիրեալ բացարձակութի, և զոր չէ ճառելի և կամ գրելի և կամ պատմելի և կամ յերեսս դիմաց բերելի։

Գ։ Լաւ արդ զիարդ բժշկեսցիս, անձն իմ եղկելի, 'ի յայսքանեաց տիդաց խոցոտեալ, բարձեալ

թողեալ այր մի տարագիր անողջանալի, ըստ մարդարէին. քանզի մի 'ի վերագրելոցդ բաւականապէս զօրէ սատակման, թող թէ այսքան դապ սպանողաց դժնէից դահճաց շուրջ պաշարողաց։ Այնաւանդ զի ոչ այսու և եթ նմանագրութիւն կշռի տարացոյց տարժանեցելոյս, այլ զորօրինակ անթիւ բազմութիւն կայտառաց կարճաց խայթողականաց՝ 'ի ստորին մասունս ծայրից տանոցն զօրհասական թոյնս բերելոց, և յաման մաշկեղէն արկեալ ամիոփէ զելիցն շաւիղ կապարանին շրջափակութեամբ, ցուցանի արտաքուստ բարիոք, իսկ 'ի ներքուստ համբարք չարի և պահեստ կորստեան և կոյտ կոկծման և գործօնեայք սատակման և մշակք մահու։ Այդ այսոքիկ են ամբարեալքն քո անօրէնութիւն տաժանեաց թշուառաքիրան թոշակք, անձն պարտական կրկին սատակման. որ կամաւորաբար ընկալար 'ի քեզ, զոր թշնամին սերմանեաց 'ի վերայ ցորենոյն՝ յադարակի աշխարհիս. ով այր անմաքուր՝ ամբարիշտ և ծոյլ, բնաւին ատեցեալ, սիրողդ մտացդ ախորժմամբ զլցեալն ամ անառակութիւն, և զոր առաքեալ ցուցանէ զթիւս բանիցն սարսափելեացն կշտամբողաց, ատուստ սկսեալ մինչեւ 'ի կատար կանոնի այնր պայմանի, և որ հասեալ են, ասէ, յայ իրաւանցն վերայ, եթէ որք զայսպիսիսն գործեն և կամ կամակից են, արժանի են մահու։ Այդ ես ինձէն զիս ինքն պարտ վարկայ կրկին հատուցման կորստեան սատակման 'ի մահ դատապարտութիւն. այլ անխայտառ յիս ողորմութիւն՝ բարեգութ, կենդանի, հզօր, կամարար, կարօղ, հնարաւոր, օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն։

Ի Մ.Ն · Խ.Գ.

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՍ ՆՈՑՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՅ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Ա՛ՐԴ վերիպեալս ես յաւէտ ամենապատիւ, միշտ դժնեայ վայրենաբարոյ անձամբ անձին մահու կշտամբիչ, արածօղս զերամակս զաղիրս վայրագասունս խողից արօտականաց դարշութիւն մեղաց նախատ վարձկանութեց, հովիւս տածողական զհօրանս ուլուցն ամոյաբնակաց 'ի վրանս հովուացն, ըստ երդոյն երդոց առ իս առակին. որ ոչ իսկ ծանեայ զնս երբէք գիտել, թէ յով և յոյր պատկեր և վանն ոյր դոյացայ։

Բ. Ա՛հա 'ի յոտս տանողականս կրողաց երկուց միակցորդ խորհրդականաց, ըստ ձեւոյ հրեշտակի կառուցար, իբր 'ի թռիչս թեւոց կրկնաբարձ բազկաց վերատանողաց յաշխարհն հայրենական հայել, ով յիմար, զնաիրդ քեզէն կորացար յերկիր, զաստեացս միշտ հոգացեալ դիպուածս, ընդ ցիռս անապատականս համարեցար։ Իբր զՀրաշ բազմաբերանեան 'ի յաշտանակի մարմնիդ հատեցաւ գլխոյդ բոլորութիւն, զի և այսու 'ի յօրինակէն շնորհէ մի' օտարասցիս զաշ տեսանել, և զմնացականացն խմաստասիրել։ Անականութեանն յարդանաք կրկին ճոխացար, զի զյաղթանակ բարեմասնութեանն որ առ քեզ եղեն՝ անարդել լեզուով խօսեացիս։ Զեռինդ հատամամբ յարմարոստեան մատանցդ շառաւեղաք՝ զգործնականացն տնօրինել զանտեսու-

թիւն, իբր կցորդ համացեղութեամբ ամենաբաշխ
աջոյն՝ աստուած կոչեցար։ Արիս հարիւրոց և
տասանց վեցից յօդիւք շաղկապեցար, յարեալ 'ի
քեզ ընդ նոսին 'ի նոյն և պատշաճական մասունս
չափոց ազգողականաց հինգ զգայութեանց, զի մի
և երեւելիդ նիւթականութի քումդ տեսութեանդ
մատցդ դիտման անդատ եղիցի։ զի ոմանք ստուարք
են և զօրաւորք, և այլք փոքունք են և պիտանիք,
կէսք կարծրակերտք և ազդողականք, են և գողտրա
կանք և պատուականագոյնք, դարձեալ կարեւորք
և պատկառելիք։ Ասկ թարգմանութիւք սոցին տե-
սութեանդ 'ի քեզ են նկարեալ իբր յարձանի անջն-
ջականի անձն իմ եղկելի։ որպէս զի և տարր ժա-
մանակաց և շարունակ հեռեւման աւուրցն առ-
պակ ամին, իբր կանոնաւ իւիք սահմանեալ մա-
սամբքդ՝ անսխալ և անայլայլելի պահեսցի։

գ. Դարձեալ այլ օրինակ հոգեւորական, որ
զսիրոյն յօդուած շաղկապէ 'ի մի առ եկեղեցի,
քեւ խորհրդածի։ իբր զի առանց բնաւից զուգա-
մասնութիւն կապակցել լծով հաւանականաւ զվերն
ընդ փոքուն, ինասեալ է հաստուածոյն անարատու-
թիւն յանուն Աբրիատոսի ժողովելոցն։ որպէս 'ի
հատուն և 'ի նուաղութի միոյ յանդամոցս անար-
դացս պատուաստելոցս 'ի մարմնի, կրճատեալ իմն է
յօրինուած կազմութեան մարմնոյ քումդ սենեկի
զգայականի, և շրջեալ է ընտանութիւն պատկերին
յանարդ փոփոխութիւն։ Դեւ արդ այսպիսեաք, և
եւս բազմաք անզուգական հրաշակերտութիւք եղա-
կան պատկեր աստուածոյ՝ կշտամբեալ 'ի սպառ ոգի
իմ գերի։ և թէպէտ յառաջին նմանութէն կողոպ-
տեալ գտար պատուիրանին յանցաւորութեամբ 'ի
դրախտին կենաց, այլ աւաղանին լուսազարդ շնոր-

հիւն զհոգւոյն փչումն առեալ, և նմանութիւն եւ կերպարանին. և արդ ընդէր կորուսեր զփառն երկնաւորս, իբր նախաստեղծն երբեմն զվիճակն երկրաւոր յԱդին դարաստանի. ընդէր փակեցեր քեզէն քեզ զերկին, և զվերելիցն դուռն աղխեցեր. ընդէր խառնեցեր ընդ ջրոյն մաքրութեան զախտ արտասուացդ տարժանութիւն. ընդէր զլուսաց եալ զձորձ վերարկուին դարշելի դործովք զաղբացուցեր. հիմ զեղեալ հանդերձին մեղաց պատմուճան անառակ վարուք քեզ արկեր. ընդէր ըզտանողացդ ոտից սրբութիւն ճանապարհաւն ժանդից աղտեղեր. ընդէր կրկնեցեր իրաւադատին զուխտաղանցութիւն հին պատուիրանին. ընդէր մերժեցար 'ի պտղոյն շնորհաց, իբր զԱդամ 'ի ծառոյն կենաց. ընդէր նենդեցեր քեզէն քո կամաւ զանստուեր յուսոյն յարակայութիւն. ընդէր պատկառանք անհամարձակելիք քոյին դիմացդ նպաստեցեր. ընդէր զինեցար ընդդէմ քո ներհակ, ով ընդունարան խելագարութեան. ընդէր որսացար 'ի ծուղակ մահու՝ թողեալ զարահետն վստահութեան. ընդէր կարթիւ պատրանաց ածար հաղորդդ մարմնոյ կենդանարարին. Ա՛յլ վերստին յուսացեալ 'ի նա կարդա նմա ապաւէն և լոյս քաւիչ նորոգիչ փրկիչ կեցուցիչ և կենդանարար, ողորմած խնամող մարդասէր և անոխակալ բազմադութ, օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն.

Բ. Ն. Խ.

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱՅ ԿՈՒՍԻՆ ՀԵՏՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐՈՒՆ ՀԱՍԿՈՂՔ ԱՒ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. ԼՅԻ արդ զինչ դոյ ասել ամաչեցելոյս յերեսաց մեծիդ ահաւորութէ, բայց եթէ համբանալ և հող 'ի բերան եղեալ լռել 'ի սրտի, ըստ մարգարէութեանն խրատու, ահա 'ի բարւոյն կարկառեալ 'ի յոյս։ Լսկ եթէ զփականս շարժողութեանն շրթանցս բացից, բռնադատեցից խօսել կամեցեալ, դարձեալ զնոյն ձայն կրկնական եղերերգութեան լալեաց բազմութեան խէթ մոռացս յառաջադրէ։

Բ. ԼՅարդ ողբակից մեծ մեղաւորին անօրինելոյ կամաւ առ 'ի մահ՝ զնորին դոչումն երկրորդեցից և ես ընդ նմին. մեղայ տէր մեղայ, և անօրէնութեանց իմոց ինձէն վկայեմ։ Հիւսեալ ընդ նմին զբանս յիսներորդի սաղմոսին, անթիւս դրեմ զպարտուցս սակ անձինս մեղանաց՝ քան զհիւղ երկրի հողմահոս փոշւոյ ընդ օդս ամ տարածեցելոյ։

Գ. Մեղայ յերկինս և առաջի քոյ, ընդ անառակ որդւոյն պատկառեցելոյ հայրենի դթոյդ վերստին դարձեալ թախանձ արկանեմ. զողորմելին ձայն աղերսանաց արտօսրածին ողբովք դոչման 'ի տխուր դէմս մատուցեալ առաջի քոյ տարածանեմ, հայր գթութեանց, ած բոլորից, չեմ արժանի կոչիլ և ոչ բնաւին առ այս անուանիլ, ոչ միայն որդի, այլ և անպիտան ապաբան վարձկան։ Ինկալ զսովեալս տարադրական, պարտական վնասուց. և զցաւ քաղ-

ցոյս լեկանաց նեղոյս նուաղեցելոյս՝ կենաց քո հա-
ցիւդ բժշկեսցես։ Եր ընդ առաջ քո ողորմու-
թեամբդ 'ի սկզբնաւորս ապաւինութեան։ զդեցո,
դթած և անողորմակալ, անօրինեալս մեղապարտի ըն-
նախակապուտ հանդերձին ծածկոյթ։ աւանդա-
կորոյս ձեռացս աղտեղեալ մեղաց՝ զկնիք մատան-
ուոյն համարձակութեան ամենառատ կամաց մատուս-
ցես։ զդարշապարացս թշուառութիւն մերկութեան
ոտիցս՝ պատապարութեամբ աւետարանական ամրաւե-
ւրարկու օդիցս կոշկաց 'ի յօձին թիւնից միշտ ամ-
րացուսցես։ Զուարակդ պարարակի եղինդ երկ-
նայնոյ, որ է միածին որդիդ քո օրհնեալ խսկապէս
մարդասիրութեամբ, կարօտելոյս բարեաց նուիրեա։
որ մատուցեալ միշտ և անպակաս մնայ 'ի լրութեան,
յարակոյ զենեալ 'ի սպանդարանի անթիւ սեղա-
նոց անսպառութեամբ, բոլոր յամենեսին և բնաւ յա-
մենայնում, էութեամբ յերկինս և խսկութեամբ 'ի ստո-
րինս, աննուազ մարդկութեամբ և անթերի ՇՆՈՐ-
թեամբ։ փշրեալ և բաշխի 'ի մասունս անհատս, զի
զհամայնն հաւասարեսցէ առ 'ի նոյն մարմին իւրում։
դլխոյ։ քեզ փառք ընդ նմին, հայր ողորմութեան,
յաւիտեանս։ ամէն։

ԲԱՆ · ԽԲ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱՆ ԿՐԿԻՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՆՈՐԻՆ ՀԱՍԿՈՅ ԱՌ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա · ԲԱՐՁՐԵԱԼ, հզօր, անսկիզբն, անեղ, անբովանդակելի, աննիւթելի ակնդ նկատող, ծնող անքննին փառաց միածնիդ. իրաւացուսցես զիմն ողորմութիւն հեղեցելոյս ընդունելութիւն առ երկնայինս և առ երկրաւորս։ Ցանեա զկեալս կորուսեալոյս վերնականացն պարերգութիւն, աւետարանեա բանիւդ օրհնութիւն զկենդանութիւն իմ մահացելոյս, զբարեբաստութիւն կամացդ յայտնեա գովելի բոլորից գոյից եղելոց, ստացիր անուն քեզ անձառ և ինձ թշուառիս նորոգ փրկութիւն, կորուսցես զդիր մուրհակի մեղուցելոյս ամբաստանութեան, զվճիռ հոգւոյս մահու ջնջեսցես կայլակոք արեան որդւոյդ սիրելւոյ վստահութիւն փրկութիւն բարեաց արեամբ Քրիստոսի քո նկարեսցես, ցոյց զքանչելիս քո բարեդթութեանդ 'ի ճաշ հարանեաց քումդ հարազատի։ Մի փակեսցես դիմելոյս առ քեզ զառաքեալս սրտի կենացդ յարկի, մի արոհեսցես 'ի բաղմականացդ և 'ի բարեացդ քոց զրկեսցես, մի պահեսցես 'ի դանձարանիդ զնիւթեալ իմ պարտուցս անօրէնութիւն, մի ինքեսցես 'ի քսակ բարեացդ զղաղրուեց իմոց դարշութիւն, մի երկարս ինձ զվէր մեղացս 'ի յախտալից մարմնիս ծածկեսցես, մի զփտութիւն նեխութիւն ցաւոցս ինձ անկակից մահու մնացուսցես, այլ բարձ բանիւ քոյդ

ողորմութիւնն ազգականարար, որպէս զի զատեալ ի հիւծմանց ախտից՝ առողջութեանն պատրաստեցայց. հնարաւորեա, դթութեանցդ հայր, մեծ խոցուածոյս զօրեղ սպեղանիս, կարեւոր կործանմանս՝ բարի այցելութիւնս։ Օ՛ի քո եմ, տէր ոգեսէր, թէ և առ մի նուազ բիւրս մեղեցեմ, բայց ոչ գրեցայց համայն մեղուցեալ, տուիչ կենաց իմոց բարերար, ի շնորհս պարգեւաց կենաց քոց ապաւինեալ. զի ճանաչելդ զքեզ բովանդակ արդարութիւն է, և դիտել զզօրութիւդ քո՝ արմատ անմահութիւն, որպէս և կանխաւ իսկ գրեաց իմաստունն. և դարձեալ՝ տիրելդ քո, ասէ, ամենեցուն, ինայել տայ քեզ յամ. և դարձեալ, մօտ է քեզ յորժամ և կամիս կարող գտանել։

Բ. Ա՛յս սաղմոնի յուսոյ աղերսանք իմոյս առեալ տիպ. քանզի ոչ այլ ոք բազմամեղ որ քան զնս ինձ զուգաշաւիղ. երբեմն որդի, ապա ատելի. երբեմն միջնորդ խաղաղութեան՝ այ ժողովրդեանն, և յետոյ խորոց որոշման բաղում խռովութեան. երբեմն օրենք կենաց կացեալ, և յետոյ մուրհակ մահու հաստատեալ. զերկնաւորին պաշտօն ընդունեալ, և զօտարին անուն ծանուցեալ։ Ա՛նպատճառ օգտող, անկարօտ զրկող, անսովելի դող, գրգռեալ սրտնջող, փափկացեալ փախստական, սեղանանենգ սարտուցեալ, անպատասխանի ինաստպարտ, քաղցրանոյց հայհոյիչ, զաւակ հայրատեաց, կտակարանացն մատնիչ, Մ՛ովսէսի չարախօս, մուռացող երախտեացն, իմաստուն սխալական, ամենադէտ յանցաւոր, ամօթապարտ զղջացեալ, տարակուսեալ աշխատող, աղաչաւոր կռապաշտեալ, յամրային դարձաւոր, կաղակարծ ընկալեալ, կասկածաւոր հաշտութիւն. յասոյս յիշատակ, յերկեսայս փրկութիւն,

չաւոտալի գիւտ, 'ի մանէ մնացուած՝ խարդաւանեալ գերի, կիսակտուր պրծեալ, կամաւոր անձնամատն, տմարդի յղփացեալ, բազմավրէպ հանձարեղ։ Յընթացս բանից երկեակ որոշմանց՝ ամ ուրեք բանս արկեալ ողբոց և ձաղանաց, մեծ պարսաւ և փոքր գովեստ՝ իբր 'ի վերայ ինքնագրաւ կորստականի, երգիծանութիւն խառնեալ ընդ աշխար. բան նորա դեղադիր բարգաւաճութեան ամ հասակի, և խոտորումն նորին 'ի շրթունս բնաւից թառանչ թախծութեան ողբմելիս ինն ազդեալ։

Գ. Ո՞ արմանամ, վհատիմ տարակուսեալ ապշութիւն. զի թէ նա այնքան գթեաց, ինձ զինչ պատասխանեսցէ. զիարդ անկաւ ամբարձեալն, զիարդ սասանեցաւ հաստատեալն, զիարդ կործանեցաւ կառուցեալն, իբր օտարացաւ ծանուցեալն, զիարդ զակատեցաւ զաւակն ընտրութեան, զիարդ սրացաւ մերձաւորն, զիարդ աղօտացաւ փայլեցեալն, զիարդ պատանդեցաւ ազատեալն, զիարդ անօրինեցաւ ուսուցիչն, զիարդ նուաղեցաւ հոչակեալն, զիարդ անարդեցաւ փառաւորն, զիարդ փոքրկացաւ մեծատունն, զիարդ ամբաշտեցաւ բարեպաշտն, զիարդ ամբարհաւաճեցաւ ընտրողն, զիարդ ունայնացաւ պատարունն, զիարդ կարեաց զուխտն որ ընդ բարձրելոյն։ Պատկառեմ ասել, թէ և ընդ սանդարամետականին կապեցաւ. զի՞ կայր նորա և կռոց, ուստի՞ սերն ընդ պատկերաց, վասն էր կամքն ընդ խարանաց. զիարդ ոչ յիշեցաւ յանդիմանութիւնն Յամուէլի առ Սաուղ եղեալ, հմայք, ասէ, մեղք են, և ցաւս և աշխատութիւն ածէ թերապի 'ի վերայ. զիարդ ոչ հայրենի յանդիմանութիւնն, կուռք, ասէ, հեթանոսաց դեւք և անշունչք են, և նման նոցա լիցին պաշտօնեայք նոցա։ Տէր միայն

ածէր զնոսա , Ասվսէս նախագրեալ յառաջաձայն
ձաղանգք սատիկս ի՝ մէջատանէ , ոչ էր ընդ
նոսա ասէ ՝ածս օտարոտիս , զոր ոչ ճանաչէին հարք
նոցա։ Որ է մահամատոյց այլազնեայ արձանն փա-
գովրայ , որ տգեղն և անպանծալին սիդոնացւոց
իգական ամենանզով ձուլածոյն , որ կանացի կեր-
պին անգրելին խայտառակութի զազիր տեսակին ,
որով ամօթոյ մարդարէքն զանանօրէն դիմեցումն
անխորաբար յանուն չարութե անժուժկալ դիւին
անՀածաբար ձծեալ մոլէին։ Տարաւ զէութիւն
բարեբաստութեն՝ որ զնախնին որսաց ՝ի կորուստ ,
յաղթեաց մեծութիւնն իմաստիցն առաւելութե ,
դերեաց գոռոզութիւնն , յիմարեցոյց փափկու-
թիւնն , վանեաց արծաթն ծառայեցուցիչ , յոգի
դատեցաւ զայրն տօնելի հին զէնն կործանողին , ՝ի
գրկացն ՝ՀՀանեալ՝ ՝ի յոտս ստամբակին գթեցոյց ,
մեռոյց մեղկութիւնն , թմբրեցոյց ծուլութիւնն ,
արբեցոյց շուայտութիւնն։ Ավդիւրապատիր մար-
մին երկրածին , որովք ձայնարկութեք զքեզ աա-
զեցից . քանզի ոչ տիրապէս առնա հանդիպի ընդ-
դիմաբանութիւնս , այլ ամենից սխալողաց՝ կամաւ
վրիպելոց . վասն զի նովաւ է իմանալ , թէ անիրաւ
է պարծել յիմաստս մարմնոյ , եթէ ոչ աստուծով
դատեալ ընտրեսցի . որ զի թէ առ այս պայմանի յի-
մար ոք իցէ , և ՝ի հաստչին կամս յուսացի , ոչ և-
՝ի նորայոց անտի ինչ կրեսցէ։

Դ . Ա.յլ քանզի սատիկս և քամեալիս ունի
Աղամն զդարձին իւրոյ յիշատակարան ինքնապար-
սաւն կշտամբութեք , իբր մեռեալ իսկապէս համայն
աշխարհիս անձնասիրութեան . զոր եթէ զիսկն ոք
նկատեսցէ , Ունայնութենն է իմանալի . այլ և ՝ի
մատեանս քահանայիցն և ՝ի գիրս Ա.քիսայ սիլոնաց-

ւոյ, յորում զփոյթն իւրում ընթացիցն արտասու-
լիս իմն յեղանակէ. զուր ջան, անօգուտ վաստակ,
անմիտ հետևումն, անշահ արշաւանք, անկայուն
երկիր, օտարին իմաստք, ոչնչից հոլովք, բամբասելի
բերիք, անյարմար վարկածք, անոտի սերմանիք, ա-
ւազափուլ շինուածք, ապականացու ստացուածք,
քամահանաց տաժանմունք, ինքնամարտ կռիւ, ընդ
ոգւոյ իւրում դատ, ընդունայնաթոյր քիրան,
վնասակար փափաք, կորստական շաւիղ, վրիպակ ճա-
նապարհ, կործանական կրթութիւն, մոլորապա-
տիր վարժութիւն, հանապազասխալ տեսութիւն,
ակնայայրատ պչրութիւն, պոռնկակերպ կերպարան,
ախտաբորբոք նիւթ, դժնեատեսիլ գոյն, յոքնա-
խուր դեղ, հոլովամեղծ ծուխ, շոգի ցնդելի, վա-
ճառ մերձ 'ի յառ, տաղաւար քակտելի, ընդ վայր
աղաղակ, անպատճառաւոր ծաղր, արհամարհելի
ասպարէզ, անձնավաճառ դիր, սատակչական եղբ,
անաճ մտածմունք, ստոյգթ ճառ, զայրացուցանող
զրոյգք, եղերանաց խծբիծ, խելագարուն խնդիր,
ամօթանաց ցոյգք, խայտառականաց յայտնութիւք,
առակ ապառնեացն, ապաշաւանաց դործ, ըմպակ-
կանաց պատմութիւն, հեղգացելոց օրինակ, խորխո-
բատ ծածուկ, որս խաւարային, մահադուշակ վիհ,
անյատակելի անդունդք, ուղեկցութիւն ապանողաց,
յիմարութիւն շարքանջմունք, դարանակալաց վայր,
խարխուլ յարկ, շինուած սասանեալ, կամուրջ
խախտեցեալ, երևոյթ փախչելի, խաբօղ շողքորթ,
անոգոյ մատնիչ, ընդեմ բարձրելոյն հակառակուն։
Ոչ այս ամ մասունս բանից խոստովանական կանո-
նադրութիւն, 'ի սիրոյ բնաւից նախասերմանեաց
Հողովոցս կանոնադիր դարձելոց զղջման. որպ զի
մի պարծեսցի ոք 'ի մարդկանէ բամբասաւորօք զնն-

աւորեալ նեռիւք՝ զանձն և զընկերն խոցոտելով։ քանզի կռապարիշտ է քողով ծածկեալն, որ զկերպարանսն միայն ունի, և զոչ ախորժելիս ստեղծչին կատարէ։

Ե։ Լաւ արդ նա՝ որ ոչ այնքան մեղաւ որքան զղջացաւ, մի խսպառ պախարակեսցի։ այլ յիշեսցի այրն այն 'ի բարի, իբրև զհին յուսադրութեան 'ի տէրունի ոսան դիմելոց, յորժամ հոգւովն էջ յայցելութիւն աստուածութեամբն անբաժանելեաւ՝ կենդանարարել զանդ խոստովանեալսն։ զոր մեռեալքն ահա կենդանեացս անտարակոյս բերին աւետիս։ Ընդ որում մաղթեալ իմ պարտաւորի՝ իմաստութեանն ոչ ժամանելոյ, 'ի մեղանացն մասն կարդեալ, բարեբանեալ մեծիդ պաղատիմ։ լից զնուազդ իմ բանագրութիւն 'ի յերջանկին հանճարեղութիւն։ նիւթեսցին ներկայիս հայցմունք 'ի բարդաւաճին յարգաւորութիւն՝ 'ի գերաշխարան արքային աղերս։ այցելութիւն խնդրոցս դիցի քո ընտրեցեալ վեհ արքայորդւոյն, զոր միածնիդ օրինակեցեր։ Յարեանն կցորդութենէ զքո փառակիցդ ճաշակեցաք։ տուր փրկութիւն քոյոյ ծառային, ամենահընար, զօրեղ, ահաւոր, 'ի ստեղծողիդ փառս աճեցուցեալ զանքաւելի մեղացն ջնջումն։ Յիշատակաւ խորհրդոց բարեաց՝ ընդ ողորմելսն նորոգեաս ցես։ որ ամենահամ ախորժաճաշակ բազմապատճոյճ առակագրութեամբ զածութիդ քո քարոզեալ 'ի մատեան լուսազարդ կտակի, եկեղեցւոյ ընծայեաց հետս բարութիւն՝ խոստովանութիւն մատչել առ քեզ, հայր։ Քանզի ոչ հեռի յողորմութէ առ այս ցոյց բանի է իմանալի, թէ անյուսութեանն կաթուածչէր անկեալ 'ի յեռանդն սրտին ըղձից, որ զձեռս զղջմանն փոքր ինչ կասեաց։

Զ. Լ՚ԷՐԴ 'Ի ԿՈՒՇ ԲԵՐԵԱԼ ԶՈՐ 'Ի ՔԵԶ ԱՆՁԱՌԵ-
ԼԻ ԲԱՐԵՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆ, ԶԳԹՈՒԹԻՒՆ ՔՈ ՈՂՋՈՒՆԵՍ-
ՑԵՍ. ՈՐՈՎ ԶԿՈՇԿՈՁԵԱԼՆ 'Ի ԲԱԶՈՒՄ ԴԱՐՈՒՑ՝ ԲԱՄ-
ԲԱՍԱՆԱՑ ՔԱՐԱՁԳՈՒԹԵԱՄԲ, ԵՐԱՆՈՒԹԵ ՎԵՐԱԲ-
ԺԱՆԱՑՈ. ՈՐ ԿՈՐՆԱՀՈՍԱՆ ԱՐՏԱՍՈՒԱՑ ԵԼԻՒՔ ԶՄԵՂ
ԿԱՏԱԿԻ ԿԱՐԿԻՆ ՀԵՂԵՂԵԱԼ ԱՊԱՐԱՆԻՑՆ ԻՒՐ ԻՍԱԿ
ՁԱՆՈՒԹԵԱՆ՝ ՍԱՏԱԿԱԿԻԾՆ ԱՊԱՇԱՒԱՆՈՔ, ՀՕՐՆ
ԿՐԻՑՆ ԳԵՐԱՁԱՆՑԵԱՑ ՈՂՈՐՄԵԼԻ ՈՂՈՒՆՆ ՀԵԾՈՒԹԵ.
ԶՈՐ 'Ի ԿՈՉԱՑ ԲԱՆԻԴ ՔՈ ԱՐՏՈՍՈՐ՝ ԱՌ ՈՐ ՄԵՐՈՎ 'Ի
ԿԻՒՐՆ ԱԽՏԱԿՐԵԱՑ, ԵՐԿՈՅՆԱՄԻՏԴ ՆԵՐՈՂՈՒԹԵ
ՄԻԱՑՈՒՑԵԱԼ ԽԱՌՆԵՍՑԵՍ, ԴԹԱԾ. ԵՒ ԶՆՈՅԱՐՄԱՐՆ
ՍՈՒՆԱ ԿԱՐԾԵՑԵԱԼ ԶԱԱՂՄՈՍԻՆ ԲԱՐԵԲԱՆՈՒԹԻՒՆ,
'Ի ՓԱՌԱՍ ԷԱԿՑԻ ՈՐԴՈՅԴ ԿՆՔԵԼՈՎ ՆՈՎԱՒ ԿԵՑՈՒՍ-
ՑԵՍ ԶՆԱ ՔԱՂՑՐՈՒԹԵ ԸՆԴ ԱՂՔԱՏԱՍ ԺՈՂՈՎՐԴՈՅ։
Ը. ՅՍՍ ՊՈՒԵԹԻԿՈՍ ՈՄՆ ԲԱՐԵՇՆՈՐՀ ԱՐԴԱՀԱՏԵՐ
ԸՆԴ ՍՈՂՈՄՈՆԻ, ԱՄԵՆԱՅՆԻՒ ՎԱՐՃԱ ՎԱՐԿՈՒՑԵԱԼ ՀԱ-
ՄԱԿՑՈՐԴ ԶՈՒԴԱՃԱՅՆՈՒԵ՝ ԻԲՐ ԿԵՆԴԱՆԵՁՔ ՆՈՎԱՒ
ԸՆԴ ՆՄԻՆ ՎԱՍՆ ՆՈՐԻՆ ԱՂԵՐՍԵԼ ԱՌ ՔԵԶ, ԶՈՐ ՅԱ-
ՒԵԼՈՒԱԾ ԿԱՐԴԻԴ ՍՆՏԵՍԷ։ ՌԱՆԶԻ ԵՒ ՕՍՏԱՑՈՅՆ
'Ի ՆՄԱՆԷ ՍՏԵՂԾԵԱԼՆ ԲԱԶՄԱՀՐԱՇԱՒՈՅՆ ՄԱՐԴԱՐԷԱ
ՁԱՌՆ ՊԱՏՄԱԳՐՈՒԹԻ ԾԾՈՒԹԵՆՆ ԱՐԴԱՐԱՑՈՒՑԻԷ
Զ ՍՈՂՈՄՈՆ ՈՂՈՐՄԵԱԼ ԿԱՐԴԷ. ՈՐ ԶԻ ԱՆՊԱՐԱՍԱՒ Է
ԱՂՕԹԵՆՆ, ՔԱՆ ՉԱՐԱԲԱՆԵԼՆ ՎԱՍՆ ՆՈՐԻՆ։
Է. Ո՚Ր ԵՒ ԵՍ ՄԱՂԹԵՄ ՄԵԾ ՎԱՍԱՀՈՒԹԵԱՄԲ՝
ՆՄԱՆԱԿԻՑ ՅՍՍՐ ՀԵԾՈՒԹԵ՝ ԵՒ ԶԻՄՆ ԸՆԴ ՆՄԻՆ ԸՆ-
ԾԱՅԵԼ ԳՈՉՈՒՄՆ. ԶԻ ԹԷ ԿՈՐՈՒԱՑԵՍ ԶՄԵԶ ԴԱՏԵԱԼ
ԸՍՏ ԳՈՐԾՈՅ, ՈՉ ՊԱԿԱՍԻՆ ՓԱՌՔ ՔՈ, ԶԻ ԻՐԱՒԱՄԲՔ
ՔՈ ՁԱՆԱՉԻՍ. ԻՍԿ ԵԹԷ ԳՏՑԵՍ, ՅԻՆՔԱՆ ԲԱՐՁՐԱ-
ՆԱՍ, ՈՐՔԱՆ ՄԵԾՈՒԹԵԱՆԴ ՔՈՒՄ ՎԱՅԵԼԷ. ՔԱՆԶԻ
ՅԱՒԷՏ ՕՐՆՆԱԲԱՆԵԼԻ ԵՍ ԴՈՒ ԵՐԿԻՐՈՐԴԱՒ՝ ՈՂՈՐ-
ՄԱԾՈՒԹԵ, ՔԱՆ ՆԱԽԱՀՐԱՄԱՆ ՍԱՏԱԿՈՒԹԵԱՄԲՆ։
Պ՚ԱՐՁԻՐ ՏԷՐ՝ ԴԱՐՁԻՐ ՔԱՂՑՐՈՒԹԵԱՄԲ 'Ի ԼՆԱՄԱՆ

գթութեան ձրի և ամենառատ պարգեւաք սիրոյ մխիթարել յաւէտ զտրտմեալքս համաշաւիղ տագնապաւ տապոյ տոչորման անբժշկականի։ Զեռն եդեալ փրկութիւն նորոգեսցես վերստին, քաւեալ և պատապարեալ 'ի մեղսակործանս խորտակմանէ։ Լու քեզ միայնոյ սկզբանդ և անսկզբանդ, ընդ սկզբանդ և սկզբնաւորիդ սկզբանց՝ սուրբ Լրրոր դութեանդ և միւմ աստուածութեանդ փառք և իշխանութիւն յաւիտեանս յաւիտենից։ ամէն։

Ի Ա.Ն · Խմ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐՈՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՅ ՍՐՏԻՑ
ԽՕՍԱՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա։ Լի արդ մի՛ տիրեսցեն անօրէնութիւք քում պատկերիս կայսերականի արքայութեդ վերնում, աստուած բոլորից լուսոյ։ մի՛ կապտեսցէ գոռոզն ապստամբ զզարդ փչմանդ շնորհի 'ի քո ստեղծեալս կերպէ։ մի՛ թագաւորեսցէ մեղքն խափանեալ՝ մարմնոյս մահացուի առ 'ի գրաւել զնս 'ի նոյն։ Զիք իմ թագաւոր առ իշխել շնչոյս՝ բաց 'ի քէն, Տրրիստոս, որ անբռնադատ հնազանդեցուցանես լծոյն քաղցրութեան, որ բառնաս զկարիս մեղաց ամենակատարդ բանիւ, որ արեամբդ քո ստացար և մարմնովդ կերակրեցեր։ որ կարդեալ սահմանեցեր ուխտ կենաց անփոխադրելի, որ յոգի քո կընքեալ կցորդ քեզ դրելով, հօր քում մատուցեր

ծառանդակցապէս . որ յանուն զենման միշտ յիշատակաւ քո ջարբարանաց առ նոյն բարերար աղօթել համարձակեցեր , ստեղծիչ ամենից և կեանք : Դու ես ՝ի՛ծ ամենայն հոգւոց , որ մեծացուցեր զայս տուրս շնորհաց քան զամ գործոց քո հրաշս . ոչ զերկինս իւրովքն զարդուք և հրեշտակացն պայծառութիւք , ոչ զերկիրս և զմարդկութիւնս և որ առ սոսա են զարմանուիք , ոչ զսահման լայնութիւն ծովու և որ ՝ի նմա են եղելութիւք , ոչ զանդունդս աղխիւքն հանդերձ և որ ՝ի նմա են անբաւութիւք , ոչ բարձրացար յօրինմամբ այպսոնեոգ վերհիւք՝ որչափ առ իմն կարեկցութիւն , յասելն քո սուրբ մարգարէին՝ քաղցրութեանց յուսոյ բարութիւն , ՝ալէ՝ ՝ի՛ծ իբրեւ զիս կարօղ թողուլ միշտ զմեզ և ջնջել զանօրէնութիւս : Ա՛հա արդ խնկեալ են բանք քո , ողորմած , և խոստովանեալ բարերարութիւք , փառաւորեալ խորք խրհրդոցդ , և երկրպագեալ զեղմունք շնորհացդ :

Բ . Ա՛ղբարեւ ոչ ոք բաւէ յէիցս թարգմանել խօսիւք նիւթական լեզուի ՝ի մասանց այտի քումդ գթութեանց զոր առ իս ցուցեր , յօրինիչ . քանզի և մեծ իսկ է զօրութիւն՝ զհնացեալն անդրէն նորոգել ըստ առաջնումն պայծառութիւն , քան յանգոյից ստեղծագործել : Ա՛ռ զի ոչէ քո տկարութիւն , որ զօրութիւդ ես ՝ի՛մ , առ որ բան քո միայն աղդեալ՝ զլրութիւն գործոցն գլխաւորէ , ահա յարիցես փառաւոր լինել , բարեգործ , ՝ի ստացուածս այս կրկին անյուսալի փրկութեանս . զի իրաւամբք ուխտի բարձրացի՝ հաստատուն եղեալ մեծապէս օրհնաբան աւետեաց քո ձայն ՝ի քաւելոյդ շնորհ ծանուցեալ , ողորմութեան լուսոյդ ուղերձեալ , քան ՝ի ՝ճանապարհ ստեղծանելոյն : Զ՝ի առ մինն

արարիչ միայն Աստուածիս, իսկ առ միւսն՝ առաջնով կոչմամբն և երախտաւոր. ընդ կերպացուցանելոյն և քաւիչ, ընդ նորոգելոյն և բարերար, ընդ հաստատելոյն և ողորմած, ընդ կազմելոյն և հնարաւոր, ընդ յօրինելոյն և հեղ, ընդ նկարելոյն ամենազօր, ընդ առաջնորդելոյն և լոյս, ընդ տածելոյն հովիւ, ընդ դարմանելոյն խնամիչ, ընդ ողջ պահելոյն բարիչկ, ընդ ձեռնկալութեն զօրավար, ընդ անպարտութեանն թագաւոր, ընդ արարչութեն քաղցր, ընդ ամենատուր պարգևացն առատ, ընդ միշտ անսալոյն ներող, ընդ ոչ բարկանալոյն անոխակալ, ընդ կարեացս վշտակցելոյ ծածկագէտ, ընդ յանձանձելոյ գթոցն ապաւէն, ընդ գերունակ գորովոյն ՅԾ, ընդ անսպառ բարութեն՝ օրհնեալ յամի։

Գ. Ընդ որպէս ստեղծեր մինչ ոչն իսկ էի, և ծանուցար ինձ գոյացուցիչ, և այժմ զհոգի մաղթողիս մարմնոյս տաղաւարաւ յարդարեա անդրէն վերստին յանարատութի մաքուր սրբութե նախնի լինելութեն. զի բազմասցի առաւել ամենցուն եղեալ յաշխատութի անսահմանելի քոյդ սքանչելեաց նորոգ ներկայիս, քան զանցելոց հնոցն ստուերականաց։ Եւ ընդ ճառելոյս զթիւս մեղացս՝ որքան մատաց թեւս ընթանայ զանբերելիսն յիշատակել, արդարացայց յանուն քո հզօր. և՝ ի պատմելս ինձէն զանձին իմոյ բիծ, և դու թողցես զամբարշտութիւն բազում մեղանաց խոստովանելոյս, հզօր, ծածկատես, ամենաիրկիչ. զի մի ծայրագոյն լրութեամբ աւերտեացս, դարձեալ նախնումն կարօտացայց՝ երանելով սաղմոսիւն զշնորհօք փրկեալսն մկրտութեամբն. և փշովք մեղաց յոգի խոցոտեալ, ձեռն քո մխեացի յիս առաւելապէս այժմն վերստին, ծանրս առնելով զբեռն պարտեացս

քան զքաղցրութիւն պարգեւացդ, այլ աղաւաւեա զնս
օրհնաբանեալ հոգւովդ սրբով, աղաչեմ զքեզ՝
տէր ամի, յօրինաց մեղացն և մահու։ Զաւ լեցի,
թէ անկցի ընդ տկարութիւն սահմանաւ ճշմարտու-
թեանդ ծագումն իբրև զգիրոյն օրինակ. քանզի
ուր քաւութիւն է թագաւորեալ՝ վտարեալ են
մեղք, և՝ ի իրախոյս կենդանի բանիդ՝ ոչ է յուսա-
հատութիւն, և ամբարձեալ քոյոցդ շնորհաց՝ հա-
լածեալ են պարտիքն, և մերձ գոլով ձեռինդ այ՝
ոչ գոյ անհնարութիւն, այլ ամենեւին լուսաւորու-
թիւն, բովանդակապէս զօրութիւն, անպարտելի
կարողութիւն։ Զաւ է փրկութիւն, կենդանութիւն,
նորոգութիւն, ողորմութիւն, միանդամայն և
քաղցրութիւն, արքայութիւն, անեղծութիւն և
փառք յաւիտեանս. ամէն։

ԲԱՆ · Օ

ՊԵՐՍՑԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱՅ ԿՐԿԻՆ ՀԵՅՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ
ԱՌ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՅ ՍՐՏԻՑ
ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա·Ի՞ՏԼ արդ, քանզի որպէս ոչէ առանց Զրիս
տասի այ ոգւոց փրկութիւն, և ոչ առանց տեսման
աչաց՝ առ լոյս զուարճութիւն, և կամ առանց արու-
սեկին նշուլեց արեւու երբէք քաղցրութիւն, այս-
պէս և ոչ առանց խոստովանութեան ծածկութիւց
և սատանայ անձին՝ քաւութիւն։ Օ՛ի զինչ օգուտ
քեզ է մաքրութիւդ, եթէ ընդ փարիսեցւոյն դա-

տեսցիս , և կամ զինչ վնասեսցեն զիս պարտիքս , եթէ ընդ մաքսաւորին դովեցայց , և կամ ո՞ր ասի պ՝ բասեալ մարդարէն Յովէլ՝ երիցս կրկնելով զանձինն եղիւրթիւ , և կամ զի՞ դուցէ սրբոյն դատաստան առ՝ի յիշատակ աւուրն մեծի , և կամ ինքս արդեաք անմաքուր խմացի շրթամբքս Լ՝սայի՝ հեռին՝ի գործոց տանն Լ՝սրայելի , և զիարդ՞ ասիցէ տաւորս պաշտի ադամեան մարմնոյն՝ խմոյս կարեկցեալ յանցաւորապէս առ հայր աղօթել , և կամ յՍրբս Թարգմանի առաջ առակին , թէ սիրտ խմաստնոյն՝ի տան սգոյ , և սիրտ անմտին՝ի տան ուրախութեան։ Օ՛ի որ զսխալելն Լ՝դամայ անձին իւրում ոչ գրեսցէ , և զմեղս ամենից ինքեան ոչ համարեսցի , իբր երջանիկին արքայից զՀարցն , կորոյս զիւրն արդարութիւն՝ որպէս անախտակիր գոլ բնութեանս . և ոչ բերկրի սիրտ առ զուարթութի երեսաց աւետեաց յուսոյն , ըստ ասացելոյն , եթէ ոչ յառաքելոյն Քրիստոսի ուսեալ՝ ամենայնիւ ահա ըստ ստուգոյ տրամեսցի ։

Բ ։ Լ՝ուդ ըղձալի է ինձ յաւէտ աստանօր խրատն հին՝ նորոգ ընկալեալ՝ հոգեւոր հանճարեղին , զոր տէրն իսկ երկրորդեաց , երթալ նստել ոչ յառաջին բարձին հպարտից ընդ ամբարշտացն նանրախոր հուրդ ժողովելոց , ուստի Պաւլիթ և Լ՝րեմիա ուիս տիւ կանոնի սահման հաստատեալ հրաժարեցուցին , այլ ընդ զղջացեալսն սրտիւ պատկառեալսն մեղաք՝ և՝ի դատաստանաց մեծին պակուցեալ ահիւ հատուցմանն , յետնոցն հաւասարեալ աստէն՝ի յերկրի կամաւ խոնարհութիւն , ուստի բարձրեալն ՝ի բազմականան երանութեան համարձակեցայց , թէ ես և թէ նա հեռաւեալ սովիմբ։ Լ՝ուր զերծեալ

'ի բամբասանաց բանի մարդարէին, որ 'ի վէսս ոմանս
ակնարկի. մի՛ յիս, ասէ, մերձենար. մաքուր եմ, և
ոչ զիս տեսանիցէ. Այլ զանկշիռն խոնարհութիւն
երջանկին Դաւթի ինձ նպաստ առեալ ասել ընդ
նմին, ես իբրև զանասուն համարեցայ հերբեալ
'ի զդայութիւնս, և հասին չարիք ինձ շուրջանակի. և
նեխեցան և փտեցան վէրք իմ 'ի յանզգամիս ան-
բժշկութիւն, և զայլոց ոմանց ընտրելոց 'ի յասո-
րեստանի՝ զկամաւորն կշտամբութիւն մեղապարտուն
անձանցն անարատից. ընդ որս և զԱզարի մեծի քա-
հանայի զասելն՝ ես ինձէն առեալ բարբառիմ, թէ
և ոչ զերեսս բաւական իցեմ համբառնալ 'ի վեր
առ քեզ աստուած.

Գ. Արդ ես ճշդրիտ պատկեր եմ երկրի՝ զիմս
խառնեալ ընդ նոցին պարտիս, և 'ի նոցայոցն զառ իս
դառնութիւն կրկին առաւելեալ, նոքօք հեծեծեցիս.
թէպէտ և չէ ինչ պիտոյ դարշութիւն դունոյ՝
դարձեալ ագեղութիւն. Հա արդ մեղայ, զի ան-
մտութիւնք գործեցի զոչ հաճոյսն քո բազմօք սխալ-
եալ յանցաւորութիւնք. նայեա յիս, գթած, որպէս
երբեմն յուրացութեանն ըմբռնեալ Պետրոս, զի
յոյժ ունայնացայ. Լուսաւորեա ինձ զողորմու-
թեանդ քո ճառագայթ, ամենեւին բարերարութի.
զի ընկալեալ զօրհնութի քո, տէր, արդարացայց կե-
ցիս և մաքուր եղէց յանստեղծիցն քո խմոց լեկողաց.
Ունիմ համարձակութիւն զմեղապարտ ձեռինս
յաստուած առ քեզ տարածանել, մինչեւ մատուս-
ցես զօրհնեալդ քո զալ 'ի նորոգութի դատապար-
տելոյս. Արդ յաղթեա վերստին իմոմն յամառու-
թեան քոյին հեղութիւնդ առ իս ժամանեալ մար-
դասիրապէս. և զանն յամ ամիս քո կարողութիւնդ՝
զառաջինն չարիսն միջնովքն և վերջնականաքն թող

ինձ , հնարաւոր անհասից Քրիստոս Թագաւոր լուսոյն արդարոց ։

Դ. Զեմ արժանի յիշել զանուն քո օրհնեալ , զի մեասակար եմ բարեգործիդ մահու հարուածոց առ կնիքն , առ շնորհն , առ փչումն , առ պարգևն , առ աւանդն , առ ձիրն , առ անուանն , առ որդեդրութիւնն , առ պատիւն արքայական , առ պատկերն , առ դրոշմն , առ օծումն , առ ճոխութիւնն , առ համարձակութիւնն , առ ընտանութիւն , առ կեանսն , առ լոյսն , առ երանութիւն , առ յոյսն , առ փառսն , առ անխոնարհելի բարձրութիւնն , առ պակն անկապտելի , առ խոստմունսն ծածկեցելոցն , որ քեզ տէր Քրիստոս , բազմաք աւետարանեցաւ ինձ յամառելոյս իբիս և քարբիս՝ ունկնկախից և լսելափակ անլուր ականջացս . որ միշտ յառաւելութիւն քումդ բարութիւն յոքնապատիկ յաւէտ քան զսոյն չարիքն իմ յաճախեալ , խսպառ կործանեցին , մերժեալ ՝ի կենաց ընդ մահ կապեցին , ծառայ կարդեալ ապականութիւն ։ Այս արդ դու միայն իրաւակշիռ և ճշմարտադատ բարերար՝ օրհնեալդ ՝ի դիթութեան , մեղայ քեզ անօրինեցայ անիրաւեցայ . վասն որոյ և եղծայ զեղծայ յանցեայ ամբարշտեցայ . և ոչ լուայ խոստովանեալ և երկրպագեալ գովեալ քո բանիդ , որ դու իսկ երեւեցար անճառելեաւ քո սիրովդ , զոր գրելն իսկ մեծ է , և նշանակելն սարսափելի ։ Քեզ արդարութիւ և փառս և մշանջենաւոր գովութիւն , և ինձ պատկառեցելոյս ՝ի քէն , խնամակալ , քաւութիւն և ողորմութիւն և բժշկութիւն , օգնութիւն և պահպանութիւն սրտի և ոգւոյ . բարեբանեալդ յամենայնի յաւիտեանս . ամէն ։

ԲԱՆ · ԾԱ·

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ ԿԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀԱՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա · ԼԻ արդ առ երկրածին ոք պաղատեցայց այրս մահացու ամենապատիր , եթէ ընդունայն է աղաղակեալն · առ մահկանացուն բանական , եթէ սուտ իցէ փրկութիւն առ յուսոյն վստահութիւն · առ մարդ ոք եղծական , եթէ ընդ տկարութեամբ բանին և նանիր է զօրութիւն · առ իշխանս երկրաւոր դատիչ , եթէ անցաւոր է ընդ ինքեանս և իւրեանցն բարութիւն · առ եղբայր ոք հարազատ , եթէ կարօտ է կամելոյն առ անձինն անդորրութիւն · առ հայրն իմ երկրաւոր , եթէ պակասեալ են խնամակալքն ընդ աւուրց նուազութիւն · առ մայրն իմ որ երկնեաց , եթէ կասեցան գթութիւքն ընդ նահանջել կենդանութեանն · առ թագաւորութիւնս աշխարհի արդեօք , որք զմահացուցանելն միշտ արուեստաւորեն քան զկենդանագործելն · այլ առ քեզ բարերար ծած օրհնեալ 'ի բարձունս , որ կենդանի ես և զկենդանութիւն տաս ամենայնի , որ և յետ վախճանին զրես անեղծապէս նորոգել ։

Բ · ԱՐ եթէ փախնումք 'ի քէն , դու զկնի ընթանաս · եթէ տկարանամք , զօրացուցանես · եթէ վրիպիմք , շուտիր դիւրութիւն ուղղես · եթէ պատկառիմք , քաջալերես · եթէ ախտանամք յանձն և 'ի մարմին , բժշկես · եթէ դարշանամք մեղաց , մաքրես · եթէ տանջիմք , քո ճշմարտութիւդ արդարացու

ցանես. եթէ յանդուգնդս ներքինս սուղեալ գլ-
ուխքիմբ, յերկինս ցուցանես. եթէ 'ի կամաց մերոց
ոչ դառնամբ, դու դարձուցանես. եթէ մեղան-
ջեմբ, ողբաս. եթէ արդարանամբ, ժպտիս. եթէ
օտարանամբ, սգաս. եթէ մերձենամբ, ուրախ-
եթէ տամբ, ընդունիս. եթէ յամրանամբ, երկայ-
նամտես. եթէ մեք ժխտեմբ, դու առատապէս շնո-
հեալ ընձեռես. եթէ լքանիմբ, տրտմիս. եթէ
արիանամբ, խնդաս։

Գ. Որպէս հարիւրորդ երկրորդ սաղմոսն օրհ-
նաբան հրաշալորակաս զվհատելոյս զսիրտ սփոփէ,
և մեծ յոյս կենաց աւետարանէ առ փրկութեանն
հանդէս. որ յաղթականն է դիւաց և տարակոյս
բանսարկուին. որ իբր զնաչին տէրունի նշան բա-
րեբաղդ պանծալի աքանչելափառ, անխոնարհելի
բարձրութիւն լուսոյ և անպարտելի վերնոյն զօրու-
թեամբ կանգնեալ է ախոյեան անմանական և ան-
շարժական ամենայնիւ յաւիտենական ընդէմ սն-
բարի բարուց բռնութեանն Սելևարոյ, որ ունի
յինքեան գանձս հոգեւոր օգտից դիտողաց մտաց
ընծայեալս զպարտուն մահու և զլուծումն մե-
ղաց, և յոյսս կրկինս յերկուս յաւիտեանս, և զնո-
րոգումն խոստման անեղծութիւն արդարոցն, կանոնս
բարեհրաւէրս և կենդանատուրս գրեալս հոգւոյն
նոյ. որպէս ամենայն իսկ երգ սաղմոսացն մաքուր
սրտից է տեսանելի կատակ կենաց մարդկան նկարեալ։

Դ. Զ ի թէ 'ի նախնումն տկար կերպարանն
զայս աւետիս և վստահութիւն ընդգոգեալ ունէր՝
կործանման մահու նախաժամանն մեծ աւետարդիր
և կեանս երկնակրօնս վերնակենցաղս միշտ անձա-
ռելիս, և այն՝ ջնջական ջրին և յեղանակաւոր օրի-
նակին, և պաշտօնն դատապարտիչ վհատութիւն յան-

ցաւորացն, և խափանելի կտակն երկրային, և տկար հաշտարարութիւն միջնորդացն, և թերութիւն բանից մաղթողացն։ Որ զի թէ Պանասէի փրկութիւնն խոստովանելի է անտուստ վկայեալ յետ այնքանեաց մեղանաց անբժշկականաց, որ արեամբն արդարոց ելից զնուիրեալն մեծի թագաւորին հրաշանուն քաղաք Հայրենի, ըստ մարգարէական անսուտ պատմութեանն. որ և զմեծն իսկ տեսանողաց բազմերախտիս ձեռնկալութիւն խնամողութենն պաշտպանութիւն նախանակերտ յարիկին տեսչութիւն, մանկավարժ ինքեան և նախնի, մեքենայիւ մահու սղոցեաց, 'ի յերկուս մասունս խզեալ դժնդակ տանջանօք մաշեաց, երբ խորհրդով ապստամբութիւն զյուսոյն փրկանակ կտրեալ։ Զոր որով զչար յաւելուածն մոլեգնական՝ զքրիստեական վերնամարտութիւնն 'ի բարձրեալն յանդգնութիւն. քանզի ոչ պատկառեաց երբէք զստեղծողին պատիւ և զանուն յիւրաբանակ խորանէն մերժելՀալածեալ զոյ հոգին, Ռեալիարայ զանձն դաւանեաց։ Քանզի զնոյն տաճար տիրական խնկարկութեան հաստողին սահման՝ հռչակաւորն երկրի տեսարան՝ զարբսափելին ազանց սրբարան, ուր տեսիլք հրեշտակականք և ածոյին հրամանք յաղթողականք լուսաւորապէս յայտնութեամբ աղդեալ երեւէին, զայն վայր երկնանման ահաւոր սքանչելատես՝ Ռեւանայ ումեմն քառադիմակի նախանձարկու պատկերի աւերածոյն անապատի պաշտօնեատեղ դարշելի և դիւաձեռնաձեր զոհարան պատրաստեալ կազմեաց։ Զրկեալ զարքայն երկնաւոր 'ի յարքայականն կայից, զամենահարուստն՝ ունայն 'ի ստացուածոց իւրոց, զտանուտերն՝ անհանգիստ և թափառական տատանեալ, Ռեհեղեբուղայ ձեղուն նկարեալ, և զանուն ահեղ վտարանդի արար-

եալ. դերի տարեալ զաւանդ գովելոյն, ողբալի զո-
զորմածին մասն նուաղեցուցեալ. աղուեսուն փո-
քու ապարանք զսրահն լուսոյ կարգեալ, և բնաւից
ունողին և ոչ գլխոյն տաղաւար յիւրայոցն եդեալ.
հատեալ զցանկ հզօրին, բախեալ հմայից զսեղանն
մեծախորհուրդ արեանն սրսկման երեւեցուցեալ.
Լայնեալ հետս բազում ընթացելոց 'ի գայթակ-
ղութիւն, հովիւ կորստեան հօտին սատակման, մոլո-
րութիւն բուռն վարդապետ, և այն՝ դիտութեամբ
կրօնիցն օրինաց, հայր ունելով զմեծն Լեզեկիա
զնմանակիցն Դաւթի.

Ե. Լինքան սատացեալ գտմունս չարեաց, որ և
զոյ պատիւն որ զարքայութեանն վառս ընծայեաց
նմա, հայհոյեալ և թշնամանեալ, և զաղօթիկերացն
բազմութիւն սուսերաւ մահու խողխողեալ. Լնտանի
դաւաճան, մերձաւոր վատնիչ, հարազատ սատակիչ,
կցորդակից սպանօղ. Լուռ ՝ծ ոչ գոյր դառնալ, զի
ուրացեալ էր զնա. զԼաբրահամ ոչ էր յիշել, զի
խորթացեալ էր 'ի նմանէ. Լսահակաւ ոչ էր աղօ-
թել, զի նզովեալ էր 'ի նմանէ. Լսրայելիւ ոչ էր
պարծել, զի տարագիր էր անուան կոչմանն մեծա-
խորհուրդն շնորհի. զդաւթեան երգ ոչ էր նուա-
գել, զի կշտամբիչ էր նորին. 'ի քաւարանն ոչ էր
մերձենալ, զի պղծեալ էր զնա. 'ի տապանակն ՝ծա-
գիծ ոչ էր ապաւինել, զի ընդ գարշութիւն ձուլա-
ծուին էր փոխանակեալ. առ Լովսէս ոչ էր կար-
դալ, զի անքաւելի էր պարտիքն որ առ նա. առ
Լհարոն ոչ գոյր աղաչել, զի վնասապարտ էր առ
նա. առ մերձաւոր մարգարէիցն դունդ ոչ էր դի-
մել, զի սպանօղ էր նոցա. Լնորա քաւութիւն
մեղաց, և արքայութիւն թագաւորութիւն վերստին
պարգեւեալ տուաւ. զի քեզ, բարերար, բազմա-

ցուսցես կարդեսցես գովեստս անճառս և անլռելիս 'ի յազգս տոհմից և 'ի դարս ժամանակաց, և զդուռն յուսոյն մոխց անփակելի պահեսցես 'ի փառս քոյդ բարձրութեան և 'ի փրկութիւն դատապարտելոյս, անմահութեց պարգեւաց տուիչ Քրիստոս, գովեալ յաւիտեանս. ամէն։

ԲԱՆ ԾԻՐ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵՆՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԻՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. ՕՐՀՆԵԱԼ տիրաբար 'ի քումդ էութեան, քննասմանելի և անփոխադրելի իսկապէս բարի, պաշտօն խնկելի, և երջանկութիւն խոստովանելի համ երկրի, երկոյն յուսոյ ամենապատրաստ տեսութիւն, գթած ողորմած, որ ոչ պահես ոխս բազմութեամբ մեղանաց քթթել մի ակն, որ հրաշաւորս զարմանալիս գեր քան զամ աղինս նախնեացն անասմանս առաւելութիւն կրկին ընդ միոյ հաճեցար հեղուլ զողորմութիւն վերնահոս վտակս ամենախնկաւորս 'ի շնորհափաշխութիւնս նորումս։ Այս զանտուստ զմուտս լուսարանի պատուհանին անձկութիւն նշուղեցն աղօտականաց, ջափուլ դիտութեանցն ըստ Սողոմոնի, և իւր իսկ նմին և ինձ ընդ նորին բացեր ընդարձակեցեր թշուառացելումս զառադաստն անջնջելեսարան եղիցն ողորմութեան ձրի պարգեւացն ածականաց. զոր ընդ մէջ իմն մոյ-

նուաւորեալ աւետաւոր յիշատակաց և՛ի հնումն զայսր
տպաւորութեանն օրինակաւ նկարագրեր, զդարձարուքն
առ իս և ես դառնամ առ ձեզ. և յորժամ դարձ-
ցիս և հառաջեսցես, յայնժամ կեցցես. Զա զի և
զաղջամղջին սեւութիւն դունոյն փոխարկել՝ ի ձեան
պայծառութիւն, և զարանցն արեամբ ներկելոցն
յեղանակել՝ ի պատահումն դեղման, ըստ Լ. սայեայ
և Օ. աբարիայ, և՝ ի մէջ բարկութեանն դարձեալ
զայդ զոզորմութի. քանզի անապատանալ քաղաքացն
Լ. սրայելի և դարձեալ բնակիլ, և հանապարհացն
ամայի լինել՝ ի ջրոյէ մարդկան և անդրէն հեռանիլ,
և լքանիլ՝ ի սովոյն ոգւով և դարձեալ զօրանալ
ձեռամբ. և գնալ՝ այ՝ ի տեղի իւր զայրացմամբ և
դառնալ ողորմութիւ, ըստ ներողութեան զեղան, և՝ ի
մէջ սատիցն սպառնալեացն կրկին պաշտպանութի,
և՝ ի սրտին խռովութեան յուզումն խնամոց դթութեան.

Բ. Լ. յս մարդարէիցն ձայն խնկելի, որ զորհ-
նեալդ քո դալստեան զաղատարարդ հրամանն կան-
խաւ ազդէին, և զոր չէ բանիւ նիւթեղէն լեզուի
ընդ թիւ արկանել վասն անբաւութեան, փոքրունք
են և նուազունք օրինակք և նմանութիք, հինք և
ժամանակաւոցք առ աւետեացդ քո յայտնութի և
խաչեդ փրկագործութի. Որ յամ վայրի կառու-
ցեր զնորանն վկայութեան արեան քո ուխտի, որք
մեծաբարբառ միշտ աղաղակեն քան զդատակնիք
մահուն Հաբելի զյաղթանակ բարեաց քումդ հան-
դիպի, կեանս կրկինս և անմահականս շնորհաց,
մկրտութեան, յարութեան, նորոգութեան, առ քեզ ըն-
տանութեան, ընդ հոգւոյդ սրբոյ միութեան, քաւու-
թեան, ազատութեան, լուսաւորութեան, մշանջենա-
ւոր մաքրութեան, իսկապէս երանութեան, ընդ վերն
նայնոցն կցորդութեան, անկապուտ փառաց, ՝ի

շրթունս մեր ձայնիւ բարձրելոյն հաշտեցուցիչ բանից աղաչանք։ Եւ զոր ասասցուն է ասել, կարդեմ աստանօր յիշատակ եղեալ մեծիդ երախտեաց, ՝ի՛ թ իսկ լինել ընտրութիւն շնորհին, և ընդ հաստատիդ միանալ տէրունի մարմնոյդ Ճաշակմամբ, և ընդ լուսոյդ կենաց խառնութիւն զոր կատարումն երջանիկ խոստմանն, ըստ Պօղոսի բանին, ոչ ունէր օրէնն։ Այլ դու, փրկութիւն, եկիր հայրենիդ քո հարատութեամբ, արարեր և կատարեցեր զյուսոյն յերկարաձգութիւն, որ առ քեզ պահեալ անհամառօտելի, քաւիչ ամենայնի։ Եւ քեզ փառք ընդ հօր քում 'ի դասեստ բարեբանութիւն հոգւոյդ քո սրբոյ, յաւիտեանս յաւիտենից։ ամէն։

Ի Ա.Ն · ՇՈՒ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՅ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա։ Տէր տէր զօրութեց, բոլորից դոյից թագաւոր, օրհնաբանեալ ողորմութիւն, ՝ի՛ ամենեցուն, որ յաղթեաս սահմանի լայնատարած ընդ արձակութիւն, ՝ա՛մ անբաւութեց դու ես որքանութի։ Մինչ զի կարծրն քեզ հոսանուտ է, և լայծն քեզ պնդակազմ, և չէք քո իր անհնարաւորական, յաղթօղ զօրութեն ահեղ։ Հուրն ցօղ իմն է զովական, և անձրևն բոց կիզանողական։ Օ՜ քարն բաւեաս ցուցանել կերպարան աղդման, և զբանական դնեաս

անխօս և անշունչ արձան։ Օ պարտաւորն ողբ-
եալ պատուական առնես, և զկարծեցեալն մաքուր՝
իրաւամբք քննեալ դատիս։ Օ մատուցեալն 'ի մահ՝
բերկրութիւն բարեաց արձակես, և զամաչեցեալն՝
զուարթ տեսութեամբ օծեալ դարձուցանես։
Կանգնես զմատնեալն հաղթից գլորման, և զսա-
տանեալն՝ 'ի վստահութի վիմիդ հաստատես։ Օ ախ-
տացեալն բազմահառաչ՝ երջանիկ կարգես, և զյա-
ռաջատեալն դարձեալ անդրէն 'ի յետս նահանջես։
Լ։ յորժամ սպառին առ 'ի մէնջ բարիքն, զառա-
ւել զարմանալիսն յայնժամ ներգործես։ քանզի
վասն քո դիտես թողուլ զմեղս և ջնջել զանօրէ-
նութիս, և քաւիչ լինել անիրաւութեց և զմեղս
մեր ոչ յիշատակել, ըստ Լ։սայեայ և Լ։երեմիայ։

Բ։ Լ։յլ առ շնորհ նորոգ փրկութես բազմաք
գոհաբանութիւն հետևեալ, 'ի յաճախութի անբա-
ւիցն լռեալ առ սմին խսկոյն կարկեցայ։ քանզի
կրկնեալ զլուսոյդ անսպառ բարիսդ, որ 'ի քէն առ
իմ յամառս թշուառութի, քոյին աղերսիւ առ քեզ
մաղթեցիս, յարմարեալ դարձեալ 'ի նիւթս բանիս
զտառ ողբերգութիւն այսր մատենի։ լցից թախծու-
թեամբք և հեծեծանօք։ Լ։յլ առեալ խառնեցից
'ի տուողիդ հաճութիւն ընդ ցաւոցն զդէղն, ընդ
վհատութեն զխրախոյսն, ընդ յուսահատութեանն
զյիշատակդ անուան հաստողիդ, ընդ տխրութես
զփոփանսդ, ընդ իմումս դառնութիւն զքաղցրութի
կենարարիդ, ընդ պատիժ օրինին զշնորհն, ընդ
պարտս անիծիցն զաղատարար օրհնութիւնդ, ընդ
մարմնոյ մահուն զամենայնիս նորոգութիւնդ։

Գ։ Հաւատամ հզօրիդ բանի, ուստի վկայեմ։
լուր լռութիւ սրտիս, տէր Հայ՝, որ հնչումն է առ
քեզ մեծութիւ ձայնի երկար գոչելոյ։ Որ մարմնա-

ինչ և պոտակերակից մեր եղեալ, և քահանայապե-
տապէս անօրինակդ զօրինակին խորտակեալ զուծ,
ընդ զէնման մահու անասնոցն՝ բարեբանեալ մարմ-
նոյդ նուիրմամբ, անմահապէս միշտ մատուցանիս,
և աննուազաբար քաւութիւն շնորհես, ոչ սակաւա-
մեղիցն միայն, այլ և որոց հատեալ է ակնկալութիւն
առելս կենաց։ Զ ի որքան զօրէ մարմնոց անդա-
մոց առ մեզս կենդանութիւն, թէ և բիւրուց ամաց
ունիցի յերկարաձգութիւն, յորժամ ՝ածդ բոլորե-
ցուն վասն սորին կամաւ և յօժարութիւն զենումն
ընկալեալ, մահու համբերես բաշխեալ ՝ի քաւու-
թիւն։ Զ ի ոչ եթէ մաքրութեդ աղբիւր պար-
ՀԱԿԱՆ գոյ մահու յօրըստօրէ կատարիլն, այլ կա-
մաք քովք՝ հոգւոյդ գործակցութիւք՝ ՝ի հաճութիւն
հօր և ՝ի մեր հաշտութիւն ցանկ մատուցանիս։ Ասկ
եթէ ամենիցդ ՝ածդ անքննին՝ խմիս վասն իմ առ
իմ փրկութիւն, ՝ի դէմս իմ, իբր թէ ընդ քոյդ
էութիւն ես իցեմ մարմնով պարուսնակողիդ կցորդ
միացեալ. և դու, բարերար, յաղագս իմ ՝ի յինս
կերպի փոխանակեալ ընդ իմում պարտեաց, և մահ
ընկալեալ անպարտդ զմահապարտիս վնասուց պա-
տուհաս, և ՝ի յիմ անուն յանցաւորապէս, որպէս
թէ կամաւ ընդ քեզ ես կրիցեմ, բաղումս մեռեալ
և մնաս կենդանի. ոչ ուրացողացն ձեռօք, այլ դա-
ւանողացն հաւատովք ՝ածապէս նուիրեալ և ՝ի մա-
սունս անհատս բաշխեալ։

Դ. Ասէր ոմն ողբաւոր՝ չաւատալեացն պաշտօ-
նատար. մեծ ինձ և անկշռելի առ սին դատէր ան-
յարմարագիր անձին յուսադիր, Հաւատամ զփառս
և զերջանկութիւն, քան թէ մարտիրոսութիւն խակ՝
թող թէ ուղղութիւք խմ թշուառութիւն յանցաւոր
մարմնոս վախճան ընդունելոյ։ Ասկ զանձառութիւն

խորհրդոյս այսու դիտեցի. դաւանէր իսկոյն, որ զի և մաքրոցն անձինք առանց նուիրման այսր յի-շատակի չեւ են իսկապէս կատարեալք իսպառ, եթէ ոչ ընդ այս հրաշակերտութիւն մեծութեամբ հոգ-ւով խառնեսցին։ Այսպէս թէ մեղաւորիս մասին կըրկին մատուցար բաժին ասելով՝ յուսայր, իբրեւ այն թէ ես ինքն եղեր ճշմարտիւ, դրաւեալ զիմն դա-ժանութեամբ ընդ քում համեղութեամբ, պատարագեալ քոյինանիւթ զանգուածոյ նշխարաւդ կենաց լու-սոյ։ Այսու ամենայն ի վերնատանն նախանուէր բա-րեշնորհութեամբ՝ անհնարաւոր ախտիցն ճարակ՝ զմար-մին և զարիւն իւր բաշխեաց ի քաւութիւն, ի վերս կարծեցուցանէր քան զնահատակի վկայեցելոյ արեամբ կատարմամբ։ Յուսոյս օրինակ յարդաւորութիւն դրել զնս ի փառս, այսմ փրկանօք հաւատալի երե-ւեցուցանէր, քան թէ քաւելոյ և ողորմելոյ և շնորհելոյ, որչափ ճշմարտիւ առ մարդ զօրութիւն, և տիրական աստուածախառն մարմնոյն կամաւորա-կան նուիրումն առ անանձնական սպանդին մատու-ցումն, և անմահն առ մահկանացուս, լոյսն ահաւոր առ ստուերայինս, յաւիտենականն քան զանցա-ւորս, բարձրեալն քան զերկրաւորս, անստեղծն քան զեղեալս, բարին իսկութիւն քան զթիւրեալ բնութիւն, մանաւանդ զի իւր է կամելն, և իւր կե-նագործելն, օրհնութեան առիթ քան զանիծիցս պատճառ։

Ե. Այրդ տուր խոցելոյս ի սիրտ և յոգի, աղա-չեմ գթած, զառ ի յերկնուստ ընծայեալ զդեղ կենաց, մտիր քաղցրութիւն առ ախտացեալս մեղք, քաւեա ի պարտեաց՝ ամենակատար բաւականութիւն։ Իսկ առ ի յինէն այս է ճշմարիտ և անխաբելի կեր-պարան բանի, որ զի հաստիչդ ամենից ի սուրբս

քնակեա։ և ըստ տարազու սերմանն և հնձելն է իրաւացի, ըստ Ճշմարիտ բանին Պօղոսի, և աչացաւացն 'ի տապ արեւու ոչէ զօրութիւն։ Այլ դու, բարերար հաստիչ յոչէից, յարդեա յաւէտ իսկապէս համայն և զդաւանելն զքեզ՝ բաւական առ կենդանութիւն։ և ոչ ես ընդ սահմանաւ փակեալ օրինի, այլ յաղթեա՝ մանաւանդ թէ խղեա զկապ կանոնի, և դու միայն մնաս պայման աւետեաց համարէն յանցաւորաց տարակուսելոց։ Այս քեզ ընդ հօր՝ հոգւովդ սրբով փառք և իշխանութիւն յաւիտեանս։ ամէն։

Ի Ա՛Ն · Ծ Դ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱՆ ԿՐԿԻՆ ՀԵՆՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀԱՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՅ ՍՐՏԻՑ
ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա։ Այ արդ յա՛մի առ ամենայն ակնկալութիւն քո է ողորմութիւն, սկզբնալոյսդ աչաց տեսանելեաց և սրտի խմաստից Յիսուս։ քո է բարերարութիւն, կեանք և անմահութիւն։ Պարձ առ իս դթութիւնքդ, և հանդերձեսցես դառնալ առ քեզ ինձ կրկին բերկրութիւնքդ։ զի առանց քոց կամաց ոչ ունիմ լինել նորոգ փոփոխեալ։ և եթէ ոչ կամք քո դթասցին, ոչ զօրեմ փրկիլ մահու պարտականս։ և եթէ ոչ կառավարդ յարդարեսցես պատրաստել ինձ հետս Ճանապարհի՝ որ առ քեզ բերէ, վիհ է ինձ խորոց յաջմէ և յահեկէ։

Բ. Ի՛նչ ոչ պարծիմ եմ իրաւք նախատեալս, ոչ պանծամ դատաւորեալս, ոչ խրոխտանամ լքեալս, ոչ մեծաբանեմ պապանձեալս, ոչ ըմբոստանամ ձաղեալս, ոչ երջանկանամ եղկելիս, ոչ արդարանամ ամբ ըիշաս։ Զի ոչ երբեք հարթ ընթանայ երիվար առանց սանձակալի, և ոչ նաւ համբառնայ հանդէպ առանց ուղղչի, և ոչ արօր կշիռ ինչ գործէ առանց մաճակալի, և ոչ երկաւորեակք լծոցն 'ի ճահ ճեմեացին առանց եզողի, ոչ ամպ վերաչուէ առանց հողմոյ, ոչ ասեղք ցնդին և կամ գումարին առանց ժամանակին, ոչ արեգակն փոխաբերեալ ուր շրջանակի առանց տարրական օդոյ, և ոչ ես նոքաք հանդերձ առանց բարեգործիդ հրամանաց ակնարկուե։ Զի դու միայն ես տուիչ կենաց բանականաց և խնամիչ կարգաց հոլովման արարածոց, և 'ի քէն է ինձ փրկութիւն, ըստ սաղմոսողին, և դու ձայնես բարբառ խնդալից աւետեաց հընչման յականջս լսելութեան եմ հասակի, Լ՚կայք 'ի հանդիստ իմ բնաւին աշխատեալք, և ես մաքրեցից զձեզ 'ի պարտեաց։ Իսկ զինչ օգուտ 'ի լուացմանէն, եթէ կրկնակի զաղբացայց. և կամ որ օգուտ 'ի ճաշակմանէն, եթէ դեհենին մատնեցայց։ Լաւ կամ զիարդ Յ՚Աբրահամ պարծեցայց խորթացեալս 'ի գործոց նորին որդիս գաղշութեան հօր ամենակալաց, և մօր քեռացւոյ կամ քանանացւոյ, ըստ մարգարէին որ առ իս յանկաւոր ձայնի. Ժառանգս մերժելի եթովպացի և ոչ սենեկին Սառայի, ըստ տեսանողին առ իս առաքի, եղբայրս Շ՚ամրնի և կամ Գ՚ոմորայ, համբակս անլուաց և անաղէլի՝ խակաւութիւն պորտոյն խակութիւն Ռողայ և Ռղղեբայ, ըստ Լ՚ելկիսեդեկի կրկնանախատն կշտամբութեան։

Գ. Լաւ քանզի 'ի ծուիս բազմավտանգս ալե-

տանՀ Հողմոյ սաստկապէս զզուեալ ուժգին լլկա-
նօք իսպառ տագնապմամբ 'ի ծովին , փոխեալ ըն-
կեցեալ 'ի վտակն վայրենական ողողիչ . առ որս ըզ-
մատուցս ձեռացս այսր անդր տարաբերեալ , իբր 'ի
հոսանաց բռնութեց գարնանաղայր դեռոց , ար-
տաձգեալ յակամայ ընթացս ողորմագին գլորման ,
ջրակուլ ոգեսպառ պղտորարբութիւն , դաժանահոտ
սկախառն մամռարմատ խառնախուռն մահաբեր ե-
կամբք վանեալ , ըստ որոց յուղխիցն հեղեղեցին
հեղձուցեալ։ Ա. յսու առակաւ և ես եղկելիս՝ խո-
սին և ոչ իմանամ , գոչեն և ոչ ինչ լսեմ , բարբա-
ռին և ոչ զարթնանամ , հնչեն և ոչ փոխադրիմ ,
փողեն և ոչ գուսմարիմ , վիրաւորիմ և ոչ և ս զգամ ,
կռոցն գարշութեան նմանեալ թափուր յաղմանէ
բարեաց իմաստից . Ա. ըդարեւ չար առաւել յա-
ւէտ իսկապէս քան զօրինակդ Ճշմարտութիւնս ,
ատելի և մեղադրելի , և ատենին Քրիստոսի աբ-
ժանապէս մատնելի .

Դ . Ա. ս քանզի անդառնալի ուղւոյն յիշատակ
սատեացս պարտեաց զայս կտակ թողի որոց ընթեռ-
նուն , իմովս բանիւ առ ՅԾ կարդալ հանապազոր-
դութիւն , այս կացցէ սահման յանձնառական խոստո-
վանութեան մշանջենաւոր ձայնարկու առաջի քոյ ,
ամենակալ . զոր գիրդ ընդ մարմնոյս և բանդ ընդ
հոգւոյս զանսահմանելիդ միշտ թախանձեացէ , իբր
յանեղծական մաղթողէ ընկալեալ աղերս 'ի յիմոյս
ձայնէ , բարեգութ , մարդասէր , օրհնեալ յա-
ւիտեանս . ամէն .

Ի·Ա·Ն·Ն·Ա

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱՆ ԿՐԿԻՆ ՀԵՆՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ
ԱՌ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ
ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա·Լ՝Ի վասն զի սլացեալ ոգւոյս Թեւոք 'ի Թիւս անբաւից ծննդոց մարդկան՝ եդի 'ի կշիռս իմանալեացս մտաց, ոչ գտի զոք համեմատ ինձ պարտաւոր։ Եւ առ այս զդաւթեան սաղմոսին զբանն 'ի յերդ ինձ առի դառն կշտամբութիւն գաւազանաւոր գործավար։ Ով յարիցէ ընդ իս 'ի չարիս հաւատարել յանօրէնութիւնս։ Լաւ քանզի այս ըստ սմին մասին կնքեցաւ և ճշմարտեցաւ առ այրս մահու, և ես վկայեմ կրկին հաստատեալ։ առ այսր իրաւունս գրեմ՝ ինձ միայնոյ զերծանիլ խոպառ, քան իմովս բանիւ բազմաց տարագրիլ։ Թերեւս սովիմբ առ այսու արդեօք և ինձ շնորհեսցես, շնորհողիս զպարտիս իմոցն։

Բ·Լ՝ արդ զինչ քեզ աղերս հաճոյական 'ի յայսմ և՝'ի սոյն, և ծուխս անուշից ընդունելի խընկոց մատուցիչ դովեալ Թագաւոր երկնաւոր։ Լաւ, եթէ ոչ զսա 'ի յինէն անիծեալսն օրհնել մաղթեմ, զկապեալսն արձակել, ազատել զդատապարտեալսն, բարեգործել զնզովեալսն, պսակել զթշնամանեալսն սփոփել զտրտմեցեալսն, դարմանել զխոր տակեալսն, խնամել զսարտուցեալսն, պատսպարել զնեղեալսն, զվիրաւորեալսն 'ի մարմին՝ յոգի բժշկել։ Լաւ եթէ օրհնութեան բանիւ առ ոք մատուցայ, լուիցես։ Իսկ եթէ անիծիւք, ով հոյեսցիս

ընդունել , գթած։ Լաս տառապեալս ամենա-
թշուառ 'ի վերջին սպասաւորութեան մաղթանաց
այսր մատենի 'ի բովանդակ մտաց շնորհեցի իմոցն՝
փակեալ առ 'ի քէն զանիծիցն դժնդակ ըղձիցն ջա-
ղաշուք ձայն։ Եւ դժնէից նենգողացն իմոց՝ ընդ-
բարիսն 'ի բոլոր սրտէ հաշտութիւն արգահատեցի ,
վասն որոց և ծունր պաղատանաց կրկնեցի։ որչափ
դու ինձ ահա յայց ելեալ առաւել ողորմեսցիս ըստ
քոյդ մեծութեան , դովեալ խնամակալ , կեանքդ՝
մահացուիս , հզօրդ՝ տկարիս , ամենակարդ վարա-
նելոյս , իմաստութիւդ աղբիւր՝ յիմարիս և թմբրե-
ցելոյս։ Քանզի յաւէտ սխալեալ անկայ իբրև զո-
ղողակ մթայնին ոչ ընդելական 'ի հաղեալ մահու ան-
զգայապէս , չիմացայ զկորուստն , չգիտացի զորո-
գայթն , չտեսի զըմբռնօղ որսոյն ծածուկ մեքե-
նայս , չկարծեցի զնաբու�ն կերպարանաց կեղծա-
ւոր վարմին , չնկատեցի զգայթակղութիւն շուրջա-
նակի , չջօջափեցի զպատանդիչ զգանցարկ կարթին ,
ժամանեցին ինձ չարիք , և ես ոչ կարացի ճանա-
չել , ըստ սաղմոսողին։

Գ։ Քանզի և որպէս իմաստակի ումեմն արտաքո-
նոյ բարոք թուեցաւ , չար ասել զմահ առ չիմա-
նալոյն պատճառաւ , և ես վկայեմ իմովս բանիս։
Քանզի իբր զանզգայ պաճարս անասնոց մեռանիմք
և ոչ զարհուրիմք , կորնչիմք և ոչ հիանամք թաղեց-
եալ լինիմք և ոչ խոնարհիմք , տարադրիմք և ոչ
տագնապիմք , եղծանիմք և ոչ զղջանամք , մաշիմք
և ոչ մտառեմք , պակասիմք և ոչ պատրաստիմք , դը-
նամք և ոչ զգուշանամք , գերիմք և ոչ և ս զգամք։
Իսկ հանդիպատ ասել երջանկին Յոբայ զվախճան
մարդոյ , և ես խոստովանիմ զայն ընդ սէյն , եթէ ոչ
ունելի զբեռն աշխատութեանն մահացու դործոց

ըստանձնեալ։ Պանաւանդ զի որոքայթն գաղտնի և հնարադիրն աներեւակի, տարր ժամանակիս յա-նէից, անցեալն անցայտ և ապառնին կարծողական, ես անհամբեր և բնութիւն թերեհաւատ, ոտք ան-հաստատք և միտք ցնդեալք, կիրք հարկաւորք և բարք անժուժկալք, մարմին մեղսամակարդ և յո-ժարութիւն երկրասէր, դիմամարտութիւն անկակից և խառնութիւն ներհակական, բնակութիւն կաւեղէն և անձրեւք ուժգնակիք, կարիք անթուելիք և պա-տահարք ամենագրաւք, միտք չարախնամք և տենչ-մունք բարիատեացք, կեանք առօրեայք և զմբաղք սակաւաւորք, խաբմունք յիմարութիւն և խաղալիք տղայական, աշխատութիւք ընդունայնք և վայել-մունք երազական, համբարք ոչնչից և պահեստք հողմոց, նմանութիւք ստուերաց և կերպարանք ծի-ծաղելիք։ Պանզի իբրեւ եկն ետհաս պատուիրա-նն, ըստ պօղոսեան բանին, անպատրաստ գտեալ զիս ինքեան, մեղքն կենդանացան յանդիմանեալ յարդարութեցն, և ես մահացայ կենացն և կեն-դանացայ կորստեանն։

Դ. Պողոսեան օտարք, չարին գումարք, ըստաց-ուածս սրտից իմաստից, ըստ գրոյն կանխաբանութե. որով եկն ետհաս խակոյն աստանօր իմաստութեան ինձ նուազանալ, ըստ առակողին, և առաւելուլ ոչ բարւոյ ցանկութիւն։ Ա՛յ յառեցի զակն ոգւոյս 'ի գլուխն իմ կենաց Պրիստոս, որով ընդ ուղիղն հետեւեցայց։ Պանզի կամելով ուժգինս ընթա-նալ՝ ընկլայ սաստկապէս, յանչափն ձգտիլ՝ իմոյն ոչ հասի, 'ի մեծագոյնն ամբառնալ՝ աստուստ գլո-ւրեցայ, յերկնային ուղւոյն անդնդոց մատնեցայ, 'ի զգուշանալն առաւել՝ յաւէտ վնասեցայ, յանա-ւատն պահիլ՝ մանր խորտակեցայ, կարծելով ընդ

ահեակն մրցիլ՝ յաջն գթեցի , 'ի զերկրորդն խու-
զել՝ զնախնին կորուսի , 'ի խնդիր սակաւուն՝ 'ի
կարեւորացն զլկեցայ , 'ի յուսեալն պահել՝ դաշինն
դժրեցի , առ սովորութեն կարիլ՝ կորուսիչս գտի ,
'ի փոքունցն փախուցեալ՝ մեծամեծացն մատնեցայ ,
զոր ես ինքն ինձէն ստեղծեալ՝ ջարաջար դատա-
խաղ անձին կարգեցի ։ Յորոց փրկել զմատնեալ
գերիս դու միայն զօրեսցես , կենաց մատուցեալ
զընծայեալս մահու զկոչիս . զի դու միայն , տէր
Յիսուս , ճանաչիս բարերար , անսահման փառաք
ընդ հօր և հոգւոյդ սրբոյ օրհնեալ յաւիտեանս
յաւիտենից . ամէն ։

ԲԱՆ · ԾԺ.

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱՆ ԿՈՒՍԻՆ ՀԵՆՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ
ԱՌ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ
ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա · ԽՍԿ զառիթն մահու դիպուածս դժոխաղ-
մատ ծառայս դառնութեան պտուղք , ընտանիք
թշնամիք , հարազատք հակառակք , և որդիք դա-
ւաճանողք , ստորագրեցելովք մասամբքդ նշանա-
կեցից՝ գրեալ յանուանէ , որ են այսոքիկ ։

Բ · Սիրտս նանրախորհուրդ , բերանս ջարախօս ,
ականս յայրատատես , ականջս վրիպալուր , ձեռնս
մահաձիգ , երիկամունքս անփորձ , ոտնս մոլորաշա-
ւիղ , ընթացքս աներկիւղ , հետք խոտորնակ , շունչք
ծխախառն , գնացք խաւարային , գոյութիւն լերդէ

վիմական, խորհուրդ ծորեալ, կամք անկայուն, չար անփոփոխ, բարեմասնութիւն սասանեալ, անձն տարագիր, աւանդ վաճառեալ։ Զազան վիրաւոր, թռչուն նեռտհար, փախստական քարավէժ, ըմբռնեցեալ վնասապարտ, աւազակ ծովակուր։ Օ՛ենուոր նենգաւոր, մարտիկ անպատրաստ, սպառազէն անժուժկալ, մշակ հեղգացեալ։ Աղօթական անխրախոյս, բեմական ստորնաջաքշ, քահանայ անկնդրուկ, օրինական աննուէր։ Զապիր կշտամբեալ, իմաստակ խելագար, ճարտասան անճոռնի։ Կերպ անպատկառ, դէմք անամօթ, երեսք լպրշեալ, գոյն անհամբոյր, տիպ տմարդի, գեղ ծանակեալ։ Խորտիկ խանգարեալ, ճաշակ դարշեցեալ, այդի գաղձնաւոր, որթ որդնահար, պարտեղ փշաբեր, հասկ ուտճահալ, մեղր 'ի մկանց ճարակեալ, անպատասպար անկեալ։ Անապարծ յուսահատ, անհամոզելի նզով, անհաշտական բաժանեալ, ունայնաբան շաղակրատ, պաճարամիտ գողող, անասնօրէն ապիրատ, դժոխային ագահ, աներասան յանդուգն։ Աղէգնութիւն անաճ, ձեռնաձգութիւն սպանող, տատասկացան երկրագործ, երջանկութիւն եղկելի, մեծութիւն վատթարեալ, վայելչութիւն անշքեալ, կարողութիւն տկարացեալ, բարձրութիւն խոնարհեալ, փառաւորութիւն ընդոտնեալ, պատուիրանազանցութիւն յարակայ, սխալանք ինքնակամ։ Ատակարար կամակոր, խորհրդակից նենգաւոր, բարեկամ հատուածեալ, հաղարապետ գողամիտ, մերձաւոր կծծի, բաշխող ժլատ, վերատեսուչ կարկամ, ոգի անախտակիր, իղձք անսէր, բարք ատեցող, աղիք անդթակնք, դնացք անխոհեմ, անեբեւոյթք վնասեալք, ծածուկք անիծեալք, դիպուածք թշնամանեալք։ Հ՛աճառական վատնիչ,

շահարար շուայտեալ, պաշտօնեայ արբեցող, դանձուց ոստիկան երկմիտ, պատգամաւոր բանաբկու, դռնապան քնէած, աղքատ հպարտ, մեծատուն ժխտող։ Դիւանապետ անօրէն, պահապան մատնիչ, բնակակից չարախօս, սուրհանդակ անժամանակ, թղթաբեր պարտաւոր, առաքեալ խռովարար, միջնորդ անիմաստ։ Աղբայ սրտալած, թագաւոր թարմատար, կայսր ոգեղործան, իշխան տիրադաւ, զօրաւոր զրկող, դատաւոր ակնառու, ռամիկ ինքնագործ։ Ցախատողն ծաղր, սիրելոյ աշխար, բանադրի դսրով, յանդիմանչի դատախազութիւն։ Դանզն և՛ի վերադունիցդ կոչմանց էր ուրեք արդեօք զի էի, իսկ՝ ի վատթարականացդ մասանց էին երբեմն եհաս զի եղէ։ Աղդ այսքան վնասակարութիւնք խարդախութեանց յաճախագունից, յորոց յոմանց խաբեցայ իբրեւ զչիմար, և յոմանց տիրեցայ իբրեւ զտկար՝ կամաւ մատնեալ զիս ինքն մահու։

Գ. Աղդ զոր՝ ի վերադրելոցդ մասանց քեզ ասելեաց և իմ կորուսչաց՝ ի սպաս պաշտաման քեզ ընծայեցից, զորպիսիս ապականութեամբ պարագրեալս ամենասուրբդ քո մեծութեան հանդէպ կացուցից, և կամ որքանեօք երկայնմտութեամբք համբերեսցես այսքանեաց պարտուց, որքան նեբրես, որպէս լռեսցես, զնաբդ իսկ անասցես, իբր ոչ մատնեսցես հարուածոց դանից զարժանիս սատակման մահու։ Աղդ այսոցիկ աննշոյլ մթութեաց հոգւոց խաւարի ողորմութեամբ լուսոյ քոյ պատահեսցես բժշկել քաւել և կենադործել, զօրեղութիւն անվթարելի. և քեզ փառք յամենայնի. ամէն։

ԲԱՆ · ԾԱ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՅ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա · ՀՐԻՍՏՈՍ Ա՛ծ անուն ահաւոր, մեծութե տեսակ, անքննելի բարձրութե պատկեր, անսահման զօրութիւն, կերպարան փրկութեան լուսոյ, պաշտպան կենաց, դուռն արքայութեան վերնում հանդստեանն, Ճանապարհ հանդարտութե, ապաւինութիւն նորոգ և անխրական երանութեան, ամենակալ ինքնիշխանութի բոլոր էականութե, օրհնութե կոչումն, աւետեաց ձայն, բերկրութե բարբառ, անմահութե դեղ, որդի անՃառ ա՛յ միոյ · որ ինձ անհնարին է, քեզ դիւրին է · որ ինձ անհասն է, քեզ սահմանեալ է · որ ինձ անանցն է, քեզ հպաւոր է · որ եղկելոյս ինձ ծածկեցեալն է, քումդ երանութե մերձաւոր է · որ ինձ անկարելին է, քեզ կատարեալ է · որ ինձ անկշռելին է, քումդ անՃառութե չափեալ է · որ ինձ յուսահատութենն է, քեզ սփոփանաց է · որ ինձ անբժշկականն է, քեզ անվտանգելի է · որ ինձ հեծութենն է, քեզ խնդութեան է · որ ինձ ծանունք են, քեզ թեթեւագոյնք են · որ ինձ եղծեալն է, քումդ զօրեղութե դրեցեալ է · որ ինձ կորուսեալն է, քեզ ըմբռնեալ է · որ ինձ անՃառն է, քեզ համարեալ է · որ ինձ մեռելն է, քեզ Ճառագայթ է · որ ինձ անթիւն է, օրհնեալդ քում ձեռին բովանդակեալ է · որ ինձ սոսկալին է, քեզ հեշտալի է · որ ինձ

փախչելին է, քեզ վանելի է. որ ինձ անմատոյցն է, քեզ դիւրահերքելի է. որ ինձ մահաբերն է, քումդ էականութեան զօրութեան ընդ ոչ գոյն համարեալ է։

Բ. Լ. Յլ դու, ողորմած աստուած բոլորից տէր Յիսուս Քրիստոս, և այսմ զօրեա առ ելիցն հնար՝ եթէ գթացիս. վասն անուան փառաց մեծութեան հօր քոյ օրհնելոյ, վասն կամաց գթութիւն ոգւոյդ քոյ սրբոյ, տես 'ի տաժանաւորս կրից յանդիմանական յայտնութիւն, և 'ի խորոց սրտի ինքնամատոյց դատախազութի. նայեա 'ի բնութեան ամենապատաղ խակութիւն, և պարդեւեա բժշկութիւն վերացս և հնարաւորութի կորստեանս, զերծումն բազմամանեայ մահուս և շաւիղ կենաց ապականելոյս, նորոգութի եղծմանս և մուտք յուսոյ ամբարշտելոյս։ Եթէ ես զանմանն ինձ կամ ցուցի, որչափ առաւել դու զենաւորականսդ քո զընտանի բարերարութիւնդ. եթէ 'ի փշոց պտուղ ընծայեցաւ քաղցրութեան, որչափ առաւել 'ի ծառոյդ կենաց՝ ճաշակ անմահութեան. եթէ ես իմոց ատելեաց ողորմութեան մաղթեցի, դու քոյոյս զիարդ ոչ կրկին մատուցես, հզօր, յանանուազդ առատութենէ։

Գ. Լ. Զդ տես 'ի քոյդ մեծութիւն, բարձրեալ, նայեցեալ 'ի յիմս փոքրկութիւն. ընկալ զսակաւ խոստովանութիւնս անհամար մեղացս, որ զենաւն համայն տեսանես. և որպէս զվիմն գթել ոչ գրեցեր, և զաւազոյս փոքու սասանել մի համարեսցիս. և իբրեւ զվաւթին՝ ընդ մեղայն ասել՝ իսկոյն անցուցեր զպատիժ պարտուցն, և առ իմ ձայնիս հեծութի զնոյն գործեսցես, երկայնմտութիւն. որ տաս ամենեցուն առատապէս անաչառութեամբ որպէս յաղթող բարի բազմիմաստ, և ոչ

նախատես զյետնեալ սարուկս որպէս ողորմած և ամենաստեղծ. ստացիր վերստին, և մի կորուսաներ զբուժեալս արեամբ քո, դթած։ Զի քո է փրկութիւն, և 'ի քէն է քաւութիւն, և քեզ վայելէ փառք յամենայնի յաւիտեանս. ամէն։

ԲԱՆ · ԾՈՒ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱՆ ԿՐԿԻՆ ՀԵՆՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ ԱԼԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ
ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Օրհնեալ տէր Յիսուս ընդ հօր, 'ի կամս հաճութեան հոգւոյդ քո սրբոյ. և օրհնեալք ամառ 'ի յօրհնելոյդ օրհնեցան. օրհնեալ միայն որդի օրհնելոյ. ձիք իմ թագաւոր իշխեցօղ ընչոյս բաց 'ի քէն, Քրիստոս։ Այս է օրհնութիւն Յակոբայ՝ ասէ Լասայի, յորժամ բարձիցզմեզս նորա։

Բ. Աղբ ողորմեաց ինձ, տէր բարեգութ, ըստ նախնիդ քո սովորութեան, և օրհնեա զանօթս քո բանական, ըստ ձայնին Դաւթի և ըստ Սովսէսի. զի բանիւդ քո փրկութիւն ժամանեալ, հասիցք քաւութիւն օրհնեալ առ 'ի քէն։ Աստուածապէս ինձ հրաշագործեա, ողորմած արքայ երկնաւոր, որպէս անկելոցն 'ի բազմաժամանակեայ մահճացն խշտիս, ժողովելոցն 'ի սրահին Ղեթսեղդայ։ Յորոց մի էր և կրկին թերահաւատն՝ երկից տասանց և ութ միոյ ամաչ ախտացեալ յօդիցն լուծմամբ, որում ոչ անխայտեցեր զբժշկութեանն ձեռնտուութիւն,

իբր գիտելով զանբոյժ ջարութիւն՝ որ նիւթեացն քեզ յաւուր մատնութեան դառն գիշերին տիրամարտութեան՝ երախտաւորիդ, մեծիդ և բարերարիդ։ Որ թեպետ և կանխաւ ինն զդուշացուցեր, թէ մի մեղանչեր, զի մի կրկնեսցին կրկին քեզ ջարիք, ոչ ինչ վերջացաւ լինել ձեռներէց սկզբնաւոր անհամբուրելի դատողացն զքեզ 'ի խաչին։ Այս դու այնպիսւոյ անյարիր ջատուկ մահու ծնդեցեալ ջարշաւք առն ողորմեցար, անձառ բարութիւն, սիրալի մարդասիրութիւն, սարսափելի ներողութիւն, սոսկալի երկայնմտութիւն, անբաւելի քաղցրութիւն, փառատրելի հեզութիւն։ Որ միշտ յաղթիս 'ի գութութենէ և ոչ թշնամանիս, պարտիս յողորմութէ և ոչ պարսաւիս, բռնադատիս 'ի մարդասիրութէ և ոչ անգոսնիս, հարկիս 'ի բարութէ, և ոչ հայհոյիս, ստիպիս 'ի սիրոյ և ոչ բամբասիս։ Պաղատիս դարձին իմ առ քեզ և ոչ ձանձրանաս, արագես զկնի ապերասանիս և ոչ լքանիս, ձայնես ջլոցիս և ոչ սրտմտիս, փութաս մեղկելոյս և ոչ խափանիս։ Այս ջարս ես բարի, առ ամենապարտս ես ներող, առ մեղաւորս ես քաւիչ, առ խաւարեալս ես լոյս, առ մահացեալս ես կեանք։

Գ. Այս են գիրք ամ հոգեշունչ օգտակարութեան, որ յաձախս ծնանին երկնաւոր պտուղս անձառս և զարմանալիս։ Այսա և ինձ թշուառացելումն, օրհնեալ ամենապարգեւ, արի առ զմահինձս խշտացդ մեղաց 'ի վայր կործանմանդ, և հետեւեալ ժամանեա յանդորր հանգիստ անաշխատ կենաց։ Խղեսցես ամենակարող սուսերաւ բանիդ հրամանի զերիզապանդեայ մահազգեստս պարսիկութիւն դժոխաձեւոյ կապանացս, և լոյծ ինձ զհանդոյցս խեղդողականս ոգեպահանջ սատկութեան, առաքե-

լով զարժանաւորս մահու յաղատութիւնն վերին անանց բերկրութեան, կենսաբեր և աստուածային քո բանիւդ։ Մի տակաւ տակաւ ազդեսցես, և մի օր 'ի յօր յերկարաձգեսցես, զի մի ստուար ծանրութիւն բեռանցս մեղաց տիրեսցէ թիկանցս աղդերաց, և կործանեալ զիս կորացուսցէ հայել 'ի դժոխս, և ուժգնակի գոռոզ բռնութեամբ անպարապ հոգեւորական զինուն արարեալ՝ մահու ծառայեցուսցէ։ Այլ օգնեա ինձ, բարի վշտակից հեծութեամբ կարեացս մահու երկանց, առեալ յինէն զփայտ ատակմանն, որպէս երբեմն յուսոյ պահակին. որով կառուսցես զվայելչականն յաղթանակի արի զօրութեանն, պնդապէս հաւատով յուսոյն կարծրութեան ընդ քեզ բեւեռեալ անսայթաքելի։ Եւ քեզ ընդ հօր հոգեւորով սրբով փառք և իշխանութիւն յաւիտեանս. ամէն։

ՐԱՆ · ԾԹ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐՈՒՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՒ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա։ ՀԱՒԱՏԱՄ և վկայեմ մտաց գիտութիւն 'ի քէն ազդեցեալ ոգւոյս իմաստիւ ուշիւս տեսանն, զի ըղձալի են քեզ, բարերար, աղաչանք մեղաւորաց քան զինդբուածս արդարոց։ Զ 'ի մինն զպարտութիւն անձինն յայտնեալ՝ ընդարձիդ քո սպասէ, առ որ ծանուցեալ զբնութիւս ջափ, և մեծ կշտամ-

բիչ առաէն համբարձեալ ինքնոգոր մարտակից նմին
իսկ ինքեան և դառն դսրովիչ և ծածկատես դա-
տախազ։ Իսկ միւսն յարդիւնս բարեացն իւրոց
նայելով, յանձին հարեալ ձեռն վստահութիւն, մա-
ռանայ զսահման բնութեանն, և պարգեւաց քան
ողորմութիւն դիտեալ ակն ունի։ Այսն որոյ առ
մինն անթիւ են ստեղծուածք ճառից, որ զողոր-
մութեանցդ քո փողով բարբառոյ ազգէ. իսկ առ
միւսն լռեալ են քոյդ, անքննին ահաւոր և ամե-
նախնամ, ամաչելմ ասել՝ թէ և երկրաւորիս դոր-
ծոց պատմութիւն զքոյդ յառաջեալ։ Լրդ արի
տէր, և մի՛ զօրասցի քան զքոյդ աջ հողեղենի. մի
կշռեսցին ողորմութիւնք քո ընդ ջանից մարդկան։
Բ. Լրս արդ առողջքն անդամոք անկարօտք են
բժշկութիւն, և տեսանողականքն աչօք չունին պէտս
առաջնորդի, և փարթամքն ընչիւք ոչ դեղերին
առ դուրս լինոցն, և ամիս յղփացեալքն ոչ սպասեն
փշրանաց սեղանոյ հացի, և սուրբքն վարուք ապէ-
նիազ են ողորմութեան։ Լրս արդ ինձ դթասցիս
ողորմել, բարձրեալ երկնաւոր հզօր, ամենատիւր
վարանեցելոյս։ Զանազ թէ էի իբրեւ զ՝ՅՕբ, ասէի
զանձն իմ իբրեւ զնա արդար և անարատ. թէ
իբրեւ զՍովսէս, ասէի վստահութիւն զնորոյսն,
ծանիցէ տէր զայնոսիկ որ իւրն են. եթէ իբրեւ
զԱաւիթ, ասէի՝ արարի զիրաւունս և զարդարու-
թիւն, և դարձեալ զմեծն քան զբնութիւն մարմնոյ,
զմեղս թէ տեսանէի ի սրտի իմում, մի՛ լուիցէ ինձ
տէր. թէ էի իբրեւ զԼՂիա, ասէի զանձն իմ այր
ոչ. թէ էի իբրեւ զԵրեմիա, զքոյդ ճշմարտութիւն
յանձն օրինակէի. թէ էի իբրեւ զԵզեկիա, պար-
ծէի զբարեաւքն և զիրաւացին՝ դնացի առաջի քո
արդարութեամբ. թէ և իբրեւ զՅՈՂոս, ասէի զիս

բնակարան աղդարան և ընդունարան այ բանին։ Ա. յլ ես անօրէնս 'ի մէջ դիտութեան օրինացն, ոչ միայն չունիմ զանձն իմ քեզ ընծայել յարդանաք բանից իբրեւ զնոսա, և զբնաւին չարս որպէս ըզբարիսն զայնոսիկ առաջի քո յիշատակել, այլ և ոչ զամենուստ գոյից զբարեհաճակեալ անուանդ հզօր ամբարշտեալս լեզուով գովել։ Իսկ դու առ ամ հնարս զօրաւոր՝ մնատ ինձ ոգի փրկութեան, աջ պաշտպանութիւն, ձեռն այցելութիւն, հրաման բարութեան, լոյս ողորմութիւն, բան նորոգութեան, պատճառ քաւութիւն, գաւազան կենաց օգնութիւն։ Զի դու ես յոյս ապաւինութեան, տէր Յիսուս Քրիստոս, օրհնեալ ընդ հօր հոգւովդ սրբով յաւիտեանս յաւիտենից։ ամէն։

Ր Ա Ն Կ

ՀԵՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱՃ ԿՐԿԻՆ ՀԵՆՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա։ Զի արդ որպէս զի ոչ վայելէ օրհնաբանութիւն 'ի բերան մեղաւորի՝ 'ի Ճշմարիտն առակէ կանխաւ իսկ ուսայ, զիարդ յաւելից կրկնել զնոյն գովութիւն աղաչաւորս բազմապատկառ, որ հանապազ ընդունիմ անէծս 'ի սաղմոսիս բարեբաստութիւն։ Զի ինքն երդեցից ինձ վտանգս և արձանացուցից նախատինս, և 'ի մերկութեանս գրկէ փուշս ընդ շուշանաց ժողովեցից։ զիարդ ընդ

Դուքի համարձակեցայց ասել, թէ զատամունս մեղաւորաց փշրեսցես. զնմանդ դարձեալ, թէ մի անօրէնք բնակեսցեն առաջի աչաց քոց. զնմանդ, թէ դատ արա ինձ տէր ըստ արդարութեան քո, ըստ ամբծութեան իմոյ որ յիս. զնմանդ, թէ կատարեսցին չարիք 'ի վերայ մեղաւորաց. զնմանդ, թէ խորտակեսցին բազուկք մեղաւորի և չարի, և զայն որ զկնի. զնմանդ, թէ տեղասցէ 'ի վերայ մեղաւորաց որոգայթ հուր և ծծումբ. զնմանդ, թէ սատակէ տէր զշրթունս նենգաւորս և զլեզուս մեծաբանս. զնմանդ, թէ փորձեցեր զսիրտ իմ և ոչ գտեր անիրաւութիւն. զնմանդ զյաջորդն սմին, թէ ես պահեցի զճանապարհս խիստս. զնմանդ զեւան, թէ ես արդարութեամբ երեւեցայց երեսաց քոց. զնմանդ, թէ և ես եղէց ամբիծ ընդ նմա. զնմանդ զմիւսն, թէ հատուսցէ ինձ տէր ըստ արդարութեան իմում և ըստ սրբութեան ձեռաց իմոց. զնմանդ անձամբ ինձէն զստութիւն իմ ծանակեցից՝ ասել ընդ սրբոյն, թէ լուացայց սրբութիւն զձեռս իմ. զնմանդ 'ի մէջ նաներութեան զամբարշաւացն աթոռս բամբասեցից. զնմանդ զերջանկին պարծանս թշուառացելումն կերպաւորեցից, թէ դատ արա ինձ տէր՝ զի ես յանբծութիւն իմում գնացի. զնմանդ օտարս 'ի բարեաց՝ գիտողիդ դաղտնեաց արդահատեցից, թէ մի համարիր ընդ ամբարիշտս զանձն իմ. զնմանդ ես ինքն գոլով զայլս անիծեցից, թէ տուր նոցա տէր ըստ գործս նոցա, և 'ի կարգ բանիցն համարձակեցայց։

Բ. Զանգի թէ զյեսինս բանիցն առաջնով բնն ասասնոր եդիցէ, կրկին ծանրանան ինձ ցաւք և յամախսեսցեն դառնութիւնք։ Զայց 'ի շեղջեցելոցն արտասուաց՝ դոյզն մի չափեալ, բաւականացայց հանապազորդեան յանդիմանութիւն սաղմոսարանին

ընտանի ձայնիւն, որ զպարտաւորեալս միշտ կշտամբէ. առ որս և սպառուած քառասնեքրորդի ինն-քրորդի հատուածի բանի յանդիմանողի զեռ գոչե-ցուցեալ, հանապազ խոյտառակէ. խցեալ զբերանս 'ի փառաբանութիւն, եղկելի զանձն իմ ցուցանէ, ՝ՀԾոյին ձայնիւն դատաւորեալ, յանկեալս թենկ կենաց լքանէ, միանգամայն և վիրգս մահու ինձ իբր 'ի պատնէշ առաքէ։ Զանգի թէ չար է անէծս առնուլ յօտարէ, ապա անձամբ զանձն անիծանել կրկին չարաչար. իսկ եթէ չառնուլ նախատինք 'ի մերձաւորաց օրէնք են, ապա 'ի տեսողէն Հայել զայսոսիկ, կրից արեան տաժանմունք, վիշտք ազե-տից և խէթք մտաց։ Այլ թէ առ խանարհութիւն անձին իւրում մատնեսցի, ջնեալ և կշտամբեալ անիծիւք 'ի լեզուէ իւրմէ, 'ի խոտաւանեալ և յամենիշան շրթանց բերանոյ վերնոյն օրհնեսցի. զի Ճշդրտեալ թարգմանեաց զդարձն իւր առ նա՝ զհետս կենաց ոչ լքանելով. տարմանուն սիրոյ ըզ-պարտեացն արմատս կրճատեաց, ոչ տիրեալ 'ի խար-դաւանաց չարաբանողաց. ոչխար Հօտին Քրիստոսի գտաւ բժշկեալ՝ դիմելով 'ի յաղն բուժիչ աղեացն արկածից։ Այլ և անբանական բարոյից՝ ասուն կենդանեաց 'ի մէջ դալարաց ծաղկածին վայրից կենդանիր բանից թմբրութեամբ մատաց 'ի յարօտս մահու ճարակել։

Գ. Լու արդ քանզի իմէ առակս վերջին կշտամ-բողական, և առ իս ակնարկէ զդիպուածոցն չար պատահմունս, որ ինձէն անձին նիւթեցի միշտ զեղմունս կիսանողական հրոյ տոչորման, հոսեալ 'ի յերկնուստ զդոյլս դաղաթանս իմասանարանի բաղմակիս։ Զանգի զիարդ 'ի յարդիւնս ինձ օգ-տից սաղման եկեսցէ, յորժամ անպտուղ 'ի բազ-

մերդութենէն լինիցիմ, ոչ նուադել հոգւով, ըստ
թելադրելոյն Պօղոսի. զիարդ ընդ մարգարէին և
զտէրունին խառնեցից մեծս մեղաւորաց՝ նկունս
պիտանեաց, ասել ընդ սրբոյն, թէ 'ի բաց կացէք
յինէն ամենեքեան որ գործէք զանօրէնութիւն.
զիարդ ոչ ունելով 'ի բազմացն պատուիրանաց կա-
տարեալ՝ շնորհին և օրինին՝ բարբառեցայց զերբ-
ջանկին, որ նախ ինքն արար զոր մեզ կանոնեաց,
թէ քանզի ծառայս քո պահեցի զայս, և որ զհետն
գան ասացեալքն. զիարդ թափուրս 'ի լրութենէ
իմաստից կենաց ընդ երկիւղածս տեառն օրհնե-
ցից. զիարդ ընդ մեծին մաղթանաց զիմս յօդեցից,
թէ զմին խնդրեցի 'ի տեառնէ՝ զտեսիլ վայելչու-
թեան նորա և զհրամանատրութիւն տաճարի նորա.
զիարդ 'ի հրաժարելին ինձ ձեռնամխեցից, յորժամ
լսեմ, թէ ուղղոց վայելէ օրհնութիւն. զիարդ
շրթամբք իմովք զանձն իմ անիծից՝ ասելով զկնի
յոլովից առեալն, թէ երեսք տեառն 'ի վերայ չա-
րագործաց՝ սատակել զյիշատակս նոցա յերկրէ.
զիարդ զմիւսն դարձեալ, թէ չարք վաղվաղակի սա-
տակեսցին. զիարդ զկերպարանացն իմ նմանութիւն,
թէ բազուկք ամբարշտաց խորտակեսցին. զիարդ
սատակմանն ինձ պաղատեցայց, թէ ահա մեղաւորք
կորիցեն. զիարդ զբազմայածեան լեզուս 'ի յօրհ-
նեալն բան մխեցից, թէ ասացի պահել զճանա-
պարհս իմ, զի մի մեղայց լեզուաւ իմով. զիարդ
փշովք մեղաց հեղձեալս զանարատին պարծեցայց,
թէ այլ զիս յանբծութիւն իմում ընկալար. զիարդ
ես մեղաւոր և կրկին պատժաւոր զհանգունակիցսն
դսրովեցից ապրել 'ի նոցունց, թէ 'ի մարդոյ մե-
ղաւորէ նենդաւորէ փրկեա զիս աստուած.

Դ. Զիարդ իբր ոչ կռապաշտեալ անպատկառա

պէս պերճացայց ունայն պանծանօք ասել ընդ
Դաւթի, մի թէ մոռացեալ իցէ մեր զանուն ՝այ,
կամ ձգեալ զձեռս 'ի մաղթանս օտար աստուածոց.
քանզի որ 'ի մեզ դարշութիւն խոնարհեսցի, առաջի
կայ նորին կառուցեալ առեալ 'ի պաշտօն յաւնա-
կանացն ախտարծարծիցն պոռնկապատիր պատկե-
րացն կերպարան՝ Աստարտայ և Քամոսայ և Աստ-
քոմայ արուարձանի և Մարահատայ Թարմատարի,
ընդ զազրոտեացն կանացեաց՝ իշանդամիցն պատկա-
ռանք՝ անվերարկու ծանակութիւք։ Իբր ոչ պատ-
կառեցից սովիմբ ասել ընդ նահատակին, որ զայս
դիմագրաւութիւն առ բարին ունէր միշտ, թէ վասն
քո մեռանիմք զօրհանապազ, և որ 'ի կարգինէ սո-
րին սաղմոս։ Իբր յիմարս յարս և վատթարս ասել
ժպրհիմ, թէ բերան իմ պատմեսցէ զնմանութիւն
և սիրտս զհանճար. Իբր մարդելոյզ կերպարանա-
ւոր՝ զմարդահաճոյիցն ոսկերս ցրուել մաղթեցից.
Իբր զկրկին երկրորդեալսն մեծանուանն բարութիս,
թէ հաճոյ եղէց առաջի տեառն յերկրին կենդան-
եաց։ Զ Իմարդ ունօղս անբաւից մեղաց զարդարոյն
առեալ կարդացից, թէ ոչ մեղք իմ և ոչ յանցանք,
առանց մեղաց ընթացայ և ուղիղ եղէ. զիմարդ զիս
ինքն մատնեցից կորուստեան յաւելն զայս բան, թէ
մի ողորմիր գործողացն զանօրէնութիւն. զիմարդ,
թէ որպէս հաղի մամ առաջի հրոյ, այնպէս և մեղա-
ւորք յերեսաց ՝այ. զիմարդ դրգեալս ապականացու-
փափկութեամբ՝ սահմանեցից զանմանն ինձ բան,
թէ խոնարհեցուցի պահօք զանձն իմ, և զաղգա-
կիցս նորին ընդ նայն, թէ ես 'ի նեղել նոցա քուրձ
զգենուի, և իբրեւ զգաւոր և զտրտում խոնարհ
առնէի։ Ոչ պէս հանդարտեցից զնմանեացն իմ պա-
տիժ միշտ յիշատակել, թէ սակայն մրուր բարկու-

թեանն այ ոչ սպառեսցի, և արբցեն 'ի նմանէ ամ
մեղաւորք երկրի. իբրեւ զեւսն առ սմին, թէ զամ
եղջիւրս մեղաւորաց փշրեսցես։ Զ. Լսարդ զպա-
տարագաստութիւնն Յակոբայ 'ի Ճառ առեալ հենդնե-
ցից, որ ընդ ստուերին զճշմարտութիւնն ընկալեալ,
մոռացայ ընդ նոսին նոցին թերութիւն զերախտիսն
Քրիստոսի ածայնովքն արուեստիւք խաչին փրկա-
նօք, քան նոքա զզօրավարութիւն Մովսէսի ցպա-
զանչելեաք, որ զօրինակն նկարագրէր տերունա-
կան տնտեսութեանն։ Զ. Լսարդ զյարութենէն 'ի
վերայ դիւաց զաղէտս ցուցից, իբր նոքա զօտարա-
ցեղից խուժադուժ ազգացն ասելով, թէ արկին
զդիակունս բարեացն որ 'ի մեզ՝ կուր վնասակա-
րացն թռչնոց, այս է՝ այսոցն օդայնոց. որպէս զան-
կեալ զսերմն բանին 'ի Ճանապարհին, և զմիաբան-
եալ զկամս ընդ չարին՝ սուրբ անուանեցից. իբրեւ
զնմանակիցն առ 'ի նոյն շաւիղ չարին պատերազմի՝
դուպար դաղտնամարտ մնացս օգտելոց, զոր ես
զօրացուցի դործակցեալ հնարից բանսարկուին։
Լ. Ոչ ունիմ աղերսել, թէ մի լուեր և մի դադա-
ցեր, ա՛ծ. և խորհեցան 'ի վերայ սրբոց քոց և ա-
սացին, զոր 'ի կարգէ սաղմոսիս է աղօթել. Քանզի
յոյժ պատեհագոյն է առնուլ զայսոսիկ 'ի վերայ
բռնութեամբ մոլեկան դիւաց միշտ Ճակատելոց առ
ներկայիս խռովութիւն, և ընդ նոսին նոցին մշակաց։
Ե. Յորոց դու, տէր Քրիստոս որդի բարձրեալ
մեծիդ այ, պահեսցես և ամրացուսցես, երկնային
զօրուդ շրջափակութեամբ՝ յամ ընթացից խաբողին
հողմոց խաչիւդ լուսոյ զմեզ պաշտպանեալ. որ զի
թէ և դացին յիս անօրէնութիւնք բազմօրինակք,
այլ ոչ հայհոյութիւք։ Որ ոչ հանգեար 'ի կորուստ
նմանեացն իմոց ամբարշտելոց, այլ ամենագորով

թախանձմամբ ընդ եղծման ջրողողն զազրագործաց կրկին վշտացար , տաղտկալի զմահու նոցա դիպուածն քեզ գրեցեր , ասելով զզարմանալիսն լսողաց բան , ածեալ զմտաս ոչ և յաւելից անիծանել զերկիր վասն գործոց մարդկան։ Այս մխիթարիս մեծ ինն պարարեալ ընդ կեանս անմաքրից և պարտաւորաց սատակման . որ երբեմն առակաւ դդմենուոյն զանխայելն 'ի կործանելիսն ցուցեր , ողորմած , և առ այլ ուսման նեղեցար սաստիկ վըտանդեալ ընդ յամրանալ անձրեւին առ ուրացողացն դարման։ Անճառելիս ցուցեր բարութեան տեսակս յիշատակաց տօնելիս՝ 'ի վերջին աւուրս . քեւ 'ի ձեռն առաքելոցն քոց՝ ողջոյնս հասարակաց անհամբուրիցն հեռաւորաց քաղցրաձաշակս հրամայեցեր։ Այս և յիս ցօղեա կենդանի զհայրենի գթութեանցդ զսէր , զի և ես փրկեցայց քաւեալ ամենառատ քո այցելութեամբդ։ Այս քեզ ընդ հօր հոգւովդ սրբով փառք յաւիտեանս . ամէն։

Ր Ա Ն · Կ Ա

ՀԵՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱՆ ԿԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ
ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա · Այ ընդհէր է ինձ բնաւն որ 'ի սաղմոսին այնպիսեաց բանիցն 'ի կիր արկանել , որ 'ի նախատինս միանգամայն և 'ի նզովս ինձ յարակային , հանապազ երգել իմովս տաւղաբ։ Բանգն զնարդ արդեաք

զշուք երջանկին ինձ դատապարտելոյս նմանեցու-
ցից ասելով ընդ նմին , թէ ոչ մերձեցաւ առ իս
Թիւրեալն սրտիւ ։ Զ. Իսկդ զկարգադրութիւնս
տանցն 'ի յայսմանէ զկնի Թուելոցն զարհուրեցուց
չաց ընդակից կայից կանոնաց օրինաւորին՝ զնուռ-
բին և Թաղաւորին և մարմնական հրամանատուին,
որք և երկնայնոցն են համբուրելիք ասելով , ոչ
յուսահատ եղէց 'ի կենաց պատմօղս աւետեացս և
նորոյս աշակերտս անմասն յամենուստ բարեկարգու-
Թեանց։ Զ. Իսկդ ըստ իրաւախորհ արդարոյն , ընդ
դէմ մեղաւորացն մահու զնեցոյց առակաւ առա-
ւօտին 'ի սկիզբն արթնութեանն միշտ պատրաստա-
կան լինելոյ , որ և ոչ զանդամս մարմնոյս դանեալ
իրատեցի . զիարդ մասնակցեալ մեծին արութեան՝
սատակեցից 'ի քաղաքի տեառն զանօրինեալսն , որ
և ոչ զբուսեալ բիծս հոգւոյս իմոյ մեռուցի ։
Զ. Իսկդ ստեցից դրողին չեւ յայտնելոցն , թէ
զմոխիր որպէս հաց կերայ . զիարդ , որ ոչ մեացուցի
յիմոցս կրից կաթիլ մի պղտոր ընդ յստակ արտասր
աղբերց երգողին՝ ասեմ ընդ նմին , թէ զըմպելիս
իմ արտասուօք խառնեցի , և արտասուօք իմովք
զանկողինս իմ թացի ։ Զ. Որս ինձ դրեցից մեղաք
մահացեալս , յորժամ սիրողն ՝՝՝ 'ի բոլոր սրտէ ըզ-
յանցմունս նախնեացն իւր վարկանիցի , թէ մեղաք
մեք ընդ հարս մեր՝ անօրինեցաք և յանցեաք , և որ
'ի վախճանն յանդի սաղմոս իրաւամբք առ իս , քան
առ Իսրայել ։ Որովք յարդեցայց դասիլ ընդ բա-
րին , յորժամ մարդկային հնարիւ այս դեղ պատ-
ուեցաւ՝ որ ոչ յիս դասաւ , 'ի դարշութիւն կերակ-
ուոց 'ի մահ սովեցեալք և յաճախութենէ ճգանց 'ի
հոգւոյ նուաղեալք , ըստ խորութեան ինքնօրէն
կրօնիցն հրէից և հեթանոսաց։ Զ. Իսկդ արդարութ

իմ մեայ յաւիտեանս, զոր ոչ բնաւ իսկ կատարեցի։

Բ. Լաւ զի մի տաղտկացայց յամեալ 'ի բանիս, 'ի համառօտել զսոյն փութացայց։ Զ. Ինչ ունիմ ասել 'ի տեղի բանիցն՝ զոր ՇԾաշունչ ձայնն նուագեաց օրհներգոյն Դաւթի, թէ բոլորով սրտիւ իմով խնդրեցի զքեզ։ զիարդ ընդ սմին զմեծն քան զայս, թէ յամ Ճանապարհէ չարեաց արգելի զոտս իմ։ իբր ընդ եղեալս և զայն մատուցից, թէ 'ի սրտի իմում թագուցի զբանս քո, որպէս զի մի մեղայց քեզ։ Որպէս զուսայնութեցս իբր զլսութեանց Ճառեցից ընդ պարս մաքրոց, թէ 'ի պատուիրանաց քոց իմացեալ, ատեցի զամ Ճանապարհս չարաց։ Զ. Իարդ զհեզոյն Ճշմարտութիւն իմում ստութեանս մշտնջենական երդմնահարութի կարդեցից՝ ուխտեալ ընդ հաւատարմին, երդուայ զոր հաստատեցի պահել զդատաստանս արդարութեանդ քոյ։ Զ. Իարդ ինձ հրեշտակ մահագոյժ անհրաժեշտ վըճռի՝ զբանին պատգամ կրկնեցից, թէ հեռի է 'ի մեղաւորաց փրկութիւն։ Զ. Իարդ չարս իսկապէս՝ զբարեացն դրեցից՝ որք 'ի տեառնէ առնուն զնոյն հատուցումն՝ զայս տուն յեղյեղել, թէ բարի առնէ տէր ուղղոց սրտից։ Զ. Իարդ զհամառօտն փոխատրութիւն անաչառութեան՝ վրիպեցելոյս ինձ սահմանեցից, թէ զթիւրեալսն յափշտակութեամբ տանի ընդ այնոսիկ, որ գործեն զանօրէնութիւն։ Զ. Իարդ զԾծազգեստին պանծանս ամաչեցելոյս ինձ պատուաստեցից՝ ասել զնորայսն, թէ տէր ոչ բարձրացաւ սիրտ իմ և ոչ զբօսանս աչք իմ, և որ յետ սորին պատմին ասացեալքն։ Զ. Իարդ զանՃառն քան զմարմին բան՝ 'ի ցոյցս առեալ քաջալերութեամբ վհատելոց ես դանձ գերհենին, ասել ընդ օծեալն Ցայ հոգւոյն, թէ յառաջադոյն տեսեր, զի

ոչ գոյ նենդութիւն 'ի լեզուի իմում, 'ի սկզբնաւորին նախաձայնեալ սաղմոսիս մինչեւ 'ի լրումն աւարտման բանիս։ Օ՛ Իմիրդ դասակցութեամբ դժնէից մարդոց համաբան ոյրս մահու և որդիս սատակման բարբառիմ զբարեշնորհին, ոչ ահա զատելիս քո տեր ատեցի, և զմնացուածն սորին կարդի։ Օ՛ Իմիրդ մեծաւն վստահութեամբ տօնելի վերին, անձն իմ և դու աշխար աշխարհի, զանդատ քո ոգի յառաջ ընծայեալ՝ մեծացուցանես ընդ պսակելոյն, թէ փորձեա զիս տեր և տես, թէ իցեն անօրէնութիւք 'ի ձեռս իմ, և զյաւելուածն որ զհետ սորին։ Օ՛ Իմիրդ ես գոլով՝ և յայլոց աղօթեմ ասելով՝ յուսացելոցն յաւծ ձայնակցեալ, պահեա զիս տեր 'ի ձեռաց մեղաւորի և 'ի մարդոյ չարէ։ Օ՛ Իմիրդ համբարձայց ընդ փառաւորեալն մաղթել ՝ այ, թէ դու ես յոյս և բաժին իմ յերկրին կենդանեաց։ Օ՛ Իմիրդ իբր հանդիսացեալ ընդ ճգնաւորին՝ զմրցանակն յաղթանակի թագաւորին մատուցանելով՝ զառաւելեալն քան զօրինակ աղերս աղօթից, թէ ինձ սպասեսցեն արդարք քո մինչեւ հատուցես ինձ։

Գ։ Արբեբանեալ է և այս իմաստ հոգեւոր և տերունի գործոյն նմանի, որ զփորձիչն պատկառեցոյց, յորժամ զամ արհամարհիցէ և զսկզբնապատճառն եղելոյց միայն ընտրիցէ ասելով, թէ երանի ժողովրդեան, որոյ տէր աւծ է նոցա։ Աւծ է և այս բարձրութիւն շնորհի և զգուշական համարձակութիւն լցեալ երանութիւն, թէ սուրբք քո օրհնեսցեն զքեզ։ Աղաչի է և այս ընտանութիւն մերձաւորական հոգեւոր հաղորդութեան՝ յաւծ յուսալ և 'ի նոյն արձանանալ բանիս սաղմոսին բերկրեալ, թէ զկամս երկիւղածաց իւրոց առնէ տէր։ և ըստկարդ բանին կատարէ, մինչեւ զողբալին և զզուար-

ճալին աղդեսցէ , թէ պահէ տէր զամենեսեան որ սիրեն զնա , և զամ մեղաւորս սատակէ տէր . 'ի գլուխս լրման գրոց նուագարանաց տաղմոսիս՝ իբր թէ զօրինակն իսկ եցոյց վերջին հատուցման արդարոց և մեղաւորաց։ Օ՚ուգակցորդք են միմեանց և զկնի երգեցեալքս . զի թէ ընդունի զՀեզս տէր և խոնարհ առնէ զամբարտաւանս մինչեւ յերկիր , ապա ինձ ոչքան եղկութիւն կան առաջի . իսկ եթէ հաճի տէր ընդ ժողովուրդ սուրբ , և բարձր առնէ զՀեզս 'ի փրկութիւն , ապա հերքեալս 'ի բարեմասնութեաց ես ոչ հաստատեցայց . իսկ եթէ օրհնելի է ՝ած 'ի սուրբս նորա տիրապէս , ապա օտարս ես 'ի մաքրութեանց ընդ ոչս դասեցայց . իսկ եթէ 'ի կանխերգիցն մերձ այսր եդից յիշատակարան ինձ կշտամբութիւն , թէ սիրեցէք զտէր սուրբք նորա , զի ստուգութիւն խնդրէ տէր՝ և կրկին հատուցանէ ամբարտաւանիցն , ապա յորոմ գնդի ես գտայց գերեալս 'ի գաղտնեաց գտողին ջարեաց։ Բանզի զորօրինակ տատանին տագնապաւ տերութիւք տնկոց եղեւին ծառոց շարժեալք 'ի հողմոց ուժգին բախելոց հոսեալք 'ի խոնարհ , այնպէս ջանացաւ ջարդել զընթացիչ իմոց վերարձակութեան քաջաբերուղեշ՝ զյարմարեալս ձեռամբ անեղ մշակիդ . Օ՚ որ հաստատեսցես արմատացուցեալ վերստին դարձեալ նոր պտղաւորութեամբ անապականաւ , յանդաստան կենաց խնամոց քոց կամացդ ամենապարգեւ Թագաւոր Բրիստոս , օրհնեալ յաւիտեանս . ամէն .

ԲԱՆ · ԿԲ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՅ ՍՐՏԻՑ
ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա · ԼՍՅԼ արդ ընդէր ոչ 'ի վերագրեցեալն սաղմոս նախաձառական և յայլ մարգարէիցն մասն ինչ յօդեցից։ Վասանզի զինչ վայելուն իցէ կերակրոյն, եթէ անզգայեալ ցաւովք ուտիցեմ. և կամ զոր շահ սաղմոսն ունիցի, եթէ ոչ 'ի միտ առնուցում։ Վասանզի նզովեմ զիս ինքն 'ի նոսին և ոչ իմանամ, լուացեալ լինիմ և ոչ պայծառանամ, արեւու ծագեալ և ոչ լուսաւորիմ, մեղը ճաշակեմ և ոչ քաղցրանամ, ուռենիս ընանիմ և ոչ բժշկիմ, միշտ կանխեմ 'ի նոյն և դատարկ երեւիմ, հանապազ ձաղիմ և ոչ երբեք խրատիմ, ողբիմ դարձեալ և ոչ ըզդաստանամ։

Բ · Ընդարեւ մեղք և անօրէնութիւնք իմ յիս, և ես մաշիմ 'ի նոսին, ըստ մարգարէին որ 'ի դիմաց պարտաւորացն բանի և տերունական առակին հին ակոցն և նոր գինւոյն։ Վասն զի թէ սատակին անօրէնք և մեղաւորք 'ի միասին, ըստ Լսայեայ ձայնին, ապա և ինձ դժնէիս նոյն բաժին հանդերձեալ պահի։ Վասանզի ասեմ զսաղմոսն, թէ հատուցանէ այնոցիկ՝ որ առաւել առնեն զամբարտաւանութիւն. և կցորդեմ սմին զընթերցուածն, թէ օր տեառն 'ի վերայ հպարտից և ամբարտաւանից. ասեմ, թէ օտար եղեն մեղաւորք 'ի մօրէ, և որ ինչ կարդ սորին ցուցանէ. յարեմ առ սմին, թէ

կործանեսցին անօրէնք երկրի, և ամբարիշտն բարձ
ցի յերկրէ, և անիրաւք մերժեսցին 'ի նմանէ։ Ողբ-
եա՛ ինձ կարդացէք առ ձայնն, թէ զորօրինակ
վառի եղէգն 'ի կայծականց հրոյ, այնպէս այրեսցին
մեղաւորք 'ի բորբոքեալ բոցոյն։ լացէք առ սաղ-
մոսն, թէ արկցես 'ի վերայ նոցա կայծակունս հրոյ։
աշխարս պատմեցէք 'ի բանս Ա՛ծեան վճռին մար-
դարէիւն ազդեցեալ, թէ ոչ կամիցիք լսել ինձ,
սուր կերիցէ զձեզ։ կոծեցարուք առ սաղմոսն, թէ
մահ հովուեսցէ զնոսա։ աղի արտասուս ողորմ հա-
ռաջմամբ ընդ հեծութիւնս իմ յարմարեցէք, յոր-
ժամ բարձրեալն ընդ Իսրայէլի և ինձ ասասցէ բա-
նիւ սաղմոսին, թէ ժողովուրդ իմ ոչ լուաւ ձայնի
իմում։ աւաղ կարդացէք թշուառացելոյս, յորժամ
այլ մարդարէ զնոյն դիցէ, վայ նոցա զի վազեցին
զինեւ։ Բարբառ փողեցէք 'ի սիրտ մղձկեալ նոր
աղաղակի, յորժամ տեսանօղն Աստուծով ամաչե-
ցուցեալ զիս կշտամբեսցէ ընդ ապարասան տանն
Յակոբայ, տեսէք արհամարհոտք՝ զարմացարուք և
եղծարուք։

Գ։ Ա՛յլ դարձուսցես և ամփոփեսցես զբարձ-
րացեալ զսուր բարկութեանդ ահաւորիդ սպառնալ-
եաց 'ի սարտուցելոյս յերեսաց մեծիդ, և խնամովք
աջոյդ բարեբաշխութեանդ առ իս ժամանեալ՝ օծումն
կենաց պարգեւատրեսցես քո աղաչողիս։ Լու քեզ
փառք յերկինս 'ի բարձունս, և 'ի մահացուաց յեր-
կիր 'ի խոնարհ, 'ի սահմանս բոլոր ազանց և յամե-
նայն յաւիտեանս։ ամէն։

Ի Ն Դ · Կ Գ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ
ԱՌ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՇ ՍՐՏԻՑ
ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա · ՐԱՐԵՐԱՐ և բազմագութ, մարդասէր և երկայնամիտ միոյն Թագաւոր, ընդ հօր քում պատուեալ և օրհնաբանեալ տէր ամենայնի, որդի այ կենդանւոյ · անպատճառդ միշտ իմում կորստեան, որ ամենեւին անփորձ ես 'ի չարեաց, որ ոչ կամիս զմահ մեղաւորի, որ փրկութիւն են 'ի քոց կամաց ընծայեցեալ, որ դարձուցանես զմերիկ մեղաց 'ի յոդ քաւութեան, որ զհուր բարկութեան յանձրեւ փոխարկես։ Որ զյեանեալ զկինն 'ի բարեաց՝ կըրկնակի դոյիւ նահանջեր երկեակ բնութեամբ 'ի նոյն արձանի, ոչ իսկապէս ընդ անպարտսն, և ոչ համայն ընդ պատժաւորսն։ Որ զլուծութեամբ ծովուն սահանաց իբր զկարկառս քարանց կառուցեալ յեղանակեցեր · որ զկարծրանիւթ վէմն անապատին 'ի վիժակս վտակաց հոսեալ բղխեցեր։ Որ զնորդանանու ջրոյն սրաշարժ վայրեկութիւն՝ հրաշաւոր անդրադարձութեամբ 'ի յետնորդս հեթանոսաց լուացումն աւազանին 'ի Թիկունս առաքեցեր։ Որ զպատուաստեալ պարիսպն Երիքովն, յօրինակ կործանման բռնութեան սատանայի՝ իբր զթեթեւութիւն յարդի ցնդեցեր · որ զվեսասակար ջուր նորին 'ի յառակ այլայլութեամբ առ 'ի բարին փոխարկութեամբ՝ քանանացւոցն փրկութեան խորհրդական աղիւն համեմեալ անուշեցեր։ Որ զԱՐեռային դառնու-

թիւն , իբր զմոաց անհաւանութիւն , կենացն փայ-
տիւ 'ի քեզ յարմարեալ պիտանի արարեր։ Որ
զառեալն 'ի դեռոյն՝ 'ի գծագրութիւն անսահմանդ
քո հրամանի անորակիդ գունակութեան՝ 'ի նոր
երանգ բոսորային մածեր արիւն 'ի ցամաքի։ Որ
զանկենդան ցուպ գաւազանին , 'ի կերպառութե-
առ 'ի ղբոյդ մերովն նկարագրիլ , այլ և յօտարազ-
նիցն ընտրութիւն , 'ի տիպն ապաթոյն կերպիւ վի-
շապի նմանեալ ցուցեր։ Որ զերջանիկ ձեռն աջոյն
Մովսէսի , 'ի ցոյցս տեսութեան ապագայիցս հրաշից
մարդեղութեանդ քո , բարձրեալ , և քեզ սխտա-
ւոր մարմնոյս մաքուր լինելոյ անփոփոխ փոխատ-
րութեամբ՝ կրկին գուշակեցեր։ Որ յայսքանեացս
շրջադրութիւն բարեխնամապէս արուեստիւ սիրոյ
զանակնկալն գիւտ մեղաւորաց կորստականաց նշա-
նակեցեր , օրհնեալ ամենագութ։

Բ։ Որ բուսուցանես յերկրէ դալարի զմեռեալն
յանշնչականէն , որ զանշարժն իբր զընթացող կա-
ռավարես , որ յանարգ արգանդէ կոչես քեզ պատ-
կերակիցս , որ տաս պատանեկաց աղորիս ըմբոշխնե-
լիս , որ յայտս մաքուրս հերս ընծայես , որ զսա-
զարթ սեւութիւն վարսից 'ի ձեռն կերպարան զար-
մանագործես , ցուցեալ՝ թէ առ ամենայն սահման
հեռաւորական յաղթող ես հզօր։ որ փոփոխես ըզ-
շրթունս բնաւորական , ըստ բանին Հոբայ , 'ի
կամս հաւատարիմս։ Որ սասանես զերկիր և զսիւնս
նորին 'ի հիմանց , նշանակեալ հաստուածին գոյիւ՝
թէ դու միայն մնաս անկորնչելի։ որ հոլովես զտա-
ւերս իբրեւ զանցաւորս , և դարձեալ 'ի նոյնն կա-
պես իբրեւ զյարակայս , յայտ արարեալ՝ թէ և առ
մեզաց բազմութիւն դիւրապէս ունել կամ թողուլ
դոյնպէս զօրաւոր իցես։ Որ զարուսեկին անզգայ

էութիւն իբր երասանաւ իմն դաստիարակես, երե-
ւեցուցեալ ոյնր իրի կերպիւ, թէ զենութիւնս չար
դիմեցումն յորժամ և կամիս հանդարտ առնիցես։
Որ զանբարբառ բոլորակ լուսնին կարգես ունայնս
և պատարունս, լուսաւորեալ զպատճառն առ ա-
ւետիս տեսողաց՝ թէ 'ի նուազութիւն բարեաց զպար
տաւորս մարմին դու ածես 'ի լրութիւն առաջնոյս
տեղւոյ հարստութեանն։ Որ զպատկերս անխօս աս-
տեղաց իբր զդասակս դոյզն հօտից տրոհես և ժո-
ղովես, յոյս իմն կենաց առ այս խորհրդաբերեալ,
քաղցրահայեաց տեսութիւն, թէ և անաղաչաւորաց
լեզուաց կարողապէս բաւես ողորմել։ Որ 'ի մէջ
մահու և կենաց շաւիղ վստահութեան ուղղես 'ի
ծովու, վկայութիւն եղեալ հաւատի, թէ և յան-
կասկածաւորն վայրի քեռ պաշտպանիմք անգոյ-
թակղելի. որ իբր զջուր կաթսայից 'ի հրոյ եռաց-
եալ, որպէս զմեղաց մրրիկ պղտորեալ՝ բանիւ կա-
մաց քոց խափուցանես։ Որ հայիս յերկիր և տա-
տանես զսա, զի անբանիւն զմտաւորս զդաստացու-
ցանես. որ իբր զակատ մի անձուկ նաւի 'ի վերայ
շարժութեան ալեաց՝ զանբաւ թանձրութիւն գետ-
նոյս դղրդես, որով ծանուցեալ լինիս ամենից
հաստատաւոց՝ թէ իցես աներկբայելի, որ 'ի բան
քո զօրեղ հիմնացեալ ունիս զամ։ Որ սերմանես
զարտաշնչացեալ մարմինս յերկրի, և զնոյն անկո-
րուստ պահեալ կրկին կենդանածնես, որ ապակա-
նացուս աւանդեալ՝ անեղծս ստանաս, որ ընդ մա-
հացու նիւթոյս՝ զնշխարդ կենաց խառնես, որ
հրամանաւ ակնարկութիւն 'ի խուն վայրկենի կաղ-
մեցեր՝ պատրաստ կացուցեր զանդարդութիւն ամ-
ենից եղանակաց։ Որոյ զօրութիւն և կարողութիւն,
որ շրջանակեաս զժամանակս ամաց հոլովմանն աւուրց

յայլ նմանութիւն բարեպատեհ տեսողութեան։ Որ կարդաս զանմռունչան իբրեւ զկենդանիս, որ ազդես միայն, և նոքա ընթանան, որ միայն հենուս անկանես անճառ սրուեստիւ հնարագիտութեան մեզ և առաւօտ։ Որ յետ նախակարգ յօրինուածոյն առաջնատեղծ լինելութեան, արարեր զփառաւորեալսն մեծամեծս հրաշակերտիցն հանդիսից, ըստ գրոյն երջանկութեամբ կանխահիւցն զարմացան, այլ իմն գոյացութիւն ասնելի տեսակի անեղծ աշխարհագործութեամբ և քան զսոյն 'ի մարդանալդ քո, որոց ոչ գոյ թիւ։

Գ. Որ ահա զվնասն մեր քեզ գրեցեր, որ զարդարութիւնն քո մեզ շնորհեցեր, որ ընդ քեզ կրեցեր զհաշտութեանն մերում փրկանակ, որ ոչ երբեք լքանիս յողորմութենէ, դարձո զամբարշտեալս 'ի պաշտօն բարի երկիւղի, զթմբրեալս 'ի զգաստութիւն արթնութեան սրտի, զանմաքուրս 'ի սրբութիւն պայծառութեան կերպարանի, զբազմաբիծս յանբծութիւն հանդարտական սուրբ պատկերի, զբեկեալս յողջութիւն, որ 'ի դիպմանց ոչ խորտակի, զլացեալս 'ի խնդութիւն զուարթութեան անտխրելի, զյուսահատեալս 'ի սէր միաւորիչ անքակտելի, զամաչեցեալս 'ի վստահութիւն հաստատութեան անշարժելի, զնաւարեալս 'ի լոյս երանութեան անմեկնելի, զմահու գերեալս 'ի կեանս որ ընդ եղծմամբ ոչ անկանի։ Օ՜ 'ի փառաւորեսցի անուն քո, Յիսուս, խոստովանեալ յամենայնի ընդ հօր և ընդ հոգւոյդ սրբոյ 'ի բարձունս երկնի և 'ի ստորեւս երկրի և 'ի բնակիչս նոցա, յաւիտեանս յաւիտենից։ ամէն։

ԲԱՆ · ԿԴ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵՃՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՅ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա · Լ Ի արդ առ ամենայն բան յամենայնի ուղիղ ես, ՝ծ, իրաւամբք դատիս, արդարութիւն կշռես, ճշմարտութիւն չափես, օրհնութեամբ հետեւիս, բարւոք ընթանաս, ստուգուն սիրես, յստակութիւն կամիս, լուսաւորութիւն համբուրես, փորձիս յանդիմանես, երկայնմտութեամբ քննես · ոչ ունիս նենդութիւն և ոչ դառողութիւն այլ ամենեւին հեղութիւն, հանդարտութիւն և ողորմութիւն ։

Բ · Լ ՚ըդարացար վերին իմաստութիւն անսայլայլական հօրդ հանճարոյ՝ կրկին վկայեալ անվեղջ գովեստիւ յորդեգրելոցն շնորհաց, ըստ բանին սրբութեան՝ որ աւետարանաւն կենաց ՝ի քէն ընկալաք · որ ոչ ՝ի կոծելն ողբացի, և ոչ ՝ի փողելն կաքաւեցի։ Լ՚սացեր անօրինիս՝ թէ մի՛ անօրինիր, և ես ՝ի նոյն չարիս պնդեցայ · մեղաւորիս՝ թէ մի՛ ամբառնար եղջիւր ՝ի բարձունս, և ես զընդդէմն քեզ գործեցի, և ոչ զդացի երբէք զառածեալս, թէ ՝ի ձեռին քո են եղջիւրք արքայութեան հպարտից ամբարձելոց, խոնարհեցուցանել և բարձրացուցանել, ըստ Ա՚մբակումայ, Դաւթի և Ս՚ալոմոնի։ Օրհնութիւն ինձ կամեցար, ողորմած, և ես անիծեալս՝ մեծ տարագրութիւն խոտորեցայ յարժանին ինձ մանն · սիրեցի բարկութիւն և ոչ բարութիւն, շոշափեցի ըստ գրոյն զնաւար, և ոչ զլոյս ։

կենդանի ձայնիդ քո, գթած, ապառու�ն պատաս-
խանեցի։ Զ որդնն անմահ ասացեր բանիւ Լ՚ասյ-
եայ, և զհուրն անշէջ և զկշտամբութիւնն անվախ-
ճան և զսեղին յաւիտենից և զորինակ նմին սոս-
կալի, և ես ոչ խնացայ ըստ սաղմոսողին և ոչ մտա-
ռեցի, այլ 'ի մռայլ մտաւորական կուրութե դնացի։
Յուցեր մարգարէիւն, թէ զորհնութիւն ստասցի որ
զորէնս դնէ, և ես համառօտել զնոյն փութացայ։
Լ՚ռձան հոգեւոր վիմի գրեալ մատամբ քո, տեր
Յիսուս Քրիստոս, զԼաւիթ իւրովքն բանիւք
կանգնեցեր, ասելովն ինքեան ընտրութեամբն առ
սոյն, թէ պահեցի զորէնս քո յամ ժամ, յաւիտ-
եան։ անդրադարձուք բանին միջնորդեալ զկրկին
հաստատութիւն, թէ և յաւիտեանս յաւիտենից։
ընդ որս և զսորին նմանիս պարծանաց առ իմն խրա-
խոյս, և ոչ զկծեցայ։ Ճեպեցայ 'ի տունս Լ՚ահաղու
և ոչ ՝՝՝։ 'ի յերկուս հետս երկմտութե կրկին կա-
ղացի կասեալ 'ի բարեաց, ըստ երգիծանելոյն Հե-
զնու։ Ունիմ զՍ՚ովսէս իւրովքն օրինակաւք եկեալ
'ի մեռելոց, և զտառս մարգարէիցն գրեալ 'ի յոգի,
և զմատեանս առաքելոցն ընդ մատաց մատն յեռ-
եալ, և զտերդ հասարակաց կատակաւն աւետեաց
յարուցեալ 'ի թաղմանէ անթիւ ննջեցելովք, և
անհաւատագոյն քան զնդեսին եղբայրակցութիւս
այնր մեծատան, որ է առակ իմն յարմարական,
նմանեալ զդայականացն մասանց անողորմիցն յղփա-
ցելոց, մնացի իբրեւ զսալ դարբնաց անոսա՝ յա-
մառեալ քարացեալ սրտիւ, որպէս օրինակն է
Լ՚ելիարայ, և ոչ ապաշխարեցի։

Գ։ Լ՚այլ ազդեա վերստին առ սոյն կերպարան
լքեալ կրկին ողորմութի բարի, ահաւոր, մարգա-
սեր, ինամակալ, կենդանի, սուրբ, լուսաւոր և

անվախճան թագաւոր, զօրութիւն պանծալի խաչիդ խորհրդոյ, 'ի կարծրացեալս մեղաւք անբէր անդաստան երիկամանցս յիմարութիւն և անպտուղ սրտիս լքութեան. զի առեալ նպաստ օժանդակութեան 'ի գթութենէդ կամաց ամենակալիդ, որոտացեալ բղխեսցէ հոգիս, ընծայեալ աչաց վշտագնեցելոյս վտակս արտասուաց արբուցանողաց ինձ 'ի փրկութիւն և 'ի մաքրութիւն, և քեզ 'ի հաճութիւն ընդունելութեան, ամենապարգեւ տէրդ բոլորիս, փառաւորեալդ յաւիտենից. ամէն.

Ր. Լ. Ն. ԿԼ.

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱՆ ԿՊԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՅ ՍՐՏԻՑ
ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Լ'Ի արդ ես նախնիս ամբարշտաց, դլուխս մեղաւորաց, պետս անիրաւաց, առաջինս պարտաւորաց, պատկերս յանցաւորաց, ատտիկեցիս ըստ վատթարութեան՝ այլ ոչ ըստ բարեբաստութեան, ահա զանձառիցն իմոց ճառեցի, զպատկառելիսն խայտառակեցի, զդաղտնիսն հրապարակեցի, զծածուկսն յայտնեցի, զթաքուցեալսն ցուցի, զսմիտեալսն տարածեցի, զդառնութեանս մաղձ ժայթքեցի, զդրծակցութիւն չարին մատնեցի, զամբարեալ թարախս վիրիս քամեցի, զխորս պարտեաց իմոց ծանուցի, զպատրուակն կեղծեաց առի, զքօղ տգեղութեանն վերացուցի, զամօթալեացն զդեստ

մերկացուցի, զդարշելիսն յանդիմանեցի, զմրուրն մահու փսխեցի, զպալարս հուլոյս խածուածոց քահանայապետիդ Քրիստոսի բացի։ Յանձինս վըտանդ ոչ անխայտեցի, մարմնոյս սիրոյ ոչ աչառեցի, զսրմանն հնութեան տեսիլ արարի, բնութեանս կարեաց ոչ ողորմեցայ, զմիաբանութենն կապ խզեցի, զդղեակ սրտիս քանդեցի, ընդ կամացս որոյ իբր ընդ դարանակալն մահու կռուեցայ, զպահեստ անյայտիցն արտաքս հանի, զմթերիցն դանձ մեծինն դուշակեցի, զդատախազն դատաւորին հանդէպ կացուցի, զապառնեացն զփորձ այժմէն իսկ դոյ, զդաշն կործանողին կարեցի, զուխտն խաբողին ցրուեցի, զկատարած մարտին յաղթութիւն ի քեզ տէր Յիսուս ապաստանեցի, զպատերազմին խուսափ դրդռեցի, զդիմադրութիւնն դիմեցմանն՝ բանիդ աստուծոյ յուսացայ, զնաւարատիրացն փաղանգ լուսեղինացն զինուց սադրեցի։

Բ. Արդ, ստեղծիչդ ամ եղելոց Քրիստոս որդի բարձրեալդ այ, զաստէն դսրովեալս յայսպիսեաց բանից և զհարուածեալս յայսքանեաց դանից մի կշտամբեսցես կրկնակի դատել ի մեծի աւուրն։ Ահա, հզօր ամենենին անձառ բարերար Թագաւոր անմահ, առ այս կերպ պատկառանաց ինքնապարսաւս խոնարհութիւն, որ ինձէն զանձն մեծաւ ձաղանաք յոդի դատեցի, լեց նուադաք այսր մատենի անարգանաք ամենայ զդէմն սատանայի, և զերեսս կերպի պատկառեցելոյս նշանաւ խաչիդ զօրացս։ Միասցի կնիքդ լուսոյ ի դեղ տեսակիս, ամրութեանդ նշան հաստատեսցի ի տիպ դիտակիս, երեւակ կենացդ փայտի ձեւասցի ի պատկեր այսոիս, արուեստդ հրաշից ի ճակատիս շուք նշանակեսցի։ Մի այլայլեսցի յինէն դրոշմդ լուսապաճոյճ, մի

բարձի 'ի տեսանելեացս բբաց ճաճանչդ օրհնու-
թեան , մի մերժեսցի 'ի գլխոյս առ հաւատչեայդ
վստահութիւն , մի սասանեսցի 'ի բերանոյս ամրութիւն
սեմոց՝ փառք տեառնագրութեդ։ Պահպանակդ
երկրպագելի 'ի զդայարան սրտիս միասցի , չորիցս
նիւթոց իմոյս գոյութեան քառաթեւիդ նշոյլ
ազդեսցէ , ձեռինս կարկառման փրկչիդ իշխանութի
օժանդակեսցէ , մատուցման հաստատուածոյ մատինս՝
խորհրդարանդ համարձակութիւն բարեգործեսցէ ։
Ի մեկնելս իմում մի հեռասցի սրբութիւնդ , մի
լքցի պատիւս 'ի պատիւն պարտաւորիս , մի մերժեսցի
'ի յոգւոյս անդաւաճանելիդ փրկութիւն , մի
ջնջեսցին գիծք կենդանատուիդ 'ի քո գրեցեալս
ընչոյ , մի եղծցի նկարումն արեան զօրութեան 'ի
տիրատիպ խորանէս , ընդ իս բնակեսցէ յիմումդե-
րեզմանին ։ 'ի ծորել մարմնոյս թշուառի օծումն
ընորհիդ առ իս պահեսցի , 'ի նորոգութենն աւուր
սովաւ հանդիպեցայց փառաց փեսայիդ , 'ի քոյոց
այտի ծանուցայց , քոյովքդ վաստակաք պճնեցայց ,
երախտեաք մեծիդ յարգեցայց , աւազանին զգեստիս
պերճացայց՝ քաւեալ ողորմութիւն։ Պատո , բարե-
գութ , զվերարկուդ անապականութիւն տաժանեց-
եալս մեղաք մարմնոյս , մի յարիցէ ընդ քոյս՝ բան-
սարկուին , հնացուցիչ հոգւոյս վատնեսցի , խա-
ւարաբնակացն պատիրք մի ընդ իս վերերեւեսցին։
Օրհնեսցի անուամբ քո , դթած , վիհն իմ հան-
դստեան , ողորմութիւ քո լցցի դուքն իմ գերու-
թեան , ընդարձակեսցի քեւ ինձ տեղին թշուա-
ռութիւ , անդորր եղիցի , խնամող , ինձ բանան բար-
կութեան , սնուսցէ զիս առ յաճումն արդանդն
մթութեան , յուսով քո շտեմարանեսցէ զիս յարկն
այն անձկութեան , ձեռամբ քո պահեցայց 'ի խշտին

տարտամութիւն, թեւաք քո ընկալայց 'ի տունն տագ-
նապի, դու, գովեալ, ընդ իս 'ի սենեակն վանդի։
Աղաղս ինձ ասասանօր 'ի թիւս հազարաց, զի երբեմն
էի վերնային և այժմ անդնդային, երբեմն ծանելի
և այժմ աշխարելի։

Գ. Այլ և արդ կրկին դու օրհնեալ 'ի բոլորից
գոյից յերկնայնոց և 'ի ստորնայնոց և 'ի սանդարա-
մետականաց մեռելոց, անպարտականդ այս տարագ-
րութիւն։ Աս վրիպեցայ, ես օտարացայ, ես յիմա-
րեցայ, պարտեցայ և խոտան գտայ։ ես լքայ, կա-
մեցայ և կործանեցայ։ ես մոլորեցայ, ես մատնե-
ցայ, ես մերժեցայ, ես խորթացայ, գերեցայ, և
գայթակղեցայ։ ես նզովեցայ, ես թշուառացայ,
արբեցայ և վատթարացայ։ ես ընկլուզայ, ես խա-
բեցայ, ես անօրինեցայ, ես ապականեցայ, մահացայ
և խպառ եղծայ։ ջիք քո առ այս ինչ մատն չարի,
որ ես միայն անփոփոխ բարի։ Արդ կամք քո յիս,
և խաւարն ինձ ճառագայթ։ Ճրագ յուսոյ քո անդ,
և գիշերն վաղորդայն։ մարմնոյ քոյ հաղորդեալ, և
յամօթոյն կարծեաց ապրեալ։ Իսկ ես ոչ գրեմ
զանձն իմ կենդանի վասն անփախչելի վախճանին,
գաբձեալ զի ոչ վարկանիմ կորուսեալ վասն աներ-
կեւան նորոգմանն։ Ար և փակեալ համարիմ ինձ
զելս կենացդ վասն անքաւելեացն պարտեաց, դարձ
եալ՝ բացեալ ինձ զդրախտն՝ վասն փրկութեանն
աւետեաց։ քանզի ոչ այնքան վհատութեանն գոյժ
տագնապէ, որչափ փրկութեդ քաջալերեալ ձեռն
կարկառէ։ Արդ տուր, տէր, տուր ողորմութիւն,
առ ամենայն ձայն գոհաբանեալ, օրհնեալ յաւիտ-
եանս։ ամէն։

Ի.Ն. Կ.Ս.

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱՆ ԿԲԿԻՆ ՀԵՆՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐՈՆ ՀԱՍԿՈՅ ԱՒ ՆՈՅՆ ԱՂԵՒՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Ա.ՐԴ որ ոք և առցէ զայս դեղ մաղթանաց այսր մատենի պարկեշտականի պաղատել սովաւ, եթէ 'ի մեղաւորաց իցէ մատուցեալն, եղէց և ես իմովս բանիւ կցորդեալ նմա. իսկ եթէ յարդարոց գուցէ յառաջեալն, գոսցց և ես սովիմբ ընդ նմին ողորմեալ նովաւ. Ապա թէ երջանկասցի այնպիսին ինքեամբ՝ ինձ միայնոյ գրեալ զեղկութիւնն, և ես ինձէն վկայեմ այսմիկ. Բայց յիշեսցէ նա զԱՍՈՂՄՆն և զբանս նորա զՀոգեշունչս, թէ ոմ ոք վստահասցի սիրտ սուրբ ունել, և կամ ոմ պարծեսցի մաքուր լինել 'ի մեղաց, և զի ոչ յարեաւ մարդ երկրածին ազատեալ 'ի պատասխանեաց. և ոչ ընտիր՝ ինքնարշաւ վաղուքն, և ոչ՝ թէ և 'ի թռիչս ամբարձման թեւոց բերիցի. առ որ զԳոյշ լինիցի կրկին երկուցեալ 'ի վիմին իսկ հաստատուն՝ ուսեալ 'ի Պօղոսէ, գուցէ անկեալ 'ի յերկիրս՝ սահմանս զի այսմ կանոնի խրաւադատի կշռեալ նմանեսցի. Ա.յլ առցէ զայս կշտամբութիւն մաքուրն՝ նիւթ պսակաց, առ 'ի չինանել անընտրողաբար յանձեռնհասն բարձրութենէ. և պատժապարսն՝ առիթ աղաւութեան, որով ամբարձեալ 'ի կործանմանէ հոգեւորական մահուն՝ ապրեսցի յուսով. Իսկ ինձ եղիցի պատգամս այս բանի արձան փորագրել ամենեւին անեղծանելի, որ փոխանակ իմոյ եղկելւոյս

անձին մահացուի՝ անդադար հնչմամբ հեծութեամբ լալոյ առանց լռելոյ միշտ աղաղակէ. լեցի և ոսկերացս քակտեցելոց 'ի հողապատեան շիրիմ վերարկուին՝ անմռունչ ձայնիւ զայս խոստովանել. հասցէ և մարմնոյս 'ի հող լուծելոյ՝ բարբառով իմն անազդելեաւ ծածկատեսիդ զսոյն պաղատել.

Բ. Տէր դթութեանց, աղբիւր ողորմութեաց, պարգեւք բարութեանց, որդի բարձրելոյ տէր Յիսուս Քրիստոս ողորմեա խնայեա, մարդասիրեա, նայեա 'ի վանդս, ակնարկեա 'ի բեկութիս, խոնարհեաց 'ի թշուառութիս, տես 'ի տարակոյս անձեռնհաս տադնապիս, հասիր հաղորդել կորստականս կարեաց. Շօշափեա բժշկապէս զամենաթշուառ ախտաւորութիւնս, ունկն մատուսցես քաղցրութիւն ողորմադին հեծութեան, լուր 'ի խորոցն անդնդոց մահուն դերեզմանի անմռնչելի հառաչմանս, մտցէ յականջս ամենալուր լսելեացդ ձայն պաղատանաց վատնեալ անդամոցս. Լաւ վասն զի գրաւական կենդանութեան անապական է, անփոփոխ լեցի և սիրոյդ քո գթութի. կցորդ լեր հեզութեամբ տաժանաւորս տկարութեան. Սրեռեալ պատկերիս մի՝ ոխս պահեսցես, ընդ անշունչ կերպարանիս մի՝ 'ի դատ քննութեան մտցես, մահու տանջեցելոյս մի՝ հարուածս յաւելցես, ընդ բեկեալ խեցեղէն անօթոյս մի՝ ուժգնութիւն մարտիցես, վճռաւ կոշկոճելոյս մի՝ բարկութիւն կրկնեսցես, կործանեալ շինուածոյս մի՝ պատուհաս մատուսցես, շանս սպանելոյս մի՝ քարինս արձակեսցես, լուսոյս ջախջախելոյ մի՝ սաստիկս որոտասցես, հողոյս անպատուելոյ մի՝ խիր ամբարհաւաճի ուժգինս մռնչեսցես. Ո մոխիրս մերժելի մի՝ 'ի դատ ընտրութեան կոչեսցես, զփոշիս ցընդելի մի՝ խիր զքո դիմամարտ դոցես, զտիղմն տաղտ-

կալի մի իբր զոսոխ վարկանիցես , զդարշութիւնս անդոմնելի մի իբր զբռնամարտիկ վանեսցես , ըզխեթս ի բաց ընկենելի մի նիւթ դեղենին պահեսցես , զայսքանեաց բազմապատիկ բանից կշտամբեալս մի վերստին յանդիմանեսցես ։

Գ. Ա. յս ամենաթշուառ և խաւարարդել շիրմին են ահա սրտաբեկ և յոդնաթախիծ արգահատութիւնք . հաստատեսցէ օրինեալդ քո բան անփոփոխական լինել , ըստ սրտի արդահատելոյս . քանզի և այժմ մինչ կենդանեաքս խօսիմ , մեռեալ եմ անհասիդ . որպէս ի կորուստ մահուն ատակման՝ ամենազօրիդ հրամանի անեղծ եմ հաւատովքս։ Ա. ըդ աղաչեմ զքեզ , տէր Յ՚ Ք՚ , հայեաց յիս ողորմութեամբ , և մի թողացուսցես լինել տնակից ինձ Ա. ելիարայ . և զմահազեկոյց տապանին աղդումն անկենդանաւորն թնդման թշուառն թաղման՝ աղաղակ ձայնի հառաչման լալեաց քեզ հաշտեցուցչաց՝ յարգեսցես լսել , միայն բարեգործ , հոգեսէր , հզօր մարդասէր . և հոգիդ քո բարի ընակեսցէ ընդ իս՝ լոյս առնելով ինձ ի խաւարին։ Ա՚նասցեն ընդ իս կենարար քո կրից պաշտեցեալ մասունք . զի իբր զաւանդ գանձու զիս պահեալ ի քեզ , կենաց նորոգման ընծայեցուսցեն . օճառք անվատնելի զինուց ինձ պատկանեսցին , ընդ իս յարակայեալ քարինք պարսից հոգեւոր հնարից՝ զբարին հալածել զդունդ։ Ա՚արան որ առ իս քեզ , տէր , վանեսցի . զի եթէ յարիցեմ ի վերայ իմ պատերազմել , տեսեալ զքաղաքն ունայն ի զօրաց և զազդողականացն գործի ապաձայն , զքեզ տէր ունիմ մշտնջենաւոր և աննիւթելի պահապան ։

Դ. Ո՚ լ եթէ այժմ իսկ կանխաւ արագեալ յառաջ քան զօրն կատարածի , և անշաւիղ արգելան

ինձ պատրաստեսցէ, առաքեմ զաղօթսն տէրունական նմին դան մահու. եթէ 'ի վայր զիս հնարի կործանել, զծնրադրութիւն արարչին. եթէ 'ի մոխիր երկրի թաւալել ձեռն բերիցէ, երեսացն այ 'ի նոյն մածուցումն զնա հերքեսցէ. եթէ վաստակս ինչ ցաւոց նիւթեսցէ, քրտունքն յուռթի արեամբն զանդեալ փրկչին աշխարհի զնա խուեսցէ. եթէ յընթացից բարեաց ղշունչս իմ պատանդեսցէ, կապանք ամենատեղծին զիս արձակեսցէ. եթէ յուսացութիւն պարգեւաց լուսոյն բռնադատեսցէ, հայհոյութենն համբերութի յանմարախին՝ զնոսին ընդ նոյն կարկեսցէ. եթէ հարուածս նետից գաղտնաձիգ զինուց ինձ արձակեսցէ, կարթ հնարից աղեղան փսուաց հօրն կապարձից նմին պատահեսցէ. եթէ քողով լուսոյ խաւարականի մտանել ընդ աչս անամօթեսցի, կուփումն գլխոյն ձորձով պատեցեալ լրմանն ամենից զնա տանջեսցէ. եթէ մոլեսցի զվստահութի ձեռինս կապել, եղէգն մատուցեալ 'ի յաջ գոյացուցչին զնա ջարջարեալ ըմբերանեսցէ. եթէ ձաղանօք այպանման զիս կատակեսցէ, տանելն ծաղու ամենաղօրին զնա հենդնեսցէ. եթէ բժժանօք ինչ յուռթից կախարդել խորամանկեսցէ, ապտակն դիմաց հզօրին այ զնա տատկապէս ամաչեցուսցէ. եթէ 'ի մուտս գիշերային մթութեան խաւարաւ խաբէութեան լինեալ մարտիցէ, 'ի ճառագայթից լուսոյ երեւման քո, տէր, խայտառակեսցի. եթէ 'ի միջօրէական տապոյ փորձութեանցն արեգակնակէզ վատնիչ խորշակին զիս 'ի յարմատոց խսխսեալ կարծիցէ, 'ի զօրութենէ նշանիդ լուսոյ խլեալ գօսասցի. եթէ 'ի փչմանն շնորհէ ունայն զիս առնել հնարաւորեսցի, թուքն զոր ընկալաւ տէրն քրովբէից ընդ մեղաւորիս զնա

պատկառեցուսցէ։ Լ.թէ ժանիք խածողք ինձ ցու-
ցանիցէ, լուութիւն երկնաւորին բերանոյ զնա պա-
պանձեցուսցէ։ եթէ խածմունս աղուականս հոդ-
ուոյս ազդեսցէ, բեւեռացն հարմունկք հատողին
բնաւից զնա կսկծեցուսցէ։ Լ.թէ յընթացս անի-
բաւութեաց խորհրդոց զիս մոլորեցուսցէ, սեւեռք
ոտից անհատանելւոյն զնա կապեսցէ։ եթէ հրա-
պոյրս ինձ դժնեայս արբուսցէ, քացախն ընդ լեղ-
ւոյն խառնեալ 'ի յաբբուսն բարերարին՝ զնա դառ-
նացուսցէ։ Լ.թէ առաջին ճաշակմամբ փայտին զիս
դոցէ, սոսկալի խորհրդով խաչին ըմբռնեալ խապառ
պարտաւորեսցի։ եթէ ընդ վզել ընդդէմ հնա-
զանդութեան տեառն հրամանի զանձն իմ ուսուսցէ,
բերումն պարանոցի անսահմանելւոյն զնա կործա-
նեսցէ։ եթէ 'ի մահ սատակման զիս վանեալ վիրա-
ւորեսցէ, ստուար տէդ զինու մեսելոյն 'ի կող
ստեղծչին Լ.դամայ զնա հերձեսցէ, եթէ երկամբք
վշտաց դժոխականաց զիս պարփակեսցէ, պատ-
նացն կտաւ էից ուռողին զնա ըմբռնեսցէ։ եթէ
յատակս մահու հոյել զիս խորդախեսցէ, բնակել
կենդանւոյն 'ի վէմն մահու զնա մեռուսցէ։ եթէ
խնդասցէ ընդ մարդկօրէնս իմ դայթակղութիւն,
կրկին կորասցի կարկամեալ կամաւ, յորժամ ան-
մահն ՅԾ յարուցեալ փառաք ընդ իւր նորոգեաց
զբնաւ մահացեալս։ Լ.թէ ընդ լուծանել փոքր կա-
պանաց հազարամեից բերկրեսցի, դողասցի կրկնեալ
վերատին խակոյն ընդ վերջին շղթայս անզերծ տագ-
նապին ըմբռնման սատակագունի յանվախճան տան-
ջանարանին։ Լ.թէ ընդ առաջին հարուածն դըժ-
ուարեսցի, գոյժ կորստեան յեռնում սատակմանն
անշէջ գեհենին, որ պատրաստեալն է նորա և նո-
ցին հրեշտակաց, նմա պատմեսցի, որ յաւուրն

մեծի մեծին ատենի։

Ե։ Իսկ ինձ ապաւինելոյս 'ի քեզ տէր Յիսուս, միայն թագաւոր ինքնակալ զօրեղ, արարիչ երկնի և երկրի և ամ զարդուն որ 'ի նմա, որ գալստեանդ քոյ սկսն ունիմ և ողորմութիւն փրկչիդ սպասեալ յուսամ։ 'ի յոտս քո անկանիմ, և զդարշապարիդ հետս համբուրեմ, զպարտութիւնս խոստովանիմ և զմեղանս հրապարակեմ, կշտամբանաց քարամբք կոծիմ և հառաչանաց սրտիս տապանամ, 'ի խէթ խղճիս խոցոտիմ և բոցով շնչոյս ճենճերիմ, աղի ցօղով արտասուացս այրիմ և երիկամանցն ազդմամբ կիզանիմ, յուսակտուր օդով ցամաքիմ և դառնաշունչ հողմով շիջանիմ, թախանձանաց բանիս երերիմ և կողկողագին հեծութիւն դողամ, տաժանելի կրիւք տուայտիմ և տագնապաւ հոգւոյս տատանիմ, 'ի կոծ մրրկաց ծփիմ և 'ի բախմանէ ալեաց սասանիմ, 'ի լրութենէ համբաւոյն սարսեմ և յիշատակաւ ահին կորնչիմ, կերպարանագ ատենին հալիմ և սպառնալեաց մեծիդ մեռանիմ, լուր բազմագութ, քաւիչ, մարդասէր և երկայնամիտ, քաղցրութի անձառ, օր բարի և տիւ տենչալի։ Մանզի կարող ես յամենայնի և առ ելս շնչոյս իմոյ՝ փրկութեան մեծի։ և քեզ ընդ հօր հոգւովդ սրբով փառք յաւիտեանս։ ամէն։

Ի Ա.Ն · ԿԼ.

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա · Ի ԱՅՑ քանզի յոյժ արդար է բան իրաւանցն Քրիստոսի աստուծոյ առ իս քան առ սկզբնահայրն չարեաց սատանայ · զի վասն նորա յայն սակս յայտնեցաւ , զի լուծցէ զգործս նորին · և վասն իմ՝ զի զհնացեալ պատկերս նորոգեսցէ · առեալ զկերպարանիս բոլոր էութիւն կերպին իսկութեամբ մեծին այ՝ միացոյց ինքեան անշուշտ խառնութեամբ։ Զորա ոչ են շնորհեալ 'ի բազմացն , և ինձ զբովանդակն երեղ առատութիւն · վասն նորա ոչ երբէք չարչարեալ , և վասն իմ հանապազ պատարագի · նա անհաղորդ է կենացն , և ես միշտ վայելեմ 'ի փրկութենն · նա վանեալ է խաչիւն , և ես զօրացեալ նշանաւն · նա հերքեալ 'ի լուսոյն , և ես միացեալ ընդ փառացն · նորա ոչ խոստացաւ հանդիստ և յերկրի , և ինձ զերկինս սեպհականեաց · զնորայն կտրեաց զառհաւատչեայ , և զիմն առանց խզելոյ յարակայեաց · զնա յերամակս խոզիցն արդել , և յիս ինքն զօրացաւ · զնա կարձաց օրինակեաց , և զիս ձառադայթ նշանակեաց · զնա սողնոց նմանեցոյց , և զիս իւրոնն անուամբ կնքեաց ։

Բ · Ի ակ ես զերախտիսն այ լքի զայսքանեաց բար եաց արարողն , և չարին զկնի մտեցայ՝ հայել ընդ նմին յատակս դժոխոց , ահա անարժանս բարեաց , անձիրս երախտեաց անընդունակս սիրոյ , տոռամբք

մեղաց ձգեալս, յերիկամունս խորոց խոցեալս, քանցեալ ծառս արմատենուոյ, դինիս յեղաշրջեալ, ցորեանս հեղեղեալ, մուրհակս ջրեալ, վճիռս պատառեալ, կնիքս այլակերպեալ, նմանուիս փոխեալ, արկանելիքս կիզեալ, ըմպանակս կորուսեալ, նաւս ընկղմեալ, մարգարիտս մանրեալ, ակնս պատուական սուղեալ, տունկս գօսացեալ, ներցուկս խորտակեալ, փայտս ամենեւին փտեալ, մանրագորս աղաւաղեալ, յարկս տապալեալ, խորանս խաբխալեալ, բոյսս արմատաքի խլեալ, ձէթս հեղեալ 'ի գոռեհս աղբեւաց, կաթնս հոսեալ 'ի կոյտս մոխրոց, այրս մահու 'ի յարեանց գնդից։ Վանդի միշտ խրատեալ Ը. Լ. ՐՈՒ սաղէմի առակաւ Լ. աբելոնի 'ի մարգարէիցն ձայնից անձն իմ ողբալի, և ոչ ինչ խրատեցեալ։ որ աստէն անդոսնեալ եմ և անդէն խայտառակեալ, աստ դրս ըովեալ և անդ կշտամբեալ, աստ ձաղեալ և անդ նախատեալ, աստ թշնամանեալ և անդ յանդիմանեալ, աստուստ ապշեալ և անդանօր լքեալ։ Աստ հեծումն և անդ հառաչանք, աստ կարծիս և անդ կատարած, աստ խէթ և անդ հատուցումն, աստ արկածք և անդ հանդէսք դատաստանի, ուր ոչ է բան իրաւանց և ոչ ձայն պաղատանաց, ոչ թիւք աւուրց և ոչ ելք ժամանակաց, ոչ ուղք յուսոյ և ոչ դրունք ողորմութեանց, ոչ աչ պաշտպանութեան և ոչ ձեռն այցելութեան։

Գ. Ա. ՅԼ դու ապաւինութի, դու ինքն փրկութի, դու այցելուի, դու և քաւութի, դու երանուի, քեզ բժշկութի, քո ողորմութի, միայն հզօր, կենդանի, անճառ, տէր Յ՚Ս՚Ս՚ բարերար ՝ած։ օրհնեալ, օրհնեալ և դարձեալ օրհնեալ, ընդ հոգւոյդ քո սրբոյ յաւէտ բարձրացեալ 'ի փառս հայրենի խսկութեն մեծիդ յաւիտեանս յաւիտենից։ ամէն։

Բ. Բ.Ն. ԿԲ.

ՎԵՐՈՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵՆՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՒ ՆՈՑՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՇ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. ԼՒ արդ 'ի յիշատակ ահարկուութեանդ վերագրեցելոցդ՝ որք յաճուստ են սպառնալիք ինձ ժամանեցեալք, զիարդ դադարեցայց 'ի նորոգ ողբերգութեանց, և կամ որպէս զցամաքումն առցէ հեղեղք արտասուացս։ Զի եթէ զբերեալ վակեան առաջս գետոցդ յորդահոսան ծաւալմանցդ, որ զկդեմ և զերկիր առ հասարակ ոռոգանեն՝ լիապէս բաւականութիւն բաշխեալ ամի, և զբղխումն եղեց իւրեանց առ աչս իմ եդեալ, զանձինս մեղայ սասակուութեանդ զբոց զովացուցանել ոչ բաւականացին։ ԼՒ կամ մարգարէին սրբոյ ըղձականութիւն կրկին ինձ լցցի գլուխս ջուրց բազմութիւն, և ճրագարան տեսութեաց կերպիս՝ աղբերց կայլակմունք, զբեկման ոգւոցս ջափել զվանդ ոչ ձեռնարկեսցեն։ և ոչ եղերականք ջայլից համբրէն բանահիւսից կանանց լալականաց 'ի սիրտ և յոգի վիրաւորելոց՝ զաղէտ վտանկիս 'ի յերդ արկանել և կամ 'ի նուագըս ձայնից բերել։

Բ. ԼՄԷ օրն լինելութեանդ նզովեալ, և ոչ Յոբայ կամ Լրեմիայ։ քանզի տօնելի է օրն նոցա, զորոց մի 'ի նոցանէ ոչ արժէ աշխարհ, և ոչ տարադրելի։ ապա ուրեմն զիս նկատ եղեալ զոչ արժանիս լուսոյ և կամ միոյ մանաւոր բարւոյ, զհանդիպումն աւուրն անիծին՝ յորում ես գտայ կորստա-

եան որդիս և մահու դրացիս , մշակս մեղաց և արբանեակս անօրէնութեանց ։ Որ ոչ կացի յուխտին կենաց՝ զոր դու սահմանեցեր , ՇԾ բարերար ։ ոչ գնացի 'ի քո պատուիրանն կենդանական անմահացուցիչ , ոչ վաստակեցի 'ի հունձս արմտեացն , որով 'ի մուտս ձեռանն աւուրցն խառնուութիւն կերակրել պատրաստեցայց ։ ոչ կառուցի ամրութիւն որմոց և ոչ ձեղուն յարկաց ձգեցի , որով 'ի շնչմանէ մրրկաց օդոց պահեցայց ։ ոչ համբարեցի նշխարս պաշարաց 'ի յուղին անեղբական , որով զտաղնապ սովայն իմ բժշկեցից ։ ոչ հանդերձաւորեցի քեզ աղերս աղօթիւ , որով առաջի քո կալ համարձակեցայց ։ ոչ կազմեցի թոշակ փրկութեան վարուց մաքրութիւն , որ զնորոգութիւն ինձ երաշխաւորէ ։ ոչ եռաւ զընտրութեան հաշիւն 'ի կենցաղոյս Ճանապարհի՝ իմոյ մատնչին , զի 'ի դատաւորին ձեռանէ՝ աստէն իսկ փրծայց ։ ոչ լրութիւն ձեռին օրհնութեան մատեայ յանդիման , որով օրէնսդրին մասնակից դասայց սրբեցեալ ։ Ոչ դիմաց եռաւ զգուշութիւն և ոչ թիկանց պատսպարութիւն , ոչ աջոյս իմ զինուորութիւն և ոչ ահեկիս պարածածկութիւն , որով 'ի պատերազմիս վտանգէ զերծայց ։ զերիվարս ոչ զգեցուցի զրահիւք , և ոչ զմարտիկս սպառազինութիւն , որով զՃակատն յարդարեցից։ Ո՛չ կանուխն ոչ կապեցի պտուղ , և անդադանին ոչ ժամանեցի , և ահա տարակուսիմ ունայն 'ի բարեաց ։ մաքրութիւն ծաղիկ ոչ ունիմ և ոչ իւղ ողորմութիւն , և գիշերոյն մռայլ՝ աննշոյլ ։ 'ի նիրհումն մահու ննջեալ եմ , և տագնապ կոչողին փողոյ ստիպէ ։ զզարդ հարսանեացն կրկին մերկացայ , և զձէթ վարուցն վերստին լքի , և դուռն մտին հարսանեաց աւասիկ փակի ։

Գ ։ Լաւարդ զիմաստ առեալ մխիթարութիւն այս-

քանեաց վշտաց, և կամ ընդ որքանեաց տարակուսանաց խաւարչ՝ լուսաւորութիւն յուսոյ կենաց խառնեցից, և կամ որ արդեաք զդարշապարս ոտին կառուցից, և կամ յոր վստահութիւն զաչս իմ յառեցից, և զինչ անդորրութի ծփանացս նկատեցից, և կամ յոր ըղձական դիւրութի ձեռն համբարձից։ Օ՛ի եթէ՝ ի ձեղուն բարձրութեան երկնի, անսի ան ձրեւեաց հուրն Աստուծոյ, որպէս ասացեալ է. իսկ եթէ յատակ խորութե երկրի, սա եբաց զկոկորդն ըմբռնողական և եկուլ զԱդան բանակաքն Ի.բիրօնի։ Եթէ յանդգնեցայց փախչել յունողէն, գուցէ կալցի զիս վիշապն ահագին։ Եթէ ընդ գազանս ինչ թափառեցայց, արագունք են խնդրել զվրէժ ստացողին առաւել առ իս քան երբեմն զԵղիսէին առ մատաղ մանկունս բեթելացիս քրմորդիս։ Եթէ յամենատարած օդոյս պարզութիւն, այն եղեւ եգիպտացւոցն խաւար շօշափելի։ Եթէ՝ ի թռչունս բարձանց, նոքա են կոչեցեալք՝ ի սպանդն զոհին բոսորոյ դիւականցն։ Եթէ՝ ի տկարսն խիզախեցից, վասնիմ՝ ի պիծակացն, և զի պիտոյ են ինձ առիւծունք։ Եթէ յարջոցն պատառողաց ապրեցայց, մի՛ միւքն արեան ծարաւիք ինձ պատահեսցեն։ Եթէ յանհոգս ուրեք նստիցիմ, մի՛ զուկքն անարգագոյնք՝ իբր ցնցուղս հրոյ եռաց մանն զինեւ մաղեսցին։ Եթէ յեղջերէ մրեղջերուոյ փախնուցում զերծեալ, նկուն ճիրանք աղկաղկաց մնոցն մորմնքողաց՝ զիս կեղեքեսցեն։ Եթէ՝ ի սենեակս շուքմարանաց խորշից զողեալ ամիոսիցիմ, տաղտկատեսակ դարշութիւն գորտոցն մեղաց օրինակքն զիս զազրացուսցեն։ Եթէ՝ ի վայրս ինչ անդաստանաց կացեալ զեռուզեցայց, շարք շանաճանաճոցն տարմից զինեւ պատեսցեն։ Աղաղում ասել

զնաառնիՀն և զՀորեակն զզօրն զօրաւոր ընդ թու-
նաւորն թրթուր և ընդ անկենդանական երեւելին,
Հանդերձ ջրակարծ կարկտիւն և ապականագործ
եղեմամբն. որ առ աջաց տեսիլ ապազէնք և նուաս-
տագոյնք, բայց 'ի յակնարկելն ՅայՀ յաւէտ գոռոզա-
բար ուժգնութիւն Հարին Հանին վանեցին զՀպարան
ամբարՀաւաճռութիւն փարաւոնի բռնութիւնն բուռն
գաւազանին՝ յաղթող վիճակաւ. որ են կերպարանք
թաքուցելոցն կրկից լկողաց անձնականացն անե-
րեւութից եգիպտացւոցն անօրէնութեաց՝ յոգի և
'ի մահ տանջողաց գաղտնի վնասողաց։

Դ. Ա.ՅԼ դու ամենազօր արարիչ բնաւից տէրդ
բոլորից, 'ի յատելիսն Հանդիսացիր Հերքել զնոսա.
և ինձ ողորմեա կրկին գթութիւն ձեռն մատուցեալ
փրկութիւն տարակուսեցեալ կոչկոճեալ վարանեալ
'ի մահ պարտելոյս։ Օ՛ի դու միայն ճանաչիս ՀՀ
փառաւորեալ միշտ ընդ Հօր Հոգւովդ սրբով յա-
ւիտեանս յաւիտենից. ամէն։

Ի Ա.Ն. ԿԹ.

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱՆ ԿՐԿԻՆ ՀԵՆՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ
ԱՌ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՅ ՍՐՏԻՑ
ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Լ՚Ի արդ, վասն զի 'ի ձեռն մեծիդ և ամե-
նահնար արուեստաւորիդ իմն եղանութիւն տեառն
և ՅՀԲՐ 'ի քրայս ընտրութեան փութոյ քոյ սի-
րոյ Հանապազ եռամ և ոչ երբէք պարզիմ, միշտ

խառնիմ զուգիլ և ոչ ևս միանամ, ահա զուր ար-
ծաթագործդ երկնաւոր իմ Ճարտարապետ, 'ի սնո-
տիս վաստակեալ առ իս աշխատիս, ըստ մարգարէին
յայտնի առակի, և չարութիս իմ ոչ հալեցաւ. զոր
ինձէն մոլեալ չարաչար՝ իբր զնեղլգար դիւաբախ
իմն ողորմելի յանդգնեալ անկարգս խօսիմ՝ զիմն
զպարտիս աՃեցուցանել, քան հաշտութիւն հնարս
ինձ այսու կազմել։ Լու զի մի՛ անընդեալ դիպուած
և անկիրթ պատահումն և անհաւասար հանդիպու-
մըն՝ պատրաստութիւք հանդերձելոց տանջանաս-
նացն ինձ երեւեսցին, ամենեւին անմուռաց պահ-
եաց աստստին 'ի յիմամ մարմնի նշխար մնացուա-
ծոց նախնումն անիծիցն. զոր 'ի փոքուէ տարրէ
անարգէ զմեծն է ուսանել։

Բ. Լանգի խաղալն ինքնաբերական գիւտք որո-
վայնի՝ բոստոտք ՃապուկՔ շարժողականք և ազգի
ազգիք, որդունք աղեաց գաղտնակուրք, խաղա-
ւարտք հրակայծակք և բիծք բոցակիծք և անիծք
անկերպաւորք և երամակք ոմանք քրտնածինք զաղ-
բաթորմիք կսկծեցուցիչք և մարմնողականք։ Լա-
պատակք այլոց վայրենեաց, ըստ նմանութեան դիւաց
գիշերամարտից և մեկնազէն բարբարոս գնդից խա-
ւարասիրաց, և գաղանութեամբ քանասար գայլոց
արաբացոց, կորակոր գնացիւքն, արջնաթոյր գու-
նովն, կրկնապարոյր կռածագ կոցաւն, որ զօրէն
ունի խոյթոցաց կարՃի, իբր դժնիկ փշովք խոցոտ-
եալ ծծեն ձգեն զսրեանն խոնաւութի, և յան-
կողնիս մահՃաց հանգստեանն վաստակս կրից ցու-
ցանեն։ Լու կարկառեալ ուրուք ձեռն՝ հատուցա-
նել զհատուցումն նոցա նոցին, վաղվաղակի զգան
զվնաս վտանգին՝ զոր ազգեն մարդոյն. և անդէն
իսկոյն լերկամարմին փոքր հասակաւն՝ իբր թեւոք

ին թռիչս արձակեն, և ըստ մարախի ձեւոյ ոստոստեալ այսր անդր տարաբերին. և ըստ բազմապատիր նենդութեան բարոյից դաւօղ աղուեսուց՝ խորամանկեալ խուսափեն 'ի պատուածս բազում ելից, զի յերկիւղէ մահուն ապրեսցին. Եւ այնքան չքոտի և անքատ անձամբքն ոչ միայն զռամիկսն և զնուռնիճաղանձս, այլ և զթագաւորս հզօրս և ահագինս փախուցանեն հանեն տարագրեն 'ի դրստիկոն յարկի ապարանից բարձրութեան, և կամ 'ի բացի բնակեցուցանեն. քաջք արանց արեաց, որք իշխեցին ամբոխից և տիրեցին ժողովրդոց և առին զքաղաքս աղգաց, զպարտութիւն իւրեանց զօրաւոր ձեռինն ինքեանք վկայեն, թէ քանզի ոչ կարացուք 'ի դիմի հարկանել վերիցն բռնութիւն, վասն այնորիկ խոյս տուեալ հասաք յայս տեղի.

Գ. Եւ զինչ է ինձ զփոքունց և զանկածից ծաղբականաց ոմանց գոյութեանց 'ի կիր արկանել, որք զօրեղ և անհերքելի ջատագովք են ճշմարտութեանն՝ յիշատակել ինձ զհանդերձեալսն, որք 'ի մարմնոյս անօրինելոյ ընծային պտուղք դառնութեան. Ընդորս և եկամուտ սատակչականացն ախտից գիւղք, և կերչացն կոյտք անողբելիք. յորոց չէ զերծանել, քան թէ հարկաւ մարմնոյն վտանգի զապագայիցն սրբոք իմաստասիրել. և ոչ տեղի է գտանել ապաստանի՝ փախստեամբ անկանել առ նոսա. այլ առանց կամաց քումդ ակնարկութիւն և մարդկային կարք և հնարք վրիպեցան. Իսկ դու, բարերար, զամենիս բաւականապէս զկենացն հնար՝ եթէ կամեցիս փրկել, նորոգել, քաւել, բժշկել և կենագործել. և քեզ փառք յամենայնի յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն.

Բ.Ն.Հ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՅ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Լրի քանզի համբարձեալ զընթացս բանիս 'ի փոքունց աստի երկրայնոց ջհամարելոց ընդ դոյս երեալոց՝ 'ի մեծագունիցն տեսակս, ասացիլ զսնեալն հանդէս իրաւանց ահաւորին անաչառութեան։ Որ զի թէ մերձաւորագոյնք իցեն այ իբրեւ զնախածանօթ հայրապետութիւնսն, և կամ մաքրագոյնք որպէս մարգարէսն, կամ անբծագոյնք իբրեւ զառաքեալսն, կամ ընտրեալագոյնք որպէս մարտիրոսսն, եթէ ոչ դու մարդասիրեացես աննուազ բարիդ և անսիպոխ խնամակալութիւնդ և անպակաս ողորմութիւնդ, ընդունայն է ինձ փրկութիւնն առ 'ի նոցանէ։

Բ. Զի եթէ առ նոյն ինքն Աբրահամ ձայն արձակիցեմ, իբր ողորմագին առակ ընչեղին ինձ վարդապետէ, 'ի տապոյ անտի պապակեալ, կաթի միոյ ջրոյ ոչ բաւականանայ. քանզի և նա փակեալ է ընդ կարեաց հասարակաց անհնարութեան։ Իսկ եթէ առ Մովսէս, և նա զգածեալ է տկարութեամբ, որ ոչ զօրեաց առնն փրկութեամբ, որ զհայթայթանաց կրկուան 'ի պահպանութենն աւուր ժողովեր. իսկ եթէ առ Յհարոն, և նա ինքնին իսկ կարօտացաւ մաղթողն. իսկ եթէ առ Դաւիթ, 'ի մէջ բարեացն առաւելութեան ստգտեալ է և նա. իսկ եթէ առ Նոյ և Յոբ և Դանիէլ, զայս Եզեկիէլ

մարդարէ մեկնեաց յանուանէ իսկ յիշատակեալ զնոսա, և զայն ընդ նոսին իբր 'ի դիմաց աստուծոյ ազդեալ, կենդանի եմ ես ասէ տէր, թէ ոչ ապրեցուսցեն զուստերս և զդստերս իւրեանց 'ի բարկութէն որ հասանիցէ, բայց եթէ ինքեանք միայն ապրեսցին. իսկ եթէ առ Պետրոս վէմն հաւատոյ, 'ի քումդ խնամոյ խուն մի խիթացեալ և նա ընդ կրիւք իմն դրաւեցաւ։ Թողում ասել զբազմացն դումարութիւն խոնարհեալ առ կարիս կարիս, թէ և յաւէտ երջանիկք իցեն. ընդ որս և Հովասու ոմն մարդարէի 'ի մէջ ածառաքն սպասաւորութիւն մարդկութենն գայթակղութիւն՝ ինչ յոլովից անթարգմանելի, թէ և 'ի դէմս իմն մեկնութեան ձեւակերպեսցի.

Գ. Լաւ քանզի չափեալ սահմանեցաւ զօրութիւն փրկութիւն մարդկան, և ցուցան նոքա ողորմեալք բարերարիդ և զօրացեալք ամենակալիդ, կոչեցեալք պաշտպանողիդ և քաւեցեալք հնարաւորիդ, շնորհեալք ազատեցուցչիդ և բժշկեալք անախտականիդ, կենագործեալք անապականիդ և լուսաւորեալք նորոգողիդ, այսուհետեւ դիտացեալ զսակն որքանութեանց հողածին բնութեանս, որք մեխիթար են օրինակաւն նմանաբար հարաղատապէս վստահութիւն յուսահատելոց, ահա առ քեզ դիմեցից՝ որդի՝ ով կեդանւոյ Քրիստոս օրհնեալ յաւիտ։ Անաւանդ զառակն ազդակից այսմ մաղթանաց առտանօր յիշեալ, զվերագրելոցդ բան վերստին արդարացուցանէ. բարի է, ըստ իմաստնոյ ումեն երջանկի, անկանել 'ի ձեռս տեառն, և մի 'ի ձեռս մարդկան. զի որպէս մեծութիւն նորա, և ողորմութիւն նորին։ Լաւ այս բան թէև զԼաւութին իմն դիտագրէր, որ զերբեքմանեան հարուածն ածեան

առաջի եդեալ՝ ընտրեաց ինքնին կամաւորաբար զդատակնիք մահուն սատակման՝ իբր զկենդանի Քրիստոսի հաւատոցն յաճախութիւն , քան զերկուսն եւս այլ փոքրիկուն՝ որք տանջեցան և ոչ ողորմին . սակայն և իմն օրինակութիւն բանիս պատկերի Հարակեցելոյ հնարս կենաց կորուսեալս անձին՝ ոչ է այլայլեալ յարմարութիւն . զի ոչ եթէ զփրկեալսն նուաստացուցանեմ 'ի մատենի այսր ողբերգութիւն, առանց որոց ոչ է մատչել առ տէր , այլ զփրկողին անուն պսակեմ, և զշնորհ նորին առ ամենեսին բարեհռչակեմ, և զբնաւին բարձունսն 'ի թռիչս վարուց խոստովանիմ բանիս պայմանաւ յաւէտ կարօտեալ ողորմութեանն դեղոյ ։

Դ . Ա՛հա դու կեանք , դու փրկութիւն , դու բժշկութիւն , դու անմահութիւն , դու երանութիւն , դու լուսաւորութիւն , արա ինձ անդորր 'ի մեղացս աշխատութեց , զի և քեզ լեցի հանդիստ 'ի մշտադատս հեծութեանց՝ ձանձրացուցիչս թախանձանաց . որ ոչ այլ իւիք , քան թէ փրկութիւն մարդկան պարարիս , օրհնեալ յաւիտեանս . ամէն ։

Ի Ա Ն . Հ Ա .

Պ.ԵՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵՏՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵՆՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀԱՍԿՈՂԻ ԱՒ ՆՈՑՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ
ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա . Լ՚Ի քանզի երջանիկքն և փառաւորեալք սրբոցն պարք , յորոց ոմանք դոյզն ինչ դթեցին և

յաճախագոյնս հաստատեցան, փոքունս սասանեցան և մեծագոյն վառմամբ նշուլից հոգւոյն մաքրութեամբ լուսաւորեցան. յորոց մինն զանդուածոյն յայտնէ զհասարակաստեղծն տկարութիւն, իսկ միւսն զգերազանցն քան զբնութիւն օրէնս. վարս և առաքինութիւս հրեշտակականս. Լաւ արդ նոքա որ օրհնեալքն են յամենիշխան բերանոյ Աստուծոյն հօրն Քրիստոսի, ընտրեալքն տօնեալքն խնկեալքն և բարեբանեալքն, իբրեւ զանդամս Քրիստոսի պաշտեցեալք, և իբրեւ զօթեւանս հոգւոյն սրբոյ յարդարեալք, յորս չկայ ինչ նշմարանք և կամ գիւտք խաւարի, այլ ամենեւին անկեղծութիւն և լուսաւոր արդարութիւն, և որքան մարթ է զմարդն այ՝ այ նմանեցուցանել։ Լարեալք պարզք և անպատկառելիք, կրօնք բարձունք և անխոնարհելիք, կեանք զդաստք և անստգտանելիք, պաշտօն առ Աստուածն և անփոխարկելի, ընթացք արիականք և անկասելիք, ճշմարտութիւն միտարր և անցնդելի, դիմագրաւութիւն զօրեղ և անհերքելի, տեսաւորութիւն պայծառ և անապշելի, իմաստասիրութիւն վերնական և անկոխելի, պատկեր մաքուր և անաղարտելի։ Օ որոց կերպարանս և զգիշատակս անուանցն աղաչել՝ Աստուծ իսկ վարդապետեաց, և նոքաք հաճութիւն 'ի մէջ խառվութեան արարչիդ բան լուսաւորեաց։

Բանք պանծալիք հաշտեցուցչիք աստուծոյ։

Բ. Լսել ես անպիտանս յամենայնի, և որքան բան զօրէ պարսաւեալս, որ մինչդեռ արթունս եմ՝ նիր հեմ, մինչդեռ զդաստ երեւիմ՝ թմբրիմ, 'ի բարեպաշտելս իմում գայթակղիմ, մինչդեռ աղօթեմս՝ և վրիպիմ, 'ի յընթանալս իմում և կասիմ, յարդա-

բանալս իմ և մեղանչեմ, 'ի խաղաղանալս իմում ամբոխիմ, մինչդեռ արշաւեմն՝ առ'ի յետոյսն հակամիտեմ, 'ի ջուրեն իմում՝ ընդ կրունկն դառնամ։ Ընդ լուսոյն մասին և խաւար յարեմ, ընդ-բաղցրութեանն ճաշակ՝ օշինդր խառնեմ, ընդ կուրս բարեացն՝ չարիս հիւսեմ, ընդ կանդնելն և կրկին գբլորիմ։ Ծաղկիմ և ոչ պտղաբերիմ, ասեմ և ոչ առնեմ, խոստանամ և ոչ կատարեմ, ուխտեմ և ոչ վճարեմ, կարկառեմ և անդրէն ամփոփեմ, ցուցանեմ և ոչ ընծայեմ, մերձեցուցանեմ և ոչ մատուցանեմ։ Ի ճարակել խոցուածոյս անդրէն վիրաւորիմ, 'ի հաշտեցուցանելն՝ վերստին խառնվեմ, զուր հանդիսանամ և իրաւամբք պարտաւորիմ, գրիմ և խակոյն եղծանիմ, նստեմ և 'ի դիծն թուլանամ, սկսանիմ և 'ի հանգիստն ոչ ժամանեմ։ Պարգիմ և դարձեալ սասանիմ, ընանիմ և կրկին հեղում, շարունակիմ աստ՝ և անդ 'ի սոորեաս հոսիմ, բարդիմ և անդէն տոչորիմ։ Հիմն արկանեմ և ոչ գրչխաւորեմ, սակաւ վաստակիմ և բիւրս վատանեմ, դոյզն գանձեմ և անթիւս սպառեմ, զայլս խրատեմ և ես ինքն անփորձեմ, միշտ ուսանիմ և երբեք 'ի ճշմարտութիւն դիտութեանն ոչ հասանեմ։ Ո՜ չիշեալ չարիսն նոյնչափ արծարծեմ, սուղ ինչ քաջալերիմ և առաւելապէս լքանիմ, լարիմ և խակ և խակ առ նմին մեղկիմ, զայս կարկատեմ և զայն պատռեմ, խլեմ զեղիճն և տատասկ տնկեմ։ Ընդ ամբառնալն և այսրէն բերիմ, մտեմ 'ի բոյնն աղաւնի և անտուսա ագռաւ երևանեմ, գամ սակաւ մի սպիտակ և սրանամ դառնամ բնաւին սեւացեալ, ասեմ զիս քեզ դաւանել և սպանողին նուիրիմ, ընդ յանդիման լինելն և թիկունս դարձուցանեմ։ Ապրիմ և այլ մշնոտիմ, լուանիմ և

նովին զաղրանամ, կերպարանիմ զԱՒաւթին և գործք զԱՒաւուղայն կատարեմ, շրթամբք ճշմարտեմ և սատեմ երիկամամբք, աջովս մատակարարեմ և ահեակ կողմամբս աւերեմ։ Ընդ երկրագործութեան ցորենոյն՝ որոմն սերմանեմ, ի բարձրագոյն իմաստիցն վայր իջեալ, ես ինքն գտանիմ։ Հրեշտականամ յերեսս և ի խորհուրդս դիւանամ, ի յոտս հաստատիմ և ի միտս տատանիմ, սուտ ձեւանամ և իրաք խոտորիմ, կեղծաւորիմ արդար և արդեամբք ամբարշտեմ։ Ելասիմ ի պարս հեզոց և ընդ այսս կաքաւեմ, ի մարդկանէ գովիմ և ի տեսողէդ պարսաւիմ, ի հոգածնելոցս երանիմ և յորդւոցն լուսոյ աւաղիմ, հաճոյանամ յետին ռամկին և թագաւորիդ մեծի յաչաց ելանեմ։ Օ տեսանն դատաւորին թողեալ, խառնակրօնիցն աղերսեմ. հերքեալ ի վերիցն, սոսկականացն սպրդիմ. մարմնովս արտաքուստ պճնիմ, և անձամբս երփնիւ ճոյին ճանաչիմ. հպաւորիմ դաշն հաստատել, և ուխտակորոյս արտաքս մերժիմ։ Ելյսօր մաքուր հոգեկիր, և վաղիւ մոլի խելագար. զտէրունի պատուէրն լքեալ, թելադրութեան օձին հետեւիմ. արիանամ զօրապէս, և վատթարագոյնս ընկրկիմ. զծանրութիւն աւուրն բառնամ, և ի ժամ վարձուն անմասն ելանեմ. ի բացուստ ճոռոմն խօսիմ, և ի պատասխանատուութեանն պահու պապանձեալ կարկիմ. ի յելս արեւուն հարուստ երեւիմ, և ընդ երեկս ունայն դեգերիմ։ Ի յաթոռս ծերոց բազմեալ, և խելայեղից կցորդիմ. ննջեմ խեթիւ, և արհարբաք զարհուրեալ զարթնում։ Օ անդաստանս կամացս չարաչարս հերկեմ, փոյթ խնամով ի չարիս, միշտ անառակ որդիս, անդարձ տարագրեալս, անզղջական զառածեալս, անմխիթար տրտմեալս, ինքնադրաւ

գերեալս, մահու և ապականութեան ծառայեալս, անողղբելի տանջեալս, անփրկելի մատնեցեալս, անպատուաստելի հատուածեալս անարծարծելի շիջուցեալս, անկազդուրելի խորտակեալս, անհանդերձելի կործանեալս։ Լաւ եթէ պարտ է զասատիկն ատանօր ասել անօրինեալս անձին նախատինս, ահա գրեմ գրեմ և ոչ անխայեմ զնուիս նիւթեալ գեհենին։ Ստացուածս նախանձու նորոյս Լ. դամայ երկնայնոյ, որպէս և Լայէնն առաջին հնոյն և հողեղինին. որ ունիմ զբնաւն ատատատ 'ի յանձին զնշանակ ամբաստանութես, ոչ զընչոյս տուրեւառութիւն, այլ զբանիցս կշտամբութիւն։

Գ. Լաւարդ ուր իցեն փրկութիւնքն, ուր սկզբնահայրն հաւատոց 'ի յուսահատութեանն վայրի զանգթութեն իմ ջարիս կրկնէ, մեծն մարգարէից քարամբք բանից կոշկոռէ, արին բարեփառ աշտէին նիզակաւ 'ի մահ սատակէ, պատկեր Ճշմարտին ընդ Լ. քարու համայնիւ ջնջէ, ճածարեալն վերհից՝ յարա գողացն վրիժուց մատնէ, մարգարէածին տեսանօղն՝ ընդ ամաղէկացւոյն առաջի տեառն սպանանէ, նախանձաւորն ոյ երկնատեղաց բոցովն վատնէ, ստուերին լրումն և նորոյս սկիզբն՝ հեծանոցին ընտրութիւն հոսէ, պետն առաքելոց ընդ Սափիրայի 'ի կենաց զրաւէ, զարմանալին քննութեամբ հոգւոյն՝ բուրումն ինձ մահու ընդ կենացն քարոզ խառնէ։ Լ. ըդ անաչառք և ինձ կամառք երջանկացն, և ուժգնութեան հրամանի վերնոյն արի սպառազէնք. ընդ հրեշտակացն և մարդիկ, ընդ տիեզերաց երկրի և տարերքը, ընդ անզգայիցն և շարժողականք, որովք դատեալ միշտ լինիմ տուժիւք լեկանաց յօրինակ և յիշատակ սոսկալեացն ապադայից. իբր հողմով փոթորկի ալեաց յաւէտ մրրբ-

կեալ կենացս վստահութիւն, մնայ անկասուն 'ի հաստատութեց։ Օ՜ որ երթէ ոք իմաստութիւն 'ի քննին առեալ խուզեսցէ զլուղակացն բաղմատեսիլ զանազանութիւն, զմանունս փոքունս ընդ մեծամեծացն դասեալ, որ առանց թուոյ և քանակութեան համարոյ թինդս առեալ անբաւ երամոց երանն զերանն սլանան 'ի մարմնիս ծովու, վկայեսցէ և հաստատեսցէ ճշմարիտ լինել զասացելոցս բանագրութիւն։

Դ. Ա՛յլ դու ինքն օրհնաբանեալ անմահ թագաւոր բարի երկնաւոր մարդասէր Քրիստոս, աց կենդանւոյ միածին որդի, հզօր բարձրեալ անքննին անճառ քաւիչ ահաւոր, ասասեա 'ի ձմեռն ամբոխեալ ալեաց ոգւոյս ծփանաց, արձանացո զծարաւս մոլեգին շարժման սրտիս խռովութեան, ընդոստնեա 'ի սանձս կապոյ երասանաց ըմբռնման զցնդեալ մտացս վայրագութեան։ Զղեցի խաղաղութիւն հրամանաւ մեծիդ ամենավարան բքոյս ասասնման, սատակեա խափանեա զբազմագլխեան անդամս ուրուականս գաղանեաց ամօթոյս երկրակենցաղս հինից։ Զրեսցես աղօթս մատամատոյցս զայս նորընծայ տառ ողորմաղերս թախծագին ձայնի ողբերգարկութեան այսր մատենի։ Հան 'ի խորոց մահուս անդնդոց էքնաղ ապրեցեալ ընդ մարդարէին փրկելոյ։ ընկալ զխոստովանութիւն անձնադատ բանիս 'ի հոտ անուշից։ Շնորհեա միսիթար դառնութեան վշտաց ուժգին հեծութեան յուսահատելոյս։ Զուքեզ ընդ հօր հոգւովդ սրբով փառք պատիւ և իշխանութիւն յաւիտեանս։ ամէն։

ԲԱՆ · ՀԲ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՅ ՍՐՏԻՑ
ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա·Յ՛Լ ահա ձեզ ասեմ, ով եկեղեցիք միանձանց և աշակերտութիւք կրօնաստանաց, որք մերկամարմին մատանցդ ձեռօք առ ակնկալութիւն յուսոյն պարգեւաց բարեացն անբաւելոց տեառն զինուորեալք, որոց զայս սեղան հանդերձանաց խորհրդոց բանից ընծայեցուցի, ընկալարուք զայս աւանդութիւն խոստովանութեան 'ի շինուած փրկութեան հոգւոց։ Օ՛աներուք սովիմբ զմարմնոյս պարտուելի, յիշեցէք զմարգարէականն ընդ առաքելականին առեալ մեզ 'ի խրատ, զի մի պարծեսցի՝ եմ մարմին առաջի՝ այ, և զոչ զք է արդարն և ոչ մի։ Օ՛տերունականն մի մոռանայք, 'ի կատարածն իսկ պատուիրանին գոդջիք զձեզ ծառայս անպիտանս։ մի եղիցի լինել ձեզ որպք խաբողին։ զգուշացարուք և գրոյն, թէ կերակուրք նորա ընտիրքն։ Բ՛անդի և ես իսկ, որ զայս նուազութիւն մատնաւոր պտղոյ ձեզ ջամբեցուցի, վկայեալ զանձնէ կամաւորական ստգբոտանք բիւր բամբասանաց անբժշկական մեղանաց, 'ի սկզբնահայրն սկսեալ մինչեւ 'ի սպառումն ծնընդոց նորա՝ կամայականն յանձնառութեամբ հաստեցի երդի զիս ամենայնիւք պարտական չարեաց։

Բ·Լ՛ուայ յումեմնէ ոչ պարտաւորէ, և ոչ հաճեցայ, 'ի յասելն նորա անյարմարապէս առ այն, որոյ առաջի ոչ է արդարանալ մարմնոյ երկրածնի,

թէ ոչ երբէք շնացայ , ոչ պոռնկեցայ , և ոչ զաշ-
խարհիս ինչ համբուրեցի ճաշակս մահու։ Ա՛յլ ոչ
ընդհատ ինչ յանօրէնութէ. թողցէ նմա տէր ած-
զայսոսիկ. թէ և ճշմարիտ իսկ գրեցաւ , ոչ ըն-
թացաւ , որքան թէ գթեաց , 'ի յասել զսնյարմար-
սն 'ի դիմաց ժողովրդեանն Իսրայէլի բանիւ Աստ-
ուծոյ , օրհնեալ տէր , և մեծացաք. որ է փարիսե-
ցւոյն ձայնի կերպարան։ Այլ ես քանզի դի-
տողին այ մատնեալ եմ դատաստանի , որ զկիրս ա-
նարեւութիւնն մատաց 'ի կշիռս եդեալ՝ համարի դա-
տել զիս նոքօք ամենիրաւ հատուցմամբք , ոչ կեր-
պարանեցայց տեսողին , ոչ կեղծաւորեցայց քննո-
ղին , ոչ ստեցից զոչ գործեցեալսն նկատողին , ոչ
խաբէութիւն ընդ միտ ինչ մտից մեծին , ոչ 'ի տեսիլ
բարւոյ ցոփութիւն զբարս քողարկեցից , ոչ 'ի պատ-
կեր ընտանի զապիկարս երբէք յարդեցից , ոչ խե-
նեշեցայց 'ի զարդ օտարոտի , ոչ պճնեցայց այլով
պայծառութիւն , ոչ պաճուճանս յարմարեցից տգե-
ղութեան գեղոյ։ Ոչ ոք մ զաւոր իբրեւ զիս , ոչ ոք
անօրէն , ոչ ոք ամբարիշտ , ոչ ոք անիրաւ , ոչ ոք չա-
րագործ , ոչ ոք վրիպեալ , ոչ ոք սխալեալ , ոչ ոք մո-
լեգնեալ , ոչ ոք խարդախեալ , ոչ ոք շաղախեալ , ոչ
ոք ամաչեցեալ , ոչ ոք դատապարտեալ , ես միայն եմ
և այլ ոչ ոք , ես ամենայնն և յիս ամենեցուն։
Ոչ հեթանոսք , զի ոչ դիտէին. ոչ հրեայք , քանզի
կուրացան. ոչ տգէտք և խառնիճաղանջք , քանզի
յիմարք էին իմաստից։ Զես վարժից կոչեցայ յան-
ձինս դատախազ. ռաբբի ռաբբի անուանեցայ , և
զդովեստն առ ած եղծի. բարի ասացայ առ եղկու-
թեանն ժառանգութիւն. սուրբ վկայեցայ 'ի մարդ-
կանէ , որ եմ անմաքուր առաջի այ. արդար դաւա-
նեցայ եմ իրօք ամբարիշտս. հեշտացայ 'ի գովեստ

մարդկան, զի ծաղր եղեց յաստենին Աստի. յաւա-
զանէ կոչեցայ Աստուն, և ես 'ի քուն մահու
ննջեցի. 'ի փրկութեանն աւուր հակող յորջորջե-
ցայ, բայց զդասաւորեն աչս կափուցի. Ահա դա-
սատան, ահա յանդիմանութիւն, ահա նոր կշտամ-
բանք և հին դատապարտութիւն, ահա ամօթ դիմաց
և տագնապ հոգւոյ, ահա խնդիրք փոքունց և կը-
շիռք մեծամեծաց.

Գ. Ասէ դու միայն տէր ած մարդասէր, անո-
խակալ և երկայնամիտ, համարեաց մեղապարտս ան-
ձին ընդ վերջին պարտաւորութեան աւուրն ահա-
ւորի զայս կսկծեցուցանող ինքնաբանական նախա-
տինս. Որ լուայց 'ի քէն զայսոսիկ, դթած, փո-
խանակ զի ես ինձէն անձինս դրեցի. Ընդ բարձ-
ցես և վերացուսցես զպահ պարտաւորութեան կանո-
նիս ընդ քեզ կապելոյս տենջանօք հոգւոյս. Հան
զնախատինս պատկառանաց խայտառակութեանս,
ծածկեա աջովդ կարողութեամբ զոգեղ տեսակ մարմ-
նոյս մերկութեան, մատո հանգստեան զթոպեալս
ուժգին մեղացս բեռամբք, կարգեա ինձ սահման
հեռոց բարութեան առելս կենացդ, պահեա յի-
շատակ ինձ ողորմութեան և զկնի մահու կեանք
ամենեւին, օրհնեալ յերկինս և գովեալ յերկրի,
բարեբանեալ միշտ յամենայնի՝ յաւիտեանս յաւի-
տենից. ամէն.

Բ Ա Ն · Հ Գ

ԱՂԵՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵՆՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ
ԱՌ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՅ ՍՐՏԻՑ
ԽՕՍԻՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա · Ամագաւոր բարձրեալ հզօր տհաւոր, օրհնեալդ միայն տէր Յիսուս Քրիստոս, քո է փոխարկել յանակնկալս կենաց յուսահատութիւն զսատակիչ անէծս առ կեցուցանօղ օրհնութիւս, զպարտաւանս վհատութիւն առ զուարթացուցիչ դովութիւն, ընդ մահն՝ համարձակութիւն, ընդ պատկառանացն՝ պատիւ, ընդ տարագրութիւնն՝ յոյս բարութիւն, ընդ բաժանմանն՝ ակնկալութիւն միութեան, ընդ սպառնականացն բանից՝ ողբական ըստիսանս, ընդ միանգամ դատապարտութեանն կրկին ազատութիւն։

Բ · Ողորմեա, տէր, մահու մեղապարտիս յաւուր արձակման շնչոյս կենդանութիւն, մինչ աչացս ողորմագին հայեցուածս 'ի բարձունս կողկողիցի, զբազմարկածեան ուղւոյն զանզերծ ընթացիցն զանփախչելին ճանապարհ յաչս բերելով մտացս տեսմամբ ամենայնիւ վտանկեալ. և'ի յերգ բնակութիւն յարկիս նկատեալ յելիցն շաւիղ, թշուառացեալ կիսամեռութիւն, դիմգք ոչլայլութեան, տատանմամբ մատանցս, կարկամ հառաչմամբ, նուաղ հեծութեամբ, նրբական ձայնիւ, յոգի թախծութեան յոգնամասնեայ տարակուսանաց՝ 'ի խորոցս աներեւութից զգործեցելոցս ողբալով հառաչեմ։ Պարծոյ ես, բարեգութ, և անդ հրաշագործել յաւէտ

զօրեղութեամբ ասելով, թէ ողջ եղիջիր յոգւոյդ խորտակմանէ, և կամ թողեալ լեցին քեզ մեղանք քո, կամ թէ երթ ի խաղաղութի սրբեալ ի մեղաց։ Եւ զոր յայնմ ժամու ոչ ժամանեցից պաղատել, այսօր ընկալցիս մարդասիրապէս, ով երկայնամիտ բազմաշնորհ ամենակեցոյց։ Զորժամ, որ այժմ բանապաճոյճ խրոխտաձայն սիգացող բարձրապարանոց, անկեալ դնիմ դի անկենդան, կարկեալ ի խօսից, կաշկանդեալ ձեռօք, լքեալ անդամք, խփեալ շրթամբք, կափուցեալ աչօք, տախտակ անշարժուն, կոճղ կիսայրեաց, արձան անզգայ, պատկեր անբարբառ, գոյութիւն անշունչ, ողորմելի տեսիլ, աշխարհելի կերպարան, ողբալի օրինակ, եղկելի դէմք, արտասուելի նմանութիւն, լռեցեալ լեզու, ցամաքեալ խոտ, թօթափեալ ծաղիկ, ծորեալ գեղ, շիջեալ ղամբար, դատարկ կոկորդ, խոպանացեալ սիրտ, աղխեալ ազդարան, սպառեալ աղբիւր, թալկացեալ մարմին, ժողխեալ որովայն, քակտեալ տաղաւար, կոտորեալ ոստք, բաժանեալ յօդք, հատեալ ծառ, սղոցեալ արմատ, թողեալ տուն, հնձեալ արտ, ստորախուզեալ բոյս, օտարացեալ բարեկամ, մոռացեալ պահեստ, թաղեալ դարշութիւն, մերժեալ ատելի, բարձեալ խէթ, անարգեալ կմախք, և իբր զանպիտան առ ոտն կոխեալ։ Պարօտեալ այլոց մաղթանաց, ողբ զհաւատոց թշուառիս ձայնիւ նուագեալ աղերս հառաչման, ցողով արտասուաց բարերարիդ դթութեանն ի բարձունս տարածանեն։ Զառ քեզ դարձն յեղանակեն արդահատելով, զոր օրհնեմ. զնշան խաչիդ փրկութեան, զոր երկրպագեմ. զյարութեանն ճշմարտութիւն, որում հաւատամ. զփառացդ քո յայտնութիւն, զոր փառաւորեմ. զդատաստանիդ

ահաւորութիւն, զոր խոստովանիմ. զբանիցդ յանդիմանութիւն, յորմէ զարհուրիմ. զհոգւոյդ սրբոյ ինձ ուղեկցութիւն, զոր պաշտեմ. զօծմանդ տեառնազրութիւն, զոր և համբուրեմ. զթագաւորելն ընդ քեզ տէր Յ՚ս, որում պաղատիմ։ Ա՚ՐԴ լքաւ մերժեցաւ բարձաւ տրոհեցաւ փախեաւ սրացաւ տեղի ետ կցորդութիւն զուգութեան կենցաղոյս կենդանուէ, և յուսոյդ որ 'ի քէն պարգևէ՝ մնացական և անջնջական յիշատակարան պահեցաւ։

Գ. Տէս ողորմութեամբ 'ի տարակուսանս վտանդելոյս, միայն բարեգութ փառաւորեալ որդի՝ այ, քաւել բժշկել կենդանարարել պաշտպանել նորոգել նկարել կանգնել հաստատել, վերստին ստեղծագործել յերջանիկն անսրատութիւն. քո է կարողութիւն, քո է փրկութիւն, քո ողորմութիւն. չէք քո անկարութիւն, այլ ամենեւին զօրութիւն, բարձրութիւն, իշխանութիւն, անվախճան թագաւորութիւն, խակութիւն, ինքնութիւն, ամենատեղի բացարձակութիւն, բարերարութիւն, լուսաւորութիւն. փառաւորեալ տիրապէս, անպակաս և անյաւելուած, խնկեալ խորհրդով անթարգմանելեաւ Յ՚ՐՐՈՐԴՈՒԹԵԴ սրբում, գոհաբանեալ յաւէտ և ևս առ սմին 'ի նոյն պաշտօն հաւասարութեան միապատիւ զուգականութեան, երէկ և այսօր և յաւիտենից յաւիտեանս. ամէն։

Բ. Ն. ՀԴ.

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՅ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Ամբաց երկնաւոր, տէր բաղորեցուն, առաջամ բան յաւիտ միշտ երկայնամիտ, այ կենդանաւոյ անքննին որդի. Ահա անդ է ողորմելն խսկապէս, յորում հատաւ ակնկալութիւն վաստակոյն. անդ է բարեգործելն, յորում տեսութիւն իմաստիցն խափանեցաւ. յայնմ ժամու է մարդասիրելն, յորում տկարութիւնն վտանգ պաշարեալ տիրեաց նեղբոյ և արտաքոյ. անդանօր է բժշկութիւն ածային քո ձեռինդ, յորժամ բնաւ անդամոցն տեղի ետ կենդանութիւնն. այն վայր է այցելութեան, յորում ելք հնարից ոչ գոյ. Այն է քո մեծութիւն, յորժամ զյուսահատութիւն վերն ողջացուցանես. այն է հարբաղատ քումդ ազդակցութեան, եթէ յանակնկալն ժամու արուեստաւորեսցես փրկութիւն. այն է հանդիսարան քում յաղթանակի, եթէ զփակեալն մուտս կենաց 'ի սպառումն շնչոյս բացցես, այն են քո շնորհք վայելչականք, եթէ զչարեացս իմոց մոռացեալ՝ զբարեացդ քո յիշեսցես։ Այսմ ես ապնոխակալ, եթէ ապախտաւորիս ընդ երախտաւորացն խնամարկեսցես. 'ի սոսին ծանեալ գիտացից՝ եթէ նայեցար 'ի նուէր բանիս նախնի գթութեամբդ, եթէ զսովորութիւն չարեացս բարձցես։

Բ. Զաղագս այսորիկ հիւսին բանք և եղանակին նուագերգութիւնք, յորժամ տէրն բարի՝ չարն ծա-

ռայի զբաղեցուցածն պարգեւեսցէ. որ մինչ իրա-
ւամբք մնասցէ բանսի, նա յարքայական ապարանս
զնա հանդուսցէ. մինչ հրաւիրեալ է 'ի դուռ սրդ-
մոյ, նա 'ի բազմականս ամենապատիւս դահուց դրդ
դեցուցանիցէ. մինչ բրելոյ զաչսն դիտեսցէ, նա
'ի բարձրութիւն բերկրութիւն հայեցուցանիցէ. մինչ
ծայրատութիւն մատանցն սպասէ, նա մատանի հա-
մարձակութիւն մատուցանիցէ. մինչ հայի հարուա-
ծոց գանից, նա գթոց դիրկս արկանիցէ. մինչ
պատրաստեալ յուսայ կորստեան, նա երեւելի տե-
սողաց բաղմաց առնիցէ. մինչ ակն ունի սատակման
մահու, նա ընդ կենացն և փառս ընծայեցուսցէ.
մինչ հատման գլխոյն նայեսցի, նա զնոյն պսակաւ
պայծառացուցանիցէ. Ա. յս պտուղք օրհնութիւն,
գթած, սքանչելարմատ քուռմ շառաւիղաց. այս
արդասիք կենաց արարչականդ քո հրամանաց. այս
իղձք խորհրդոց խոստովանեալդ քո տենչանաց. այս
նշոյլք լուսոյ ամենասփիւռդ Ճառագայթից. այս ա-
խորժուն Ճաշակաց բարեբանեալդ քո քաղցրութիւն.

Գ. Ո՞ միայնոյ են այսոքիկ, տէր. 'ի քէն ազ-
դեցաւ դրել ինձ զսոսին. ահա զքոյդ յատուկ
աղերս աղաչեմ, օրհնեալ, 'ի քոյոց այսի պարգեւ-
եալ շնորհեա. բաց, տէր, զդանձս քո բարիս, ըստ
աղերսանաց առակին. Ա՛ի խառնեսցես 'ի համբարս
բարեացդ քոց 'ի չարեացն իմոց. մի՛ շտեմարանես-
ցես զատելիսն քո՝ որ են ոխութիւք և ցասմունք,
ընդ սիրելիսն քո՝ որ են գթութիւք և ողորմութիւք.
մի՛ պահեսցես 'ի ստացուածս քո պաշտելիս զանա-
խորժելիսն քո՝ որ են մթութիւք և դաժանութիւք,
և զիմ վնասելիքն՝ որ են մեղք և թշուառութիւք.
Ա՛ի գրեսցես աջովդ օրհնութիւն 'ի մատենիդ կե-
նաց զմուրհակ պարտուց իմոցս անիծից. այլ զան-

հնարաւորսն ինձ համարեալս՝ մեծացուսցես կրկին առաւել զանուն քո տէր 'ի նոսին, ցուցանել ըզդոյն ինձ դիւրինս և հեշտականագոյնս։ Զատ են իմ պարտիքս և անդր քան զթիւ, այլ ոչ այնքան հրաշալիք իբրեւ զքո զողորմութիդ։ բազում են մեղանիքս, այլ յաւէտ են նուազեալ առաջի քոյդ ներողութե։ յաճախ են չարութիքս, այլ յաղթական են համայնից, հզօր ամենակալ։ քոյդ մարդասիրութիւն։ ինձ են անհամար իմոյս անձին բիծք, այլ քեզ յոյժ դրաւեալ են ընդ սահմանաւ։ Ոչ են այնքան զօրաւորք առ կենդանութի զենք մեղանաց պատկառեցելոյս պտղաբերութե, որքան յիշատակ մահու կենդանւոյդ առ վանումն կործանողին բնութե։ Ո՞ ինչ ազդեսցէ փոքր խաւար՝ աւուրդ ՚ոյ, զիարդ բաւեսցէ դոյզն ինչ աղջամուղջ՝ մեծիդ ճառագայթից։ զիարդ համբարձցի կշռեսցի ընդ խաչի քո կրից՝ խակութիւն հեշտութե մարմնոյս ակարութե։ Ո՞ ինչ երեւեսցի յաչս ամենակալիդ քոյ առատութե՝ կոյսք մեղանաց ՝ամ տիեզերաց։ ահա կոչտ մի հողոյ դիւրափխրելի 'ի կարծրութէ բախման վանեցեալ, իբր զպղպջակ անձրեւոյ բազմազեղ հոսմամբ քո կամացդ էքացեալ պայթեալ անդստին։ Ո՞ ինչ պիտոյ են քում զօրութեանդ ամենահնարդ կարողութե ժամանակաց առաւելութիւն առ յանցուածոց իմոց քաւութիւն։ ոչ քթթել մի ական, ոչ խուն մի տեսութի ածանցական, ոչ սակաւ մի նայեցուած փայլական, ոչ կիսամամանեայ յամրութի, ոչ փութացելոց ոտից յեղեղումն, ոչ յելից բարձրութենէ միոյ կանգնոյ կաթի ակնունելոյ, ոչ դիծ մի չափոյ մաց հետեւեցելոյ, ոչ նշուղից արագութի, ոչ ընչոյ տուրեւառութի, ոչ ինչ յայսմ յանդոյ և յանտպաւո-

ական նմանութիւն անձեւ օրինակաց յաւէտ ան-
կայից՝ այլեան առ ժամայնք կամ հարեւանցիկք ։
որքան եղծմունք , ցնդմունք և հալմունք մեղացս
սառնամանեաց պահեստի՝ քումդ զօրութիւն , ՝ն-
ամի տէր Յիսուս Քրիստոս , որդի անքննին կեն-
դանութեան՝ ՝ոյ։ Որ տաս պարգեւեաս արեւ քաղցրու-
թեան՝ ջարաց ընդ բարիս , և անձրեւեաս երկա-
քանչիւրոցն անաչառապէս։ կշռեաս սահմանեաս իրա-
ւամբք և զվտանգս կրիցն հաւասարաբար ։ որոց
մեծ է հանդիստն առ ակնկալութիւն պարգեւին ,
փոքր խթանաւ փորձութիւն զսակաւութիւն պար-
տուցն աստէն վճարեաս ։ իսկ որ զերկիր ընտրեցին ,
ներեաս ողորմութիւն , տալով և սոցա դարման ընդ
նոցա՝ միշտ առ քեզ դարձին սպասեաս։ Եւ քեզ
փառք ամենազօրիդ առ ՝ամ հրաշագործութիւն բա-
րեխնամող երկայնմտութեան , օրհնեալ յաւիտ-
եանս ։ ամէն։

Ր.Մ.Ն · Հ.Ե

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ
ԱՌ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ
ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա։ Եւ արդ ընկղմեալ զմայլեալ և խպաւ ծածկեալ ՝ի յանճառութենէ առաւելութեան բազմամանեայ յաճախութեան մեծիդ երախտեաց , որ ամենառատ լրմամբ աննուազելեաւ յաջմէ և յահեկէ՝ ՝ի դիմաց և ՝ի թիկանց համբարեալ կան անբաւութիւնք ։

Դարձեալ առ Նմին կրկնապատիկ երկրորդութիւն ածոյին հոգւոյն ասելոյ, որ ինչ յաստուծոյ սահմանեցաւ աստուծոյն՝ առ նմա բաւականութիւն եկեղեցւոյ դաւանութեան՝ մեկնապես եղեալ ասասանոյ։ Եւ որ առ անշնչական նիւթենկէն յուցանի երանաւոր կերպարութիւն անճառելի։

Բ. Մատուցանեմ ընծայեմ դարձեալ ասասանոյ աւանդ դոլեսոյ դաւանմանն ճշմարտականի. Զ ի որպէս երբեմն հերձուածականին չարափառութիւն ամենապատիրն խաբէութիւն նենդողին կարթիւն հատուածեալ ի բաց հերքեցոյ՝ ելեալ ի դրախտէն, արդ միաւորականաւս այսու ուղիղ ամբծութիւն՝ ի յաւանդ խսկապէս շնորհի անդրէն միանգամ համբարձեալ սովիմբ՝ ի թռիչս թեւոց լուսոյ ահա յերկինս ժամանեցիս հետեւեալ.

Գ. Ա՛յլ քանզի յարդանդէն՝ յորում զղացոյ հոգեւոր երկամբք ծնիցեալ, զմեծ և զերջանիկ դրչիսոյ անարատ՝ ամենից կուսից խսկուհի՝ զպանծալի մայրն. իմ դոլեալ պարտ է կանոնաւ ասմանի բանի արձանագրել յայսմ մատեանի. զի ծանիցի ցուցցի և այլոց և ապագայիցն ազգաց պատմեսցի որքանութիւն փառաց խնկելոյն, արժանապէս պաշտամամբ պատուեալ իբր մաքուր մարմին ընդ գլխոյ մարդեղութեան բանին ոչ, ի յիշատակ ճառիս հաւատոյ Երրորդութեանն դաւանութիւն. Այս արդ ի յայս օրինակ հոգենկար պատկերի բանի, որ զնորանէս լուսոյ յարմարի, ընկալ զիս, գթած օրհնեալ, քաւեցեալ և սրբեալ ի սմին։ Հան սովաւ ի հոգւոյս զնախատինս մեղացս, անմեղս և անբիծս ընդ հոմանեաւ սորին բազմեցս, յաւել զակարս ի տունն Դաւթի, և անտուստ փոխեալ ի տունդ ոչ, ըստ մարգարէին ձայնի՝ որ ի քեզ ՀՅիսուս ակնարկի. Մի տակ զմոլցն, և մի անօգուտ զելիցն հետեւու-

թիւն արասցես. մի զհաւատոյս ջերմութիւն ցուրա համարեսցիս, և մի զհամբոյր ողջունիս անկարգ ինչ վարկանիցես, մի զպաշտօնն ապաշնորհ դրեսցես, և մի զերկրպագութիւն անխորհուրդ լիցես. մի անպատուղ լիցի տեսականութիւն պատկերին, և մի աննշոյլ՝ կերպարանին զանչելութիւն, մի անհուր ողջակիզին ապանդ մեռցի, և մի պատարագուխտ այս ճառի՝ արտաքոյ ցրեսցի. մի ճաշակդ լուսոյ ինձ մահու լիցի, և մի բաժակ քո կողիցդ արեան՝ 'ի դատապարտութիւն եղիցի.

Դ. Զաչեմ զքեզ, տէր Յիսուս միդ յեռութենէդ, որով զդիտութիւն հօր քոյ և հոգւոյդ սրբոյ ճաշակեալ ծանեալք. քանզի 'ի քէն իսկ վարդապետեալ զամենապարգեւ կարգս եկեղեցւոյ, և 'ի սմին աղօթանուէր լուսարան կենաց փրկութիւն բարեաց, տարածեալ զսիրաս ձեռաց համբարձմամբ զայս կնդրուկ բանի բնակողիդ 'ի սմա տիրողիդ բնաւից երեքսրբենիդ մատուցեալ յաւէժ ընծայեցուցանեմք զայսու բարբառով բարեշնորհութեան.

Ա. որ 'ի Սիկիոնն սահմանեցաւ բան, զոր ինն խորհրդածութիւն ասացուածոյին առանցութեան.

Ե. Փառաւորեմք վերջաձայնեալ նուագօք օրհնութիւն երգոց 'ի հաւատ պաշտաման բանի զբարեհրաման պատճառն եղելոց զԱրարչութիւն անսկիզբն՝ անհամեմատ բարձրութիւն, անհասական խորհրդոց և անըմբռնելի իմաստից, անշնչելի զդայութեանց և անբերելի եղելոց, քանակութիւն վերնականն երկնի և անսահման ներքնային խորոց, լրութիւն ապառմանց և նախադրութիւն սկզբանց, մի յերից անշփոթ կերպից, և երիս՝ 'ի միոյ անհատուածելի իսկութենց, 'ի վերք քան զմտաց անարգելութիւն յա-

բանգեալ ամ ուրեք բովանդակ։ Ընփոփոխ բարի, անսասանելի ուղղութիւն, անխառն կերպարան սիրոյ, մեծութիւն անյաջորդ, բարձրութիւն անխոնարհելի, անվասանելի տեսականութիւն, բարերարութիւն աննուազելի, կամք կայուն, հրաման կենդանի, ակնարկութիւն փրկչական, երանութիւն ճշմարիտ, ակնկալութիւն հաւատի, խոստումն անստեղի, աւանդ արդասաւոր, ստոյգ աւետիս, վերամբարձութիւն անձեռնարկելի։

Զ. Ի հայր միայնոյ որդւոյ՝ միական հոգւովն պատուեալ, ամենահարուստ բարութիւն ամենեւին ունայն ի չարէ, օրհնաձայն գոհաբանութիւն անքննին ներբողիւ գովեալ։

Է. Ի նին բարձրեալ ահաւոր անուն՝ համապատիւն կցորդութեց, անպատուն ազգականութեց, երեալուսեանն զուգակցութեանց, անյաւելուածն լրականութեց, ինքնիշխան կամաւորութիւն պատուասիրեալ առ հայրն հանդուեստիպ՝ գործակցութեամբ հոգւոյն սրբութեամբ խոնարհեալ ինքեալ ի յերկնից, աննուազ գոլով յընտանի փառացն, հաճեցաւ մտանել յարգանդ մայրենի Ի՞ծածին կուսին մաքրութեան։ յորում աճեցոյց զբոյսն օրհնութեան ի լուսատաստման անդաստանին անարատութեան։ ընդ ամենակատարն էութեն համասնեալ յանանջրպետ միականութիւն, թափանցական խառնութիւն յաստուածութեանն ոգի բաղկացոյց զբոյսութիւն շնչոյս հրաշապէս։ Որով անստամբակելի երասանաւ սանձաց կրթութեան զստահակութիւս իմ հանդարտեցոյց։ և կամաւ ընծայեալ խաչին՝ ամբարձաւ ծաղիկն պտղոյն կենաց ի ծայրս լրութեան անմահականն անկոյ։ ի մահ վերաւորեցաւ՝ ճծութեանն անընդմիջելի ի մերասերն մարմնոյ,

որով կենսացոյց զդործին պարտեաց, արարչու-
թեանն խսկութեան 'ի նմին յաւէտ անբաժանօրէն
ընդ նիւթական մարմնոյն վշտացեալ։ Այլեալ 'ի
վայրս խաւարային դժոխոց, եհան զկապուտն իւ-
բաստեղծ 'ի կապանաց օգտողին. և իբր 'ի նիրհմանէ
քնոյ զարթուցեալ, յինքն նահանջեալ զդիմեցումն
մահու, կանգնեցաւ կենդանացաւ ՝ածապէս՝ եր-
եալ 'ի յերկիրէ հացն կենաց և հովիւն հօտից բա-
նաւորականաց։ Հաւատարիմ եղեւ յաշխարհի, և
երեւեցեալ նոյնութիւն ամենեւին աննուազելի,
որպէս եկն համայն, և համբարձաւ բովանդակ.
բաղմեցաւ նստաւ 'ի դերունակն գահոյս նախնա-
կանին պարզութեան արարչական փառաւորութիւն։
Օ՞ որ խոստովանիմք ՝ածբարերար և տէր բոլորիցս,
որ դատի զամ երկիր արդար ընտրութիւն յաւուրն
մեծի, որ ինքն է սկիզբն և ինքն կատարած, նոյն
առաջին և նոյն առյաջոյ, անպակաս բովանդակու-
թեամբ թագաւորեալ 'ի լոյս անմատոյց։

Ը. Օրհնաբանեմք ընդ հօր և որդւոյ և զանբա-
ժանելի բղխումն՝ նոցին փառակից հոգւոյն տերու-
թեան. որ ստեղծ զբնաւս և կենդանածնէ զամ,
որ անդստին իսկ 'ի բնէ համապարփակ մթութեան
աշխարհակալն միգի շրջէր նկարեր և կերպարանէր
ամենանակ ջուրբքն անբաւութիւն երկրատարածն
ծովու՝ 'ի կատարումն արդեան խորհրդոյս՝ զաւրբ-
աւազանն լուսոյ։ Այսր արար և այժմ գործէ,
գոյացոյց և միշտ կատարէ արուեստս, աքանչելիս,
նախատեսութիւս սրբանելոց, ազդմունս ՝ածօրէնս,
զօրութիւս զարմանաւորս, մարգարէս, առաքեալս,
վարդապետս վարժօղս կրթութեան հանճարոյ.
Օ՞ սրբարարն մատուցման արեանն Քրիստոսի յար
դարեաց, քաւութիւս անձանց, առողջութիւս մարմ-

նոց, ըստ նմանութեան Վանի ողորմութիւն հրամայեաց։ Մկրտեաց և դեր քան զնոսա, ինքեան միայն բաւականութեամբ նորոգեաց լուսաւորեաց. հանապազ նովին բարեգործութիւն զօրանայ։ Ա կայեաց միածնին ածութեանն ի հոսանան Յորդանանու, օրինակաւ տեսութեան ամպոյ ցուցաւ ձայնիւ հօր ի լերինն Թափօրական։ Ի նոյն տիպ նմանութեան հովանի եղեւ յակոբեան տոհմին ի յելան Եգիպտոսի. յուղեղնացութիւն զօրավարութեանն Մովսէսի՝ հողմով տատկութեան զԹարաւոն ընկղմեաց։ Վահանայս կատարագործէ, իմաստունս կազմէ, թագաւորս զօրացուցանէ, քաւութիւնս ընձեռէ, կեանս շնորհէ մահացելոց ի նորոգութիւն։ Այն ինքն է օծումն մարդացելոյն այ. մշանջենաւոր հաւատարութեամբ ընդ հօր երկրպագեալ ի պատիւ մեծութեան որդւոյ, անսահման փառաւորութեամբ օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն։

Նորին ասացեալ ի խորհուրդ տրոյ եկեղեցւոյ։ Ընդդէմ պիղծ աղանդաւորացն Թանդրակեցւոց։ Նոր մանիքեցւոց։

Թ. Գաւանեմք ի հաւատ ուղիղ և անխոտորնակ ամբծութեան՝ համբուրիւ շրթանց ողջունեալ զկառուցեալս խորան յանշնչական արձանաց՝ ածային բնակութեան եկեղեցւոյս շինուածոյ. որ դերազանց գոտաւ և երկնի ամենազարդ բարձրութեամբ, որ ի նոցին խակ յառաքելականացն դասուց հիմնեցաւ, յաշակերտաց վերնայն խնկեցաւ, ի սպասաւորաց բանին պաշտեցաւ։ Սկիզբն առեալ կենացս այս դանձու ի վերնայարկն սրահէ, խորհրդակատարն վայրէ, զոր հոգին այ լցոյց, փայլեցուցեալ ի նմա զօրութիւն յաւուր մեծի պենտեկոստէին. նախ զտունն բարեսեսիլ՝ յօրինակ սրբ-

բութեամբ կատարման շնորհի այսր եկեղեցւոյ կանխամտածար առաւելութեան, յորում ապա և՝ ինքին բնակչացն տուաւ լուսանորոգ բարեփառութիւն։ Ուստի արիւն հզօրին այ բաշխեալ մատուցանի՝ յաւէտ քան զՀաբելին մահու դուժարկու, մեծաւ բարբառով ձայնի բերկրութեամբ կենդանութեամբ անմահութեամբ՝ ի սմա ազդելով։ Քանզի ոչ է կարզօրութեամբ ուրուք ընդերկնաւ յանդիման արեգական՝ ի սպասաւորութիւն խորհրդոյ այսր ահաւորութեան ձեռնարկել, եթէ ոչ ընդ թեւաւք սորին պահեսցի։ Նա զի ոչ երկնիւք բաւականանայ այս նուէր տէրունի մարմնոյ, եթէ ոչ զայս ձեղուն օրհնութեան ծածկոյթ ունիցի։ Վասն զի մահու անիծիւք հերքի այր ըստ օրինին, որ արտաքոյ խորանի այս վկայութեամբ զՀոգւոյն պատարագն մատուցանէ։ Մանաւանդ զի պարտաւոր արեան կոչեսցի, որ ոչ զանձինն օրինակ արիւն յայս նուիրան ընծայեցուսցէ։ Այլ՝ ի սմա լուացումն՝ ի մահն Քրիստի, զի մի յանդէտս անարդեալ ՀՈՒԹԻՒՆՆ՝ ի ծանուցելումն զնախնին կրեսցէ։ Մի ձեռնադրութեամբ՝ ի պատիւ օծութեան լուսոյն, զի մի յամբծութենին խաբէութիւն խառնեսցի։ Մի և շնորհաւք քան թէ ապաշնարութեամբ քաւութիւն, զի մի ճշմարտութենին կերպարանաւք խորամանկեսցի։ Մի յընտրութիւնն ապառնի՝ հաւատ, զի մի ապառնալիք հատուցմանն զոյցս ինչ օտար համբաւոյ դրեսցի։ Մի երկաքանչիւրոց գոյութեանց մերոց իրաւամբք կշռամբութիւն, զի մի կիսամասնեալ առ մարդն նեղբին և առ արտաքին՝ չարի և կամ բարւոյ փոխատրութենին կարծիցի յանմահ զօրութիւն արքայական որդեգրութեանն, զի ընդելութեամբ երկրայնովս առաւելութիւն վերնումն թագաւորութեան յայտնապէս

ճշմարտեացի • մի յոյս կենդանութեան առանեղծուածիւնն սրբոց, զի աներկեւանութեան խոստացելոցն՝ 'ի միտս ունկնդրացն ծանուցեալ հաւատացցի •

Յ. Ա. Յս դշխոյ պաշտելի անշնչական եկեղեցի տայ կեանս և մահու իշխէ, ըստ օրինակի ադամեան պտղոյն յարմարապէս ճաշակելի • գերազանց քան զբանականս յանշնչութեան հրաշագործէ • մինչ զի կատարումն ընձեռէ և նորոգ հաստատէ, վերստին նկարեալ 'ի մեզ զկերպարանն փառաց լուսոյ • Որեալ և սէ տեսակ մեծութեան վերնումն կամարին սկզբնաւոր յառաջակառոյց քան զբնակիչս հոգեղինացն 'ի նմա զօրութեց • Որ իմն ընծայէ թռիչս մարմնոց ընդ թեթեւութիւն հոգւոց, պատուականին հարստութիւն զանարդն յարգաւորեալ • Ոչ ինքնակիր մեղք զոզրանայ, եթէ ոչ 'ի մարդոյ չարաց և կամ յանհաւատից կոխիցի • Տիպ իմն է զարմանաւոր յաղթօղ իմաստից մերս տեսութեց • անբանն 'ի բանաւորէն կառուցեալ, նմին օժանդակեալ իբր վերադոյնն յաւէտ նուաստի • Մեծ է քան զմարդ, որքան ընտրեցելոյն Մովսէսի ցուպն յաղթողական • առաւել քան զբանաւոր, որքան զԱհարովն գաւազանն խորհրդական ծաղկեցեալ • գերազանց քան զմտաւոր, որչափ զԼղիսա և զԼղիսէոս գետահերձ մաշկեակն աքանչելահրաշ փայլեալ արուեստիւ • Օգնութիւն պարգեւէ կրկին ամենակատար սրբանեալ ձեռաց մաքրաբար, քան թէ զվնասակս • մարմնոյն նիւթական քարի և հողոյ, գոյս կիսց հարազատ զդոյականաց և սրբոց • Իբր զվէմն անմահ կենդանի 'ի կործանումն է և 'ի կանգնումն • որպէս զդատաւորն ամենից հոգւոց հանդիսանայ հրաշագէս ազդմամբ յանէծս և յօրհնութիւնս • Իբրեւ տեսօղ աներեւութից զոմն հրապարակէ և

զոմն տածէ. առ ինքն կոչէ դրեալ յանուանէ իբր զտիրօղ հրամանատար էիցս։ Իբր զբեառն յաւիտենական անհարուածելի է 'ի դիմամարտից. ըմբռնէ զհոգեւորս իբր զհնարադրութիւն մեծին արուեստի. անմեղս և անվնասս ասէ զՔրիստոսի հետոցն ընթանայ, բարձր ճոխութեամբ անպատկառաբար համարձակապէս զօրէն գովելոյ գլուխս ամբառնայ։

ԺԱ. Ի՜նչքան մեծ ունի սրբութիւն, մինչ զի զորս ըստ պատկերի ՝այ եղեն, կանոնաւ խարէ. Յետ յոգունց ընտրութեց փորձից՝ թէ համարձակեսցի մարդ ոք սխալեալ 'ի գաւիթս նորին մըտանել՝ ոչ պղծի, այլ ընդ անպատրաստիցն թերութեանց դժուարի. ոչ նզովի, այլ տեղի տայ ոչ գիտողացն զշնորհին զէսփ. ոչ լաբանի ինքեամբ պարտաւոր իւրոքն գտեալ, այլ 'ի մերոց դորձոց խբրթնանայ. ոչ թողացուցանէ երկիցս մատչել յըմբռնումն ոտիցն կենդանատուաց, ըստ տիրական անձառ խորհրդոյն. ոչ կրկին յաւուր զնոյն ցուցանէ, զի մի անընտրաբար նուիրանն խայտառակեսցի։ Ա՜ՀՇտակցէ կարեաց զօրապէս իբր անախտակիր ապականութեց որ 'ի մեզ շարժմանց. առանց բարբառոյ տիրապէս հրամանաւ դատի։

ԺԲ. Ա՜ղաղն և տապան իմն է մաքրական, կրկին երջանկական, 'ի հեղձմանէ կենցաղոյս ալեաց պահապան. ոչ բաղմաք անբանիւք դազանաց դասուք և սակաւ մարդկամբ, այլ ընդ երկրայնոցս և զվերինսն յինքն հաւաքէ. ոչ յալիս խռովութեամբ բերի, այլ 'ի բարձրութիւն երկնի համբառնայ։ Իբր զաշակերտ հրահանգեալ հոգւոյն ՝այ փախչի 'ի նենգութենէ. ոչ 'ի բողոքք մահու մարմնոյ հարուածոց, այլ 'ի կենացն աւետիս ըմբռնեալ ածէ. ոչ

Կոյիւ ձեռնարկեալ գործի. այլ հաստատին հրամանաւ շինի. ոչ Մովսէս ընդ Իսրայելի, այլ միածինն այ հոգւովն սրբով զսա հանդերձէ. ոչ յաբրահամայ հանապազափոխ, այլ մշտակառոյց հիմամբ անսասանելեաւ զսա հաստատէ. Դարձեալ իբր զտապանակն անխօս փայտեղէն մածեալ տախտակք առանց զդայութեան տեսողականաց մեզ առաջնորդէ. որպէս կերպարան անքանակ Լին յառաջ հետեւեալ՝ ի հանդերձանս լուսոյն կենաց տեղի պատրաստէ. Ընդ Ղեկիելի անտուստ սատակէ, եթէ ոչ խաչապէս յոգի բերիցի. սպանանէ վատնեալ վաղվաղակի առ ժամայն, եթէ անանցայինն լծակցութիւն երկրաւորաբար դեռնակոխ սայլիւք՝ իբր զանօթ ինչ ձեռնազնին բարձեալ տանիցի. Ոչ լեզուաւ մարդոյ, այլ բանիւ հրեշտակաց խօսի. ոչ ունկան գոյականութիւն, և արագապէս մոռաւեալ լսէ. ոչ ձայն կերպաւորական բարբառոյ, և զպատգամս գործոցն Յիսուսի համօրէն ազանց պատմեալ հրաշակէ. ոչ խաղալեաց շարժականութիւն, և ածայնով իմն կենդանութիւն հաղագաւ ազդէ. Ոչ ոսկեբաց և ջլաց յօդուած, և երկուք հազարաց կանդնաց լայնութեամբ՝ իբր զդունդն անհամար բարձրեալն այ՝ զկենդանական զօրուն դումարտակ հեբրայական վառեալ ամբոխին, և այժմ ընդ նոսին իբր զանմաքուրս ի սրբութենէ՝ զոմանս ախտիւ մեղանաց ջեռեալս հատուածեալ յինքեանէ հեռի, ուղեկցէ ապրեցելոցն ի տաժանաւոր աղխարկութեանցն. Դոյն իսկ էութիւնն այ մարմին եղելոյ՝ անուամբ այս վիմի նշանակեցաւ, պատառմամբ կողին ջենաւս արբուցեալ. Ոչ արեան երակաց ընթացք, այլ լուսոյ վերնոյն շառաւիղք թափանցանց միութիւք զսոյն կենդանացուցեալ նորոգ պաշտպանէ. ոչ

Սողոմոն կամ Օրաբաբել մահկանացուաց սատի-
կանութիւն, այլ ամենից ունողին իմաստ զսա գը-
ծադրէ, ոչ աննուիրական հասարակաճաշակ իւղով
առ 'ի Յակոբայ պարարի, այլ ահաւորին արեամբ
և փառաք մեծին օծանի։ Այ տուն երկրային նիւ-
թոյ՝ քան թէ մարմին երկնային լուսոյ ոչ զսորին
որդիս կնքեալ ձեռնադրէ։ ոչ կենցաղոյս յերկրէ
յղացմունս, այլ արքայութեանն երկնից ժառանգս
կրթէ։ զ'ի ծոց իւր դրդեալսն գոգոյն Աբրահամու
ընծայեցուցանէ։ Փեսայ հարսնութեանն սորա որդին
ոչ կենդանւոյ, օրիորդք խնձոյից սորին հայրապե-
տացն գումարք։ Այն ինքն մոռացումն առնէ պա-
սակիր բարձանցն կռամոլութեան, զի զերկնայնոյն
ոչ ունի զծանօթութիւն։ օտարութիւն է ամենայնիւ
դիցն դրօշելոց, զի 'ի համօրէն քարինս սորա Աստ
երկրպագի։ քակտումն է յոյսնապէս ուրուական
ըղձիցն անտառաց, զի 'ի բնաւից մայրից աշխարհի
նմանութիւն կենացն փայտի 'ի սմա տէրն նուիրի։
խորտակումն է համայն դիւապատիր յուութիւնցն ար-
ձանաց, զի քարն գովեալ կարկեհան ակամբք և
վիմաք կենդանեաք այսրէն հաստատի։

ԺԳ։ Այս յարկ էքնազ և ածընկալ ազատ է մի-
անգամայն 'ի յամենուստ ծառայութէ։ ոչ օրինակ
վերնոյն Սիոնի, քան թէ ճշմարտութի նմին ճանա-
չի։ ոչ կռապաշտութեանն կապաւ բագին և կամ
լծով օրինին տեղի պարտաւորութէ, այլ տէրունի
բարերարութեն պարգեւարան 'ի մէնջ համբուրի։
Այ սասանի երբեք յայլ իմն կերպարան ձեւոյ փո-
խարկեալ, այլ 'ի նոյն շուք փառաց մեծապէս ըն-
դարձակի։ սոյն ինքն և երկին երկնի յերկրի լու-
սապայծառ կերպիւ հռչակի։ Այլ էջ առանց հօրն
Աստի, և ոչ առանց այսր մօր արգանդի յոդի կա-

տարիլ։ Ընտուն շրջի անբովանդակելին, եթէ ոչ
'ի սմին տան տաղաւարեսցի։ ոչ ունի տեղի գլխոյն
հանգստեան տէրն բոլորից, եթէ ոչ 'ի յայս կայա-
բան կենաց մտեալ ագանիցի։ Զան 'ի կամար վեր-
նայինն երկնի՝ 'ի յայս հիւթաւոր բնակութիւն առա
ւել պարծի։ անբաւութիւն ածեան լուսոյն, որպէս
զդէմս մարգարէին և զօրինակս սորին ծածկեցին,
որպէս փախեան 'ի փառաց երեսաց նորին, և նմա-
նութիւն սորուն՝ որ 'ի տաճարին՝ ոչ հանդարտեցին,
'ի ոտն հանդիպի մեծի գովեստի, և 'ի բանականացս
դասուց խմբեալ նուագի։ աստ օրհնի կրկին բաղ-
ձանօք, քան 'ի դրախտն վայելչական։

Ժ.Դ. Այս մայր հոգեւոր երկնաւոր լուսաւոր,
քան թէ երկրաւոր շնչաւոր մարմնաւոր, զիս գըդ-
ուեաց որդի։ կաթն ստեանց սորա արիւնն Քրիստի։
Եթէ ածածնին իսկ պատկեր զսոյն ոք գրեսցէ, ոչ
անօրինի։ Եբր զնշան խաչին փրկութիւն զօրութիս
զարմանալանս և արուեստս բազմօրինակս կատար-
եալ հրաշագործէ։ բեմ ահաւորին ատենի՝ 'ի սմա
հաստատեալ տեսանի։ սովաւ խորթաբարոյիցն հերձ
ուածողաց մոլեգնաձառ բերանք կարկին։ Ունի և
քարինս իմն իմանալիս և բանաւորականս, որով
զդաղանամիտս անմաքուրս բացուստ 'ի բաց տրոհ-
եալ տարագրէ։ Ունանի և ածս ոմանս եղականս՝
պատկերս մաքուրս միոյն այ Քրիստի։ Ունի և զդիրն
իւր ընդարեւելս՝ 'ի տեղի խոստման բնակութեն
մերոյ առաջնոյ։ ձեռամբ իմն ցուցանէ յայտնապէս
զդալստեանն այ շաւիղ, զփայլականն առակ տիրա-
կան 'ի դէմս բերեալ մեզ վարդապետէ, զմրկու-
թիւնն 'ի յելից անտի ծագման արուսեակին քրիս-
տոսեան երեւմանն 'ի վերջնում աւուրն արարա-
ծոց երկրի թարգմանէ։ Յաւս հալածէ, սխտաս-

ժէտ բժշկէ, դիւաց բռնութեաց զօրէ։ Ա.ղդանդ
որովայնի սորին աւազանն կենդանարար։ Ի պար
հարանեաց սորա դաւք առաքելոցն։ Ա.յնքան ճո-
խացաւ բարգաւաճեալ երանութիւն, մինչ զի նոյն
ինքն փրկչին անուամբ վայելչապէս յորջորջեցաւ։
տիրամօրն լուսոյ կոչմամբ 'ի մերձաւորաց միածնին
ձայնեալ կնքեցաւ։ Ոփելոց մեղաւորաց նաւա-
հանգիստ հանդարտութիւն, խրախճանարան վերնոցն
դասուց, բժշկարան անսխալելի տարակուսեալ
պարտաւորաց։ Ա.ղրորդութիւն անպատում 'ի սմա
փառաւորի օրհնեալ յամենայնի։

ԺԵ։ Ասկ եթէ ոք ձեռն չարութիւն 'ի վերինն ար-
քայութիւն յանդգնաբար համբառնայցէ, և գիւտ
ինչ մարմնաւոր և կամ հնարք մարդկային և կամ
արուեստ երկրակենցաղ զսահմանեալ աւանդուիս
առ ձեռակերտս եկեղեցի վարկանիցի, և ոչ պար-
գեւ առաւել կենաց և ակնկալութիւն ածոյին և
հոգւոյն սրբոյ յայտնեալ լուսանորոգ նախադրու-
թիւն և երախտեաց բարձրելոյն ամենատուր լիա-
կանութի և կամաց արարողին խնկաւորեալ խոր-
հրդարան և առաքելոց ձեռինն աջոյ բարեհանձար
հիմնարկութի, և միանգամայն ասել՝ դուռն երկ-
նից և քաղաք այ կենդանւոյ և մայր կենդանեաց
աղաւ 'ի պարտեաց և ճշգրիտ տեսակ կերպի երևա-
կիս բանականի, իմանալին՝ խորհուրդ հոգւոյս, և
շօշափելին՝ պատկեր մարմնոյս, և սրբութեցն անդ-
անձառից դերազանցեալ նոր սրբութիւն և քրիս-
տոսեանն նշանաւ պայծառապարծ պսակեցեալ,
զայնպիսի ոչ խոստովանօղն մերժէ յերեսաց իւրոց
հայրն ամենակալ 'ի ձեռն բանին իւրոյ էակցի,
բարձեալ 'ի նմանէ և զաւանդ շնորհի հոգւոյն փա-
ռակցի։ փակեսցէ զդուռն կենացս այս առագաստի

յանդիման նորին։ Իսկ մեք զոր դրեցուք՝ ամին և վիսյեմք, հաւատացեալ որում կարդեցաքս, յանուն և 'ի փառս ամենակալ Երրորդութեանն և միում աստուածութեանն, յաւիտեանս յաւիտենից։ ամէն։

Աւր իմ հաւատ Յերրորդութիւնն, և այս 'ի մէջն իմ լուսափառ խոստովանեալ դաւանութիւն։

ԲԱՆ ԺԷ.

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ ԿԻՍԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀԱՍԿՈՅ ԱՌ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՅ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍԱՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա։ Աստուած ողորմած, բազմագութ, հզօր, ահաւոր, մարդասէր, օրհնեալ, կենդանի, անճառ, որ ոչ ելանէ երբէք ըստ բան քո իր անձեռնարկելի, որ և մնաց է անհնարաւոր։ քո է հատուցանել պատուղ քաղցրութիւն ընդ փշոց խստութիւն, սկզբնահայրդ այսմ նորոգ և զարմանաւոր կանոնաց կենաց։ քանզի բարի առնել առեալոյն և աղօթս 'ի վերայ հալածչին, և փրկութիւն հայցել խոցողին, և սպանողին ներումն խնդրել՝ 'ի քէն ընծայեցաւ պատուղս այս հրաշից։ որոյ քաղցրութիւն անճառ է քան զօրինակ և բարեբանեալ կամաց քոց ախորժելիք և դովեալ շրթանց քոց ճաշակելիք։ հոգի երեսաց և զօրութիւն գեղոյ մերոյ տէր Քրիստոս օրհնեալ 'ի բարձունս։ Այլ մարդք երկրածինք և ամենավրէպք՝ և բարեմատոյց ձեռաց չարիս դար-

ձուցին. իսկ դու լայս և տուիչ լուսոյ ոչ լսես՝ տանէիս, ոչ ախորժես ջուր, ոչ կամիս կորուստ, ոչ ըղձանաս մահ, ոչ յուզիս 'ի խռովութենէ, ոչ տիրիս 'ի ցասմանէ, ոչ հարկիս 'ի բարկութենէ, ոչ մթանաս 'ի սիրոյ, ոչ այլայլիս 'ի դիւութէ, ոչ փոփոխիս 'ի բարութէ, ոչ թիկանց շրջումն և ոչ երեսաց անդրադարձութիւն, այլ ամենեւին լուսաւորութիւն և նկատումն փրկութեան.

Բ. Եթէ քաւեսցես, կարօղ ես. Եթէ բժշկես, զօրաւոր ես. Եթէ կենդանացուցանես, բաւական ես. Եթէ շնորհես, առատ ես. Եթէ ողջացուցանես, հնարաւոր ես. Եթէ պարգեւես, ամենալի ես. Եթէ արդարացուցանես, ամենարուեստ ես. Եթէ մխիթարես, ամենիշխան ես. Եթէ նորոգես, ամենակալ ես. Եթէ հրաշագործեսցես, ամենաթագաւոր ես. Եթէ վերստին հաստատես, արարիչ ես. Եթէ կրկին դոյացուցանես, ՏԱԾ ես. Եթէ հոգաս ընդ մեր, ամենատէր ես. Եթէ կորզես 'ի մեղաց, այցելու ես. Եթէ չարժանեացս ընձեռես, օրհնեալ ես. Եթէ յորսողէն զերծուսցես, փրկիչ ես. Եթէ զեղցես 'ի քոյոցդ 'ի մեզ, հարուստ ես. Եթէ նախքան 'ի մէնջ ինդրելն դու կարկառեսցես, անկարօտ ես. Եթէ լայնես նեղութեանս, անդորրիչ ես. Եթէ զվերջացեալս կոչես, խնամակալ ես. Եթէ զսասանեալս հաստատես, վէմ ես. Թէ պաղբելոյս արբուցանիցես, աղբիւր ես. Թէ զծածկեալսն երեւեցուցանես, լոյս ես. Թէ զոգտակարսն իմ ծանուցանես, բարի ես. Թէ զբիծսն անտես առնիցես, երկայնամիտ ես. Թէ ընդ փոքուս 'ի դատ ոչ մտանիցես, բարձրեալ ես. Թէ ծառայիս ձեռն մատուսցես, ստացող ես. Թէ աջովդ քո պաշտպանեսցես, յանձանձիչ ես. Թէ վհատելոյս դարման մա-

տուացեալ, կերակրիչ ես. թէ զանգէտս պարարեաց, վարդապետ ես. թէ զդիմեալս առ քեզ ընկալցիս, ապաւէն ես։

Գ. Լաւ արդ քո են այսոքիկ, տէր ողորմութիւն, ոչ միայն գրեալ, այլ կատարեալ և գլխաւորեալ, նախնի նահատակդ համբերութիւն վկայից, որ վասն իմոյ փրկութեան հանդիսացար զօրապէս յասպարիսի ճակատուն, զի կակղեսցես զկարծր բռնութիւն մարմնոյս գոռոզութեան վարժմամբ կրթութեան չարչարանացն վտանգի. և յանպարտակիրդ մարմին չափեալ զբնութիւս մերում զտաժանականն տագնապ տուժի, զի զդիթութիւնդ որ առ մեզ՝ արդեամբք ցուցցես 'ի քեզ օրինակեալ, օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն։

ՌԱՆ. ԺԱ.

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱՆ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐՈՒՆ ՀՍԿՈՒԻ ԱՌ ՆՈՑՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՑ

Ա. Լաւ քանզի օր է օրհնաբանեալ և լուսանորոգ կշռութեան երկուց ընտրութեանց արարածոցս սասանութեանց՝ յերանակելոյ յայլ իսն էութիւն երկնակենցաղ անփոխադրելի, ամբարձելոցն խոնարհութեան և կործանելոցս վերբերութեան, սարսափելի Ալբաթռ մեծի Պասեքիս, յորում եկն եհաս ժամ բարեպատեհ գրել ինձ զայս նուագ ձայնի հեծութեան զուարճախառն երկիւ-

զիւ, ահա ըղձալի համարիմ ասել աստանօր 'ի քոյոց
սյոսի՝ զոր ընդ իմ կրեցեր, աստուած բոլորից։

Բ. Այցեր յատենի քում ստեղծուածոյն իմովս
կերպիւ, ոչ խօսեցար տուիչդ բանի, ոչ բարբա-
ռեցար հաստիչդ լեզուի, ոչ ձայն արձակեցեր սա-
ռանիչդ երկրի, ոչ մռնչեցեր ամենազդեցիկ փողդ
մեծութեան, ոչ երախտեաքն քո յանդիմանեցեր և
ոչ չարեաքն նոցին ըմբերանեցեր, ոչ մատնեցեր ամ-
թոյ զմատնիչն զքեզ տանջանաց մահու, ոչ 'ի կա-
պելն զքեզ դիմադարձեցեր և ոչ յապտակելն
դժուարեցար, ոչ 'ի թքնուլն թշնամանեցեր և ոչ
ընդ կռփելն երբէք խռովեցար, ոչ ընդ կատակելն
սրամտեցար և ոչ ընդ խաղ արկանելն երեսս փոխե-
ցեր։ Վերկացուցին զդեստ պատմուճանին իբրև
'ի տկարէ, և դարձեալ ագուցին իբր անփրկանա-
ւոր ըմբռնեցելոյ։ Այնթէ ոչ էր արբեալ կրկնակի
քացախ զանգեալ ընդ լեղւոյ, ոչ էր հեղեալ մաղձն
իմ մթերեալ նախանի դառնութեանն։ Ճաշակեաց
վհատութեամբ և արգել անդէն տարակուսանաք,
առին մոլեգնաբար և դարձեալ մատուցին անպատ
կառապէս։ Զանիւ հարուածոց յետին անարգու-
թեան 'ի մէջ խառնիճաղանջն ամփոխի դատապար-
տեցին, ծունր կրկնեցին նախատանաց և պսակ
եդին արհամարհութեան։

Գ. Այլ եռուն հանդիսատ կենդանարարիդ, եթէ
ոչ զդործի մահուն կրել քեզ պատրաստեցին։ ըն-
կալար իբր երկոյնամիտ, առեր իբրեւ զհեզ, բար-
ձեր որպէս համբերող, ստանձնեալ իբր զպարտա-
կան զփոյան վշտաց։ որպէս զծաղիկ շուշանաց հոմ-
տաց՝ ուսով բերեալ զլեռնն կենաց, զի յարհաւրաց
գիշերայնոց զլուրաւորս գահաւորակս մարմնեղէն
գոյութեան պահպանեսցէ 'ի դատապարտութեանն

վայրի իբր 'ի խրախճան խնճոյից։ Հանին արտաքո
իբր զողջակէզ։ կախեցին իբր զնոյն Պաբելայ ձրդ-
եալ զեղջերացն, տարածեցին 'ի սեղան խաչին իբր
զպատարագ, բեւեռեցին որպէս չարագործ, պըն-
դեցին իբր զապստամբ, զնաղաղութիւդ երկնաւոր
իբր զաւազակ, զանկապուտ մեծութիւդ իբր զտա-
ռապեալ, զառ 'ի քրովբէից պաշտեցեալդ իբր զբա-
մահեալ, զսահմանդ կենաց իբր զարժանաւոր սա-
տակման մահու, զաւետարանիս նկարիչ իբր զհայ-
հոյիչ օրինին, զտէր և զկատարումն մարգարէից
իբր զհամառօտիչ գրեցելոցն, զՀառագայթդ փա-
ռաց և զկնիք անքննին խորհրդոցդ հօր իբր զներ-
հակ ծնողիդ կամաց, զօրհնեալդ իսկապէս իբր
զտարագրեալ, զկապոյ օրինին լուծիչդ իբր զայր 'ի
նզովս գրեալ, զհուրդ ծախիչ իբր զհերքեալ ին
կալանաւոր, զահաւորդ երկնի և երկրի իբր զհա-
ւատի պատժաւոր, զ'ի լոյս անմատոյց ծածկեալդ
իբր զհողածին ըմբռնեալ։

Դ. Ով քաղցրութիւդ և երկայնամիտ բարերա-
րութիւդ ողորմածիդ գթութիւն, որ վասն ապիս-
տաւոր և անօրինեալ ծառայիս տերդ բոլորից զայս
ամ կամաւորապէս և հաւանողական հաճութեամբ
տարեալ մարմնոյդ միութեամբ 'ի քեզ ընկալար,
և մինչեւ 'ի քնարան շիրմին տապանի անպակաս 'ի
լրութիւն ամբողջ նոյնութեան ատուած անքննին՝
զնոյն կրեալ նախատինս անճառ համբերութեան,
յարեար կենդանի ինքնիշխան բարձրութիւն լու-
սոյ, աննուազ մարմնով և անթերի ճոմութեամբ։
Օրհնեալ փառաք, գովեալ գթութեամբ, բարե-
բանեալ միշտ ողորմութեամբ, յաւիտեանս յաւի-
տենից։ ամէն։

Ի Ա.Ն · ՀԻ.

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵՆՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՅ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա · Լ. Ի արդ անկեալ յերեսս հողանիւթ կերպիւս , 'ի վայր խոնարհեալ ծնրադրական երկրպագութեամբ , զբարեդործիդ ողորմածութիւն զկենդանարար ոտս համբուրեմ , զայս օրինակ մաղթանաց մեծիդ ընծայեցուցեալ ։

Բ · Ա.ղաչեմ զքեզ , միայն խնամակալ , մարդասէր , դթած , կեցուցիչ , հզօր , այցելու , պաշտպան , մի՛ ունայնասցի վաստակք աշխատութիւն փրկականդ կրից մարդացելոյդ վասն իմ ՝այ , մի՛ սոսկ եղիցի քրտանցն կաթուած խառնեցեալ արեամբ 'ի մատնութենն աւուր դիշերին ։ մի՛ լիցի ստուերացեալ լուսոյդ երախտիս , զոր ձրի և առանց փրկանաց թշուառացելումն ինձ պարգեւեցեր ։ մի՛ ջնջեսցին շնորհացդ աւետիս , զոր կողից քոց կայլակք նորոգեցին ։ մի՛ անշահ եղիցին կրիցդ պտուղք , զոր կարօտութեանս իմում մատուցեր ։ մի՛ պարծեսցի բանսարկուն վանեալ՝ զքո ստացեալս իւրացուցանել ։ ահա յաղթեսցես կամաք քո՝ ըղձից չարին , վերստին ապշեսցի միանգամ զարհուրեալն , կրկին պարտեսցի խպտառ դատեցեալն ։ մի՛ անխայեր զաղատարարդ քո բան , որ զստեղծեալս քո քեզ ընծայեալ՝ վերստին առ քեզ դարձուցանէ ։ Ո՞ անձառն արարեր բարերարութի յանակնկալ ժամուն յուսահատութեան , յորժամ բնաւ իսկ կարեալ և

օտարացեալ էր կենդանութենն շարժողութի. մեռար անմահդ և զմահացեալս նորոգեցեր. եթէ զկանոն համաձեւութեան օրինին փոխեցեր, արդ զդիւրինն և զհեշտականն և զեւս հնարաւորն մի արգելցես, սկզբնաձիր ողորմածութե բարեգութ օրհնեալ և երկայնամիտ Թագաւոր։ ՍՂԴԵՍ բանիւդ ամենազօրաւ, որ զդոյութիւն լուսոյն ստեղծեր 'ի նախնումն աւուր, և վաղվաղակի փոփոխեալ գտայց 'ի լաւ անդր. և փոխանակ զի ես ոչ ինդրեցի հետեւել լուսոյդ, դու ելցես ինձ յայց՝ Ճառագայթ Ծագման հայրենի կերպիդ, և կոչեցայց առաջի քոյ Ծառայս վեսասպարտ՝ ողորմեալ շնորհեալ առ 'ի քէն. ոչ է ժամանակ յերկարաձգութե առ 'ի զպարտսն հատուցանել, ահա շնորհեա ինձ տառապելոյս զերեսս քո՝ լոյդ 'ի խաւարի սրտից վհատելոց։ ՍՂԴԵԼ և կենաց զընթացմունս ելիցն, որ միշտ զեղուն բարիքն հոսեալ 'ի յուշոյս իմ տեսութէ. պահեա ինձ զշնորհ ամենապայծառ դանձուդդ մեացականաց, որով պատուական գտեալ՝ քո անուանեցայց, պաշտպանեալ 'ի քէն, անսահման բարի։

Գ. Ահա ողորմեա ինձ, գթած, աղաչեմ զքեզ ողորմեա ինձ, հզօր, կրկին ողորմեա. Մի փոխարկեր երկունս ցաւոց ընդ չարեաց իմոց, բարիդ ամենեւին. մի բառնար 'ի վտանգելոյս զառ 'ի քէն պարգեւեալդ շնորհ, մի կապտեր զիջումն ամենօրհնեալդ հոգւոյ, մի լուծաներ զնանկեալ զինիք արքունական պատկերիդ։ Մի յայտնեացին փուշք մեղանացս 'ի սրբութիւնս մտացս. մի խզեր զկապ մրութեան զընդ քեզ սիրոյն պնդութե, մի մերժեսցես զարուեստ զօրութեան լեզուոյս յարմարութեան, մի պակասեցուցաներ զաջողուած աջոյս առ

'ի զլուսոյդ մասունս բաշխելը Ա'ի գրեր 'ի դպրութեան կենաց մատենիդ զմահուն պարտիս , մի պահեր , մի ինձ համարիր , մի յիշեցուցաներ , մի համեցուցաներ , մի նախատեր , մի ոան հարկաներ , մի արձանացուցաներ զմեղկութեանցն , մի ամբարեր զկորստեանցն , մի իբր ստգտեալ իմն ամբաստաներ։ Ա'ի յարուցցես ընդ իս զծառն անիծիլ , մի արձակեր 'ի յիս զսաղարթ վնասուցն , մի ընծիւղեր զծառեկ մեղացս , մի բերցես ընդ առաջ զնամակ պարտուցս , մի արտաբերեր զերութիւն պտղոյն։ Ա'ի թուեսցես 'ի ճիւղս երկրաստեղծ մատանցդ ըզդիւտս գործոցս , մի մատուսցես բան ընդդէմ ահեղ զանօրէնութիւնս իմ յիշատակել , մի մատնեսցես իմոցս կամաց զաւանդս հոգւոյս վարել 'ի գերութեան , մի ասասցն զիս փառաւորեր՝ զի անտանօր դատապարտեսցես , մի նուազութեամբ այսր անցաւորի զյաւիտենական բարիսն տուժեր , մի 'ի սակաւում այսմ ժամանակի զանվախճանելի զփառսն չափեր , մի ընդ հովտիս վշտաց հեծութիւն զանախատական զկեանսդ գրաւեր , մի ընդ ստուերի այսր մթութեան զանձառելիդ լոյս փոխանակեր , մի զերասանակ մտացս լքցես՝ ըստ արտուղի հետս հետեւել , մի զկամուրձ կենցաղոյս գրեսցես ինձ հանգստեան բաւականութի։ մի զհովիտ հանձարոյս ստուերական պահեր 'ի հանդերձեալսն ինձ հրապարակել։ Եթէ ամբարես զառանց համարոյ գործոցս իմ չարիս , մեռայց կենդանւոյն։ Եթէ շտեմարանես 'ի սրտի , ասատին կիզեալ անբոց այրեցայց։ Եթէ քննեսցես զանօրէնութիւնս , առանց յանդիման քեզ լինելոյ իսպառ հալեցայց։ Եթէ տնկակիից ինձ թողցես զմեղսն , 'ի նոսին վատնեալ մաշեցայց։

Դ. Աղնարկեա, միշտ զօրեղ ամենակարող, փախ-
նուլ չարութեանցս որ յիս, զի բարիդ քո եկեալ
փոխանորդեսցէ. հրամայեա, դթած, խնամակալ,
գովեալ, լոյս անշիջանելի, զօրութիւն անսահմանելի-
եա, զի նոր հաստատեսցի գոյութիւն բնութեանս
մարմնեղէն յարկի անդամոց. յորում հանգուցեալ
անլքանելի բնակեսցես բաղմեալ ախորժ տեն-
չանօք՝ միութիւն հոգւոյս իմ ընդ քեզ. զապակա-
նութիւն մեղացս մերժեալ խսպառ՝ յանարատութիւն
զիս պատրաստեսցես ամենակեցոյց թագաւոր ան-
մահ տէր Յիսուս Քրիստոս, օրհնեալ յաւիտ-
եանս. ամէն.

ՐԱՆ · ՀԹ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՌԻ
ԱՒ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ
ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Յիշեա տէր, տէր գթութեանց, սիրողդ
իրաւանց, ՝ած ճշմարիտ. նայեա վերստին 'ի բնու-
թեանս կերպարան միշտ սխալական. զննեա ինձ
դարձեալ զամենընթաց տարածմունս ելից արեանս
շարժողուն. բժշկապէս մատիր տեսանել, զի մարդ
եմ հաստատեալ մտօք խակութեան թերի խորհրդոց
յայն ինչ, զոր դու իսկ վկայեցեր տեսօղդ ոչ էիր՝
միայն դու անմասն ստուգեան խաւարի. Ապա իրա-
ւունս է գրել ինձ ընդ մեղուցեալսն մարդկօրէն
վրիպանաց սխալմամբ պարտեալ կրկին իբր զերկ-

բածին մահացու մարմին, քան բանիդ քում սուտ երևել. քանզի արդարև գիտակ իսկ ես, թէ չար է արարն և ընդաբոյս չարութիւն մեր, և ոչ փոփոխին խորհուրդք մեր յաւիտեան, ըստ հոգեհանձար իմաստնոյն կանխաղեկոյց առակի։

Բ. Մեթեւեացս զաստկութիւն տանջանացն, որ պատրաստեալ և ճեայ ինձ՝ արկանել զորդիս գեհենին զարդ մահուն յաւիտենականի. բարձ զամօթոյս պարտիս, որ պահեալ է յայտնել թշուառականիս յետին ատենին յանդիմանութեան։ Իսրատ խաղաղութիւն յառաջապարգև ողորմութիւն քո ընծայեցս. զի մի անտանելիքն ահաւորութիւն 'ի ցոյցս ինձ եկեալ կերպարանեացին, անյոյս ապշութի ընդ կենաց զղջման առաջի կարդեալ, դատաստանն ահաւոր, անկաշառ և անխաբելի դատաւորն, ամօթն սոսկալի կշտամբանքն սարսափելի, յանդիմանութիւնն անփախչելի, տագնապն անձողոպրելի, պակուցումնքն անխրախուսելի, դողումնն անվճարելի, լալումնն անսփոփելի, կրճումնն ատամանցն անբժշկելի, ապականութիւնն անողջանալի, անէծքն սարսափելի ածային քո բանիդ, փակումն գթոյն և արգելումն ողորմութեանն։ Որ ընդ գալարելն երկնի և ընդ երկրի դղրդելն ընդ կարծրութի յատակիս, ըստ կուտակելոյ կոհակաց խռովութեանն ծովու իբր փախստեան կերպ ցուցանելով, մի զմիոյ հետս խափանեն կոսեալ յերկոցունց. և տատանեալ սասանեալ լայնատարած դեռնոյս թանձրութեան 'ի հիմանց անտի, ընդ ուժգնակի բախման թնդելոյ ներքնային խորոց հարթեն զերինս, և հալեալ հրդեհին բնութիւնք վիմաց և ամ տարերաց գոյից. այլայլին երկինք յանեղծ փոփոխութի, և յեղանակին արարածք տարերաց իւրովք 'ի նորոգ նմանութի։

ՆՈՒԹԻՒՆՔ գործոցս հրապարակին և աներեւոյթք կրկին մեր յայտնին. վարք կրօնից ներգործեցելոց 'ի մարմինս մեր նկարին. թագաւորն երկնից յատենի նստի, վճիռ հատուցմանն 'ի ձեռին իւրում։ Ո՛հ վայ ինձ եօթնկից անգամ կրկին եղկութեամբ, ըստ չափոյ կշռութեան այսր համարոյ, որ զանբաւութիս թուոց պարագրէ։ Ո՛ ինչ գործեցից ողբալիս հոգի յայնմ մեծի աւուր վրտանգի. քանզի սաստիկ է յիշատակն իսկ յառաջեալ քան զհանդիպումն. զոր ոմն մարգարէ զորինակին նմանութի 'ի դէմս բերելով, զնեպ տագնապի անզերծ փախստեանն նշանակէ ասելովն. զորօրինակ եթէ փախնուցու ոք 'ի ձեռաց առիւծու և պատահեսցէ նմա արջ, և փախնուցու յերեսաց արջոյն և մտանիցէ 'ի տուն և յեցուսցէ զձեռն իւր 'ի յորմ, և խածանիցէ զնա օձ. և դարձեալ կրկին սաստկացուցանէ առ նոյն կերպարան իրի զտեսիլն քստմնելի. ո՛չ ապաքէն, ասէ, խաւար է օր տեառն, օր խաւարոյ և մթոյ, օր ամպոյ և մառախղոյ։

Գ. Յորժամ հրեշտակն պահպանողական կենակից հզօր ոստիկան իրաւամբք ամբաստանեսցէ, և հատուցանօղն ահաւոր արդարութիւն յանդիմանեսցէ. սպասաւորք թագաւորին առանց խնայելոյ խուճապեն, զոմանս 'ի կեանս հրաւիրեն և զոմանս յամօթն դատապարտեն. կիսոց դէմս լցեալս ծաղրս ցուցանեն, և ինձ ահարկուս և քստմնելիս երեւեցուցանեն. ոմանց պսակս լուսապաճոյճս մատուցանեն, և այլոց կորուստ մահու բողոքեն. արդարոցն ձայն աւետեաց, և ինձ դոյժ անվախճան վշտաց։ Յորժամ առ բարին՝ մահու յաղթութի խաղաւ մեռանի, և ինձ չարադործիս կրկին յարա-

կայի. ուր դրանն բաղխել ոչ ինչ ազդիցէ, վճար եղեալ գթութեն առիս։ Յորժամ դպրութիւնք հրաշիցն զարմանալեաց, որ են ծածկեալքն յայժմուցս հասարակաց վարուցն տեսակք մարդկային բնութես գործոց. յաղագս որոյ եղեն գոյութիք ամ էից, յիւրաքանչիւր մարմնս անպակաս գրութեամբ իսկոյն երեւին. և խորութիք անճառիցն կնքեցելոց յիմաստից աստեացս առաջի աչաց մերոց կերպարանին։ Ուր այժմ շահավաճառութիք ողբոց և արտասուաց զերկինս գրաւեն, և անդ իբր զապաժաման ընդունայնութիւնք արհամարհեալք լքանին. հառանչմունք հեծութեան ոչ կանխաւ ասի առաքեալ, չէ երբէք դատանել անդէն. ողորմութիւնք ճշդով սերմանեալ, ոչ պայծառ վառմամբ գնան առաջի։ Ուր տապանն նախայանցիցն և կտակարանն տիրանարգիցն և նշանն ահաւոր այժմուցս՝ յանդիման եղեալ մեծաձայնս դատախազեն. յորում սոսկալի վայրի ոմն զուխտն կցորդութեան հայրենի և ոմն զնորանն վկայութիւն անտեսիցն և ոմն զարիւն մեծին ՝այ ամբաստան իմն իրաւացի առաջի իմ տարածանեն։ Ո՜ տանջանարանն բազմապատիկ անձամբ անձին աստէն իսկ պատրաստեցի, զիարդ միսիթարեցայց համառօտեալս յուսոյ. զի եթէ զօրքն լուսոյ՝ դասուք արդարոցն, որ փառաւորեալքն են երանութիք, սարսեն դողալով, ոչ բաւեն բերել զահաւոր տեսիլ երեսաց մեծ դատաստանին, ես եղկելիս՝ աւանդակորոյս սատակման որդիս ո՞ր երեւեցայց. որ ոչ միայն չեմ պատկելոց, այլև պատուհասն իմ անտանելի և կորուստն անսպառելի։

Դ. Այլ արագեա, ամենապարգեւ զօրութիւն անճառ, ձեռն փրկութիւն 'ի կորուստ դերելոյս. զի

օգնեալ 'ի քէն՝ դարձայց միւսանգամ 'ի դրանց դժոխոց, ամենապատրաստ հանդերձեալ ամենեւին անվանդելի պրծեալ 'ի պատժոց. աստանօր տեսեալ մտացս իմաստիւ զապագայիցն դիպուածս, բաւականացեալ 'ի լուր երկիւղին 'ի տագնապէ տանջանաց՝ ահին համբաւով, կամք քո բարեաց զերծեալ ապրեցայց. և մի մատնեցայց կորեանցն առիւծուց, որք խնդրեն 'ի քէն զիս 'ի կերակուր՝ ծախել ատամամբքն գազանութեամբ. զի զորովայն մահուն լցուցեալ՝ զաստուստ պարարեալս անդ ձգեալ հալեն, ուր անսպառ պահի մնացուածմթերիցն 'ի ծախումն յաւիտենից. Օ՜ի դու միայն բաւես կորզել 'ի ժանեաց սատակման 'ի կեանս և յերանութիւն, բնաւից ապաւէն թագաւոր լուսոյ տէր Յիսուս Քրիստոս, օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն.

Ր.Ն.Զ

ՀԵՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՄԱՑՐՆ ԵՐԱՆՈՒԹԵԱՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ
ԽՕՍՔ ԸՆԴ ՏԻՐՈՒՀԻՈՑՆ

Ա. Լ՚ի արդ 'ի վերայ այպանեաց յուսահատութեանց և ահարկու սրտաբեկութեց, պակուցանողական սատակութեանց ՀԾՄԱՅԻՆ բարկութեանց, տագնապեալ ոգւով թախծութեան խսպառ, աղաչեմ զքեզ սուրբ ՀԾԱԾԻՆ. Հրեշտակ 'ի մարդկանէ, մարմնատեսիլ քերովբէ, երկնաւոր արքայութի,

անխառն իբրեւ զոդ , մաքուր որպէս լոյս , անշա-
ղախ ըստ նմանութեան պատկերի արուեստկին բարձ-
րութեան , գերազանց քան զբնակութեան անկոխելին
սրբութեան , երանաւոր խոստմանն տեղի , Յդեմ
ընչական , ծառ կենացն անմահից , բոցեղէն սրոնն
պարունակեալ , 'ի բարձրեալն հօրէ զօրացեալ և
հովանացեալ , հանդուտեամբ հոգւոյն հանդերձեալ
և մաքրագործեալ , բնակութեան որդւոյն յարդար-
եալ և տաղաւարեալ . միածինն հօր և քեզ անդ-
բանիկ , որդի քո ծննդեամբ և տէր արարչութեան .
ընդ անաղտ մաքրութեանդ և անբիծ բարի , ընդ
անարատ սրբութեանդ և խնամակալ բարեխօս ։
Ինկալ զմաղթանս այսր աղերսանաց քում դաւա-
նողիս , և մատո ընծայեա ընդ սմին խառնեալ զբա-
նըն իմ նախնի մեծիդ ներբողի 'ի քոյդ պաղա-
տանս . հիւսեա միացո զմեղուցելոյս դառն հեծու-
թիւն ընդ քումդ երջանիկ և խնկաւորեալ հայց-
ուածոց , տունկդ կենաց պտղոյն օրհնութեան . զի
'ի քէն միշտ օգնեալ և բարեգործեալ , և 'ի մաք-
րական քո ծնելութիդ ապաւինեալ և լուսաւոր
եալ , կեցից Յրիստոսի որդւոյ քո և տեառն ։

Բ . Ողորմեա թեւոցդ աղօթիւք , խոստո-
վանեալ մայրդ կենդանեաց , և ելիցն իմ յերկրէս
հովտէ , առանց լեկանաց հետեւեալ 'ի կեանս օթե-
վանացդ պատրաստութեան . զի թեթեւասցի կա-
տարածն իմ ինձ ծանրացելոյս անօրէնութեամբ ։
Արասցես տօն ինձ բերկրութիւն զօրն իմ տագնա-
պի , ողջացուցիչ երկանցն Յուսոյի . բարեխօսեա
խնդրեա ազաչեա , զի ըստ անձառելի մաքրութեդ
և ահա զբանիդ հաւատամ զընդունելութիւն ։
Արասուզք օգնեա վտանգեցելոյս , գովեալդ 'ի
կանայս . ծուռնր խոնարհեցո առ իմ հաշտութիւն ,

ծնողդ ՝ից։ ընդ իմում թշուառիս հոգս, խորան բարձրելոյն։ ձեռն տուր անկելոյս, տաճար երկնային։ փառաւորեա զորդիդ քո ՝ի քեզ՝ ՝ածոյին ինձ հրաշագործել քաւութիւն և ողորմութիւն, աղախին ՝ից և մայր։ բարձրասցի պատիւ քո ինեւ և ցուցցի փրկութիւն իմ քեւ։

Գ։ Լ։ թէ զնս գացես՝ տիրամայր, թէ ինձ ողորմեսցիս՝ սրբուհի, թէ զկորուսեալս շահեսցիս՝ անարատ, թէ զհարթուցեալս յանձանձեսցես՝ երջանիկ, թէ զամաչեցեալս յառաջ մատուցես՝ բարեշնորհ, թէ յուսահատելոյս ինձ միջնորդեսցես՝ միշտ սուրբ կոյս, թէ զմերժեալս ընտանեցուսցես՝ մեծարեալդ ՝ից, թէ յիս ցուցցես զդթածութիւն՝ լուծիչդ անիծից, թէ զծփեալս հաստատեսցես՝ հանդիստ, թէ ՝ի խռովութեցս յուզմանց փոխեսցես զնս՝ խաղաղարար, թէ վերիպելոյս ինձ հնարաւորեսցես՝ գովեալ, թէ վասն իմ մոցես ՝ի հանդէս՝ մահու նահանջիչ, թէ զդառնութիս իմ անուշեսցես՝ քաղցրութիւն, թէ զբաժանմանն իմ խորոց քակտեսցես՝ հաշտութիւն, թէ զանմաքրութիւնս իմ բարձցես՝ եղծման ընդոտնիչ, թէ զմատնեալս մահու փրկեսցես՝ կենդանի լոյս, թէ զլալեացս ձայն հատցես՝ բերկրութիւն, թէ զլսորատակեալս կազդուրեսցես՝ դեղ կենաց, թէ ՝ի կործանեալս յիս ակնարկեսցես՝ հոգելից, թէ ողորմութիւ ինձ պատահեսցես՝ կտակ նուիրեալ։ Օրհնեալդ միայն ՝ի շրթունս ամբիծս լեզուաց երջանկաց, ահա կութիլ մի կաթին քումդ կուսութեան յանձն իմ անձրեւեալ՝ կենաց ինձ զօրէ, մայրդ բարձրելոյ տեառն Յիսուսի արարչին երկնի և բնաւին երկրի, զոր անճառապէս ծնար բովանդակ մարմնովն և համայն ՝ածութիւն, որ փառաւորեալն է ընդ հօր և հոգ-

ւոյն սրբոյ էութեամբ և անքննութեամբ մերոյին բնութեամբս միացելով, ամ և յամենայնում, մի յիշողութիւն. նմա փառք յաւիտենից յաւիտեանս. ամէն։

Ի Ա. Ն. Զ Ի.

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ ՍՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՅ ՍՐՏԻՑ
ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Ընդ ՀԾԱԾՆԻՆ մաղթանաց՝ ահա և զվերնոցն անմահ հրեշտակացն լուսակերպից զողերս հայցուածոց, որ վասն իմ գոչեն առանց լռելոյ հանապազորդեան արգահատութիւն մաքուր բերանոց, ընկալ բարեգութ. որք են բարիք բարեգործեալք ի բարերարէդ անկիրթք չարեաց, հաստեալք յամենիշխան հրամանաց էիդ, զօրութիւնք հզօրք ակնարկութեամբ բարձրելոյդ, սուրբք, մաքուրք, անարատք, օրհնեալք, վայելչականք, յաղթօղք և անպարտելիք, և ըստ ընթացից տեսութեան մտաց արագունք։

Բ. Որք և պտղակորոյս անկոյ թզենւոյն եռամեանն դատարկութիւն, որ զբնաւ յաւիտեանս պարունակէ ժամանակն՝ զանցելն ընդ ներկայիս և ընդ ապառնւոյն, յամոյր յամրութիւն յերկարաձգելոյ, յայդի աշնարհիս արմատացելոյ, օին սաղարթիւն պաճուճելոյ՝ զրկեալ ի պտղոց, որ է ՀՇԳՐԻՍ պատկեր թշուառ մարդկութեան, ոչքա բարեխօսք,

հանդերձիչք , այլ և խնամակալք . որ դեգերին հանապազ առ մեզ՝ ընդ մերում կրիցս կարեկցելով , բարեմասնութեան մեր սպասեն . և յաւիտենականն կենդանութիւն փրկութեանն մեր աղօթեն՝ զայս բան ասելով , զդործս ձեռաց քոց մի՛ անտես առներ։ Քանզի արդարեւ մեր են այս աղաչանք՝ ի բարերարէդ՝ այ վասն մեր կարդեալ առ նոսա . զի նոքա բանիւ են ստեղծեալ , և մեք ձեռօք ներդործեալ։ Որք և գալոց են ընդ միածնիդ վկայք սոսկալի դատաստանին հատուցման , ճշմարտաբան դատախազք յանցաւորութեան երկրպագնոցս , յահաւորին ատենի յոյսնիչք երաւամբք զմատակարարութիւն որ առ մեզ . որ և անտանօր կարեկցեն աղդեալ հառաչմամբ զմշտանուէրն նուագ ձայնի , ողորմեա՝ դու ստեղծեր , մի՛ կորուսաներ։

Գ . Ա՛ռդ ընդ գոհաբանութեան ձայնիցն խնդրուածոց անմահականացն վերՀից՝ և՝ ի մեր հեծութիւնս հատուցցիս , բնաւից արարիչ , որ յաղթեաս գթութեամբդ քո վերնոցն և ստորնայնոցս . քանզի քո է բարերարելդ առ մեզ և առ նոսին։ Ա՛ռդ վասն բարեզարդութեան անախտականացն , հրաշատեսիլ հրակերպիցն , անշաղախ մաքրոցն , անմեղիցն , բոցանիութիցն , հոգեղինացն և անվանելեացն , ամենաճեցուն առաւելութիւն՝ ի բարձրն ընտրականութիւն դերափայլ յաճախ դիտութիւն՝ անցուրտ ջերմութիւն ջեռուցանողք ինքնաբուն տապովն ՇՃՏիրութեան ըստ ինքեանց զմերս սառնասեր սրտից անբորբոքելի՝ ի՛ մեծախորհուրդ սրբում սեղանին՝ որ՝ ի խորանին , առանց նիրհելոյ և դանդաղանաց սպասել հրամանաց երանականաց կեցուցիչ կամաց ամենատեղծիդ , քրովբէօրէն առաքինութիւն յաստուած միացեալք անբաժանելի։

Ազգ երկնաւոր պետութիւնք են մեծք, և զինուորութիւք անբիծք, ահաւորք, երկնաւորիդ այ աղաւաղնեայ պաշտօնեայք, 'ի յամպոյդ լուսոյ ցոլք նշուղիչ։

Դ. Որովք և ինձ մեղաւորիս հողեղինի մարդասիրեսցես ողորմել, Յիսուս, աղաչանաք իմոյն հրեշտակի, դարձուցանելով զիս, տէր, 'ի բարիդ քո հետս լուսոյ։ զի զաւանդ հոգւոյս իմ պաշտպանութեան, զոր հաւատացեր նմին տեսչութեան, զընկալեալն 'ի քէն 'ի կենցաղ ատեացս՝ ուրախութիւն սրտիս յիս բերկրեալ, անմեղադրելի առ 'ի քէն օրհնեալ՝ ինդալից դիմաց զուարճութեամբ քեզ, արքայ բարձրութեան փառաց անհասիկ, 'ի խրախճանս կենդանախումբս բերկրեցելոցն պարուց մատուցեալ ընծայեցուսցէ, գովեալ ողորմած։ Եւ քեզ անքննին ընդ հօր անհասի՝ թուակցութեամբ հոգւոյդ անճառի վայելէ փառք պատիւ և երկրպագութիւն, յաւիտեանս յաւիտենից։ ամէն։

Ի Մ.Ն. ԶՐ

ԶԵՐՄՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱՆ ԿՐԿԻՆ ՀԵՃՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՅ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Տէր Աստուած բարերար, բազմապարգեւ Թագաւոր, կենաց պատապարան, լուսոյ կերպարան, լայնատարած հանդստարան։ որ յաղագս մեղուցելոյս եկեալ մարմնացար, գործեցեր զանպատումն և

հանդերձեցեր զՀրաշալիսն, մինչև կատարեցեր զա-
ռեցեալն ընդ ամենայնիր աստուածութեանդ։

Բ. Ընդ վասն առաքելոցն սրբոց յերկնաստեղծ
քո ձեռացդ ձեռնադրելոց և հոգւովդ սրբով օծե
լոց, զորոց զդովլեսան արժանաւորութեան ըստ
իմումդ կարի՝ առ ի փառս քո, տէր ամի, յայլում
բանի պաշտեցի, և ինձ ողորմեսցիս յիշատակաւ սի-
րոյ նոցին ընտրութեան։ Շ աւիղ ինձ եղեցի նո-
քօք և հանդերձեսցես յերանութենն փափաքելի.
ձայն բարի հովուութեանն նոցին 'ի յողջոյն ինձ կե-
նաց քաղցր լուիցի։ Պ'ասն կալայց 'ի յանեղծու-
թիւն փրկութեան տօնեցեալ յուսոյն՝ ընդառաջ-
նորդացն կենաց, սկզբնաշնորհիցն պատուոյս, փա-
ռաւորեալն դասուց, դեռոցն բանականաց, աւե-
տարանչացն բարձանց, իշխանացն պանծալեաց,
լուսապայծառ թագիւ պճնելոցն, 'ի զարդ անկա-
պուտ զօրութեանն շնորհին պայծառացելոց, իւղովն
զուարթութեան տիրական լուսոյն կատարելոց։

Գ. Ընդ աշակերտաց մեծիդ Հրամանի բարձ-
րեալդ՝ Գրիգորոսի՝ և մարտիրոսացն ընտրելոց
նահատակութեամբ, որք մահացու և վշտաբերչաւն
մարմնով, վտանգաւոր և ամենակիրն անդամոք,
երկրաւորական և հողաշնորհաւծն բնութեամբ
մարտուցեալ ընդ տարր դոյից ամենայն նիւթից՝
պսակեցան բարձրացան և կենդանացան հոգեպէս.
արիաբար եղեալք 'ի յերկրէ, ըստ մարդարէին, վը-
կայք ճշմարիտք ամենափորձն մահու, իմանալեացն
անտեսիցն և ծածկելոց աներկիւղ բարեացն յու-
սով տեսելոցն աստէն նկատիչք. աշակերտք առա-
քելոցն և չարչարակիցք նոցին. որ հաւասարեալ
դործովք ընդ նոսին, կատարեալ լրմամբ անպակա-
սելեաւ պարեն 'ի խրախճանս անկիւտն երանութե.

որոց հաճոյական և ընդունական մաղթանաք, արիւնընծայ վաստականուէր քրանակնդրուկ աղերսիցն յարդմամբ՝ ընկալ զիս նորոգ ըստ նոցին մասին անեղծ փրկութեամբ 'ի քեզ արձանացեալ։

Դ. Ընդ խաղացեալսն հուրբ և սուսերբ արեամբ ներկելոցն և ճգնաւորացն սրբոց հարցն միանձանց և քեզ հետեւելոցն, որդի՛ այ, անպարտելի քաջութիւն և անպատիր զգաստութեամբ, ընդ դժնեայ գառոզի մարմնոյս բռնութեան արիապէս մարտուցեալ, սովիմբ վանեցին զանմարմինն Սելիար. և մշտամարտ հանդիսիւ յասպարիսի կենցաղոյս առանց զզուանաց ծանրաբեռնութեամբ 'ի ըստնածաւալ ծփանաց աշխարհիս ծովու տապանակաւ մարմնոյս թանձրութեան զթեթեւութիւն հոգւոցն թռուցեալ՝ 'ի նաւահանգիստն կենաց հասին. և իբր սիրողք վերնում վիճակին առանց յետնոցն մտածութեան, զթագն յաղթութիւն համարձակապէս պայծառ ճոխութեամբ պճնեալ իսկապէս 'ի գլուխս կապեցին. վասն նոցին արժանաւոր մաղթանաց և նուիրական հայցուածոց և զիս զմեղաւորս 'ի պատժականաց ընկալ ընդ նոսին։

Ե. Եւ ահա խառնեալ զանմաքուրս բան ընդ նախագրեալ երջանկացն փառատրական աղերսարկութիւն, որ վասն իմ գոչեն քեզ 'ի հաճութիւն, և ես ընդ նոսին իբր դառնութիւն եղեալ ընդ քաղցրոյ, կամ տատասկ ընդ ողորկութեան, տգեղութիւն ընդ վայելչութեան և տիղմ ընդ գեղեցկութիւն մարգարտի, կամ հող ընդ յատակութեան ոսկւոյ, և կամ քարինս անարգս ընդ պայծառութիւն արծաթոյ, բացասութիւն ընդ ճշմարտութիւն, կամ աւաղ ինչ ատամնառու ընդ կակղութիւն զանգուածոյ հացի. արդ լուր, հզօր, հնարաւոր, դովեալ,

զնոցայն վասն իմ և զիմն ընդ նոսին 'ի նոցին գո-
վեստ , 'ի փրկութիւն իմ և 'ի փառս քո , ամենա-
դութ , բարերար , օրհնեալ , երկայնամիտ , կարող ,
անքննին , անճառ , անեղծ և անստեղծ ։ Որ են
պարգեւք , քո են շնորհք ։ դու սկիզբն և պատճառ
բարեաց ամենայնի ։ Ոչ ես դատապարտիչ , այլ ա-
զատիչ ։ ոչ ես կորուսիչ , այլ գտիչ ։ ոչ ես մահացու-
ցիչ , այլ կեցուցիչ ։ ոչ ես տարագրիչ , այլ ժողովիչ ։
ոչ ես մատնիչ , այլ ապրեցուցիչ ։ ոչ ես ընկղմիչ , այլ
վերածիչ ։ ոչ ես գլորիչ , այլ կանգնիչ ։ ոչ ես անի-
ծիչ , այլ օրհնիչ ։ ոչ ես վրիժառու , այլ շնորհիչ ։
ոչ ես թշուառացուցիչ , այլ մխիթարիչ ։ Ոչ եղծա-
նես , այլ գրես ։ ոչ սասանես , այլ հաստատես ։ ոչ
ոտն հարկանես , այլ սփոփես ։ ոչ պատճառս յոդես
մահու , այլ հնարս խնդրես կենաց ։ ոչ ես 'ի կամս
շարժեալ սատակման , այլ 'ի փրկութիւն ողորմութեան ։
Ոչ մոռանաս զայցելութիւն , ոչ լքանես զբարի , ոչ
արգելուս զդթութիւն , ոչ բերես վշիռ կորստե-
ան , այլ կտակ ազատութեան ։ Ոչ թշնամանիս յա-
ռատութեաց , ոչ բամբասիս 'ի շնորհաց , ոչ հայհոյիս
'ի պարգեւաց , ոչ նախատիս 'ի ձրի ձրիոց , ոչ ան-
գոսնիս յերկայնմտութեանց , ոչ եպերիս 'ի ներող-
թեանց , ոչ բանսարկիս 'ի բարութեանց , ոչ ան-
պատուիս 'ի քաղցրութեաց , ոչ քամահիս 'ի հեզու-
թեանց , ոչ առաքին այսոցիկ արանջմունք , այլ ան-
լռելի դոհաբանութիւք ։ Արձ զմեղս իմ , հզօր ։
լոյծ զանէծս իմ , օրհնեալ ։ քաւեա զպարտիս իմ ,
ողորմած ։ ընջեա զանցանս իմ , դթած ։ մատո մատն
այցելութեան , և անդստին իսկ կատարեցայց ։ զինչ
քեզ , տէր , քան զոսին դիւրագոյն , և կամ զինչ
ինձ պարտաւորիս կարեւորագոյն ։ Այլ կենդա-
նագրեա , բարեխնամ , քոյինաստեղծ պատկերիս

փչումն կրկին 'ի շունչ նորոգման լուսաւորութիւն մաքրական շնորհի զամենամեղս ոգի պաշտպանեալ։

Զ. Մի՛ ածեր, ողորմած, ինձ օր տարաժամ 'ի համառօտս երբի՛ անթոշակ ապաձեռնութիւն ընդ անկատար ուղին հետեւեալ, մի՛ մատուցաներ բաժակ դառնութիւն 'ի ժամ ծարաւոյ. մի՛ փակեր, դթած, իմ հանդէպ զյաջողուած հոգեւոր օդտիս, և մի՛ երբ յանկարծադէպ հինից ասպատակ դիշեր մահուն ինձ պատահեսցէ. մի՛ տապ տօթոյն յանպատրաստ պահուն զարմատս հատեալ ցամաքեցուսցէ, և մի՛ լուսնական դիպուածք հասեալ գաղանեաց վնասեսցեն, մի՛ պահեսցի ինձ սառն մեղացս, և մի՛ հոսանք ուղեւոր կենցաղոյս զիս ողողեսցեն։ Մի՛ հանգիստն մահ բերիցէ, և մի՛ ննջումն 'ի սատակումն յառաջեսցէ. մի՛ քունն ինձ կորուստ լիցի, և մի՛ ներհումն ապականութիւն գործեսցէ. մի՛ վախճանն անյարմար 'ի վերայ իմ արշաւեսցէ, և մի՛ ընչոյս վերարձակութիւն ըմբռնեալ 'ի խոնարհ լիցի։

Է. Դու ես տէր, դու դթած, դու բարերար, դու երկայնամիտ, դու ամենակարող, առ ամենայն բան անհասութիւն անճառ զօրաւոր, քաւել փրկել կենագործել լուսաւորել, վերստին հաստատել, 'ի ժանեաց կերչաց գազանաց և կամ յատամանց վիշապաց 'ի կեանս կորզել, 'ի խորոց անդնդոց 'ի լոյս բերկրութիւն ածել, և 'ի հեղձմանէ ծփանաց մեղաց ընդ արդարս երջանկաց փառաւք բազմեցուցանել։ Ամենայն ոգի քեզ ակնկալեալ յուսով սպասէ, կարօտեալ քումդ շնորհաց, եթէ երկնայինք և եթէ երկրաւորք, եթէ անկածն մեղաք և եթէ ամբարձեալն արդարութիւն, եթէ տէր և եթէ ծառայ, եթէ տիկին և եթէ աղախին. և 'ի ձեռին քո է շունչ կենդանական բոլորեցուն։ Լու քեզ ընդ

հօր և հոգւոյդ սրբոյ փառք յաւիտեանս յաւի-
տենից . ամէն .

Ի Մ Ն · Հ Գ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒՍԱ ԿՐԿԻՆ ՀԵՂԻՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ
ԱՌ ՆՈՅՆ ԱԼԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՅ ՍՐՏԻՑ
ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա · Լ · ԱՐՀԵԱԼ անքննելին , զօրութիւն ահեղ տէր
արարածոց , թագաւոր երկնի , ստեղծիչ հրեշտա-
կաց , գոյարան մտաց , հաստիչ հրեղինաց , պետ
բարի հոգւոց , աջ ապաւինութիւն , անդորրութիւն
հանդստեան , տեսարան լուսաւորութիւն , պայծա-
ռութիւն բերկրութիւն , ճանապարհ երանութեան ,
պատճառ կենդանութիւն , առիթ բանաւորութիւն ,
փրկութիւն առանց չարութիւն , առաջնորդ խաղա-
ղութիւն , պարիսպ ամրութեան , պատուար պահպա-
նութեան , ցանկ բոցոյ մեծի օրհնութիւն , սահման
անոխակալութիւն , յիշեա յայսմ ողբերգութիւն մա-
տենի բանիս խոստովանութիւն և զոր 'ի մարդկային
աղնէ թշնամիս մեր՝ 'ի բարի , և արա կատարեա նո-
ցին քաւութիւն և ողորմութիւն . Մի՛ բարկասցիս
նոցա վասն իմ , տէր , իբրեւ զսուրբս բամբասողաց՝
առ յաշխարհս սիրոյդ որ յիս , այլ որպէս զբարս կշտամ-
բողաց և իրաւամբք նախատողաց՝ ներեա յանցանաց
նոցա . Լու արդ մատուցեալ երկաքանչիւրոցս ա-
ռաջի քո , արդարադատ , ոմանք առ մեզ վնասակա-
բարդոյնք սակաւուք , թերևս և յիրաւի բամբասե-

լոցս , և ես առ քեզ , ամենապարգեւ , անթիւս և անկշռելիս բազմօրինակ ուխտաղանցութիւնս։

Բ. Զի յիշեա զքո մեծութիւդ , տէր , նայեցեալ ի յիմն անարգութիւն . և ընդ խնդրելս իմ ի քէն բարի խմցն ատելեաց , և դու առ քոյս ըստ քում մեծութեդ անձառելիս հրաշագործեացես։ Մի սատակեացես զիմն խածանօղն , այլ փոփոխեացես . խլեալ զնոտանս բարս երկրաւորս , զբարիսն արմատացուսցես և յիս և ի նոսին։ Մանաւանդ զի դու լոյս ես և յոյս , և ես խաւար և յիմար . դու խկութիւ բարի դովելի , և ես համայնիւն չար ապիկար . դու տէր ստորիցս և երկնից , և ես անիշխան շնչոյս և հոգւոյս . դու բարձրեալ ի կարեաց զատեալ , և ես տաժանաւոր և վտանգաւոր . դու ի վեր քան զկիրս երկրիս , և ես կաւ անարգութիւ դարշութիւ . դու ըստ մարդարէին մնաս յաւիտեան յանբաւ բարձրութեան , և ես միշտ կորնչիմ ըստ նորին բանին . ի քեզ ոչ է մթութիւ կամ նենգութիւն , և ես բովանդակն իսկ եմ՝ որ զաւանդն իմ ոչ պահեցի։ Հան զիս ի բանտէս , արձակեա ի կապանացս , զերծ ի շղթայիցս , փրկեա ի խեղդմանէս , ազատեա ի տագնապէս , քակտեա ի յերկաթիցս , լոյծ ի պաշարմանցս , արտաքսեա յերկմտութեանցս , սփոփեա ի տխրութեցս , հանգո ի նեղութեանցս , փարատեա ի վշտացս , հանդարտեա ի խռովութեցս , ապաքինեա ի լալոյս , մերժեա ի հեծութեցս , հեռացո ի յողբոցս , կազդուրեա ի կանմանցս։ Աստուած ողորմութիւ և պարգեւատու քաղցրութիւ , մի զդրաւեալս արեամբ հզօրիդ անտես արարեալ ընդ վայր կորուսաներ . կանգնեա զհասեալս յափն մահու ի բազմավտանգ հիւանդութենէս։

գ. Լ՝հա բարդեցան կուռեցան շրջանակք ամացս ընդունայնութիւն, յորմէ հեռեալ յայտնեցեալ ցուցայ յոչ պէտս երևելեալ, ի յանդաստանէ մօրն իմոյ սենեկի փուշս դժնկի մեղայ շառաւիղի. մի լինիր ինձ խայթոց խոցոտիչ՝ որպէս անդ առհմին Յուդայի, և կամ զաւակին Լիփրեմի. Լու քանզի բուսուցեալ անկեցի յոգիս փոխանակ ցորենոյն բարեսերմութիւն խոտս խայթողականս ինքնութեանն ընդարմացուցիչս, ըստ դրոյն բանի՝ որ երէցն է քան զաւեռխան, զի՞արդ ոչ կոչեցից զանձն իմ դարչելի անդաստան անիծաբեր փշովք մեղայ հեղձեալ. Ոչ սերմանեցի արդարութիւն, ըստ բանին յԱվետեայ, և զի՞արդ հնձեցից և ժողովեցից զկենաց պտուղն. Լնկատ սակաւ կուսութիւն անձինս մաքրութեան, ըստ մարգարէին բանի՝ որ առ Լսրայել, կարօղ ես տէր ի նոյնն հաստատել. Լայնեցի ընդարձակեցի ըստ մշեկան բարուցն Յուդայի զանկողնին կամացս՝ դիւացն հոմանեաց, ի ձեռս քո է ամփոփել դարձեալ ի նոյն զգաստութիւն. Լթէ մարմնապէսն կցոր դութիւն ընդ տեսանողին անարատ գործեաց զպոնկին, իսկ դու փրկութիւն հոգեպէս մեսցեալ ի յիս՝ կրկին մաքրեսցես. եթէ արեգակնս այս անկենդան սահեղծեալ առ ի քէն երկրիս մասակարար, և զկարակուսն մօրից ցամաքէ և զոհաս պըտուղս հասուցանէ, իսկ սաացողդ ամենից՝ հոգիդ ոչ՞ որքան զօրեսցես զանիմ չարեաց ազատ և զիարախս պղծութեան մեղայ մթերիցն խսկոյն սպառել. Ա՝ասն այսր կանխաւ իսկ ժամանեցի հայցել առ ի քէն բարի՝ առելեացն խմոյ ի կարգ այս բանի, զի զՏերբեալ վիսասակարս պարտուց մահս յամենանամ աչաց հոգորիդ մի մերժեսցես, օրհնեալ գըթութիւն. արդ կենագործեա զիս զամենամեղս

անդամք մարմնոյս ընդ բնութեան հոգւոյս խորհել միշտ զքոյսդ։ Իսկ բարեգործացն խնդրել բարիս, բնութեան են օրէնք՝ անբռնադատ կրիցն յարակցապէս առ այն բերումն։ Զանգի արդարեւ առ միդ այդ պատուէր ամ հատակ զօրանոց, իսկ միւսոյդ երկրորդի առաջնոյդ խնամով հանդիպել՝ ատատուածականիդ է նմանութիւն։ Յաղագս այսր իրի նախնի դասեցի զթշնամեացն իմոց աղերսանս քան զերախատուրացն բարիս։

Դ։ Զարդ յիշեա զնոսա կրկին ընդ միոյ, որ 'ի քո անուն բարձրացեալ զանարժանս զիս ընկալան։ Եւ տուր նոցա, տէր ամենատատ բարերար և անսխակալ, վարձս արդարոյ և մարդարէի, թէեւ ես յաւէտ թափուր իցեմ յարժանեաց, ըստ հաւատոց նոցա և առ յոյս նոցին ակնկալութեան, որ առ պարատուր գերիս ողջամիտ կամաք ակնարկեն, որպէս թէ 'ի մասանցդ քո կեցուցչաց 'ի պահպանարան հոգւոյս ծածկութիւ լինով ունիցիմ։ Զզատաժաւորս անամիտիսելի 'ի քոց տեսութեաց և անխաբելի 'ի յուղիղ կշռութեանց՝ քաղցր գթութիւդ անսահմանելեաւ մերձեցեալ առիս մաքուր արասցես, անխայտառակելի պահելով 'ի տիեզերական յանդիմանութեն։ Զարդ որպէս շուք իմն վայելչական դնել ախորժեն ինձ անարժանիս սիրելիքն քո վասն քո, նայեցեալ 'ի կրօնս զգեստուս բարեկերպութեան, չգիտելով զբիծս գազանեացն՝ երջանիկ կարդան եղկելոյս, և դու հնարաւոր ամենապարգեւ օրհնեալ մարդասէր՝ առ բնաւս ողորմած, վասն ամենաթշուառիս հեծութեան հաշտեաց ընդ նոսա ըստ հաւատոց նոցա։ Ընդայլեալ նոցին մատաղարգելեաւ զանեղծ մեծութիւդ և զանթառամելի զպակդ յահաւոր աւուրն յեանում հատուցմանն

ամենափոքր ընտրութեանն։

Ե։ Օ՛ի դու ես գրաւ փրկութիւն մեծութեան անվատնելի և անծախ գանձուց տարկիս և տվիցես։ ոյս, ՝ի վաճառ վերնային շահու օգուտքիս՝ բանիւդ որ ՝ի քէն՝ յարդեալ ճոխանամք։ Կառո ինձ սահման ջրոյ հանդստեան։ արձանացո, անփոփոխ, պատրաստական վստահութիւն։ կարդեա, օրհնաբանեալ, անկեղակարծ յուսոյ ամրութիւն, տուր, ամենախնամ դու անաչառ պաշտպանութիւն, սասանեցելոյս բարեաց անդորրութիւն, տարակուսելոյս լուսոյ ապաւինութիւն, աշխարհելոյս մեծ երջանկութիւն, վհատելոյս կենաց օգնութիւն, լքելոյս անդայթակղելի օժանդակութիւն, նահանջելոյս անսայթաք վերընթացութիւն։ Օ՛ի քո է ընաւդ և՝ ի քէն է ամենայնդ, և՝ ՝ի ձեռն քո բաշխին հաստատութիւնք պիտանացուաց համայնից կենաց։ և քեզ վայելէ փառք յաւիտեանս յաւիտենից։ ամէն։

Ր Մ Ն · Զ Դ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ ԿՊԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ
ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՑ

Ա։ Ամրաց երկնաւոր, թագաւոր բարձրեալ, տէր բոլորիցս, ամենից ակնկալութիւն, ստեղծօղ տեսականաց, հաստիչ իմանալեաց, պատճառ եղանութեանց, կազմիչ հանդերձելոց, տուիչ լուսոյ, առեթ առաւօտու, պատրաստիչ վաղորդայնի, երե-

ՀԵՑՈՒՑԻՉ ԵՐԵԿՈՐԻ, ՏԱՐԸՐԻՉ ԽԱՒԱՐԻ, ԱՐՈՒԵՍՏԱՒՈՐ ԲԱՐԵՀՆԱՐ, ԻՄԱՍՏՈՒԹԵՆ ԴՈՐԾՕՆԵԱՅ, ՔԱՒԱՐԱՆ ՕՐՀՆԵԱԼ, ՀԱԼԻՉ ՄԵՂԱՆԱՑ, ՀԱԼԱԾԻՉ ՅԱՒՈՑ, ՔԱԿԻՉ ԴԱՌՆՈՒԹԵՑ, ՊԱՀՊԱՆԱՐԱՆ ՀԱՆԴԱՍՏԵԱՆ, ՀՆԱՐՔ ՆԻՐՀՄԱՆ, ՅԱՐՄԱՐԻՉ ՔՆՈՅ, ՊԱՐԴԵՒԻՉ ՆՆՋՄԱՆ, ՇՆՉՈՅ ՅԱՐԱԿԱՐԴՈՒԹԻՒՆ, ՂԴԱՅՈՒԹԵԱՆ ՏԵՒՈՂՈՒԹԻՒՆ, ՅՐԻՉ ՅՈՐԻՑ, ԽԵՂԱՆԱԿԻՉ ԱՆՐՋՈՅ, ՓՈԽԱՐԿՈՒԹԻՒՆ ՁԱՐՀՈՒՐՄԱՆՑ, ՅԱՅԱՅԼՈՒԹԻՆ ՏԼԽՐՈՒԹԵՑ, ԽԱՓԱՆԻՉ ԽԻԹՄԱՆՑ, ԸՆԴԱՐՁԱԿԻՉ ԿԱՐԾԵԱՑ, ՀԱՄԱԴՐՈՒԹԻՆ ԾՓՄԱՆՑ, ԱՀԱԳՆՈՒԹԻՆ ԽԱՐԴԱԽՄԱՆՑ, ՀԱՐՈՒԱԾԻՉ ԴԻՒԱՑ, ՓԽՈՒՑԻՉ ԱԽՏԻՑ, ԸՆԿՂՄԻՉ ԴՅԱԹԱՂՈՒԹԵԱՆՑ։

Բ. Պաշտպանեա երկնաստեղծ ձեռամբդ, զորացո բարձրացեալ քո աջովդ, ամփոփեա ամենակալդ թևոք, ծածկեա ՅԾԵԱՆ խնամոքդ, ամրացո վերակացութիւն վերայնոցդ, շուրջանակի պարսպեա դումարտակօքդ անմահից, Ի յամենուստ պարփակեա կցորդութեամբ հրեշտակացդ, վանեա զընդդիմամարան իմ զինուորութիւն զուարթնոցդ, պատսպարեա զսասանեալս՝ ՅԾԾՆԻԴ մաղթանօք, ընբանակս անդրանկացդ բարեկարգեա ինձ պահպանութեամբ։ Ոչ ընդ աջոց դիմաց և զմոտաց իմ տեսանելիս, զդաստ արա ընդ ոգւոցս և զծանրաբեռն կրիցս դանդաղութիւն, վերացո, տէր, Ի զդայութեանցս զմածեալս յիմարութիւն. բարձ, միայն բարեգործ, զպատրուակիս թանձրութիւն։ Ընդ սկզբան բերմանս լուսոյ՝ զողորմութիւն քո ծագեա, ընդ երկոց արեւուն՝ արդարութիւն արեգակնդ Ի յանձկութիւն սրտիս մոցէ. Ճառագայթ քո փառացդ Ի յիմաստիցս խորհրդանոց ջահեսցի. խաչիդ տեառնադրութիւն ընդ շունչս և ընդ մարմնոս համասփիւռ տարածեսցի։ Յանձն առնեմ քեզ յաւուրս զքո

յարմարեալ տաղաւարս պահպանաւ ոգւոյս՝ որ 'ի ամին։ Օ ի դու ես ՝ն անքննին, առ ամենեսին բաւական և յամենայնում բովանդակ, օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն։

ՐԴՆ · ԶԼ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱՆ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա։ Իսկ արդ վասն զի արթնականն մեր զուարթութիւն քեզ ննջումն իմն է համարեալ, իսկ 'ի խոր թմբրութիւն լռելն՝ վասն ուղիղ հաւատոյն 'ի քեզ՝ անթարթափ բացութիւն աչաց, ուղղեա հոգւոյդ քո իմաստութիւն զյաջողուած ձեռինս դործոյ ընդ հեծութեան ձայնիս մաղթանաց։ Օ օրացո, տէր, 'ի հանդէս բարի ճգնաւորական արի վաստակոյ, կցորդ լեր կարեացս տկարութեան, թեթեւս կացո զաշխատութիւնս այս սկիզբն. արագեա, միշտ կարօղ, զյառաջադրեալ ձեռակերտս, դիւրաւորս ընթացո 'ի յաւարտումն լրմանն։ Վախճան իրին բերկրութիւն զիս հասո, ժամանակացուցես 'ի հանդիպումն յուսոյն, կցորդ լեր ուղւոյն ճանապարհիս ընթացիլ, 'ի թռիչս ամբարձման փութացուցես յօդտակարն, ընդ աջմէ իմ լեցիս 'ի վտանգի ծանրութեանն, զձայն քո լուս 'ի յանձկութեանն պահու, ձեռամբ քո կեցո 'ի կորստեանն ժամու, մատամբ քո աղդեա 'ի սահմանին անձկութեան,

հարթեա զնտրոց ամենաչար խափանմանն, հոգե-
զինին առաքմամբ ըստ Աստուածայ ինձ հնարեա,
բան ինձ շնորհեա 'ի յատենի բազմութեն, իմաս-
տութիւն յիս անկեա 'ի հանդիպման քննութեան։
Աստուած կամաց քոց հովանացիր հրաշապէս, հան-
դարտեցո փայտիւդ կենաց զծովուս մրրիկ, սանձ-
եա զաստեաց կենցաղոյս պատկեր քոյին հրամա-
նաւդ. քանզի թէ ասա ողորմութիւն քո, տէր,
կամեսցի, այս լուծութի կոհակաց կարծր է քան
զվէմ. և թէ 'ի ցամաքի անտես առնիցես, իբր զան-
կայուն՝ պնդութի յատակիս 'ի ներքոյ ասի հոս-
եալ ասանի։

Բ. Արդ ընկալ, Յիսուս, զպաղատանացս ձեռ-
նարկութի քեզ 'ի հաճութիւն, և արա ինձ զա-
մենակարծն գոյթագրութիւն մեծ վստահութի։
Որպէս 'ի ջրահեղձոյց ամենակործանն դարու, որք
'ի հարթ տարածման գետնի առանց երկիւղի յան-
հոգս կէին, յողորմութենէդ ամոյի մնացեալ կո-
բուսան. իսկ ընդ հովանաւոր մածուածով լաս-
տիւն յոգնատատան հիմանն հայթայթանոք յանուն
դթածիդ յեցեալ պահեցան. ընդորս և զաղաչողս
մշտատատան 'ի նաւահանգիստն խաղաղութե մար-
դասիրապէս պրծեալ ապրեցո. վարձս 'ի քոյոցդ
ընդիս բերելով հոգեւոր շահից, զստորաբերս այս
ստուարութի պարտուցս լքեալ բանիդ առակաւ,
'ի քեզ տէր անկայց միացեալ խսպառ անբաժանե-
լի, օրհնեալ յամենայի։ Աչս կցորդելով այսմ մաղ-
թանաց հոգեղէնքն ամենամաքուրք ընդ հողեղինա-
ցըն մարտիրոսաց, որք ջրով և հրով փորձեցան. և
յելից զերծմանն ընդ մեր խնդրեցին, և մեզ յիշա-
տակ թողին օգնութեան, ասասցեն ընդ մեզ հա-
մաբանաբար զուգամանութեամբ՝ եղիցի եղիցի։

ԲԼ.Ն · ՁԺ.

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱՆ ԿՐԿԻՆ ՀԵՆՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ
ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա·Ի՛ՆԴ այսր հառաջանաց թախծութիւնք ողբոց 'ի բազմաց կերպից շարակարգելոց, և ամենից հոգւոց ողորմեա, գովեալ և երկայնամիտ թագաւոր։ Եւ այնոցիկ առաւել որոց հատեալ է ակնկալութիւն վերկութիւնք կենաց. որք ննջեցին անպատրաստաբար շինեալ լաստերոք իւղոյն պակասութեան։ Ահա յիշեա, տէր իմ գթութիւն, և 'ի յայս ևս պատճառ իրաւունս ինձ գրեա։ Քանզի թէև 'ի փառս աստուածութիւն սքանչելեաց մեծիդ՝ հակառակիչքն հանդերձեցեր զկազմած մարդոյս, զոմն ծանր և զոմն թեթեւ, զմին զով և զմիւսն հրոյին զի դիմադրութիւնն 'ի հակառակացն հարթ պահեցեալ՝ արդար կոչեսցուք հաւասարիմ հաւասարութիւն. և 'ի յայսմ 'ի դարման առաքինութիւնք վերաբերեալ ընդ ամբարձելոյն, զնոսնարհութիւն առ կուն դիմման անմոռաց պահեալ՝ պակ ընկալցուք ճգնաւորական։ Այլ քանզի յայսմ կանոնէ ուխտի վրիպեցաք, և անասնաբար սահեցմամբ ըստ հողոյն զիջման ընդ երկիր մածաք, այլ ոմն ախտիւ և այլ ոմն անգթութեամբ, միւս մանն մոլութեամբ ամենաբաղձ կերակրոց իբր դաշան մշտաբոյծ յարակայ կապեալ ընդ բնութիւն։ Լսկ 'ի քառիցս ոմն անբմբռնելի և անողբելի սլացմամբ 'ի բաց ոստուցեալ՝ վայրենապէս ամբարտաւանեալ. եթէ ջերմութիւնք տապով սի-

ոյն որ 'ի քեզ՝ նշխարաւ բոցոյն որ 'ի մեզ, ցուրտն առ ընթեր կենակից նմին զնոյն կասեցուցեալ բարւոյն ընդ միջէ. եթէ օդականաւն հրեշտակայնումն յառիցիմք 'ի քեզ, ծանրութիւն թանձրութանդրանիկ նիւթոյս այս հողոյ 'ի ստորեւ քարշեալ խափանէ։

Բ. Եւ արդ յամենուստ պարտեալ և խսպառ լքեալ՝ իբր զապիկար հաշմեալ հերքեցոյ կորեսոյ վանեցոյ, վանեալ 'ի բաղմաց 'ի մահ դրաւեցոյ. վանն որոյ 'ի պարդեւականէն զրկեցեալ՝ յողորմութեանն կողմ նայիմ, և պատկառեալ դիմաք համայնից ունողս զբնաւից աղերսաբանեմ զմեռելոցն՝ քեզ կենդանեաց. քանզի կարօղ ես յաւէտ հնարիւք և կորստականացն ըստ խս մեռելոցն. ամենայն ինչ քեզ զօրելի է. նա՝ զի և ընդ անտիար կարելոյդ և կամելդ է ախորժելի։

Գ. Արդ այսց երկուց բարդաւաճ շնորհաց նորոգչաց առ միմեանս եկեալ՝ կարելն ընդ կամելն, բարձեալ եղիցի և յուսահատութեանն վհատութիւն ազգաց մեղաւորաց. և ժամանեալ հասցէ աւետեացդ լոյս հոգւոց բժշկութիւն քումդ հրամանի, տէր ամենայնի, օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն։

ԲԱՆ · ՁԻ·

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՅ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍԷ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա · Լ՚Ի արդ քանզի ՚Ի գլուխ կատարման հասեալ սակաւամանեայ կատակի այսր ողբերգութեան, արա, տէր, վախճան դադարման առնուլ ընդ այսց բանից մաղթանաց ինքնանախատս կշտամբութեան՝ և որ յիս կրին ջար սովորութիւք։ Որ քեզէն կարդեցեր սահման աւետեաց ակնկալութիւն դատապարտելոյս՝ ասելով, ոչ են կամք առաջի հօր իմոյ՝ եթէ կորնչիցի մի ոք ՚Ի փոքրկանցս · և դարձեալ, այս են կամք հօր իմոյ՝ զի զամենեսին ինձ յանձնաբարեալսն ոչ կորուսցից։

Բ · Լ՚Հա օրհնեալ ես ՚Ի գթութեան, բարեբանեալ միշտ ՚Ի քաղցրութիւն, խոստովանեալ յերկայնմտութիւն, ծանուցեալ ՚Ի յայցելութիւն, քարոզեալ տէր ՚Ի փրկութիւն, ներբողեալ պու յառատութիւն, պատուեցեալ ՚Ի պաշտպանութեան, փառաւորեալ ես ՚Ի փրկութիւն, երկրպագեալ յանբաւ բարձրութեան, պաշտեցեալ ՚Ի յանքննութեան, գովեցեալ միայն ՚Ի յաղթութեան, վերապայնեալ ՚Ի մեծ զօրութիւն, խնկաւորեալ յողորմածութիւն, համբուրեցեալ յանձառ հեղութիւն, ճաշակեցեալ ՚Ի խոնարհութեան։ Ընդ քեզ և ծնօղդ քո երկնաւոր ՅԾԴ բոլորից մխիթարութեան · ըստ որում հոգիդ քո սուրբ բարութիւն, որ զանկեալ զդրատ թշնամւոյն և զդայթադղեալ մարդն անբանութիւն՝

կանոնեցեր ոչ անաես առնել։ Որոյ երախտիս հզորիդ 'ի յիս, և առաքինութիւն մեծիդ 'ի բարձունս ածնեալ անդադար յանվախճան փառաբանողաց։ որովք զայս ձայն աղերսական յարգեալ ընկալցիս մարտիրոսացն պաղատանաց 'ի հոտ հաճութեան բուրման անուշից։ Լու այսու փրկանաց հաշտարար բանի՝ զնախնեացն պարտս և զանեբեւոյթ վերս միջնովքն և վերջնովքն մահացուցանողաքն զանձն և զմարմին բժշկեա, ամենակարող, զնեղբինս և զարտաքինս, զտիպքն և զգիծքն և զնարանս հարուածոցն։ բարձեալ և մաքրեալ դեղովք ողորմութեամբ զկտեալ խածուածս բազմագունիս, որք գարշելիս ընդ ախորժելեացն քեզ ցուցանեն զեղութիւն բընութեանս։

Գ. Լու եթէ հասից յամս ծերութեան քեզ առաջնորդեալ արժանիս մահու, մի թողցես զսկարութիւնս, մի անարգեր զալիսն, մի կորացուսցես զկործանեալն, մի զիջուսցես զկքեալն, մի վայրաբերեր զնոնարհեալն, մի շնչման հողմոյ մատներ զառկայծեալն, մի ընդպահկեսցես զդեղեւեալն, մի անվերարկու առներ զսառուցեալն, մի անդարման լեցի տագնապեալն, մի առանց տածելոյ յարկին խարխալեալ, մի անպատիւ պատկերն հնացեալ, մի պարարտութիւն անհամեալ, մի շուք շնորհին անարգեալ, մի հնութիւնն քամահեալ, մի նաւ հոգւոյս ալեկոծեալ, մի երկարութիւ յուսոյն, կարեցեալ, մի լար շաւիղին խզեալ, մի ուշ խմաստին բարձեալ, մի գոյին կազմած զեղծեալ, մի ամբարձմանն թեւք փետտեալ, մի զուարթութիւ գեղոյն տգեղեալ, մի ճանանչ նշուլին քաղեալ, մի պատուհանք աչացս փակեալ, մի լուսաւորութիւ նորին խափանեալ, մի պատկերն խոսուն անկեալ։ Ահա աղաչեմ զքեզ,

բարեգուութ, ամենայն սրբովք պաղատիմ, լուր սո-
ցին ինձ կանխաւ, զի զանազանն մի մոռասցիս։
Դու առաջնորդեցեր ինձ ըստ սաղմոսողին և ապ-
րեցուցեր։ Հան, տէր, ընդ երդողին և 'ի կարծ-
եացն կասկածանաց, յորմէ երկնչիմ։ Իսկ ես չեմ
արժանի 'ի քէն և ոչ հասարակական կերակրոյն
վարձու, այլ դու կարօղ ես սովորաբար և առ զը-
լացօղս բարեգործել։ Դո՛ւ են զարմանալիք անճա-
ռից բարեաց, միայն հրաշագործ առ ամ երկայն-
մտութիւն, ընդ հօր և հոգւոյդ սրբոյ օրհնեալ
հանապազ յաւիտեանս յաւիտենից։ ամէն։

Ր Ա Ն · Զ Ի Ր

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱՆ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀԱՍԿՈՅ
ԱՒ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ
ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա։ Դի՛ արդ ջուր կամաց և կաթ արտասուաց՝
բեկութիւն հոգւոյս մատցս լքմամբ՝ խորտակմամբ
սրտիս հեղեալ առաջի, զմարգարէին յիշեցուցա-
նեմ զարամաթացւոյն Սամուէլի, զոր առեալ էհեղ
'ի սկաւառակի յանդիման քո, ամենատես, առ ժո-
ղովրդեանն օրինակութի՛ զանձն արկանելոյ խոս-
տովանութեամբ և հնազանդութի՛ կենդանարարդ
դարշապարաց։

Բ։ Դու արդ ընկալ զայս հիւսուած բանի աղեղ-
ղոյմ հեծեծանաց, և հոտոտեացիս յայս նուէր
բանի անարիւն զոհի, թագաւոր երկնի։ և օրհ-

նեալ սրբեա զտառ մատենի այսր ողբերգութիւն, և գրեալ դրոշմեսցես յարձան յաւիտեան ընդ հաճոյականացն սպասաւորութիւս։ Կացցէ առաջի քո մշանջենաւոր, և յիշատակեսցի 'ի լսելիսդ քո հանապազ։ բարբառեսցի շրթամբք ընտրելոց քոց, և խօսեսցի բերանովք հրեշտակաց քոց։ տարածեսցի հանդէպ աթոռոյ քոյ, և ընծայեսցի 'ի սրահ սրբութեան քոյ։ խնկեսցի 'ի տաճար անուան քոյ, և բուրեսցի 'ի սեղան փառաց քոց։ պահեսցի 'ի դանձարանի քում, և համբարեսցի 'ի ստացուածս քո։ Պատմեսցի 'ի յականջս ազգաց, և քարոզեսցի 'ի լուր ժողովրդոց։ նկարեսցի 'ի դրունս իմաստից, և տպաւորեսցի 'ի սեռամն զգայութեաց։ իբր կենդանեաք զիմս պատմեսցէ խոստովանեալ զանօրէնութիւն։ և թէպէտ վախճան ընկալայց իբր զմահացու, այլ յարակայութիւն բանի այսր սոփերի՝ գրեցայց կենդանի։ Ո՜նասցէ սա անեղծ 'ի կամս քո տէր, ինձ պատժապարտիս համբարձեալ միշտ անդուլ դատիչ, անաչառ կշտամբիչ, անպատկառ յանդիմանիչ, անանխայելի դատաւիչ, անողբելի պարսաւիչ, անհամբոյր ծանակիչ, անմարդասիրելի մատնիչ, անփրկելի տանջիչ, անկաշառ կառափիչ, անխնամելի յայտնիչ, ապառուամ հրապարակիչ, աշխարհալուր բողբիչ։ Փողով մեծութիւն ազգման առանց լռութեան և կամ դադարման զիմոցս պարտեացս խոստովանեսցի։

Բ. Այն գիր իմովս ձայնիւ իբր զիս ընդ իմ աղաղակեսցէ, տարածեսցէ զծածկեալսն, հուչակեսցէ զգաղտնիսն, կայանեսցէ զկատարածն, հնչեսցէ զմոռացեալսն, յայտնեսցէ զսներեւոյթսն, բարբառեսցէ զբարուրսն, քարոզեսցէ զլսորոցն, պատմեսցէ զմեղացն, մերկացուսցէ զանտեսիցն, ցուցցէ

զկերպարանս թաքուցելոցն։ Շ. Հշափեսցին սովաւորաքն, գտցին գայթագղութիւնքն, յանդիմանեսցին անձառքն, քամեսցին չարեացն մնացուածքն։ Լ. Թագաւորեսցեն կենաց շնորհաց ողորմութեամբ, Քրիստոս, 'ի գանձս պահեսցի ոսկերացն ցամաքելոց։ որով 'ի ժամանակս կենդանականս սկզբնաւոր լուսոյ մտի գարնայնոյն նորոգման աւուրն պոյծառութեամբ քոյովդ ցողով յոգի աճեցեալ այսու փրկութեամբ անմահականաւ, և անցամաքելի վերամբարձութեամբ շառաւիղս ձգեալ իմանալեացն բարեաց՝ դարձեալ դալարեցայց և կրկին ծաղկեցայց ըստ քոյինաշունչ դրոյն յուսագրութեան։ Լ. քեզ միայնոյ փրկողի և հոգւոյդ քում հօր իսկակցի, միասնական տերութեդ և անձառ Լ. ըրդութեանդ խորհրդական գովեստիս փառք և երկրպագութիւն յաւիտեանս։ ամէն։

Ի Ա.Ն · ՀԹ

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ ԿՊԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՒՐԻՆ ՀԱՍԿՈՅ ԱՌ ՆՈՅՆ ԱՂԵՒՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՅ ՍՐՏԻՑ
ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Լ. ՍՏՈՒԱԾ և տէր, կեանք և արարիչ, ողորմած, դթած, լոյս, երկայնամիտ, անսխալ, մարդասէր, ամենազօրութ պարգեւատու, փրկիչ, օրհնեալ, գովեալ, բարեբանեալ, Լ. արան ամրութիւն, պատսպարան վստահութեան, առանց նենգութիւն բարի, առանց խաւարի ճառագայթ, քաւիչ մեղաց,

ողջացուցիչ վիրաց, անհասանելեաց հնարք, անմատչելեաց հպարտ, անյուսութեան երկիր, անուն քո խոստովանեալ՝ այ որդի. և հօր քո ընդ քեզ հրաբի և ահարորի, և հոգւոյդ ամենակալի և ընդ քեզ երկրպագելոյ՝ փառք և պաշտօն դոհաբանութեան յաւիտեանս. ամէն.

Ր Մ Ն · Գ ·

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱՆ ԿԳԻՆ ՀԵՏՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽԵՐՈՅ ՍՐՏԻՑ
ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա·ՐԱՐԵԲԱՆԵԱԼ՝ Ա՛ծ երկնաւոր, միայն արարիչ, տէր ամենակալ, մեծութիւն ահեղ, գթութիւն օրհնաբանելի, ողորմութիւն խոստովանելի, բարերարութիւն երկրպագելի, խնամակալութիւն պաշտելի, մարդասիրութիւն տօնելի, պահպանութիւն խնկելի, բարձրեալ անքննին, մերձաւոր կամարար, ապաւէն անկասկածելի, միսիթար սրտից, փարատիչ վշտաց, ապաքինիչ ցաւոց, սպառումն վհատութեանց, բարձումն պարտեաց, փոխարկիչ կարեաց, կարգաւորիչ կրից, յարմարիչ բանից, սանձարկուելոյ, շրջադրութիւն ընչոյ, կացուցիչ հաւադի, ամիոփիչ խորհրդոց, կրթարան կամաց, արձանացուցիչ յուզմանց, հանդարտութիւն մրրկաց, խաղաղութիւն ծփանաց, որ ունիս զթեւոց ամենընթաց իշխանականիս, և իմաստութեամբ նուաճեալ առքեզ դարձուցանես.

Բ. Պոհաբանեալ միշտ երախտաւոր, որ հեղութեամբ անհպարտութեան երկայնամտեալ հանդիսի տենչանոք անձառ հրաշիւք յանձինս սրբոց։ Թոռդաւոր էիր համայնից, ամենայնիւ ծանուցեալ դիտաց. սկզբնահայր և նախաշաւիղ սիրոյն ընթացից. Ճանապարհ կենաց, որ առաջնորդես քաղցրութիւն դիմելոյս 'ի լոյսդ վերին։ Զեռնկալու մեծ վստահութիւն, որ ոչ թողացուցանես գայթագղելոյս 'ի վայր կործանել. յուսոյ կերպարան, Ճշմարիտ առ հաւատչէիս աղաչողաց մատանց յոյանի երեւեալ. ապաւինութիւն հանգստեան, որ ոչ երբեք մատնես վտանգի դատապարտուն։ Ազատութիւն շնորհաձիր, որ տաս լեսպէս առանց փոխատրութեան փրկանաց. առատութիւն աննախանձելի, որ քոյին փառաւորութիւն զանարդ նիւթ հողոյս Ճոխացուցանես։ Պայծառութիւն անստուեր, որ Ճառագայթիւք ահեղ բարձրութեան պարածածկեալ զթշուառս՝ կրկին բարդաւաճ առնես։ Քաւիչ մեղանաց բազմաց, որ զհերքեալս 'ի փրկութիւն առաջնովն պայծառութիւն նորոգեալ՝ վերստին վայելեցուցանես։ Հնարաւոր դիւրահաս առ ամ անբաւ գերամբարձութիւն յաւէտ յառաջեալ, երկք վստահութիւն առ խոստացելոյն վայելս. երանութիւն անձկալի, յոր զկենդանութիւն շնչոյս լքանելն է ախորժելի, զի զքեզ գտից՝ կենդանի։ Կամք անխոխադրելի առ 'ի քաւութիւն դերոյս զօրացեալ ամենագովելի. անսխալելի դեղ կենաց, որ և մեռելոց բնաւին եղծելոց առնես զարթնչելս։ Մենատեղծ աներկբայելի, որ զհուրբ կիրեալն և զհողմով հոսեալն և զժանեաւք դազանաց ծախեալն 'ի քթթել ական նովին հիւթականութեամբ անպակաս յարուցանես։ Անհաւասար համարձակութիւն, յորում աստուա-

ծորէն պանծանօք պարծելն է իրաւացի։

Գ. Հայեաց, տէր, յերկնից զուարթ քաղցրութիւն յամենակործան վտանգ նեղելոյս, և արա անդորր հանգստական դիւրաւորութիւն 'ի բազմատաղնապս հեծութիւն։ Լաւ զյարուցեալ դումարս սատակիչացն, եթէ սպառազէնք սյսական դժնեայ հնարաւորութեան բուռն մարտակիցաց պատկանեալ զինուք, եթէ մեղայ տգեղ և քո ատելի կերպարանք, եթէ ցաւոց և ախտից վատնիչ և կորստական նշմարանք, մերժեսցես հանցես հատցես խափանեսցես և հալածեսցես հեռի սահմանաւ խսպառ տարագրեալ անդարձ որոշմամբ վերստին կորստեանն։ և կառուսցես կացուսցես նպատակ կենաց և ամուր մահարձան զնշան խաչիդ ապաւինելոյս 'ի քեզ փրկութիւն։ և յայսմ անպարտ և անպատիր և անվանելի արուեստից ահաւորիդ մեծութեան լուծցին որոգայթքն գաղտնածածուկ սատանայականք, կապտեսցին մեքենայքն, վատնեսցին գայթագղութիւքն, խայտառակեսցին հաղբիցն դրութիւք, յայտնեսցին երեւոյթք որսոյն, գտցին նենգողին ծուղակք, վերասցին վարմին վերարկուք, տոչորեսցին որոմանցն բոյսք, նզովեսցին բռնաւորին չարաբանութիւնք, կորեսցի լար խաբէութիւն 'ի մահ որսողին, պարսեսցին պատրողին բանսարկութիւնք, պակասեսցին զէնք զրպարտողին, անկցին սուսերք մահաբերին, սուզեսցին սադրողին պատրաստութիւնք, արձակեսցին տոռուանք տագնապողին։ Յայլեսցին սուտ կերպարանք կեղծաւորին, սատակեսցին խըրոխտականացն խիստ յարձակմունք, ցրուեսցին կցոր դուիք կերջացն, բաժանեսցին ազինք աւազակացն, քաքայեսցին բոյլք բարբարոսացն, քանդեսցին ամրոցք ապստամբողացն, արգելցին ամպրոպք յան-

դգնելոցն, փարատեսցին փորձողին անձրեւք, հա-
լեսցի և ցամաքեսցի եղեամն աղանդաւորին։ Խոր-
տակեսցի եղջիւր դոռոզին, մանրեսցին ամբառնա-
լիք դրօշիցն կերպարանաց, փշրեսցին ամբարշա-
ւաճուութիւք հպարտացելոցն, նահանջեսցին դիմեց-
մունք ճակատելոցն, քակտեսցին միաբանութիւնք
զօրացն Իսրայելի՝ թէ անմարմինք և եթէ մարմ-
նաւորք, փախիցեն ընդ նոսին ճանապարհ 'ի մի շա-
ղաց հեռոց յեօթն տարակոյս։ 'Ի դուրսն ինձ փոր-
եալ ինքեանք ընկղեսցին։ Եղանակեսցին ձմե-
ռունք ձանձրացուցչին, հատցի կապն կցորդութե
մշտաջան աւազակին, նողկասցի մտացս կոյիս համ-
բոյր շողոքորթին, ընդ միջեալ մեկնեսցին նեռա-
ձգութիւք նեղչին, կացցէ 'ի սասանման նաւ խոր-
դախողին, խլեսցին յարմատոց անտի ատամունք
խածանողին։

Դ. Այսպէս փայտիդ օրհնութիւն կենաց՝ յորում
պրկեցար ածդ անընդունելի, յիշատակաւ բեւեռ-
ացդ որով 'ի դորձի մահուն մածուցար արարիչդ
երկնի և երկրի, արեամբդ տերունականաւ՝ որով
զվիշապն մեծ կարթիւ ածեալ որսացար, լեզուին
դառնութիւն՝ զոր արբեալ, զդեղատութիւն կորուսչին
արտաքս հեղեր, պատմաբանութիւք ըղձական ճառիւք
կրկին սարսափեցեալ՝ որով զլրբութիւն հակառակո-
ղին ըմբերանեալ ամաչեցուցեր, անուամբդ անհա-
սականաւ ամենայնիւ անթարգմանելւոյդ՝ յորմէ
դողան և դատապարտին սոսկացեալ սատանայ սար-
սափմամբ բնութիւնք ամենայն երեւութիւց և ա-
ներեւութիւց, եղեցին այս ամենայն պարգեւք շնոր-
հաց խոստովանելոյս 'ի պաշտպանութիւն, 'ի բժշկու-
թիւն և 'ի քաւութիւն։ Լու մահաբեր դառնա-
թոյն օձին, և որ 'ի նմա աղդեաց տիեզերադաւ ջա-

բութիւնն, 'ի սատակումն եղեցի նորին. նոյն ինքն 'ի կորուստ և յանբժշկական հարուած տանջանացն սոփսս մատնեսցի, կապեսցի և ըմբռնեսցի. Լ՝ղեցի ողորմութիւն ստեղծողիդ ընդ իս, և շունչ ոգւոյս իմ ընդ քեզ անբաժանօրէն կապաւ միացեալ 'ի մի.

Ե. Լ՝ս որ ոք ընթերցցի զայս աղերս ձայնի մաղթանաց գոչման աղօթից հայցման ծերոյ և տղայոյ, կուսի և երիտասարդի, և եթէ յաղխնաց ոք պաղատեսցի ՝ծ՝սիրաբար, հաւասարապէս անաչառութեամբ ընկալցին 'ի քէն մասն երանութեան պարտուց ազատութիւն, հաստեալ վերստին յանարատութիւն նորոգ մաքրութեան, նկարեալ դարձեալ զքոյդ կերպարան անփոփոխելի. Լ՝հա տիրապէս հնարաւոր, զօրեղ, անպատում, անհաս, անիմանալի, տեսցես աստանօր 'ի հառաջանս կողկողանաց ոյսր հեծութեան, որ 'ի բոլորից շրթանց ընծայեալ քեզ մատուցանի, վասն հօր քո երկնաւորի և բարերարի, և հոգւոյդ սրբոյ փառակցի և կենդանատուի, ՝ծ՝ածնիդ բարեխօսութեամբ և խընդրուածովք ամենայն սրբոց. Օ՝ի դու ստեղծեր զ՝ամ, և 'ի քէն եղեն ամենայնք, և դու տիրես ամենայնի. և քեզ փառք յամենեցունց, միդ յիսկութենէ անժամանակ Լ՝ռրոդութեդ, զուգակցապէս փառաւորեալ յանբաւս, և յաւիտենից յաւիտեանս. ամէն.

Բ.Ն.Գ.

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ ԿՊԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀԱՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Ֆեր տէր դթութեանց և ողորմութեց, անուն մեծութեան, ձայն ահաւորութե, կոչումն սատակութեան, լուր անհասութե, բարբառ դողութեան, հնչումն հիացման, յուսադրութի բարերարութեան ամենողորմ քաղցրութեան. յորմէ երկուցեալ սատանին ամենայն բնութիք եղելոց 'ի քո սպառնալեաց ահիդ պակուցման, սաւառնին սերոբէք, ամիոփին քերոբէք, պարուրին պարք լուսակերպիցն, երկնչին հիացմամբ բոլոր պետութիւնք վերնոցն, նոյնք ցնծան դողութիք մեծաւ 'ի մի նաւակատիս բերկրութե, զարհուրին դեւք, ընկրկին չարութեցն գունդք, պակասին խաւարասիրացն հոդիք, անդնդոց մատնին հրեշտակք օտարին. Կապին նշանաւ խաչին յարձակմունք դիմամարտին, փակին 'ի ստորին բանտի քինաւոր ամաղեկացիքն, անխզելի հանգուցիք պաշարին խումբք հակառակորդին, արգելին անզերծ զընդանաւ մահաղնացն կաճառք, պնդին 'ի մեռաղս ահեղ հրամանիդ այսակնացն գումարք, պապանձին կարկեալ ընդդիմաբանիցն դասակցութիք, պարաւանդին հիւծմամբ կորստեան աներեւութիցն ժողովք, անզոյծ շղթայիւք նեղին առաքելութիւնք Վերաքրիստոսին.

Բ. Ահա կարկառեմ մատամբք ձեռինս զոհառ-

նագրութիւն նշանիդ 'ի ժամ գիշերիս, որ ոչ մթա-
նաս խաւարաւ անգիտութիւն, ամենեւին տեսակա-
նութիւն, քան թէ 'ի լոյս անմատոյց հանգուցեալ
բնակես։ Ընկալ զազաչողս վառանգաւոր գոհաբան
ընդ պահպանութիւն թեւոց հզօրիդ, փրկեա 'ի ցնո-
ղից եկամուտ պղտորուեց, սուրբ արա զզգայարան
հոյելեաց սրտիս նկատանց, ամրացո փոյտիւդ կե-
նաց 'ի տխրական անրջոց, արեամբ քո սրսկեա ըզ-
շրջարկութիւնս կայիցս, զհետս եղումանցն կաթ-
ուածով կենարար կողիդ գծագրեա, երգոցն պահ
պանարան քառակերպիդ ձեւակերպութիւն եղիցի,
հանդէպ տեսութեան աչաց ամբարձման փրկա-
կանդ քո կրից խորհուրդ առդիցի, ընդ բարաւոր
յարկիս ջարջարանաց քոց գործի հաստիցի, զծա-
ռայդ օրհնութիւն հաւատք յուսոյ իմոյ կախեացի։
Ուրեմն, տէր, սովաւ զատակիչն հոգւոց, մոցէ
անխափան պաշտպանն լուսոյ, և ընդ սատիկ ծան-
րութիւն ցաւոցս և զբեռն պարտեացս թեթեւացս,
զոր 'ի լեռարանի մտացս ամփոփման մահճացս անկող-
նի ուշաբերեալ զյուսահատութիւնդն դառն պրա-
ղոցն՝ խոստովանիմ ամենագիտիդ զանհամար մա-
սունս գործոց չարաչար անօրէնութեանցս։

Գ. Հանգո զվատակեալս 'ի բազմածուփս աշխա
տութիւն, բարձ զտագնապ տարակուսանաց ոգւոյս
կործանման, զդառնութիւն ընդ վշտացն, զհեծու-
թիւնն ընդ կարեացն, զանձկութիւնն ընդ թշուա-
ռութեանցն, զհառաչմունսն ընդ խորատակմանցն,
զբեկութիւնն ընդ ապշութեանցն, զթմբրութիւնն
ընդ շրամանցն, զարբեցութիւնն ընդ յիմարութեանցն,
զթերամտութիւնն ընդ խելագարութեանցն, զսառուցեալ
սիրոյն և զհրոյին ջերմութիւն աղուական ախտին։
Ժանդակ լեր տկարութեան բազմատխուրս տար-

ատմութեան, բարեգործ աջովդ շնորհի, ձեռամբդ նորոգողի, մատամբդ կենսաբաշխի, փառօքդ մշտափայլի, յարակայութիւնդ անեղծի, երեսօքդ զուարթականի, խկութեամբ էիդ պաշտելի, բարձրութեամբդ երկրպագելի։ Հատո զբարաչար հեծութիւն կորստականս խեղդման, զնոր դիւտ չարին, զմին խարդախութիւն բանսարկուին, զօտար ազդեցմունս 'ի մահ կրթողին, զանկարմարական երեւոյթս հնոտ պաղարդեան եղեռնագործին, զառ աչս հնարագրութիւնն դժնդակ դիւին, զողբական բոցաշնչութիւն ձգօղ կախարդին։ Պահեա 'ի տեղւոջ հանդստեան մեռօրինակ այսր դադարման յաներեւոյթ մտածութեց, 'ի մասնաւոր սիսալութեանց, 'ի մեծադոյն դայթաղղութեանց, 'ի փոքրագոյն ոտնառութեց, 'ի խաբեբայ չար ձանձրութեց։ Հեռացո զանհանդէպ մտածութիւն 'ի զդայութեց ծառայիս յանցաւորի, զկիրս բասրելիս, զվարս թշնամանելիս, զդիպուածս պատկառելիս, զհետս վրիպելիս, զպատիրս ձաղելիս, զնորհուրդս անդոսնելիս, զաւելաբանութիս նշկահելիս։ Ընսխալ հոգւով և անշաղախ մարմնով զապաւինեալս 'ի քեզ հանդերձեա, 'ի շնչմանէ հողմոց, 'ի զարկմանէ բռնութեանց, 'ի բախմանէ փոթորկաց, 'ի յոսամանէ մրրրկաց, 'ի յարձակմանէ դազանաց։ Ի կափման աջացս հայեցուածս սրտիս մի ստուերասցի, այլ զուարթասցի պայծառասցի վայելչասցի՝ ընդ քեզ փայլեսցի, տէր ՀՅՆ ՎՅՆ, լուսաւոր վառմամբ անշիջանելեաւ։ Ամենի քո սրբեա զպատսպարանս բազմականիս 'ի խորամանկութեանց, 'ի զբաղմանց, 'ի քո ատելի յիշատակաց, 'ի վերնամարտ մտածմանց, 'ի քրիստական մարոսութեանց, 'ի տիրանեղդ անշնորհութեց, յաստուած ընդդէմ հերձուածութեց։

Գնդիւք վերնայնոցդ վերակացու ինձ լիցիս, պե-
տութեամբք, իշխանութիւնք զօրաւորքն անյաղ-
թականաց մաքուր մատակարարաց սուրբ ՅԾՈՒ-
ԹԵԱՆԴ. առաքեալքն աւետեաց աւետարանաւն,
մարգարէքն կատակարանաքն, մաղթանք երջանկացն
Ի կատարածի աւուրն ընծայեալ. Որովք նիրհե-
ցիս երկիւղիւ ըստ քեզ տրտմութիւն, և զարթեայց
ընդհանրաքոյ կրկին ուրախութիւն. եթէ վհատութիւն
ննջեցիս, յարեայց դարձեալ հոգեւորական բերկ-
րութիւն. եթէ ընկողմնեցայց մեղանաք, կանգնեցայց
վերստին զատեալ Ի խղճէ անաղտ ամբծութեամբ.
Դ. Լուր խնդրուածոց ամենահառաջ ձայնիս
հեծութեան, միայն բազմագութ, բարեխօսութիւն
սրբոյ աստուածածնիդ և ամ արդարոց և նահա-
տակաց ընտրելոց. Լու քեզ փառք յամենեցունց
իմովս գոչմամբ վերառաքեցեալ սրբովք զուարթ-
նոցն անմահականաց դասուց, Ի դոլեստ հօր քոյ
աստուածոյ մերոյ և հոգւոյդ սրբոյ բնաւից հաս-
տողի և նորոգողի, յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն.

ՐՄՆ · Գ ՐՐ

Ի ՓԱՅՏՆ ԵՐՋԱՆԻԿ ԲԱՐԵԲԱՍՏՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՀԱՐԻՆ
ԽՈՐՀՐԴԱԾՈՒԹԵԱՆ

ԱՂԱՉԱՆՍ ԵԻԵԱԼ ԸՆԴ ԿԵՐՊԱՐԱՆՆ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԵԱՆՆ

Ա. Ոհանամ զքէն, բարեգութ, միայն մար-
դասէր, արարիչ երկնի և երկրի, որդի նոյ կենդան-
ւոյ, այն ինչ զարթուցեալ անձկութիւն սիրոյ քո

յիշատակի 'ի լուութիւն հնչման փայտիդ հրաւիրման։ Որով բախեալ զձայնարձակութիւնն զազդուրսան, սթափեցաք կանգնեցաք, 'ի վերս յարուցեալ 'ի մեռօրինակս թմբրմանէ, ուստի իբր կոչմամբ սփոփանաց բանի բերեալ ձգեցաք 'ի ժամ պաշտաման օրհնաբանութեան, յանդիման լինել քեզ ուրախութեամբ հանդէպ հատուցմանս բեմի։

Բ. Ա՛յնմ փառք քեզ, անսահման անուն և անբովանդակելի զօրութիւն, որ այսքանեաւք հնարաւորութեամբք ընդ փրկութիւն իմում հոգացար։ դոհաբանեալ անեղծ խսկութիւն, որ կերպարանեցեր հրաշիւք աստուծին զհանդերձելոցն նմանութիւն, հանդարտ գործեաւ վայելչականաւ փայտի անօթոյառ քունս անյարիր սաստիկս որոտացեր։ որպէս թէ ընդ ծուլութեան դանդաղութիւն զյանդիմանութիւն խրատուդ խառնեցեր, 'ի հայրենի սիրոյդ հեղութիւն զուժգնութիւն ճայթմանն յարեցեր։ յընդոստ զարկուած երկուց միջնորդաց՝ մարդասիրապէս քաղցր անձրեւեցեր։ ոչ մեղմութեամբ մեղմական վանդիւնիրհմամբ ընկղմեցեր, և ոչ անխնամաբար ահաւորութեամբ զտառապեալ հոգիս զարհուրեցուցեր։ Ծնողական երկրպագութիւնն ստեղծչիդ բոլորից, որ այժմէն ցուցեր համայն յայտնապէս զօրինակ ահեղ բարբառոյն մեծի աւուրն յարութեան, կենդանացուցեր 'ի դադարմանէ դժոխական անբանութենէ, 'ի խնդիր երթեալ կոչեցեր զպակասամիտս 'ի դիւնիդ ուրախութիւն։ արարեր զսոյն լինել հանդերձիչ անարատ հարսինն առ սէր փեսայիդ։ երկուցեր փոքր այս խթանաւ զապարատանին զվիթխարութիւն, լուծ ստուար կրթութիւն ըստամբակին ուսոյ զայս իր գործեցեր, վարապան վանիչ ջարախօսին կղակաց եդեալ կազմեցեր։ Փառաւորեալ

յաւէտ անբաւ բարձրութիւն մեծիդ այ, որ փոխարկեցեր զփայտին պարտիս յաղատութի շնորհիդ կենաց, իմաստնացուցեր վերատին դարձեալ զյիմարս ցնդեալ՝ հոգեւորական հանճարովդ, կարկս ռ կռնմամբ զանբժշկութի հարուածոց օձին առանց մոռացման միշտ թարգմանեցեր, ընդ Լրբրորդութեանդ դիմադրութիւն զկապն երեքկին իմ վնասակարին 'ի կատարածին սովիմբ կրկնեցեր։

Գ. Գովեստ ներբողից բուրմամբ խնկոց վերառաքեմ քեզ, ամենախնամ, զի 'ի ստապատիր կռոցն բաղմաստուածուէ առաւել յանձնախագունիւք որատցար զանձն իմ պարտաւոր 'ի քո երկրպագուի, խրոխտ և ահարկու նուիրեալ փայտիս զնշմարտութիւնն քարոզեցեր, մեծացուցեր այսր պատճառաւ պատշաճականաւ զնոր աւետարանութեանդ պատիս։ Այն ինքն աղաղակ բարձրութե գոչման սպառազինութեդ քո, արքայ պետութեանց կայսերաց երկրի տեր Քրիստոս. նշան խրախութեան աւարտման հանդիսի մարտի քո, Յիսուս, յորում իմանալին գարաւան կապեալ ըմբռնեցաւ, կռփիչ հանապազորդեան գլեայ գագաթան հպարտացեալ չարագործին՝ շերտս այս տաշեցեալ։ Սոսաւ գումարին 'ի պատերազմի որդիք Սիոնի ընդդէմ աշխարհակալին խաւարի. ոսն ինն ածաւանդ կրթութեան կարգեալ 'ի հեռուստ այս դրօշուած խղեալ՝ առանց հնանալոյ և կամ խափանման, նշանակիչ ժամանակի ապաղայիցն հատուցման 'ի բացուստ անդր ծանուցմամբն, ազգակից հանդուանանման կենացն փայտի՝ որ 'ի դրախտիդ այ, կոչարան բարուք հաւաքման փոյթ ընթացիւք 'ի յարկն օրհնութեան, պատկեր տեսակի անկոյն դիտութեան 'ի կարգ ընտրութե բարոյն և չարի, յիշատակ մեծ

տեառնադրութիւն յերեսս կերպիս հոգւովդ սրբով զնշան խաչիդ , նախազեկոյց աւետմատոյց փառաց դալստեան 'ի դշխոյն պահեալ սուրբ Թագաւորիդ, յորդորիչ քաջալերական մաքրապարիցն խրախճանութեան , անախտական սիրարկու անձնահամբոյրն կցորդութեան շքեղաշուք քողընծայ ամենածին կուսին Թագուհւոյ , յարդարիչ ծածուկ պճնութեան՝ որ 'ի հոգին է վայելչութիւն , նմանութի պատգամին Լինայ , որ 'ի տերունեացն արտաքս առաքիւր • միշտ օրիորդ պանծալի անշաղախ որդւոց մայր անարատից՝ սովաւ փառազարդեր •

Դ • Գերագոյն քան զԵրիքովին փողն եղջերեայ զբռնութին Յելիսարայ սովաւ հարթեալ տապալեցեր , քարինս արձակեցեր պարսիւս այսու փայտեայ՝ ընդդէմ Գողիաթու , դայիսոն նորոդ կառուցեր վկայ ահարկու կործանմանն սատանայի , զի խոր աճեցեալ արմատս մեղացն մեքենայիւս այսու խլեցեր , զմոռացեալ գործոցս իմ պարտիս՝ այսր երախտեաց ընդ իս կապեցեր • Օ որ եթէ այլ ինն ձայն բանիդ ոչ անուանեմ նախապատում եկաւորութեն , ոչ սխալեմ քան թէ ճշմարտեմ • 'ի տիար ամանս այս նիւթոյ հոգեկրի՝ մեծութի գործոցդ Յիսուսի առաւելապէս պատմեալ հռչակի • բիւրաւոր օգնականութիս վերնապարգեւս և քոյինատուրս 'ի յայսմ անպատսպար ապաւինութէ երկրականաց զարմանագրեցեր •

Ե • Խոստովանեալ անուանդ անքննին մարդասիրիդ բարեխնամութեան , խնկեալ խորհրդով սրբամասնութէ անդծագրելի կերպարան լուսոյ , որ կրկնա ձիր նշանաւս այսու նետս արձակեցեր հեռաձիգս ձայնատրակնս օդաչուս և յարմարաթռիչս ունօղս յինքեան հոգի կենդանի , որով անսխալ հանդիպ-

մամբ զնպատակն խաւարային աղէզնաւորին գաղա-
նութիւն յաւէտ կործանմամբ 'ի յետս ընկենցեր։
Իբր զպատնէշս ամրաբերձ բերդամարտաւէ կանգ-
նաւորս անվայրաբեկելիս՝ ասասաստ անդանօր ըզ-
կտեալ դիպուածս այս փայտի զարկման հրեշտակ
կամարար թշնամւոյն ներհակ վեր յուզարկեցեր։
Բանիւ հրամանի մեծիդ ակնարկութիւն, օժուիթ
շնորհիդ արեամբ քո խառնեալ՝ զայս եղջիւր խեթ-
կիչ մոլի գոռոզին իբր զեւաչիդ փրկանակ յետան-
եալ սրեցեր։ Ամեծ ազգմանէ այսր աղաղակի գեր
քան 'ի վերնոցն քանդեալ վերացաւ դրանդն ամ-
բութեան կամաց անվայելուչ և ամենարկչոտ խե-
նեշութիւն կարձամանին, ընդ հրէական սրտին իմաս-
տից և ստուերական տանն կործանութեան։

Զ. Փառաբանութիւն քեզ վերընծայեմ, անմահ
թագաւոր, զոր արարեր և հաստատեցեր աջովդ քո
հզօր, աղաչեմ զքեզ, կրկին ներդործեա։ Ընդու-
ցեր սովաւ հերքեալ առ 'ի մէնջ զնէթ դժնդակ
խորամանկութիւն բանսարկուին, զտաժանական տապ
մեզաց, զհողմն դառնութեան շնչման խաբողին,
զտարր արկածից մահու երկիւղն, զաւ 'ի յոդից
ցնդմանէ փնասակար բերմունս տիրեցուցիչս, զայ-
սախառն հեծեծութիւս թալկացուցիչս։ Յրուեա
վերստին քոյինազէն հեծանաւս՝ օժանդակեալ
թեւաք նշանիդ՝ զամպս հրածինս, զորոտմունս
կարկտաբերս, զցաւադին ցոլմունս հրախաւար
կեղծաւորութեան փչման բազմատանի վիշապին,
զսուր սասակման, զձակատամարտ դիմեցման, զյա-
բուցելոցն 'ի վերայ վայրենական խորհրդոց զդիւա-
ցն կաբաւս։ Յորմէ զարհուրելին յայսմ իրէ փոք-
ուէ՝ տեղի տուեալ մեծաւ դողութիւն, կիրթ խեն
ծանօթութեամբ յայտնի դիտացեալ, թէ յայս ազգ

ձայնի յառնէ տէր 'ի դատաստան։ Եւ խրախուսին յոգի արութեամբ զրահեալ պնդապէս սուսերաւ հոգւոյն ՅԾարեալ մարտիկք ՅՄ 'ի ձեւ կանոնի այսր յիշատակի, որ զամենափորձ հրոյն ընտրութէ դոչմամբ անկերպագրելեաւ համօրէն ազանց քարոզէ 'ի յօրինաւոր ասպարէզ երջանկաբար նահատակութեան։

Է. Հարաւ ահա փող աւագափող, համբարձաւ սովաւ ՅԾ օրհնութիւն, պատմեցաւ սովիմբ ամենայն երկրի, հնչեաց 'ի լսելիս բաժանման հեթանոսաց, ձայն պահապանաց մեծին զօրացաւ, ըստ բանին Լսայեայ, և 'ի նոյն բարբառ առ հասարակ ցնծացուք։ Յնդեցան ջրոյն առակաւ 'ի ձեռն սորին թշնամիք խաչին, անպատուեցաւ Ճաշակն պտղոյ առաջին փայտին, տօնեցաւ նիւթս այս խորհրդական կենաց անուանեալ, անարգեցաւ երկաթ առ 'ի պէտս պատերազմի, իբր զարբուիւն տեառն 'ի սանձս երիվարին մեծին նշանի այս փայտ կենաձայն յարմարագրեցաւ, ամփոփեցաւ օծեալս ցպով հովուին երկնայնոյ սուր իշխանութիւն մարդկային ձեռին։ Ոչ գծեաց 'ի քար տաճարին մուրճ ինչ գործողի. իսկ յԾակերտս խորան փայտս այս նուիրեալ ընդ խաչին թեւոց սլացեալ զօրէ։ Ոչ 'ի դլուխս ամանցն և կամ յեօթնիցս եօթներորդս յոբելինիցն՝ յանկեան ուրեք խափանմամբ փողէ, այլ ընդ ծագս տիեզերաց և ընդ ծիրս երկերաց՝ 'ի ծոցս ջուրց բազմութիւն ծովուց և կղզեաց նոցա յաճախ սաստկութեամբ անարդել ՅՄայթմամբ ինն աստուածոյնով հնչեցեալ աւետարանէ։ Կոտորեցան սուսերք սատակողին այս փայտի ցուցմամբ, յանօգտակարէ անտի մեղ փոխաձեւեալ 'ի խոփս և 'ի մանգաղս։

Ը. Զէ արձագանք արձանաց 'ի խորոց ինչ գան-
ջութիւն խիստս առաքեցեալ, և ոչ դժնդակապէս
ըստ իմաստակի ումեմն օտարի զոդ վիրաւորեալ, ոչ
անախորժ սրութիւն ընդ ունկն մտեալ և ոչ զման-
ուղղոյն անկամակութեամբ ջար թնդեցուցեալ, ոչ
ոսկերցն փուշ խրտուցման յանձն բուսուցեալ և
ոչ մտացն այլայլ ապշութիւն առաջի արկեալ, ոչ
զանգակ նիւթոյ պղնձոյ դանդաչեցուցեալ և ոչ
քար ընդ վիրգս սալի առանց քաղցրութիւն առնոյն
զարկուցեալ։ Պարփակարան անխորտակելի նորոյս
Զիոնի, մի սա 'ի սպասուցն կազմուածոց արարչա-
ւանդեցն գլխաւորաց, զոր եկեղեցականքս քրիս-
տոնէից ընդ ղեւտականացն զգուշաւորապէս բարձ-
եալ յանձանձեն. օրինակ ձայնի հրեշտակին, զոր
առակողին բան՝ հաւուն կոչմամբ այսու տեսակաւ
զայն տպաւորեաց. նոր գործի շնորհի նուագարա-
նաց աւետարանին՝ զարթուցիչ հոգւոյն սրտի առ մեզ
քան առ օրհնաբանութիւն սաղմոսարանին 'ի վերոյ
Լղեսէին։ Զկզբնապար նախընթացութիւն աղէյար-
մար ջութակաց բարետաւիղ ողբերգարկութեանց՝
բարացուցական բամբռան բառացի բարառնուեց.
սրինկ նորոգ այլ իմն տեսակաւ առեալ մեզ ընդ
հնոյն փոխանորդութիւն, ոչ հեթանոսօրէն ուրուա-
ձայն հնչման և կամ հրէաբար խակախորհութիւն,
զոր մարգարէն տերամբ ազդեցոյց՝ 'ի բաց արա յի-
նէն, այլ զսա սիրեաց և կրկին պատուեաց մաք-
րական տածմամբ՝ ահարկու դիւաց և ամենայն չար
պատահարաց։

Թ. Լաւ արդ ընկալ օրհնութիւն յարդեալ գո-
վեստիւ զայս տուր սրբութեան՝ ինձ պահպանութիւն
և քո փառատրութիւն, քո պաշտօն և իմ գոհութիւն,
անաղանդ արուեստ բարձրութիւն արարչական փա-

ռաւորութեամբ։ Որոց ձայնդ այդ ահաբեալ ընդ պատուասոտ յօդիցս շաղկապութեամբ, հանել ի հոգւոյս զպատիրս դիւաց և զմուտս անիծիցն և մեղաց ապականութեամբ։ Արասցես լինել զայս իբր նշանակիչ ինար ջահաւորական, անջրելի նամակ, ջատագով անխափանական տէրունական տնօրինականացդ։ Հա պարգեւեա սովաւ, բարեգութ, աղաչեմ, հզօր, կրկին մեզ շնորհեա պահպանութիւն ի դիմամարտից յաներեւոյթ և յերեւելի։ Ընձեռեա մեզ, ձեռն ամենալի, որ բանաս և մատուցանես պատրաստաբար բաշխմամբ ի մասունս բազմապիսիս, օդոց քաղցրութիւն, անձրեւաց շահեկանութիւն։ Պակասեսցին քոյով հրամանաւ այսու բարբառով հողմ տապախառն, շնչումն ցաւաբեր, յարձակմունք հինից չար խարդախութեանց։ սովաւ խափանեսցին ամ դիմամարտութիւք զինուորութեանց դժնեայ մատնչին, հալեսցին հատցին և մեռցին յերջանիկ ձայնէ օծեալս այս փայտէ որդն և ուտիչ, և ամ նմանք սոցին, որ ի մերոց մեղաց զօրացեալ ընդ մեզ պատերազմին։ Արմատացո մեզ սովաւ տունկ երանութեան զյուսոյդ ի քեզ մեծ պաշտպանութիւն, ստեղծիչ բոլորիցս, տէր արարածոց, զայս ծառ Աբելկայ, որ ունի կախեալ ի դիտակ ոստոցն զաւանդ սուրբ նորոգ այժմս փրկութեանս ծաղկեալ քեզ, Քրիստոս, ի պտուղ կենաց անմահականաց։ Փախիցեն յանհուն հեռաստան խորին խաւարի՝ այսր փայտի փառաւորելոյ բարեգեղկոյց ձայնարձակութիւնք՝ նեսաղք ներքակք ստապատիրն ստորնակոնաց բազմաձեռնեան խարդաւանողաց։ Երժեսցին սովաւ ի յանդոց պղծողատհմական արօրագրութեանց մերոց սահմանաց և ի քո մշակեալ կենդանի երկրի՝ վերք վանիչք

և հոյք մարմնեցուցիչք. կորեսցին սովաւ յաւելուած կրկնատգեղ և վայելուչ պատահմանց՝ 'ի հընարից չարին 'ի մեզ յայտնելոց. իսկապէս վանեսցի սովաւ, որք յերկաքանչիւրոց բնութեանցս մերոց վերերեւին ինքնաստեղծութիւք մերձաւոր դաւաճանողաց, յումեն օտարին վրիպակ մտածմունս, և յայլումն դարշ գոյութիւնք անմաքուր զեռնոցն ապականողաց։ Փրկեա, տէր Յիսուս, աղաչեմ զքեզ, փրկեա, բարերար. կարկառեա առ իս զաջդ ամենագով, և օգնեալ ինձ սովաւ՝ զերծո զիս յամենեցունց ընդդիմացողաց։

Յ. Խառնեսցի միասցի հրաման քո 'ի սոյն՝ առ 'ի փոխարկել զանդամանդեայ սիրոս յիմարեալ՝ 'ի քոյին բանիդ արդիւնաւորութիւն. հարցես միսեսցես զայս նեցուկ հրաշից քումդ զքանչելեաց 'ի սիրոս ծորեալս և յոգիս լքեալս, և հաստատեսցես կազմեալ զնդապէս 'ի կայուն ուղիղ անսասանելի. իսկ զանընդոստն կակղացուսցես զարթնուլ և զդաստ լինել յոգի հեզութիւն ճաճանդ քո պատուիրանիդ, որպէս զՅովսան և զՄատթէոսն։ Յիշեցո՝ մարդասէր, պատուեալս այս փայտիս զերբախտիս խաչիդ, որով զանձառսն ներդործեցեր. բարձ յինէն կեցուցիչ, զվտանգ պարտեացս պանծալի լծակօք ամբառնալեաց նոր տապանակիդ։ Խացցին կամք քո, Տէր, 'ի յայս ձայն կենաց՝ լսելիք սրտից յամառեցելոց. լուիցեն յայս մեծի բարութեան քումդ տկնարկութիւն՝ ականջք խլից. պարզեսցին 'ի ձեռն սորին լեզուք համրացելոց. լուսաւորեսցին 'ի սոյն տեսարանք աչաց, հայել մաքրապէս 'ի քեզ պշուցեալ անայլայլաբար. զղջասցին դարձցին կազդուրեալ կամք յափրացելոց. ընձեռեալ տացես, տէր, տագնապելոյս անձրև արտասուաց։

Լուցի քեզ սա մեզ լուր ցնծութիւն, ձայն ուրախութիւն, բարբառ բերկրութիւն, նուագ հանդստեան, նիւթ երանութեան, պատճառ փրկութիւն, առիթ քաւութեան, մերժումն վշտաց, խղումն խեղդմանց, ընդարձակութիւն նեղութեց, համառօտումն խեթմանց, հալածումն հեծութեանց, թեթեւութիւն թառաչմանց, յապահովութիւն կարեաց, կարգադրութիւն կրից, սփոփութիւն վհատմանց, բժշկութիւն ցաւոց, տեւականութիւն հեղգութեց, ուշադրութիւն անտեսիցն։

ԺԱ. Ի յայս կամուրջ ցանկալի անխոտոր և անխոտորնակ, և 'ի վերնաշաւիղ բարձրաբերձ սրբահետ սանդուղ երկնաչու, առ հայր քո օրհնեալն աշաւոր անուն ձգեալ մատուսցես, բարերար, հոգւոյդ առաջնորդութիւն միանալ 'ի քեզ անընդմիջելի. որով և սրբոյ մոյ միայնոյ և միասնական տերութեանդ և անեղծ արարչութեանդ 'ի կենդանեաց և յանշնչականաց հաստելոց վայելչական դոհութեամբ փառք և իշխանութիւն յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն։

Ի Ն Դ Ա Ն

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐՈՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՅ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Աղօթք Թարգմանչէն վասն սրբալոյս Իւղին Մեւռոնի։

Ա։ ՅՈՒՐԲ տէր աւուր անուն բարձրեալ անպատում, անձկութիւն փափաք յարախորժելի, 'ի սրբերգենիցն փառատրողաց միշտ սրբաբանեալ բնակեալդ 'ի սրբում, լի և ամենազեղուն բարութեամբ առատաձեռն աննուազելի, լոյս բարի է ծագումն գովելի, երկրպագեալ փառաւորելի, տէր և անընդնելի, ամէն և յամենայնում։ Ո՛յսու բանիւ դաշամբք յուսոյ ուխտ ընդ քեզ միութեան, հզօր, այո, ամէն, ալէլուիայ։ գովեալ Թագաւոր հանուրց, ՅԾ բոլորից, ստեղծիչ գոյից և տէր կամարար, միոյն առիթ պատճառաւորաց, փրկիչ և օծեալ մշտապաշտելի։

Բ։ Ուստի մեկնագէս Թարգմանեալ 'ի մեզ զայս գանձ անվաճառ և հարստութիւն անփոխադրելի, ՅՅ՝ Ի՛՝ արքայ երկնաւոր, որում դողութիւն մեծաւ սպասեն անմահականացն տէրելից լուսաբերան բոցաշնչութիւնք, կրկնեալ քեզ յօժարութեամբ 'ի հաճութենէ անխոտոր մտաց, ծունր գոհութեան ստեղծօղ էութեաց, որ են 'ի տեսման և 'ի ծածկուն։ Որ եսդ և էիր միոյն բովանդակ ամենեւին անպակասելի, առեր զմերս իսկապէս համայն, զի 'ի լրութենէ քումմէ լցուսցես։ օրհնեալ և բարեբան-

եալ, ծանուցեալ յաւէտ միշտ անքննութիւն ողորմութեամբ մեզ 'ի փրկութիւն, 'ի փառս և 'ի գովեստ անճառ բարձրութեան աստուորիդ բարերարութեան։ Սկզբնաձիր օծմանս շնորհի մեծախորհուրդ հրաշազարդութեան. քանզի լոյս քո մեզ ծանուցեալ ճառագայթ անհաս, ծագումն անսահման, արեգակն անաչառասփիւռ, ատող սահմանիչ երկակիշնտարրութեց, ճրագ ոտից և լոյս հետեւմանց, որով 'ի ցոյցս իմաստից եկեալ տեսութեամբ բանիս այս յարմարութիւն, տօնեմք պարերգութիւն հրեշտակօրէն յստակամտաբար փրկչավայելուչ կնդրկաւ խրն կեալ զպարգեւաբաշխն առատատրութիւն ամենիմաստիդ յիւղ զուարթ ամբիծ դաւանման։ Քանզի 'ի սկզբան անդ կապտեցելոյ ողորմելի տխրականութիւն 'ի փչմանէ բարձրագոյն շնորհին՝ հայրն իմ սկզբնաստեղծ՝ և հնացեալ յաւէտ մեղացն գերմամբ 'ի մահ դրաւեցաւ, կապեալ ընդ եղծման ապականութիւն անզերծ հանգուցիւ, 'ի ծառոյն պատճառաւորեալ յանկումն անյարիր ամենակործան գլորման, հեղբեալ 'ի լուսոյ՝ այսր խաւարին վայրի մատնեցաւ. իսկ դու, գթած տէր ողորմութեան, քանզի յաւէտ քան զնոյն ծանեաւր զոր ստեղծեր, և զի չէիցն ակնկալութիւն չեկաց յոր ինչ էրն, որով անկարողանայր իսկապէս տեսանել 'ի լոյսն վերին սնամատոյց գերակայութեան անսահմանելոյդ, ոչ մշտափայլ յարակայ վառմամբ անաղօտելի տարածանեցեր, այլ գիշերայնոյն ոսնալպիրծ մթին արհաւրաց ձեռնկալութիւն ձիթոյ՝ շարամանութիւն նիւթոյ պատրուկի ընդ նոյն զանգելոյ՝ յօրինակ քո անախտ միութիւն ընդ մեզ խառնելոյ՝ մարդասիրապէս հիւսեալ կազմեցեր. զի որ 'ի ստուերս մահու տարագրեալ դատք՝ կանխակորուստ անկումն պարտեաց,

'ի պատճառ իրին ազգակցաւ պտղոյն ջահաւորեց-
եալ հաւատոյն վառմամբ՝ 'ի նոյնն դարձցուք խըն-
կաւորութիւն. որպէս և փայտիւն մահու՝ մածմամբ
քո 'ի նա՝ ածեալ մածուցեր զմեզ, առակաւ մեծի
խորհրդոյն միաւորեալ 'ի փայտն կենաց։

գ. Լաւարդ որպէս ոչ է օր լրմամբ առանց գի-
շերոյ, և ոչ անօրէնութիւն յարկի առանց ձիթոյ պի-
տոյից խնդրոյ. քանզի իբր օրինակն հատարակային
ոչ նուիրաւոր՝ զմարմնաւոր աչաց տեսութիւն լու-
սաւոր առնէ, նոյնպէս և մաքրեալն քոյինաշունչ
շնորհին ընտրութիւն անիմանալեաւ զաներեւոյթ
հոգիս միութիւն 'ի մեզ անտեսիդ հրաշափառապէս
պայծառացուցանէ։ Զի որպէս յիջումն լուսարանի
սուրբ աւազանին լուացմամբ մարմնոյն զանձինն
հաւատամբ առնուլ սրբութիւն, սոյնպէս 'ի յօծումն
իւղոյն պարարեալ յուսով՝ զհոգւոյն զօրութիւն սո-
վիմբ և 'ի սոյն համարիմք ունել ամիս աներկմտելի։
Լաւ որպէս հրամանդ տերունական օրհնաբանելի
զքաւութիւն մեզաց ախտացելոցն նախավճռէիր,
իսկ ոչ հաւատ ունողացն առ այն՝ բժշկութիւն հրա-
շալի յանդիմանակաց անտուստ առ նմին մարմնոյն
տեսակի հաւատարիմ վկայ անդարձիցն հաստա-
տէիր, սոյնպէս իւղս այս փրկութեան լուսով կա-
տարեալ՝ հեղեալ 'ի մեզ օծանէ զարտաքին խորա-
նըս. իսկ զներքին մարդս աներեւակ ծածկապէս
մտեալ՝ նոր կենդանածանէ։

դ. Պատկեր պանծալի այս զանգուած նիւթոյ
արարչիդ երկնի. քանզի որք զնուղոյն կրեցին օգ-
տութիւն՝ որ յողորմութէն շահընծայութիւն, և
դու 'ի գովեստ քեզ զայս բան սահմանեալ, թէ
ողորմած եմ ես տէր. քանզի որպէս սիրոյն անուան
կցորդիս ած, նոյնպէս 'ի մանէ և այսու զիջեալ

գծագրիս՝ ըստ անտեսութեան որ առ մեզ։ Եվ հա-
գոյն մեծութիւն խորհրդոյ յարմարաւոր դիմակեր-
պութիւն այս ճարպ պարարտութիւն երկրի թանձ-
րութեան հողանիւթ գոյականութեան. զի որպէս
սոյն մասն 'ի կենդանւոյն ոչ 'ի կերակուր հրամայ-
իւր անդ ըստ օրինին, այլ արարչութեդ բոլորովին
պտուղ որոշիւր, նոյն նմանութիւն և աստանօր
իբր զչորութի՝ տեառն մատչելի յոյս աւանդ հա-
ճութեան էիդ ՝՝՝ վայելչապէս տուեալ նուիրի,
հոգւոյս հարազատ զուգաճանապարհ, արարողիդ
պահեալ և ուխտեալ. քանզի ոչ շունչ արեան և
ոչ ճենճեր ինչ զուարթութեան օրինակ հոգւոյս
իմոյ և կարոյս ընդ անդամութիւս մնոյն ծախի, այլ
արքայութեդ վերնում վիճակի տէրունական բաղ-
մականին ձօնեցեալ ճաշակ՝ այս նիւթ ջահաւորա-
կան մշտաբորբոք անաղօտելի։

Ե. Եվ էր մատչելի 'ի նախագահութի արու անդ-
բանիկ դատիչ քննողաց, եթէ ոչ օծմամբ ինչ նշա-
նակէր. ոչ քահանայութիւն 'ի յանկոխելին տեղի
ձեռնարկէր, եթէ ոչ այսու կատարեալ լինէր։
Յակոբ զքարն պատկեր Եվ Իսրայէլն, 'ի խորհուրդ եր-
կար՝ խորանին ընտրութիւն, օծմամբն տպաւորեալ
կերպացոյց. առ որ զիջումն անճառ բարձրելոյդ
տեսութիւն սանդղոցն յարմարութիւն, և զիս 'ի վեր
տանելոյն անդուղեկցութիւնն, զարձանն իւղեալ
կառոյց նպատակ 'ի ցոյցս ապառնեացն յիշատակի։
Ա.հարոնեան քահանայութիւնն պայծառութի հրա-
մանաւ մեծիդ ՝՝՝ օծմամբն ճոխանայր. որով 'ի
դէմս անսի 'ի մօրուսն զեղեալ դերբափառ իւղոյն
զարմանազան կենդանագրութի, ըստ սաղմոսողին,
զփառաց նախնւոյն առակեր զանդրադարձութիւնն
և զնորհիդ կենաց սրբութիւն ընդ մեզ խառնուի։

Խաղաւորութիւն ոչ էր պանծալի անդանօր պատ-
կերաւն ստեղծագործիդ, եթէ ոչ եղջերբ իւղոյն
օրհնութիւն ձեռնադրեալ՝ պսակաւ պճնութեան
թագին յանուն քո, Քրիստոս, գլուխս ամբառնայր։
Լու զիարդ զնախնին վերիցն մոռացայ, զծառայն
մեծիդ և զկերպարանն անպարագրելոյդ. ոչ ահա
Մելքիսեդեկ յօրինակ ճշմարտիդ ահաւորութիւն
ի ձիթաստանեաց լերինն, ուր յետոյ ոտք մարմնա-
ցելոյդ ոյ զետեղեալ կացին, ի վերնոց անտի հը-
րեշտակաց ի պողոց տեղւոյն իւղեցաւ. ուստի
շերմի սկզբնահօրն պաշտպան եպիսկոպոսական ար-
քայապատիւ ճոխութեամբ ի քէն հանդերձեալ
նստաւ, մինչև յայտնեցար երևեալ լրմամբ համայն
խիստութիւն ադամային կենագործութեանդ։

Զ. Լու արդ, քանզի քո են շնորհք և քեզ
վայելեն գոհաբանութիւք, օրհնաբանեալ որդի ոյ,
դու ինքն յարմարեա բարեհնչմար տպաւորութեամբ
զաղաչանս իւղաւորական խնկապատարս զմեսալիրս
պատճառ քեզ փառաց, և ինձ մեղապարտիս առիթ
բժշկութեան. մատո, տէր Յիսուս, վիրացս աներե-
ւութից զայս ձէթ լուսանիւթ, և արկ ի սոյն խո-
րանս խոցոյ մահացուի զկաթուած օրհնութեան
իւղոյդ փրկութեան անապակ դինեաւ սիրոյդ, միու-
թեամբ արարչականաւ պատսպարեալ պատանեաց խը-
նամոց. զի յիշատակարանս թարգմանօրէնս բանիս
մաղթանաց՝ վայելչական ինն յարմարութեամբ ի
թեաս հոգւոյդ զկարգ իւր դացէ։ Լու վերայ Լաւ-
թի հոգի քո, բարձրեալ, յայնմ օրէ խաղաց, յորմէ
օծութեամբն նուիրեցաւ. Աւուղ յայր յայլ և
ի մարգարէս ոմանս անտուստ իսկ գրեցաւ, յոր-
ժամ օծումն ժամանեցաւ գագաթան նորին. ար-
քայութիւնն ասորեստանեայց օծմամբն գրաւեալ

մատուցաւ 'ի կցորդութիւն տանն Իսրայէլի. կայսերս ոմանս նշանաւորս վերս և երեւելիս 'ի խժականաց բարբարոս ազգաց իւրոց այս կենսացնցուղ ցօղով անձրեւեալ՝ իբր կարթիւ որսացաւ 'ի յընտանութիւն հպատակութեան մեծիդ այ. բանն որ առ Կիւրոս երկնաւորին պատուասիրութիւն՝ զօծեալն ձայն նմին մեծ վարկաւ. ձայն սաղմոսողին գեր քան զմարգարէութիւն զօծեալն անուն նախայարմարեաց, կանոնափակ ընդ միջարկութիւն պատուէր աւանդեալ, մի մերձենայք և մի մեղանչէք. առ չէղեալս առաքելութիւն ածային հրամանատարութեանն, նշանակ իմն հանելոյ 'ի պաշտամանէ անտի Աստուծոյ, զօծելոյն 'ի Որոբէ ազգեաց Յեսուայ և Զայելի Իւղ թափեալ անուն փեսայիդ 'ի հոգելից բանից խմաստնոյն վերամկայեալ՝ կանխաւ իսկ գրեցաւ. որպէս զի հոգին, այ յաւէտ պատկեր և նշանակիչ զ'ի փոքուս զմեծդ կերպադրութիւն քեւ նկարագրեալ՝ ընդ քեզ միասցուք առմամբ քո շնորհիդ։

Է. Զի՞ և ես երկարս պատուածօրէնս բացականագոյնս գծագրականս և առակաւորս շարադրեցից առաջի վերնոյդ և հաւորիդ մաղթողական բանասաեղծութիւս. տէրդ և կենդանարարդ՝ պարարիչդ երկնի և երկրի 'ի յօծմանէ անտի սկսար քարոզել զաւետարանն արքայութեան, վկայեալ անտուստ 'ի Յովհաննէ՝ օծեալ և զառն այ բարձօղ մեղաց աշխարհի. Օ! թէպէտ ընդ օծմանն օրհնութեան հոգին էր քեզ իսկաբար լրմամբ և ածութեանն խառնութիւն բովանդակապէս, այլ անուանն պաշտի խորհրդեամբ շնորհին հրաշափառապէս զաղդելոյ 'ի զսուրբսն. զի սարկութիւ ադամեան մարմնոյն մեծանալ յաւէտ այսու յորջորջմամբ պատրաստ արասցես։ Աստեալ զառաջս մար-

գարէութեանն Լ.սայեայ՝ դու ինքն ՝ածութիւնդ մարդացեալ ընթերցար, հաւատարիմ առնել զբան ծառայից քոց, տէր. և իբրև ծանուցեալ եղեր օծութէն 'ի կարդ անդ բանին, թէ հոգի տեառն 'ի վերայ իմ՝ որով և օծ իսկ զիս, ապա փակեցեր 'ի հանգիստափառն օծելութէ զորքանութի երկաքանչիւրոցն յայտ արարեալ խորոցաւ սահմանի՝ ընդարձակ հեռաւորութէ մեծաւ կնքեցեր, զմերս կաթուածով ինչ շնորհազարդեալ, և զքոյդ խակութէ ընդ հօր և ընդ հոգւոյդ հաւասարութէ թարգմանեալ։ Նախածանօթ մերակերպութեանն պանծալի ինն գովեստիւ՝ օծեալն կոչմամբ 'ի հրեշտակացդ փառատրողաց արարածոց երկրի ծանուցար։ Օ որ մարգարէն կանխաւ դուշակեաց զ'ի Յորդանան, և յընտրեալն լեառն Թաբօրական հայրենի ձայնիդ եկաւորութի, թէ որ պատմէ 'ի մէջ մարդկան զօծեալ իւր. զոր սաղմոսին ձայն կանխաւ պատմէ՝ հզօրիդ փառաց զայս պատիւ առ 'ի զառեալդ ձեռնադրելոյ, օծ զքեզ աստուած՝ ՝ածքո իւղով ուրախութեան։

Ը. Հոգի երեսաց մերոց տէր Քրիստոս. որ է օծեալ անունդ իսկոյն, որով զփչումն կենդանուն 'ի դէմս մեր լոյս բարերարութէդ քո ազդեցեր. խնամատարութեամբ ուսման երջանկի՝ մարդասիրութի խոստովանելի, ասելով առ ոմն, թէ եդ վկայութի առաջի տեառն օծելոյն. զնոր աւետեացս վկայելով, թէ կոչիկս անգամ ոչ առի յամենայն մեղեաց։ Արգոցն երգ իւղեփեցական գինի զաստուածով ծանուցեալ զխորհուրդն 'ի գովեստ հարսին սուրբ եկեղեցւոյս՝ զմուռս առաքինութեան հանդերձ ամենայն առաջին իւղովն. և ևս զմուռս և կընդրուկ մաքրութէ վարուց ամենայն փոշեաց անուշից

իւղովքն զանգեալ՝ անդստին և այսր յառաջաբերեաց։ Դանիէլ զկենսատու մահու քո, Քրիստոս Թագաւոր երկնի, 'ի վերս քան զսրինակ կոչումն ձայնի զայս անուանագրեալ վկայեաց յայտնի, թէ զկնի վաթսուն և ինն եօթներորդացն սպանցի օծեալն, և օծեալ առաջնորդ զքեզ յորջորջեաց։ Ճրագակիր աշտանակն Զաքարիայ Զդովայ՝ որ 'ի Զարեքեայ իւղոյն բարեբաշխ բացատրութեամբ 'ի մասունս եօթանց առաջադրութեանց գնդիցն վառելոց՝ 'ի ջահէ անտի զօրութիւն անեկամաբար վիճակաւորեալ, զ'ի քոյդ լրութիւն 'ի մեզ փրկութիւն և օծելութիւն դերաբնապէս նախաձեկուցեր։ Զ՝որ ըստ օրինին անտուստ գուշակմամբ 'ի խորանին որ 'ի տաճարին՝ ամենընդեալ իմն կրթութեամբ սովորաբար մատուցեալ լիներ, պանք բաղարջնծայք և նաշիհք իւղովք խառնեցեալք, և զուարակք եզանց իւղարկեալք, և տիրական անուամբ ձայնեցեալք, և հաւուց ոմանց թաթաւմամբ յաղդաչից ճարպին 'ի յարիւն, այսր խորհրդոյ առաձեռն տեսակք և նշանակիչք յարմարականք քեզ, միածին ծնունդ օրհնաբանեալ մեծիդ ՝այ։ միայն դու օծեալ նորոգ և զարմանալի՝ ինքնութիւն համայն էութիւն իսկապէս լրմամբ ամենայնիւ անպակասելի։

Թ։ Զ՝ զինեաս իցէ բազմապատիկս նշանակել առ այս մեծ խորհուրդ անհասանելի։ և ոչ ճաշակել զքեզ, քաղցրութիւն։ իմանալ քեզ զայս՝ թէ զինչ իցէ իւղն, եթէ ոչ զախորութիւն 'ի փոյան պարտեաց սովիմբ բժշկեալ, ըստ սաղմոսաղին, զուարթ դորժեացես։ և զինչ պարարտութիւնն, եթէ ոչ զկերակուրն մահու սովաւ մոռացուք լցեալ 'ի սմանէ։ և զինչ օծութիւնն, եթէ ոչ զմոխրոյն թշուառ տեսութիւնն 'ի ձեռն սորին փոխարկեա-

ցուք 'ի պայծառութիւն յաւէժ ուրախութեան, անուամբ քո փրկեալ յոդի զօրութեան՝ հօր անուանեսցուք. և զինչ արդեօք մարդարէին հոգեւոր ըղձականութիւն ամենատենչ բաղձանացն իցէ իմանալ, որոյ ծերութիւնն առակի 'ի ձէթ պարարտութեան, և կամ օծանելն իւղով զդէմսայն վերամբարձութիւն, եթէ ոչ զհին խարդախութիւն սգոյն սատակութեան 'ի մահ կործանմանն կենագործեալ դեղովս այս կենաց՝ պատսպարեալ օժանդակեսցես. և զինչ ճրագին լուսաւորելոյ շնորհակալութիւն, եթէ ոչ 'ի մէջ ինն անյուսութեան մեղացն միգի և կռապաշտութեան խաւարի՝ կերպակցապէս միութեամբ 'ի յիս Լիմմանուէլ. և կամ զինչ մարգարէն ՅԾաբանեալ 'ի սփոփանս զուարթարարս օրհնութեան՝ նշանակ յայտնի վայելչապէս ոմանց աւետ, օծցին իւղով 'ի մրրոյ պարզելոյ. և կամ իմաստունն 'ի դիմաց հարսինն ասէ օրիորդացն, հաստատեցէք զիս իւղով և գեղեցկազարդ խնծորով յարկեալ ծածկեցէք, և 'ի պարտէզ իւղենեաց տածեալ դրդեցէք, եթէ ոչ այսր ահա ընտրական նիւթիւ հոգւովդ քո լցեալ՝ 'ի սոյն լոյս տեսցուք զանիմանալիդ 'ի մեզ բարձրութի գովեալ. Լու արդ քեզ, միայն խնամակալ, պատճառ բարի բնաւից եղելոց, ձեռն համբառնամ տարածմամբ բազկացս, երիկամանցս գործակցութեամբ, սրտիս հեծութեամբ, լեզուիս և շրթանցս ձայնարկութեամբ. լուր ողորմութեամբ, տէր, պաղատանացս խնդրուածոց առքեզ կարդալոյս. շնորհաւորեալ այսու պարգեւաբ՝ գոհաբանութի քեզ վերընծայեմ, հզօր ահաւոր բարձրեալ անքննին, անսիակ փափաքմամբ միշտ համբուրեցեալ, սուրբ սուրբ և միայն միշտ ՅՈՒ, օրհնեալ հանապազ յաւէժ անդադար երգաձայնութեամբ։

Ինձեռնեա առաւել բարերարութիւն իսպառ վրիպելոյս. տուր յոյս քաղցրութեան՝ ոչ մասին միոյ մատուցման լուսոյ արժանաւոր ինչ հանդիպելոյս, լայնել քեզ, բարի, ընդբութիւն ծածուկ խորհրդոյս, դրդութիւն խառնեալ ընդ աղերս՝ ասել ընդ Դաւթի, ընկալաք ՝ի ձեռաց զողորմութիւն քո, և զծածուկս գաղտնեացդ անտեսից՝ խմաստութիւն քով յայտնի արարեր։

Ժ. Այս արդ մեծութիւն քեզ, ամենակալ առատաձեռն անսուաղելի, ամենափոյթ առ՝ի գթութիւն, մշտայօժար՝ի բժշկութիւն, զի միացուցեր խառնեցեր ընդ մերձաւոր դիւրագիւտ ընտանի նիւթոյս զհրաշս անհաւս քումդ աքանչելեաց ահաւորութեան։ Զանազի զոր երկին՝՝՝ամ բարձանց՝ երկրիս լայնութեամբ և անդնդոց ներքնոց խորութիւն՝ ծովուց բազմութիւն ոչ զօրէ տանել, այլ իբր զդոյզն՝ի մեծ բերի, ՝ի փոքր գոյս տեսականեցեր զօրութեամբ՝ սահմանեալ ՝՝՝

ծագեցեր։ Քանզի յայս կերպարան շնորհի զան-
պակաս լրութիւն անհասիդ յայտնեալ աշխարհի լու-
սաւորեցեր, զի մի տնանկին կարօտասցի և մի ընչեղն
բարձրամտեսցէ, ըստ օրէնս հաւասար բաշխման և
լուսոյ արեգական տարածման և ջրական վտակաց
զեղման։ զի հաւասարապէս բաշխիւր երկրածնաց
մանանային զուգամասնութեամբ՝ փոքունցն առա-
ւել քան մեծամեծացն։

ՅԱ։ Իսկ այս նիւթոյ տեսաւորութիւն խորին
խորհրդոյ և ի բնուստ անտուստ հրաշապէս ունի
զթարգմանութիւն։ որպէս զի ոչ երկմիտ ինչ շու-
թափութիւն անհաստատապէս զտեղի փոխէ, և ոչ
նենդողաբար զբնակութիւն ինքեան լքանէ։ քանզի
ոչ վերջնականօք աճառովք հեղբի, և ոչ յընդդի-
մակցէ ումեքէ ողողեալ արտաքս ելանէ։ Այսն զի
որպէս պատահումն գունոյ յէութիւն մարմնոյ ան-
փոխոխ ինն և անհրաժեշտ, որ գոլովն գոյացուցանէ
և ոչ գոլովն ապականէ, այսպիսեաւ ինն յարմարու-
թեամբ իւղոյս զօրութիւն անդատին ի յիւրոց անտի
կերպարան զառեալն ունողի միասնական զուգու-
թեամբ ընդ մեզ խակ կցորդեցեր, տէր Յիսուս
Քրիստոս, ընդ իրին գոյի և զօրինակն լծակցելով։
քանզի զանիմանալին տեսութիւն աչաց և մտաց ըղձից
ի դէմս բերեալ կերպաւորեցեր, ի պտղոց երկրի
ձնշեալ մղելով զարմանալեաւ հրաշագործութեամբ
մատակարարիլ մեզ պատրաստեցեր։ Պանաւանդ
զի ոչ յոլովից խառնից ի մի եկեալոց խմբակցութիւն
զանազան ծաղկանց, ըստ հնոյն և ստուերին բազ-
մաբուրեան այլայլութիւն, զայս իւղ օծութիւն հրա-
մանատրեցեր, այլ իբր զօրինակ փոխեալ զայն առ
այս՝ դու ինքն խառնեցար ի սոյն մաքրութիւն վեր-
նալոյս ձիթոյ։ Որ թէպէտ անճառ են համեղու-

թիւնք քումդ անուշութեան, և ընդ օրինակաց
իրիք ոչ համեմատի, այլ ծաղիկ դաշտի և շուշան
հովտաց և նարդոս ընտիր և եղեգնախուռնկ խառ-
նեալ հալուեիս, յարմարութեամբ հոտոյ քրքմոյ՝
փթթեալ ողկուզոյ և աղնիւ գինւոյ, ոչ սոսկ քան
թէ իւղոյ միութիւն պատշաճապէս օրինակեցար փա-
ղաւորեալ անուանդ անքննին, որ զամենայն ընուս,
և յիրի իմեքէ ամենեին ոչ կարօտանաս։ Ասի
ոչ շփոթելովք 'ի հակառակաց բռնադատութեանց
բաժանեալ կամաց մեկին առակի, այլ 'ի սիրոյ հա-
ւանութենէ ածապէս 'ի մէնջ պարարիս, վասն մեր
ըստ մեզ առ ամ վայելչական նմանութիւն օրինա-
կեցեալ։ առ որս լոյս բարի և հուր ջերուցիչ, տապ
սիրոյ առանց մասին ինչ շնչման անգթական սառ-
նացրտութիւն այս զանգուած նիւթոյ կաթուածոյ
ձիթոյ մաքուր մտաց տեսեալ իմանի, որով յիրաւի
սովաւ 'ի յաճ է միանալի։ Ընդ Սողոմոնի օծելոյ
որդեգրեցելոյ այ երդեմ բերանով հարսինն երկ-
նաւոր փեսայիդ բարեբան դոհաբանութիւն, համ-
բուրեալ 'ի յիղձս մտաց զհոտ իւղոց քան զամենայն
խունկս, և իբր զբանս կենաց յաւիտենականաց
ունողի, ըստ հոգելից բանի իմաստնոյն և աճապան
աւետարանչին, զհետ քո 'ի հոտ իւղոց քոց ընթաս
ցուք լուացեալ զերեսս ջուրբք կենաց, որ 'ի վեր
է քան զերկին օդոյս այսորիկ, և օծեալ զդլուխս
անախտական իւղովդ երկնայնով՝ յանդիման եղեց
քեզ ուրախութիւն, զուարթապէս և ոչ տխրաբար։

ԺԲ. Ա. Յս իւղ խնկելի պաշտելի և երանելի, ոչ
սոսկ օծումն ուղղոյս սենեկի, և կամ հերաց վար-
սից դագաթան նպաստ ինչ մատուցանի, եթէ ոչ
տէրունական կենատու խաչիւդ տեառնագրեսցի։
Այն իւղ զարմանահրաշ օրհնութիւն լուսոյ ճրէայն

և զխուժն՝ զՀնդիկն և զբարբարոսն՝ զսկիւթացին և զելլենացին՝ զդուժն դժնէաբար և զարհաւրատեսակ շանագլուխն սոսկալիթխար , զտէրն ազատ և զտարուկն ծառայածին՝ քրիստոսեան արարեալ , անուամբ քո կնքէ , և հոգւոյդ սրբոյ ընծայէ , և հօրդ երկնաւորի հարազատ որդի հաստատէ։ Բազմօրինակ են սովաւ արուեստից տեսմունք յար մարեցեալք նախ նիւթոյն , ապա զօրութեանն։ Բանզի իբր անօթ փայտեղէն մինչեւ օծեալ իցէ՝ դիւրաբար հերձի և անօգուտ եղեալ անպատուի , նոյնպէս և մարդ ոչ իւղեալ սովաւ՝ հեշտեաւ խորտակի , և մեկուսի եղեալ առ'ի քէն՝ ոչ լուսաւորի։ Զ՝ատն սա քո , Տ՝ի , որով զՀրաշալիսն զարմանագրես . քանզի իբր անդծելի կազմութեամբ կարծր պահպանակաւ՝ ամենապատրաստն շրջարկութեամբ պաշտպանեալ ծածկէ յայլագունակ խրթնի եկեմտից . մինչ զի այսու մաքրութիւն թաթաւեալն 'ի սմա ոչ ներկի արեամբ , և ոչ տիրատեսակ երփնիւ պայլայլի։ Զ՝ա զի և թափանցանց իմն խառնութիւն հոգեպէս ընդ թանձրութիւն մերոյս գոյութեան մտեալ անցանէ . զի թէ անէծք սաղմոսողին ձիթոյ առակաւ ընդ ոսկերս ջարին համայնիւ բաշխի մրջափ և ս հոգիդ սոյն ճարպով լուսոյ զաներեւոյթ ներքնոյն տեսակս կենադործեալ ողջացուցանէ , աղդումն տուեալ 'ի խորոց անտի շնչման հագագին՝ մինչեւ 'ի սպառուած ծայրիցն եղերաց զբնաւն ընկղմէ զյիշատակ մարմնոյ մահուն արկածից . քանզի կենդանական զօրութիւն քո միշտ աշաւոր , տէր Յիսուս Քրիստոս , 'ի սմին խառնեցեալ՝ ընդ սոյն իսկ բնակէ։

ԺԳ . Լ՝այս օծումն բարետեսիլ և առ բնամարտիկ մերկամրցանակ ըմբիշս իբր զօրաւոր հնարից

կերպարան Ճգնաւորական անբմբռնելի ձեռաց ներ
հակին օրինաց պաշտի , դիւաց և ախտից հղօր ա-
հարկու : Քանզի յոքնապաճոյճ պճնութի բանին
Լուսեկիրելի առ իմանալին փարաւան , հենգնաւոր
առակագրութիւն ողբականաց շարայարմարեալ , յոր-
ժամ եղեր , ասէ , և հանդերձեցար ընդ օծելոյ քե-
ռովբէին , ուր արձանքն հրեղենք հաստատեալ կա-
ռուցան : Որհնաբանեալ ահաւորութի ամենա-
վայր ձեռընկալութեան , որ միշտ անձառ ես բանից
և դերազանցեալ քննութեց , որ աւետարանաւն
կենաց ինկիս յարակայ իբր նորածին օծեալ 'ի քա-
ղաքի Դաւթի , և 'ի քահանայապետին հարցմանէ ,
դու ես օծեալն որդի օրհնելոյն , և յերանաւորն
դաւանութէ Պետրոսի օծեալ միայն որդի այ կեն-
դանւոյ , և յապահաւատ քննողացն , եթէ դու ես
օծեալն , ասեն , ասա մեզ համարձակ . և 'ի կանոնա-
կանացն քոց հաւատամք յօծեալդ ուսուցիչ և տէր
ամենայնի . և Հերովդէս յառաջ քան զոյն զօծ-
եալդ անուն յայտնապէս հարցեալ . և զիարդ գրեն ,
դու իսկ ասացեր , զօծեալն այ զտէրն Դաւթի զա-
նսկիզբն որդի՝ ժամանակաւ որդի : Քանզի այս-
պէս ընկալաք վայելչաբար զայս թարգմանեցեալ ,
որ 'ի մեզ բերի ծայրն կատարման խորհրդական
կոչման՝ վիճակ քրիստոնէից նախապատուութէ :

ԺԴ . Ո՞յնքան ունի ահաւորութի միանգամայն
և սրբութի իւղաւորական խնկաւորութիւն սոսկալի
անուանս օծութէ , մինչ զի որպ ոչ է համարձակեալ
ուրուք յերկրայնոցս ածանանիլ՝ այլ ածայնին ,
նոյնպէս ոչ բերի մարմին զՔրիստոսդ անուն ան-
ձին համարել , այլ զքրիստոնեայն . անաստանելի նախ-
նայն մեծութէ միրաջին՝ զուրբ զհոգին հրաւի-
րողին . քանզի չեմ ես , ասէ , օծեալն , այլ առաք-

եալ առաջի նորա։ Սովաւ շրջէին, որպէս բանն
ազդէ աւետարանչին Մարկոսի, առաքելականացն
լծակցութիւնք, իբր աղդակից հարազատ ձեռինդ
՝ այսու վարեցեալք. քանզի իւղով օծանէին և
առանց մարդկային հնարից անուամբ քո բժշկէին։
Զասն զի որպէս խաւար 'ի լուսոյ և ցաւ յառողջութենէ, գիշեր 'ի տունջենէ և մահ 'ի կենաց,
այսպէս և 'ի սոյն իրէ տիրապարգեւէ Ամ չարին
երեւոյթք մերժին խափանին և բնաւին ամիսիին։
Զանզի որպէս ճանճք զազիրք և փոքր զեռունք
սարդից և ունկնամաղից իբր 'ի դեղոց մահու յայս
նիւթոյ սպառեալ պակասին, սոյնպէս լրութեամբ
շնորհի օրհնութեան սոյն իւղ զօրացեալ՝ և զայսս
վանէ և զմուրհակս չարեաց ջրէ և զվճիռ մահու
պատառէ։ Զէր աւազան կատարեալ՝ առանց օծման օծանդակութեան։ Զթէ աւազակացն մահու
խոցման զմարդն առաջին, այս դեղ փրկութիւն մատուցեալ տուաւ. եթէ անճարակ վիրացն Յակոբայ
և Իսրայէլի, սոյն իր պատուական յիշատակեցաւ.
այս իւղոյ փափաքեալ Դաւիթ՝ իբր ձիթենի պտղալից 'ի տանն՝ այ յուսով յարակայի, լքեալ զթլիպատութիւն՝ անդստին զմկրտութիւս շնորհ գուշակէ։
Զու զի՞է ինձ զայսմանէ ճառել, և համայնին կարծել հասանել, որև ոչ վերինքն զօրեն ձեռնարկութեամբ ինչ բանի զսոյն խորհուրդ 'ի մանաւորի ինչ ճառելով նշանակել, թողում ասել՝ թէ յիսկութենէ։

Ժե. Փառք քեզ միշտ և յաւիտ, անմահ թագաւոր, 'ի յայժմու երդեցեալ օրհնաբանութեանս,
զոր արարեր և կատարեցեր առիս, բարեխնամ
գթած և երկայնամիտ, հարուստ և առատ ամենայաղթող. անդստին 'ի հարցն գծագրելով զօրի-

նակն՝ մինչև 'ի լրումն ածելոյ զիսկութիւնն Հնմար-
տապէս։ Զոր լոյս իսկ բնութիւն և արեգակն մըշ-
տապայծառ, և զաշակերտացն դաս լոյս անուանե-
ցեալ, որով զարարածս ամ երկրի Հառադայթիւք
երջանիկ շնորհի նոցին լցուցեալ։ Զնկալար զիւն
անուշութեան յումեմնէ 'ի յոտս՝ յօրինակ ընդու-
նելութեան մաղթանաց առ քեզ, և 'ի միւսմէ պռունկի
'ի գլուխ՝ նշանակ սիրոյ դթութեդ առ մեզ։ Մշտա-
միտաբար բաղձանաց անասահմանելոյդ 'ի սոյն հոտոտ-
եալ, մինչ զի ուխտիւ անփոխադրելեաւ օրէնս յա-
ռակայս օրհնաբանելիս՝ քոյինահրաման պատուէրս
կենաց ընդ համարէն աշխարհ քարոզել զսակաւա-
ձեռն իւղոյն յարդաւորութիւն, զարմանս հրաշից
լսողացն առ ապառնեացն յուսադրութիւն։ Զուք
օծութիւն ունիք զսրբոյն՝ ասաց երջանիկն առաքե-
լութեց, մեկնեալ զնորհուրդն որ 'ի մեզ զեղեալ
յառաւելութիւն կենդանարարիդ անպակաս բովան-
դակութեան։ Զուստի յաւէտ իմն յարմարաւոր և
հանգունատիպ առ 'ի մասնաւորն նմանութիւն լու-
սոյդ և հոգւոյդ սրբոյ՝ այս կաթուած օրհնութիւն
'ի վերնոյդ բարեբաստուեց անսպառաբար սրսկեց-
եալ 'ի մեզ, և ասի լոյս, իբր զնախաթիւ գոլ
ստեղծուածոց և արարչութեանդ պատկերակից,
որով զնաւար մթութեան մեղաց հալածես։ Իսկ
հուր, զի յամենայն տարր արարածոց հաւասարա-
պէս ունի զուգութիւն ըստ էակաւորին կշռոյ բաշխու-
թեան, ծածուկ և յայտնի, լուսաւոր և ծանուցեալ։
և եթէ ոչ ընդ հարցի 'ի հակառակէն, ոչ յինքնա-
սաստ յօժարմամբ բաղձոյ բորբոքիլ։ Զարձեալ
և օծումն, զի արքայաբար որդեդրեալ ընդ քեզ
'ի ժառանգութիւն հօրդ մատուցես։ ողորմութեդ
աղդակցաւ նկարեալ 'ի մեզ անեղծանելի՝ 'ի հան-

դերձեալ փառն փայլեսցուք. դարձեալ և հոգի, զի մաքրեալ զարկածս խաբէութեանն՝ որ 'ի բանասարկուին ներգործութենէ, նորոգ փոփոխմամբ հոգւով և ճշմարտութիւն հօրդ երկնաւորի երկիրս պագեսցուք, բեւեռեալ ընդ քեզ յուսոյն հաւատովք, ամենապարգև։

Ժ.Զ. Ահա արդարեւ յաւէտ իսկապէս իւրս այս լուսապատար խնկալիր՝ վերնականիդ սիրոյ տեսութիւն։ Այսն որոյ և Պօղոս իսկ պատշաճ վարկաւ 'ի ճառ գոհաբանութեանն՝ ասելով յայտնի, որ օծ զմեզ ձեռք հանդերձ 'ի Քրիստոս Յիսուս՝ ՇՇ է, որ և կնքեաց զմեզ և ետ զառհաւատչեայ հոգւոյն 'ի սիրտս մեր. և դարձեալ, մի՛, ասէ, տրտմեցուցանէք զՀոգին սուրբ ՇՇ, որով կնքեցարուք յաւուրն փրկութեան։ Պատկառելի և անվանելի օծութեանս յորջորջութիւն՝ իբր 'ի նորումս յաւէտ քան 'ի հնումն. քանզի բանն դաւթեան սաղմոսին զտիրական անօրինականացդ սկզբնաւոր կրիցդ խորհուրդ՝ ճշմարտաբար վերաստահմանէ, ժողովեցան կուտեցան իշխանք ժողովրդոց վասն տեառն և վասն օծելոյ նորա։ Այ՝արդարութիւն մեծ տպաւորեալ զանսրբ բելի արեանդ պարտիս հրեխաւամբ ջար մոլեգնութեանն՝ որ 'ի տէրդ յանդգնութիւն, մինչ է որ ձգիցէ զձեռն իւր յօծեալն տեառն և քաւեսցի. քանզի թէև յազգայնոյն ոպանաւ Այուդ, այլ ոչ խոպատերժեցան յամօթ և 'ի նախատինս աղդաց օտարաց, մինչև արեանդ ՇՇ հաղորդեալ դատան։ Պրաւական մեծ յիշատակի ապագայիցն ժառանգութիւն աղօթանուէր աղերսարկութիւն ասել սաղմոսիւն, վասն Դաւթի սիրելոյ քոյ մի դարձուցաներ զերեսս քո յօծելոյ քումդ. և դարձեալ, նայեա և տես յերեսս օծելոյ քոյ, և արա ողորմութիւն ընդ օծելոյ քոյ։

ԺԷ. Զեռինդ քո, Քրիստոս, երկրպագեալ պարգևատրութի այս հիւթ լուսակիր. քանզի ոչ այլ մեծ բարձրութի յարբայութենն Հոխութէ ասէ մարդարէն 'ի դիմաց քոց, տէր, քան թէ գտի ըզդաւիթ ծառայ իմ և իւղով սրբով իմով օծի զնա։ Լուսոյ կերթ իմն յիշատակաւ զքոյդ համբուրեալ լուսոյ օծութիւն, տէր Յիսուս Քրիստոս, ծանիցուք զքեզ անփոփոխ մշանջենաւորութիւն, թէ դու ես ամենայն՝ և յամենայնի միայն թագաւոր թագաւորութեանց, և Հշմարիտ օծեալ իւղելոց, փառաբանեալ երկրպագութեամբ երէկ և այսօր։ Քանզի զոր օրինակ պատրոյկ թացեալ 'ի Հարպում ոչ երևեցուցանէ ինչ նշոյլ՝ մինչև հուրբ լուցեալ վառիցի, սոյնպէս և այս օծութի լուսոյ առ'ի մեզ հեղեալ 'ի հանդերձեալսն ջահաւորի։ Այս է կերպարանին մեկնաւոր բացերևութիւն, 'ի նախնեացն և այսր բերեալ բարեհնչան իմն յարմարութեամբ՝ հրաշապայծառ երանգաւ գունեալ։

ԺԸ. Ուրդ այսոցիկ պատճառ վերագոյն մասանց կեցուցչաց Հծականաց արարչութեդ հարազատաց, առանց որոյ ոչէ գրիչ Քրիստոսեան, և ոչ նազովրեցի անուանիլ, և ոչ յիշատակիլ յորդիս Յուդայի, և կամ խրախոյս բառնալ յանուն Յակոբայ, այս հիւթականութիւն օրհնութեանն ձիթոյս, յորում սուրբ Հրրորդութիդ խառնեցեալ միաւորի, Հառագայթ շնորհաց, շուք մերոց դիմաց, նկարագրութի երեսաց, բարեձեւութի պատահմանց, լուսաւորութիւն աչաց, տեառնագրութի բերանց, վայելչութիւն այտից, զարդ կերպարանաց, պահպանարան շրթանց, հանդերձիչ կրօնից, յարմարիչ վարուց, շաղկապ հաւաքմանց, զօրութիւն անձանց, ուժգնութիւն դիմեցմանց, խափանիչ

յուռթից, քակտիչ հմայեկաց, նահանջիչ ձեռնածուաց, խայտառակիչ կախարդաց, գտիչ աղանդից, բռնախոյեան դիւաց, փարատիչ ցաւոց, կատարիչ կնքեցելոց, տենչանք երախայից, անզնին արտաքնոց, հիացումն հեթանոսաց, նախանձարկու անհաւատից, մերկացուցիչ գաղտնեաց, յարգանք յետնոց, փառք ստրկաց, պճնումն կանանց, աճեցումն տղայոց, հրճուանք ծերոց, ձեռնադրիչ նուիրելոց, զգուշութիւն մաքրոց, պսակ թագաւորաց, ճոխութիւն արքայից, յառաջադրութիւն կայսերաց։ Ռանզի զոր օրինակ ասան ինչ կնքեալ՝ նշանակիչ իմն է ներքնայնոցն մեծագնութիւն, նոյնպէս բարձրութիւն շնորհին 'ի մեզ սովաւ ծածկեցեալ յանուն քո, ո՜ծ տէր Յիսուս Քրիստոս, վայելչական իմն տեսակաւ ծանուցեալ նշանակի։ Իսկ անուանն իսկոյն անդստին 'ի նոյն յորջորջեալ կոչմամբ, ըստ հոգելից արանց իմաստնոց՝ որ յեգիպտացւոց անտի սկսեալ, 'ի դէմս ածելով զերին կերպարան՝ ահաւոր խորհրդոյ պատկեր։

Սակս արքայոյս իւղոյն Միւռոնի։

ԺԹ. Ռանզի Միւռոնս այս օրհնաբանեալ, զոր մարգարէն կանխաւ լոյս աչաց դրեթէ զսոյն աղերս եալ ինդրէր, ըստ քերթութեանն բառի որ ըստ խորութեան Հոմերոնի, թարգմանեալ իմանի, ինձ մայր։ այսինքն է՝ առ 'ի յինքն ձգող զմերս բնութիւն զօրապէս, և կայուն հաստատել զքնաղ փոփոխմամբ զքուրց լուծականութիւն առ աւազանին լուսաւորութիւն։ և իբրև զդեղ մածուցիչ կաթին՝ 'ի նոյն ինքն յեղանակել զցնդեալս իմ վայրագութիւն, և զաղբերց հեղեղեալ մշտահոսութիւն։ Իսկ մառնամուտ՝ որ և այս Միւռոն, ըստ այլում բառի ցու-

ցանի. այսինքն է՝ մթին, որ և խաւարչուտ գոլ և ծածկեցեալ՝ կամ անտեսական. որ և սոյն կոչումն դիմառութիւն չէ օտարացեղ. քանզի արդարև յիրէ անսի անունն նշանակի. վասն զի անքննին է այս խորութիւն յաւէտ քան զամենայն սրբութիւն սրբոց, Ո՛ի ոչ եթէ ջրոյ օրինակաւ զաղտ ինչ լուանայ, և կամ հացի բնութիւն զսիրան հաստատէ, այլ նորոգ ինն յարմարութիւն՝ ի մասունս ապդողականացն անօրինապէս տեառնագրի. սակայն անհասութիւն վերնականաւ և զանուանն ունի անքննին. Բանզի ոչ ՅԾ իսկ և իսկ՝ ի լոյս անմատոյց ասի, իսկ անասհման փառաւորութիւն յեղանակաւ ինն անքաւուն՝ ի խաւար անգնին ծածկեալ իմանի, փակեալ արտաքուստ՝ ի ձեռնարկութեանց մերոց իմաստից, նոյնպէս և այս ծորումն լուսոյ՝ ի լեզուաց ոմանց Ճարտարաց՝ ի Հայ Ճեմութեց դրականապէս անուանադրութիւն մայլ առ ձայնի, վասն ոչ զօրելոյ երկրածին բնութեան զնսկն գիտելոյ. Իսկ զերկաքանչիւրս ՅԾականացն անդստին յինքեան հարստաբար տիրապէս ունի. քանզի՝ ի կոչումն անուան բարձրելոյն նմանակերպեալ՝ կրկին մեծանայ իւրս այս նուիրեալ ամենաբուրեան ազնիւ կընդրկաւ. վասն զի ՅԾ մեր հուր ծախիչ է ըստ Մովսէսի, և դարձեալ լոյս է ըստ Յովհաննու. ուստի և Իսայի Ճշմարտապէս զսոյն ակնարկէ, եղիցի, ասէ, լոյսն Իսրայէլի՝ ի հուր.

Ի. Դարձեալ այլ ինն կերպացուցանելով զբանս առ՝ի նոյն պատկեր յայտնութեան իրի. վասն զի ոչ մոռանամ զնին նողկութիւն՝ որ՝ ի գթութիւն մեծիդ քաղցրացաւ՝ վերստին գովեստիւ օրհնել. քանզի Մեռայ, որ է դառնութիւն, այսինքն՝ նշանակ ինն յարմարական չարչարաւոր կրից տաժան-

մանց, որ և Սիւռոն ստուգաբանել մեկնապէս ըստ մեզ՝ մեռելութիւն ազգականութի։ Բանզի այսու օծմամբ հոգեւորականաւ խղեալ կամ հատեալ 'ի սնոտիասէր մահկերպարան տաղտկազգրական հեշտութեանց հակառակողին, որ օդախոնաւ մեղկութեամբ զքնարս ձայնաւորական և կամ զարկուած վերածածկութեան մշնարհեստ ուժգնաբարբառ խրոխտահնչական կազմուածոյ թմբկիս գործականութեան ջրացիր ինն գիջութիւն անվայելուչ թուլադաշնակեալ՝ 'ի ստորեւ կորստեան քարշէ զօրինակ մերս գոյութեան, կապիմք յուսով վերստին դարձեալ ընդ անձառ խորհրդոյ խաչի քո։ Խրիստոս, մկրտեալք 'ի մահ կենդանութիւն՝ անվախճան կենացդ սուաւ հաղորդիմք, 'ի քեզ իսկ ՅԾ համայնիւ խրախուսեալ խսպառ ամենեւին անհատուածելի։

ԻԱ. Այս իւղ զդրոշեալն քառակուսեան յանուն քո, Յիսուս, նշանի բարձրելոյդ հաւասար հաստէ։ Շնորհ ընձեռեալ զուգափառ և նմանատիպ արեան կեցուցչիդ նոյն անվանելի փառաւք պսակեալ մեծացուցանէ։ Փայտ անուանի իւղոյ օրհնութեան, ըստ մարգարէին կանխաձայնութիւն, զ'ի հասարակաց կազմեցեալ բուսոց անտառաց զօրապէս ուղղեալ՝ 'ի խակութենէ չարին արկածից և օտար կարծեաց 'ի ստեղծողէ վերաբերեալ առ նոյն նիւթս կենաց հասուն ներդործէ։ Օ՛ և որ 'ի մեզ մտիցն պատուհանաց մշտաբացիկ թափանցանցութիւնք՝ յանուն մեծութեան ահաւորիդ զօրութեան 'ի խոհական ինն համեստութի քեռ տեառնագրեցեալ առ 'ի յըղձակերտ օթեվան հոգւոյդ՝ անազդեալի պատրանաց չարին խաւարահողմ խարդախողին, այսու լուսով զսպեալ ամիտվիմք 'ի

նուազ գոհութեան երեկորեան պաշտաման ընդ երկնայնոցն զամբարաց՝ առ օրինակ վառման շնորհիդ որ 'ի մեզ. 'ի սոյն յիշատակ փրկութեան բարեացն սովաւ տնկեցեալ ծագի, և ծաղկաւէտ եղեալ պտղածնի, 'ի սպաս ընթրեացն պատրաստութիւն յետնումն գիշերի 'ի մեծիդ գալստեան. ահա զայս լոյս Ճրագի համարեալ 'ի կիր արկանեմք.

ԻԲ. Զարձեալ ըստ գծագրացն գումարութեան քսան և չորիցն շարագրութեան՝ որ յալփափետաց անտի վերաթուի մինչև 'ի քսաներորդ երկրորդն կարգի, յորում զայս խորհուրդ խորութեան անտուստ թարգմանեալ՝ Ճաշակ հեշտալի որոց հաղորդին ջամբեալ պատրաստեմք ամենակազմ յարմարութեամբ. քանզի յութանեերորդէ անտի գրոյ 'ի չորեքշարիւրն փոխաբերեալ՝ ստուգաբանօրէն քննութիւն ընդ ձիթոյն անուան նիւթ Ճշմարտագրի. որ է կերպարան արդեան խմորոյ յինքն բերողի ըզանդուածն զորեղապէս. որ ոչ սակաւն 'ի յոլովէն պարագայի, քան թէ 'ի նոյն իրն դարձուցեալ, ըստ աւետարանական առակին, զամենայն առ ինքն վերաբերեալ ածեցուն առնէ.

ԻԳ. Սոյն իւղ հեզութիւն միշտ համբարձման և խոնարհութիւն օրինակ և նմանութիւն, առ ոմն կակուղ պատառաւ մատուցեալ ջամբի, հարթակշիռ և բարեյարմար բանի կերպարան. իսկ համայնիցս լուծականաց հոսանուտ և ստորածորելի նիւթից գերափառ վերաշրջական հրաշափառ խորհրդոյ պատկեր. քանզի և յաման ինչ մարթոյ արկեալ՝ ոչ ըստ գինւոյ ձևոյ և կամ ջրոյ թացութիւն մեղկէ, այլ 'ի սահման պատշաճին պահէ. Զ. յապէս ընկալեալ ղքոյդ՝ բարեաց անհաւասար առաւելութիւն, որդի ոյ կենդանւոյ, զարբանուէր այս օծելութիւն 'ի ձա-

կամ դիմացս արեամբ քո դրեմք, և 'ի բնութիւն
ընչոյս հոգւով քո տպաւորեմք, հաւատացեալ խոր
հրդով մտացս, եթէ յաւէտ յայտնեսցի նորոգ փայ-
լեցեալ բաղմաձաձանչ ծայրարձակութիւն 'ի տարա-
ծումն յոգնստեսիլ զարմանահրաշ ընդարձակուն՝
պատուղ իւղոյ ընծայեալ զլոյս 'ի փառս ապառնեացն
հանդերձելոցն։ Լ. յս ճարպ հոգեւոր երջանիկ և
վերնանշոյլ 'ի դէմս երեսաց իմս պատկերի՝ քումդ
նշանաւ ջահաւորեսցի։

Ի Դ. Լ. քանզի իբր անհաս ոչ ըմբռնական այս
մեծ զօրութիւն արագ սլացմամբ 'ի թեւս թեթեւս
մտաց պայմանի, անդր քան զկարծիս ուշոյ իմաս-
տից անհուն հետեւման անհետ փախստեան՝ լայն
իմն միջոցաւ խապառ որոշեալ, փակեցաւ յինէն,
ոչ օրինակեցաւ կցորդաւ, ոչ նմանեցաւ զուգա-
մասնութիւն, ոչ սահմանեցաւ ձեւակերպութիւն, ոչ
կշռեցաւ ընկերին չափով. այլ ահա ընդ ածեան
խաչիդ նշանի հաւատարութիւն արեան կեցուցչիդ
հոգիապէս գերազանցեցաւ։ Լ. արդ օրհնեա ըզ-
մեզ, տէր, սովաւ և 'ի սոյն. և և անուանդ քո ա-
հաւոր, լուսաւոր, երկնաւոր և զարմանաւոր, 'ի
գովեստ փառաց անճառիւ մաքրակրօնիցդ բուրվա-
ռաւ խնկեալ, սուրբ, սուրբ, անքննին, անպա-
տում, բարձրեալ, ողորմած, վերերգեալ, ճշմա-
րիտ, բարերար և սուրբ, արա սովաւ փրկութիւն,
տուր և քաւութիւն, պարգեւեա բժշկութիւն,
հանդերձաւորեա շնորհ, առատաձեռնեա երանութիւ։
Ծածումն այս ձիթոյ երկնանձրեւ լուսոյ անարատ
գտայդ. յիւղեալս այս թեղան բանաւորական մի
մացեէ և մի գրաւեսցէ տխրականութիւն աղտոց մե-
ղանաց՝ շաղախել երբեք զդէմս կերպարան։ Լ. ղեցի
սոյն ինքն որոց մատչին օծանիլ սովաւ հարանա-

պաճոյճ պանծանօք պճնել գեղայօրէն սուրբ վայ-
ելչութիւն՝ երջանկապէս յոգի զարդարեալ։ Լցեցի
հուրս այս լուսափառ և ծածանիր՝ մերձեցելոցն ի
սոյն ընտրութիւն՝ մուխ կրկնեռաց և բարեփափաք
ջերմութեան այլ յօրինուածոյ, որով ամենայնիւ
ամենապատրաստ պնդուք՝ ի կարծրականութիւն ան-
սասան վիմիդ յարակայեցեալ միշտ արձանացոյց ի
քեզ հաստատեալ աներկմտելի։ Լեցի նշանակ վեր
նամրցանակ այսր պարգեւի սովաւ վառելոցն, ոչ
ողողիլ ջուրբ, ոչ այրիլ հուրբ, ոչ ցրտանալ ի
սառնութենէ, ոչ վնասակար հողմով շնչանիլ, ոչ
սղտեղիլ յուրուական ինչ պղծութէ, ոչ զպահ-
եալսն՝ չարին մատնել, և ոչ ի ստորեւ եղեցն զմը-
թերս դանձուն կենաց յիմարաբար արտաքս հա-
նել։ ոչ անպատսպար մնալ ի թեւոց քոց օգնակա-
նութէ, և ոչ զէացեալն ի մեզ օծութի անմաք-
բարպէս ի բաց մերկանալ։ Այլ եղեցուք քեւ ի
սոյն հրացեալ, սովիմբ պարարեալ, սովաւ լուսա-
ւորեալ, այսու արդարացեալ ազատացեալ պսակ-
եալ և թագաւորեալ։ Լու քեզ միոյնոյ միոյն օ-
ծելոյ յամենեցուն օրհնութիւնք երդոց, ալէլուք
լեզուաց, հնչմունք ձայնից, յաղթանակութիւնք
գովեստից, բարեբաստութիւք շրթանց, սրբաբա-
նութիւնք սաղմոսաց, ընդ հօր և հոգւոյդ սրբոյ
յաւիտեանս յաւիտենից։ ամէն։

Այն իմ ձեռնարկութիւն ի սրբութիւն, և այս արձանագրութիւն ի
սրբութեանցն սրբութիւն։

Բ. Ն. Գ.

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ ԿՐԿԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՌ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՅ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա. Աստուած յաւիտենական, բարերար և ամենակալ, ստեղծիչ լուսոյ և յօրինիչ գիշերոյ, կեանք 'ի մահու և լոյս 'ի խաւարի, յոյս ակնունոյց և երկայնմտութիւն տարակուսելոց, որ ամենարուեստ իմաստութեամբ քո դարձուցանես յայգ զստուերս մահու, աննուազ ծագումն և անմուտ արեգակն. քանզի ոչ զօրէ ծածկել զփառս տէրութեան քո խաւար գիշերոյ. որում կրկնի ծունր երկրպագութեան ամ եղելոց երկնաւորաց և երկրաւորաց և սանդարամետականաց. որ լսես զհեծութիւն կապելոց և հայիս յաղօթս խոնարհաց և ընդունիս զխնդրուածս նոցա, աստուած իմ և թագաւոր իմ, կեանք իմ և ապաւէն իմ, յոյս իմ և վստահութիւն իմ, Յիսուս Քրիստոս ածդ ամ, սուրբդ հանգուցեալ 'ի հոգիս սրբոց, մխիթարութիւն վշտաց և քաւարան մեղուցելոց, որ գիտես զամ յառաջ քան զլինել նոցա. առաքեա ըզպահպանողական զօրութիւն աջոյ քոյ և փրկեա զիս յերկիւղէ գիշերի և 'ի դիւէ ջարէ. Ոչ զի զսիշատակ սոսկալի և սբ. քո անուանդ միշտ համբուրեալ շրթամբք հոգւոյ ըղձութիւն ընչոյ, կեցցիս պահպանեալ ընդ այնոսիկ՝ որ կարդան զքեզ 'ի բոլոր սրտէ։

Բ. Լու 'ի դրոշմ խաչի քոյոյ նշանիդ, զոր աստուածային արեամբ քո ներկեալ նորոգեցեր, և 'ի նոյն շնորհ սրդեդրութեան զմեզ մկրտեցեր, և 'ի

փառս պատկերի քո նկարեալ յօրինեցեր, այսու պարգեւօք ՅԾականօք ամաչեսցէ սատանայ, քակեսցին մեքենայքն, բարձցին որոգայթքն, պարտեսցին մարտուցեալքն, պակասեսցին զէնքն սայրասուրք, մերժեսցի մէգն, փարատեսցի խաւարն, մեկնեսցի մառախուղն։ Բազուկ քո հովանաւցի, և աջ քո կնքեսցէ։ վասն զի դիտաց ես և ողորմած, և անուն քո կոչեցեալ է 'ի վերայ ծառայից քոց։ Նս քեզ ընդ հօր հոգւովդ սրբով փառք և իշխանութիւն յաւիտեանս յաւիտենից։ ամէն։

ԲԱՆ · Գ.Ն

ՎԵՐՍՏԻՆ ՅԱՒԵԼՈՒԱՅ ԿՊԻՆ ՀԵՅՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐԻՆ ՀՍԿՈՂԻ ԱՒ ՆՈՅՆ ԱՂԵՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ

Ի ԽՈՐՈՅ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

Ա։ Ո՛Ր ԵԴԱԿՆ արդար, Ճառագայթ օրհնեալ, լուսոյ կերպարան, փափաք անձկութեանց, բարձրեալ անքննին, զօրեղ ամպատուն, բարւոյ բերկրութի, յուսոյ տեսութի, գովեալ երկնաւոր, թագաւոր փառաց, Քրիստոս արարիչ, խոստովանեալ կեանք։ Նս արդ զթերութիւն վերիպանաց բաղմասխալ ձայնի եղկելոյս ամենազօրդ բանիւ լցեալ մատուցես յաղերս հաճութեան հօր քում բարձրելոյ։ Որ վասն իմ 'ի փորձ եկիր անիծից, կերպարանեալ զիմ նմանութի, ամենեւին կենաց օրհնութի, վերնոց և ներքնոց բարեխնամող տեսուչ համայնից։ Զ ի թէ յանձն առեր մեռանիլ վասն իմ, ՅԾ և տէրդ բոլորեցուն, սրբասի հաճեսցիս առաւել և այժմ վերանգաւորս կրից կարեկցել, ընդ իմ պարտաւորիս

միշտ աղօթելով ազդակցաւ մարմնոյդ առելոյ 'ի մէնջ՝ առ համապատիւդ քո Հայր։

Բ. Լուսաւոր արեանդ պատուականի միշտ մատուցելոյ 'ի հաճութիւն կամաց առաքչիդ՝ բարձցին վտանդք մեղուցեալ դատապարտելոյս, թողցին պարտիքն, ապաքինեսցի ամօթն, մոռացցին պատկառանքն, բարեգործեսցին դատակնիքն, սատակեսցին որդունքն, վերասցի լայն, հանդարտեսցէ կըրճու�ատամանցն, սպառեսցին ողբքն, հատցին արտասուքն, մերժեսցի սուգն, հալածեսցի խաւարն, վտանեսցի հուրն սաստկութիւն, հերքեսցին տանջանարանքն բազմօրինակք։

Գ. Լակեսցեն դթութիւք կամողիդ և պարգևողիդ կենաց ամենից, ծագեսցի լոյսդ, արագեսցէ փրկութիւդ, հասցէ օգնութիւդ, ժամանեսցէ այցելութիւդ, կանխեսցէ ցողդ ողորմութիւն, յառաջեսցէ աբբուսցէ զանդաստանս պասքեալ՝ անկեալ ոսկերացս թշուառութիւն 'ի վիհն մահու. ծաղկեցուսցէ պտղաբերեսցէ բաժակդ երկնաւոր արեան կենարարիդ զերկիրս խնամեալ աւուրն լուսոյ, որ անծախապէս միշտ պտտարադի յիշատակ կենաց փրկութեան հոգւոց ննջեցելոց։ Օ 'ի ամենայնիւ մահացեալ հոգիս մարմնովս մեղաց՝ շնորհօք քո, դթած, 'ի քեզ զօրացեալ քեւ նորոգեցայց, զատեալ 'ի մեղաց անմահ կենդանութիւն 'ի յարութեն արդարոց, հօր քում օրհնեցեալ։ Ընդ որում քեզ փառք, և հոգւոյդ սրբոյ բարեբանութիւն վայելչական գոհութեամբ, այժմ և միշտ և յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն։

ՎԱԽՃԱՆ

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՄԱՏԵՆԻՍ ԴՐՈՒԹԵԱՆ

ԲՍՏ հոլովման ընթացից ամենակաց յառաջ շարժութեան, որ ըստ լուսապատարն նշուլագեղն արփիսաճանչ լուսակիրն օրակշռեան մոտափարատն ակնապարար ականն արեւու՝ ստեղծականն արուսեկի, որ համբարձ հոլովեկուտ ամաց յոլովութիւն 'ի չափս դարուց ընչասպառ և կենդանանորոգ առուղեկան յաւիտենիս, 'ի յաւարառումն կատարման ինքնեռեակ յոբելենին, 'ի սկիզբն պսակելոյ մանկ տասնեկին յաբեթական տոհմիս տուամարի, յետ երից ամաց անցելոց՝ որ զկնի գալստեան 'ի կայս և 'ի կոյս կողմանց հիւսիսոյ դիմաց արեւելից՝ յաղթօղ և մեծ կայսերն Հռոմոց Բասլի, յորժամ ընդարձակ և մանկագաւիթ կանոնաւ ըստիս տարածէր՝ լնասահման և անխարոյ 'ի բաւարակարկատ կոթողս կարծր արձանաց՝ 'ի ձգումն ձեռին և յանխզելի լարս պարանաց երկարագունից՝ անթարթափ 'ի նոյն վերասլացեալ 'ի յաղ և յահեակ՝ սեպհականել յաւելուլ բաժինս մասանց վիճակաց խմբից աշխարհաց 'ի ծոց իւր. արդ 'ի յայնմ անդորրութեան միջոցի, յորում եղերեալ ընդոանեցաւ թշնամիք եկեղեցւոյ, սատացեալ հիմնեցի, կառուցի, կարգեցի, կուտեցի, արձանացուցի, դիզի, բարդեցի, կացուցի, ցուցի, հաստատելով 'ի հրաշակերտութիւն միագոյ իրի զրազմատեղնեան դրուագս դրութիւն այսմ սոփերի արգասաւորի, ես Գրիգոր կրօնաւոր քահանայ, յետին բանահիւսաց և կրասեր վարժապետաց, գործակցութիւն եղբօր իմոյ ընտրելոյ Յովհաննէս կոչեցելոյ՝ Նարեկայ մեծափառ և բարձրապատիւ ուխտի վանականի. որք երբեւ զմի մարմին բանական 'ի յերկուց առ մի կերպարան շինելոյ դիմաց կենցաղավարելով, ոչ միայն հարազատք, այլ և միաշունչք միակրօնք համապատիւք զուգահաւանք, 'ի քառից աչաց առ մի և նոյն շաւիղ խորհրդոյ աեսեալք։

Լ.ԸՆ հայցեմք 'ի ճաշակողացդ յայսմ սեղանոյ յոբնօրէն և տխորժահամ հանդերձելոյ՝ յիշատակել զմեզ 'ի մաղթանս ուղիղս և 'ի պատկանաւոր խնդրուածս, սեռն սիրով 'ի միաս բարիս. որով և դուք եղիջիք գրեալ 'ի մատեանս կենաց վերին դպրութեանն։

ՅԻՇԱՏԱԿ ՎԱՐՈՒՑ ՀՈԳԵԿԻՐ ՀՌԵՏՈՐԻ ՍՐԲՈՅՆ ԳՐԻԳՈՐԻ

Լ՚ՄԵՆԱՓԱՅԼ նշողիւք Ճառագայթից շնորհաց հոգւոյն սատուծոյ՝ լուսապատար պայծառազարդեալ՝ հրեշտակն ի մարմնի սուրբն Գրիգոր՝ եր յանձեւացեաց գաւառ վասպուրական աշխարհին. որդի տեառն Խոսրովու անձեւացեաց եպիսկոպոսի. ի ժամանակս կայսերութեան յունաց Վասլի և Կոստանդեայ. յաւուրս Սենեքարիմայ հայոց արքայի. և ի հայրապետութեան տեառն Վահանայ կաթուղիկոսի։ Որ անեալ ի կարգ կրօնաւորուե ի վանս Նարեկայ, որում և եղեւ առաջնորդ, ուսաի և հռչակեցաւ Նարեկացի։ Այն սա երկնահանճար վարդապետութեամբ գերափայլեալ՝ մեկնեաց զԵրգս Երգոց Սաղոմոնի. գեղգեղեաց զՃառ խաչին, և զՆերբողեանս ի սուրբ սատուածածինն, ի համբէն գունդս առաքելոց, և ի սուրբն Յակոբ մծբնայ. և զքարոզս գանձից։ Լ՚այս բանապատմայ պերճամանութեամբ գրեաց զսոյն զԱՌ բանս աղօթից ի խնդրոյ հայցման հարց միանձանց, զոր թողեալ մեզ վերջին ժառանգութեամբ անսպառ մթերից՝ փոխեցաւ յասի կենաց՝ վախճանեալ յերիտասարդական հասակի, ի թուականիս հայոց՝ ԴՃԾԲ. և ամփոփեցաւ ի նոյն վանս Նարեկայ։ Իսկ յորժամ Սենեքարիմ արքայ փոխեաց ըստ աերութեին ի փոքրն հայաստան, ապա և միանձանցն Նարեկայ դիմեալ մերձ ի կողմանս քաղաքին Ակնայ և Տիւրիկեայ, շինեցին վանս յանուն Նարեկայ, ուր բերեալ հանգուցին զպատուական մարմինն, թէև այժմ է աւերակ, և կոչի ուխտ Ակրակայ, յորմէ լինին նշանք բժշկութեան ի փառս նոյ։ Որոյ ճանաչօս մաղթանաց օժանդակութեամբ արժանացուք զմայլական տեսութեանն նոյ. որում պատիւ փառաց ծնրադրական երկրպագութեամբ յաւիտեանս. ամէն։

ՍՐԲՈՅՆ ԳՐԻԳՈՐԻ ՆԱՐԵԿԱՑՒՈՅ ՆԵՐԲՈՂԵԱՆ ԱՌ ՍՈՒՐԲ ԱՍՏՈՒԱԾԱԾԻՆՆ

Ա. Ոյ մարդ խմբից դասուց երջանկացն պատուասիրեն բիւրաբեղուն բանիւք գովեստի զկզբնալոյսն կենաց գոյից ի կիցս բանից ըղձանձայնութեանց. և որպէս փողովք տաւղօք և քնարիւք զգայական սրտի շարժեալ զգործի՝ զգերազանցելն ի լոյս անմատոյց ուրախութիւն վերադրուատեն։ Յու զանձառ արարչութեան հրաշագործ ամենատեղծն տերութեի օրհնելով՝ պատճառ փառաբանութեան իսկութեան հաստչին զհաստատածոցս առնուն գոյութեի. որպէս և ճշմարիտն բան ցուցանէ, ի ստեղծանելն ինձ զայս ամ, բազում զօրաց դասուց երջանկացն օրհնեցին զիս մեծաձայն, և ամ հրեշտակք իմ գովեցին զիս։ Յու արդ եթէ հրափայլ և երագընթացն փառաբանչօք վերնաթռիչ պատգամաւորօք հոգիանութի և անեղծական կենդանեօքն նա օրհնաբանի. որ թեպէտ և նոքա վեհք են բնակութիւն կայից ստորիցս, և նշալ երկրորդ լուսոյ առաջնոյն, այլ սակայն յոյժ անտեսաբար տպաւորութիւն առ բնութիւն բարի բանին բարձրելոյ բարեզարդաբար բերկրանօք բերին. և որ գոհաբանի առ ի նոցանէ սուրբ ճծութիւնն, լայնաձիգ հեռաւորութեամբ և ընդարձակ միջոցաւ յաւէտ անջրպետ նշուլիւքն ծածկի ի նոցունց։

Բ. Լայ զայն որ զանհատն հրեղինաց ի հողեղէն յարկըն պարունակեաց, և զանձառն ի սերովբէից զգալի մարմնոյ յօդիւն պատեաց, և զկերակրիչն դասուց հրեշտակաց կաթնասուն ստեամբքն դիեցոյց, որ երգ պատկանագիր ի ձահ գովեստից օրհնեալ պատուեսցէ։ Ո մարմնարանն անտեսին և զձեմարանն մեծին, զառաջաւորն տիրական և զվերանն ճծական, զվառնարանն ճաշակման անապական խրախճանութեան, զարբարանն մաքրութեան և զընդունակն զգաստութեան, զնպատակն կուսութեի և զօրինակն երանութեան, զհարնարանն անլուծանելի՝ անժամանակաւն փեսայի, զընակարանն հաճութեան կամաց անեղն ճծութեան։ Ո այսքան փառազարդ շնորհաց ընդունակն և ոչ նորին ճծութեանն օրհնաւաք հրեշտակացն պարք

որպէս պարան է պատուէլ ժպրհին, թող թէ մարդ երկ-
բային 'ի կշեռս չափոյ բերանոյ հողագանդուածս հիւթոյ
մեղուս մարմնոյ. քանզի անձառութեամբ անհասականաւ
վերհագոյն ամենեցուն փակեալ գտանի. և ոչ զօրեն երկ-
նայինք զարարչին անհաս անօրէնութենն զանբնին ծնող
արժանապէս վերաբարողել։ Այանզի թէ ըստ առաքեալ-
կան ձայնին Պօղոսի, մարդն անձնացեալ ոչ յուսէբէ
պատմի, ապա որ զլրութիւն բանին էութեան ՅԾՈՒԹԵՆ
յղացեալ կրեաց 'ի մարմնի՝ զնարդ զնեսցէ շարժութիւն
շրթանց լեզու մարմնեղէն զնա ճանաչել։ Այ թէ դասք
պեսութեանց անմահից վերհից վերնոյ բնակութեանն՝
եկեղեցեաւս յայս խորհուրդ խորին յառեցան, ապա յայս
է թէ մեծ է առ նոսա հիացումն սքանչելի գործոյս այ-
սորիկ, քան զհասումն երկրաւորացս բանից պատմութիւն։
Գ. Այոյ սակայն երգեսցէ բանս որբան զօրեսցէ 'ի
բաղձանաց սրտի փափագման՝ նմին ընծայ օրհնաւաք
փառաց տեսչութիւն. նա զի թէ երկինք փառացն ՅՈՒ լինին
պատմաբանք, և յանդրէն դարձ տարագրելոյ տոհմին
Յուդայի ժողովք ժողովրդոց տեսին զփառս անեղին,
ապա այժմ յերեւիլ բանին 'ի մարմնի և լինիլ մարմին ա-
դամեան կերպիւ, հարկէ յոյժ ճանհողապէս՝ ոչ միայն
անմարմնոցն, այլ և զդայնոցս արժանաբար ըղձականութիւն
հնչել զձայն բերկրանաց բարբառոյ բանից օրհնութեաց։
Այանզի խոնարհս այս երկիր եղեալ տիրակիր, գտաւ
ընդ ՅԾՈՒԹԵՆ երկինն վերին. վասն որոյ խրախուս-
եալ հոգեւորական հրճուանօք երկուցն դասուց 'ի մի
խումբ պարու, տօնս տարեկանս փրկչին փայլման կատա-
րեն, զգայական սեռս եղականաց, և անմարմին դասք հը-
րեշտակաց. յերևելիս տեսականաց, և յիմանալիսն ծած-
կեցելոց։ Այնդ որս և մեք կցորդք այսօր եկեղեցի գուսար
վերինն յարկի երկնայինն առագաստի, պարեմք հոգե-
պէս տարփմամբ՝ երգելով քեզ ընդ երկնայնոցդ ձայն
սրբասաց։

Դ. Այվ ամենասուրբ արարչական տիրուհի և ՅԾՈՒ-
ծին, որ զանտանելին երկնի բարձրութեան և երկրի լայ-
նութեան, ծովու խորութեան և անդնդոց անհասութեան,
զի քէն մարմնացեալն խսկութիւն էութեան յորովայն ան-

ձուկ ՝ որդ բուսմ սենեկի կրել զօրեցեր։ Զոր հայեցեալ երջանկին Յովհաննի՝ պատուաբանեաց ՝ի ձեւ առակաց, զանբաւութիւն մեծին սքանչացուցեալ, յուսմն դիմաց ասելով՝ եթէ չունիմ զնա, և զայլմէ՝ թէ չէ ընդունեալ։ Որում երդակցեալ վերին Յովհաննու ՝ի բանն Յայտնութեան ասէ հիացմամբ. փախեաւ երկին և երկիր ՝ի մի ստանութի՝ ՝ի դիմաց էին, և տեղի ոչ գտաւ. քանզի արդարեւ յաւէտ անձկութիւն ամփոփին ՝ի բերումն բովանդակութեան արարչական բանին հանգստեան։ Իսկ դու ընթերցեալ ՝ի զարմէ և ՝ի զանգուածոյ մաքուր զուակի՝ եթ ՝ի ծածանին, տարար զնա ՝ի քեզ ախորժ հանգստեամբ կամացն հաճութեան, եղեալ երկիր անձնական բանական բուսոյն, և զգայական անդաստան կենացն հացի, և վարարան բորբոքման անշէջ կայծական, և վայր դալարաբեր հայրական ծոցածին ծաղկին, և ծառ երկնուղէշ անթարշամ խնծորին, և գործարան գոյութեան լուսաւորմարգարտին, և լեառն արձանունակ երկրալիր վիմին, և այգ արփիսակիղէն աստեղն առաւօտին, և յարկ դիտապետին բանական հօտին, և արբեայարան լուսակերտ ենմահ թագաւորին, և մայր կաթնամատոյց բնաւից ստեղծողին, և հարսն սրբուհի հօրն Քրիստոսի։

Ե. Խնդա և ուրախ լեր ձայնիւ երգոցս օրհնութեան քումդ երանութեամբ բանագովութեամբ. խրախացիր և ձայնիւ ողջունի գաբրիելեան աւետեացն, բերկրեալդ ՝ի կանայս, բնակարան արժանաւոր բանին խոնարհութեան, անկասաղարթ մարմնոյ ՝ծածութեանն խառնարան, իւղարան օծելութեան քրիստոսական անուանադրութեան. որ նախ քան զծնանիլ բանին առ ՝ի քէն անթերի լուսականութեամբ հրեշտակական թեւոցն աքօղմամբ ցանգ արկեալ պահէիր անաղտ ամբծութիւն։ Զոր հաճեալ հաւանութիւն երրորդական փառք ՝ծածութեանն, ՝ճանապարհ արար հանգստեան. քանզի հոգին սուրբ եկն ՝ի քեզ յօրինօղն անախտ սրբութեան. և բարձրելոյն հօրն զօրութիւն մորդ հովանացաւ, որդւոյն պատրաստեալ զքեզ ընդունակ։ Զոր բնակեցաւն էակիցն հօր բարձրելոյ՝ էր անժամանակ. և որ յօդաւոր մարմնով ՝ի քէն ծնաւ՝ սկիզբն ունի էութեան նախ քան զարուսեակ. ուստի և զյօդա-

ւոր մարմինն միակ՝ խառնեաց ընդ ՅԾական բնութեանն իւր անքակ. և սեպհականեաց զաթոռն հօր իւրոյ Դաւթի յաւիտեան, թագաւորեալ տանս աշխարհի և երկրիս քաղաքի. արկեալ սոցա ուղ Ճանապահի զփայտակերտն գործի՝ հանել 'ի կամարն երկնից տաճարի. և կանգնեաց զխորանն կործանեալ ադամեան մարմնոյն 'ի նորոգութիւն շինութեան քրիստոսական ուխտին դաշնաւորութեան։

Լ. Զայսպիսեաց բազմաթիւ և բարձրագոյն բարեաց ընդունակ և մատակարար միայն դու մաքուր կուսութիւնդ էին խնկարան տիրուհի օրհնեալ սուրբ աստուածածին. քանզի իբրեւ զՅնշումն խառնութեան խնկոց կնդրկի և զմուսի ընդ տաշխին և կասիայի բորբոքեալ հրով մաքրութեան, բարդեցեր զԾուխ բուրման անուշահոտ սրբութեան 'ի հոտոտելիս Ցայ և հօր հաճութեան. վարուք մաքրեալ, բարութիւն լցեալ, հեզութիւն արձանացեալ, առաքինութեամբ կատարեալ, քաղցրութեամբ աղբիւրացեալ սուրբ աստուածածայր։

Զ. Զանդա և ուրախ լեր յարկ անՃառ ծնելոյդ 'ի քէն անեղդ Ցայ, որ 'ի նմին յորդւոյն քո խնամոց հրաշազարդ փառօք ամբարձար 'ի կատար աւարտման վերնային երկնի լուսապէս, և թեւօք թեթեւութիւն հոգւոյն սլացեալ՝ յիմանալիսն վերաչուեցեր 'ի կայանս հանդչիլ։ Լուսոյ և զանհասանելին իշխանական խնամման՝ զանկապտելին ըզգայութեան սրտի նկատման վայելս անտեսին անձնապէս հոգիագրկեալ, զանեղծին փառաց Ճոխութիւն քեզ սեպհականեցեր, սուրբ աստուածածին։

Է. Երբողեալ ես մաքուրդ փայլումն կրօղ արարչին առաքինութեան, որ աքանչելարուեստ հրաշիւք ներգործեալ քեւ 'ի մեզ զփոփոխումն մեծ արգասեաց փառացն ընդ փոքուն յելանակեցեր. քանզի զանհայրն մանուկ ընդ փոքուն յելանակեցեր. և ըմբռնեալ բարձումայրդ որդեպէս գերագոյեցեր. և ըմբռնեալ բարձոցդ ձեռացդ բազկաք զանպարագիրն էակ մարդացեալ՝ 'ի համբոյր հպելոյ մատուցման շրթանցդ ողջագուրեցեր. որում՝ գտաք մեք ժառանգակիցք աբբայ հայր զՅծ առձայնել 'ի ձեռն քումդ միջնորդութիւն, սուրբ Ցածամայր։

Ը. Զարեհամբաւեալ ես մաքրութեան շաւիղ նախընթաց կուսից, որ զլրութեամբ ունօղն գոյից կարօտաբար

կաթամբ լցուցեր , և աչաց մարդկութեան զանազան 'ի մարմնի եռուր նկատել . վասն որոյ զՇամ բերան գոհութիւն ստացար քեզ օրհնաբանս անձկով տարփման , սուրբ Շնորհալիս։ Երանեալ ես դու 'ի լեզուս անբիծս ընտրական շրթանց ծաղիկդ Յեսսեայ պտղոյն մեր կենաց . որ 'ի դրութենէ խաւնութիւն քառից յեղանակեալ տարերաց՝ անկցորդ մնացեր 'ի մասնէ հողածնելոցս հասարակաց . ոչ բերող ծանրութեան բնակակիր համաստեղծս կարեաց , այլ քերովբէօրէն հրաբերան բղխող նշուլից։ Լուսոյ երագ ընթացիւք հետոց հեռացեալ՝ 'ի վայրն անմատոյց յարփին վերին ընծայեցար , սուրբ աստուածամայր։

Թ . Խրախացիր յաւէտ հրճուանօք բերկրեալդ 'ի կանայս , որ զժուարընտել դատարարակաւ խաչին վարժեալ կրթեցար . որդւոյ քոյ կցորդակցութիւն միատեւանն ժուժկալութեամբ կրելով զերաշխէպ վշտաց ծնիցելոյդ 'ի քէն տեառն՝ մշտաչարչարն մեռելութիւն անձնատուչիր տօթով խորտակեալ . իբրեւ զորոշ անարատ քահանայական նուիր մամբ 'ի վերայ սիրոյ սեղանոյդ մատեար , ասրաբոյս և ատեւագիտակ գեղմնաբարձ մաքուր պատարագ . 'ի ճգնաւորական վարս ողջակիզեալ , քան թէ 'ի սրոյ հանդէպ խողխողեալ։ Ո՞ զան այսորիկ 'ի նուէր քո զենման հրեշտակացն պարք պաշտպանեալ , ընդ սաւաքելոցն գումար դասակցեալ , զվիսոն արժանիդ պատուեալ գովելին , սուրբ աստուածածին։

Ժ . Խրախացիր համայն տարփանօք բերկրեալդ 'ի կանայս , որ 'ի կոյս և յանարօր արգանդէ բան բեղմնաւորեցեր՝ ցաւոց անիծից արմատ օրհնութիւն , հօրն Աղամայ որդի բերկրուն։ Ո՞ զայ շնորհ ունելով քեզ օրհնեալքս 'ի յորդիդ քո փրկիչ աշխարհի , երանեմք քեզ . սուրբ ածածին։

ԺԱ . Խրախացիր անբաւ բերկրանօք հարան լուսոյ ոսկեզարդ զգեստուք պաճուճեալ , որ յօրէնս երկրային աղցաւոր կրից՝ զերկնայինն ածեալ մատուցեր , և զանանմանն նմանեաց մատանդուած տղգի մարդ կութեանս 'ի չափ հասակի գեղոյ գեղեցիկ զատեն վայելուչ 'ի Խրանանէ մեղ պարգևեցեր։ Լուսոյ զպատկեր նախահօրն 'ի քէն ստացեալ՝ նորոգ հաստատեալ , գոհաբանեմք զսուրբ տիրամայրդ։

ԺԲ. Խրախտցիր յողջոյն նախընծայ երկնային աւետաւորին, տաճար սրբափայլ. որ լուսով ճծականաւուռճացեալ լցար, և երկրաւոր մարմնով երկնայնոյն աթոռ կազմեցար, և արեգակնապէս հոլովմամբ առ արուսեակն երագ ընթացար։ Ի՞նչ որոյ բացեալ զբերան պատուոյն ամենածին որդւոյն, օրհնէր զօրհնեալդ 'ի կանայս սուրբ ճծածին։ Ցա և դու լցեր զտունն Ջաքարիայ բարբառովն գոհութիւն, յօրինակ հանրական եկեղեցւոյ, որ է քո միշտ օրհնաբան. զի երանեն ահա յայնմ հետէ քեզ ամ ազգք ըստ բանի ճծաղդակից քում դաւանութեան. սկզբնարար կուսից անարատութիւն, 'ի բերկրեալ լեզուս շրթանց զուարթնոց միշտ բարեբանեալ սուրբ աստուածածին։

ԺԳ. Զանգի արդ եկեղեցի դասուց անդրանկաց զ'ի քէն մարմինն 'ի բանէն անանջատ համապատիւ հօր փառաւորէ յերիս սրբասացս. առ որ հպատուր քո գոլով ահաւոր խորհրդոյդ տեսօղ՝ զանձառն ուրախութիւն յաւէտ վայելես։ Օ՛ի զոր նոքա թեւաքողելով դիմաց ծածկութիւ 'ի բացուստ ակնարկեն, դու յաւէտ համարձակ նմին կաթնաձիր մայր ցուցեալ ծանուցար, և'ի մէջ դասակաց ձեռաց որպէս զմանուկ զծերն հին աւուրց գՔՔուանօք ընկալար, եղեալ կառք անձնաւոր կայից բազմելոյն յաթոռ քրովբէից։ Ի՞նչ զի ոչ ընդ քեզ միայն, այլ և 'ի քեզ. ոչ միայն փարեցաւ բազմեալ, այլ և բնակեցաւ տաղաւարեալ. ոչ միայն միացաւ 'ի զանգուածմարմնոյ, այլ և մարդացաւ՝ առեալ զկերպարան 'ի քէն սկսելոյ. ոչ միայն մի զօդեցաւ Քրիստոս յերկուց գոյութեանց, այլ և ընկղմեցաւ յանապական անօսր էութիւնն մարմնոյն վերբերումն. ոչ միայն միջնորդաւ անձինն ընդհողոյ միաւորեցաւ դիմակ տեսակօք, այլ եռամասն խառնեալ էութեամբք միաւորեցաւ անշփոթելի։ Ի՞նչ որդի մերովն բնութեամբ յաթոռ հօրն իւր աջոյ յերկնաւորացն միշտ պաշտպանեցաւ։

ԺԴ. Յաղագս որոյ և մեք երկրաւորքս զմատակարարդ և զպատաւոր մեծս խորհրդոյ երանեմք ըղձական երգօք՝ զանժամանակն էութեան երջանիկդ ծնօղ. որ զամենայնի և ամենեցուն պատկեալն հոգեշունչ երգօք՝ 'ի քեզ ըն-

կալար ։ ոչ 'ի մանէ ։ այլ 'ի լուութենէ ։ ոչ հատմամբ ։ այլ հաստատութեամբ ։ ոչ բաժանաբար ։ այլ ամբողջապէս ։ ոչ փոփոխմամբ ։ այլ փոխատարութեամբ ։ ոչ 'ի ծիրս սահմանի տեղւոյ ։ այլ 'ի սենեակ լայնատարը ոգւոյ ։ Բանդի զբերրոյն 'ի կշիռ ձեռին զերկիր և զերկին տարար յարգանդի ։ և ոչ միայն 'ի տես նկատման աչաց նայեցար 'ի նա, այլ և շօշափմամբ ձեռացդ ծանեար ։ ոչ միայն ողջունեալ զանհուսն շրթանց, այլ և ըմբռնեալ ։ ոչ միայն զընդունեալ զհասարակաշէն խորան մարդացեալ բանին, այլ և անուանեալ կոչմամբ Յիսուս՝ զՔրիստոսն ։ ոչ միայն ստեամբդ անուցեր զանժամանակն ըստ աւուրց, այլ և աձման հասակի զնոյն ընծայեցեր։ Զոր խոտովանի հանրական եկեղեցի զծնեալդ 'ի քէն ։ ։ Զիմարիա՝ ընդ նախեղակ գոյակն միացեալ 'ի տեսութիւն իմաստից քննութեամբ փակեալ։ Որոյ տիպն ապացուցի խաբօղն Յակոբ ըմբռնեաց զմարտուցեալն ընդ իւր պնդապէս, և զանխուլ խորհրդով զանծատեսն անուն ընկալաւ։ Լ. Յայտնի և որ 'ի քէն ծնեալդ մարմին 'ի յարգանդ սրբոյդ սենեկի ընդ ։ ։ խառնեցաւ ։ և խաբեալ զԵդոմն մարդկան թշնամին՝ մարմնով գերազանց նմին բարձրացաւ ։ վասն որոյ ոչ տեսօղ ։ ։ այլ Զիմարիա ։ ։ անուանեալ, զամենեսեան յիսրայէլ անուն փոխադրեաց։ Սակս որոյ լի բերանով զպաշտպանդ փրկութեամբ այսմ մեծս խորհրդոյ՝ երանեմք զտիրուհիդ սուրբ աստուածածին։

Ծե ։ Որոյ տեսչութեան ։ ։ նախագիծ 'ի ծովէ քարն պատուական հրաշալի և սպիտակ մարգարտին մաքուր կերպարան գոյացեալ ցուցաւ։ Բանզի արդարեւ գուեսն տկն պատուական յաշխարհիս ծովէ ընտրութեան ։ որ զանային հրոյն տարար կերպարան։ Ա՛վ ։ ։ բան մեծ է 'ի քեզդ տարտեալ խորհուրդ ։ սրբուհի ։ զի թէ առաջ մարգարէին հոգեկիր յղացմամբ Իսրայէլն ծնողք աստուցան ։ ապա դու որ զբանն ։ ։ անձնաւոր՝ հայրենի բնութեանն հպաւոր՝ 'ի սենեկի քում մարքրականի մարմնապէս բացածանուցեր ։ զորպիսի արժանապատիւ գովութիւնս ոչ ընդունիցիս։ Ա՛վ շնորհաշուք գեղով արփաւոր ծածկութիւս յանմատոյց գեղեցկութենէն պաձոյձ փաղփաղեալ։ ։ ։ Ամենատ հեղութեամբ, խոնարհ անբծութեամբ, կեր-

պասիւք լուսոյ 'ի հոգւոյն պարապողեցեալ. ո՛վ զարդուք երկնայնովք ոսկեզօծ սրբութեամբ, արծաթափայլ մաքրութեամբ, ականակապ պսակ քեզ փառաց զբարձրելոյն հովանի 'ի գլուխ ընկալեալ. ո՛վ քառեակ մանեկաւ նշուլափայլ մտքուր ուլանոցն յեռամամբ, այ հոգւոյ և մարմնոյ խառնմամբ, 'ի մի էութիւն երիցն հիւսամամբ 'ի յորդւոյն լանջք սուրբք քո շնորհօք առ լցեալ։

Ժ.Զ. Օրհնեալդ միայն 'ի կանայս շրթամբք քահանայուհւոյ մօր մարգարէին Յովհաննու, փառաւոր և 'ի դասուց համազարմ նմանացելոցս ցանկալի երգօք ներբողականս տաւղօք։ Օ՛հ թէ բանականս մարդոյ գոյութիւն 'ի պատկեր այ 'ի սկզբանն ստեղծաւ, և այսր աղագաւ ստեղծողին զշնորհս կալաւ, ապա և առաւել քեզ պարտական եմք երկրպագութիւն ունել շնորհ, տիրամայր, որ այ 'ի ծառայի կերպարան ստեղծման եղեր պատճառ. առ որ 'ի լրումն աւարտման մարգարէական կտակն հասանիւր, այն զոր ասէ, եղիցի 'ի վերայ առն ձեռն քո, և աջ քո 'ի վերայ որդւոյ մարդոյ 'ի քեզ խրախուսելոյ։ Ա՛յլ և կարողութիւնն և բազուկն հօր միածինն 'ի քեզ հանգուցեալ, և զամ որդիս մարդկան վկայս և երկրպագուս իւր զօրացուցեալ։ Այսն նկարագիր և կերպարանն հօր գոյութեան 'ի քեզ բնակելովն, սրբութիւն և արդարութի լման աշխարհի ընձեռեաց։ Ա՛յս յիրաւի արժանապէս հոգեշարժ քնարիւք զքեզ բարեհամբաւեմք, սուրբ աստուածածին։

Ժ.Է. Ի մարդկային զարմէ հրեշտակ երկնային, յեղծականաց սեռիցս անմահ սերովբէ, 'ի հողային նիւթոյ ոսկի Սոփերայ, 'ի ծովային բերմանց շնորհալոյս մարգարիտ, 'ի յեսսեանն բուսոյ քաղցրատաղաղ ծաղիկ, 'ի հաւուց նախնեացն Ճիւ օրհնութիւն, ցողոյն հանդարտի ամպ անձրեւաձիր, արեւուն ծագման ակն արփիափայլ, մերկացելոյ այգոյն աստղ առաւօտի, գիշերային մթոյն խսանակ բերկրանաց, օրինի ստուերին տաւ Ճշմարտաձառ։ Այսպէս որոյ իբր զնիւթ գործօնեայ այսքանեաց բարեաց օրհնեալ ես դու 'ի կանայս, նախաստեղծին մերկացելոյ փառք անկոտրելի, վշտացելոյ անիծապարտ մօրն սիրոփիչ քաւութեան, որդւոց նոցին խռովութեան՝ խաղաղութեան

ձայնատու։ Լու արդ որ բան բաղդատելով՝ զանհամեմատ քո մեծութիդ լեցի կարող գերահռչակել, արարչին մայր, անհատին ծնող, անբաւին գրկարան, ամենակալին յանձանձիչ, փառաբարդողին զգեցուցիչ, վերօրհնելոյն գրգիչ։ Լ՚հա յաղագս այսոցիկ ըստ անսուտ քոյ բանի յիրաւի տացուք քեզ երանի, մայրդ Յիսուսի։

ԺԸ. Լ՚ննիրհելի դիտմամբ լուսալիր աչօք նկատեալ, կտակ մակագիծ անեղծ պայմանաւ արձան հաստատեալ, սահման յարակայ մեծութեանն կցորդութեան, երկուց միութեանն անայլայլականի կապ պատկանակիր, վեհին պատկեր կերպիւ կշռորդեալ, թեթեւ պարզութի հիւթիւ բաղկացեալ, տառ տարբերական տողիւ ձեւացեալ, տումար տենչալի անսխալ դրոշմեալ, մատեան մեծութե շնորհիւ նկարեալ, նամակ ընտրութե բանիւք բարդեցեալ, արձան անձնական իմաստիւք զօդեալ, կնիք մատանւոյ տերամբ կերպագրեալ։ Օ՚գեստ լուսանիւթ երկնից արքային, օթոց սրբութեան անմահ բնակողին, յարկ վայելչութե անեղ շինողին, առիթ մարդկութեան բանի անեղին, գործի մարմնութե վեհին բնութե, պատճառ պատշաճից անպատկառ ճգնութեց, օրինակ ուղղութե անայլայլակ վերիպութեան, անպակաս ամբողջութիւն լման թերութե, իսկուհի երկնային կենդանեաց գաւառին, մասնակից շնորհընկալ հայրական գթութեանն, անպարտակիրն ազգակցութե երկնիչ վերատին, անամանակն արդանտի ծանուցօղ ծննդեան։

ԺԹ. Լ՚ոու զհօրն լուսոյ զորդի հարազատ՝ ի ստորինս կոյս աշխարհի մայրենի կաթամբ ջամբեալ դիեցուցեր, և որպէս թեւովք խնայական պահպանութիւք զպարուսնակօղն պարփակեցեր։ Լու զկենցաղոյս ընթացս ընդ լուսազարդ կենացն շաւիղ ձգեցեր, և ըստ նմանութե արագման օդային թռչնոյ՝ ի յանցաւորաց ատաք փոխեցար, և՝ ի մեջ դասուց հրեշտակաց ունօղ ոյ յայտնեալ ծանուցար։ Լու լուսաբրիի ամպով առ՝ ի նոցանէ պատուեալ համբարձար, և հողեղէն հաստատած՝ ի քրովբէից աղի հանգուցար, և՝ ի կանանց աղանցն կերպից արուսեկին տեսակաւ տեսար, և զնեղի բնութիւք մարդկայնոյ յանձառաշնորհ խորհուրդ ծածկեցար, և՝ ի ստեղծողէն քո և

Հանդիպեց հպատակօրէն ձեռով պաշտեցաւ, և հաստողին ծագաց աշխարհի մայր օրինակ անուամբ ձայնեցաւ, և մեղուցելոյ կնոջն առաջնոյ առանց յանցանաց զաւակ գովեցաւ, և ամ անբծաց ընտրութեան պսակ սրբութեան գու գաւանեցաւ, և իբրեւ զՀանգարտ երինջ անարատ արարչանդ ընդոն մատուցաւ, և իբր յաւանակ կամաց անբաւին ճծութեանն հետեւեցաւ, և 'ի խորոց ծովէ աշխարհի շուշանական շաւղօք ամբարձաւ, և իբր 'ի գմենեայ փչոց խատութեանց յաշխարհիս զբաղմանց ծաղկեցաւ, և իբր 'ի գառն արմատոց երկրի քաղցրաձաշակ պտուղ յայտնեցաւ, և Երրորդութեանն անտես թաքնութեան խորհրդակից սիրոյ կոչեցաւ, և ծածուկ հաւաքման բանին իբր լուսատու ձորձով պատեցաւ, և անքակ էին տերութեան սահման սկսման վերակարգեցաւ, և 'ի սրբասնեալ միջոց քո սահանց զանկեան 'ի տաշխին ծրար թաքուցեր. և 'ի կուսական քում բարուն ակէ զանմահարարն ողկոյզ հատուցեր, և միջնորդ կենաց երկոցունց սքանչելապէս համարձակեցաւ, և համոզիչ 'ի խաղաղութի մերկա ծուփ շարժմանց կացուցաւ, և խրախակից վերնոյն բարձրութեան անկապտելի անուամբ պատուեցաւ։

Ի · Լ.ԲԴ յայսքանս և 'ի սոյնպիսիս, և յեւս ընտրելական երգս բանահիւսից գերահաշակեալ ես վսեմական վարուց նախընթաց և յառաջաշուիղ սուրբ ճծածին։ Զ ասն զի ոչ երեւեալն 'ի քեն միածին անդրանիկ բնութեանն հօր՝ սկիզբն ասի հեռևման խաչունակ մահակիր ձգանց, այսպէս երանեալդ և բարեբանեալդ գերօրինակ ցուցման տեսակի ճծակրօն կարգաց ծագեցաւ։ Զ.Բեւ զանմատոյց հուրն կիզանօղ անապական ծասքմամբ ծախեցաւ, քեւ զարագեալն 'ի թեւս օդային 'ի քաւընթաց կենդանիս տեսաք, քեւ զանկցորդն տեսականաց 'ի մարդկային կերպ նկատեցաք, քեւ զգովեալ բարձոյն մեղաց իբր զգառն ձաշակ ընկալաք, քեւ դատելոյն 'ի չարագործաց որպէս ոչ ձշմարտի երկրպագեցաք, քեւ զանծանօթն հօր էութիւն ազգակցապէս օրհնաբանեցաք, քեւ զմուրհակ պարտուց անիծիցն 'ի յաւազանին ջուր ընկղմեցաք, քեւ զանտեան աչաց հրեշտակաց տղայական տիրք գգուեցաք, քեւ զանսահման բանին բնութիւն 'ի հաստ-

բակածին տիպ համբուրեցաք , քեւ զԱդամն նոր հոգեղէն ՝ի չափ հասակի առաջնոյն տեսաք , քեւ զարեգական արդարութեան կենցաղակից մեր կցորդ սատցաք , քեւ զանժամանակ բանին էութիւն՝ սկսեալ ՝ի Դաւթայ պատմեցաք , քեւ զանհամեմատն մարդոյ պատկերի մեզ նմանատիպ գործով գրեցաք : Ի՞նչ դարձեալ սրբազնական մասանցս Հառեցելոց դու միայնակ պատհառ , անարատ կուսից նպատակ կրօնից , տիրամայրս սուրբ ՅԾածին ։

ԻԱ . Վանդի թէ չէր ՝ի քէն առեալ ուղէշն երկնային , ոչ էր պղաբերեալ զանհաշակելին ՝ի շրթանցն մեր հաղորդութիւն . և թէ չէր երեւեալ հօրն արդարութիւն ՝ի յերկնից , չեւ էր սկսեալ Հշմարտութիւնն ՝ի յերկրէ . և թէ չէր յղացեալ յանփորձականդ քում արգանդի , ոչ էր մարմնացեալ . և թէ չէր յայտնեալ մերով բնութեամբս , ոչ էր շոշափեալ և ըմբռնեալ անհատն խմատից . և թէ չէր կրեցեալ ՝ի գիրկ բարձողաց հողէղէն բաղկաց , ոչ էր ծանուցեալ . և թէ չէր համբուրեալ երկրաւոր շրթամբք , ոչ էր հառեցեալ . և թէ չէր հեռեւեալ ՝ի մարդկան ընթացս , ոչ էր քարոզեալ էակն ՝ի յերկնից . և թէ չէր թափեալ իւղն անապական ՝ի վերհագուանէն , ոչ էր զմեզ օծեալ . և թէ չէր խառնեալ զմերս ընդ իւրումն , ոչ էր մկրտեալ . և թէ չէր խրախուսեալ մարդն ՝ի յերկնայնումն , ոչ ևս էր սրբեալ . և թէ չէր խոնարհեալ բարձրն ՝ի յընտանի փառացն , ոչ էր վերացեալ ՝ի սաղմնայնոցս առեցեալն ։

ԻԲ . Ի՞սայ մարմնացաւ , որքան մարդացաւ . նայն և յայտնեցաւ , ըստ որում ծանուցաւ . աւետարանեցաւ , ուստի փառատրեցաւ . իսկ մաքրեցաւ , որպէս երգեցաւ . իսկ մկրտեցաւ , որ և վկայեցաւ . նայն իսկ պատմեցաւ , որպէս հառեցաւ . իսկ անանկացաւ , որով հոխացաւ . իսկ հնազանդեցաւ , որով պաշտեցաւ . իսկ երկրպագեցաւ , որով խոցեցաւ . իսկ կենդանացաւ , որով թաղեցաւ . իսկ պատուեցաւ , որով պատժեցաւ . իսկ ամաչեցայց , որով պատկառեաց . իսկ բերկրեցայց , որով տրամեցաւ . իսկ ղգեցայց , որով մերկացաւ . իսկ ողջացայց , որով բեւեռեցաւ . իսկ կանգնեցաւ , որով վանգեցաւ . և սլացաւ որպէս վերնային , թռեաւ որպէս հոգէղէն , ծածկեցաւ որպէս

զանքննին, փախեաւ որպէ զանհաս, 'ի յամպս երկնից եդ զգնացս, գովեցաւ որպէ միածին, բոսորաբուղխ կայլակօք ներկեաւ, անկից վերացն խոցով հարցաքննեցաւ, 'ի վերից անմահ հրեշտակացն հաւատացաւ. յաղթող մրցման և մարտի փառաւորեցաւ, դատաւոր արդարակշիռ յամ ազգաց վերապատմեցաւ։ Վանդի 'ի քէն հիմնադրեաց զըսկիզբն մարդեղութեան անեղն խսկութիւն. և յընտրեալ անպատում շնորհէ զայս ամանփոխանորդելի պարգեւական ձիրս ընկալաք. և քեւ ամ այս պատրաստութի բարբաստութեան բազմերանեան յուսոյ հրաձուանաց մեզ հանդերձեցաւ։ Լու զամ փառս երանական լուսոյ նշուլից վերնոց և ներքնոց ծածուկ խորհրդոց բազմագովեստ պայծառ յօրինման նոր արարածոց անձառ շինուածոյ ոբ եկեղեցւոյ, 'ի քէն ծնիցելոյ կերպիս մերոյ և բարձրացելոյ անուանն Յիսուսի ծնկովք կրկնելովք մատուցանեմք։ Ասասի և քեզ բերկրեցելոյդ զսովորականն օրհնութիւն բանիս երկրպագեմք։

Ի Դ. Օրհնեալ ես դու 'ի կանայս, գլուխ նոցին պանծանաց, և պայծառ պսակ։ Պսակ կուսութեան մաքուր հարսնութեան, պսակ ընտրութեան անփորձ գովութի, պսակ անեղծութի, լուսոյ նմանութի, պսակ շնորհանորոգ էին ծնելութեան, պսակ երանական բանին հօր մայրութեան, պսակ սուրբ պանծանաց կենացն բարձրութեան, պսակ պայծառափայլ վարուց իմաստութեան, պսակ տիրապատուաստ երկնահանձարն գիտութի, պսակ պիտանական եկեղեցւոյ գեղեցկութեան, պսակ պաշտելութեան Սիոնի նորոյ զարդարման, պսակ յոգնանկար յարփից եօթանց փայլատակման, պսակ առաջնորդական վերնոցն աղգակցութեան, պսակ անբծութեան շաւղաց արդարութեան։

Ի Դ. Զարդ ամենեցուն վերակարգելոց թուոցս այսոցիկ բնակարան բաղձալի, և երանելի, և ընդունարան ընտրական կամաց անբաւին զբեզ խոստովանիմք երկրաւոր ծնունդքս սուրբաստեղծականն Լիգամայ. որոց անհամար և անթիւ ազանց ամրական և պահպանական պարիսպ կառուցար։ Վանդի յարժանահայց և յամենազոր քոյ բարեխօսութիւդ միշտ ապաւինեալ մնամք 'ի հաստատուն,

խնամեալք և հանդուցեալք ընդ հովանեաւ պաշտպանութեան ամուր պատուարի սուրբ ՅԾԱԾՆԻդ։ Պատուար պՀՆայօրէն ՝ի զանազան մաքրազարդ սկանց յարմարեալ. պատուար հրապարփակ անմատոյց ընդդիմղացն հինից. պատուար բոցանշոյլ անհուպ և անհաս մատուցման դըժնեայ դժրողաց. պատուար ամենահրաշ ըստ Եզեկիէլի, որ աղխեալ զմուտս քո ՀՇգրատապատումն գրեաց. պատուար շրջապարիսպ ըստ Դաւթայ, որոյ հիմն անշարժուն ՝ի բարձրելոյն հաստատեցաւ. պատուար ամրակառոյց քաղաքին վերնոյ ըստ Պօղոսի, որում զՀանուրս բնակիչս աբարեր։ Լանդի զաստուած ԾՆԱՐ ՝ի մարմնի, և զԾՆունդըս մարմնաւոր Սիոնի որդիս տարեր վերնումն հոգեւորի։ Որոյ աղագաւ օրհնեցաւ արդարդ քոյ կուսութիւն ՝ի շրթունս նոցին, և խոստովանեցար յամենեցունց մարմնարան և տաճար հօր իսկակցին։

Ի՞Ե. Որով արդարապէս ՝ի քեզ ընծայեալ զբան պատմողին, եղեր մեր օգնական և տուն ապաւինի յուղխից հեղեղաց յաւուր անձկութեան. մաքրութիւն կուսից և սկզբնաշաւիղ դասուց երջանկաց, մայր հիմնադրութեան հաստատութիւն եկեղեցւոյ, և ԾՆՈՂ անարատ բանին այ։ Զքեզ յաւէտ օրհնութիւն միշտ պատկեմք ՝ի նուիրեալ տեղիս սրբութիւն քում տաճարի, և ՝ի թեւս պահպանուն լայնատարած քումդ մաղթանաց ապաւինելով, զձեռս մեր ՝ի սմա տարածեմք. և աներկիւղ յուսով հաւատամք ապրիլ։ Զդ աղաչեմք ընկալ զերգաբան օրհնութիւն մերումս լեզուի. և հաճեալ տացես սմա զձիրս շնորհաց Սիոնի և Բեթղեհէմի։ Ուստի արժանասցուք ընդունել մասն փրկութեան յաւուր գալստեան մեծի յայտնութիւն փառաց անեղծի, փրկչին անմահի, քումդ միածնի, միայն այ, տեառն Յիսուսի։ Զոր իբր զպատճառ սկզբնաշաւիղ այսքանեաց բարեաց՝ ՝ի սոյն կամարի գեղապՀՆեալոյ զքեզ պատուեսցուք, անժամանակ էին բարձրացեալ ԾՆՈՂ։

Նորին վերստին 'ի վերայ գրոյ անուան իւրոյ։

ՊԵՐԱԶԱՆՑ չափոյ կշռման երկրային բնութեան, և քրովբէականն նախադասութեամբ եղեալ վեհական. սրբութիւն պայծառ առագաստ փրկչին Քրիստոսի, և նորուն իսկ տեսաւորիչ վասն մեր. ծունր կրկնեսցի արժանապատիւ քումդ պատկերի. հայցեա վասն մեր առ ծնեալդ 'ի քէն աստուած 'ի մարմնի։

Ոսկէից յոգնաթիւ մասանց բերկրութիւն, աղգաց և ազանց արմատդ օրհնութեամբ. 'ի ծագմանէ փառացն երկնայնոց անստուեր նշոյլ տարփալի շողեալ 'ի ստորինս տեղի. անորիշ հպմամբ մերձաւոր անմատոյց լուսոյ, անձառ խոստմամբ ապառնեացն յուսոյ 'ի մահու պարտեացն զերծո զառ քեզ ապաստան ծառայ քո քումդ որդւոյ։

Ի յերկրաւոր նիւթոյ մարմնաւոր վարուց՝ երկնայնոցն կրօնից եղեր հպարտ, Մարիամ՝ առիթ տեսութեան նոցին զանձնին որդւոյն կերպարան։ Ուստի տեսին զանկէան սկսեալ, և երանեցին զարմատդ և զպատճառ. յորմէ և մեք հայցեմք զնորոգութիւն կենաց, և պաշտպան զտիրամօրդ ձեռնտուութիւն։

Ոչխաւորեալ այսօր 'ի քեզ զիմանալեացն փարթամութիւն. որ սլացեալ հասեր 'ի բարձունս երկնից, իբր անընդունակ ապականութեան և մահու լուծման՝ յորմէ պատկառեաց ամօթով պարտիքն մահու. և ցուցար բնակիչ արժանապատիւ կենդանեաց երկրին՝ սուրբդ տիրամայր. տրգահատեա միշտ զողորմութիւն որոց պանդխտիմք 'ի վիհս նեբրին։

Ուռնոզ հրձուանաց անթիւ խրախութեանց ՅԾՅԻՆ անկէտն խոստմանց 'ի բուրաստանս անդաստանաց տիրական տնկոյն, որոյ ստեղունք շաւաւիղացն երկրային հընարից գերազանց. անդր մուծցես զքո դաւանաւորքս, սուրբ տիրուհի մայրդ Յիսուսի։

Ոսաեմք 'ի քէն աղերսիս բանի, որ ես քաղցրալուր գրաւ աշխարհի. միայն երանեալ և բարեբանեալ, հօրն հաճութեամբ հոմանաւորեալ. որդւոյն ծնող, հոգւոյն

վերընդունող, Երրորդութեան փառացն տարող. վերանկարեա զաւ յաւազանէն, անախտ արգանդէ զկարդացեալս անուն ի գիր մատեանի վերնումդ պրոցիդ։ Եւ զերգագրութիւն սակաւամանեայ այսր գովեստի՝ արձան հաստատեա միշտ անկործան սրբոյդ առաջի. ընծայեալ մարմնոյս զմրաշարս գիծ, և զդպական շնչոյս զպատկեր բանիս։ Օ՛ի իբր ի գոյից երկուց զուգելոց ի մի խառնութիւն միոյ կենդանւոյ, միշտ փառաւորեսցիս դու սովին օրհնութեամբ, որպէս անեղծ պաշտօնեիցդ օրհնաբանութեամբ։ Թերեւս ի ձեռն զօրեղ քոյին հայցուածոց՝ լեցի մեղ անդատապարտ համարձակութիւն յատենի մեծ և ահաւոր սուրբ դատաւորին։ Եւ գտցուք արժանի անբիծ վարուք, և ուղիղ դաւանութեամբ՝ հաւատոցն հաստատութիւն հանդիպիլ և անդանօր ընծայի բանից քումդ երանութեան. փառաւորել ընդ քեզ և ընդ քոյսն յանդիման դիմաց պաշտելի և պատկերի քում ճշմարտիլ և լուսանշոյլ մեծ պայծառութեանդ զէութիւն անքակ և անքննելի սուրբ Երրորդութեն ի միում տէրութեան և արարչութեան։ Փրկում վայելչական պատիւ, և գովեստ անդադար երգոց այժմ և միշտ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն։

Համառօտութիւն աղօթից եռամեայ և քաջ վարդապետի Մխիթարայ գոչի խստակրօն ճգնաւորի և բանիբուն հռետորի՝ ասացեալ ի սուրբ Պատարագին։

ՏԵՐ աստուած իմ Յիսուս Քրիստոս բան հօր և կերպարան, կենդանի և կենդանարար, յոյս և փրկութիւն ամենեցուն որ կարդան առ քեզ։ Որ շնորհես առաւել քան զարժանն, և տաս խնդրողացն զպիտոյս կարեաց։ Օ՜ի ոչ միայն արարեր և ստացար 'ի վերստին յանցանելն մեր՝ չարչարանօք խաչի քոյ, այլև միշտ զքեզ եռուր փրկանս կենաց մարդկան։ Ա՜ստն որոյ մեծ եղեւ մինչեւ յերկինս ողորմութիւն քո, և յա՜մ երկրի ցուցաւ փառք քո։ Ա՜ստ այնքան գերազանցեաց պարգեւաց քոց նշանակ, մինչ զի ոչ միայն մարդկայինս հիանան ազգք, այլև երկնային զօրքն և առաւել մեռանակայքն. ընդ որս սոսկացեալ փառաւորեն անլռելի ձայնիւ ասելով, սուրբ՝ սուրբ՝ սուրբ՝ տէր զօրութեանց. զորս և ուսեալ մեր՝ երգեմք 'ի ժամ անմահիդ զենման՝ կցորդելով անմարմնոցն երգանկաց։

Օ՜ի զառ մեզ զանճառն տեսանելով զխորհուրդ՝ զորինակ մահուն ճշմարտի, ընդ մեր եղեալ՝ մարդկապէս ընդ մեզ եղանակեն զերգս օրհնութեան։ Օ՜ի եթէ զորինակն անգիտանան գովասանութեան՝ միայն զսուրբն կարդան զանուն, ուստի զերեսան ծածկեն և զոտսն. մեք զոր ասասցուք զօրհնութիւն կամ զգովութիւն, բայց միայն զքեզ օրհնեսցուք սարսափմամբ, և հաւատով մերձեսցուք յանտեսանելիդ և 'ի տեսանելիդ անճառութիւն։

Օրհնեմք զՀայր՝ զառաքօղ փրկողիդ։

Օրհնեմք և զՀոգիդ սուրբ՝ զկատարիչ և զսրբիչ զդալուստն օրինակի։

Օրհնեմք զանխմանալի զքո խոնարհութիւնդ։

Օրհնեմք և զմեծ քո քաղցրութեան կամդ։

Օրհնեմք՝ որ զկենդանարար մարմին և զարիւն քո սուրբ շնորհեցեր մեզ 'ի քաւութիւն։

Օրհնեմք՝ որ հուր աստուածութեան քոյ՝ ոչ կիզուր զբնութիւնս հողէզէն։

Օրհնեմք՝ զոր ոչ տանին երկինք ամենայն, այլ տանին նիւթական և նուաստական եկեղեցիք։

Օրհնեմք՝ որ նստիս 'ի քերովբէս , և բազմիս 'ի սեղան սրբութեան ։

Օրհնեմք՝ զոր ոչ ունին երկինք վերին՝ և իններակ դասք անմարմնոցն , բառնան մատուանք քահանայից ։

Օրհնեմք՝ զոր և սերովբէն ունելեօք մատուցանէր 'ի բերան մարգարէին . իսկ ասա ձեռամբ բաշխիս հողեղինաց և մատամբք մատչիս ճաշակողաց ։

Օրհնեմք՝ որ ոչ գարշիս յաղտեղութենէ մարմնական կրից , այլ մաքրեա սրբութեամբ քով ։

Օրհնեմք՝ որ զպէսպէս յանցանան անտես առնես զազգի մարդկան՝ որք հաւատով ապաւինին 'ի քեզ ։

Օրհնեմք՝ որ միջնորդութիւն կենարար մարմնոյ և արեան քոյ՝ հաշտեցուցանես զհայր քո ընդ օտարացեալս մեզոք , տալով վճիռ անսաեալ . ոչ ուտողացն և ոչ ըմպողացն ոչ ունել կեանս , և ուտողացն և ըմպողացն զընակիլն 'ի քեզ , և զքեզ 'ի նոսա ։

Դանդի տիրապէս մարմին և արիւն քո սուրբ կատարեալ արձակումն է և ազատութիւն 'ի կապանաց մեղաց ։

Զի եթէ սուրբք ամ առ հասարակ յիշին , և քոյոցդ բարեաց կարօտին , զնաիրդ և ոչ ես անկեալս 'ի շնորհաց և ունայնս 'ի բարեգործութեանց ։

Զի եթէ այժմ ոչ ողորմիս , յորում բացեալ ես զդուռն անձառ ձրից , երբ տայցես յայլում ժամու . քանզի անվրէպ յայսմ ժամու է առնուլ 'ի քէն զխնդիրս , որպէս և սուրբք 'ի քաղցրութեան ժամանակի ։

Զի եթէ յորժամ ընդհանուր երկինք և երկիր առ հասարակ բարեխօսեն՝ ոչ լսես , այլ յորոշեալ ժամու զամենեսեան ժողովեցից ։

Զի եթէ մինչ հիանան անմարմնոցն դասք ընդ առատութիւն պարգեւաց քոց , և զօրհնութիւս մատուցանեն , ոչ առնում . յորժամ 'ի կշիռ դնես՝ զնաիրդ ընկալայց ։

Զի եթէ յորժամ դասք հրանիւթիցն գոչեն ասելով՝ ողորմեա քո արարածոց , մասն ինձ ոչ տացի . ընդ որոց այլոց առից ։

Ազաչեմ զքեզ տէր , մի ունայն դարձուցաներ զիս յամենասուրբ երեսաց քոց , անչափ պարգեւացդ իշխան ։

Յորժամ յարգեալ է իբրեւ զգեաս 'ի լուութենէ ծովու-

մեծիդ պարգևէք, ուստի և ինձ կաթիլ մի բաւական է. զի սակաւն քո անչափ ունի մեծութիւն, և առաւելեալ է քան զխորս ծովու։

Օ՜ի եթէ՝ ի ծագիլ լուսոյ արեգականդ ոչ լուսաւորիմ, ՝ի գիշերի որպէս պայծառացայց։

Լուեթէ ձրի բժիշկդ մերձ ես՝ և զդեղդ կենաց ոչ տայցես, այլ որ զոմից բժիշկ զի բժշկեցայց։

Լինթէ յարուցչիդ պատահել մեռանիմ, և ո՞զիս յարուսցէ։

Լինթէ բնութիւնս ծնողացուցիչդ զաղբատութիւնս ոչ բարձցես, առ այլ ոմի երթայց ՝ի փարթամաց։

Ինդ խաղաղութիւն աշխարհիս զոր շնորհես, տուր և ինձ խաղաղութիւն յամբոխից կրից. ընդ հաստատութեան եկեղեցւոյ հաստատեա և զշարժեալ անձինս։

Ինդ քահանայապետաց և քահանայից՝ սարկաւագաց և դպրաց՝ և ամ ուխտի մանկանց եկեղեցւոյ պահպանութեան, զօրութիւն քո և զիս ընդ հովանեաւ քով ամրացո։

Ինդ թագաւորաց և իշխանաց՝ զօրավարաց և զօրականաց յաղթօղ և զիս ՝ի վերայ անբեւեւոյթ թշնամւոյն արասցես։

Ինդ ննջեցելոցն հաւատացելոց յիշեա և զիս տէր զմեռեալս մեղաւ. զորս ՝ի խորոցն հաներ անդնդոց, ընդ նոսին հան և զիս, ՝ի չարին բանդէ՝ միջնորդութեամբ կենարար մարմնոյ քոյ և արեան, արժանապէս գոհանալ զողորմութենէ քումմէ։

Գոհանամ զքեզ տէր՝ որ արժանի արարեր զիս աեսլեան սուրբք խորհրդոյ քոյ։

Գոհանամ՝ զի զսուսկալին և զահաւորն լուայց զօրհնութիւնս։

Գոհանամ՝ զի զանծախսութիւն քո լսել արժանացայ։

Գոհանամ՝ որ զհոգիս յուսով լցեր, և զսիրաս ուրախութեամբ։

Օ՜ր օրհնութիւն կամ զգոհութի՝ քեզ մատուցանեմ՝ ասատուած իմ Յիսուս, զի արժանի եղէ կենաց հացիդ և անմահարար բաժակիդ։

Գնամեմ՝ զի չար է ինձ մերձենալն չարեօք, և տարակուսանք հեռանալն. մանաւանդ զի անտուտ սահմանեցեր, եթէ որ ոչ ուտէ զմարմին իմ և ըմպէ զարիւն իմ, կեանս ոչ ունիցի յանձին իւրում։

Ա՜հա յայտնապէս խոստովանիմ, զի ես մեռեալ եմ, և քեզ

է յարուցանելն • զի փառաւորեցից զքեզ ընդ հօր քում ամենազօրի , և ընդ ամենասուրբ հոգւոյդ Աշխարհի , այժմ և միշտ և յաւիտեանս • ամէն ։

Լ՝մենակալ ամենախնամ ՀԱՅ՝ յանմի օրհնեալ • որ յանմի ես և ամենեցուն անհաս՝ և բովանդակեալ պահես զամ արարածս՝ զհոգեղէնս և զհողեղէնս , զաննիւթս և զնիւթեղէնս • զի մահկանացուաց կեանք ես և անմահութիւն յարամնացութիւն ։ Լ՝աց զգուշն ողորմութեան քոյ՝ գթած , և ծագեա լոյս խաւարելոյս ։ Օ՝ծանրացեալս բեռամբք մեղաց՝ թեթեւացո • զսեւացեալս • աղտեղեալ կրիւք՝ սպիտակացո • զսառուցեալս յանծային սիրոյդ՝ ջերմացո • զմթացեալս անասնական սահեցմամբ՝ զդաստացո ։ Օ՝ըմբռնեալս 'ի ծուղակ որսողին՝ փրկեա և ազատեա • զմոլորեալս 'ի ժանեաց կերչին՝ կորզեա և կենագործեա • և ընդ հոգիս խաւարեալ մեղաւք՝ անձնաւ լուսով քով լուսաւորեա , և միշտ առ քեզ հայեցո ։ Օ՝գերեալ խորհուրդս 'ի գերողէն՝ առ քեզ դարձո • զըմբռնեալ կամս 'ի խարդախողէն՝ զերծո • զյօժարութիւս՝ քաղցրութեամբ 'ի քեզ միացո • զբանական մասն հոգւոյս՝ խոհեմացո • զսրտմտականն արիացո • զցանկականն ողջախոհացո , և առ քեզ դարձո • զերիս մասունս՝ արդարութիւն ամրացո • զնսեմացեալ միտս՝ պայծառացո ։

Օ՝ՆԵրտրամադրեալ բնութիւն բանիս՝ հոգւով քո խառնեա • զարտաքերեալս յօգուտ լսողաց՝ շնորհօք քո ներկեա • զզգայարանս կարկառման մտացս՝ առ քեզ հայեցո • զզգայութիւն պատուհանացս՝ ազդմամբ քո լցո ։ Տեսանելեացս՝ ցոյց զողորմութիւն քո • լսելեացս՝ լսելի արա զձայն քո • Ճաշակելեացս՝ քաղցրասցին բանք քո • հոտոտելեացս՝ բուրեսցի հոտ կենաց քոց , միշտ առ քեզ պաղատիլ և աղաչել և երկիրպագանել՝ բազմամբք կրծից , տարածմամբ ձեռաց , տատանմամբ մատանց , կականմամբ ձայնից , հառաչմամբ սրտից , հեծութեամբ ողոց , արտասուօք աչաց , յայտնութեամբ գաղանեաց , խոստովանութիւն մեղանաց , և 'ի քեն ընդունիլ թողութիւն սխալանաց , քաւութիւն յանցանաց , հանգիստ փառաց , և զուարճանալ տեսութեամբ աչաց , և վայելել 'ի փառս երրեակ անձնաւորութեանդ յաւիտենից յաւիտեանս • ամէն ։

Տէր Առաքել վարդապետի ասացեալ ներբողեան ՚ի սուրբ Գրիգոր Նարեկացին։

Լրփեանկան լոյս երկնային, Յիսուս Քրիստոս հօր միածին, լցեր շնորհիւ քո անքննին, զսուրբ Գրիգոր Նարեկացին։

Բղխեալ աղբիւր անհիւթական, անձառ հոգւովդ աստուածական, մեղուցելոց լոյս փրկութեան, յանցաւորաց ազգի մարդկան։

Գանձ անսպառ անապական, աննիւթ նիւթով շարադրական, զի որք առնուն փարթամանան, շահով երկնից արքայութեան։

Դեղ խոցելոց ՚ի բանսարկուէն, և անջատումն ՚ի չար ախտէն, մեզ օգնական լինի և զէն, ընդդէմ այսոց նեռաձգողէն։

Լրանելն տէր սուրբ Գրիգոր, դուռն բացեր մեզ հոգեւոր, ուահրս ցուցեր մտաց մոլոր, բանիւ քոյին արդիւնաւոր։

Օաբբայն երկնից աշօք տեսար, զՀոգին աստուած սուրբ ընկալար, հօրըն լուսոյ ուռ կաղմեցար, յորթըն Քրիստոս պատուաստեցար։

Լոյն հրոյն մաքրեցար, անտես բոցովն վառեցար, ընդ աստուածոյ խօսակցեցար, մեղուցելոց ցուցեր դուռնար։

Ընտրեալ ծաղիկս ՚ի սուրբ գրոց, հաւաքեցեր ՚ի մի շարոց, դեղ կազմեցեր հիւանդ հոգւոց, պարգեւեցեր ձիր մարդկայնոց։

Խոխանձանաց բանս լաւագին, բարբառեցար դու ՚ի խորին, խորտակեցեր զժանիս չարին, զդիւաց գընդին Լեգէօնին։

Ոսմանակաւ յետին ցուցար, քան զառաջինսն պատուեցար, յերեկոյիս լոյս ծագեցար, քան զմիջօրեայ պայծառացար։

Խմաստութեամբ քո անքննին, անբիծ վարուքդ իսկ ՚ի մարմին, եղեր պարծանք տանս Արամին, ազգանազեան հայկ արմենին։

Լուսաւորչին համանման, Գրիգորիոս արթուն ան-

ուան, զի որք նովաւ 'ի լոյս գարձան, և առաւել քեւ
ցնծացան։

Խաչեալ մարմնով ընդ Քրիստոսի, զօրհնանպաղ միշտ
յաղօթի, Գրիգորիոս լոյս գերարփի, լուսաւորիչ մեզ
'ի հոգի։

Ծաղիկ յաշնան ժամ յայտնեցար, անմահութեան հոտ
բուրեցար, Գրիգորիոս ծառ ծաղկեցար, պտուղ կե-
նաց պարգեւեցար։

Կեանք մեղուցեալ մարդկան ցուցեր, յուսահատից յոյս
կանգնեցեր, Գրիգորիոս բանս երգեցեր, յանցաւորաց
կանոնս եդեր։

Հաղբըն չարին անխզելի, որ ընդ մարդկան պատուտեսցի, Գրիգորիոս սուրբ երկսայրի, սուրբք աղօթիւքդ
խորտակի։

Զայնիւ քոյին հրսկողական, սանդարամետքն ահիւ դողան, Գրիգորիոս դու աննման, հողանիւթեայ բնութեանս մարդկան։

Պամբարափայլ ճաճանչ փառաց, 'ի դաւառին ընդարձակեաց, քան զարեգակն ընդ աստեղաց, նոյնպէս քան զքո ընդ այլ կտակաց։

Ընդարդ եղեալ յաշտանակի, ըստ հրամանի տեառն Յիսուսի, Գրիգորիոս մարմնով յերկրի, հոգւով 'ի դասս հրեշտէն գընդի։

Աշտահոսան հոգւոյն անձաւ, յարմարեցեր բանիւ մեղ ճաւ, Գրիգորիոս մտաւք պտղծաւ, փարատեցեր զմեղաց մրուայլ։

Յանեզ լուսոյդ լոյս կոչեցար, յաշտանակի մարմնոյդ եդար, եկեղեցւոյ ջահ վառեցար, խաւար հոգւոց դուռ լուսաւորար։

Ալխանձաւոր հարանց վարուց, ձգնաւորաց նախնի դասուց, Գրիգորիոս ցանկ խրատուց, բանս խօսեցար վասն նոցուն։

Շառաւիղաք բաբունական, առեր շնորհս և գաւազան, քարող լինել որդւոց մարդկան, կոխելով զօձն անդընդական։

Ուրախանան յաւէժական, աղգքս Հայոց թորգոմական, յորժամ լսեն զքո խօսեալ բան, որ դեղ կենաց է

փրկութեան։

Զարին յաղթեմք քոյին երգով, և զնա ուժգին խոցոտելով, զբսպիս մեզաց մեր մաքրելով, քաղցրանուագ այսուգեղով։

Պարուց վերնոցըն հրակերպեան, եղեր մարմնով համանման, Գրիգորիոս կանգնեալ արձան, ըռըշտունեաց ծուն յանդիման։

Ընդեալ ի մէնջ զաղարս մեզաց, սուրբ աղօթիւք քո յոլնկաց, Գրիգորիոս տեղ պարծանաց, ակըն լուսոյ Հայաստանեայց։

Ուտին կենաց մեզ կաղմեցեր, առատապէս մեզ բաշխեցեր, Գրիգորիոս կոչ արարեր, զքաղցեալս հոգւով կերակրեցեր։

Սուրբ և մաքուր բանից քոյին, այլասեռից ազգ ցանկալին, եռափափագ սիրով եկին, և գծագրեալ առեալ գնացին։

Ընտացելոց դու մխիթար, և նեղելոց անդորրարար, տեր սուրբ Գրիգոր Հայր բարերար, այսահարից դեղ և հընար։

Յաղանդ շնորհաց զոր ընկալար, բազմապատիկ զայն շահեցար, Գրիգորիոս կատարեալ այր, աստուածութեանըն կամարար։

Բամից ստեղծչին դու խօսակից, Ճգնաւորաց աղօթակից, վարդապետաց հանուրց վարժից, Գրիգորիոս պեսբաղձալից։

Ցնծան մանկունք սուրբ հաւատոյ, ընդ լուսակիր աղօթքս քո, Գրիգորիոս դու սիւն լուսոյ, Հայաստանեայց եկեղեցւոյ։

Լիւանդ հոգւոցս մարդկային, բարեխօսեա տեառն Յիսուսին, սուրբ աղօթից քոց կցորդին, բանք տիրամօր աստուածածնին։

Փայտըն կենաց սրբոյ խաչին, և ձայն սրբոյ Կարապետին, Ստեփաննոսին՝ սուրբ Գրիգորին, յորդիս լուսոյ զմեզ ծնողին։

Զեզ ըզՔրիստոս փառաբանեմք, ընդ հօր հոգւով երկրպագեմք, Երրորդութեանն փառս վերերգեմք, աստուածութեամբ մի դաւանեմք։

ԼՈՒԿԱՅԻ ԲԺՇԿՈՒԹԵՆ

Արբ՝ Աղեքսանդրիա Յիսուսի Քրիստոսի որ ըստ Մատթէոսի։

ՏԷՐՆ ՄԵՐ ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍ

Լ. Ի շրջէր Յիսուս ընդ ամենայն կողմն գալիլեացւոց, ուսուցանէր ի ժողովուրդս նոցա՝ և քարոզէր զաւետարանն արքայութեան, և բժշկէր զամ հիւանդութիւնս՝ և զամ ախտս ի ժողովրդեանն։ Լ. Եւ լուր նորա ընդ ամ երկիրն ասորւոց, և մատուցին առ նա զամ հիւանդս՝ որ նեղեալ էին ի պէս պէս ցաւս և ի տանջանս, և զդիւահարս և զլուսնոտս և զանդամալոյծս. և բժշկեաց զնոսա։ Լ. Եւ երթային զհետ նորա ժողովուրդք բազումք ի Գալիլէէ և ի Դեկապոլեայ և Յերուսաղէմէ և ի Հրէաստանէ, և յայնկոյս Յորդանանու, և բժշկեաց զնոսա։

Ա. Յլ երբեւ էջ ի լեռնէ անտի, գնացին զկնի նորա ժողովուրդք բազումք։ Լ. Ա՛հա մատուցեալ բորոտ մի, երկիրպագանէր նմա, և ասէր. տէր, եթէ կամիս՝ կարող ես զիս սրբել։ Զգեաց զձեռն իւր և հասցուց ի նա Յիսուս՝ և ասէ. կամիմ, սրբեաց. և վաղվաղակի սրբեցաւ ի նմանէ բորոտութիւնն։ Լ. Ասէ ցնա Յիսուս, զգոյշ լեր՝ մի ումեք ասիցես. այլ երթ ցոյց զանձն քո քահանային, և մատո զպատարագն, զոր հրամայեաց Մովսէս, ի վկայութիւն նոցա։

Լ. Մտեալ ի Կափառնաում, մատեաւ առ նա հարիւրապետ մի, աղաչէր զնա, և ասէր. տէր, մանուկ իմ անկեալ կայ ի տան անդամալոյծ՝ չարաչար տանջեալ։ Լ. Ասէ ցնա Յիսուս. ես եկից՝ և բժշկեցից զնա։ Պատասխանի ետ հարիւրապետն և ասէ. տէր, չեմ բաւական՝ եթէ ընդ յարկաւ իմով մտցես. այլ ասա բանիւ, և բժշկեսցի մանուկն իմ։ Քանզի և ես այր մի եմ ընդ իշխանութեամբ, ունիմ ընդ ինեւ զինուորս. ասեմ սմա երթ՝ և երթայ։

և այլում թէ եկ՝ և գայ , և Ծառայի իմում թէ արա զայս՝ և առնէ։ Լսեալ լուաւ Յիսուս՝ զարմացաւ , և ասէ ցայնոսիկ՝ որ զկնեան երթային . ամէն ասեմ ձեզ՝ և ոչ յԻսրայէլի այսպիսի հաւատս գտի երբեք։ Լայց ասեմ ձեզ , զի բազումք յարեւելից և յարեւմտից եկեսցեն՝ և բազմեսցին ընդ Աբրահամու՝ և ընդ Սահակայ՝ և ընդ Յակոբու յարքայութեան երկնից։ Լսելոցն որդիքն արքայութեան ելցեն ի խաւարն արտաքին . անդ եղիցի լալ և կրճել ատամանց։ Լսեալ ասէ Յիսուս ցհարիւրապետն . երթ , և որպէս հաւատացերդ եղիցի քեզ . և ողջացաւ մանուկն նորա յաւուրս յայնմիկ։ Լսեալ Յիսուս ի տուն Պետրոսի , եռեալ զի զրբանչ նորա անկեալ դնէր տապացեալ . կալաւ զձեռանէ նորա՝ և եթող զնա ջերմն . յոտն եկայ՝ և պաշտէր զնոսա։ Լբրեալ եղեալ երեկոյ՝ մատուցին առ նա դիւահարս բազումս , և եհան զոգիսն բանիւ . և զամենայն հիւանդսն բժշկեաց։ Զի լցցի բանն , որ ասացաւ ի ձեռն Եսայեայ մարգարէի . նա զհիւանդութիւնս մեր վերացոյց , և զցաւս մեր եբարձ։ Լսելոյ զի իբրեւ անց յայնկոյս յերկիրն գերգեսացւոց , պատահեցին նմա դիւահարք երկու՝ ելեալք ի գերեզմանացն , չարաչարք յոյժ . որպէս զի չէր հնար անցանել ուստիք ընդ այն ճանապարհս։ Լսեալ ահա աղաղակեցին և ասեն . զի՞ կայ մեր և քո Յիսուս որդի՝ այ , եկիր տարաժամ տանջել զմեզ։ Լսեր հեռագոյն ի նոցանէ երամակ մի խոզից արօտական։ Լսեալ դեւքն աղաչէին զնա և ասէին . եթէ հանես զմեզ ոստի , հրաման տուր մեզ երթալ յերամակ խոզից։ Լսեալ ասէ ցնոսա . երթայք , և նոքա ելեալ գնացին յերամակն խոզից . և դիմեաց ամ երամակն ի դարէ անտի ի ծով , և մեռան ի ջուրսն։ Լսեալ խոզարածքն փախեան , և երթեալ ի քաղաքն պատմեցին զամ , և զիրս դիւահարացն։ Լսեալ ահա ամ քաղաքն էլ ընդ առաջ Յիսուսի . իբրեւ տեսին զնա՝ աղաչեցին զի գնասցէ ի սահմանաց նոցա։

Լսեալ ի նաւ անց յայնկոյս , և եկն ի քաղաք իւր։ Լսեալ ահա մատուցին առ նա անդամալոյծ մի , որ դնէր ի մահիճս . և տեսեալ Յիսուսի զհաւատս նոցա՝ ասէ ցանդամալոյծն . Թողեալ լիցին քեզ մեղք քո։ Լսեալ ահա ոմանք ի դպրացն ասեն ընդ միտս . հայհոյէ դա։ Լսեալ Յա-

նուագեալ Յն՝ զխորհուրդս նոցա՝ ասէ ցնոսա ։ ընդէր խորհիք դուք չարիս ի սիրտս ձեր։ Զ Որ՝ նչ դիւրին է. ասել՝ թողեալ լիցին քեզ մեղք քո ։ թէ ասել արի և շրջեաց։ Զ. յլ զի գիտասջիք՝ եթէ իշխանութիւն ունի որդի մարդոյ յերկրի թողուլ զմեղս ։ յայնժամ ասէ ցանդամալոյծն ։ արի՝ առ զմահիճս քո՝ և երթ ի տուն քո։ Զ՝ և յարուցեալ գնաց ի տուն իւր։ Զբրեւ տեսին ժողովուրդքն ։ զարմացան ։ և փառաւորս առնէին զաստուածզտուիչն այնպիսի իշխանութեան՝ մարդկան։

Զ՝ Ինչդեռ նա զայս խօսէր ընդ նոսա ։ ահա իշխան մի մատուցեալ երկիրպագանէր նմա՝ և ասէր ։ դուստր իմ արդ եւս վախճանեցաւ ։ այլ եկեալ դիցես զձեռն քո ի վերայ նորա՝ և կեցցէ։ Զարեաւ Յն՝ և գնաց զկնի նորա աշակերտաքն հանդերձ։ Զ՝ ահա կին մի տեառատես երկոտասանամեայ՝ մատուցեալ յետոյ մերձեցաւ ի դրօշակ հանդերձի նորա։ Զանազի ասէր ի մտի իւրում՝ թէ միայն մերձենամ ի հանդերձս նորա՝ փրկիմ։ Զսկ Յիսուս իբրեւ դարձաւ և տեսս զնա՝ ասէ ։ քաջալերեաց դուստրը ։ հաւատք քո կեցուցին զքեզ ։ և փրկեցաւ կինն ի ժամէն յայնմանէ։ Զբրեւ եկն Յիսուս ի տուն իշխանին ։ և տես զփողտրսն և ամբոխս յոյժ ։ ասէ ցնոսա ։ ի բաց գնացէք ։ զի ոչ եթէ մեռեալ է աղջիկդ՝ այլ ննջէ։ Զ՝ Ծաղր առնէին զնա։ Զ՝ իբրեւ եկ ամբոխն ի բաց՝ եմուտ՝ կալաւ զձեռանէ նորա ։ և յարեաւ աղջիկն։ Զ՝ և եկ համբաւս այս ընդ ամենայն երկիրն ընդ այն։

Զ՝ մինչդեռ անցանէր ընդ այն Յիսուս ։ զհետ եղեն նորա կոյրք երկու ։ աղաղակէին՝ և ասէին ։ ողորմեաց մեզ որդի Դաւթի։ Զ՝ իբրեւ եկն ի տուն ։ մատեան առ նա կոյրքն ։ և ասէ ցնոսա Յիսուս ։ հաւատայք՝ եթէ կարող եմ ձեզ զայդ ։ ասեն ցնա՝ այո ։ տէր։ Զայնժամ մերձեցաւ յաչս նոցա՝ և ասէ ։ ըստ հաւատոց ձերոց եղիցի ձեզ։ Զ՝ բացան աչք նոցա ։ և սաստեաց նոցա Յիսուս՝ և ասէ ։ զգոյշ կացէք՝ մի ոք գիտասցէ։ Զ՝ նոքա ելեալ համբաւեցին զնա ընդ ամենայն երկիրն ընդ այն։ Զ՝ յելանելն նոցա արտաքս ։ ահա մատուցին առ նա այր մի՝ համր դիւահար։ Զ՝ յելանել դիւին՝ խօսեցաւ համրն ։ և զարմացան ժողովուրդքն՝ և ասեն ։ թէ և ոչ երբեք երեւե-

ցաւ պսպիսի ինչ յիսրայէլի։ Իսկ փարիսեցիքն ասէին, թէ իշխանաւն դիւաց հանէ դա զդեւս։

Եւ շրջէր Յիսուս ընդ ամենայն քաղաքս և ընդ գիւղս. ուսուցանէր ի ժողովուրդս նոցա, և քարոզէր զաւետարանն արքայութեան. և բժշկէր զամ ախտս և զամ հիւանդութիւնս ի ժողովրդեանն։ Եւ տեսեալ զժողովուրդսն՝ գթացաւ ի նոսա. զի էին աշխատեալք և ցրուեալք իբրեւ զոչխարս, որոց ոչ իցէ հովիւ։ Յայնժամ ասէ ցաշակերտսն իւր. հունձք բազում են՝ և մշակք սակաւ։ Արդ՝ աղաչեցէք զտէր հնձոց՝ զի հանցէ մշակս ի հունձս իւր։ Եւ կոչեցեալ առ ինքն զերկոտասանեսին աշակերտսն իւր, ետ նոցա իշխանութիւն ախտս հանել զնոսա, և բժշկել զամ ցաւս և զամ հիւանդութիս։

Եւ գնացեալ անտի Յիսուս եկն ի ժողովուրդն նոցա։ Եւ անդ էր այր մի՝ որոյ ձեռն իւր գօսացեալ էր. հարցին ցնա՝ և ասեն, եթէ պարտ իցէ ի շաբաթու բժշկել. զի չարախօսեսցեն զնմանէ։ Եւ նա ասէ ցնոսա. ո՞վ է ի ձէնջ մարդ՝ որոյ իցէ ոչխար մի, և անկանիցէ այն ի խորխորատ ի շաբաթու. մի թէ ոչ ունիցի և յարուցանիցէ զնա։ Իսկ արդ՝ ո՞րչափ եւս առաւել է մարդ քան զոչխար. ապա ուրեմն պարտ է ի շաբաթու բարիս գործել։ Յայնժամ ասէ ցայրն. ձգեա զձեռն քո, և նա ձգեաց՝ և եղեւ ողջ իբրեւ զմիւսն։ Իսկ փարիսեցիքն ելեալ արտաքս խորհուրդ առին զնմանէ՝ թէ որպէ՞ս կորուսցեն զնա։

Յայնժամ մատուցաւ առն դիւահար մի կոյր և համր, և բժշկեաց զնա. որպէս զի համրն և կոյրն խօսիցի և տեսանիցէ։ Զարմացան ամենայն ժողովուրդքն՝ և ասէին. միթէ սա՞ իցէ Քրիստոսն որդի Դաւթի։ Այլ փարիսեցիքն իբրեւ լուան՝ ասեն. ոչ իւիք հանէ դա զդեւս՝ եթէ ոչ Բէելզեբուզաւ իշխանաւն դիւաց։

Եւ ելեալ անտի Յիսուսի գնաց ի կողմանս Տիւրոսի և Սիդոնի։ Եւ ահա կին մի քանանացի ի սահմանաց անտի նոցա ելեալ, աղաղակէր և ասէր. ողորմեաց ինձ, տէր, որդի Դաւթի, դուստր իմ չարաչար այսահարի։ Եւ նա ոչ էառ նմա պատասխանի. և մատուցեալ աշակերտքն նորա՝ աղաչէին զնա և ասէին. արձակեա զնա զի աղաղակէ զհետ մեր։ Նա պատասխանի էառ և ասէ. ոչ ուրեք առաքեցայ՝

եթէ ոչ առ ոչխարս կորուսեալս տանն Իսրայէլի։ Եւ նա մատուցեալ երկիրպագանէր նմա և ասէր. տէր, օգնեա ինձ։ Պատասխանի ետ նմա և ասէ. ոչ է բարւոք առնուլ զհաց մանկանց՝ և արկանել շանց։ Եւ նա ասէ. այո, տէր, քանզի և շունք կերակրին ի փշրանաց անկելոց ի սեղանոյ տեառն իւրեանց։ Յայնժամ պատասխանի ետ նմա Յիսուս և ասէ. ով կին դու՝ մեծ են հաւատք քո, եղիցի քեզ որպէս և կամիս։ Եւ բժշկեցաւ դուստր նորա ի նմին ժամու։

Եւ գնացեալ անտի Յիսուսի, եկն ի Ծովեղէն գալիլեացւոց, և ելեալ ի լեառն նստէր անդ։ Եւ առեան առ նա ժողովուրդք բազումք որ ունէին ընդ իւրեանս՝ կաղս կոյրս համբոս միակողմանիս, և այլ բազումս. և ընկեցին զնոսա առ ոտս նորա՝ և բժշկեաց զնոսա։ Եւ՝ զինչեւ զարմանալ ժողովրդոցն՝ որ տեսանէին, զի համբոյն խօսէին, կաղք գնային, միակողմանիք բժշկէին, կոյրք տեսանէին, և փառաւորեն զաստուած Իսրայէլի։

Եւ իբրեւ եկն ի ժողովուրդն, մատեաւ այր մի՝ ի Ծուներ իջանէր և ասէր. տէր, ողորմեաց որդւոյ իմում, զի լուսնոտի՝ և չարաչար հիւանդանայ. բազում անգամ անկանի ի հուր՝ և երբեք ի ջուր։ Եւ մատուցի զնա աշակերտացն քոց՝ և ոչ կարացին բժշկել։ Պատասխանի ետ Յիսուս՝ և ասէ. ով ազգ անհաւատ և թիւր, մինչեւ ցերբ իցեմ ընդ ձեզ՝ մինչեւ յերբ անսայցեմ ձեզ. ած զնա առ իս. և ածին զնա առ Յիսուս։ Եւ սաստեաց ի նա Յիսուս՝ և ել ի նմանէ դեւն, և բժշկեցաւ մանուկն ի ժամն յայնմանէ։ Յայնժամ մատեան աշակերտքն առանձինն՝ և ասեն ցՅիսուս. մեք ընդէր ոչ կարացաք հանել զնա։ Եւ նա ասէ ցնոսա. վասն թերահաւատութեան ձերոյ։ Զի՝ ասեմ ձեզ՝ եթէ ունիցիք հաւատս քան զհատն մանանեհոյ, ասասջիք լերինս այսմիկ՝ փոխեաց ասա՝ անդր, և փոխեսցի. և ոչ ինչ անհնարին լինիցի ձեզ։ Բայց այս ազգ ոչ ելանէ՝ եթէ ոչ աղօթիւք և պահովք։

Եւ յելանելն նոցա յԵրիքովէ, գնացին զհետ նորա ժողովուրդք բազումք։ Եւ ահա կոյրք երկու նստէին առ ճանապարհաւն. իբրեւ լուան թէ Յիսուս անցանէ՝ աղաղակեցին և ասեն. ողորմեաց մեզ, Ցո՛, որդի Դաւթի։

Եւ ամբոխն սաստեաց նոցա՝ զի լռեսցեն. և նորա եւս առաւել աղաղակէին և ասէին, տէր, ողորմեաց մեզ, որդի Դաւթի։ Եւ տեղի առ Յիսուս, կոչեաց զնոսա և ասէ. զի՞նչ կամիք՝ զի արարիցէ ձեզ։ Ասեն ցնա. տէր, զի բացցին աչք մեր։ Եւ գթացեալ Յիսուս մերձեցաւ յաչս նոցա, և վաղվաղակի տեսին. և գնացին զհետ նորա։

Սրբոյ Աւետարանիս Յիսուսի Քրիստոսի՝ որ ըստ Մարկոսի։

ՏԵՐԱՄԲ ՄԵՐՈՎ ՅԻՍՈՒՍԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

Եւ մտանէն 'ի Կափառնաում, և իսկ և իսկ 'ի շաբաթուն մտեալ 'ի ժողովուրդն, ուսուցանէր զնոսա։ Եւ զարմանային ընդ վարդապետութիւն նորա, զի ուսուցանէր զնոսա իբրեւ իշխանութիւն՝ և ոչ որպէս դպիրքն։ Եւ էր 'ի ժողովրդեանն նոցա այր մի, յորում այս պիղծ գոյր 'ի նմա. որ աղաղակեաց՝ և ասէ։ Ախչ տուր, զի՞ կայ մեր և քո՝ Յիսուս Նազովրեցի, եկիր կորուսանել զմեզ. գիտեմք զքեզ՝ ով ես սուրբդ Աստուծոյ։ Սաստեաց 'ի նա Յիսուս և ասէ, կարկեաց և էլ 'ի դմանէ։ Եւ զարկոյց զնա այսն պիղծ. և աղաղակեաց 'ի ձայն մեծ, և էլ 'ի նմանէ։ Եւ զարմացան ամենեքին, մինչեւ հեծել ընդ միմեանս՝ և ասել. զի՞նչ է այս նոր վարդապետութիւն, զի իշխանութիւ և այսոց պիղծոց սաստէ՝ և հնազանդին սմա։ Եւ էլ լուր նորա ընդ ամենայն կողմն գալիլեացւոց։

Եւ վաղվաղակի ելեալ 'ի ժողովրդենէն, եկն 'ի տուն Սիմոնի և Անդրեայ՝ Յակոբու և Յովհաննու հանդերձ։ Եւ զքաջուհի Սիմոնի դներ ջերմացեալ, և վաղվաղակի ասեն ցնա վասն նորա։ Եւ մատուցեալ յարոյց զնա՝ կալեալ զձեռանէ նորա. և եթող զնա տենդն՝ և պաշտէր զնոսա։

Եւ իբրեւ երեկոյ եղեւ 'ի մտանել արեգականն, բերէին առ նա զամ հիւանդս և զդիւահարս. և էր ամ քաղաքն ժողովեալ առ դրունսն։ Եւ բժշկեաց բազում հիւանդս 'ի պէս պէս ախտից, և դեւս բազումս եհան,

և ոչ ասացք խօսել դիւացն, զի գիտէին զնա թէ Քրիստոս է,
Եւ ընդ այդն ընդ առաւօտն յարուցեալ ել և գնաց
յանապատ տեղի, և անդ կայր յաղօթս։ Եւ գնաց զհետ
նորա Սիմոն՝ և որ ընդ նմայն էին։ Եւ իբրեւ գտին զնա՝
ասեն ցնա, թէ ամենեքին խնդրեն զքեզ։ Եւ ասէ ցնա.
եկայք, երթիցուք և յայլ մօտաւոր գիւղաքաղաքսն, զի
և անդ քարոզեցից. զի յայս իսկ եկեալ եմ։ Եւ քարոզէր
ի ժողովուրդս նոցա ընդ ամենայն գալիլեացիս, և դեւս
հանէր։ Գայ առ նա բորոտ մի, աղաչէր՝ ի ծունր իջա-
նէր՝ և ասէր. տէր, եթէ կամիս, կարող ես զիս սրբել։
Իսկ Յիսուս գթացեալ ձգեաց զձեռն, մերձեցաւ ի նա՝
և ասէ ցնա, կամիմ, սրբեաց։ Եւ իբրեւ ասացն ցնա,
վաղվաղակի գնաց ի նմանէ բորոտութիւնն՝ և սրբեցաւ։
Եւ սաստեալ նմա՝ եհան զնա արտաքս վաղվաղակի, և ասէ,
Օ՛ դիշ լեր՝ մի ուստ ինչ ասիցես. այլ երթ, ցոյց զքեզ
քահանային. և մատո վասն սրբութեան քո պատարագ՝ զոր
հրամայեաց Մովսէս, ի վկայութիւն նոցա։ Եւ նա ելեալ
սկսաւ քարոզել յոյժ՝ և հռչակ հարկանել զբանն, մինչ
ոչ ևս կարող լինել նմա յայտնապէս ի քաղաք մտանել,
այլ արտաքոյ յանապատ տեղիս էր. և գային առ նա յա-
մենայն կողմանց։

Եւ մտեալ դարձեալ ի Կափառնաում յետ աւուրց.
լուր եղեւ եթէ ի տան է։ Եւ ժողովեցան բազումք՝ մինչ-
չեւ տեղի ևս ոչ լինել՝ և ոչ առ դրանն. և խօսէր նոցա զբանն։
Եւ գային առ նա՝ բերին անդամալոյծ մի բարձեալ ի
չորից։ Եւ իբրեւ ոչ կարէին մերձենալ առ նա յամբոխ
անտի, քակեցին զյարկն՝ ուր էր Յիսուս, և բացեալ
զառաստաղն իջուցին զմահիճն յորում կայր անդամա-
լոյծն։ Եւ տեսեալ Յիսուսի զհաւատս նոցա, ասէ ցան-
դամալոյծն. որդեակ, թողեալ լիցին քեզ մեղք քո։
Եւ էին ոմանք ի դպրաց անտի՝ որ անդ նստէին. և խոր-
հէին ի սիրտս իւրեանց. զի՞նչ է այս՝ որ խօսի սա զհայ-
հոյութիւնս. ո՞վ կարէ թողուլ զմեղս, եթէ ոչ՝ մի՞ն։
Եւ գիտաց Յիսուս յոգի իւր՝ թէ այնպէս խորհին ի
սիրտս իւրեանց, և ասէ. զի՞ խորհիք զայդ ի սիրտս ձեր։
Օ՛ զի՞նչ դիւրին է. ասել ցանդամալոյծն՝ թողեալ լիցին
քեզ մեղք քո, եթէ ասել՝ արի, առ զմահիճս քո և երթ

'ի տուն քո։ Եվ զի գիտասցիք եթէ իշխանութիւն ունի որդի մարդոյ 'ի վերայ երկրի թողուլ զմեղս. ասէ ցանդամալոյծն. քեզ ասեմ, արի, առ զմահիճս քո՝ և երթ 'ի տուն քո։ Եւ յարեաւ վաղվաղակի առեալ զմահիճսն, եկ առաջի ամենեցուն. մինչեւ զարմանալ ամենեցուն՝ և փառաւորս առնել զաստուած՝ և ասել, թէ այսպիսի ինչ երբէք ոչ տեսաք։

Եւ եմուտ մուսանգամ 'ի ժողովուրդն, և էր անդ այր մի՝ որոյ ձեռն իւր գօսացեալ էր։ Եւ սպասէին նմա՝ եթէ բժշկիցէ զնա 'ի շաբաթուն՝ զի չարախօսեսցեն ըզնմանէ։ Եւ ասէ ցայրն՝ որոյ ձեռն գօսացեալ էր. արի, անց 'ի մէջն։ Եւ ասէ ցնոսա. զի՞նչ արժան է 'ի շաբաթու, բարի՞ ինչ գործել՝ եթէ չար առնել, ոգի՞ մի ազրեցուցանել՝ եթէ կորուսանել. և նոքա լռեցին։ Եւ հայեցեալ Յիսուսի զնոքաւք լի ցասմամբ, տրամեալ վասն կուրութեան սրտից նոցա՝ ասէ ցայրն. ձգեա զձեռն քո. և նա ձգեաց, և ողջացաւ ձեռն նորա։ Եւ ելեալ արտաքս վաղվաղակի փարիսեցիքն հերովդիանոսաքն հանգերձ, խորհուրդ առնէին վասն նորա՝ թէ զնա՞ի կորուսցեն զնա։

Իսկ Յիսուս աշակերտաքն իւրովք գնաց 'ի ծովեզրն. և բազում ժողովուրդ 'ի գալիլեացւոց երթային զհետ նորա. և 'ի Հրէաստանէ, և Յերուսաղէմէ, և յայնկոյս Յորդանանու, և որք 'ի Տիւրոսէ և 'ի Սիդոնէ. բազում ժողովուրդ իբրեւ լսէին՝ որչափ ինչ առնէր, գային առնա։ Եւ ասէ ցաշակերտսն իւր, զի նաւակ մի պատրաստական կայցէ նմա վասն ամբոխին՝ զի մի նեղեսցեն զնա։ Քանզի զբազումս բժշկեաց. մինչ գալ խռնել զնովաւ՝ զի մերձեսցին առնա, որք ունէին ախտս ինչ։ Եւ այսպէս պիղծք յորժամ տեսանէին զնա, անկանէին առաջի նը՝ աղաղակէին և ասէին. թէ դու ես որդին աստուծոյ. և նա յոյժ սաստէր նոցա, զի մի յայտնի առնիցեն զնա։

Եւ եկն յայնկոյս ծովուն յաշխարհն գերգեսացւոց։ Եւ ընդ ելանելն նորա 'ի նաւէ անտի, պատահեաց նմա այր մի 'ի գերեզմանացն՝ զոր ունէր ոգի պիղծ. որոյ և բնակութիւն իւր խակ 'ի գերեզմանս էր. և ոչ չզիթայիւք զք բնակութիւն իւր խակ 'ի գերեզմանս էր։ և ոչ չզիթայիւք զք կապել զնա. վասն բազում անգամ ոտնակաւ կապերք կապել զնա

պոք և շղթայիւք կապելոյ, և խզելոյ 'ի նմանէ զշղթայսն, և զոտնակապսն խորտակելոյ. և ոչ ոք կարէր պարտել զնա. քանզի հանապազ գոյր և գիշերեկ 'ի գերեզմանս և 'ի լերինս աղաղակէր, և կոծէր զանձն իւր քարամբք։ Իբրեւ ետես զՅիսուս 'ի հեռաստանէ, ընթացաւ և երկիր եպագ նմա։ Աղաղակեաց 'ի ձայն մեծ՝ և ասէ, զի՞ կայ իմ և քո՝ Յիսուս որդի Աստուծոյ. երդմնեցուցանեմ զքեզ յաստուածս, մի տանջէր զիս։ Զանզի ասէր ցնա. ել այսր պիղծ 'ի մարդոյ այսր։ Եւ հարցանէր ցնա՝ թէ զի՞նչ անուն է քո. և ասէ ցնա. Լեգէոնն անուն է իմ, քանզի բազումք եմք։ Եւ աղաչէին զնա յոյժ, զի մի առաքեսցէ զնոսա արտաքս քան զաշխարհն։ Եւ անդ էր առ լերամբն երամակ մի խոզաց արօտական մեծ։ Աղաչէին զնա ամենեքեան և ասեն. առաքեա զմեզ 'ի խոզսն, զի մտցուք 'ի նոսա։ Եւ հրամայեաց նոցա. և իբրեւ ելին այսքն պիղծք՝ մտին 'ի խոզսն, և դիմեաց երամակն 'ի դարեւ անտի 'ի ծովն. էին իբրեւ երկու հազարք, և հեղձնուին 'ի ծովուն։ Եւ խոզարածքն փախեան, և պատմեցին 'ի քաղաքին և յագարակս, և ելին տեսանել զի՞նչ իցէ՝ որ գործեցաւն։ Գան առ Յիսուս, և տեսանեն զդիւահարն զի նստէր զգեցեալ և զգաստացեալ, որ ունէր զլեգեոնն, և զահի հարան։ Եւ պատմեցին նոցա՝ որոց տեսեալն էր, թէ զի՞նչ եղեւ այսահարին, և զի՞նչ վասն խոզիցն։ Եւ սկսան աղաչել զնա գնալ 'ի սահմանաց նոցա։ Եւ իբրեւ եմուտ նա 'ի նաւն, աղաչէր զնա դիւահարն՝ զի ընդ նմա իցէ. և Յիսուս ոչ ետ նմա թոյլ, այլ ասէ ցնա. երթ 'ի տուն քո առ ընտանիս քո, և պատմեա նոցա, որ ինչ միանգամ տէր արար քեզ՝ և ողորմեցաւ քեզ։ Եւ չոքաւ՝ և սկսաւ քարոզել 'ի Դեկապոլիս, զոր ինչ արար նմա Յն, և ամենեքին զարմանային։

Եւ իբրեւ անց Յիսուս միւսանգամ յայն կողմն՝ ժողովեցաւ առ նա ժողովուրդ բազում, և էր առ ծովեզերբն։ Եւ ահա մի 'ի ժողովրդապետացն գայր, որում անունն էր Յայրոս. և իբրեւ ետես զնա՝ անկաւ առ ոտս նորա. աղաչէր զնա յոյժ և ասէր, թէ դուստր նորա մերձ է 'ի մահ, զի եկեալ դնիցէ նմա ձեռն, որպէս զի ապրեսցի և կեցցէ։ Եւ գնաց ընդ նմա. երթայր և ժողովուրդ

բաղում զՀեա նորա , և նեղէին զնա։ Եւ կին մի էր ի տեառատեսութեանէ արեան զերկոտասան ամ. և յոյժ վշտացեալ ի բաղում բժշկաց , և ծախեալ զինչս իւր զամ՝ և չէր ինչ օգտեալ , այլ ևս առաւել զայրացեալ։ Իբրեւ լուաւ զՅիսուսէ՝ եկն ի մէջ ամբոխին յետոյ՝ և բուռն եհար զՀանդերձն նորա . քանզի խորհէր ի մտի , թէ միայն մերձեցայց ի Հանդերձս նորա , փրկեցայց։ Եւ վաղվաղակի ցամաքեցաւ աղբիւր արեան նորա . և գիտաց ի մարմին իւր թէ բժշկեցաւ ի տանջանացն։ Եւ անդէն վաղվաղակի գիտաց Յիսուս յանձն իւր զզօրութիւնն որ էլ ի նմանէ , դարձաւ յամբոխն և ասէ . ո՞վ մերձեցաւ ի Հանդերձս իմ։ Եւ ասեն ցնա աշակերտքն , տեսանե՞ս զի ամբոխդ նեղէ զքեզ , և ասես՝ թէ ո՞վ մերձեցաւ ի Հանդերձս իմ։ Եւ շուրջ Հայէր տեսանել՝ թէ ո՞վ զայն արար։ Եւ կինն զարՀուրեալ և դողացեալ վասն որոյ գաղտն արար . քանզի գիտէր զինչ եղեւ նմա , եկն անկաւ առաջի նորա , և ասաց զամ իրան ստուգութեամբ։ Եւ Յիսուս ասէ ցնա . դուստր , Հաւատք քո կեցուցին զքեզ . երթ ի խաղաղութիւն , և եղիջիր ողջ ի տանջանացդ քոց։

Մինչդեռ նա զայն խօսէր , գան ոմանք ի տանէ ժողովրդապետին , և ասեն՝ թէ դուստրն քո մեռաւ , զի՞ևս աչխատ առնես զվարդապետդ։ Իսկ Յիսուս իբրեւ լուաւ զբանն ասացեալ , ասէ ցժողովրդապետն . մի երկչնչիր , բայց միայն Հաւատա։ Եւ ոչ զոք եթող ընդ իւր երթալ , բայց միայն զՊետրոս և զՅակոբոս և զՅովՀաննէս՝ զեղբայրն Յակոբայ։ Գայ ի տուն ժողովրդապետին , և տեսանէ ամբոխ յոյժ և լալականս , և աղաղակ յոյժ։ Եւ մտեալ ի ներքս՝ ասէ ցնոսա . զի՞ խռովեալ էք և լայք , մանուկն ոչ է մեռեալ , այլ ննջէ։ Եւ ծաղր առնէին զնա . և նորա Հանեալ արտաքս զամենեսեան , առնու ընդ իւր զՀայրն մանկանն և զմայրն , և զնոսա որ ընդ նմայն էին , և մտանէ ուր դնէր մանուկն։ Եւ կալեալ զձեռանէ մանկանն , ասէ ցնա . տալիթա կում , որ թարգմանի , աղջիկ դու՝ քեզ ասեմ , արի։ Եւ վաղվաղակի յարեաւ աղջիկն և գնայր , քանզի էր ամաց իբրեւ երկոտասանից . և զարմացան մեծաւ զարմանալեօք։ Եւ պատուիրէր տայր նոցա յոյժ , զի մի՛ ոք գիտասցէ զայն , և ասաց տալ նմա ուտել։

Եւ իբրեւ անցին յայնկոյս ։ եկին յերկիրն Գեննեսարէթ ։ Եւ իբրեւ ելին ի նաւէ անտի՝ իսկ և իսկ ծանեան զնա արք տեղւոյն այնորիկ ։ և ընթացեալ այսր անդր ընդ ամ գաւառն ։ սկսան մահճօքբերել զհիւանդս ։ ուր լսէին՝ թէ անդ իցէ ։ Եւ ուր և մտանէր ի գեօղս կամ ի քաղաքս կամ յագարակս ։ ի հրապարակս դնէին զախտաժէտս ։ և աղաչէին զնա՝ զի գոնէ ի քղանցս հանդերձից նորա մերձենայցեն ։ և որ միանգամ մերձեցանն՝ փրկեցան ։

Եւ անտի յարուցեալ՝ եկն ի սահմանս Տիւրոսի և Սիդոնի ։ և մտեալ ի տուն՝ ոչ ումեք կամէր յայտնել ։ և ոչ կարաց ծածկել ։ Լուաւ կին մի զնմանէ ։ որոյ դուստր իւր նեղեալ էր յայսոյ պղծոյ ։ եկն անկաւ առաջի նորա ։ Եւ կինն էր հեթանոս՝ փիւնիկ Ասորի յազգէ ։ և աղաչէր զնա՝ զի զդեւն հանցէ ի դստերէ նորա ։ Եւ Յիսուս ասէ ցնա ։ թոյլ տուր՝ նախ յագեսցին մանկունք ։ զի ոչ է բարւոք առնուլ զհաց մանկանց և տրկանել շանց ։ Նա պատասխանի ետ և ասէ ։ տէր ։ և շունք ի փշրանաց սեղանոյ մանկանցն կերակրին ։ Եւ ասէ ցնա ։ վա՛յ այդր բանի երթ ։ ել դեւն ի դստերէ քումմէ ։ Զնաց ի տուն իւր ։ և եգիտ ելեալ զդեւն ։ և զդուստրն ։ զի անկեալ դնէր ի մահիճս ։

Եւ ելեալ միւսանգամ ի սահմանացն Տիւրոսի և Սիդոնի ։ և եկն ի Ծովեզրն գալիլեացւոց ի մէջ սահմանացն ի Դեկապօլիս ։ Եւ բերին առաջի նր խուլ մի և համր ։ և աղաչէին՝ զի ձեռն դիցէ ի վերայ նորա ։ Եւ առեալ զնա մեկուսի յամբոխէ անտի ։ արկ զմատունս իւր ընդ ականջս նորա՝ և եթուք անդր ։ և կալաւ զլեզուէ նորա ։ հայեցաւ յերկինս՝ յոգւոց եհան՝ և ասէ ։ Եփփաթայ՝ որ է բացիր ։ Եւ նոյն ժամայն բացան լսելիք նորա ։ և լուծան կապանք լեզուի նորա ։ և խօսէր ուղիղ ։ Եւ պատուիրեաց նոցա՝ զի մի ումեք ասիցեն ։ և որչափ նա պատուիրէր նոցա ։ նոքա ևս առաւել քարոզէին ։ և ևս քան զևս զարմանային և ասէին ։ զամենայն ինչ բարւոք գործեաց սա ։ զի խլից լսել տայ՝ և համրոց խօսել ։

Զան ի Բեթսայիդա ։ և ածեն առաջի նորա կոյր մի ։ և աղաչէին զնա՝ զի մերձեսցի ի նա ։ Եւ առեալ զձեռանէ կուրին՝ եհան արտաքոյ շինին ։ եթուք յաչս նր ։

և ձեռն եդ 'ի վերայ նորա. և հարցանէր զնա՝ թէ տեսանիցէ՞ինչ։ Եւ ասաւ՝ և ասէր. տեսանեմ զմարդիկս՝ զի շրջին իբրեւ զծառս։ Եւ յարձեալ եդ ձեռս 'ի վերայ աչաց նորա՝ երբաց, և տեսանէր. ողջացաւ՝ և տեսանէր համարձակ զամ։ Եւ ընդակեաց զնա 'ի տուն իւր՝ և ասէ. 'ի շէնդ մի մտանիցես, այլ երթ 'ի տուն քո. և յորժամ 'ի շէնն մտանիցես՝ մի ուրեք ասիցես 'ի շինին։

Եւ եկեալ առ աշակերտսն, տեսին ամբոխս շուրջ զնոքօք, և զդպիրսն՝ զի վիճէին ընդ նոսա։ Եւ վաղվաղակի ամ ժողովուրդն իբրեւ տեսին զնա՝ զարմացան, և ընդառաջ ընթացեալ ողջոյն տային նմա։ Եւ եհարց զնոսա՝ թէ զի՞նչ վիճէիք ընդ նոսա։ Պատասխանի ետ մի ոմն 'ի ժողովրդենէն և ասէ. վարդապետ՝ ածի զորդի իմ առքեզ, զոր ունի այս համր, և ուր հասանէ՝ զարկուցանէ զնա. և փրփրէ՝ և կրճտէ զատամունս իւր և ցամաքի. և ասացի ցաշակերտսն քո զի հանցեն, և ոչ կարացին հանել զնա։ Պատասխանի ետ նոցա և ասէ. ո՞վ ազգ անհաւատ՝ մինչեւ յե՞րբ իցեմ առ ձեզ. մինչեւ ցե՞րբ անասցեմ ձեզ. ածէք զնա առ իս։ Եւ ածին զնա առ նա. իբրեւ եսես զնա այսն, վաղվաղակի շարժեաց զնա, և անկեալ յերկիր թաւալէր և փրփրեայր։ Եւ հարց ցհայր նորա և ասէ. քանի՞ ժամանակք են՝ յորմէ հետէ այդ եղեւ դմա։ Եւ նա ասէ. 'ի մանկութէ. բազում անգամ 'ի հուր արկանէ զդա և 'ի ջուր՝ զի կորուսցէ. արդ՝ եթէ կարօղ ինչ ես, օգնեա մեզ տէր՝ գթացեալ 'ի վերայ մեր։ Եւ Յիսուս ասէ զնա. ասացեր թէ կարօղ ես. ամենայն ինչ հնարաւոր է այնմ, որ հաւատայն։ Եւ վաղվաղակի աղաղակեաց հայր մանկանն՝ և ասէ. հաւատամ, տէր՝ օգնեա անհաւատութեանս իմում։ Իբրեւ եսես Յիսուս՝ եթէ կուտի ժողովուրդն 'ի վերայ, սաստեաց այսպն պղծոյ և ասէ. համրդ և խուլ այս՝ ես տամ հրամանս, էլ 'ի դմանէ, և այլ մի եւս մտանիցես 'ի դա։ Եւ աղաղակեաց՝ և յոյժ լլկեաց զնա, և էլ. և եղեւ պատանեակն իբրեւ ըզմեռեալ, մինչեւ բազմոց իսկ ասել թէ մեռաւ։ Եւ Յիսուս կալաւ զձեռանէ նորա՝ յարոյց զնա, և կանգնեցաւ։ Եւ իբրեւ եմուտ նա 'ի տուն, աշակերտքն առանձինն հարցին զնա. մեք ընդէ՞ր ոչ կարացաք հանել զնա։ Եւ ասէ

ցնոսա • այդ աղդ ոչ իւիք ելանէ , եթէ ոչ պահովք և աղօթիւք։

Եւ գան յերիքով • և ընդ ելանել նորա յերիքովէ աշակերտաքն՝ և բազում ժողովրդով , որդի Տիմէի Բարտիմէոս կոյր նստէր մուրացիկ յանցս Ճանապարհին։ Իբրեւ լուաւ՝ թէ Յիսուս Նազովրեցի է , սկսաւ աղաղակել և ասել • որդի Դաւթի Յիսուս՝ ողորմեաց ինձ։ Եւ սաստէին նմա բազումք՝ զի լռեսցէ • և նա առաւել ևս աղաղակէր • որդի Դաւթի ողորմեաց ինձ։ Օ՜ տեղի առ Ցն՝ և հրամայեաց կոչել զնա • կոչեն զկոյրն՝ և ասեն ցնա • քաջալերեաց , արի՝ կոչէ զքեզ։ Եւ նորա ընկեցեալ զը ձորձս իւր , յարեաւ և եկն առ Յիսուս։ Պատասխանի եւ նմա Յիսուս և ասէ • զի՞նչ կամիս՝ թէ արարիցէ քեզ • ասէ ցնա կոյրն • բաբբունի՝ զի բացայց։ Եւ Յիսուս ասէ ցնա , երթ՝ հաւատք քո կեցուցին զքեզ • և վաղվաղակի բացաւ , և երթայր զհետ նորա 'ի Ճանապարհին։

Սրբոյ Աւետարանիս Յիսուսի Քրիստոսի որ ըստ Ղուկասու։

ՏԵՐՆ ՄԵՐ ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍ

Եւ էջ 'ի Կափառնաում 'ի քաղաքն Գալիլեացւոց , և ուսուցանէր զնոսա 'ի շաբաթսն։ Եւ զարմանային ընդ վարդապետութիւն նորա , զի իշխանութեամբ էր բան նր։ Եւ էր 'ի ժողովրդեանն այր մի , զոր ունէր այս դիւի պղծոյ , և աղաղակեաց 'ի ձայն մեծ , և ասէ • Թուլացո , զի՞ կայ մեր և քո՝ Յիսուս Նազովրեցի , եկիր կորուսանել զմեզ • գիտեմք զքեզ՝ ով ես սուրբդ աստուծոյ։ Սաստեաց 'ի նա Յիսուս և ասէ • պապանձեաց և ել 'ի դմանէ • զգետնեաց զնա դեւն 'ի միջի անդ՝ և ել 'ի նմանէ , և ինչ ոչ վնասեաց նմա։ Եւ եղեն զարմանալիք 'ի վերայ ամենեցուն , խօսէին ընդ միմեանս և ասէին • զի՞նչ է բանս այս , զի իշխանութեամբ և զօրութեամբ սաստէ այսոց պղծոց՝ և ելանեն։ Եւ երթայր հռչակ զնմանէ ընդ ամ տեղիս շուրջ զգաւառաւն։

Եւ յարուցեալ ի ժողովրդենէ անտի, եմուտ ի տունն Սիմոնի։ Եւ զքանչ Սիմոնի տագնապէր ջերմամբ մեծաւ, և աղաչէին զնա վասն նորա։ Եկաց առ նմա՝ սաստեաց ջերմանն, և եթող զնա. և վաղվաղակի յարեաւ՝ և պաշտէր զնոսա։ Եւ ընդ արեւուն մտանել՝ որոց էին հիւանդք ի պէս պէս ցաւս՝ բերէին զնոսա առ նա։ Եւ նա իւրաքանչիւր ումեք ի նոցանէ դնէր ձեռս՝ և բժշկէր զնոսա։ Եւլանէին դեւքն ի բազմաց, աղաղակէին և ասէին. եթէ դու ես որդի ՚ի՞ն. և նա սաստէր՝ և ոչ տայր նոցա թոյլ խօսել, զի գիտէին զնա թէ Քրիստոսն է։

Եւ եղեւ ի հասանելն նորա ի մի քաղաքացն, ահա այր մի լի բորոտութեամբ իբրեւ եռես զՅիսուս՝ անկեալ ի վերայ երեսաց աղաչեաց զնա՝ և ասէ. տէր, եթէ կամիս, կարող ես զիս սրբել։ Ձգեաց զձեռն իւր՝ հասոյց ի նա՝ և ասէ. կամիմ՝ սրբեաց. և վաղվաղակի գնաց ի նմանէ բորոտութիւնն։ Եւ նա պատուիրեաց նմա մի ումեք ասել, այլ թէ երթ, ցոյց զանձն քո քահանային. և մատո պատարագ վասն սրբութեան քո՝ որպէս և հրամայեաց Մովսէս, ի վկայութիւն նոցա։ Եւ յորդ էր առաւել բանն զնմանէ. և ժողովէին ժողովուրդք բազումք լսել՝ և բժշկել ի հիւանդութենէ իւրեանց։ Եւ նա խոյս տայր յանապատ տեղիս, և կայր յաղօթս։

Եւ եղեւ ի միում աւուրց՝ և ինքն ուսուցանէր, և փարիսեցիքն և օրինացն վարդապետք նստէին. որ ժողովեալ էին յամենայն քաղաքաց գալիլեացւոց՝ և Հրէաստանի և Երուսաղէմի. և զօրութիւն տեառն էր ի բժշկել զնոսա։ Եւ ահա արք բերէին մահճաւոր զայր մի՝ որ էր անդամալոյծ, և խնդրէին զնա մուծանել ի ներքս՝ և դնել առաջի նորա։ Եւ իբրեւ ոչ գտանէին թէ ընդ որ մուծանիցեն զնա ի ներքս վասն ամբոխին, ելին ի տանիս և ի ցուրցն կախեցին զնա, և իջուցին մահճաւորն հանդերձ ի մէջ առաջի Յիսուսի։ Եւ տեսեալ զհաւատն նոցա՝ ասէ ցնա. այր դու՝ թողեալ լիցին քեզ մեղք քո։ Սկսան խորհել դպիրքն և փարիսեցիքն, և ասեն. ո՞ է սա՝ որ խօսի զհայհոյութիւնս, ո՞վ կարէ թողուլ զմեղս՝ բայց միայն աստուած։ Իբրեւ գիտաց Յիսուս զխորհուրդս նոցա, պատասխանի եմ և ասէ ցնոսա. զի՞ խորհիք ի

սիրաս ձեր։ Զի՞նչ դիւրագոյն է՝ ասել՝ թողեալ լիցին քեզ մեղք քո, եթէ ասել՝ արի և գնա։ Զի զի՞նչ գիտասցիք եթէ իշխանութիւն ունի որդի մարդոյ երկրի թողուլ զմեղս, ասէ ցանդամալոյծն, քեզ ասեմ՝ արի առ զմահիճս քո՝ և երթ ի տուն քո։ Զի առ ժամայն յարուց եալ առաջի ամենեցուն՝ էառ զիւրեա յորոյ վերայ անկեալ գնէր, գնաց ի տուն իւր, և փառաւորեաց զԱստուած։ Զարմանք կալաւ զամենեսեան, և փառաւորեաց զԱստուած՝ զի եղեն ահիւ, և ասեն, եթէ տեսաք այսօր նոր նշան։

Զի եղեւ ի միւսում շաբաթուն մտանել նմա ի ժողովուրդն՝ և ուսուցանել։ և էր անդ այր մի՝ և ձեռն իւր աջ գօսացեալ էր։ Զի սպասէին նմա դպիրքն և փարիսեցիքն՝ թէ ի շաբաթուն բժշկիցէ, զի գտանիցեն չարախօսութիւն զնմանէ։ Զի նա գիտէր զխորհուրդս նոցա, ասէ ցայրն՝ որոյ ձեռն գօսացեալ էր՝ արի անց ի մէջ։ և նա յարուցեալ եկաց։ Զասէ ցնոսա Յիսուս՝ հարցից զձեզ՝ զի՞նչ արժան է ի շաբաթու, բարի՞ զինչ առնել՝ եթէ չար գործել, ոգի՞ մի ապրեցուցանել՝ թէ կորուսանել։ Զի հայեցեալ շուրջ զամենեքումբք զայրագին՝ ասէ ցնա՝ ձգեա զձեռն քո։ և նա ձգեաց, և հաստատեցաւ ձեռն նորա իբրեւ զմիւսն։ Զի նոքա լցան յիմարութեամբ, և խօսէին ընդ միմեանս՝ թէ զինչ առնիցեն Յիսուսի։

Զի ելեալ նոքօք հանդերձ ի տեղի մի տափարակ՝ և ժողով աշակերտացն նորա՝ և բազմութիւն յոյժ ժողովրդեանն, յամ Հրէաստանէ և յԵրուսաղէմէ՝ և յայնմ կողմանէ՝ և ի Ծովեղերէն Տիւրոսի և Սիդոնի՝ որ եկին լսել ի նմանէ՝ և բժշկել ի հիւանդութենէ իւրեանց։ և նեղեալքն յայսոց պղծոց բժշկէին։ Զի ամ ժողովուրդն խնդրէր մերձենալ ի նա՝ զի զօրութիւն բաղում էլանէր ի նմանէ՝ և բժշկէր զամենեսին։

Զի իբրեւ կատարեաց զամ զբանս իւր ի լսելիս ժողովրդեանն՝ եմուտ ի Կապառնաում։ Հարիւրապետի ուրումն ծառայ չարաչար հիւանդացեալ՝ մերձ էր ի վախճանել՝ որ էր նմա պատուական։ Զի իբրեւ լուաւ զՅիսուսէ՝ առաքեաց զծերսն ի հրէից՝ աղաչէր զնա՝ զի

եկեսցէ և ապրեցուսցէ զծառայն նորա։ Եւ նորա եկեալ առ Յիսուս՝ ազաչէին զնա ասելով՝ և ասէին, թէ արժանի է՝ որում զշնորհս զայս առնես։ Օ՛ի սիրէ զազգս մեր, և զժողովրդանոցն նա շինեաց մեզ։ Եւ Յի՛ գնաց ընդ նոսա։ Իբրեւ ոչինչ կարի հեռի էր ի տանէն, յղեաց առ նա հարիւրապետն բարեկամս, և ասէ ցնա։ տէր, մի՛ ինչ աշխատ լինիր, զի չեմ բաւական եթէ ընդ յարկաւ իմով մտանիցես։ Ա՛ սան որոյ և ոչ զանձն համարեցայ արժանի՝ առ քեզ գալոյ։ այլ ասա բանիւ՝ և բժշկեսցի մանուկս իմ։ քանզի և ես այր մի եմ կարգեալ ընդ իշխանութի՛ւն։ ունիմ ընդ ինեւ զինուորս, և ասեմ սմա՝ երթ, և երթայ։ և այլում թէ եկ, և գայ։ և ծառայի իմում թէ արա զայս, և առնէ։ Եւ իբրեւ լուաւ զայս Յիսուս՝ զարմացաւ, դարձաւ առ ժողովուրդն որ երթային զհետ նորա՝ և ասէ։ ամէն ասեմ ձեզ՝ թէ և ոչ յիսրայէլի այսչափ հաւատս գտի։ Եւ դարձան անդրէն պատգամաւորքն ի տուն, և գտին զծառայն հիւանդ՝ բժշկեալ։

Եւ եղեւ ի վաղիւն երթայր ի քաղաք մի, որում անուն էր Նային։ երթային ընդ նմա և աշակերտք նորա և ժողովուրդ բազում։ Իբրեւ մերձ եղեւ ի դուռն քաղաքին, և ահա ելանէր մեռեալ մի՝ որդի միամօր մօր իւրոյ, և նա էր այրի։ և ժողովուրդ բազում քաղաքին էր ընդ նմա։ Իբրեւ ետես զնա տէր՝ գթացաւ ի նա և ասէ։ մի՛ լար։ Եւ մատուցեալ մերձեցաւ ի դագաղն։ և որք բարձեալն տանէին՝ զտեղի առին։ և ասէ, պատանի դու՝ քեզ ասեմ՝ արի։ Կանգնեցաւ և նստաւ մեռեալն, և սկսաւ խօսել։ և ետ զնա ցմայր իւր։ Եւ ահ կալաւ զամենեսին, և փառաւորէին զՅա՛ծ՝ և ասէին, թէ մարգարէ ոմն մեծ յարուցեալ է ի միջի մերում, և թէ այց արար Յա՛ծ ժողովրդեան իւրում ի բարութիւն։ Եւ էլ զրոյցս այս ընդ ամենայն հրէաստան վասն նորա։ և ընդ ամենայն կողմանս աշխարհին։

Եւ պատմեցին Յովհաննու աշակերտքն իւր վասն ամենայնի այսորիկ։ Եւ կոչեաց առ ինքն երկուս ոմանս յաշակերտացն իւրոց՝ Յովհաննէս, առաքեաց առ տէր և ասէ։ դո՛ւ ես որ գալոցն ես, եթէ այլում ակնկալցուք։

Եւ եկեալ արքն առ նա՝ ասեն, Յովհաննէս Մկրտիչ առաքեաց զմեզ առ քեզ՝ և ասէ, դո՞ւ ես որ գալոցն ես՝ եթէ այլում ակնկալցուք։ Եւ 'ի նմին ժամու բժշկեաց զբազումս 'ի հիւանդութենանց և 'ի հարուածոց և յայսոց չարաց, և կուրաց բազմաց շնորհեաց տեսանել։ Պատասխանի ետ նոցա և ասէ. երթայք պատմեցէք Յովհաննու՝ զոր տեսիքդ և լուայք. զի կոյրք տեսանեն, և կաղք գընան, բորոտք սրբին, խուլք լսեն, մեռեալք յառնեն, աղքատք աւետարանին. և երանի որ ոչ գայթակղեսցի յիս։ Եւ նաւեցին իջին յաշխարհն Գերգեսացւոց. որ է յայնկոյս հանդէպ Գալիլեայ։ Եւ ընդ ելանելն նորա 'ի ցամաք, պատահեաց այր մի 'ի քաղաքէն՝ յորում էին դեւք. և բազում ժամանակս չէր հանդերձ զգեցեալ՝ և ոչ 'ի տան բնակեալ, այլ 'ի գերեզմանս։ Եւ տեսեալ զՅիսուս, աղաղակեաց և անկաւ առաջի նորա, և ասէ մեծաձայն. զի՞ կայ իմ և քո Յիսուս որդի՞ այ բարձրելոյ, աղաչեմ զքեզ մի տանջեր զիս։ Զանգի հրաման տայր այսպէս պղծոյ ելանել 'ի մարդոյ անտի. քանզի բազում ժամանակս յափշտակեալ էր զնա, և կապեր 'ի շղթայս, և պահեր յերկաթս, և խզեր զկապանսն, և վարեր 'ի դիւէն յանապատս։ Հարց ցնա Յիսուս և ասէ. զի՞նչ անուն է քեզ. և նա ասէ, Լեգէոն. զի դեւք բազումք մտեալ էին 'ի նա։ Եւ աղաչէին զնա՝ զի մի հրաման տայցէ նոցա երթալ յանդունդս։ Եւ էր անդ երամակ մի խոզից բազմաց արօտական 'ի լերինն, և աղաչէին զնա զի հրաման տայցէ նոցա մտանել 'ի նոսա. և հրամայեաց նոցա։ Եւ ելեալ դեւքն յառնէին՝ մտին 'ի խոզեանն. և դիմեաց երամակն 'ի գահէ անտի 'ի ծովակն՝ և հեղձաւ։ Իբրեւ տեսին խոզարածքն զերսն որ եղեն՝ փախեան, և պատմեցին 'ի քաղաքին և յագարակսն։ Եւ իբրեւ ելին տեսանել զգործսն, և եկին առ Յիսուս, և գտին զայրն՝ ուստի դեւքն ելեալ էին, զգեցեալ և զգաստացեալ նստեր առ ոտսն Յիսուսի, և երկեան։ Պատմեցին նոցա որոց տեսեալն էր՝ թէ զի՞արդ փրկեցաւ դիւահարն։ Եւ աղաչէր զնա ամ բազմութիւնն շուրջ զկողմամբքն գերգեսացւոց՝ գնալ 'ի սահմանաց նոցա, քանզի ահիւ մեծաւ տագնապէին. և նա մտեալ 'ի նաւ՝ դարձաւ անդրէն։ Աղաչէր

զնա այրն՝ ուսամի գեւքն եղեալ էին՝ շրջել ընդ նմա. արձակեաց զնա՝ և ասէ. դարձ 'ի տուն քո, և պատմեա՝ զոր միանգամ արար քեզ Աստ. գնաց 'ի քաղաքն՝ և քարոզէր զոր ինչ արար նմա Յիսուս։

Եւ իբրեւ դարձաւ անդրէն Յիսուս, ընկալաւ զնա ժողովուրդն. քանզի ամենեքեան սկսուն էին նմա։ Եւ ահա եկն այր մի՝ որում անուն էր Յայրոս, և նա էր իշխան ժողովրդեանն. անկեալ առ ոտսն Յիսուսի՝ աղաչէր զնա մտանել 'ի տուն նորա. զի դուստր միամօր էր նորա՝ ամաց իբրեւ երկոտասանից, և էր մերձ 'ի մահ. և ընդ երթալն նորա՝ ժողովուրդքն նեղէին զնա։ Եւ կին մի էր 'ի տեառտեսութեանէ արեան ամաց երկոտասանից, որ 'ի բժիշկս ծախեալ էր զամ ինչս իւր. որում ոչ էր լեալ հնար յուսալի բժշկիլ։ Մատուցեալ յետոյ մերձեցաւ 'ի քղանցս հանդերձի նորա. և նոյն ժամայն եկաց բղխումն արեան նորա։ Եւ ասէ Յիսուս. ովք՝ որ մերձեցան յիս։ Իբրեւ ամենեքեան ուրանային, ասէ Պետրոս՝ և որ ընդ նմա էին. Վարդապետ, ժողովուրդք պնդեն և նեղեն զքեզ։ Եւ ասէ Յիսուս. ոմն մերձեցաւ յիս, քանզի գիտացի՝ եթէ զօրութիւն էլ յինէն։ Իբրեւ տեսս կինն՝ եթէ ոչ ծածկեցաւ 'ի նմանէ, եկն դողալով՝ և անկաւ առաջի նորա, թէ վասն որոյ իրաց մերձեցաւ 'ի նա՝ պատմեաց առաջի ամենայն ժողովրդեանն. և եթէ որպէս բժշկեցաւ առ ժամայն։ Եւ ասէ. քաջալերեաց, դուստր, հաւատք քո կեցուցին զքեզ, երթ 'ի խաղաղութիւն։

Եւ մինչդեռ նա խօսէր, գայ ոմն 'ի տանէ ժողովրդապետին՝ և ասէ ցնա. մեռաւ դուստրն քո, մի ինչ աշխատա առնէր զդա։ Իսկ Յիսուս իբրեւ լուաւ, պատասխանի էտ նմա՝ և ասէ. մի երկնչիր, միայն հաւատա՝ և կեցցէ։ Եւ մտեալ 'ի տունն՝ ոչ զոք եթող մտանել, բայց միայն զՊետրոս և զՅակոբոս և զՅովհաննէս, և զհայր մանկանն և զմայր նորա։ Այսին ամենեքեան՝ և կոծէին զնա։ Եւ նա ասէ. մի լայք՝ զի չէ մեռեալ՝ այլ ննջէ։ Եւ նոքա ծաղր առնէին զնա, զի գիտէին թէ մեռաւ։ Եւ նորա հանեալ զամենեսին արտաքս, կալաւ զձեռանէ նորա՝ բարբառեցաւ և ասէ. արի, կաց մանուկ դու։ Եւ դարձաւ ոգի նորա, և կանգնեցաւ վաղվաղակի. և

հրամայեաց տալ նմա ուտել. և զարմացան ծնողքն նորա։
Եւ նա պատուիրէր մի ուտել՝ որ ինչ եղեւն։
Եւ եղեւ ի վաղուն մինչ ի ջանէին նորա ի լեռնէ անտի, ընդ առաջ եղեւ նմա ժողովուրդ բազում։ Եւ ահա այր մի ի ժողովրդենէ անտի աղաղակեաց և ասէ. Վարդապետ, աղաչեմ զքեզ հայեաց յորդի իմ, զի միամոր է ինձ։ Եւ ահա այս հարկանի ի նմա, և յանկարծ գոչէ՝ և զարկուցանէ և թաւալեցուցանէ զնա և փրփրեցուցանէ, և հաղիւ մեկնի ի նմանէ խորտակեալ զնա. և աղաչեցի զաշակերտսն քո զի հանցեն զնա, և ոչ կարացին։ Պատասխանի եւ Յիսուս և ասէ. ո՞վ ազգ անհաւատ և թիւր, մինչեւ յե՞րբ եղէց ընդ ձեզ՝ և անսայցեմ ձեզ. մատո այսր զորդին քո։ Եւ մինչդեռ մատչէր, զարկոյց զնա դեւն՝ և շարժէեաց։ Պատեաց Յիսուս այսոյն պղծոյ, և բժշկեաց զմանուկն. և եւ զնա ցհայր իւր։ Եւ զարմանային ամենեքեան ի վերայ մեծամեծացն ՚ոյ. և ի զարմանալ ամենեցուն ի վերայ ամենայնի զոր առնէր, ասէ ցաշակերտսն իւր. դիք դուք ի լսելիս ձեր զբանս զայս սուսիկ. զի որդի մարդոյ մատնելոց է ի ձեռս մարդկան։
Եւ հանէր դեւ մի համր. և եղեւ յելանել դիւին՝ խօսեցաւ համրն, և զարմացան ամենայն ժողովուրդքն։ Եւ ոմանք ի նոցանէ ասեն. Բէեղզեբուղաւ իշխանաւն դիւաց հանէ դա զդեւս։ Եւ այլք փորձէին՝ և նշան յերկնից խնդրէին ի նմանէ։ Իսկ նորա գիտացեալ ըզ խորհուրդս նոցա, ասէ ցնոսա. ամ թագաւորութի բաժանեալ յանձն՝ աւերի, և տուն բաժանեալ յանձն՝ կործանի։ Իսպա եթէ և սատանայ բաժանեցաւ յանձնէ, զի՞արդ կայցէ թագաւորութի նորա. զի ասէք զինէն թէ Բէեղզեբուղաւ իշխանաւն դիւաց հանէ դա զդեւս։ Եթէ ես Բէեղզեբուղաւ հանեմ զդեւս, որդիքն ձեր ո՞ հանիցեն. վասն այդորիկ նորա եղիցին ձեր դատաւորք։ Իսկ եթէ մատամբ ՚ոյ հանեմ զդեւս, ապա հասեալ է ի վերայ ձեր արքայութի աստուծոյ։ Յորժամ հզօր վառեալ՝ պահիցէ զտուն իւր, ի խաղաղութի են ինչք նորա։ Իսայց եթէ հզօրագոյն քան զնա ի վերայ եկեալ յաղթեսցէ նմա, զսպառազինութին հանէ՝ յոր յուսացեալն էր, և զլաւաբ նորա բաշխեսցէ։ Որ ոչ է ընդ իս՝ հակա-

ռակ իմէ, և որ ոչ ժողովէ ընդ իս, ցրուէ։ Յորժամ այսն ելանիցէ ի մարդոյ՝ շրջի ընդ անջրդի տեղիս, խնդրէ հանգիստս. և իբրեւ ոչ գտանէ, ասէ. դարձայց անդրէն ի տուն իմ ուստի ելի։ Եւ գայ գտանէ մաքրեալ և յարդարեալ։ Յայնժամ երթայ և առնու եօթն այլ այսս չար եւս քան զնոսն՝ և մտանէ բնակէ անդ, և լինի յետինն մարդոյն այնորիկ չար քան զառաջինն։ Եղեւ մինչդեռ խօսէր զայս, ձայն եբարձ կին մի ի ժողովրդենէ անտի և ասէ. երանի է որովայնին՝ որ կրեացն զքեզ, և ստեանցն՝ որ դիեցուցին զքեզ։ Եւ նա ասէ. նա երանի այնոցիկ, որ լսեն զբանն աստուծոյ, և առնեն։

Եւ ուսուցանէր ի միում ժողովրդանոցացն ի շաբաթս։ Եւ ահա կին մի՝ զոր ունէր այս հիւանդութեան ամս ութուտասն. և էր կարկամեալ, և ոչ կարէր ամենեւին ի վեր հայել։ Եւ տեսեալ զնա Յիսուսի՝ կոչեաց առ ինքն՝ և ասէ ցնա. կին դու՝ արձակեալ ես ի հիւանդութենէդ։ Եւ եդ ի վերայ նորա ձեռն, և առ ժամայն ուղղեցաւ, և փառաւորէր զաստուծ։ Պատասխանի ետ ժողովրդապետն ցասուցեալ՝ թէ ընդէր ի շաբաթու բժշկեաց Յիսուս, և ասէ ցժողովուրդն. վեց օր է՝ յորս արժան է գործել, յայսոսիկ եկայք բժշկեցարուք, և մի յաւուր շաբաթու։ Պատասխանի ետ նմա տէր՝ և ասէ. կեղծաւորք, իւրաքանչիւրոք ի ձէնջ ի շաբաթու ոչ արձակէ զեղն իւր կամ զէշ ի մսրոյ՝ և տանի տայ ջուր։ Իսկ այս՝ դուստր Աբրահամու էր. զոր կապեաց սատանայ ահաւադիկ ութուտասն ամ, ոչ էր արժան արձակել ի կապանաց անտի ի շաբաթու։ Եւ զայս իբրեւ ասէր, յամօթ լինէին ամենեքին որ հակառակն կային նմա. և ամենայն ժողովուրդն ուրախ լինէր ի վերայ ամենայն փառաւորութեանցն որ գործէին ի նմանէ։

Եւ եղեւ ի մտանելն նորա ի տուն ուրումն իշխանացն փարիսեցւոց ի շաբաթու ուտել հաց, և նոքա սպասէին նմա։ Եւ ահա այր ումն էր անդ ջրգողեալ առաջի նորա։ Պատասխանի ետ Յիսուս՝ և ասէ ցօրինաւորս և ցփարիսեցիս. եթէ արժանի իցէ ի շաբաթու բժշկել։ Եւ նոքա լուռ եղեն. և բուռն հարեալ զնմանէ՝ բժշկեաց զնա, և արձակեաց։ Եւ ասէ ցնոսա. ոյր ուրուք ի ձէնջ էշ կամ

եղն՝ անկանիցի 'ի ջրհոր, և ոչ վաղվաղակի հանիցէ զնա յաւուր շաբաթու։ Եւ ոչ կարացին տալ նմա պատասխանի առ այն։

Եւ եղեւ մինչ երթայր նա Յերուսաղէմ, և ինքն անցանէր ընդ մէջ Սամարիայ և գալիլեացւոց։ Եւ մինչդեռ մտանէր 'ի գեօղ ուրեմն, պատահեցին նմա տասն այր բորոտ՝ որք կացին 'ի հեռաստանէ, բարձին զձայնս՝ և ասեն. Յիսուս վարդապետ, ողորմեաց մեզ։ Եւ իբրեւ եսես զնոսա, ասէ ցնոսա. երթայք ցուցէք զանձինս քահանայիցն. և եղեւ իբրեւ գնացին, առ ժամայն սրբեցան։ Այ՝ ոմն 'ի նոցանէ իբրեւ եսես՝ եթէ բժշկեցաւ, դարձաւ անդրէն՝ 'ի ձայն մեծ փառաւորս առնէր զԱստուած. անկաւ առ ոտս նորա, 'ի վերայ երեսաց իւրոց և գոհանայր զնմանէ. և ինքն էր սամարացի։ Պատասխանի ետ Յիսուս և ասէ. ոչ տասն սրբեցան, իսկ արդ՝ ինուինքն ո՞ւր են։ Զի ոչ գտան դառնալ տալ փառս Աստուծոյ, բայց միայն այլազգիս այս։ Եւ ասէ ցնա. արի, գնա. զի հաւատք քո կեցուցին զքեզ։

Եւ եղեւ 'ի մօտելն նորա Յերիքով, կոյր ոմն նստէր առ Ճանապարհաւն մուրացիկ։ Իբրեւ լուաւ զանցանել ժողովրդեանն, հարցանէր՝ թէ զի՞նչ իցէ այն։ Եւ պատմեցին նմա, թէ Յիսուս Նազովրեցի անցանէ։ Աղաղակեաց և ասէ. Յիսուս, որդի Դաւթի՝ ողորմեաց ինձ։ Եւ որ առաջի երթային՝ սաստէին նմա զի լռեսցէ. և նա ևս առաւել աղաղակէր, որդի Դաւթի, ողորմեաց ինձ։ Զի տեղի էառ Յիսուս, և հրամայեաց ածել զնա առ իւր. և իբրեւ մերձ եղեւ առ նա, եհարց զնա և ասէ, զի՞նչ կամիս դու՝ զի արարիցս քեզ. և նա ասէ. տէր, զի բացցին աչք իմ՝ և տեսից։ Եւ Յիսուս ասէ ցնա. հայեաց, հաւատք քո կեցուցին զքեզ։ Եւ առ ժամայն եսես, երթայր զհետ նորա՝ և փառաւորս առնէր զԱստուած. և ամենայն ժողովրդեանն տեսեալ, տայր օրհնութիւն աստուծոյ։

Սուրբ Աւետարանիս Յիսուսի Քրիստոսի որ ըստ Յովհաննու։

ՏԵՐՆ ՄԵՐ ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍ

Եւ յետ երկուց աւուրց եկն անտի և գնաց ի Գալիլեա։ Զի ինքն իսկ Յիսուս վկայեաց՝ եթէ մարգարէ յիւրում գաւառի պատիւ ոչ ունի։ Եւ յորժամ եկն նա ի Գալիլեա, ընկալան զնա գալիլեացիքն. զի տեսեալ էին զամենայն, զոր արար յԵրուսաղէմ ի տօնին. քանզի և նոքա եկեալ էին ի տօնն։ Եկն դարձեալ ի կանա գալիլեացւոց՝ ուր արար զջուրն գինի. և անդ էր թագաւորական մի, որոյ որդի նորա հիւանդ կայր ի Կապառնաում։ Լսա իբրեւ լուաւ եթէ Յիսուս եկեալ է ի հրէաստանէ ի Գալիլեա. եկն առ նա՝ և աղաչէր, զի իջցէ և բժշկեսցէ զորդի նորա. քանզի մերձ էր ի մեռանել։ Ասէ ցնա. եթէ ոչ նշանս ինչ և արուեստս տեսանէք՝ ոչ հաւատայք։ Ասէ ցնա թագաւորական. տէր, էջ մինչեւ մեռեալ իցէ մանուկն իմ։ Ասէ ցնա Յիսուս. երթ՝ որդին քո կենդանի է. և հաւատաց այրն բանին՝ զոր ասաց նմա Յիսուս, և գնաց։ Եւ մինչդեռ իջանէր, ընդառաջ եղեն նմա ծառայքն նորա. աւետիս ետուն և ասեն, թէ մանուկն նորա կենդանի է։ Հարցանէր ցնոսա վասն ժամուն՝ յորում ապաքինեաց. և ասեն ցնա. երեկ յեօթնեերորդ ժամուն եթող զնա ջերմն։ Գիտաց հայրն նորա՝ եթէ յայնմ ժամուն՝ յորում ասացն ցնա Յիսուս՝ թէ որդին քո կենդանի է. և հաւատաց ինքն և ամենայն տունն իւր։ Զայս դարձեալ երկրորդ նշանս արար Յիսուս եկեալ ի Հրէաստանէ ի Գալիլեա։

Յետ այսորիկ ասն էր հրէից. և եկն Յիսուս յԵրուսաղէմ։ Եւ էր յԵրուսաղէմ ի Պրոպատիկէ աւազանին. որ կոչէր եբրայեցերէն Բեթհեզդայ. հինգ սրահ։ Յորս անկեալ դնէր բազմութիւն յոյժ հիւանդաց՝ կուրաց կաղաց գօսացելոց, որ ակն ունէին ջրոցն յուզելոյ։ Եւ հրեշտակ տեառն իջանէր ըստ ժամանակի յաւազանն՝ և յուզէր զջուրսն. և որ նախ ի շարժումն ջուրցն իջանէր յաւազանն՝ բժշկէր, ոչ ունելով նշան հիւանդութեան։

Եւ անդ էր այր մի, որոյ երեսուն և եւթ ամ էր ի հիւանդութեան իւրում։ Զնա իբրեւ եսես Յիսուս՝ զի անկեալ դնէր, և գիտաց եթէ բազում ժամանակք են այնուհետեւ, ասէ ցնա. կամիս ողջ լինել։ Պատասխանի ետ նմա հիւանդն. տէր, ոչ զոք ունիմ, թէ յորժամ ջուրքն յուզեցին՝ արկցէ զիս յաւազանն. և մինչ ես դանդաղիմ, այլ ոք քան զիս յառաջագոյն ինքանէ։ Ասէ ցնա Յիսուս. արի, առ զմահիճս քո՝ և գնա։ Եւ ողջացաւ այրն, և յարեաւ՝ էառ զմահիճս իւր՝ և շրջէր. և էր շաբաթ յաւուրն յայնմիկ։ Ասեն հրէայքն ցբժշկեալն. շաբաթ է՝ և ոչ է արժան քեզ առնուլ զմահիճս քո։ Պատասխանի ետ նոցա և ասէ. որ բժշկեացն զիս, նա ասաց ցիս, առ զմահիճս քո՝ և գնա։ Հարցին ցնա և ասեն. ո՞վ է այրն՝ որ ասաց ցքեզ, առ զմահիճս քո՝ և շրջեաց։ Եւ բժշկեալն ոչ գիտէր թէ ո՞վ իցէ. քանզի Յիսուս խոցս ետ վասն ամբոխին՝ ի տեղւոջէ անտի։ Յետ այսորիկ գտանէ զնա Յիսուս՝ ի տաճարին, և ասէ ցնա. ահաւասիկ ողջացար, մի՛ եւս մեղանչեր՝ զի մի՛ չար եւս ինչ լինիցի քեզ։ Գնաց այրն՝ և պատմեաց հրէիցն, եթէ Յիսուս էր՝ որ բժշկեացն զիս։ Եւ վասն այնորիկ հալածէին զՅիսուս հրէայքն, զի զայն առնէր ի շաբաթու։ Եւ Յիսուս պատասխանի ետ նոցա. Հայր իմ մինչեւ ցայժմ գործէ, և ես գործեմ։ Վասն այնորիկ առաւել խնդրէին հրէայքն սպանանել զնա. զի ոչ միայն լուծանէր զշաբաթս, այլև հայր իւր կոչէր զաստուած, և հաւասար առնէր զանձն աստուծոյ։

Եւ մինչդեռ անցանէր՝ ետես այր մի կոյր ի ծնէ. և հարցին ցնա աշակերտքն նորա՝ և ասեն. ռաբբի, ո՞վ մեղաս է, սորա՞՝ թէ հօր և մօր իւրոց, զի կոյր ծնցի։ Պատասխանի ետ նմա Յիսուս. ոչ զորա մեղաս է, և ոչ հօր և մօր իւրոց. այլ զի յայտնի լիցին գործքն ՀՍ ի նմա։ Եւ ինձ պարտ է գործել զգործս այնորիկ՝ որ առաքեացն զիս, մինչ օր կայ. գայ գիշեր՝ յորժամ ոչ ոք կարէ գործել։ Մինչդեռ յաշխարհի եմ, լոյս եմ աշխարհի։ Զայս իբրեւ ասաց, եթուք ի գետին՝ և արար կաւ ի թքէն, և ծեփեաց զկաւն ի վերայ աչաց կուրին։ Եւ ասէ ցնա. երթ, լուա յաւազանին Սելոամայ, որ թարգմանի առաք-

եալ։ չոքաւ լուացաւ։ եկն և տեսանէր։ Իսկ դրացիքն՝ և որոց տեսեալ էր զնա յառաջագոյն՝ եթէ մուրացիկ էր, ասէին։ ոչ սա էր՝ որ նստէրն և մուրանայր։ կէսքն ասէին։ նա է։ Այլքն ասէին։ ոչ՝ այլ նման է նմա։ և ինքն ասէր՝ թէ ես եմ։ Սոսեն ցնա։ իսկ զնոսանդ բացան աչք քո։ Նա ետ պատասխանի։ այր մի՝ որուն Յիսուսն ասեն՝ կաւ արար՝ և ծեփեաց զաչս իմ, և ասէ ցիս։ երթ՝ ի Սիլոամ, և լուա։ չոքայ լուացայ՝ և տեսանեմ։ Սոսեն ցնա։ ուր է նա։ ասէ ցնոսա։ ոչ գիտեմ։ Տանին առ փարիսեցիսն զնա, որ երբեմն կոյրն էր։ Եւ էր շաբաթ՝ յորժամ զկաւն արար Յիսուս։ և եբաց զաչս կուրին։ Դարձեալ հարցանէին զնա փարիսեցիքն, թէ զնդրդ տեսանես։ և նա ասէ ցնոսա։ կաւ եդ՝ ի վերայ աչաց իմոց, և լուացայ՝ և տեսանեմ։ Ասեն ոմանք՝ ի փարիսեցւոցն։ ոչէ այրն այն յաստուծոյ, զի զշաբաթս ոչ պահէ։ Այլքն ասէին։ իսկ զնդրդ կարէ մարդ մեղաւոր այսպիսի նշանս առնել։ Եւ էին հերձուածք՝ ի մէջ նոցա։ Ասեն դարձեալ ցկոյրն։ դու զի՞ ասես վասն նորա՝ զի եբաց զաչս քո։ Եւ նա ասէ՝ թէ մարգարէ է։ Եւ ոչ հաւատային հրէայքն ըզ նմանէ՝ եթէ կոյր էր՝ և բացաւ։ մինչեւ կոչեցին զծնողս բացելոյն։ հարցին ցնոսա և ասեն՝ սա՞ է որդին ձեր, զորմէ դուքն ասէք, եթէ կոյր ծնաւ։ արդ՝ զնդրդ տեսանէ։ Պատասխանի ետուն նոցա՝ և ասեն։ գիտեմք զի սա է որդին մեր, և զի կոյր ծնաւ։ բայց զնդրդ այժմդ տեսանէ՝ ոչ գիտեմք։ կամ թէ՝ ո՞ եբաց զաչս դորա՝ մեք ոչ գիտեմք։ ցդա իսկ հարցէք, ինքնին՝ ի չափ հասեալ է։ ինքն իսկ խօսիցի վասն իւր։ Այս ասացին ծնողքն նորա, զի երկնչէին՝ ի հրէից։ քանզի ուխտ եդեալ էր հրէից, եթէ որ խոստովանեսցի զնա Քրիստոս՝ ի բաց կացցէ՝ ի ժողովրդենէն։ Վասն այնորիկ ասացին ծնողքն նորա, թէ ինքնին՝ ի չափ հասեալ է, ցնա իսկ հարցէք։ Դարձեալ կրկին անգամ կոչեցին զայրն՝ որ կոյրն էր, և ասեն ցնա։ տուր փառս աստ, մեք գիտեմք՝ զի այրն այն մեղաւոր է։ Եւ նա ասէ։ թէ մեղաւոր իցէ՝ ես ոչ գիտեմ։ բայց զայս գիտեմ, զի կոյր էի՝ և արդ տեսանեմ։ Դարձեալ ասեն ցնա։ զի՞նչ արար քեզ, զնդրդ եբաց զաչս քո։ Պատասխանի ետ նոցա։

այժմ ասացի ձեզ՝ և ոչ լուայք. զի՞ կամիք միւսանգամ լսել. մի թէ և դո՞ւք կամիք աշակերտել նմա։ Նզբա հայհոյեին զնա՝ և ասէին. դու լիջիր նորա աշակերտ. մեք Մովսէսի աշակերտ եմք։ Մեք գիտեմք՝ զի ընդ Մովսէսի խօսեցաւ Աստուած. զսա ոչ գիտեմք ուստի իցէ։ Պատասխանի եւ այրն և ասէ ցնոսա. այդ իսկ են սքանչելիք. զի դուք ոչ գիտէք՝ ուստի իցէ, և զիմ զաչս եբաց։ Գիտեմք զի աստուածն մեղաւորաց ոչ լսէ, բայց եթէ աստուածապաշտ որ իցէ՝ և զկամն նորա առնիցէ, նմա լսէ։ Ի յաւիտենից զբ ոչ լուաւ՝ եթէ եբաց զբ զաչս կուրի ի ծնեալ կայր ծնելոյ։ Եթէ ոչ յաստուծոյ էր այրն այն՝ ոչ կարէր առնել ինչ։ Պատասխանի եւ ասեն ցնա. ի մեղս իսկ ծնեալ ես ամենեւին, և դու վարդապետ լինիս մեր։ Եւ հանին զնա արտաքս։ Լուաւ Յիսուս՝ եթէ հանին զնա արտաքս, և իբրեւ եգիտ զնա՝ ասէ ցնա. դու հաւատա՞ Յորդի՞ այ։ Նա պատասխանի եւ ասէ. տէր, ո՞վ է՝ զի հաւատացից ի նա։ Ասէ ցնա Յիսուս. և տեսէր զնա, և որ խօսիդ ընդ քեզ՝ նա է։ Եւ նա ասէ. հաւատամ, տէր, և երկիրպագ նմա։

ՆՇԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆՔ ԽՐԹԻՆ ԲԱՌԻՑ ԻՆՉ ՄԱՏԵՆԻՍ

Ա դդով։ Զաբարիայ մարգարէի պապուն անունն է։ ՂԳ • 8։
Աղոնայի տէր։ Որ աստուածոյ կըսուի • Թանղրը։ ԼԴ • 8։
Աղտատնեայ։ Քիշեղատէ։ ՁԱ • 3։
Աղդարան։ Խապար տրուած տեղ • ԾԹ • 2։ կամ խապար տուօղ գործիք, որ է՝ բերան, կամ լեզու։ ՀԳ • 2։
Ալէլուք։ Օրհնութիւնք, գովասանք • մեծ։ ՂԳ • 24։
ԱլէտանՋ հողմ։ Տալղա հանօղ հով։ ԾԳ • 5։
Ալփափեաք։ Ալյբբենին շարքը։ ՂԴ • 22։
Ախատարծարծ։ Ախաը շարժօղ • մարտղ թէփրէտիմի։ Կ • 4։
Ածանցական։ Անցաւոր, թէղմը անցնօղ։ ՀԳ • 3։
Ակատ։ Նաւու թէքնէ, կամ փիեատէ խայէխ։ ԿԳ • 2։
Ակնայայրատ։ Աչքը մրաբռող։ ԽԸ • 4։
Ակումբ։ Ճիւմբիւռ, սիւրիւ։ ԻՁ • 1։
Աղարտեալ։ Աւրած, խարապ եղած։ Ե • 1։ և ԻԵ • 2։
Աղաւաղել։ Աւրել, փճացնել, եօխ ընել։ Բ • 3։ և ԿԷ • 2։
Աղէյարմար։ Քիրիշով սիւզէնլէնմիշ եղած։ ՂԲ • 8։
Աղիւսարկուն։ Քէրպիճճիւն, թուղլաճիւն։ ՀԵ • 12։
Աղխեալ աղդարան։ Կղպած գոցուած բերան, կամ լեզու։ ՀԳ • 2։
Աղորի ըմբոշխնելն։ Տէյիրմէն՝ էղմիշ ընելու, որ է ծամելու ակռաներ։ ԿԳ • 2։
Աղու աղաւնի։ Մաղլըմ կէօվէրճին։ Բ • 1։
Աղուական։ Անուշիկ • միլայիմ։ ԿԶ • 4։
Աղուական ոտ։ Թաթլը մարաղ, որ է ցանկուին։ ՂԱ • 5։
Աղջութիւն։ Մթութիւն • գարա տիւման։ Զ • 3։
Աղտաղտին։ Աղի լեղի • տէր զէհիր։ ԼԹ • 2։
Աղօթկեր։ Աղօթօղ, աղօթաւոր։ ԾԱ • 5։
Աղօտանալ։ Մթննալ, ի լուսոյ պակասիլ։ Է • 3։
Ամառ։ Սապոն։ ՂԴ • 11։
Ամիւն։ Մոխիր • քիւլ։ Ի • 1։ և ԻԳ • 2։
Ամանակ։ Ժամանակ, ատէն • վաղթ։ Ի Յէլաթակարանն։
Ամբարձուղէշ։ Բարձր ճուղ ունօղ • իւճէ տալլը։ Թ • 2։

Ամենագրաւ։ Ամէնը զապդ ընող։ Բ • 2։ կամ խիստ սաստիկ զապդ ընող։ Ը • 1։

Ամենապիկար։ Խիստ տկար • զայլիք։ ԼԸ • 2։

Ամպրոպ։ Վէլվէլէ։ Զ • 3։ և Դ • 3։

Ամյա։ Եանաք։ ԿԳ • 2։

Անագան։ Կէնտէն կէնտ։ ԼԹ • 3։ կամ վերջինը • սանրաքի։ ԿԸ • 2։

Անախտակիր։ Այլոց ցաւակից չըլլող։ Ծ • 1։ և ԾԶ • 2։ կամ խարեզ չըլլաՀող։ Բ • 2։

Անաղելի՝ խակակութ։ Չիսաղուած՝ նոր ծնած բիձ։ ԾԳ • 2։

Անարծարծելի։ Ա՛Ղ չի վառվելու։ Է • 3։ և ՀԱ • 2 • կամ ա՛Ղ չի շինվելու։ Ի • 2։

Անբոյժ։ Չի բժշկելու • ոնդուլմաղ։ ԾԸ • 2։

Անդաձմունք։ Խորունկ մնմտուք։ Ի՛Հ • 3։

Անդամանդեայ։ Էլմասիպէս պինդ։ ԴԲ • 10։

Անդանձաւք։ Անդ, այսինքն՝ ի հնումն անձաւելիք • որպիսի էր ի հին օրէնս՝ սրբութիւն սրբութեանցն, որ անձաւելի և անմատչելի էր նոցա • վասն որոյ ասացուածս՝ Սրբո՛ւրիւանց անդանձաւէց, իմացեալ լինի՝ Սրբո՛ւրիւն սրբո՛ւրիւանցն։ ՀԵ • 15։

Անդասելի։ Կարգէ դուրս, նիզամ չի մտած։ ԼԳ • 7։

Անդուլ։ Իժիր, տայմա։ ՁԸ • 2։

Անդուղեկցութիւն։ Այն տեղը երթալու Ճամբորդութիւն և եօլտաշութիւն։ ԴԴ • 3։

Անեբեւակի։ Անեբեւոյթ • կէօրիւնմէզ։ ԻԳ • 3։ և ԾԵ • 3։

Անեկիւան։ Անվախ • շիւպՀէսիզ։ Գ • 1։ և ԿԵ • 3։

Անընդել գազան։ Եապանի եավուզ Ճանավար։ Թ • 3։

Անկանել։ Տօգումաղ։ ԿԳ • 2։

Անկեղակարծ։ Անկասկած • շիւպՀէսիզ։ ՁԳ • 3։

Անկուինչ։ Շունչը կտրած • նէֆէսի քէսիլմիշ։ ԺԳ • 2։

Անհագագ։ Շունչ չունող, Հոգի չունող • Ճանսըզ։ ԼԴ • 7։

Անհամբոյր։ Թէրսլիյէլի չէկող • Հէրկէլէ։ ԻԲ • 2։ կամ չի գոյշանաղ, շատախօս։ ԻԳ • 2։ կամ գարշելի, պէթ։ ԾԶ • 2։ կամ խաթր կէօնիւլ չի նայող։ ՁԸ • 2։

Անհամոզելի։ Խօսք մտիկ չընող • ինատմէ։ ԾԶ • 2։

Անհատուածելի։ Անբաժանելի, չի զատուելու։ ՀԵ • 3։

Անհրաժեշտ։ Անդառնալի • միւՀքէմ։ ԿԱ • 2։ կամ ան-

խախտ ։ անդատելի ։ ԴԴ • 11 ։
Անձաւ ։ Մաղարայ ։ Խ • 2 ։
Անձնամատան ։ Ինքիր անձը մատնող ։ ԽԸ • 2 ։
Անձուկ ։ Նեղկուկ ։ Ա • 2 ։ և ԿԴ • 2 ։ կամ քչիկ մը • պիր աղաձիք ։ ԺԷ • 2 ։
Անյարիր ջատուկ ։ Վէր չելլելու նենգաւոր և ցաւագար ։ ԾԸ • 2 ։
Անշամանդաղ ։ Չի մթնալու պայծառ • տուամանսրդ ։ Գ • 2 ։
Անշուշտ ։ Անփոփոխ , անխառնակ ։ ԿԷ • 1 ։
Անոպայ ։ Էյլիկ պիլմէզ • նախս ։ ԽԸ • 4 ։
Անպատուաբ ։ Պատ չունող • հիսարսրդ ։ ԼԹ • 2 ։
Անջրպետ ։ Բաժանող , զատող • պէօլմէ ։ ԻԷ • 2 ։
Անսպուժելի ։ Ետչի ձգուելու , ելմամ չելլուելու ։ ԼԹ • 2 ։
Անսգիւտ ։ Անպակաս • էքսիքսիզ , մնհանասրդ ։ ԻԸ • 3 ։
Անվթար ։ Անսխալ • քուսուրսուզ ։ Ժ • 2 ։
Անտարրամակ ։ Տարեբքի տակ չընկնող , նիւթեղէն բանեբէն զուրս ։ ԺԶ • 1 ։ և ԼԴ • 3 ։
Անքատ ։ Տկար , փոքրիկ • զայիֆ ։ ԿԹ • 2 ։
Աշխարհ ։ Ողբ , լաց , սուգ ։ ԻԷ • 3 ։ ԼԹ • 3 ։ ԽԸ • 2 ։ ԾԶ • 2 ։ և այլն ։
Աշտանակ ։ Համատան ։ ԽԶ • 2 ։
Աշուղ ։ Խրշտ , մրզրախ ։ ՀԱ • 2 ։
Ապաբան ։ Պապանծած , անձրկած ։ ԽԷ • 3 ։
Ապազէն ։ Զէնք չունող • սիլահսրդ ։ Է • 1 ։ և ԿԸ • 3 ։
Ապաթոյն ։ Թոյն չունող • զէհիրսիզ ։ ԿԴ • 1 ։
Ապախտաւոր ։ Անշահ • էյլիկ պիլմէզ ։ Զ • 2 ։ և ՀԴ • 1 ։
Ապահար ։ Ամսական հայզը բռնած ։ Ի • 2 ։
Ապառեռն ։ Օգնական չունող , խեղճ ։ ԻԴ • 3 ։ և ԼԷ • 3 ։
Ապաշուք ։ Անպատիւ • իթիբարսրդ ։ ԼԴ • 7 ։
Ապաջան ։ Ջանք չունող • խայրէթսիզ ։ Բ • 2 ։
Ապառուամ ։ Լիրբ • առսրդ ։ ԺԱ • 3 ։ և ԻԱ • 2 ։ և ԿԴ • 2 ։ կամ խաթր կէօնիւլ չինայող , անգութ ։ ՁԸ • 2 ։
Ապարանջան ։ Պիլէզիկ ։ ԼԴ • 1 ։
Ապաւանդակ ։ Զուան նաւու • բալամար ։ ԻԸ • 2 ։
Ապաւինութիւն խարսխի ։ Նաւուն մեծ երկաթը • ճան գուրթարան ։ ԻԸ • 2 ։
Ապաքինել ։ Փարատել , դադրեցընել , կամ ըստ ընացը-

նել։ ՁԳ · 2։ և ԴԷ · 2։

Ապէնիաղ։ Անկարօտ, մուրհեալ չբլլօղ։ ԺԹ · 2։

Ապիկար։ Տկար, խատիր չբլլալ։ Ժ · 1։ և ԻՁ · 2։

Առակայք։ Առաջիկայք, առջեւը, կամ մնալը եղածնեբը, կամ քիչ մը ետեւ ըլլալիքները։ ԺԳ · 3։

Առանցեալ։ Դադարեալ՝ի ծնելոյ, վախտը անցած։ ԼԱ · 1։

Առիգած։ Գոգնոց · փէշիմամ։ Ի · 2։

Առկայծեալ։ Ճրագն որ մարելու մատեցած, վերջին կայծակը հատած։ ՁԷ · 3։

Առհաւատչեայ։ Ձեշնի, նուամունէ · կամ փէյ։ ԻԵ · 4։ ԿԵ · 2։ և ԿԷ · 1։

Առուղեկան յաւիտեան։ Անցաւոր ժամանակ։ "Ի Ցիշ"։

Առօրինակեալ։ Բաղդատեալ, նմանեցուցեալ։ Ա · 2։

Ասուի։ Բրդեղէն, չուխայ՝ և այլք նմանք։ ԻԱ · 3։

Ասպականատպաս։ Շան կերակրի իւմիտ ընօղ։ ԼԵ · 3։

Ասպատակ։ Քէլէփիրճի, փուսու խըրսըզը։ ԿԹ · 2։

Ասպարէս, կամ Ասպարէզ։ Մեծ մէյտան · ութ մէյտանը։ Ա · 2։ և ԽԸ · 4։ Դարձեալ՝ երկրի չափ է, որ է մէկ միլ տեղին՝ ութը փային մէկը։ Թ · 1։

Աստարտէ։ Կնկան կերպարանքով կուռքի մը անուն է։ Կ · 2։

Աստիկեցի։ Աթենացի, որ՝ի հնումն այս քաղաքացւոց զլաւ մարդն՝ խիստ նամտաբ, և զվատն՝ խիստ պէթնամ համարէին։ ԿԵ · 1։

Սբահետ։ Լան ճամչայ · քեօռ եօլու։ Թ · 2։ կամ շնտակ ճամչայ · ճատէ։ ԽՁ · 3։

Սրամանթացի։ Արիմանթացի, ուստի էր Սամուէլ մարգարէն։ ՁԸ · 1։

Սրբուն։ Կատարեալ հատակ · քեամիլլիք չղը։ Գ · 2։

Սրգահատել։ Յաւակցելով մխիթարել, սիրտ տալ։ ԺԲ · 1։ կամ ազաչել, ըէճա ընել։ ԺԵ · 1։ և ԾԵ · 2։

Սրգատուր։ Սրդ իւնաւոր · մէրկէտար։ Ցիշաթափքանն։

Սրդարանլուկ։ Հաս տեղը տանջուօղ։ ԻԹ · 2։

Սրդեան։ Հիմնակուան · շիմնիքի։ ՀԵ · 8։

Սրդվատնական։ Հիմնակուց թելէֆ եղած։ ԻԲ · 2։

Սրկանք։ Փորձանք · պէլայ։ Զ · 3։ և Կ · 2։ և ԿԷ · 2։

Սրձագանք։ Եռ դարձօղ ձայն, որ մնղարաներուն մէջ, կամ խորունկ տեղուանք՝ կանչօղն ինչ որ կանչէ,

զայն կը լսէ։ ԴԲ։8։
Սրուաբձան։ Քարէ փորած երկիկ մարդու պատկերք, կուռք։ Կ։4։
Սրութիւն։ Արիութիւն, կարիճութիւն։ ԻԹ։3։
Սրուսեակ։ Սապահ երլաբերը, զէօհլէ։ կամ արեգակն։ կամ սադայէլ։ Լ.Զ։2։
Սրջնաթայր։ Սէր գոյն ունող։ ԿԹ։2։
Սրջնատես։ Սիրահ կէօրիւնիւշլիւ։ ԼԱ։3։
Սրտաղած։ Ճամբէ դուրս եղած։ եօլսուզ։ կամ սիրբ-կիւն եղած։ Ծ.Զ։2։
Սրտաքնայարդար։ Դրսի դիւրէն թէմիզ։ ԻԷ։3։
Սրտուղի։ Ճամբէ դուրս, ծուռ։ եանղլըշ։ ՀԸ։3։
Սրփիսացնցուղ։ Լոյս տարածող, շուխ ծագող։ Գ։1։
Սրօտ։ Արծուեղու տեղ։ չայբրլրլիս։ ԻԵ։3։ Կ։2։
Սրօր։ Ձիֆթ քշելու գործիք։ սապան։ Ծ.Դ։2։
Սուաղական։ Ախոսական, ողբալու։ Ի.Զ։1։
Սուանդ։ Էմանէթ։ Դ։1։ կամ տուրք։ վէրկի։ Թ։2։
կամ թէմիզիհ, վասիէթ։ ԻԷ։4։
Սուղական։ Բեռի ալըշմիշ չեղած։ աճամի, հէրկէլ։ ԻԲ։2։
Սքար։ Պատժուած մարդոյ մի անուն է։ (Յեսայ։7։1)։ ԻԷ։2։ և ՀԱ։3։
Սքիա սիլոնացի։ Մարգարէի մը անուն է, որ Ի Սելով քաղաքէն էր։ (Գ։Թագ։) ։ԺԱ։29։ ԽԸ։4։
Բաբելոն։ Պաղտատ քաղաքն է։ Ա։1։ և ԿԷ։2։
Բագին։ Կուռքի սեղան, կուռք։ ԻԷ։3։ և ՀԷ։13։
Բազմակ։ Բազմելու տեղ։ մէքեան։ Կ։3։
Բազմական։ Մէճլիս նստող։ ԽԸ։1։ և ԴԴ։4։ կամ բազմելու, նստելու տեղ։ ԴԱ։3։
Բազմաձեռնեան խաղդաւանող։ Հատվոր հիլէպազ-ներ։ կամ ֆենտերով խաբողներ։ ԴԲ։9։
Բազմայածեան։ Բարբարական պրտրտող։ Կ։3։
Բազմատեղնեան։ Հատ ձիւղ ունող։ տալլը պուտախլը։ ԽԷ։2։ և Յէշոպակրան։
Բաղմարկածեան։ Հատ փորձանքոտ։ թէհլիքէլի։ ՀԳ։2։
Բահաղ։ Կուռքի անուն է։ ԿԴ։2։ և ԴԳ։6։
Բամբիւն։ Զալկարոյ, զիլ։ ԴԲ։8։
Բանդագուշեալ։ Խելացնոր։ չըլգըն։ ԺԸ։2։

Բանին սերմնակութիւն։ Խօսքին էօղը զայ ընելը, խենթութիւնի էօլաուղ խօսիլը։ Խէ։2։

Բառաչ։ Ոչխարներուն և նմանեաց պօռալը։ Ժէ։2։

Բառացի։ Փառաւոր։ շէօհրէթլի։ ՂԲ։8։

Բասիլ։ Վասիլ։ Էր կայսր Յունաց։ Յիշատակարան։

Բասրելի։ Մեղադրելի։ այրպլանմաղա լայրգ։ ՂԱ։3։

Բարառնութիւն։ Խօսիլ չի կրցողի բերնով խօսիլ։ ՂԲ։8։

Բարացուցական։ Բարքը ցրցընող, թաղիլեթը յայտնող։ ՂԲ։8։

Բարաւոր։ Դրան վերի շէմը։ ՂԱ։2։

Բարեաւիր։ Ընուշիկ խայտէլի։ տիւղէնլի։ ՂԲ։8։

Բարեքիա։ Զաքարիայ մարգարէի հօրն անունն է։ ՂԳ։8։

Բարուն ակ մանողկուղեան։ Ամայի ձիւղ՝ որ ղեհիրլի սալթամ ունի։ Է։2։

Բաւանդակապէս։ Բովանդակապէս։ կամ բաւականապէս։ Զ։4։

Բաւիղ։ Սաչախ, որ մաղարայի, կամ դրան վրան կըլլայ։ Խ։2։

Բժժանք։ Պիւիւձիի կամ պախրձիի չըխըն։ ԿԶ։4։

Բիծք բոցակիծք։ Կրակի պէս կէնուած ուռէցներ, ինչպէս՝ Թախտապիթիէն, կամ սիվրիսինէկէն խածուած տեղուանքը։ ԿԹ։2։

Բոլսրատուղ։ Ողջակեղ։ Թամամ փէշկէշ։ Ա։1։

Բոսորայ դիակունք։ Կարմրագոյն արիւնաթաթախ լեշեր։ ԿԸ։3։

Բոսորային։ Կարմրագոյն, կարմրած։ գըղըլ։ ԿԳ։1։

Բռեալ։ Սըվայած, կամ պատանայ եղած։ Իէ։3։

Բռնախոյեան։ Դէմ էլլօղ կարիձ ձէնկձի։ ՂԳ։18։

Բռնամարտիկ։ Կարիձ ձէնկ ընօղ։ ԿԶ։2։ կամ ուժով կիւլէշիշ ըլլօղ։ ՂԳ։15։

Գ՝ահաւորակ։ Թահտրաւան։ քէօշկ։ Իէ։2։

Գաղձնաւոր։ Ընշահ խոտերով, (կամ այրըխ խոտով) լցուած։ Ծ.Զ։2։

Գաղտնակուր։ Գաղտնի ուտօղ, ինչպէս պաղըբասխիլ մինչև որդերը։ ԿԹ։2։

Գայիսոն։ Երկան մըզրախ։ ՂԲ։4։

Գանչութիւն։ Հնչուն, կանչուածք։ ՂԲ։8։

Գարնանաղայր գետ։ Գարնան ատենը աղմիշ ըլլող ջայ։ Թաշխրն ըսմախ։ ԾԳ։3։

Գեղայօրէն։ Գեղեցիկ յօրինած։ Հիւսիսանլիւ։ ՂԳ։24։

Գեղմն։ Ճերմակ բուրդ։ Եափաղը։ ԾԲ։1։

Գերաբնապէս։ Բնութեան ատենթէն վերհրաշապէս։ ՂԳ։8։

Գերանակիր։ Տիրէկ կրող, կամ տիրէկ ունող։ ԻԷ։3։

Գերաշխարան։ Խիստ ապաշխարող, շատ լացող ողբացող։ ԽԸ։3։

Գերաշխարհիկ։ Ըմենէն պատուաւոր, խիստ թիթիպարը։ Գ։3։

Գերունակ։ Ըմենն գերազանցուած և կատարելուած ունող։ ԻԷ։2։ և ՀԵ։7։ կամ ամենէն էվէլ ունող։ ԽԹ։2։

Գթել։ Գլորիլ, սխալիլ, չեգիտնալով պակասութիւն ընել՝ ընկնիլ։ ԼԸ։2։ ԾԵ։4։ ԾԷ։3։ և ՀԲ։2։

Գժգնութիւն։ Սրդողելով երեսը ծռուելը։ Խզզապ։ ԽԵ։2։

Գժտութիւն։ Կռիւ։ Նիզա։ ԽԵ։2։

Գինդ։ Օղ։ գիւփէ։ ԼԳ։1։

Գիշերավար։ Սատանայ։ չէյթան։ ԼԷ։1։

Գլխաշուք կտաւ։ Գլուխը ծածկող՝ զարդարող լաչակ։ ԼԴ։1։

Գլխաւորել։ Գլուխ հանել, լեմնցընել։ ՀԸ։2։

Գոգջիք։ Ընացէք։ ՀԲ։1։

Գողտրական։ Կակուղիկ, փափուկ։ Նազիք։ ԽՁ։2։

Գոմոր։ Սօդոմայ մէկ քաղաքն է։ ԾԴ։2։

Գոյարան։ Գոյացնող, ստեղծող։ վար էտիճի։ ՁԴ։1։

Գործականութիւն։ Գործելը։ Իճրա ընելը։ ՂԴ։20։

Գործնականաց գործի։ Գործելու ալէաթ, որ է՝ Ճեարքն։ ԻԴ։2։

Գործոնեայ։ Գործող փէյսահ ընող։ ՁԴ։1։

Գուսմարտակ։ Գուսմարեալ բաղմութիւն։ Ճէմիաթ։ Ճիմշուր։ Զ։3։ ԻԴ։1։ ԼԷ։1։ և ՀԵ։12։

Գունել։ Գոյն տալ, ներկել։ ԼՁ։2։ և ՂԳ։17։

Գուսպար։ Պատերազմի զօրք։ Ճենկ ասքէրի։ Կ։1։

Գռիհ։ Գռեհ։ սօսախ։ ԿԵ։2։

Գրաբանական։ Գրով խօսուած՝ պուսցած։ ԼԴ։1։

Գրաւական։ Ճէշնի։ Նուամունէ։ Ա։2։ ՂԳ։18։

Գրգեալ։ Ճէֆբի սէվիպի մէջ ըլլող։ ԽԱ։2։

Գրկանք։ Սիրով և գթով գրկելը։ գուշմագ։ ԻԷ։2։
Գրուան։ Հինիկ, ցորենի էօլչէկ։ ԼԵ։3։
Գօշել։ Կսկծցնել, խըշխըշցնելս սիրտը ցաւցնել։ ԺԵ։1։
Գոդան։ Սբիրօն։ Երկու եղբարք էին, որ Մովսէսի դէմ կեցան ու գետինը անցան։ (Թուոց։16։1)։ ԿԸ։4։
Գանդաչել։ Գուրգուրալ, քեօրի պէս շարժիլ։ ԺԹ։3։
Գանդաչեցուցանել։ Երեսցընելով չընկըը չընկըը ձայնը հանել։ ՂԲ։8։
Գասակ։ Սիւրիւ, պէօլիւկ։ ԿԳ։2։
Գասակնիք։ Վէրու։ սիՀիլ։ Դ։1։ և ԺԷ։3։
Գարասատան։ Դրախտ։ պարՀատ։ ԽՁ։3։
Գեգերեալ ողբայ։ Աղաչարկ եաթըյօր։ ԻԵ։2։
Գերաբբիատոս։ Նեւն։ թեՀՀալ։ ՂԱ։1։
Գժնիկ։ Փուշ։ քարա չալը։ ԿԹ։2։
Գժուարամտքելի։ Դժար անուշնալու։ ղէՀիր թասիլելի։ ԻԸ։3։
Գժրել։ Խօսքէն դառնալ, խաւլը աւրել։ ԾԵ։4։
Գիսլի։ այսինքն՝ գիզեցի։ Եըզվիշ ըրի։ ԻԷ։3։ կամ նիզամը շարեցի։ Ի Յիշատակարանն։
Գիմագրաւութիւն։ Գլուխը օրթան դնելով սերպէսութիւն, սերտէն կէչիւթիւն։ Կ։4։ և ՀԱ։1։
Գիմակ։ Դէմք, կերպարանք։ քիավէթ։ Դ։1։
Գիմակերպութիւն։ Ույղունութիւն։ մինասիպէթ։ ՂԳ։4։
Գիմակս գիմակս։ Թիւրլիւ թիւրլիւ։ ԼԹ։5։
Գիտակ։ Տեսնելու բարձր տեղ, ինչպէս՝ կէմիին չանախլըխը։ ԻԵ։2։ կամ տեսնալու տեղ, ինչպէս՝ մարդոյ երեսը։ ԿԵ։2։
Գիտակ ոստոց։ Ծառի Ճիւղերուն ծարը։ ՂԲ։9։
ԳիւտաՀնՀեր զոՀարան։ Սատանայի համար զուրպան եփելու տեղ։ ԾԱ։4։
Գիւրափխրելի։ Խօլայ փշրուելու, փսորվելու։ ՀԴ։3։
Գուժ։ Եապանի վիլլէթ։ խորեաթ։ ՂԳ։12։
Գտիկոն։ Տանը խաթը, կամ վերի խաթը։ ԿԹ։2։
Գտրովել։ Քամահրել, սիթէմ տալ։ Լ։5։
Գրականապէս անուանաղրութիւն։ Ույղունձա լաղալ դնելը։ ՂԳ։19։
Գրանդ։ Դրան վերի շէմը։ ՂԲ։5։

Դրուակ, կամ Դրուագ։ Դրուած, օրինած շինուած։
ԼԴ։8։ և ՅԻԼ։ԽԱՐԱՆ։

Դրօշ։ Թուղ, սանձախ, խաչալէմ։ ԼԷ։1։

Դրօշեալ։ Փորուած կուռքի պատկերք։ Բ։1։ և ՀԵ։12։

Լդովմայեցիք։ Եսաւայ այալէթին բնակիչները։ Ա։2։

Եզող։ Եզ վարօղ, չիֆթ քշօղ։ ԾԴ։2։

Եթովպացի։ Արապիստանցի։ արապ։ ԾԴ։2։

Ելլենացի։ Հելլենացի, Հոռոմ։ ՂԳ։12։

Եղեամն։ Խրթաղը։ ԿԸ։3։ և Ղ։3։

Եղեռնագործ։ Ղարագործ։ զիանքեար։ Դ։3։ և ԴԱ։3։

Եղերական Ջայլ։ Լալկաններու թախտին լացը։ ԿԸ։1։

Եղևին։ Բարձր սեբվիի, կամ չամի ծառ։ ԿԱ։3։

Եղէգնախուռնկ։ Գուհուբ գամբշը։ ՂԳ։11։

Եղէգնախիւ։ Խամբշի կոտրտուք՝ եօնկա։ Է։3։

Եղնձ։ Ընսրևկան օթլուղու։ ՀԱ։2։

Եմակ։ Ձոր։ տերբ։ Խ։2։

Եպերիլ։ Քամահրիլ։ խթիսքալ օլմագ։ ՁԲ։5։

Երախայրի։ Ուռաջին պտուղ։ թուրֆանտայ։ ԼԱ։2։

Երախան։ Լալկաններու սիւրիւ։ ԻՁ։1։

Երամակ։ Սիւրիւ, սիւրէկ։ ԽՁ։1։

Երասանակալ։ Տիզկինը բռնօղ, զապթ ընօղ։ ԼԲ։2։

Երբէք, երբեքի։ Ժամանակ։ զաման։ ԼԴ։3։

Երգիծանութիւն։ Սիրտ կսկծցնելու խօսք։ սիթէմ։ ԽԸ։2։

Երևականութիւն։ Երևայթ։ խէյալ կէօրիւնիւշ։ ՂԳ։10։

Երևիլ։ Ծառոց և խոտոց կիւվէն է։ ԿԸ։3։

Երիզապնդեայ։ Երկան կտաւով սրխլ՝ փաթթած։ ԾԸ։3։

Երիթացեալ։ Ցամքած, չորցած։ ԻԹ։2։

Երինջ։ Մատղաշ կով։ կէնձ ինէք։ ԽԵ։2։

Երիքով։ Սէ՝ եղէմի սէվթը քաղաք մի է։ ԿԳ։1։ և ՂԲ։4։

Երկակշիռ տարբութիւն։ Երկու նէրշակ բան, ինչպէս՝ տաքն ու պաղը, ցորեկն ու գիշերը։ ՂԳ։2։

Երկևանութիւն։ Կասկած, շիւպհէ։ ԺԱ։1։

Երկնանձեմ։ Երկինքը հանօղ, կէօյէ չքարան։ ԼԲ։2։

Երկնել։ Տղաբերքի ցաւ քաշել։ Ա։2։ և Բ։2։

Երկուօրեակք։ Լուծք եղանց։ որով չիֆթ կը քշեն։ ԾԴ։2։

Երկրակենցաղ հէնք։ Երկրիս վրայ կեցած մասխարկութիւններ, աշխարքիս միւթալիխ խախքութիւք։ ՀԱ։4։

Երկրորդութիւն։ Թէբրարլամիշ ընելը։ Հե։1։ և Ղդ։10։
Երփն։ Գոյն։ ըռէնկ։ ՀԱ։2։
Երկք։ Աշխատանք։ ջահմէթ, մեշաղգէթ։ Ի։1։
Եւ ղընծիւղ փայտ։ Եղ տուօղ ծառ, ինչպէս՝ ձիթենին։ ԼԹ։2։
Օ ակատիլ։ Քէօրիպէս՝ շաշխընիպէս ըռէղիլ ըլլալը։ Ի։2։
Ջանգուած։ Քանի մը բաներէ խառնուած՝ մէկ խմոր եղած, ինչպէս՝ մարդոյ մարմինը։ ԻԳ։2։ և ՀԱ։1։
Ջառաձեալ։ Մոլորած, ճամբէ ելած։ Ը։1։ և ԿԴ։2։
Ջարհօրատեսակ։ Ջարհուրելի տեսք ունօղ։ ազկին չէնրելի։ Ղդ։12։
Ջարմանութիւն։ Ջարմանալիք, թաաճիւպ ընելու։ Խթ։1։
Ջեղծանիլ։ Սիրլ, խօսքը փուճ ըլլալ։ ծԵ։1։
Ջըլացօղ։ Երախտամոռաց, հախը ինքեար ընօղ։ ՁԵ։3։
Ջըմբաղ։ Ուրախութիւն։ զէվգ՝ սէֆա։ ծԵ։3։
Ջընդամ զընդանաւ։ Ջարչարուիմ զընտանով։ ԺՁ։1։
Ջկծեցուցիչ։ Սիրտ կսկծցուցնօղ, ազիքը կտրաօղ։ ԼԹ։3։
Ջկծիլ։ Հազմ չընելով սիրտը երիլ։ ԻԹ։2։ և ԿԴ։2։
Ջմուսալիր։ Քաղցրահոտ, ասիլպէնտով լցուած։ Ղդ։6։
Ջոփանալ։ Ցրտէն դողալ։ թիթրէմէք։ ԻԹ։2։
Ջրահեատական։ Պօշ պարապ, անպտուղ։ մէյվէսիզ։ ԽԵ։2։
Ջօրէն։ Նման։ այնի։ ԿԹ։2։
Ր ղձութիւն։ Իղձ, փափաք։ աշգ։ Ղդ։1։
Ըմբերանեալ։ Ամբիբերան եղած, հախ չունելով պապլնծած։ Բ։1։
Ըմբոշխնել։ Ծամել։ չէյնէմէք։ Ե։2։
Ըմպահկանք։ Ըրհամարհանք։ ըէղալէթ, մէղլագ։ ԽԸ։4։
Ընկլուզեալ։ Ջրի մէջ պաթմիշ եղած։ Գ։3։
Ընդակից։ Հետը ուղղուն, այալտաշ։ ԿԱ։1։
Ընդարմացուցիչ։ Թմրեցնօղ, սէրսէմցնօղ։ ՁԳ։3։
Ընդգոգեալ։ Գոգին մէջ ժողուած պահած։ ծԱ։4։
Ընդերք։ Փորոտիք, փորու մէջի ազիք։ պախրբասա։ ԼՁ։2։
Ընդկրունկն դառնալ։ Եա ետ դնալ։ ՀԱ։2։
Ընդհատ։ Պակաս, հեռու։ ֆարդլը։ ՀԲ։2։
Ընդմիջարկութիւն։ Օրթայէն խրբու պատ քաշելը։ մէօհրէմ թէնպիհ։ Ղդ։6։
Ընդմիջել։ Փէրտէ քաշել։ ԼԻ։3։ կամ էնկէլ ըլլալ։

զատել։ ԶԶ·1։
Ընդոստանուլ։ Վէր ցաթիկել։ սրչբրամագ։ Ե·3։
Ընդունայնաթոպ քիրան։ սրխլէթ տուօղ պօշ քրտինք, որ է ասել՝ նաֆիլէ զոհմէթ։ ԽԸ·4։
Ընդպահիլ։ Երբեսք ձգել, ձեռքէ թող տալ։ ՁԷ·3։
Ընկէմիլ։ Սրմքիլ, տակ ընկնիլ, սինամք։ Լ·3։
Ընկրկիլ։ Եա ընկնիլ, եա փախչիլ։ կէրիյէ գափանմագ։ ԴԱ·1։
Ընստանձնեալ։ Շալակն առած։ իւքլէնմիշ։ ԾԵ·3։ և ՀԷ·3։
Ըստ բան քո։ Քու խօսքէդ դուրս։ սէնին սէօզիւնանէն տրշարը։ ՀԶ·1։
Խառանչ։ Հառաչանք։ կէօյիւս կէշիրմէք։ ԻԳ·2։ Լ·1։ և ԽԸ·2։
Թատր։ Մէյտան օյունու։ ԼԱ·2։
Թարահատ։ Կուռքի անուն է, զոր Թարա Հայրն Աբրահամու շիներ էր։ Կ·4։
Թարթափումն։ Ընչք գոցել բանալը։ ԼԷ·3։
Թարմատար։ Փուշ, պօշ, բանմը չարժօղ։ Կ·4։ ԾԶ·2։
Թափանցանց։ Մանօղ անցնօղ, թէքէսիր ընօղ։ ԴԳ·12։
Թեղան։ Մանած, երկան թել։ ԴԳ·24։
Թելադիր։ Ցորդոբօղ։ Թահրիք էտիմի։ ԽԸ·2։
Թերափ։ Կռապաշտից գործիք, համայիլ։ ԽԸ·3։
Թինգս առնուլ։ Ցաթիկաել, լոզալ։ ՀԱ·3։
Թխտիպ։ Սեւագոյն, մութ գուն։ զիգիրի։ Խ·3։
Թշուառաքիրան թոշակ։ Մահուան քրտինքով վաստակ։ մէշագէթիլի էյրատ։ ԽԷ·3։
Թոպեալ։ Շարշարուած, պէրպատ եղած։ ՀԲ·3։
Թուլադաշնակեալ։ Տիւղէնը թուլցած, տիւղէնը սուրած։ ԴԳ·20։
Ժայթքել։ Փըսխել, գուսմագ։ ԿԷ·1։
Ժանիք։ Գազանի ակռաներ։ Դ·1։ ԿԶ·4։ և ՀԹ·4։
Ժխտօղ։ Ինքեար ընօղ, հիյլէ ընօղ։ Բ·1։
Ժողխեալ։ Մարգարէներով լցուած, հոտած։ լիսկած։ ՀԳ·2։
Ի գիծն թուլանալ։ Շիտակ Ճամբան չի կրնալ երթալ, թուլնալ ու Ճամբան մնալ։ ՀԱ·2։
Ի Ճիւղս մատանց թուել։ Մատներուն վրայ մէկիկ մէկիկ հաշիւել։ ՀԸ·3։

Ինեբեակ յորելենի։ Ինն անգամ յիսուն, որ է չորս հարիւր յիսուն։ Ե ՅԵՇՊԱԿԱՐԱՆՆ։

Ինքնարգոյ բարձրայօն։ Ինք զինք յարգող մեծարող հրպարտ։ Գ. 2։

Ինքնոգոր։ Ինք իր հետ կռուող։ Ծ. 1։

Ինքնօրէն։ Ինք իրմէ. կէնտի քէյֆինէ։ ԿԱ. 1։

Իշանդամ։ Իշու անդամի պէս ամօթ ունող։ Կ. 4։

Իսկ անունն իսկոյն։ Բուն իսկական անունն իսկութեանն. զաթինին իսմի զաթի։ ՂԳ. 18։

Իրաւամերժ։ Իրաւունքով մերժուած, միւսթահսիսվը վերընտրեալ։ Ի. 2։

Լանատարը հետք։ Լան ու արձակ ճամբայ։ Ե. 3։

Լանջք։ Կուրծք, կէօյլուս։ ԼԳ. 1։

Լաստ։ Նաւուն տակը, կէմիի թէքնէ։ Ի. 2։ և Զե. 2։

Լաս. ին դադարք։ Կէմիին հանգչելու տեղը. իլման։ Ի. 2։

Լափլիզող։ Լափելով լիզող, արիւնը ծրծող։ Ա. 1։

Լկնիլ։ Նամթ լինիլ, էտէպսիզ օլմագ։ ԿԶ. 4։

Լուծ։ Թէրազիի թաթ։ Թ. 1։ կամ պօյունտուրախ։ Խե. 2։

Լուծք ստուարք ամրոց։ Կէմիի կէօվէրթէին հատը գօտինէրը։ Ի. 2։

Լուղակ։ Լողացող, ինչպէս՝ ձկնները։ ՀԱ. 3։

Լուտ։ Լոեցն. իշխթիրը։ Զե. 1։

Լուսանցոյց երդ։ Եղդիբէն լոյս մտնելու տեղ. պատշգամ։ ԺԲ. 3։

Լուսնական գիսուած։ Թուխթարբիս։ ՁԲ. 6։

Լուտացող։ Քամահրող. պէթ սէցիլէմէ։ ԺԱ. 3։

Լպշեալ։ Ընամթ՝ էտէպսիզ եղած։ Ծ. 2։

Լանացեալ։ Ճերմկած, ինչպէս՝ լուցած եարսային տեղը։ Ի. 2։

Լրապատար։ Լրման լեցուն. միւնէվվէր։ Ե ՅԵՇՊԱԿԱՐԱՆՆ։

Լրթագոյն։ Մթնագոյն. փէք գարամթը։ Լ. 2։

Լքանել։ Դուրս ձգել. ըսատ էթմէք։ Բ. 3։ և Ի. 2։

Լոսթարեալ։ Ուրած, խարապ եղած, փճացած։ Ի. 3։

Խակախորհութիւն։ Խամ խնամութիւն, ճահիլութիւն։ Ղ. 8։

Խաղաւարտ հրակայծակ։ Կճած ուռեցք՝ կրակի պէս եռոր՝ կսկծցնող։ ԿԹ. 2։

Խաղը։ Իբրեւ թէ՝ խիղը. որ է՝ կապ, կամ կապանք։

ըստ այլոց՝ հաղբ. որ է՝ որոգայթ։ ԼԲ. 3։
Խայրիք։ Պտուղներ. մէյվէլէր։ ԼԳ. 1։
Խառնիճ, կամ Ջորեակ։ Խոնատսըղ չէքիրկէ։ ԿԸ. 3։
Խարան։ Իարա տաղլամիշ ընելու երկաթ։ Զ. 1։ կամ տաղլանմիշ եղած խոց։ ՁԻ. 2։ և ՂԳ. 6։
Խարդաւանք։ Խաբէբայութիւնք. ֆէնտ։ Կ. 2։
Խարխափանք։ Քէօռի քալուածք, գուրգուրալ։ ԺԷ. 2։
Խափուցանել։ Խափանել. մէն էթմէք։ ԿԳ. 2։
Խելք։ Նաւու խոչ։ Խելք շրթանց։ Խոչին թարաֆի քիւփէշաէներ։ ԻԵ. 2։
Խենեշանալ։ Էտէպսիզէ հագուիլ կապվիլ։ ՀԲ. 2։
Խժական բարբարոս։ Կոպիտ, խորեալթ եարամազ։ ՂԳ. 6։
Խիզախել։ Համարձակիլ, ճիւրահաթ ընել։ ԿԸ. 3։
Խիթ։ Խօստուկ, սանձը։ Զ. 1։ և ԻԶ. 3։
Խլրտումն։ Տեղացը ժաժիլ, թէփրէնմէք։ Զ. 3։ և Է. 1։
Խնբիծ։ Խառնելը փնտռելը. արաշտրըմասը։ ԽԸ. 4։
Խնայթ. խղճայթ։ Պէօնէկ, թըռթըռ։ Է. 1։
Խնդիղք։ Խնտում. զէվգ, շաղլըք։ Դ. 1։
Խնկաւորութիւն։ Օրհնեանք, գովասանք։ ՂԳ. 14։
Խոհեր։ Գարշելի գործք, մուրտատ բան։ ԽԵ. 2։
Խոպանացեալ։ Ջորցած, աւրած, խարապ եղած։ ՀԳ. 2։
Խորշակ։ Տաք հով. սամ էէլի։ ԿԶ. 4։
Խուել։ Ջարչարել. էզիլէէթ էթմէք։ ԿԶ. 4։
Խուզել։ Փնտռել։ Թ. 2։ և ԾԵ. 4։
Խուժադուժ։ Էսպանի, ապուռաճուպուռ։ Կ. 4։
Խուճապել։ Խիստ ահէլէյով սխլէթ ընել։ ՀԹ. 3։
Խուն։ Սակաւիկ. ազանքք։ ԿԳ. 2։ Հ. 2։ և ՀԴ. 3։
Խոփ։ Ակրոբի երկաթ. սապան տէմիրի։ ՂԲ. 7։
Խորոց։ Ջատող միջոց. պէօլիւճիւ սընրը։ Բ. 1։ և ՂԲ. 7։
Խրթնանալ։ Խոժոռիլ. մթննալ՝ զզուիլ։ ՀԷ. 11։
Խրթնի։ Սկեցած, ապտոտ. չիրքին։ ՂԳ. 12։
Խօլական ցնորք։ Խենթ ու մենթ երազներ։ ԺԲ. 3։
Խօսնականաց շարժողական գործի։ Լէզու. տիլ։ ԼԷ. 3։
Ծայրակոտոր։ Ծայրագոյն կոտրօղ, խիստ ջարդօղ։ ԻԸ. 1։
Ծերպ։ Քարերու և Ծառերու Ծակ. գովուք։ Խ. 2։
Ծնդեցեալ։ Հալած մաշած, խիստ վատուժ։ ԾԸ. 2։

Ծորիկ։ Մաշիկ, եօխ ըլլալ։ ԿԵ։2։ ՀԳ։2։ և ՂԲ։10։
Ծործոր։ Լեռներու մէջ տեսակ մը։ Խ։2։
Ծորուն։ Կաթելը, վազելը, բզխալը։ ԼԵ։1։ և ՂԳ։13։
Ծուէնք։ Գաստուք, պէղ, ելուքիլարը։ ԻԵ։2։
Ծուղակ։ Որոգայթ։ տուղախ, խաւիանձա։ ԽԶ։3։
Ծուր և Ծայթան։ Սուր, Սայտա։ էն քաղաքի փինիկեցւոց (ԵՂԷԿ։23)։ Բ։1։
Ծրդեալ։ Աղտեղեալ, պլշկած՝ մրատած։ Բ։1։
Կաղդուրեալ։ Ներոգեալ, բժշկեալ խալասեալ։ Զ։3։ և ՁԳ։2։
Կանանիլ։ Հեկեկալով լալ։ Հոբիւր հոբիւր աղտամագ։ ԺԲ։1։
Կաղակարծ, կամ կեղակարծ։ Շիւպհելի։ Լ։2։ և ԽԲ։2։
Կաղկանձողական։ Վնկնչկալով, եալթաքսանմիշ ըլլալով։ ԼԵ։3։
Կայթ։ Յաթիկաեալով խաղ, պար։ ԻԱ։2։ և ԼԱ։2։
Կայտառ։ Վնասակար կենդանի։ պէօռնէկ։ ԽԵ։3։
Կայն։ Նաւուն եղէրին բանալու սէրին տիրեկին։ ԻԵ։2։
Կատարան ձգողական։ Զուան՝ քաշելու, իւլար։ ԽԵ։1։
Կատարանք զրսաի։ Նաւու թեքնէի երկու կողմի կապերը, խաստրուզանները։ ԻԵ։2։
Կատարէ։ Նեռ գնելու տման։ Թերքեշ։ ԿԶ։4։
Կատուս։ Եղմա եղած մալթալան։ Ժ.Զ։1։ և ՀԵ։7։
Կառափիճ։ Գլուխ կտրօղ, սպանօղ։ Ճելլատ։ ՁԲ։2։
Կարակուտ մօր։ Մուրատաս շամուռ։ պալչըխ։ ՁԳ։3։
Կարակցել։ Ցաւակիցս ըլլալ։ ՂԵ։1։
Կարթ։ Որոգայթ։ քիմնա, օլթա։ ԽԶ։3։ և ԿԶ։4։
Կարծրերախ։ Ցիղկինի չէկօղ, զաղթ չըլլըօղ, ինչպէս՝ գլուխը սէրթ ձին։ ԻԲ։2։
Կարկամ։ Քարերու երդան։ Թաշլըխ։ ԿԳ։1։
Կարկառել։ Մատուցանել, երկնցընել։ սունմագ։ ԺԸ։2։ ԼԳ։2։ և ՂԲ։9։
Կարկառ կուռմուն։ Վէր վերցնելով զարնելը։ ՂԲ։2։
Կարկեհան։ Ճեվահիր քար, որ գիշերը լոյս կուտայ։ Հեռ։12։
Կարութիւն։ Կարողութիւն։ քատրըլը։ ԺԹ։4։
Կափուանատամ։ Յորդանան գետի բերանը մեծ քաղաքմի է։ Բ։1։

Կարաւ։ Յաթիկելով խաղալը։ ԼԱ։2։ և ՂԲ։6։
Կեղեբել։ Պատուել, բըզբբաբել։ ԺԷ։1։ և ԿԸ։3։
Կենդանախարսիկ կայծակն։ Երեքով մաքրօղ՝ ողջընցընօղ կրակ։ ԼԳ։5։
Կենսախրախոյս։ Կեանքի ու�ուտ տուօղ։ ԽԳ։2։
Կիսայար։ Կիսկատար ապայանմիշ եղած՝ կանգնած։ ԼԲ։2։
Կիսել կորիւն։ Մեծ ձուկի եաղրու։ ԽԷ։1։
Կիւրոս։ Պարսից Թագաւորի մի անունէ (Եսայ։41։51) ՂԳ։6։
Կմախք։ Մեռելի ոսկորներ։ ՀԳ։2։
Կնդրուկ։ Անուշիկ հոտով ծխանելի պուհուր։ Ի։2։ ՀԵ։4։ ՂԳ։8։ և 19։
Կնիւն։ Սաղ, որ ջրոտ կեօղ տեղ կը բուսնի։ ԼԹ։2։
Կշտամբեալ։ Յանդիմանած, չեխուած։ Բ։1։
Կուփօղ։ Խմբուխով գլխու զարնօղ՝ ծեծօղ։ ԼՁ։2։
Կոթօղ։ Բարձր անկած քարտեսիլի թաշ։ ԼԷ։2։ և ՅԷ։
Կոհակ։ Ալիք ծովու։ սէնիզ տալկասը։ ԻԵ։2։ և ՁԵ։1։
Կողկողանք։ Խղճալի կերպիւ լալը՝ աղաչելը։ ԻՁ։1։
Կոչկոնձել։ Խիստ չարչարել՝ տանջել։ ՀԱ։3։
Կոշտ։ Պինա հողի կտոր, իւմրու հող։ ՀԳ։3։
Կորակոր գնացք։ Ծրմբռակելով քալուածք։ ԿԹ։2։
Կտեալ։ Զարնուած՝ եարալանմիշ եղած։ ՁԷ։2։
Կտեալ դիպուած։ Զարնելու դպչիլը։ վուրուձու տօքանը։ ՂԲ։5։
Կրթականութիւն։ Թալիմի մարիֆէթ։ հիւնէր։ ԽԳ։1։
Կրկնադատ անթափելի։ Թէքբար սիձիլ եղած՝ որ ալ չի ազատուիր։ ԻՁ։2։
Կրկնակապէն։ Երկու անգամ տրուած կաշառք, որ անգամ մի Յուդային տրուեցաւ, անգամ մի ալ զինուորներուն։ ԼՁ։2։
Կրկնապարոյր կուռածագ։ Զէնկիլիպէս ծարը ծուռ՝ ինչպէս փիրէյին կտուցն է։ ԿԹ։2։
Կրուն։ Սըմբիլը, երկու խաթ ըլալը, խասխաթի մընալը։ ԺԸ։2։
Հագագ։ Զայն, շունչ։ սէտա, նէֆիէս։ ԻԳ։2։ ԽԵ։2։ ՂԴ։1։ և ՂԴ։12։
Հալուէ։ Անուշահոտ եղ մի է, կամ էօտ աղաձիին էօզը։ ՂԴ։11։

Հաղը։ Որոգայթ • տուզախ։ Դ • 1։ ԾԳ • 1։ և ԾԵ • 2։
Համբանաբար զուգամտանութեամբ։ Միաբերան ամենը մեկէն։ ԶԵ • 2։
Համաձեւութեան օրէնք։ Ըրածը գտնելու օրէնք • գըտաստ գըտաստ շէրահաթը • ինչպէս մովսիսական օրէնքն էր՝ ան ընդ ան, և այլն։ ՀԸ • 2։
Համառօտ երբ։ Կարճ ժամանակ • քըստ վագթ։ ԶԲ • 6։
Համանեալ յանանջրպետ միականութիւն։ Միաւորեալ անբաժանելի միաւորութեամբ։ ՀԵ • 7։
Համասփիւռ։ Ամէն կողմ եայրսմիշ եղած։ ԼԳ • 1։
Համբարտակ վատահուն։ Սըղընմիշ ըլլալու խուլէ։ Գ • 4։
Հայթայթանաց կրկուտ։ Կէշինմէյի համար չալը չըռփը, եօնդաղ։ Հ • 2։
Հայթայթումն։ Ադին անդին ընկնիլը՝ ձար ընելը • ԺԳ • 2։ և ԶԵ • 2։
Հանգիստափառ։ Նման փայէ ունօղ • ագրան։ ՂԳ • 7։
Հանգոյց։ Կապանք, քայտուպէնտ։ ԾԸ • 3։ և ՂԱ • 1։
Հանդերձանք։ Ցարմար խառնուածք շինուածք։ ԻԳ • 2։ կամ սալթանաթ, թախըմ։ ԼԸ • 2։
Հանդերձաւորիլ։ Զարդարուիլ, պատրաստուիլ։ Դ • 2։
Հանի։ Մամ, մեծ նէնէ։ Հանի Մովաբու։ Մովաբին մեծ մարը, որ է Ղովտայ կինն։ ԼԶ • 2։
Հաշմեալ։ Սխատած, խասխաթի եղած։ ԶԶ • 2։
Հակ։ Ցորենի՝ կամ գարիի գլուխ։ ԼԸ • 4։
Հաստարան։ Հաստատուելու կանգնելու տեղ, գաւազան • տէյնէկ։ Գ • 3։
Հաստուածք։ Հաստատուածք • վիճուտ, կէօվտէ։ Զ • 3։
Հատուածեալ։ Կտրուած, զատուած։ Ը • 2։ և ՀԵ • 2։
Հարեւանցի երեւականութիւն։ Ասը չէղած երեւցի • խէյալէթ։ ՂԳ • 10։
Հարեւանցիկք։ Երեւցօղ ու թէղմը անցնօղ։ ՀԳ • 3։
Հարթուցեալ։ Լեզուով ծեծած, թաղիր եղած։ ԺԷ • 1։ և Զ • 3։
Հեծան։ Բիր • սօփայ։ Ա • 2։ և ԺԲ • 1։ կամ սուրբ խաչին պոյնա փայան, որ է Քրիստոսի ղէնքը։ ՂԲ • 6։
Հեծանոց։ Հարմանձիներուն մատ մատ բիւրեկն, որով յարդը՝ ցորենէն կը զատեն • եափա։ ՀԱ • 3։

Հեղեղատ կեդրոնի։ Երուսաղէմի սէմթ գետ մի է։ Ա։2։
Հեղեղավայր։ Ջուր կոխած տեղ, կեօլ։ ԼԹ։2։
Հեղիաս։ Եղիա մարգարէն։ ՂԳ։6։
Հեղոյս։ Բեւեռ։ էքսէր, չիվի։ ԻԵ։2։ և ԻԸ։6։
Հենգնել։ Ծաղր ընել։ մէղազ էթմէք։ Կ։4։ և ԿԶ։4։
Հենուլ։ Հինել, հուսել։ ԿԳ։2։
Հեսատեալ։ Օրէնքէ դուրս ելլող՝ դէմ կեցող։ ԼԳ։4։
Հերապանծ տունկ։ Տերեւներով ճիւղերով զարդարուած ծառ։ Թ։2։
Հէն։ Զէթէճի, խուրսանտ։ ՂԲ։9։
Հիւղ։ Մանրիկ փոշի։ հիւլէ։ Խէ։2։
Հմայեկ։ Համայիլ։ ՂԳ։18։
Հմայք Պախարճիութիւն, տաւէթ։ ԽԸ։3։
Հնարագիր։ Տուգախ խուռմիշ ընող։ ԾԵ։3։
Հոգենկար։ Հոգւով սրբով ըհսմ եղած։ կամ հոգեւոր գրուած։ ՀԵ։3։
Հոմանի։ Պոռնիկի սիրահար։ ՁԳ։3։
Հոմերոն։ Հոմերոս, բանաստեղծ մարդոյ մի անուն է։ ՂԳ։19։
Հովիտ։ Ձոր։ տէրէ։ Ա։2։ Խ։2։ ՂԳ։11։
Հրաշակերտութիւն։ Գեղեցիկ և զարմանալի շինուածք։ Ի Ցէշաքաբանն։
Հրաշեկ։ Կրակի պէս կարմրած։ Բ։2։
Հրապարս արբուցանել։ Թմրեցնող ու խելացնող դեղ խմցընել։ ԿԶ։4։
Հրատապ։ Կրակի պէս տաքցնող։ Խ։3։
Հօրան ուլուց։ Սիւրիւ՝ այծու ձագերու։ օղլագլար սիւրիւսիւ։ ԽԸ։1։
Ղեղուն։ Տանը ծածքը, տաւիք։ ԿԸ։2։
Ղեռնաղնին։ Ղեռքով բռնուելու։ ՀԵ։12։
Ղեռներէց լինել։ Ցանդգնութեամբ ձեռք ձգել։ էօն այագ օլմագ։ ԾԸ։2։
Ղուլածոյ։ Տէօքմէ կուռքի պատկերք։ ԽԸ։3։
Ղոչիլ։ Պահուիլ։ կիզլէնմէք, սագլանմագ։ Դ։1։
Ղակատիլ։ Պատերազմիլ, ճէնկ ընել։ Կ։4։
Ճայ։ Ճայեկ, սեւագոյն թռչուն մի է։ ՀԱ։2։
Ճայթումն։ Սաստիկ հնչումն, չաթըրտը։ ՂԲ։2։ և 7։

Ճապուկ բոտոտ։ Կակուղիկ բարակուկ՝ փորու սողուլ-ճան։ ԿԹ։2։

Ճարպ։ Փորու եղ։ իչ եաղը։ Ա։1։ ՂԳ։8։17։Ա 23։

Ճենճեր։ Քէպապին փրփուրը՝ քէֆը։ Ա։1։

Ճիրան։ Սուր ըղունկով ճանկ, փէնչէ։ Զ։3։ Ա ԿԸ։3։

Ճնշեալ մղել։ Սխմելով քամել։ ՂԳ։11։

Ճշդով։ Էշկեարէ այբրա ընելով։ ԽԵ։1։ կամ նէքէսու-թիւնով։ ՀԹ։3։

Մագնեսախ վէմ։ Մրխլատրղ թաշը։ ԽԵ։1։

Մածուած լոյծ։ Ջրեղէն երկինքն է։ ԼԴ։4։

Մածուած լաստի։ Կէմիի թէքնէ։ ՁԵ։2։

Մակաղաւլիթ։ Լայն և արձակ տեղ։ Ի Ցիլաստաֆան։

Մամուարմատ։ Բոլոր քէօքէն մամուռ, գորաբնբրգոտ։ Եօսունլու։ ԾԴ։3։

Մանկաղ։ Մանգաղ։ օրագ, թուփան։ ԼԵ։3։ և ՂԲ։7։

Մառնամուռ։ Մութ առամանով ծածկած, չի տեսնուելու։ ՂԳ։19։

Մարդելոյղ։ Հողքորդ, միւատհանէ ընօղ։ Կ։4։

Մարմանջուն։ Յանկութեան հարագէթ։ ԽԵ։2։

Մեծդիտակական։ Մեծապէս գիտցօղ, իֆրաթ վուլ-խուֆ։ Դ։2։

Մեկնաղէն։ Ղէթէնի։ փուսու խրբսրղը։ ԿԹ։2։

Մեկին։ Յայանի։ էշկեարէ։ ՂԳ։11։

Մեղկել։ Թուլցնել, կէվշէթմէք։ ՂԳ։23։

Մեղսամանկարդ։ Մեղքով պլբշկած։ ԾԵ։3։

Մեղքոմ։ Կուռքի անուն է։ (Գ։Թագ՝՝11։5)։ Կ։4։

Մեռայ։ Դառնութիւն, լեղուութիւն։ և է անուն տեղ-ւոյ։ (Եղէդ։15։23)։ ԿԳ։1։ և ՂԴ։20։

Մերասեր։ Մեր, այսինքն՝ մարդոյ սոյն ծնած։ ԼԴ։9։ և ՀԵ։7։

Մերկամրցանակ։ Ղպլախ ճէնկ ընօղ՝ կիւլէշ բռնօղ։ Գ։15։

Մերկապարանոց։ Յայանի։ էշկեարէ։ պէյան։ Ը։1։

Մէքենայ։ Խափանճա։ տուզախ։ ԾԵ։2։ Ղ։3։ և ՂԳ։2։

Մէնարէնտ։ Կաշիի զարի պէս բարակ կազմած։ ՂԳ։20։

Մթեր։ Գանձարան։ խազնա։ Դ։1։

Մժեղ։ Մոծակ, սիվրիսինէկ։ ԿԸ։3։

Մժղուկ։ Գինեի, կամ Ճիպրէի մանրիկ ճանճ։ ԿԸ։3։
Միագոյ իր։ Հատ մասունքի ձեմեղած մէկ բան։ Ցիլա՞։
Մինատարը։ Զուտ, սաղդ։ զաթը, էօղ։ ՀԱ։1։
Միեղբերու։ Ճակատը մէկ պուլնուղ ունօղ քաջ կենդանի մի է, քէնգիրատան։ Խ։3։
Մղձկիլ։ Լալը գալ։ տօղուքսումով։ ԿԸ։2։ և ԿԲ։2։
Մղատիբատ։ Մուրթը հալածօղ՝ ուէֆ ընօղ։ Ցիլաա՞։
Մողոք։ Կուռքի անուն է։ (Ա։Խվ։25։6)։ Ի։2։
Մօրմոքեցուցիչ։ Սիրտ կսկծցընօղ, խանչացնօղ։ Ղ Բ։9։
Մուխ։ Զուրբ տուօղ, զաղլամիշ ընօղ։ ՊԴ։24։
Մուրհակ։ Վճռոց գիր։ իլամ։ ԽԸ։2։
Մուրճ։ Թաշճիի չէքիչ։ քիւրէնկ։ Ղ Բ։7։
Մտել։ Մտանել, մնալ, կիրմէք։ ՀԱ։2։
Մրմնջել։ Թրմնջալով և էզկիով լալ՝ ողբալ։ ԼԹ։3։
Մրցանակ։ Կարիճութեան ճէնի։ Ճ։2։ կամ կարիճութեան համար պախշիշ, չէլէնկ։ ԿԱ։2։
Յաբէթական տոհմ։ Նոյ նահապետի որդւոյն սինսիլէն է, որ է ազգն մեր՝ Հայոց։ Ի Ցիլապաթանն։
Յամայր յամրութիւն։ Հատ ժամանակ ուշանալը։ ՁԱ։2։
Յամնչին։ Ուշ մնացօղ, օյալանմիշ ըլլօղ։ ԽԸ։2։
Յայրատ։ Անամօթ։ ատսըզ, էտէպսիզ։ ԼԳ։1։
Յայրատատես։ Էտէպսիզճէ նայօղ՝ ուէսնօղ։ ԾԶ։2։
Յանգաւորութիւն։ Լմննալը։ թամամլըք։ Թ։5։
Յանգիլ։ Վերջը հասնիլ, լմննալ։ ԿԱ։1։
Յանկաւոր։ Ուղղուն, եախշրիկը։ ԾԴ։2։
Յանձանձել։ Պէտ ընել, թիմար ընել։ ԽԹ։2։ և Զ։3։
Յառաջատեալ։ Յառաջ ընկնօղ։ խէբրի սէրսիէն։ ԾԴ։1։
Յարագօղ։ Արեւին դէմ կանգնօղ՝ մեռցնօղ։ ՀԱ։5։
Յարգահատել։ Յաւակցելով ազատել, եալվարնալ։ ՀԴ։2։
Յարիել։ Օտարի պէս տեղ շինել՝ մէջը պահել։ ՊԴ։9։
Յաւակնիլ։ Անէրեսութեամբ ըլլութիւն ընել։ ԼԴ։7։
Յաւանական։ յօնական։ Ամբարտաւանական։ էտէպսիզ տիւզէնլի։ Կ։4։
Յափրացեալ։ Տատղոկացեալ, պրխմիշ եղած։ Բ։10։
Յերուզակ։ Աւազակ։ հարամի։ Զ։3։
Ցեղանակել։ Դարձընել, պաշխայ կերպ ընել։ Բ։3։ ԿԴ։1։ և ՊԴ։19։ կամ Երգել։ ՀԳ։3։

Յեղյեղել։ Փոխարկել, թէպտիլ ընել։ Թ։2։ կամ շատ կրկնել՝ յիշել։ ԿԱ։2։

Յեսանել։ Սրել։ պիլէմիշ ընել։ ՂԲ։5։

Յերիւրումն։ Զարդարելը՝ եախշրխ բերելը։ Խ։5։

Յէու և Ազայել։ Երկու թագաւորաց անուանք են։ (Գ։Թագ՝՝19։15)։ ՂԳ։6։

Յղփացեալ։ Խիստ կշտացած։ իֆրատթ տոյմուշ։ ԾԹ։2։

Յոբելեան։ Յիսներորդ տարի, թողութեան տարի։ (Ղէւտ՝՝25։8)։ ՂԲ։7։

Յոլովամեղծ ծուխ։ Հատ խուրում փէյտահ ընող ծուխ։ խալե թիւթիւն։ ԽԸ։4։

Յողբ դեգերիլ։ Գերեկնալ։ ըէճայա մէշղուլ օլմաք։ ԺԲ։1։

Յոյզ մտաց։ Մտմտուք, մտքի ալավերա։ Թ։3։

Յովանակ։ Աւանակ, իշու քուռակ։ սըփա։ ԻԲ։2։

Յորջորջումն։ Կոչումն, անունը տալը։ ԼԳ։3։ և ՂԳ։7։

Յորսայսել։ Կանկին վրայ գեսինը ձգել։ ԼՁ։2։

Յուռթի քրտունք։ Առատ քրտինք։ գան թէռ։ ԿՁ։4։

Յոռութ։ Համայիլ, կամ կատաղաշատական հնարք։ ԿՁ։4։ և ՀԵ։12։

Յուսոյ ձգարան։ Յոյսին թելը, ումուտին չուանը։ Դ։4։

Յօնիցն յաւակնութիւն։ Ընքուինեբուն հպարտութիւնը՝ լրբութիւնը։ մաղրուրլուք էտէպսիզլիղի։ ԽԵ։2։

Լախայանգք։ Առաջուց մեղանջողք, ջրհեղեղին ժամանակի մեղաւորները։ ՀԹ։3։

Նախայլք։ Առաջին այլք։ էվելքիլեր։ Դ։4։

Նահանգ։ Մէմլեքէթ։ այալէթ։ ԼԷ։1։

Նահանջեր։ Նահանջեցեր, արգիլեցիր, խասխաթի ըրիր։ ԿԳ։1։

Նաշիհ։ Հարմաղուն՝ խիստ բարակ ալուր։ ՂԳ։8։

Նարդոս։ Անուշահոտ ծաղիկ է, նոնոֆար։ ՂԳ։11։

Նարեկ։ Էր վանք կրօնաւորաց՝ 'ի գաւառին անձեւացեաց, ուր վանահայր էր Վեհափառ այս մեր Գրիգոր Նարեկացի։ 'Ի Յէրզուռումն։

Նաւակատիք։ Տօն, ուրախութիւն։ տօնանմայ։ ՂԱ։1։

Նեբգեւեալ։ Խեղճ՝ սէֆիլ եղած։ տէրսիզնա։ ԻԱ։2։

Նեբուլ։ Նեբողուլ։ սուչը պախչելը։ ավի։ ԺԸ։1։ և ՁԲ։5։

Նեցուկ։ Յենարան · տայախ։ ԿԷ · 2։ և ՂԲ · 10։
Նեսաբ։ Այս պիղծ, չար դեւ, սատանայ · Ճին։ ՂԲ · 9։
Նժար։ Թէրազիի թաս, թաթ։ Թ · 1։
Նկատ եղանիլ։ Նկատել, տեսնող ըլլալ։ ԿԸ · 2։
Նկարագրեր։ Նկարագրեցեր, միւսէվէտէն գրեցիր, խմացուցիր։ ԾԲ · 1։
Նշանջել, կամ Նահանջել։ Արգիլել, եւ դարձընել։ Բ · 3։ և ԽԱ · 1։
Նշաւակել։ Ցոյց տալ · խպրէթ էթմէք։ Գ · 2։
Նշկահեալ։ Անարգուած · մէղագ եղած։ ԽԲ · 1։
Նողկալ։ Գարշելի՝ զզուելի ըլլալ։ Ղ · 3։
Նուիրան։ Նուէրարան, փէշկէշ ընծայելու տեղ։ ՀԷ · 9։
Նպատակ։ Նշան առնուած տեղ · Նշանկեահ։ ՂԲ · 3։
Շաղակրատ։ Ապուռաճուպուռ խօսող · լաֆազան, պօշ պօշազ։ ԾՋ · 2։
Շամբ։ Անտառ եղէգանց · գամբշլեգ։ Թ · 1։
Շամբին։ Սամարիա, որ Երուսաղէմի մօտ գտուառ մի է։ (Եզէկ՝։ 16 · 46)։ ԾԴ · 2։
Շանդ։ Կայծակ · էրլտրրրմ։ Ջ · 3։
Շէրտ։ Փայտ · ասփա, օտուն եառմասը։ ՂԲ · 3։
Շշուկ։ Սատանայական աղմուկ՝ վէլվէլէ։ Խ · 3։
Շուայտութիւն։ Յանկական Ճիւնունութիւն։ ԽԸ · 3։
Շութափութիւն։ Խիստ արտորալը · առէլէ։ ՂԴ · 11։
Շուշան։ Ծաղիկ է, զամպախ։ Կ · 1։ և ՂԴ · 11։
Շուք։ Պատիւ, փառք · իզզէթ։ ՁԳ · 4։ և ՂԴ · 18։
Շտեմարան։ Ներսէ ներս օտայ · սրբ օտասը։ Խ · 2։
Հրջադրութիւն։ Էթրաֆը տօնաթմիշ ընելը, կամ պահպանելը։ ԿԲ · 1։ և Ջ · 1։
Հրատաւմն։ Հուարումն, տնձրկիլը, շաշմիշ ըլլալ մնալը։ ՂԱ · 3։
Ոգորիլ։ Կռուիլ, ճէնկ ընել։ Թ · 3։
Ողիել։ Մարդոյ անուն է։ (Բ · Թագ · 6 · 7)։ ՀԵ · 12։
Ողնափայտ։ Նաւուն գլխէն մինչև 'ի խրչն՝ տակի երկան տիրէն է, որոյ վրայ կողէրն շարած է։ ԻԵ · 2։
Ողղիլ։ Լուացուիլ, ճնուելով ցօղվիլ։ ՂԴ · 11 · և 24։
Ողողակ մեթայինն ոչ ընդելական։ Լողացող քէօր ճամի։ ԾԵ · 2։

Ոզայ։ ոզիբայ։ Էին անուանք երկուց Թագաւորաց Թեանցն՝ Սամարիոյ և Երուսաղէմի։ զորս էդ մարգարէն (Եզեկ՚։ 23։ 4)։ ԺԴ։ 2։

Ուռդել։ Ջրել, ինչպէս՝ պակասան, ծառը։ ԼԷ։ 2։

Ոստայնս կկել։ Կտաւ, կամ էօրիւմ ձէկ գործել։ Է։ 3։

Ոստիկան։ Վերակացու։ քեահէայ։ ԺԶ։ 2։ և ՀԹ։ 3։

Որոլ։ Գառն։ գուղու։ ԼԱ։ 3։

Ուղերձեալ։ Ցլած ծաղկած, ֆիլիսլէնմիշ եղած։ ԺԷ։ 4։ և ԽԹ։ 2։

Ուղէշ։ Ծառի ճիւղ։ տալ պուտագ։ ԻԳ։ 2։ և ԿԱ։ 3։

Ունելիք։ Կրակի մաշա, խրսատ։ ԼԳ։ 3։

Ունկ, ունկի։ Ցարդի մանրուք։ սամանի թօղու։ ԻԶ։ 2։

Ուկնախից։ Ականջը խրցած՝ գոցած, խուլ։ Ծ։ 4։

Ուշ։ վեաք։ ֆիքիր, ֆէրասէթ։ ԻԶ։ 3։ ԼԳ։ 2։ ԺԹ։ 1։ ՀԸ։ 2։ և ՂԳ։ 24։

Ուտիչ։ Ցեց։ կիւվէ։ ՂԲ։ 9։

Ուտճաղալ։ Ցեցէն կերուած, փտտած։ Ծ։ 2։

Ուրցնուլի էլ։ Ջատուլթի ըլլալ, զատ զատ ըլլալ։ ԼԳ։ 7։

Ուրուական։ Գարշելի, վուռ, դիւական։ ՀԱ։ 4։ ՀԵ։ 12։ և ՂԳ։ 24։

ՀԱրաշուք։ Հարուլթիւն երեւցնող, ղղուելի։ պէթ։ ԺԵ։ 2։ և ԺԸ։ 2։

Հորեքվտակեան տաւաջ։ Հորս մէջ գեա ունող բամխ։ որ էր յեղեմնոյ բոլսաց գեան (ԺՆ՚։ 2։ 10)։ ԿԸ։ 1։

Հու։ Քալուածք, յտաւաջ քալելիք գընալը։ Բ։ 2։ և ԻԵ։ 2։

Հքնաղ։ Խիստ աղէկ գեղեցիկ։ ԺԱ։ 1։ և ՀԵ։ 13։ կամ փառաւոր, հրաշալի։ ՀԱ։ 4։ և ՂԳ։ 19։

Հքոտի։ Նուստա, փոքրիկ, վուռ, ղայիֆ։ ԿԹ։ 2։

Պակուցեալ։ Խիստ վախցած, սիրտը փըրթած։ Ծ։ 2։

Պահակ։ Անկարիայի բանուած, որ էր Սիմոն էիւբենացին (Մաթ՚։ 27։ 32)։ ԺԸ։ 3։

Պահպանակ։ Պահօղ, Պահպանօղ։ Դ։ 3։ և ԿԵ։ 2։ կամ ղբրիս։ ՂԳ։ 12։

Պազպաղունք։ Գեղեցիկ պայծառ քէօշկ։ ԻԵ։ 2։

Պանար։ Կոմոր սիւրիւ։ ԺԵ։ 3։

Պայթիլ։ Փաթլամիշ ըլլալ, ճաթիլ։ ՀԴ։ 3։

Պայման։ Չափ։ սինօր։ Բ։ 3։ ԻԶ։ 2։ և ՂԳ։ 24։ կամ

ուխտ, խաւալ։ ԾԳ·5։
Պան։ Հաց, սօմուն · էքմէք։ ՂԳ·8։
Պաշտօնատեղ։ Աղօթքի տեղ։ ԾԱ·4։
Պաշտօնատէր։ Խրղմէթ ընօղ։ ԻԱ·2։ ԻԲ·2։ և ԾԳ·4։
Պատանդիչ ցանցարկ։ Խավռամիշ ընօղ զապթ ընօղ՝ խուռռուլիշ եղած տուզախ։ ԾԵ·2։
Պատարուն։ Լեցուն · սիլմէ՝ տօլու։ ԽԲ·3։ ԿԳ·2։
Պատգամ։ Խաղար, խօսք · քէլամ։ ՂԲ·3։
Պատնէշ։ Թապիյէ, պէտէն, մէթէրիզ։ Կ·2։ և ՂԲ·5։
Պատուաճօրէն։ Պըտատուք՝ տօլաշըքլը։ ՂԳ·7։
Պատուաստումն։ Կցուիլը, էքլէնմիշ ըլլալը։ Լ·4։
Պատսպարան։ Սըղընմիշ ըլլալու տեղ · սիփէր։ Խ·2։ ՁԲ·1։ ՁԹ·1։ և ՂԱ·3։ կամ տայախ, իբր՝ թէմել։ ԽԵ·2։
Պատրոյգ։ Ճրագի ֆիթիլ։ ՁԳ·2։
Պարս։ Սափան, որով քար կընէտեն։ ԼԴ·7։ և ՂԲ·4։
Պարսել։ Իբր սափանով քարոտել, տանջել։ Է·2։ կամ հալածել, դուրս ընել։ ԼԲ·3։ և Ղ·3։
Պիծակ։ Իշմեղու · էշէկ առըսը։ ԿԲ·3։
Պիտակ։ Լոկ · սալթ, սատէ։ ԻԲ·6։
Պղտիկակ։ Ուռեցք, որ ջրին երեսը բուշտ բուշտ կելլայ · սու գաւպարճըղը։ ՀԴ·3։
Պղտորարբութիւն։ Պուլանըխ խըմելը։ ԾԴ·3։
Պճնելի։ Զարդարելու, սազելու։ Բ·2։
Պնդիլ։ Եռևէն ընկնիլ՝ վաղել։ Բ·2։
Պուէտիկոս։ Բանաստեղծ · շայիր, աշըգ։ ԽԲ·6։
Պուրակ։ Օռման, կամ ծառերու երդըն, տէմէթ։ Թ·1։
Պչրութիւն։ Էտէպսիզ սաղուիլը, ինչպէս՝ լկսի կանանց տիւզէնը։ ԽԲ·4։
Ջախել։ Ջաղխել, ջարդել · կոտրտել։ ԽԲ·4։
Ջահաւորիլ։ Մաշալայի պէս վառիլ-փայլիլ։ ՂԳ·17։ և 23։
Ջահել։ Ծագել, լուսաւորել։ ՁԳ·2։
Ջամբել։ Կէրցնել, տալ։ ԺԴ·3։ և ՂԳ·22։ և 23։
Ջնար։ Սանդուռ։ ՂԲ·9։
Ջնել։ Ջարնել, ծեծել։ Դ·2։
Ջուխակ։ Սանթուռ, կամ քէման։ ՂԲ·8։
Ջրակարծ։ Ջրէն կարծրացած՝ սառած, ինչպէս՝ կարկուտը։ ԿԲ·5։

Ջրել։ Ջնջել, աւրել։ պօղմագ։ ԼԲ։3։ ԽԸ։1։ ԿԷ։2։ և ՂԳ։14։

Ջրողող։ Ջրհեղեղով ապականած՝ թէ լեռ եղած։ Կ։5։

Ոռեմին։ Թիրէմենթին, որ Եարայի դէղ՝ մէջելէմ լինի։ ԿԲ։1։

Պաբէկ։ Է անուն Ծառոյն, յորմէ կախեալ տեսաւ Աբրահամ՝ զխոյն (Ծնն՞ 22։13)։ ՂԲ։9։

Սագրել։ Մատնել։ խամղել։ էլէ վերմէք։ ԿԷ։1։ կամ չար ֆիթ տալ։ Ղ։3։

Սակ։ Հարկ։ վերկի, խարաճ։ ԽԷ։1։ կամ չափ։ հիսապ։ ԺԷ։3։ ԽԷ։2։ և Հ։3։

Սակաւաձեռն։ Տկար, զայիֆ, նուազ։ Գ։3։ ՂԳ։15։

Սահանք Ծովու։ Ծովու ախընթը։ ԿԳ։1։

Սահանք յորձանաց։ Տէրէ, սէլ տէրէսի։ Խ։2։

Սաղարթ սեւուութեան վարսից։ Տէրեւ՝ սեւ եափրախնէրուն, որ է ասել, սեւ մօրուք։ ԿԳ։2։

Սամի։ Տիւմենը դարձնող փայտ, եէքէ։ ԻԵ։2։

Սառնասեր։ Պուռզի սոյ, պուռզի պէս փատացած։ ՁԱ։3։

Սատեր։ Սիկղ, զօլաթա, որոյ գինն էր 88 ըստակ (Մատ՞ 17։26)։ ԽԵ։1։

Սարդ։ Մամուկ։ ՂԳ։14։

Սարտուցեալ։ Բաժանուած, երէսէ ձգած։ ԽԸ։2։ ԺԵ։2։ և ԿԲ։3։

Սուսանիլ։ Թուչտելով խանատները վրայ բերել՝ ծածկըլիլ։ ՂԱ։1։

Սափիրա։ Պատժեալ կնկան մի անուն է։ (Գործ։5։9)։ ՀՁ։3։

Սելով։ Խաղաղութիւն, քաղաք մի է։ Ա։1։

Սեղանանենգ։ Սեղանը, կամ տաճարը թալլող։ ԽԸ։2։

Սեպուհ։ Պէյղատէ։ քիշիզատէ։ Գ։2։

Սեռն։ Մաքուր, ուղիղ։ հիլլէսիզ։ Ժ։2։ և Դ Յիլաա՞։

Սեւեռք։ Գամուածք, մըխլանմիշ ըլլալը։ ԿՁ։4։

Սթափիլ։ Այլինալ, խելքը գլուխը գալ, արթննալ։ Գ։3։ և ՂԲ։1։

Սիգացող։ Փօռուլուք ուռեցող, սալնմիշ ըլլող։ ՀԳ։2։

Սիգոնացիք։ Սայատցիք, որք նամտար կուռք մի ունէին, զոր պատուէաց Սաղոմոն (Դ։Թագ՞։11։5)։ ԽԸ։3։

Սիկ։ Ընուշիկ հով։ խոշ բուղկեաբ։ ԼԲ։3։
Սին։ Դատարկ, պոշ, փուչ։ ԻԷ։3։ և ՁԱ։2։
Սլաք։ Օք տէմիրի, խրշտ։ ԻՁ։3։
Սկախառն։ Մուրատառ պուլանրխ, չիրքէֆ։ ԾԴ։3։
Սկաւառակ։ Քէասէ, թաս, աման։ Լ։2։ և ՁԸ։1։
Սկիւթացի։ Թաթարաց ազգն է։ ՂԳ։12։
Սնոտիապատուաստ։ Անշահ շինուած, նիզամսըզ տիւ-
զէնվիշ եղած։ Գ։1։
Սնոտիասէր։ Պոշ՝ փուչ սէր ունող։ ՂԳ։20։
Սոսկական։ Եայեան։ Գ։3։ կամ Ռամիկ, ֆախիր։ ՀԱ։2։
Սոսկավիթխար։ Ահարկու-լէնտուհայ, պէտաալի։ ՂԳ։12։
Սոր։ Խորունկ սէլի ձամբայ, տէրէ։ Խ։2։
Սուղել։ Տակը իջեցընել՝ պաթրամագ։ Լ։2։
Սուրհանդակ։ Սայի, մէնզիլ։ ԾԸ։2։
Սոփեր։ Մատեան, գիրք։ քիթապ։ ՁԸ։2։ և Ի Ցէլոփա"։
Սպանդ։ Ջոհ։ զուրպան։ ԽԴ։2։
Սպանդարան։ Զուրպան մորթելու տեղ։ ԽԷ։3։
Սպառազէն։ Սիլահլը, փիւր սիլահ։ ԾԸ։2։
Սպեղանի։ Դեղ, մէլհեմ։ Բ։3։ և ԽԸ։2։
Ստամբակ։ Նախս, զալըմ, եարամազ։ ԽԸ։3։ և ՂԲ։2։
Ստգտանք։ Մեղադրանք։ սիթէմ։ Թ։3։
Ստորեւէլք։ Վարէն վէր ելլօղ, կամ ելած։ ՂԳ։24։
Ստուար։ Թանձր, հաստ։ ԽՁ։2։ և ԿՁ։4։
Ստուարաստեղն։ Ճիւղը հաստ։ գալընն տալը պու-
տագը։ Թ։2։
Ստուգաբանեալ։ Ուղղուն գալով խոսթ եղած։ ՂԳ։20։
Ստրուկ։ Խեղճ՝ ծառայ։ բայէ։ Գ։3։ ՂԳ։12։ և 18։
Սարջանալ։ Ափոսալ, զղջալ, փիւշման ըլալ։ ԻԹ։2։
Սրահի առագաստ։ Բահի փէրտէն, որ է՝ դուռն։ ԽԸ։1։
Սրանալ։ Թռչիլ, փախչիլ։ Ի։2։ Լ։4։ ԽԸ։3։ ՀԱ։2։
և ՀԴ։2։ կամ Սիվրիլմիշ եղած՝ քէսկինցած։ ԻԸ։3։
Սրացեալ վարատական։ Փախչօղ հեռացօղ, տէտիրկին։
ԺԱ։3։
Սրբերգեան։ Սուրբ Սուրբ երգօղ, ինչպէս՝ Սերով-
բէքն։ ՂԳ։1։
Սրինկ։ Նէյ։ կիրիֆ։ ՂԲ։8։
Սրակուտն։ Ցրցբքնելը, սէրփմիշ ընելը։ ԾԱ։4։

Սփոփանք։ Սփոփութիւն, մխիթարանք։ Թէսէլի։ Գ։ 1։ ԼԳ։3։ և ՂԳ։9։

Սքանչելահրաշ։ Հրաշալի միւճիւղաթելը։ ՀԵ։10։

Սքանչելատես։ Զարմանալի դեղեցիկ տեսիլ ունօղ։ ԾԱ։4։

Սքանչելարմատ։ Զարմանալի դերաշանց քէօք ունօղ։ ՀԳ։2։

Վայրագասուն։ Լեռը մեծցած, եապանի։ Խ Զ։1։

Վայրագութիւն։ Եապանի կոպիտութիւն։ Եավուզլուք։ ԺԱ։3։Լ։4։ ՀԱ։4։ և ՂԳ։19։

Վանդակապատ։ Պարմանելու շարած դեղեցիկ քէօշք։ ԻԵ։2։

Վանիչ։ Զայլնօղ, թէլէֆ ընօղ։ Ի Զ։2։ կամ փնացը-նօղ, չիւրիւթմիշ ընօղ։ Բ։9։

Վարակեալ։ Պաշարեալ, մուհասէրէ եղած։ ԼԱ։3։

Վարանիլ։ Վախուն թասայիլ՝ անձրկիլ։ Ի Զ։3։ և ԻԲ։2։

Վարապան։ Կէմ, հալխա, որ գազանի բերան կը կապին։ ՂԲ։2։

Վարատիլ։ Զատուիլ՝ տէտիրկին ըլլալ։ ԻԷ։3։

Վարմ։ Տուզախ, խափանձա։ Խ։3։

Վարսք։ Մազեր, որ թէ մարդոց իցէ՝ փէրչէմն է։ ԿԳ։2։ և ՂԳ։12։ և եթէ ծառոց իցէ՝ եափրախներնէ։ Թ։2։

Վերակացուն։ Զապիտութեամբ ձեռք վերցնելը։ Ա։2։

Վերակենցաղել։ Կրկին ողջննալ, յարութիւն առնել։ ԼԳ։5։

Վերանարկել։ Վեր նայիլ, դէպ 'ի վեր ումուտ ընել։ Ի Զ։3։

Վերնամարտութիւն։ Վերինին հետ ճէնկ, որ է աստուծոյ դէմ դընելը։ ԾԱ։4։

Վերնամրցանակ։ Երկինքէն տրուած յաղթութեան համար՝ վարձք, չէլենկ։ ՂԳ։24։

Վերջին դատակնիք։ Ի կորուստն յաւիտենական վճռել՝ որք են դատապարտելոցն դատք։ ԻԷ։2։

Վերջնական։ Եաթինը։ կամ խիստ պէթերը։ Ծ։3։

Վերջնական տճառ։ Քէսկին լէքէ սապօնու։ ՂԳ։11։

Վէս։ Հպարտ, ինքնահաւան։ Ծ։2։

Վիժած անգրելի կոչման։ Ընցուցած տղայ, որ մարդ չի կոչուիր։ Ի։2։

Վիհ վհից։ Խորունկներուն խորունկը։ Խ։2։

Վիրդ մահու։ Մեռցնող ՀԷՆԿի քար։ կիւլլէ։ Կ։2։
Վիրդ սալի։ Տէօշէմէյի քար։ գայկան։ ՂԲ։8։
Վտակ։ Սիսլանար։ կամ սէլ։ ըռմախ։ ԾԳ։3։ և ՂԲ։10։
Վատել։ Վատուժցնել։ չիրբինցնել։ Ի։2։
Վրիժակ։ ՎՀիա։ իլամ։ սիՀիլ։ ԻԷ։2։
Վրիպակ։ Մոլար։ ծուռ։ ԺԲ։2։ ԽԲ։4։ և ՂԲ։9։
Վրնջոտական։ Բողջախոհ ցանկութեամբ կատղիլը, աղ-
միշ ըլլալը։ ԽԵ։2։
Տակաւ տակու։ Կամացուկ կամացուկ։ բշիկ բշիկ։ ԾԸ։3։
Տաղանդ կամ քանքար։ Քէսէ մը ստակ, բիւր քանքար,
տասը Հազար քէսէ ստակ, կամ այլ աւելի։ ԻՁ։2։
Տաղաւարեալ։ Բնակելու տեղ ըլլալ։ Զ։1։
Տաղաւարիլ։ Գօնագ եթմէք։ ՀԵ։13։
Տաղտկաղաղբական։ Իբրահ ընելու, մուրտառ։ ՂԳ։20։
Տաշտ։ Քէասէ, թաս։ Լ։2։
Տատամնելի։ Տրամելի, խասավէթ ընելու։ ԼԱ։2։
Տարազ։ Կերպ, թարզ։ ԺԲ։2։ և ԾԳ։5։
Տարտղղ։ Նման էօրնէկ, ուլղուն։ ԺԵ։2։ և ԽԵ։3։
Տարժանելի կամ տաժանելի։ Խիստ աշխատելի մեշագ-
գէթելի։ Ը։1։ ԿՁ։5։
Տարմ։ Խանատլներու քիւմէ՝ էրղնախ։ ԿԸ։3։
Տարը։ Բոլոր նիւթաւոր մարմիններուն թէմելը, և է
չորս։ Հուր։ Օդ։ Ջուր։ Հող։ ՁԲ։3։ և ՂԳ։15։ և
զայս բառս՝ պէս պէս նշանակութեամբ գործածէ
սուրբս։ զոր օրինակ, Ի տարը գոյի։ Տարերբէ եղած-
ներուն մէջ, կամ կայ եղածներուն էօղլին մէջ։ ԽԱ։2։
Տարը ժամանակի։ Ժամանակին կայութիւնը, կամ չափը,
որ հիշի մեռ՝ քիչ է։ ԾԵ։3։
Տարը ժամանակաց։ Չորս եղանակն է։ Գարուն։ Ամառն։
Աշուն։ Ձմեռն։ որք իրբ տարիին տարերքն են։ ԽՁ։2։
Տարը մահու։ Մահուան քէօքը՝ սէպէպը։ Բ։6։
Տարերս սասանել։ Բոլորը աշխարհս շարժել՝ դողցնել։
ԼՁ։2։
Տարը փոքր։ Փոքրիկ ոչինչ իր։ չէյՀիղէղ։ ԿԹ։1։
Տեսանագրել։ Կնքել, խաչակնքել։ ԺԲ։3։ և ՂԳ։12։
Տենդ։ Ջերմ։ սրթմա։ ԻԸ։5։
Տեսական։ Տեսանող, կէօրիւՀիւ։ ԼԳ։5։ կամ էրկէլի։

կէօղէ կէօրիւնէն։ ԼԴ։3։ և ՁԴ։1։

Տեսականել։ Ասել էօղը խլրխով մը մէյտան հանել։ ՂԴ։10։

Տէգ։ Մըղրախ։ խըշտ։ ԽԷ։3։

Տիրադաւ։ Իր տէրը խաբօղ՝ մատնօղ։ Ծ.Զ։2։

Տիրադրուժ պաշտօնեայ։ Իր տէրը ֆէնտով խաբօղ խըղ-մէթքեար։ Է։2։

Տիւրոս։ Կամ Ծուրը։ քաղաք մի է Սայտայի սէմթ։ (Եսայ՝. 23։15)։ ԼԹ։3։

Տխրատեսակ ։ուր։ կամ էրէն։ Մութ գոյն։ սեւ ըսէնկ։ ԼԴ։8։ և ՂԴ։12։

Տղմասիգ գուբ։ Ջամուրով լեցուն հօր։ ԺԶ։1։

Տնտեսել։ Պէտ ընել։ քէրեմ էթմէք։ ԺԵ։2։ կամ յայտ-նել։ ցուցանել։ ԽԸ։6։

Տոյժ տանջանաց։ կամ լեկանաց։ Վնաս պատժոյ։ գաղէպ ՀԷրիմէսի։ սիտսէթ։ Բ։2։ և ՀԱ։3։

Տոռն։ Ջուանէ կապ։ իւլար։ ԻԸ։1։

Տուայտիլ։ Ջարշարուիլ։ Հէֆայէն մաշիլ։ ԿԶ։3։

Տպաւորագոյն։ Էշկէարէ ուլլուն։ թըսկգը։ ԺԹ։3։

Տրոհել։ Որոշել։ բաժանել։ զատել։ այրմամգ։ ԽԸ։1։ և ԿԲ։2։

Հանց։ Սէհիմով հուսուած թօռ։ աղ։ տուզախ։ Խ։3։

Ցիռ։ Վայրի էշ։ եապան էշէկի։ ԽԶ։2։

Ցնցուղ։ Ցաթկատուք։ սէրփինթի ջրոյ։ կամ հրոյ։ Զ։3։ և ԿԸ։3։

Ցոլք նշուղից։ Հողշողումն Հառագայթից։ շուխին փայ-լելով ցաթելը։ ՁԱ։3։

Յոփութիւն։ Անառակութիւն։ անէրեսութիւն։ էաէպ-սիզլիք։ ՀԲ։2։

Ցրիչ ցնորից։ Խենթումենթ էրալնէրը տաղլթիշ ընօղ։ ՁԴ։1։

Փագովը։ Բէլփէգովը։ կուռքի անուն է։ (Թուոց։25։3)։ ԽԸ։3։

Փաղանգ։ Ճիւմբիւռ։ թատուռ։ օտտու։ ԿԵ։1։

Փաղաքշել։ Երեսպաշտուն ընել։ խօշամէտի խօսիլ։ Ժ։1։

Փապար։ Ծակ։ խօվուխ։ չուխուր։ Խ։2։

Փարաքուն։ Բղջախոհ ցանկութիւն։ էաէպսիզլութիւն։ ԽԵ2։

ՓԹԹԵԱԼ։ Փիլիսէնիշ եղած, ծաղկած։ ՂԴ · 11։
Փղշաացիք։ Բարբարոսաց և ՅՄ այլազգաց կըսուի։ Ա · 2։
Փոկ։ Կաշիէ կապ։ ԽԵ · 2։
Փրկանակ։ Փրկութեան տեղ։ Ի Զ · 2։ կամ ուսուա թէ-
լի։ ԾԱ · 4։ կամ ազատելոյ գործիք։ ԿԳ · 3։ և ՂԲ · 5։
Քաղցկեղ։ Մարմինը չիւրիւթիշ ընօղ եարա մի է,
կերցաւ · շիրիփէնչէ։ ԺԸ · 3։
Քամովս։ Կուռքի անուն է։ (Գ · Թագ" · 11 · 7)։ Կ · 4։
Քայռ։ Կերտանլըք, կամ լեօֆ։ ԼԴ · 1։
Քանան։ Նոյ նահապետի թոռն է, Քամայ որդին։ Բ · 1։
Քանանուհի։ Կին մի էր քանանացի, որոյ զաղջիկն Քա-
բժշկեաց։ (Մաթ" · 15 · 22)։ ԼԵ · 3։
Քանասար։ Կատաղի · եավուզ, զալըմ։ ԿԹ · 2։
Քանցել։ Ճուղերը կոտրտելով փրցնել։ ԻԴ · 1։ և ԿԷ · 2։
Քառադիմակի։ Է մեկնութիւն բառին քեռանայ, որ ե-
բրեւի ելեալ 'ի յունական բառէն ՀԷՀՆ, որ թարգմանի
քառակուսի · ուստի քեռան՝ քառադիմակի պատկեր,
ասել է՝ չորս երեսով, կամ չորս թարգիլը կուռք, զոր-
պիսի շինեաց Մանասէ։ (Գ · Թագ" · 21 · 5)։ ԾԱ · 4։
Քաւարան։ Քաւօղ, մեղքը թողօղ։ ՂԴ · 1։
Քեղի։ Օրթա տիրէկ, թէմել տիրէկի։ ԼԲ · 3։
Քիմք։ Տամախ, կէշնզ։ ԻԳ · 2։
Քինաւոր։ Քէն ունօղ · զարէզ ունօղ։ ՂԱ · 1։
Քղանց։ Հանդերձի փէշ · էթէկ։ ԺԸ · 2։
Քոյինանիւթ։ Քու նիւթըդ։ Քոյինանիւթ զանգուած ·
քու նիւթիդ խմորը, որ է իսկ մարմին խորհրդոյ։
ԾԳ · 4։
Քորեբ։ Արապիստան լեռ մի է, ուր խօսեցաւ աստուած
Եղիսայի հետ։ (Գ · Թագ" · 19 · 8)։ ԼԻ · 9։ և ՂԳ · 6։
Քստմնափուշ։ Վախցնօղ՝ մարմինը փուշ փուշ ընօղ։ ԻԸ · 6։
Քստմնելի։ Զարհուրելի, խիստ վախցնօղ։ Ը · 1։ ԺԸ · 2։
ԻԸ · 2։ ԽԸ · 4։ և ՀԹ · 5։
Քրայ։ ԽալՃիի օՃախ։ ԺԹ · 1։ Ի Զ · 5։ և ԿԹ · 1։
Քրէական։ Խիստ մեծ մեղք, որ է աստուածոյ դէմ։ ԾԱ ·
4։ և ՂԱ · 5։
Քրձաղգած լինիլ։ Ղուլ հագնիլ։ ԻԹ · 2։
Քրքում։ Զաֆրան չիշէ կի, կամ զաֆրան։ ՂԴ · 11։

Օդբ, օդէց։ Ոտից տման, ինչպէս՝ չիզմէ, փապուչ։ Խէ · 3։

Օթոց։ Հանդերձ · էստաստ։ Գ · 1։

Օժանդակել։ Եարաբմ ընել, ուժ տալ։ Ե · 1։ Ժ · 2։ ԺԱ · 1։ ԼԴ · 6։ Զ · 2։ և ՂԳ · 9։

Օձառ։ Ճէնկի թախըմ · սիլահ։ ԿՁ · 3։

Օն և օն։ Սանկ ու նանկ · շէօյլէ պէօյլէ։ Ի Թ · 3։

Օշինդը։ Լէզի խոտ մի է, փէլին։ Զ · 3։

Օստացի։ Ցօբ երանելին է, ղի էր յՕստէր գաւառէ · որ է 'ի կողմն Արաբիստանու։ ԽԸ · 6։

Օտարազն։ Օտարազգէ, այլազգի։ ԿԳ · 1։

Օտարութիւն։ Աննմանութիւն, մինասիբպէթսիզլիք։ ՀԵ · 12։

Օրակշիռ։ Օր չափօղ, որ է արեգակն։ 'Ի Ցէլապանարանն։

Օր 'ի յօր յերկարաձգել։ Օր է օր ձգել։ ԾԸ · 3։

Օրհնեալ։ Երգօղ օրհնութեան, կամ օրհնութիւն։ ԿԱ · 2։ Գովութիւն, բարեբանութիւն, որ միայն աստուծոյ վայելէ, որ է անսկզբնաբար սկիզբն ամենայն սկսելոց, և անեզրական վախճան։

ԴՐՈՒԹԻՒՆՔ ԳԼԽՈՑ

Ը.Պ.ՕԹԻՑ
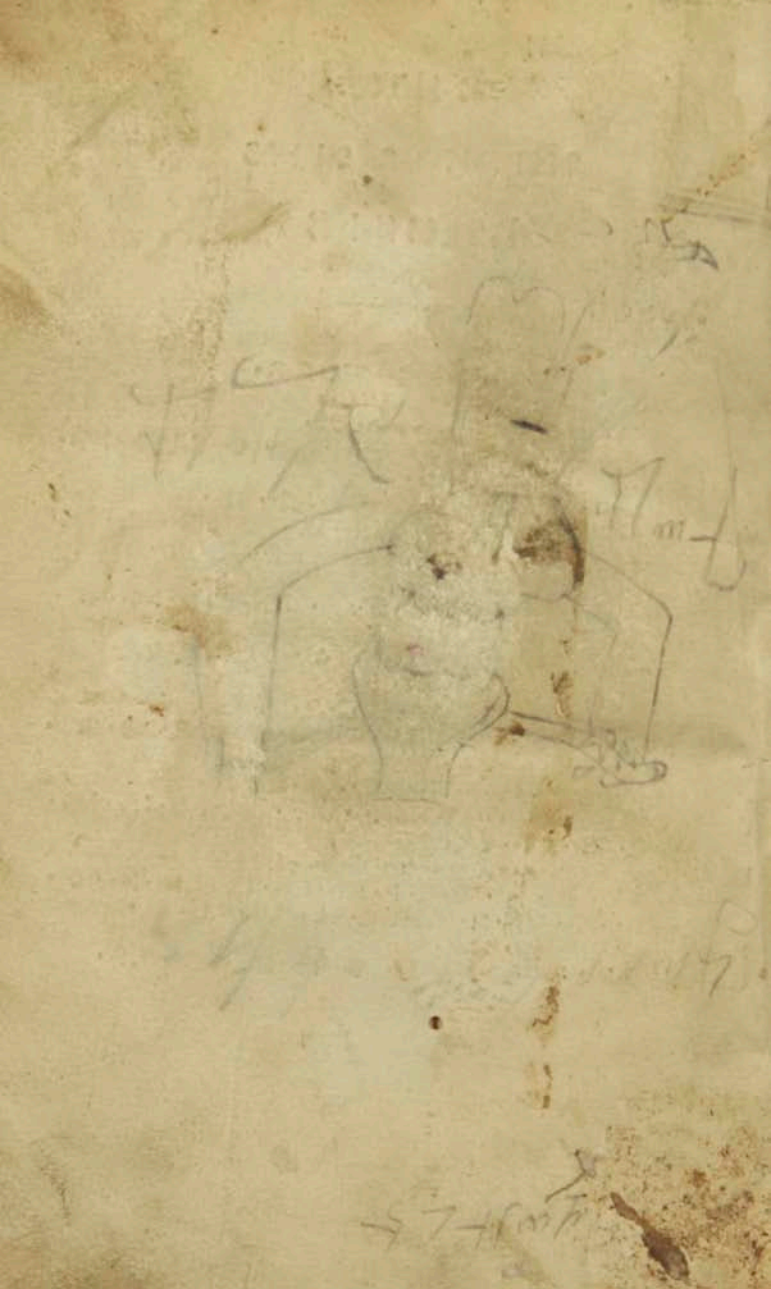
Աղօթք առաւօտու։ ԲԱՆ·Խ·ԶԴ·ՁԵ·ԴԲ։
Աղօթք գիշերայնոյ։ ԺԲ·ԽԱ·ԴԱ·ԳԴ։
Աղօթք զղջման։ Է·Ը·ԻԲ·ԻԶ·ԻԵ·ՀԱ։
Աղօթք խնդրելոյ զշնորհս և զթողութիւն մեղաց։ Դ·ԺԵ·Ի·ԻԴ·Լ·ԼԲ·Խ·ԽԵ·ԽԹ·Ծ·ԾԷ։
Մաղթանք հաւատոյ։ Ժ·ԺԱ·ԺԳ·ԼԴ·ԽԴ·ՀԵ։
Մաղթանք յուսոյ և սիրոյ։ Բ·ԺԲ·ԼԴ·ԼԷ·ԽԲ·ԽԹ·ԿԵ·ՁԸ։
Աղօթք յաւաղ քան զսատարագն կամ զհաղորդելն։ ԼԳ·Դ·Ե·ԻԴ·ԽԷ·ԾԲ·ԾԴ։
Աղօթք զնիւ պատարագին կամ հաղորդելոյն։ ԼԳ·Ա·Ե·ԻԴ·ԿԷ·ՁԵ·
Աղօթք Ի սուրբ չարչարանս Քրիստոսի։ ՀԷ·ԻԸ·ԼՁ·ԿՁ·ՀՁ·ՀԸ·ԽԴ·ԿԵ·ԼԷ·ԾԲ·ԾԸ·Դ·
Աղօթք առ սուրբ աստուածամայրն։ Ձ·ԻՁ·
Աղօթք բարեխօսութիւն սրբոցն։ ԼԱ·Հ·ՀԱ·ՁԲ·ՁՁ·ՁԵ·ԴԱ։
Աղօթք առ հրեշտակս և առ պահապան հրեշտակն։ ՁԱ·
Աղօթք վասն բարի մահուան։ Բ·ԿՁ·ՀԳ·Ձ·ՁԵ·
Աղօթք վասն բժշկութեան։ Գ·ԺԴ·ԺԵ·ԺԸ·ԻԵ·ԼԵ·ԽԲ·ԽԳ·ԽԸ·ԿԳ·ԿԴ·ԿՁ·
Աղօթք վասն հոգեվարաց յիշատակաւ մահու գերեզմանի յարութեան և դատաստանի։ Ա·Բ·Է·Ը·Ի·ԻԳ·ԼԲ·ԼԷ·ԼԹ·Խ·ԿԵ·ԿՁ·ՀԳ·ՀԴ·ՀԹ·Ձ·ՁԱ·ՁԸ·ԿԵ·ԴԱ·ԴԵ։
Աղօթք վասն հնձելոյ։ ՁՁ։
Աղօթք վասն հալուածոց արտօրհնեաց։ Գ·ԿԳ·ՁԸ·ՁԹ·ԴԲ։